

I 499346

Jy B 3445 odgers?

„Ale, Bohumíre z Bouillonu, co's to udělal!“ zvolal Methusalem.

ČERVENOMODRÝ
METHUSALEM

OD

KARLA MAYE.

Autorisovaný překlad. — Patisk vyhražen.

Přeložil

KAREL EICHNER.

Illustroval

V. ČUTTA.

V PRAZE.

Nákladem knihkupectví Adolfa Synka.

Gorice, 9. / III. 1913. Jencina knihy

003 (uof)

641 255

NÁRODNÍ KNIHOVNA

1002419486

dar

12/uc 316C

PREZENČNÍ FOND

54 H 338865

dar

Náhrada

Knihtiskárna P. Franka v Táboře.

Handwritten signature and notes at the bottom of the page.

KAPITOLA PRVNÍ.

V Pepřové uličce.

Můj milý čtenáři, znal jsi snad »červenomodrého Methusalema«? Zajisté, narodil-li jsi se totiž v dotyčném universitním městě, anebo pobyl-li jsi tam jako host, třeba jen několik málo dní. Byl živým pamětním znamením tamní *Alma mater*. Nikdo nemohl ho přehlédnouti, a kdo ho jednou spatřil, tomu bylo nemožno kdysi na něho zase zapomenouti.

Bydlil již Bůh ví kolik semestrů v Pepřové uličce a studoval — ano, kdo by to byl mohl říci! Kdo by se ho byl na to zeptal, tomu by byl odpověděl rapírem, a on byl znám a obáván jako nejlepší rváč.

V určitou minutu vyšel z domu, v jehož přízemí měl čínský obchodník čajem *Ye-Kin-Li* skvostně zařízený krám, kráčel ulicí, následován svým cídičem, zahnul napravo do ulice *Humboldtovy* a zmizel tam ve dveřích »*Listonoše z Ninive*«. Tak nazývali totiž studenti tuto hojně navštěvovanou pivnici. V přesně rovněž tak určitou minutu opustil pivnici, aby se vrátil do svého obydlí.

To stávalo se třikrát denně: dopoledne, odpoledne a večer, a to s takovou pravidelností, že obyvatelé ulice Humboldtovy a Pepřové uličky zvykli si naříditi si své hodiny, když zůstaly státi anebo šly špatně, podle něho.

Ale jednoho dne čekali marně na jeho objevení. Divili se tomu, vrtěli hlavami. Když se neobjevil také následujícího dne, začali býti starostlivi. Třetího dne se usnesli promluvit s paní Steinovou, jeho domácí paní, a dozvěděli se touto cestou, že zaplatil nájemné na dva roky napřed a potom zmizel. Kam? To nebylo možno vyzvědět. Teprve později povídalo se, že vzal s sebou syna své domácí paní. Tato musila znáti cíl cesty, ale protože nedala si vylákati ani slůvka, jež by se k tomu vztahovalo, tedy jednalo se na všecken způsob o nějaké tajemství, jehož odhalení bylo nutno přenechati budoucnosti.

Onoho odpoledne, kdy byl »červenomodrý Methusalem« posledně viděn u »Listonoše z Ninive«, neměl sám ani tušení o tom, že odpoledne nepříjde a že dokonce po mnoho měsících odtud vzdálen bude.

Jako obyčejně vracel se s medvědovitou zdlouhavostí Humboldtovou ulicí a radoval se potichu z pozornosti, již vzbuzoval dnes jako vždy jindy. Jeho zjev byl ovšem dosti nápadný.

Byl vysoké, široké, skutečně obrovité postavy a nesl své hektolitrové břicho s důstojností čínského mandarína první třídy. Jeho obličej byl obrouben temným, dobře pěstěným plnovousem a jevil plnost a barvu hodného Germana, jenž se těší tomu, že německá piva dokončila dávno již svou triumfální cestu kolem světa. Napříč přes tento obličej táhla se široká jizva, jež dělila nos ve dvě nestejně polovice — ale jaký to nos! Pů-

vodně byl zajisté tím, co nazýváme jestřábím nosem; ale ponenáhlu mírnila se ostrost jeho ohybu, aby ustoupila plnosti, jež stávala se od semestru k semestru vždy povážlivější. K tomu přidalo se zabarvení, jež během času proběhlo všemi nuancemi mezi líbeznou barvou masovou a temnou červenomodrou. Majitel toho nosu tvrdil ovšem, že rána šavlí má vinu na tomto zabarvení; jeho bratři z cechu byli oproti tomu jiného mínění. O mládeži, chraň se podobné náhody!

Než buď jak buď; tomuto nosu a značnému počtu svých semestrů děkoval za jméno »červenomodrý Methusalem«.

Nosil kabát z modrého sametu, šnurami zdobený, červenou vestu, bílé kalhoty z jelení kůže a vysoké lakované shrnovačky, na nichž řinčely nesmírné ostruhy, jež byly původu mexikánského a jejichž kolečka měla v průměru půltřetího palce. Na dlouhých, splývajících hustých kučerách seděla červenozlatá cereviska.

Ruce míval, světem opovrhuje, v kapsách u kalhot. Zuby svíral troubel perské vodní dýmky, jejíž dým vypouštěl v hustých kotoučích.

Před ním kráčel mohutně obrovský novofundlandan, jenž nesl v hubě sklenici svého pána, měřící dva litry.

Za pánem následoval cídič, jenž nesl v levé ruce vodní dýmku, jejíž hlavička pojala nejméně libru knastru. Její čtyři lokte dlouhá gumová roura vedla do úst bafajícího studenta. V pravé ruce držel cídič dlouhý, tenký předmět, vztýčený jako pušku, v němž potkávající poznali k svému úžasu — oboe.

Tento dýmko- a oboenosič zdál se býti originálem, právě tak jako jeho pán. Měl jeden z oněch obličejů,

jejichž stáří se nedá určit. Byl nesčíslnými malými vráskami a rýhami tak protkán, že o vlastních tazích nemohlo býti ani řeči. Kdo ho spatřil, kterak s hrdou vážností kráčí za svým pánem, jenom o něho dbaje, byl v pokušení přisouditi mu daleko více než čtyřicet let. Kdo měl však soukromou příležitost pozorovati lstivé mžikání jeho drobných oček a obratné pohyby a mohl se přesvědčiti o jeho vždy pohotové duševní čilosti, nebyl by mu hádal mnoho přes dvacet. Na otázky v tomto směru učiněné neodpověděl nikdy. Svě stáří rovněž jako semestry svého pána a velitele halil v neproniknutelnou temnotu.

Jeho dlouhá, úzká postava byla skoro právě tak oblečena jako »Methusalem«, jenom že mu seděla na krátce ostříhané hlavě na místě cerevisky bílá plátěná čepice bez stínítka, jakou nosívají kuchaři a cukráři.

Tak kráčeli Humboldtovou ulicí a Pepřovou uličkou, napřed pes, potom pán a za tímto cídič, každý z nich právě tak důstojně a odměřeně jako druhý. S úsměvem pohlíželi lidé za nimi.

Právě když chtěl zahrnouti do chodby domu, v němž bydlily, otevřely se dveře čínského krámu a majitel vyšel ven, oděn v široký, originelní kroj »nebeské říše«. Uzavřel se studentem přátelství, dal se jím vyučovati v němčině, již, když se tu usadil, jenom lámaně mluvil, a jemu za to tolik čínštiny vpravil, že »Methusalem« byl jazyka čínského zcela slušně mocen.

»Tsching!« pozdravil obchodník čajem, ukláněje se.

»Tsching, tsching, můj milý Ye-Kin-Li!« odpověděl student svým hlubokým pivním hlasem. »Chcete odejít?«

»'s sche tsche, Tschu — ano, pane. Na policii.«

»Na policii? Co pak máte s těmi pány tam? Našel jste ztracený klíč od domu? Nebo máte býti trestán k vůli falšovanému čaji?«

Číňan nechal svůj cop jemně rukou proklouznouti, vytáhl bezbrvé obočí vzhůru a odpověděl závazným tónem: »Líbí se vám žertovati! Ye-Kin-Li nebude nikdy pokutu platiti, neboť všecko zboží je pravé, čisté a úžasně laciné. Obdržel jsem dopis z domova, ježž mám odevzdati. Jelikož jméno příjemce není v adresáři, musím se poptati v ubytovacím úřadě.«

»Toho není třeba, velectěný. Nejspolehlivější adresář je zde« — ukázal na své čelo — »nenazývají mne nadarmo Methusalemem. Mnoho se jich narodilo a mnoho jich zemřelo; tisíce jich přišlo jako zelené lišky a odešli jako bledí filistři; jenom já samojediný zůstal jsem státi jako skála v létajícím písku, a jejich jména jsou zapsána do análů mého genia, dosud netištěných. Kterak zní adresa?«

»Tak!«

Obchodník čajem vyňal dopis ze svého širokého rukávu a ukázal jej studentovi.

Jak známo používají Číňané rukávů jako kapes. Dopis neměl ani známky, ani razítka; došel tedy na všecken způsob do Německa jako vložka. Adresa napsaná štětcem, nikoli perem, zněla: »Učiteli obecné školy Josefovi Ferdinandu Steinovi nebo jeho příbuzným, dříve bytem v Horní ulici 12 přízemí.«

Student pohlížel zamyšleně a hlavou vrtě na papír.

»Hm!« řekl. »Ten muž nenachází se tedy v adresáři?«

»Ne«.

»Také já vím, že zde není žádný učitel téhož jmena ustanoven. Nepochybně že adresát umřel a — ah! Heureka! Snad je má domácí jeho vdovou! Svěřte mi dopis na několik okamžiků, milý příteli! Pojedu tryskem nahoru a přinesu vám potom zprávu zvláštním vlakem.«

Odspěchal do domu. Pes a cídič zůstali s ním státi. Oba nebyli na tento náhlý výbuch svého pána připraveni. Novofundlandčan skočil rychle stranou; ale sluha byl méně duchapřítomný. »Methusalem« uchoпил během rozmluvy rouru dýmky a nyní vstrčil při odchodu špičku téže zase do úst. Kdyby byl sluha ihned za ním skočil, byl by zabránil následujícímu neštěstí, ale takhle váhal okamžik, gumová roura se napjala a tím byla mu vodní dýmka z ruky vytržena. Aby ji zachránil, chtěl po ní sáhnouti, ale dal tím jejímu pádu takový směr, že padla na novofundlandčana a potom na zem se svalila, kde nádržka na vodu na kousky se rozbila. Hlavička vysypala svůj žhavý obsah na hlavu psovu; ostatní část byla spěchajícím studentem až do polou schodů stržena. Potom spozoroval tento, že za ním není všecko v pořádku. Zůstal státi a obrátil se.

Tu spatřil, že má jenom rouru v ruce. Pes vyl hlasitě, neboť jeho srst na hlavě začala doutnati, a sluha upadl přes něj a ležel s oboje na zemi. Při tom stál Číňan, spráskl ruce dohromady a volal ustrašen: »O Nievu-nievu-nievu! Chi-tchin! Chi-nievu!

To všecko činilo tak žertovný dojem, že student nepomyslel ani na ztrátu drahé dýmky, nýbrž směje se volal se schodů: »Ale, Bohumíre z Bouillonu, co's to udělal!«

Cídič »Methusalemův« byl totiž z příčin, o nichž se později zmíníme, ode všech studentů nazýván »Bo-

humírem z Bouillonů«. Vyskočil se země a odpověděl více zlostně než rozpačitě: »Co jsem udělal? Jako já? Tu přestává už všecko, všecko, a otáčení země k tomu! Kdo pak mi nádobu s vodou z ruky vytrhl a mne i s oboe k pádu přivedl, tak že dokonce srst novofundlandčana se vzňala jako šest stodol? Tu jde člověk se vší důstojností a slavností od Boha Bachussa ke svým domácím Penatům a sotva že vkročil do ostia, tak stojí tu muž, s copem a křičí na člověka Nievu! Co to má znamenati?«

Tato zlostná otázka byla na Čiňana adresována. Na místě něho odpověděl student: »Nievu jmenuje se po německu vole. Třikrát za sebou znamená to tedy trojnásobného přežvykavce.«

»Krásné! A Chi-tchin?«

»Tulpas, zdlouhavý Sancho Pansa.«

»Ještě krásnější! Pane Ye-Kin-Li, vy jste se chtěl právě odebrati na policii; toho nemáte zapotřebí, neboť dám vás tam odvésti. Budete zatčen. Ale dříve chci vám ukázati, jak hudebně zkoušený Evropan odpovídá svým zamilovaným nástrojem na takovéhle urážky.«

Zvedl oboe se země, uchopil je jako pušku a dotíral jím na Čiňana. Tento nebyl naprosto žádným hrdinou a pokládal za nejlepší vzítí do zaječích. Prchl do svého krámu a zastrčil za sebou dveře.

»Tak, teď zachránil se dobrotivým zmizením za svými kulissami,« smál se Bohumír z Bouillonu. »Zvítězil jsem, ale zříkám se střelby na oslavu vítězství a spíše se přičiním, abych zbytky blažené minulosti uvedl do šťastného zapomenutí.«

Sebral střepiny. Jeho pán hodil mu gumovou rourku a kráčel nahoru, aby vstoupil ke své domácí.

Tato obývala pokojíček, jenž sousedil s malou ložnicí. Ostatní místnosti jejího bytu pronajala studentovi, aby tím své nuzné postavení trochu zlepšila. Byla vdovou po učiteli a požívala velice skrovné pense, jež nestačila ani na chléb a na sůl. Proto musila mnohou noc proseděti u šicího stolku anebo u rámu s vyšíváním, aby odvrátila nouzi od sebe a od svých tří dětí.

Teprve od onoho dne, kdy »Methusalem« se u ní ubytoval, nastal v jejím stísněném postavení obrat k lepšímu. Dřívější nájemníci neplatili správně a způsobili hodné paní mnohou těžkou starost; on byl však bohat a dobrého srdce. Nejenom že platil své nájemné velice pravidelně, nýbrž dopřál své domácí také mnohý neočekávaný příjem. Brzy pojal srdečnou náklonnost k dobře zvedeným dětem, rád slyšel, jestliže jej důvěrným způsobem strýcem nazývaly a zdálo se, že si mlčky uložil za úkol starati se o jejich blaho jako skutečný příbuzný.

Richard, nejstarší syn vdovy, byl velice nadaný hoch. Jeho učitelé jej milovali a radili jeho matce, aby ho nechala studovati. Ale bohužel byla k tomu příliš chudá. To ji zarmucovalo. Věděla velmi dobře, že řemeslo má zlaté dno, než přece pocítovala její mateřská láska s tichou bolestí, že nemůže poskytnouti hochovi vychování a budoucnost, jež by odpovídala jeho nadání.

Tu přišel k ní jednoho večera »Methusalem« a promluvil s ní o tomto tematě svým stručným, určitým způsobem. Skromně zamítla jeho nabídku, ačkoli ji naplňovala rozkoší; ale on ukončil důvěrnou rozmluvu tím, že prohlásil rozhodným tonem: »Má milá paní Steiňová, zajisté jste zpozorovala, že nemluvím rád o sobě a o svých poměrech; dnes chci od tohoto zvyku upu-

stiti. Můj otec byl bohatým sládkem. Měl ctižádost, aby se mohl pochlubiti učeným a proslulým synem. Vzpíral jsem se proti tomu, neboť nechtěl jsem býti ničím jiným, než čím byl on, totiž sládkem. Můj odpor nic nepomohl. Musil jsem skloňovati Faba, bob, ačkoli mi byl chmel milejší nad všecky boby. O ostatním chci pomlčeti. Otec proměnil svůj pivovar v akciový podnik a zanechal mi značné jmění. Já však to nepřivedl než k omšené hlavě, to jest stal jsem se jen akademickým pobudou a rváčem, jenž jeví se opravdovému zápasníku opovržlivým. Začínám nyní právě celou prázdnotu tohoto bezúčelného bytí bolestně pocítovati. Stydím se sama sebe. Nechci býti déle neužitečným členem lidské společnosti. Chci skutky činiti a můj první čin má záležeti v tom, že dám ve vašem synovi náhradu za svou ztracenou dobu studijní. On má studovati, a já zaplatím za něho. To je to nejmenší, co mohu učiniti. A to nesmí vás tísniti, neboť nikoli vy budete mi za to něco dlužna, nýbrž já zahladím dluh, jenž mi těžce na srdci leží. Je to mým přesvědčením, že nemáte práva odmítnouti mne s mým návrhem. Učiníte tím svého syna šťastna a prokážete mi tím velikou službu, již vám nikdy nezapomenu. Tedy řekněte ano; plácněte a tím je tato věc uzavřena a přijata!«

Od té doby navštěvoval Richard gymnasium, a »Methusalem« bděl nad ním jako slepice bdí nad svým jediným kuřátkem. Toto kuřátko čítalo nyní sedmnáct let a namáhalo se všemožně, aby splnilo naděje matky a »strýce Methusalema«.

Když tento nyní vstoupil s dopisem z Číny v ruce, padl jeho zrak na obraz tiché rodinné pile. Paní Steinová byla zaměstnána nějakým látáním. Gymnastista seděl hluboko skloněn nad mapou, jejíž čáry sledoval

špičkou své tužky. Jeho mladší sestra byla zaměstnána u šicího stroje, jež jí student o posledních vánocích byl nadělil, a malý šestiletý Walther seděl zticha jako myška za kamny a zabýval se úsilovně rovněž vánočním dárkem. Zmocnil se totiž potají kartáče a leštidla, aby svému koženému Honzovi boty pěkně vyleštil. To stálo ho mnoho potu, a protože si perlicí kapky neutíral rukou, nýbrž kartáčem, lpěl brzy celý obsah škatulky s leštidlem na jeho obličej.

»Methusalem« sotva že pozdravil. — »Paní Steinová,« pravil, »bydlila jste kdysi v Horní ulici, 12 v přízemí?«

»Ano,« odpověděla.

»Jmenoval se váš muž Josef Ferdinand?«

»Ano.«

»Tedy to souhlasí. Dopis patří vám! Tady je.«

Podal jí dopis. Vzala a pozorovala jej, četla adresu a tázala se udiveným tonem: »Ne z pošty! Odkud je?«

»Z Číny. Ye-Kin-Li mi ho dal.«

»Z — — Číny! Kdo by mi mohl odtamtud psát? Vždyť je to docela nemožné, aby tam existoval nějaký náš známý. Tento dopis nemůže býti určen pro mne.«

»Patří vám! Vždyť adresa souhlasí úplně.«

»Prosím, maminko, ukaž to!« řekl Richard, jenž přistoupil a po dopise sáhl. Prohlížel adresu a rozhořil potom: »Je adresován na otce. Ten nežije více, následkem toho máš ty právo dopis otevřít. To se nedá nikterak popřít.«

Při tom rozřízl již také obálku perořízkem. Vyňal z ní hustě popsaný arch a když jej byl rozevřel, vrhl pohled na podpis.

»Od strýce Daniela!« zvolal rychle.

»Vždyť ten byl přece v Americe a zmizel,« odpověděla jeho matka.

»Není mrtev, jak jsme doposud mysli. Jaká radost, že ještě žije! Slyšte, co píše! Chci psaní předčítati.«

»Methusalem« chtěl se odstraniti, byl však vyzván, aby zůstal. Před ním nebylo žádných rodinných tajemství.

Obsah dopisu musel býti nesmírně důležitý, neboť student zůstal více než hodinu u své domácí, a když jednou cídič kolem dveří kráčel a následkem jásavého výkřiku, jenž se uvnitř ozval, státi zůstal, slyšel, ačkoli nemohl rozuměti jednotlivým slovům, že koná se tu na všecken způsob porada, jejíž průběh zdál se býti velice rozčilujícím.

»Co se tam uvnitř strhlo, to zdá se býti jakýsi druh válečné porady,« mružel pro sebe. »Odstráním se, sice mohl bych se dostatí přední stráži pod koně.«

Učinil velice moudře, neboť sotva že se vzdálil, vyšel jeho pán v největším spěchu, kvapil do svého bytu, popadl cídiče, když ho tam spatřil, za obě ramena a zvolal radostným hlasem: »Bohumíre, životu Schlaraffů je konec! Odcestujeme!«

»Tak! Kam? Snad zase do Güterborgu, abychom ochutnali tamní víno?«

Tvářil se při tom nesmírně kysele.

»Ne, ne, dále, mnohem dále! Podléháš mořské nemoci?«

»Nesmírně velice!«

»Odkud to víš?«

»Protože můj zcela germánský žaludek žádné vo-

dy snést nemůže. Chce pořád ještě jednu, než jde, ale rozumí se, jen žádnou vodu!»

»Tak zůstaneš zde, potom půjdu já na moře!«

»Vždyť to není nebezpečné. Na moře možno se vydati, aniž bychom dostali mořskou nemoc. Jenom musí člověk na vodě zůstat státi.«

»Ale já chci přes moře, přes ocean, do Asie!«

»Všichni dobří duchové!« zvolal Bohumír ruce sprásknuv.

»Do Číny!«

»Vždyť jsme tu již!«

Ukázal kolem sebe po pokoji a neměl při tom tak zcela nepravdu, neboť »Methusalem« stal se následkem přátelství, jež uzavřel s obchodníkem čajem, horlivým sběratelem čínských výrobků. Na stěnách visely a na stolech spočívaly kusy nábytku, nádoby, zbraně, hudební nástroje a značné množství podobných věcí, jež pocházely »z říše středu.«

»To je talmová Čína; ale já chci viděti tu pravou,« odpověděl student. Rozčilení zbarvilo mu obličej tma-vočerveně, ale nos ultramarinově modře. »Máš jíti se mnou. Bojíš-li se však moře, tedy zůstaneš zde a můžeš pozlacovati komáry, abys zahnal dlouhou chvíli.«

Tu opřel cídí obě ruce o boky, vztýčil se zpříma před svým pánem a pravil: »Co? Jak? Kde? Proč? Já, jako proslulý Bohumír z Bouillonu a odpovědný úhlavní nepřítel všech Saracenů měl bych se báti trochy moře! Co já si dělám z takového starého rybníka pro slanečky! A snad k vůli žralokům? K těm chtěl bych s perským práškem na hmyz do duše promluvit! Ostatně musím na všečen způsob s vámi, neboť mne potřebujete. Kdo by vám měl boty leštiti, šaty klepatí, dýmku

nacpávati, hodinky natahovat, tisícero jiných věcí obstarávat a při jídle dobrého zažití přátel? Jenom já! Tedy pojedu s vámi, jestliže totiž tato cesta do Číny není jenom žertem, jež si váš věrný Bohumír musí co nejpřísněji zakázat!«

»Není to žádný žert, nýbrž pravda, skutečná pravda. Nemám času ti to vysvětlovat, neboť zítra ráno odjedeme prvním vlakem, nejprve do residence, kvůli vyslanectví. Nyní musím k bankéři, na policii a do sta krámů, abych nakoupil tisíc potřebných věcí. Richard pojedede také s sebou, a — — —«

»Rich — — —!« přerušil ho cídič, ale úžasem nevypravil než první slabiku tohoto jména se rtů.

»Ano! Vždyť on je to, kvůli němuž tuto cestu vůbec podnikáme. Nepospíším-li si tak, abychom zítra byli již přes hory a doly, pak nebude z této rozkošné cesty nic. Vždyť jsem jeho matku přímo překvapil, a musíme odcestovat než-li se jinak rozmyslí.«

Odkvapil.

Bohumír vrtěl hlavou, škrabal se oběma rukama za ušima, upřel své zraky na velikého čínského draka, jenž visel na stropě a pravil: »Tady visíš nyní, starý bůžku, a díváš se mi posměšně do obličeje! Tobě jsem nikdy úplně nedůvěřoval. Tvoje počestnost a mravnost zdála se mi vždycky trochu problematickou! Čím chceš býti? Tao-lung chceš se nazývat, což značí tolik jako drak rozumu? Povídám ti, že jsi nejvýše nerozumný! Od té doby, co jsi zde náš zenith pronajal, se u nás Čína a čerti honí. Mám tě dokonce v podezření, že tu o půlnoci jako strašidlo lítáš. Zjevuješ se Methusalemovi ve snu; tys mu udělal a jemu dokonce myšlenku vnukl, opustit útulný domov, aby na pobřeží Žlutého moře u polovičních protinožců požíval pečené

dešfovky, zadělávané stonožky, smažené mořské chaluhy, marinované salamandry a vařené ocásky. Styď se! Ale nebudeš se přece moci vychloubati, že's ho uvedl do záhuby. Budu ho provázeti jako jeho jitřenka a večernice. Budeme vítězně bojovati proti tvým strýcům a tetám, proti drakům, mlokům a Číňanům, a až se navrátíme, tak je tady zavěsíme jako trofeje, abychom tě pozlobili jako ty's mne zlobil. Opovrhuj tebou!»

Odešel s theatrálním posuňkem, aby se u domácí pani poptal, kterak jeho pán přišel na myšlenku vypraviti se do Číny.

Mezitím nedošel »Methusalem« příliš daleko. U dveří krámu Číňanova si vzpomněl, že mu musí přece říci, že dopis došel na správnou adresu. Proto vešel do krámu.

»Nuže?« tázal se syn středu. »Snad nepřinášíte zase ten dopis?«

»Ne. Má domácí je adresátkou. Nemusíte se tudíž dále namáhati. Ale, prosím vás, jak dostal se do vašich rukou?«

»Prostřednictvím mého dodavatele v Kuang-tchéu-fu (Kanton), u něhož byl pro mne odevzdán.«

»Sděлил vám tento pán, kdo je odesílatelem?«

»Ne. Uložil mi, abych vypátral zde adresáta nebo jeho dědice, jim dopis dodal a o to pečoval, aby ihned odpověděli. Místo, kam mají odpověď zaslati, je v dopise udáno.«

»To souhlasí. Bylo však usnešeno nedávati písemné odpovědi. Pojedeme tam sami, totiž Richard Stein, já a můj Bohumír z Oboe.«

Nyní byla řada na Číňanu jeviti úžas. Projevoval

se v nejexotičtějších interjekcích, při čemž ruce s roztaženými prsty k nebi zvedal a při tom hlavou s jedné strany na druhou házel, tak že jeho hlava litala střídavě sem a tam jako kyvadlo u hodin.

»Vy sám, vy sám chcete do Tschung-kuo, říše středu, do Tschung-hoa, květiny středu!« zvolal. »Spatříte Tien-tchao, nebeskou říši! Půjdete do Ki-tien-teh, do domu nebeských ctností, na Schau-hoang-ti, horu vznešeného panovníka! Jak se to stalo? Co vás přivedlo na tuto myšlenku?«

»Účastenství, jež chovám k rodině mé hodné domácí a obzvláště k Richardovi. Abych vám to krátce řekl, měl zesnulý národní učitel Stein bratra, jenž v mládí, puzen jsa touhou po dobrodružstvích, odešel do širého světa. Po dlouhá léta byl nejprve v Jižní a potom v Severní Americe, aniž by to byl k něčemu zvláštnímu přivedl. Později chtěl na Javu; avšak loď ztroskotala na blízku čínského pobřeží, a on byl jedním z nemnohých, kteří se zachránili. Mezi Čiňany vedlo se mu z počátku velice špatně, jelikož dle jejich náhledu byl Y-sin, cizí barbar. Byl chován jako zajatec. Ponenáhu vžil se do tamních poměrů. Přiučil se řeči, nosil čínský oděv, přijal tamější zvyky a tím přivedl to tak daleko, že s ním konečně zacházeli jako s domorodcem. Jenom zemi nesměl opustiti; již pouhý pokus měl býti trestán smrtí. Aby měli úplnou jistotu, dopravili ho do vnitra země, kde to brzy přivedl tak daleko, že byl přijat do třídy domorodců. Náhodou objevil v pohoří petrolejový pramen. Jelikož poznal ve Spojených Státech způsob dobývání a zužitkování petroleje, tedy chopil se věci po způsobu americkém, maje při tom ovšem na mysli čínské poměry. Stal se bohatým mužem a rozšiřoval své spojení ponenáhu až na pobřeží.

Touto poslední okolností bylo mu umožněno zaslati do vlasti dopis, právě ten, který vám byl dodán k obstarání. Není ženat a bez dědiců, při tom tak neduživ, že počítá s brzkou smrtí. Nechce, aby jeho jmění přišlo do cizích rukou. Proto prosí svého bratra, aby ihned odcestoval do Číny. V případě, že tento bratr je mrtev, má nejstarší syn, o jehož narození ví z dřívějších zpráv, k němu přijíti. Jenom tak je možno obejít zákony čínské a plody jeho pile předati rukám jeho příbuzných. Prosí o okamžitou odpověď, načež chce peníze na cestu poukázati. Ale protože si říkám, že by se při tom ztratily měsíce, během kteréžto doby by neduživý pán zajisté zemřítí mohl, dosáhl jsem s napjetím celého svého vlivu, že paní Steinová Richarda ihned odcestovati nechá, ovšem jen s tou podmínkou, jestliže ho budu provázeti. Výlohy cesty ponesu také já. To všecko přišlo tak náhle a musí býti také ihned provedeno, jinak je obava, že domácí svolení své zase odvolá. Není to pro matku žádný žert, pustiti své dítě do takové dálky a do takové země. Je tou událostí tak říkaje přemožena a omámena. Nesmím jí popřáti času ke klidnému uvažování. Zítra odjedeme prvním vlakem.«

Číňan stál před ním s otevřenými ústy a vypoulenými očima. Nepohnul jediným údem svého těla.

»Co je s vámi?« tázal se »Methusalem« starostlivě. »Vždyť vypadáte jakoby vás byla ranila mrtvice! Kterak může mé vypravování vyvolati u vás takový dojem?«

Uchopil »syna nebes« za ramena a zatřásl jím. Tím se Číňan zase vzpamatoval. Spěchal ke dveřím, zastřčil je, aby nebyl kupujícími vyrušován, uchopil studenta za rameno, odvedl ho do malého pokojíka, za

krámem ležícího a vtlačil ho na židli z bambusu upletenou.

To učinil tak hbitě a jevil při tom takový obličej jakoby se jednalo o neobyčejně důležité tajemství, o záležitost, která by prodlením největší škodu vzíti mohla.

»Příteli!« zvolal, mluvě potom brzy čínsky, brzy německy. »Vy jedete skutečně, skutečně do Číny, mé vřele milované vlasti?«

»Ano, již zítra.«

»O, pane na nebesích, záře sluneční, prazdroji času a prostoru! Jaké to štěstí, jaká to náhoda! Příteli, můj život náleží vám; mé jmění jest vaším vlastnictvím. Všecko, všecko máte míti, jenom jména svých předků nemohu vám darovati. Můžete mi prokázati službu, jež je tak veliká, tak nekonečně veliká, že by i největší dík za ni byl příliš nepatrný.«

»Rád, velice rád, mohu-li!«

»Snad můžete!«

»Pokusím se o to aspoň. Co je to, co mám učiniti?«

»Přiveďte mi mou ženu, přiveďte mi mé děti s sebou!«

»S největší radostí!« smál se student. »Není-li to nic jiného!«

»Nemluvte tak! Co od vás požaduji, je těžké, je téměř nemožno provésti. Úřady budou se tomu vzpírat.«

»O, s pány mandaríny budu zajisté brzy hotov!«

»Žádný Číňan by to neprovedl. Ale vy jste i zde neobyčejný muž. Vy se nelekáte žádné odvahy. Vy užijete obého, Isti i moci, abyste mne šťastným učinil. Proto vám důvěřuji. Může-li to vůbec nějaký člověk

dokázati, tedy jste to jedině vy samojediný, jenž může přinést mou ženu, mé děti a mé jmění, jež jsem zahrabal, protože jsem je při svém útěku nemohl vzít s sebou!»

»Jak? Své jmění jste zahrabal? Proč jste je nechal své paní?«

»Jí byli by je vzali.«

»Ale řekl jste jí přece, kde je ukryto?«

»Ne, ani to jsem nesměl. Byla by mučena a byla by místo jistě vyzradila. Víte, já jsem — — —«

Ačkoli byli úplně sami a nikdo je neposlouchal, nahnul se až k uchu studentovu a šeptal mu: »— k smrti odsouzen. Měl jsem neštěstí, že mne postihli mezi povstalci. Co to v Číně znamená, víte. Byl jsem nevinný jako mladý Kioniao, jako malý vrabec ve hnízdě; ale byl jsem mezi nimi viděn a tak byl jsem ztracen, nezachrání-li mne okamžitý útěk. Zbylo mi sotva tolik času, abych se mohl s rodinou rozloučiti a své zlaté a stříbrné věci zabalit, abych je potom potají zahrabal. Jenom malou část zlata mohl jsem vzít s sebou, abych si v cizině založil existenci.«

»Velice zajímavé!« podotkl student. »Mám tedy vykopati poklad?«

»Ano. Vidíte, jak velikou důvěru k vám mám. Vy mne neošidíte. To vím bezpečně.«

»Chraniž Bůh! Co najdu, najdu-li vůbec něco, to obdržíte vy. Ale kde leží poklad? A kde najdu vaši rodinu?«

»Kde se nachází zlato a stříbro, o tom můžete se snadno přesvědčiti, neboť nakreslil jsem podrobný plán, dle něhož potřebujete se jenom řídit, abyste poklad odkryl. Ale kde zastihnete mou ženu a mé děti, to bohužel nevím.«

»Neustanu dříve, dokud jich nenajdu, předpokládaje ovšem, že jsou ještě na živu,« ujišťoval student, srdečně dojat výrazem upřímného žalu, jež bylo znáti v obličejí Čiňanově.

»Můžete býti usmrcen,« mínil tento, »neboť soudnictví mé vlasti není tak lidské jako zdejší. Tam musí velmi často příbuzní vinníka týž trest nésti jako on.«

»Jmenujte mi místo, kde jste se od nich odloučil! Odeberu se tam a nenajdu-li jich tam, budu sledovati jejich stopu jako Indian. Doufám pevně, že vám přinesu aspoň nějakou jistou zprávu.«

»Ano, já vím, že učiníte všechno možné, že nebudete se lekati žádné oběti a že vás ani nebezpečí neodstraší, abyste mi navrátil klid mého srdce. Napíši vám všechno, co musíte věděti, a tyto poznámky doručím vám dnes večer. Při tom najdete také několik doporučujících listů na dřívější přátele, na něž můžete se ve vši důvěře obrátiti. Oni vědí, že jsem nevinný, a rádi budou vám všemožně na ruku. Jste tedy odhodlán přijati ono posláni?«

»Úplně.«

»Tedy vás považuji od tohoto okamžiku za svého Kiétschéi, za svého mimořádného plnomocníka, a táži se vás, jste-li ochoten dáti mi své Kong-Kheon, své nezrušitelné čestné slovo?«

»Máte je míti, zde má ruka!« odpověděl »Methusalem«, podávaje při tom Čiňanovi svou ruku.

»Počkejte!« prosil Ye-Kin-Li. »Přijmu od vás vaše slovo podle obyčeje mé vlasti.«

Přinesl balíček Tsan-hiang. To jsou libovonné zápalkné hůlčičky, jichž užívají Čiňané při vykonávání jistých náboženských obřadů. Student musel jednu z

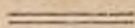
nich vzíti do levice; obchodník čajem učinil rovněž tak, načež obě hůlky zapálil. Potom když vonný dým vzhůru se nesl, uchopil svou pravicí pravou ruku mladého muže a pronesl slavnostním tonem: »Vy jste můj Kié-tschéi. Jako takový máte právě tak jednati jako byste byl já. Nesmíte míti žádné zálučné myšlenky a vaše srdce musí býti vůči mně prosto zloby a ošemetnosti. Chcete mi tedy nyní dáti své Kong-Kheon, že provedete své poslání ze všech sil a že chcete se vůči mně a mým poctivě zachovati?«

»Ano,« odpověděl student. »Nemyslím, že s tímto obřadem dávám pohanské slovo. Byl by mohl odpadnouti, neboť mé čestné slovo je jako nejsvětější přísaha. Ale jelikož zdá se vás to upokojevati, nechť stane se, jak si přejete. Slibuji vám tak jednati, jak vy byste sám jinak nejednal. To je poctivý německý slib, na nějž se můžete spolehnouti!«

»Věřím a důvěřuji vám. A tato důvěra má mezi námi potrvati až tyto obě Tsan-hiang na mé rakvi zase zapáleny budou.«

Uhasil hůlky a uložil je potom, pečlivě zavinuté, do ebenové skřínky, v níž uschovával jenom předměty obzvláště důležité.

Tak bylo dáno čestné slovo, jež mělo míti pro studenta tak bohaté a zvláštní následky. Vzdálil se nyní, aby učinil nutné přípravy k brzkému odjezdu.

KAPITOLA DRUHÁ.

„Tsching tsching tschin!“

Mezi těmi našimi milými čtenáři, kteří přebývají v některém přístavním městě u moře severního nebo východního, budou zajisté mnozí, kteří zaslechli jméno Turnerstick anebo dokonce tohoto hodného námořníka, jenž mnohý kus světa zjezdil, tváří v tvář zřeli.

Kapitán Heimdall Turnerstick, pravý friezký norský medvěd, byl dlouhá léta ve službách jednoho novo-yorkského rejdaře. Ačkoli v Americe jeho zajisté zvláštní německé jméno Drechslerstock v anglické Turnerstick proměnili, zůstal přece Němcem nejčistšího zrna.

Byl ve všech mořích znám jako statný, odvážný, obratný a zkušený lodivod, jenž vynikal kromě toho nejvýše chvalitebnou vlastností, že se vždy namáhal býti svým podřízeným spíše laskavě starostlivým otcem než přísným představeným.

Proto míval stále jenom spolehlivé a statné muže na palubě, kteří všemožně se namáhali, aby dosáhli jeho spokojenosti, a podle okolností více činili než pouhá povinnost na nich žádala. Milovali a vážili si ho a

přehlédli mnohé, na co by byli jiní těmiže očima jinak pohlíželi.

Kapitán Turnerstick měl totiž několik zvláštností, jež byly způsobilé vyvolati ironii jeho podřízených. Že přes to vše potají se mu nesmáli, mělo důvod svůj v dětinském respektu, který mu věnovali.

Že je náchylen k různým zvláštnostem, bylo již patrné z jeho zevnějšku. Nehonosil se přese všechny své značné námořnické vědomosti příliš duchaplným obličejem. Uprostřed téhož sedělo to, co námořník jmenuje předhořím. Tento nos byl velice všetečný a vzhůru obrácený a ranou pěstí, kterou dobrý kapitán ve svém mládí dostal, značně stranou pošinutý, což dodávalo jeho fysiognomii nejvýše nepořádného vzezření. Pod mohutným knírkem jevil se tento tupý nosík dvojnásobně naivním a směšným, okolnost, jež nezlepšila se tím, že Turnerstick nosil na hlavě ohromnou indickou ochrannou helmu.

V boji s malajskými mořskými lupiči přišel o pravé oko a nosil na místě něho oko umělé. Než bedlivě museli jste ho pozorovati, abyste to byli poznali.

Žádný člověk neviděl ho nikdy jinak než ve vysokých, nadehtovaných nepromokavých botách, které mu až k životu sáhaly. Rovněž nevyhnutelný byl frak z Jižní Karoliny, zdobený pozlacenými knoflíky v podobě kotvy, bez něhož, jak se zdálo, nemohl ani žít. K tomu nosil nekonečně vysoké límce u košile, kolem nichž byla ovinuta křiklavě červená kravata, vpředu v obrovskou vázanku upravená.

K tomu náležel zlatý skřípec, jenž visel na široké, černé hedvábné stuze, velice odůvodněné opatření, neboť skřípec nemohl se udržeti na vykázaném mu místě.

nikdy déle než jediný toliko okamžik. Spadl vždycky zase dolů, a proto byla jedna ruka kapitánova ustavičně a každou chvíli zaměstnána tím, že spadlý skřípec zase na nepraktický nosík vtlačovala.

Upřímně řečeno, byl dobrý Heimdall Turnerstick poněkud ješitný, také ve příčině své lodi, jež bývala stále, pokud to vůbec možno, vzorem čistoty a pořádku. To nemohlo ovšem zůstati bez vlivu na jeho zevnějšek.

Jeho jazykové vědomosti stačily pro jeho potřebu úplně. Více nemohlo býti od něho žádáno. A přece byl tu někdo, jenž v něm spatřoval skutečného jazykového genia, a tímto nějakým byl — — on sám.

Přistál u všech možných pobřežních zemí a odevšad odnesl si několik slov dotyčné řeči. Tyto výsledky z cest promíchaly se v jeho hlavě asi tak jako trosky zřítivšího se železničního vlaku. Přes to vše byl úplně přesvědčen, že ovládá několik tuctů řečí a dialektů a při každé vhodné příležitosti vyvlekl tyto neblahé filologické trosky. Běda tomu, kdo se odvážil usmívati se při tom. Ten si to s kapitánem na dobro zkazil a nebyl nikdy více přijat na milost.

Dnes nacházel se Heimdall Turnerstick v náladě skutečně růžové a měl k tomu také důvodnou příčinu. Pod jeho nohami ležely fošny nejrychlejší lodi, jaké kdy velel. Skvostný vítr nadouval plachty. Obzor spočíval na moři jako ostře nakreslená čára, a bezoblačná obloha usmívala se na spokojené obličejě mužstva.

Kromě toho nacházeli se blízko přístavu a kapitán měl u sebe hosty z kajut, kteří dovedli si získati plně jeho přízně. Přejal je v Singapore a měl je dovézti do Kantonu.

Byly to skvostné dny pro něho. Takovou zábavu

nemohl kolik let na palubě míti. Ti tři cestující hodili se k němu jako bratři a účel, který je do Kantonu vedl, byl mu tak sympatický, že si umínil neodloučiti se od nich tak brzy, jim delší dobu věnovati, neboť jeho komidelník byl velice spolehlivý; jemu mohl klidně svěřiti loď i obstarání všech záležitostí.

Tito tři cestující byli Bedřich Degenfeld, dosavadní student, zvaný červenomodrý Methusalem, jeho cídič Bohumír Ziegenkopf, stále Bohumírem z Bouillonu nazývaný, a konečně Richard Stein, gymnasista, jenž se nacházel na cestě, aby přejal čínské dědictví.

Seděli pohromadě na palubě a vesele pohlíželi na obzor před sebou, na němž se několik plachet objevovalo. Ale zvláštní byl pořádek, kterak seděli. Tři polní židle, na něž se usadili, nestály totiž vedle sebe. To by bylo bývalo dobrému Bohumírovi proti vši obvyklé subordinaci. Po léta běhával za svým »Methusalemem« a nikterak nemohl připustiti, aby teď byl nový pořádek zaveden. Proto seděl v obvyklé vzdálenosti tří kroků za ním a držel v rukou vodní dýmku, jejíž konec roury měl student v ústech. Byla před odjezdem opatřena novou skleněnou koulí.

Oba, jak pán, tak i jeho cídič, byli přistrojeni ještě docela tak, jak je bývalo viděti doma v Humboldtově ulici. Richard seděl vedle »Methusalema« a několik stop před tímto známým novofundlandčan, jenž si tedy dal rovněž záležeti na tom jako Bohumír, aby zachoval doma obvyklé pořadí.

Bedřich Degenfeld pouštěl z úst obvyklé husté koutouče dýmu a kynul přívětivě kapitánovi, jenž přicházel právě z předu lodi a nyní k nim přistoupil.

»Nuže, kommodore, jak to stojí?« tázal se Degenfeld. »Spatříme brzy pobřeží nebeské říše?«

»Myslím,« odpověděl tázaný. »Odpoledne zakotvíme asi před Hogkongem. Brzy spatříme tu vpředu více plachet, jež mají stejný směr.«

»Tak jsme vykonali krásnou cestu!«

»Nepřekonatelnou! Urazíme sedmnáct uzlů. To něco znamená. Za necelé čtyři dny ze Singapore až sem, v tom nechť někdo dostihne Heimdalla Turnersticka! Každý toho raději nechá!«

»Ano, vy a vaše dobrá loď, tu dá se něco dokázat. Nemyslíl jsem, že budu moci Čínu tak rychle pozdraviti.«

»Víte-li pak také, jak se tato velebná země pozdravuje?«

»Nuže jak?«

»Tsching, tsching! dlužno zvolati. To je pravý čínský pozdrav.«

»Ach! Zajisté mluvíte také trochu čínsky?«

Turnerstick nasadil skřípec na nos, držel jej tam pevně, protože by byl jinak ihned zase spadl, vrhl na Degenfelda pohrdavý pohled a odpověděl: »Kterak se můžete takhle ptáti! Omšená hlava jako vy předla přece na universitě dosti dlouhou nit, aby věděla, že na kapitána Turnersticka nesmí se s takovou. Trochu čínsky! Vezmu-li jednou lano do ruky, tedy vezmu je pořádně.«

»Tedy mluvíte úplně čínsky?«

»To se rozumí! Jak jinak?«

To bylo proneseno tonem, jakoby byl tázan, může-li píti vodu.

»To je pro mne novinkou!« doznal Degenfeld. »Dosud jste se o tom ani slovem nezmínil!«

»Proč bych měl o tom mluvit? S něčím, co se samo sebou rozumí, neděláme přece povyku.«

»Nuže, tím cennější jest mi objev, který jsem u vás učinil. Přislíbil jste, že se k nám připojíte na několik dní. Tu je pro nás ovšem velikým prospěchem, že mluvíte plynně čínsky.«

»Pah! Ani za řeč to nestojí! Pouhá maličkost! Vždyť vy jste se také čínštinou zabýval, jak jste mi řekl.«

»Jenom po dva roky.«

»To je více než dosti, neboť tato řeč je tou nejlehčí, již znám.«

»A já jsem pokládal přiučení se čínštině za velice obtížné.«

»Tu jste ovšem napjal velice falešné plachty. Vy musíte ovšem s obligatní latinou a řečtinou ztratiti správný kurs. Komu napěchují hlavu podobným klassickým zbožím, tomu nezbyvá na konec pro to nejlehčí žádného místa více. Potom plují podobní přestudovaní lidé po světě a nedovedou rozeznati pancéřovou loď od kocábky na slanečky. Povídám vám, čínština mi byla přímo vrozena. Přišlo to samo od sebe.«

»Methusalem« znal Achillovu patu kapitánovu. Proto střežil se velice, aby projevil nejmenší pochybnost. Řekl nejvážnějším tonem: »To se může jenom právě vám státi. Vy jste pravá velryba v moři dialektů. Hravě plovete v nich a chrlíte nejtěžší vzorce jen tak nosesem.«

Turnerstick přidržel skřipec, vrhl jím pátravý pohled na mluvčího a tázal se vážně: »Nosem! Má to snad býti nějaká narážka na můj obličej?«

»Co vám to napadá! Mluvím o velrybě, a ta že vodu chrlí, to víte zajisté!«

»Ano, a to nose. Máte pravdu. Jako ta se ve vodě válí, tak převaluji se já v řečech. A právě čínština je mi úplně lhostejná.«

»Pro mne to byl naopak velice trpký oříšek, na němž jsem si zuby notně obrousil. Vzpomeňte jenom na dialekty! Je jich devět!«

»To je dosti málo! Takový dialekt sklouzne u mne dolů jako tuhý grog. Hlavní věcí je, že se právě držíme hlavní věci, a to jsou v čínštině koncovky.«

»Ták? Byl jsem vždycky toho mínění, že čínština nemá žádných koncovek.«

»Co! Žádných koncovek! Ano, nyní je mi to ovšem velice jasné, proč jste to navzdor dvěma plným letům k ničemu nepřivedl! Nevíte-li ničeho o koncovkách, tedy je to právě tak, jako kdybyste chtěl plavati bez vody nebo lítati bez křídel. Povídám vám, že jsem s to vpraviti vám celou čínštinu i se všemi devíti dialekty za pět minut!«

»Neuvěřitelné!«

»Hnedle tomu uvěříte. Jmenujte mi jména několika čínských měst nebo řek!«

»To jest velice lehké. Tak máme ku příkladu Jang-tse-kiang, Ma-seng, Pe-king, Hong-kong, Wu-sung —«

»Zadržte!« přerušil ho kapitán. »To stačí úplně. Tu máte hned pět koncovek!«

»Koncovek? Jistě ne!«

»Co pak tedy? Vždyť jste jmenoval, ang, eng, ing, ong a ung! Nejsou-li to žádné koncovky, potom nejsem Heimdall Turnerstick! Tyto koncovky jsou skuteční králíci! S jejich pomocí sypeme čínštinu jako z rukávu.

To je pravý Jakub. Koncovky, koncovky, ty dávají slaninu k vařenému hrachu. Ovšem vy se svou řečtinou a latinou nemáte ani potuchy po nějaké slušné, upotřebitelné a pohodlné koncovce! Myslím, že na všech vašich universitách není žádná pořádná a správná koncovka k nalezení jako takové čínské ing, ang nebo ung! S pěti takovými koncovkami strčím celou Čínu do kapsy. To dokáží vám za krátkou dobu. Tam venku blíží se k nám korveta. Je to lodivod. Dám mu ihned znamení, aby vstoupil na palubu. Potom budu s ním mluvit čínsky, že budete z toho mít radost. Podivíte se, že jste sám od sebe na to také nepřišel.«

Udělal potřebný rozkaz a brzy válo s přídy lodi znamení »PT« mezinárodní knihy signalů.

Lodivod viděl vyzvání a vyhověl mu. Neměl čínského člunu. Jeho plavidlo bylo velmi ostře zahroceno a radost bylo viděti jak rychle a půvabně přirazilo. Vy-dalo lodivoda na palubu a odrazilo pak s mužstvem od lodi.

Lodivod byl čínsky oděn a měl na hlavě ohromně široký klobouk z trávy, který jeho obličej tak zastiňoval, že byl sotva k rozeznání.

»Teď dejte pozor!« řekl kapitán Bedřichovi Degenfeldovi. »Teď spustím po čínsku.«

Přistoupil k lodivodovi a pozdravil: »Tsching, tsching, tsching — —«

»I n s a n e n e s s!« přerušil ho muž hrubě. »Řekněte jednoduše w e l c o m e, sir! Amerikán nemá toho zapotřebí, aby vrtěl čínským copem!«

»Vy nejste Číňan, lodivode?«

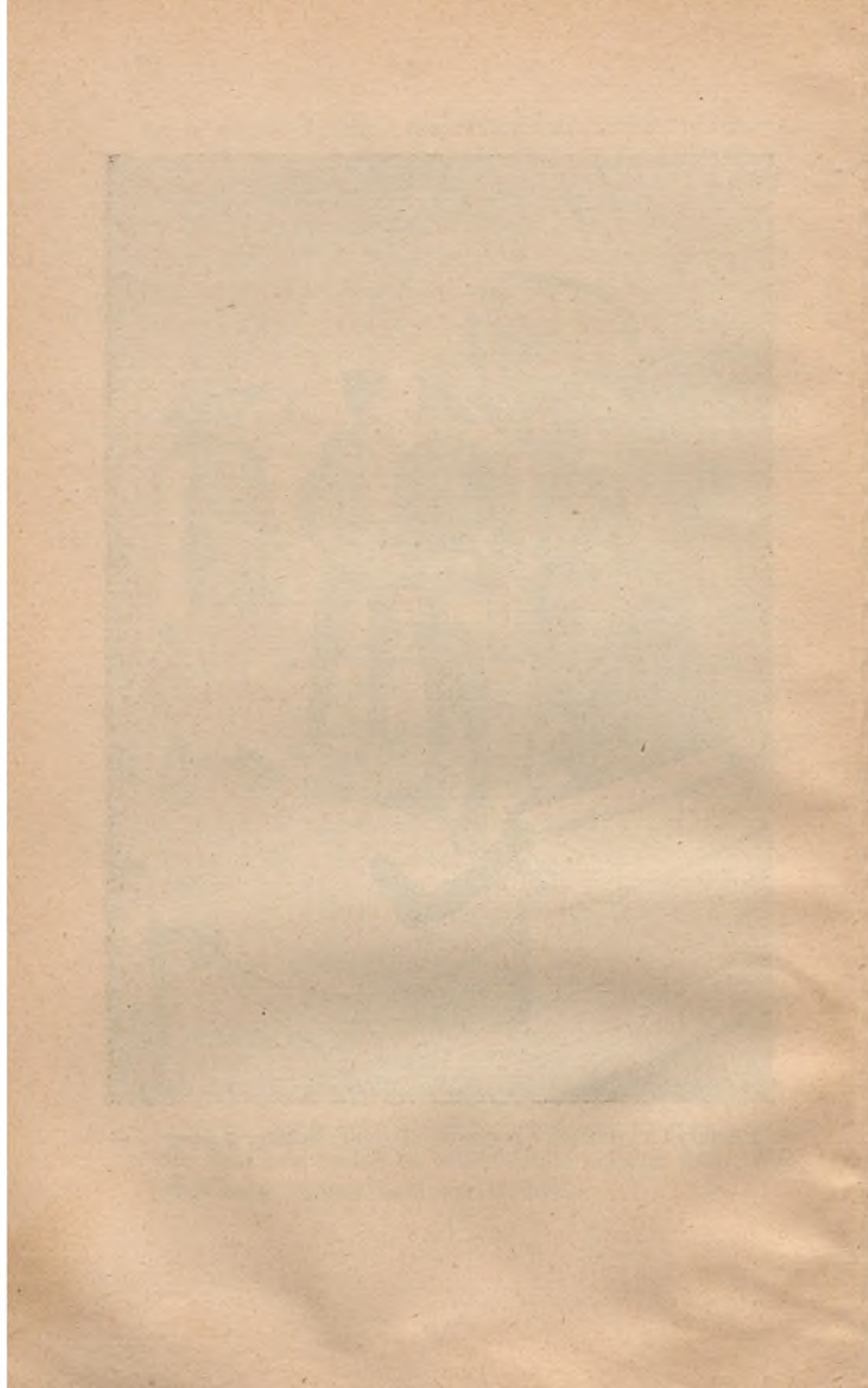
»Ne. Jsem dobrý Skot z Greenocku na řece Clyde, víte, tam kde budují se nejkrásnější železné lodi. Můžeme tedy užívatí vaší mateřštiny.«

Přistoupil k lodníkově a pozdravil: Tsching, tsching, tsching —

»Chtěl jsem s vámi mluvit čínsky,« mínil zklamáný Turnerstick.

»Ach, co čínsky! Ti šikmoocí chlapi nejsou ani hodni, abychom se o jejich řeč starali. Pečujte raději o to, aby dostalo se mi na uvítanou dobrého rumu, nebo půjdu zase s paluby a vy můžete potom třebaš do zálivu na Lammajském ostrově zajeti.«

Šel do kajuty kapitánovy, a Turnerstick musel ho volky nevolky následovati.

»O běda!« řekl Richard Stein. »Tady nemohl bohužel své čínštiny použití!«

»Štěstí pro nás!« odpověděl Degenfeld. »Byli bychom se neudrželi, zůstatí při tom vážnými, a potom byli bychom přišli u něho o všečen úvěr.«

»Co chtěl jenom se svými koncovkami!«

»Svítá ve mně temné tušení; ale věc je tak ohromující, že ji nemohu ani za možnou pokládati. Nebude snad chtítí mluvití němčinou, opatřenou svými pověstnými koncovkami! To by bylo ovšem nesmírně žertovné. A přes to přese vše lze ho mítí za schopna něčeho podobného. Zřím blížiti se veselé scény. Bohumíre — ho su!«

Tato poslední čínská slova znamenala »pal!« Od té doby, co tito tři společně cestovali, vzal student oba ostatní do učení. Zejména cídič dostal své rozkazy a pokyny všecky v čínské řeči, což vyvolalo mnohé žertovné nedorozumění.

»Ki eulh« — slyším!« odvětil tento velice vážně, vyndal z kapsy fidibus, vstrčil jej do ohně a pomohl potom svému pánovi vyhaslou dýmku zase zapáliti. Potom posadili se zase za něho.

Za krátkou dobu vrátil se lodivod s kapitánem z kajuty. Převzal řízení lodi, a Turnerstick měl tedy kdy zaměstnávat se svými cestujícími.

Plachty, jež bylo kolem zřítí, stávaly se čtenějšími. Bělomodré proužky dýmu prozrazovaly parníky, jež chtěly do Kantonu nebo přicházely odtud. Moře oživovalo plavidly víc a více a potom vynořily se pohnáhlou skály Hong-kongu a ostatních před Perlovou řekou ležících ostrovů.

To je velice mrzuté, že lodivod není Číňan,« pravil kapitán. »Ale potřebujeme jen malou chvilku počkati a pak budeme čluny přímo obklíčeni a tu vám ukáži, jak ovládám řeč nebeské říše. Ostatně je čas, abyste svá zavazadla otevřeli.«

»Proč?« ptal se Degenfeld.

»Abyste z nich vyňali své čínské obleky.«

»Nemáme žádných.«

»Co? Vy chcete vystoupiti na zemi a vrhnouti se do víru čínského města, aniž byste se oblékli dle mravů této země? Vy chcete zrovna tak jíti, jak tady sedíte, s pestrou studentskou čapkou na hlavě?«

»Proč ne?«

»Protože je to úplně nesprávné. Budou na vás zevlovati a vysmějí se vám. Budou vás obtěžovati a nadávati vám cizích barbarů. Dožijete se různých nepříjemností a snad octnete se i ve skutečném nebezpečí.«

»Pah! Kdo mi chce zakázati, abych se strojil, jak je mi libo?«

»Zdravý lidský rozum. Chcete-li Čínu a Číňany správně poznati, tedy musíte pokud možno nejméně prozraditi, že nejste Číňanem. Vy neznáte ještě tohoto ná-

roda. Donutili je, aby nám své přístavy otevřeli, ale oni nás nenávidí jako cizince, kteří mocí k nim vnikli. Jako cizinec nebudete ani v okruhu konsulární mocí zcela bezpečeni. Vydáte-li se však mimo tento okruh, jak je to přece vaším úmyslem, tu narazíte jenom na nepřátele.«

»Uvidíme: Mám málo chuti zapírat z pouhého strachu svůj německý původ.«

»To je velice úctyhodné a velice nacionálně myšleno, ale — — hm, přísně vzato, nemáte vlastně nepravdu. Neboť i když se ustrojíte přesně tak jako pravý Číňan, poznají dle vaší neznalosti řeči ihned cizozemce, kdežto já budu platit za domorodce. Než přes to přese vše je přece jenom lépe, podrobíte-li se zdejšímu zvykům.«

»Nu, co se toho týče, není úplně vyloučeno, že my tři se přistojíme podle zvyklostí této země. Prozatím nechť zůstane to tak, jak to je. Jak dlouho budete vázán svými povinnostmi na Hongkong.«

»Nijak. Dám kormidelníkovi plnou moc. Je třeba vyplnit jenom několik drobných formalit, jež zaberou však sotva hodinu času. Amerického konsula, jež musím vyhledati, najdu v Kantoně.«

»To jest mi milé, neboť nemusíme se tedy ani od sebe odloučiti. Nechci v Hongkongu vůbec prodlévati, protože mi ničeho neposkytuje. Je to evropské město na čínskou půdu přenesené, v němž nechci ani hodinu času promarniti.«

»To je mi také úplně vhod. Můžeme použití parníku společnosti China Navigation Compagnie anebo také, abychom se ihned vrhli do zdejšího života, na čínské džunce jeti do Kantonu.«

»Dávám přednost prvnímu, protože bych rád co nejrychleji tam dospěl. Vždyť potom bude ještě dosti času přijít do styku s čínským drakem. Svoje kufry necháme na palubě, protože se v Kantonu příliš dlouho nezdržíme.«

Mezitím přiblížila se loď rychle ústí Tschu-kiangu (Perlové řeky). Všecko mužstvo stálo na palubě, aby okamžitě provedlo rozkazy lodivodovy. Loď vyplula do západního ramena, zahrnula kolem zeleného ostrova Lammy a plula potom k nábřeží Hongkongskému, do husté změti pamníků, lodí plachetních, veslovek a džunek. Tam byly plachty svinuty a kotva spuštěna.

»Tsching tsching!« zvolal Turnerstick a rozepjal paže, jakoby chtěl celý Hongkong obejmouti. »Teď jsme tu a ukážeme jací jsme chlapíci.«

Přístav jevil přes evropský ráz města vždy ještě dostatečný obraz východoasiatského dopravního života. S hory Viktorie, asi 1200 stop vysoké, shlížel strážní domek stojící vedle stožáru na vytahování vlajky. Po jejím úbočí táhla se promenáda Kennedydroady. Pod ní oživené město s nábřežím, loďmi pokrytým. Na druhé straně čínská hornatina, celkem dobře obdělávaná a vlevo odtud četné, bohužel holé skalnaté ostrovy, jež táhnou se až k Makao.

U přístaviště hemžilo se to Evropany všech národů, Číňany, Žaponci, Malaji, Hindy, Parsy, Singalesy, portugalskými mestici a temně zbarvenými Afričany.

A na blízku lodi projíždělo množství člunů a vorů, na nichž byly naloženy čerstvé plodiny země a všemožné čínské haraburdí. Každý z lodivodů chtěl být prvním, jenž nově příchozím své zboží nabídne, aby na nich, protože nebyli se zdejšími cenami ještě obezná-

meni, vylákal peněžní obnos obyčejnou cenu zboží několikrátě převyšující.

To bylo křiku, volání, řvaní, klení, chvály a vychloubání, až člověku uši zalehaly.

»Jenom nic nekupovat!« varoval kapitán. »Zde člověka pořádně natáhnou. Nejlépe je chlapy sem vůbec nepustiti, sice se jimi paluba přímo hemží a člověk není více svým vlastním pánem. Umím s touto čeládkou promluvit. Máte to hned viděti.«

Dal ihned naplniti několik věder vodou a postaviti je těsně k okraji paluby. Potom nahnul se přes palubu a řval hlasem daleko se rozléhajícím do změti člunů: »Pryč odtud! My nebudemeng nic kupovatang! Pryč s vámi! Vy šibaling! Okangmžiking pryč s vámi, pryčeng, pryčing, pryčing. T r a v a i l l e z, travaillong, travaillang!«

Nebyla to tato slova, jež účinkovala, nýbrž jeho mocný hlas a jeho divoké, hrozivé posuňky měly účinek, že vřava dole na okamžik utichla. Zraky obchodníků s úžasem obrátily se na něho. — »Slyšeliseng jste to!« volal dále. »Nemůžeme nic potřebovating. Nemámeng peněz. Můžete se odtung hnouting!«

Ještě byli užaslí Kuliové zticha. Nevěděli, co si mají mysliti. Bohumír z Bouillonu spatřil obrovskou hláskou rouru opřenou nedaleko něho. Uchopil ji, podával ji kapitánovi a řekl nejvážnějším tonem: »U všech čertung, kapitáneng! Tu slyšímeng ovšemeng, že jste v devíti dialektang velice honěng. Prosím, byste vzalung hláskou rouru. To způsobing neobyčejný účinek!«

»Co tu slyším!« odpověděl Turnerstick. »Vždyť vy hovoříte nevyrovnatelnou čínštinou. Vidíte, jak ry-

chle působilo mé učení o koncovkách! Gratuluji srdečně! S hláskou rourou máte pravdu. To způsobí dvojnásobný efekt. Dejte ji sem!«

Čeládka na člunech uvedla svá vesla zase v činnost a hrnula se sem poznovu. Tu napřahl Turnerstick na ně hláskou rouru a zahřměl na ně: »Okamžitěng zastaving, vy zlodějang, vy šibalung. Ať ihned poslechnětenteng! Zpátky, zpátky s vámi! Hbitěng, hbitung, hbitang, hbitěng, hbitěng!«

Hláská roura roznesla tento rozkaz daleko po vodě. Sta lidí bylo upozorněno na loď a čluny, loď svírající. Turnerstick cítil, jaký význam má jeho osoba v tomto okamžiku. Chtěl ukázat, že je také mužem, který dovede svým slovům dodat důrazu. Proto chápá se nyní jednoho z připravených věder po druhém a líl obsah jejich na hlavy dotěrných obchodníků.

Tito museli nyní seznati, že tady nic o nich věděti nechtějí a ustoupili za zlostného křiku. Obleku jejich voda pranic neuškodila. Mnozí z nich neměli nic jiného než krátké plátěné nebo kartounové kalhoty a vzhledem k jejich nečistému zevnějšku mohla takováto sprcha jen blahodárně působiti.

Nyní obrátil se kapitán k Degenfeldovi a tázal se vítězoslavným tonem: »Nuže, přítelíčku, co tomu říkáte? Nerozuměli mně ti chlapi, slovo za slovem, a zcela přesně?«

»Na všečen způsob,« odpověděl tázaný vážně. »Vzbudilo to můj živý obdiv.«

»O, není tu čemu se obdivovati. Je to neobyčejně jednoduché. Koncovky jsou to, jediné koncovky, čímž něčeho podobného dokážeme. Arci náleží k tomu jistý vrozený talent. Kdo však ten má, tomu je ta trocha

činštiny hotovou maličností. Pamatujte si to! Myslím to dobře s vámi. Vždyť zůstaneme ještě pohromadě, a dáte-li si na mne dobrý pozor, přivedete to za krátko tak daleko, že budete moci mluvit s císařem z Pe-kingu ve všech dialektech jeho říše!»

Tu položil mu lodivod, jenž při tom stál a všecko slyšel a viděl, ruku na rameno a řekl směje se: »Sir, má to snad znamenati, že se domýšlíte, že dovedete čínsky mluvit?«

»Co je libo?« tázal se Turnerstick uštěpačně, nasazuje skřipec a prohlížeje si mluvčího pohrdavě.

»Táži se, zda-li myslíte, že jste tady s těmi Kuli čínsky mluvil?«

»To se rozumí. Co jiného?«

»All devils! To je veselé. Ten člověk mluví hatlaninu, že div to zuby nevytáhne, hloupou němčinu s rozličnými fíng, feng, fung, fang na konci a to vydává za činštinu! Vždyť mohou člověku vlasy na hlavě vstáti! Můj nejmilejší sire, jsem tak dalece mocen zdejších nářečí, totiž Pun-ti, Hakka, Fuhkian, Fu-tschen, Nan-tschang a Hoi-tschen, neboť potloukám se tady již téměř patnáct let, ale co vy jste tady zrýmoval, to bylo by mi bývalo nesrozumitelné, kdybych nerozuměl náhodou zároveň trochu německy. Dáte-li se se svou činštinou naložit a slejete-li potom lák, tak nezůstane nic než kousek žebírka, jež se ani udití nedá.«

Turnerstick pustil skřipec, rozkročil se že široka, jak námořníci činívají a rozevřel ústa k obrněné odvetě, ale lodivod přetrhl mu ji slovy: »Prosím, žádné řeči! Nemám kdy je vyslechnouti. Vyplaťte mi můj poplatek a dám vám svou kvitanci; potom rozloučíme se v pokoji.«

»Ano,« vyrazil ze sebe kapitán, »rozejděme co nejrychleji, nebo dostanete se do závětří, z něhož nedovedete se vyprostít. Kdybych nebyl kapitán Heimdall Turnerstick, gentleman od hlavy až k patě, tedy musel byste se nyní se mnou boxovati, což by vám dokázalo, že mám nejjemnější mandarinskou čínštinu nejen v hlavě, nýbrž také v pěstích. Já že mluvím čínštinou, při níž člověku vlasy vstávají a zuby z úst se trhají! To je přímo neslýchané! Ano, pojďte se mnou! Zaplatím vám, a potom, kdybyste se kdy zase opovážil objeviti se u mně na palubě, vyfouknu vás i s vašimi dialekty do vzduchu, že zůstanete viseti v oblacích! Proč jste prve nechtěl mluvit se mnou čínsky? Protože neumíte. Tak je to! Tu je vám ovšem úplně nemožno rozuměti takovému znalci jazyků, jako já jsem.«

Jako uražený, své převahy si dobře vědomý hrdina odešel do kajuty. Lodivod ho následoval a vrátil se brzy na to, aby opustil loď.

Turnerstick nedal se dosud viděti. Když uplynula téměř hodina, během níž kormidelník ukrytí plachet nařídil a k práci přihlížel, pokládal Bedřich Degenfeld přece za vhodné poohlédnouti se po uraženém.

Právě když chtěl zaklepati na dveře kajuty, otevřely se tyto a vystoupil z nich — — muž, jež byl by student pokládal za plnokrevného Číňana, kdyby nebylo zlatého skřipce, jenž mu právě sklouzl se šikmého tupého nosíku.

»Kapitáne!« zvolal Degenfeld. »Hnedle bych vás byl nepoznal!«

»Není-li pravda!« odpověděl Turnerstick, ukazuje nejvýše spokojený, samolibý obličej. »Ano, jsem čistý Číňan! Ne?«

»Na všecken způsob! Právě jako byste byl narozen a vychován v císařském letohrádku v Yuan-ning-yuen! Dejte se přece prohlédnouti!«

Uchopil ho za rameno a točil jím na všechny strany, aby si podrobně prohlédl proměnu, již se Turnersstick podrobil.

»Jemné, veliče jemné! Ponejvíce všecko z hedvábí!« vysvětloval kapitán, rozevíraje svrchní roucha, aby Degenfeld mohl také viděti spodní šaty.

Měl na sobě neobyčejně široké kalhoty z červeného, bíle květovaného hedvábí, které byly dole nad kotníky svázané širokými stuhami a nad nimi vestu z téže látky, jež mu sahala až do poloviny stehen. Přes to měl bílou, hedvábnou košili bez rukávů. Potom následovalo dosti úzké, županu podobné modré roucha, jež sahalo téměř k zemi. Rukávy tohoto roucha byly na konci neobyčejně široké a splývaly až přes ruce. Mohlo se jich používat jako kapes. Kolem boků byl ovázán dlouhý, zlatem protkaný pás, jehož konce visely až přes kolena. Na něm visela kromě kapesních hodiček rozličná pouzdra s nejrozmanitějšími předměty, jichž je v Číně každou chvíli třeba. Na to oblekl ještě široké, burnusu podobné roucha, jež bylo poněkud kratší než předešlé. Ukazovalo na zelené půdě červené housenky a žluté motýle a mělo rukávy, jež nesahaly ani po loket.

Na nohou měl střevíce z červeného hedvábí bez podpatků, jejichž špičky byly silně vzhůru zahnuty. Podešvy, jež záležely z pevné, dole koží potažené lepenky, byly dobře ztlouští tři prstů.

Hlavu chránil klobouk, ze síti upletený a měkkou látkou podložený, jenž podobal se obrovské, převrácené

míse. Byl ozdoben velikým chocholem z červeně barvených žíní a dračí postavou, zhotovenou z tenkého, zlatě se lesknoucího plechu.

Na závěsníku přes rameno přehozeném byly upevněny dvě křivé šavle, z nichž byla jedna kratší, kdežto druhá po podlaze řinčela.

A abychom nezapomněli na hlavní věc, v ruce měl vějíř, za nímž mohl, když jej nyní rozevřel, celou vrchní část svého těla aspoň dvakráte ukrýti. Tento nutný kus, který nesmí scházeti žádnému Číňanu, byl pomalován krvavou scénou válečnou, nad níž skvěl se čínský nápis ve zlatých značkách.

Všecka roucha byla z dobrého hedvábí. Kapitán nešetřil penězi.

»Nuže, jak se vám líbím?« tázal se.

»Výtečně!« odpověděl Degenfeld. »Ale odkud máte tento oděv?«

Říci pravdu, musel by Turnerstick dle čínských pojmů učiniti nejvýše mohutný dojem.

»V Singapore jsem jej koupil,« vysvětloval. »Tam dal jsem si také udělati nápis na vějíři. Stačil k tomu právě tak čas.«

»Dovedete jej přečísti?«

»Ne. S čínským písmem jsem na štíru. Prosim vás, čtěte.«

Degenfeld pozoroval bedlivě značky a prohlásil:

»Číňané nemají žádného r; vyslovují je jako l. Proto je těžko zde tuto první slabiku rozluštit. Na každý způsob třeba místo Tul Tur vysloviti?«

»Ovšem že! Vždyť je to mé jméno přeložené do čínštiny.«

»Ah, tu je pochybnost rozluštěna. Nápis zní tedy ‚Tur-ning-sti-King Kuo-ngau-ta-fu-tsiang.‘ Souhlasí to tak?«

»Myslím. Dovedete to přeložiti?«

»Ano. Zní to: ‚Turnerstick, veliký generalmajor Excellenz. Vy jste čertův chlap, kapitáne! Chcete býti generalmajorem, a k tomu ještě veliký, to značí přece snad proslulý?«

»Proč pak ne?« smál se tázaný. »Tak chytrý jako čínský generalmajor jsem vždycky.«

»Ale máte-li nyní dokázati, že jím skutečně jste?«

»Tomu, jenž toho na mně požaduje, dokáži to ihned a sice svýma oběma dobrýma pěstmi. To je legitimace, již najisto žádný Číňan neodolá. A co soudíte konečně o tomhleto?«

Nadzvedl trochu klobouk a ihned vyklouzl odtud roztomilý cop, ježž až dosud pod kloboukem skrýval.

»Pen-tse,« smál se student; »skutečně pravý Pen-tse, cop, jak to v knize stojí. Kterak jste jej upevnil?«

»Visí na velice jemné, téměř neviditelné síťce, již jsem navlékl na své vlastní vlasy. Vidíte, že jsem úplně připraven nastoupiti prouf k synům nebes.«

»Jenom neodvažujete-li se tím příliš?«

»Odvážiti se? Nevěděl bych! Kapitán Heimdal Turnerstick ví vždycky, co činí. Vzpomeňte si jenom na mou znalost řeči, na mé koncovky a dialekty! Co se mi může státi? Ostatně jsem rozený Němec a americký státní občan. Co se mi může státi, zachovám-li se jako gentleman? Nic, pranic! Přisvojil jsem si titul, aby snad páni Číňané nemyslili, že jsem živ jenom še-

řikovou polévkou. Co mohou míti proti tomu? A nazvu-li se císařem laponským, musejí si to dáti líbiti! Já jsem tedy k odchodu připraven. Chci jenom kormidelníkovi ještě něco říci. Jak má se věc s vámi? Vykonali jste všecky přípravy?»

»Nemám zapotřebí velikých příprav. Jakmile budete s kormidelníkem hotov, budeme se moci my tři k vám připojit. Vždyť nevezmeme s sebou žádných zavazadel; proto budeme rychle připraveni.«

»Nu, tak rychle, jak vy si myslíte, to přece jenom nepůjde. Tu přichází policejní člun, jehož velitelům musíme náležitou odpověď dáti. Štěstí, že nepřicházíme ze Zamořené krajiny a že nemáme na palubě nemocných, sice by nás donutili ke karanténě, jež by mohla trvati až deset dní. Vlastně měl k nám tento člun připlouti již dávno venku.«

Člun přistál, a policejní komisař s lékařem a jedním podúředníkem vystoupili na palubu. To byli Angličané, vždyť Hongkong má čínskou posádku. Užasli nemálo, když Turnerstick představil se jim jako kapitán; ale když s ním vyměnili několik frází, seznali, co v něm vlastně vězí a dali si práci, aby své úřední otázky s vážnou zdvořilostí mu kladli. Našli všecko v pořádku, a protože kormidelník měl obstarati všecko ostatní, nestálo statečnému Heimdallovi již nic v cestě, aby po jejich odchodu odebral se na pevninu.

Průběhem posledního vyjednávání podařilo se přece majiteli jednoho z četných člunů, které se prve kolem tísnily, k lodi přistáti a na palubu vystoupiti. Byl to starý Číňan v ošumělém šatě, bosonohý a s obrovským kloboukem ze síti na hlavě. Vzadu visel mu hubený, krátký cůpek jako myší ocásek a napřed

klátily se obrovské brejle na mongolském tupém nosíku. Jakmile spozoroval, že ho kapitán chce zlostně vypověditi, předešel ho, tázaje se ho zdvořilým tonem a to zde obvyklou zkomolenou angličtinou: »M o n e y, m o n e y! T o w a n t Y o u m o n e y? I a m m o n e y - e x - c h a n g e r; t o b e b a n k e r. I w i l l e x c h a n g e!«

Vyslechl část Turnerstickovy rozmluvy s úředníkem a věděl tedy, že kapitán přes svůj skvostný čínský oděv není žádným domorodcem. Jeho nabídka odstranila ihned nevoli Turnerstickovou, jenž byl přesvědčen, že něco drobných v kapse je vždycky na prospěch. Proto vyjasnil se zamračený obličej kapitánův; vyňal dlouhý, tlustý, dobře naplněný kožený měšec z kapsy svých bílých kalhot, rozevřel jej, vyňal z něho peníz a pravil — ale ne snad anglicky, o ne, vždyť chtěl platiti za Číňana: »A n o, a n o! J á p o t ř e b u j i n g M o n e t e n g, d r o b n a n g M o n e t e n g. P r o m ě ň t u n g m ě j e d e n g d o l l a r i n g!«

Podával peníz penězoměnci. Tento rozevřel oči dokořán, zaraženě pohlížel na něho k vůli této čínštině a odpověděl: »I c a n n o t u n d e r s t a n d. I s h a l l e x c h a n g e t h i s d o l l a r?«

»A n o, y e s, o u i! V ž d y ť m l u v i n g j s e m p ř e c e d o - s t a n g ž r e t e l e n g!«

Než Číňan vrtěl přece tiše hlavou; ale protože rozuměl přece aspoň Y e s, tedy se vyptával: »W h i c h m o n e y t o w i s h Y o u?«

Turnerstick obrátil se na Methusalema, jenž pozoroval scénu s tichou rozkoší: »P r o s í m v á s, j a k j m e n u j í s e v l a s t n ě z d e j š í d r o b n é? C h c i m í t i p o k u d m o ž n á d r o b n é.«

Kolem rtů tázaného mihl se úsměv, jež nemohl potlačit, když odpovídal: »Nejmenší peníz je sapeka, tady li nazvaná. Deset li je jeden fen, deset fenů jeden tschun a deset tschungů jeden liang.«

Turnerstick poděkoval se za vysvětlení kývnutím hlavy a poručil peněžníkovi: »Dejteng mi li, samé li! Chci li, nic jiného než li nedostanung!«

Při tom dal mu dollar do ruky. Penězoměnc po-
hlédl tři- neb čtyřikrát s dollaru na obličej kapitánův, rozevřel ústa ještě více než prve, stáhl čelo ve vrásky tak, že mu chtěly brejle s nosíku sklouznouti, a pravil rozvázně: »L i, l i, l i! I h a v e l i, l i, l i!«

Přistoupil k okraji paluby a zvolal na oba chasníky, v jeho člunu sedící, několik čínských slov, načež přivlekli nahoru dřevěnou skříňku, již postavili před něho. Položil ukazováček na nos, polohlasitě provedl své výpočty a otevřel potom skříňku.

»Dejteng mi za dva dollaring, za tři dollaring!« poroučel Turnerstick, vyndavaje ještě dva dollary z váčku a podával je peněžníkovi. Tento opětoval zmíněný již posunek, sáhl do skřínky a vyňal tři šňůry, na nichž bylo po 600 li navlečeno.

Jsou to čínské drobné peníze, jež mají uprostřed čtyřhrannou díru, skrze níž se šňůra navléká. Nosívají se jako řetěz kolem krku.

»U sta čertů!« zvolal kapitán. »Tolik mám dostaneng za tři dollaring?«

»Y e s, y e s!« svědčil penězoměnc, jenž nerozuměl sice jeho slovům, ale za to tím lépe jeho tváři. »I a m r e a s o n a b l e. G o o d b y e, s i r!«

Zastrčil tři dollary a spěchal s paluby. Oba chasníci následovali ho se skříňkou s tímže spěchem. Tur-

nerstick držel šňůry v rukou a pravil Methusalemovi: »Je to k víře podobné, že dostaneme za tři dollary takovou spoustu peněz?«

»Mnoho kusů je to, ovšem,« smál se student; »ale měl jste dostati ještě více.«

»Kolik pak?«

»Tři dollary rovnají se 1965 li. Ten muž dal vám o 165 méně, což činí pro něho $8\frac{1}{2}$ procenta zisku.«

»Osm a půl procenta za pět minut! To činí za rok přes stotísíc procent! Ten chlap musí zpátky! Musí mi více zaplatiti, nebo pověším ho na rahně, že se bude klátiti!«

Přistoupil k zábradlí a volal zlostně dolů: »Necheng okamžitang zase nahoru přijdeteng, vy šibalung, vy lo-trang! Mohu povoleng nejvýšang dvě procentung!«

Ale člun odrazil již od lodi. Oba chasnici veslovali ze všech sil, a starý Číňan kynul vzhůru radostně se ušklíbaje a odpověděl: »Tsching leao! I have been noble, extraordinary noble. Tsching leao tsching!«

»Teď vesluje pryč, ten taškář!« zlobil se Turners-tick. »Kdybych ho měl, jak bych jej spráskal, a to nejsilnějším koncem lana! A při tom volá mi ještě tsching tsching! Spočívá-li první pozdrav této země hned v podvodu, tu nechť všechny tyto Číňany ďas vezme. Ale vezmu si toto naučení k srdci a po druhé se mi něco podobného jistě nepříhodí! Avšak co učiním s těmito penězi? Nemohu je přece do váčku vecpati!«

»To vám rád věřím,« smál se student. »Tyto drobné váží nejméně deset liber. Musíte si šňůru kolem krku ovinouti.«

»Aby mne uškrtila! U čerta!«

»Nenosí se tu jinak.«

»Opravdu?«

»Ano, a chcete-li platiti za opravdového Číňana, musíte se tomuto zvyku podrobiti.«

»Chtíte platiti!« mínil kapitán zlostně, při čemž ztratil skřípec. »O placení není ani řeči. Jsem skutečný, pravý Číňan. Podívejte se přece na mne! A vzpomeňte si na mou znalost řeči!«

»Ale penězoměnc nechtěl vám přece rozuměti!«

»Nebylo také nikterak třeba! Takový šibal nemá a nemusí mi rozuměti. Ostatně byla mu čínština úplně cizí; mluvil anglicky, ale jak! Že vlasy na hlavě vstávaly. Byl to nějaký Hotentot. Žádná čínština nemůže býti tak zřetelná a tak jednoduchá jako moje. Kdo té nerozumí, tomu uprostřed léta hlava a rozum zamrzly, a žádný chirurg a žádný fysikus nemůže mu více pomoci. Jakmile octneme se na zemi, ihned uvidíte a uslyšíte, jakého uznání dojde má filologie. Těch osmnáctset lí si zavěším a pak půjdeme s paluby. Nepromarníme tu svůj drahocenný čas.«

Zavěsil si šňůru s penězi kolem krku a ozbrojil se střelnými zbraněmi, jež chtěl vzíti s sebou. Záležely ze dvou revolverů a jedné dvojky. Také Methusalem a Bohumír z Bouillonu byli těmiže zbraněmi opatřeni, jenom že na místě dvojky přinesli si dobré zadovky. Válečná výzbroj Richarda Steina záležela z dlouhého nože a otáčecí bambitky. S puškou nedovedl ještě zacházeti.

KAPITOLA TŘETÍ.

Vytrvalý běh v nosítkách.

S paluby byl položen můstek na nábřeží a potom rozloučili se naši čtyři dobrodruzi s mužstvem lodi.

Turnerstick krácel zvolna a důstojně jako čínský mandarin. Za ním následovali ti tři ostatní, zcela přesně v témže pořadí, v jakém bývalo vídati studenta a jeho cídiče v domovině třikrát denně choditi k »Listonoši z Ninive.«

Vpředu pyšnil se obrovský novofundlandčan. Skutečně nesl také zde velikou sklenici studentovu v hubě! Kromě toho byl mu na hřbet přišněrován jakýsi druh tornistry na způsob sedla, jež obsahovala rozličné potřebné předměty. Na této tornistře nacházelo se pouzdro, do něhož měla se při delších pochodech sklenice uložit.

Za psem krácel vážně vzpřímen Methusalem. Měl na sobě svůj rodný studentský oblek, obě ruce v kapsách u kalhot a špičku roury z dýmky v ústech, vypouštěje husté obláčky dýmu.

Za ním následoval Bohumír z Bouillonu, zachovává přesně vzdálenost tří kroků. Na hřbetě visely mu na příč obě zadovky. V levé ruce nesl vodní dýmku, jejíž špičku měl v ústech jeho pán, vpředu kráčející, a v pravé ruce držel — což je to možné! — své »oboe«, jež bylo však vlastně fagottem. Ale nástroj byl tak přefoukán, že vydával jen kvikavé tony, pročež jej označil jmenem výše znějícího oboe. Statečný Bohumír byl tak neodlučný od své staré píšťaly, že mu ani na mysl nepřišlo, ptáti se, bude-li mu nástroj v Číně užitečný nebo obtížný. Zabalil jej jakoby se to samo sebou rozumělo, a jeho pánovi to ani na mysl nepřišlo nějakou poznámku k tomu přičinit.

Za tímto štíto- a dýmkoňošem šel Richard Stein. Měl zelenou čepici gymnasistů a pokud ostatního obleku se týče, byl věrným obrazem Methusalema, jenž no před odjezdem rovněž tak vyparádil.

Když přešli můstek, obrátil se Turnerstick na pravo, kde tušil parník, po němž chtěli plouti do Kantonu. Ale Methusalem zavolal na něho: »Stát! Kam, mistře?«

»Na parník přece,« odpověděl kapitán, zastaviv se.

»Teď ještě ne. Dříve musíme vypítí jednu. Musíme oslaviti svůj vjezd. Na Sahaře pije se voda, je-li totiž jaká; ale v říši středu musí se najíti čep, jenž leží přec u každého sudu uprostřed. Podíváme se tedy, jakou látku tady čepují!«

»Ale ztratíme čas!«

»Pah! Při všem ztrácí se čas, při jízdě i sedění, při hejření i práci, při smíchu i pláči. Ostatně musím nevyhnutelně navštívití našeho zdejšího konsula, abych se mu představil a na rozličné věci se ho vyptal. Do-

vedu vás tedy do hotelu Hong-kong, kde můžete čekat až se vrátím.«

»Well! Je mi také vhod. Ale kterak dostaneme se skrze tuto tlačnici? Co chtějí jenom od nás tito lidé!«

»Co chtějí? Chci vám odpověditi pěkným studentským veršem a při tom jenom jméno změnit, totiž:

,Tu netvor přihnál se sem,
jehož Turnerstick zovem,
a houf lidu před ním stává,
jak před novou branou kráva!«

Obraz, jehož užil, nebyl tak špatně volen, jenom že měl na místo jména kapitánova jmenovati jeho vlastní jméno, protože na něho, Bohumíra a Richarda mnohem více zevlovali než na Turnersticka.

Tři takto oblečené lidi tu nikdy ještě neviděli. Jakmile sešli s můstku, pospíšili si všichni mužíčkové a ženušky, na blízku se nacházející, aby si je prohlédli a utvořili polokruh kolem nich. Muži všech barev a krojů, promíchání špinavými ženami kuliů a ještě špinavějšími dětmi, stáli tu a udiveně pohlíželi na neslýchané zjevy. Ale jejich úžas byl pln respektu. Bylo viděti, že pokládají tyto tři osoby za zcela zvláštní, vysoko postavené lidi, k čemuž přispělo značnou měrou důstojné jejich držení těla.

Kdežto tito dělali, jakoby ani nepozorovali, jaký rozruch způsobili, vzbudila projevovaná pozornost pýchu kapitánovu. Byl přesvědčen, že tato pozornost náleží výhradně jemu, a tak vznikla v něm myšlenka vydávati se za vysokého mandarína. Proto řekl k ostatním: »Nesluší se pro nás, abychom šli do hotelu. Lidé jako my, s osmnáctisty li kolem krku, musí jetě

nebo aspoň palankinu použití. Tam vidím státi nosiče nosítek, najměme je!»

Ukázal na skupinu kuliů, kteří se svými nosítky na blízku zastavili.

»Nemám chuti,« odpovėděl Methusalem. »Byl jsem tak dlouho na lodi, že se skutečně na to těším, abych se mohl řádně projíti.«

»Tedy chybí vám stavovské vědomí. Co mne se týče, tedy jsem generalmajor a nepoběhnu.«

»Zcela jak si přejete, sire. Nechte se tedy nésti! Půjdeme pěšky za vámi a najdeme vás v hotelu.«

»Krásné! Musíte si sami připsati vinu, jestliže vám nebudou potom prokazovati úctu, která nám náleží.«

Methusalem na to neodpovėděl. Zeptal se jednoho z kuliů po hotelu Hongkongu, a když dostalo se mu na otázku, v anglické řeči pronesené, příslušného vysvětlení v téže řeči, tu kráčeli ti tři se psem v dosavadním pořadí dále.

Při tom pohrával kolem rtů studentových zvláštní úsměv. Snad byl toho náhledu, že pěšky zajisté lépe do hotelu dospěje, než kapitán ve svých nosítkách. A že se tu nemýlil, měl poznati již za několik málo okamžiků.

Turnerstick přistoupil totiž ke skupině kuliů a řekl dvěma, kteří měli nejpěknější nosítka: »Co stojing to, donésteng mne až k hotelung Hongkong?«

Udiveně pohlíželi na něho, vrtěli hlavami a jeden z nich odpovėděl: »Y e s, s i r; Y o n a r e i n H o n g - k o n g.«

Rozuměl jenom slovu Hongkong a byl toho náhledu, že Turnerstick chce věděti, je-li v Hongkongu. Že

ho nazýval sirem, byla bezpečná známka, že přes jeho čínský oděv nepokládá ho za syna středu. To vzбудilo hněv kapitánův; nasadil si skřípec na svůj nosík, vrhl jím na ubohého kuli velice impertinentní pohled a řekl: »Musím si vyprositing, abyste se mnou mluviteng čínsky! Jsem mandaring nejvyšší třídong a nemám chuti trpěling cizí dialekting! Tedy kolik zaplateng odtud až do hotelu?«

»Hotel?« tázal se kuli, jenž rozuměl nyní tomu jedinému slovu.

»Ano, hotel Hongkong.«

»A h, we shall to bear to Hongkong - Hotel?«

»Ano, taming chci býtang doneseng. Kolik mámeng za to zaplatung?«

Protože při »ano« kývl přisvědčivě hlavou, bylo mu porozuměno. Při poslední své otázce učinil pantomimu počítání peněz, jež je ve všech zemích páně tatáž. Proto věděl kuli, co míní, a odpověděl: »Fifteen Fen or Candarins.«

»Patnáct fenů je stopadesát li, tedy celá marka; to je příliš mnoho!« mručel kapitán k sobě. A hlasitě dodal k tomu: »Tak mnoho zaplatiting nemůže mi ani napadnouteng. Jsem čínský mandarin a nedám se od žádného kuli předražítong. Dostanetung sto li, ale ani o haléř více!«

Rozvázal jednu šňůru, odpočítal sto li a dal je jednomu z kuliů. Tento počítal po něm, zavrtěl hlavou a řekl: »Hundred - fifty Li, not hundred!«

»Dám sto; při tom to zůstaning,« stál na svém Turnerstick.

Kuli poznal z tváře kapitánovy, co tento mínil, a odvětil: »Sir, do Yon are a miser, a niggard, a churl?«

»Co, já že jseming lakomec? Škrtil? To je silné! To je v nejvyšší míře urážliving! Dejte mi mé peníze zpět! Dámíng se néstěng od jinéhung!«

Zvolal to tak hlasitě a zlostně, že četní diváci, kteří čekali nějakou scénu, blíže se tlačili. Oba kuliové vyměnili spolu polohlasitě několik čínských vět, změřili si Turnersticka ještě jednou a to zevrubněji než prve a chtěli mu pak odpověď dáti. On je však předešel, rozevřel totiž, aby jim imponoval, svůj obrovský vějíř, a spustil na ně, na zlaté značky ukazuje: »Nechcete-li na mně viděteng, čím vlastně jsemg, tedy přečtěteng si zde mou navštiventong! Turníngsticking, kuongau ra-fu-tsiang! Jsem generalmajoríng! Rozumíting? Vás má čert vzítang, nechcete-li poslouchateng! Ponesete mne za sto li, nebo vás popadnang za uši!«

Aby této své hrozbě dodal důrazu, popadl kuliho za ucho a třepal jím. Kolem stojící jali se mručeti nevolí. Ale kuli upokojil je několika čínskými slovy, jimž Turnerstick nerozuměl, a pravil k němu hluboce se ukláněje: »Well, hundred Li; get into, Sir!«

Při tom otevřel dvířka nosítek a zval pokynem ruky kapitána, aby se posadil. Turnerstick těšil se ze svého vítězství, jež domníval se vybojovati. Nespozoroval škodolibých pohledů, plných napjatého očekávání, jež byly na něho upřeny, a vstoupil do nosítek.

Sotva že se na polštářovém sedadle pohodlně usadil, zvedli oba silní kuliové obě tyče na svá ramena. Zároveň přiskočili sem dva jiní kuliové, jeden na pravou a druhý na levou stranu nosítek. Byla v nich pohy-

blivá podlaha; mohla býti, zajisté za příčinou pohodlnějšího čistění, dolů otvírána, jestliže se na pravo a na levo háček z očka vysunul. Dva posledně jmenovaní kuliové to učinili; podlaha nosítek sklápala dolů; Turnerstick svezl se ovšem také a zůstal na nohou státi.

»U všech čertů!« křičel. »Co to má znamenating? Nosítka jsou namísto podlahou opatřena padacími dveřmi! Chci — —«

Dále nedomluvil, neboť oba nosiči dali se v pochod, aniž by na něho dbali. Běželi dle tamního způsobu rychlým klusem. Turnerstick vězel v nosítkách a musel také běžeti, ať chtěl nebo ne; ale jeho řvaní a hromování bylo ještě z dálky slyšeti. Svědkové této pro něho nepřilíš čestné události smáli se tiše podařenému kousku, aniž by však své uspokojení nahlas projevovali. Vždyť museli tak činiti, jakoby byli nehodu »generalmajorovu« ani nezpozorovali.

Každý, kolem něhož se tato zvláštní doprava mihla, zůstal státi. Bylo viděti kvapně ubíhati dva kuli se zastřenými nosítky, jejichž podlaha visela dolů. Dole bylo viděti dvě nohy, jejichž chodidla, ve střevíce z červeného hedvábí oděná, byla konvulsivně činna, aby udržela s kuli stejný krok. Při tom řval nešťastný majitel těchto noh ustavičně: »Stát! Stát! Hned zastavte! Hrom a peklo! Nemohu více běžet; decheng mně dochází! Stát, povídám, vy šibaling, stát, au — oh — ah!«

Pohled na tento prazvláštní transport musel nejvážnějšího člověka rozesmáti. Houf mládeže a jiných zahaleců běžel za nosítky, křiče, jásaje a pískaje. Nejdrastičtěji působily oba vážné obličejové kuli, kteří tak veliký spěch jevíli a při tom se tvářili, jakoby ani nevěděli, že jejich pasažer je nucen běžeti.

Museli také jít kolem Methusalema, Bohumíra z Bouillonu a Richarda Steina. Tito tři zaslechli za sebou spílající hlas svého soudruha. Zůstali stát a ohlédli se. Tu spatřili, v jakém postavení se nacházel jejich Turingsticking kou-ngan ta-fu-tsiang; ale dříve než mohli zakročiti, přehnali se kuliové s nosítky kolem nich.

»Pane bože!« zvolal Bohumír z Bouillonu. »Co to bylo? Jestliže to nebyly nohy našeho námořního hrdiny, pak nemohu se již více spolehnouti na své vlastní oči. A jeho hlas to byl také. Kterak přichází k tomu, aby takovýmto způsobem kolem nás byl převezen?«

»Člověk by ani svým vlastním očím nevěřil,« odpověděl Methusalem. »Byl to Turnerstick; pochybnost není možná. Kterak se však dostal do tohoto směšného postavení? Pyramidální blamáž!«

»To je správné. Zaplatiti si takovou palankinovou truhlu a přece běžeti, tato myšlenka je právě tak bezedná jako nosítka sama. Viděl jsem kdysi slona, jenž byl podobným způsobem transportován. U takového zvířete má to své příčiny, ale u člověka třeba to nazvati bez příčiny.«

»Kdo ví, jakou hloupost provedl. Však to uslyšíme. Pospěšme si, aby ve zlosti snad ještě něco horšího nepodnikl.«

Vykročili rychleji než prve a nevšímalí si pozornosti, již vzbuzovali. Šťastnou náhodou ležel hotel dosti blízko.

Hongkong nemá dobrých hostinců. Zájezdni hostinec téhož jména jest jediný, jenž zasluhuje poněkud názvu hotelu; ale je to přece jenom obrovská skříň, v níž se člověk volným necítí. Pokoje jsou beze všeho pohodlí; všecko ostatní volá rovněž po nápravě a přes to přeše všecko třeba zaplatiti zcela neobyčejné ceny.

Hongkong jmenuje se u Číňanů Hiang-Kiang a je to hornatý ostrov, jenž leží vpravo ode vchodu do zálivu Tschu-kiangu. Je to jeden z nejlepších přístavů čínské říše a může býti pokládán za anglický Gibraltar východu. Hlavní město je Viktorie. Je téměř zcela po evropsku zbudováno, má široké ulice, krásné, veliké domy, velkolepá skladiště zboží a elegantní villy. Kdo chce poznati čínský život, neprodí zde, nýbrž použije první příležitosti, aby odešel do Kantonu, což bylo také úmyslem »červenomodrého Methusalema.«

Když dospěl tento se svými průvodčími k hostinci, slyšeli, jak z vnitřku rozléhá se zvučný, zlostný hlas Turnerstickův. Vstoupili do hostinské místnosti a spatřili kapitána obklopeného hostinským, sklepníky, kteří vězeli v dlouhých, modrých oblecích a několika policisty. Tito poslední pocházejí většinou z Přední Indie, nosí tmavomodré uniformy a červené turbany a jsou ozbrojeni krátkými kyji.

Tito lidé naslouchali vypravování kapitánovu, nemohli však ničemu rozuměti, protože se nedal nikterak pohnouti, aby mluvil anglicky. Byl zrovna posedlý udati svou čínštinu, a protože z nich nikdo nerozuměl německy, nemohli se vpraviti do předneseného nesmyslu. Proto byl rád, když spatřil tři příchozí. Odstrčil lidi v cestě mu stojící, spěchal k Methusalemovi a pravil: »Je to neslýchané, skutečně neslýchané! Nejdříve mne přinutí, abych běžel v dobře zaplacených nosítkách, a potom, když si chci na to stěžovati, nerozumí nikdo z těchto domorodců čínsky. Je to přímo k zoufání!«

»Mýlíte se, kapitáne, pokládáte-li tyto lidi za domorodce,« poučoval ho tázaný. »Mluvte přece anglicky, tak budou vám rozuměti.«

»Anglicky? Ani mi nenapadne! Nacházím-li se v Číně, tedy užívám řeči nebeské říše. Mohu žádati, aby mi bylo rozuměno, mně, mandarinovi s osmnácti sty sapeky!«

»Nejste ještě v Číně, nýbrž v Anglii, Hongkong je anglická država.«

»Vím to dobře; ale žádám, aby se i zde těšili z mých znalostí jazykových. Víte, co se mi přihodilo?«

»Ano.«

»Nuže, co?«

»Bylo vám libo v nosítkách vytrvalý běh podniknouti.«

»Libo? Chcete si mne také ještě dobírat? Donutili mne k tomu, lstivě donutili!«

»A vy jste se nebránil?«

»Což jsem se mohl brániti?«

»Proč pak ne?«

»Protože by mi byli hlavu narazili, kdybych byl neběžel. Spokojeně usadil jsem se v nosítkách; tu zmizela podlaha pode mnou i octl jsem se s nohama v podsvětí. To by nebylo bývalo ještě tak zlé, neboť podlaha mohla býti snadno zase zahákována; avšak místo aby tak učinili, hnali se ti chlapi jako ztřeštění a mně nezbylo nic jiného než také běžeti.«

»Snad ti lidé ani nespozorovali, že jste se octl z horního patra v přízemí?«

»Oho! Ti to věděli velmi dobře. Vždyť jsem chtěl zůstat státi; ale oni hnali se ze všech sil; dostával jsem ránu za ranou. Má hlava bručí mi ještě teď jako basa; můj hřbet musí zářiti všemi barvami a v nohách mám pocit, jakoby bych byl na vysokém laně tančil. Mně

chvěje se všech osmašedesát údů; dív se o mne mdloby nepokoušejí a pot putuje mi z těla v hustých proudech a kolonách. Mám si to nechat líbit?«

»Řekněte mi především jiným, kde jsou oba ti ku-
liové?«

»Kde jsou? Ano, kde pak jsou? Já to nevím.«

»Ale právě vy musíte přece nejlépe věděti, kde se nacházejí. Vždyť jste se dal od nich nésti.«

»Dal nésti! Dal nésti! Jaká to špatnost od vás! Vždyť vám povídám, že jsem nebyl nesen, nýbrž vlečen! Děkuji za tuto čínskou říši, kde musí člověk zaplatiti sto li, aby směl v nosítkách běžeti! To šlo tak bez dechu kvapně, že mi nezbylo času nějaké spasné myšlenky se zachytiti. Vím jenom ještě, že jsem řval jako tygr; nepomohlo to však nic, neboť ti chlapi nerozuměli ani slova čínsky. A když zastavili konečně zde přede dveřmi, tu převrhli nosítka, že jsem se důkladně posadil na matku zemi, a uháněli odtud. ‚Tsching leav‘ zvolali ještě na mne. Co to znamená?«

»Je to čínský pozdrav na rozloučenou.«

»Děkuji za takový pozdrav! Rozumí se, že jsem ihned vešel sem dovnitř a sháněl se po policii a státním návladním. Ale na místě toho přišli tito modrokabátníci, kteří nic jiného nedělají než huby otvírají. Je to snad zvyk a mrav?«

»Ne, na všecken způsob projevují tím jen obdiv vaším jazykovým vědomostem.«

»Kdyby tomu bylo tak, chtěl bych si to dáti líbiti.«

»Bohužel, zdá se, že se tito hodní lidé čínskou řečí ještě příliš málo zabývali. Užívá se tu hlavně angličti-

ny. Chcete-li, aby vám rozuměli, musíte mluvit anglicky.«

»Bohužel zdá se, že máte pravdu. Není to však hanba, nerozumějí-li mi zde v Hongkongu? Ovšem, je to jako v Německu. Dolnoněmec nerozumí Hornoněmci, a protože mluvím toliko nejčistší hornočínštinou s elegantními koncovkami, nemohou se tito lidé vpravit do mé jazykovědy. Budu museti tedy užívat angličtiny, chci-li míti zadost učinění. Neboť potrestání musí býti tito lotři, exemplárně potrestáni. Musí mi býti vydáni. Dopravím je na svou loď a dám je tam zmrskati, že budou na mne pamatovati na věky a ještě déle!«

Mluvil pořád ještě nejzlostnějším tonem. Policisté a služebnictvo hotelu stálo zde čekajíc, zvědavě, kterak se tato záležitost dále vyvine. Bylo-li již objevení se kapitánovo pro ně neobyčejné, tím více bylo to vystoupení tří po studentsku oděných osob. Nevěděli, co z nich mají udělati, než jejich tváře, plné respektu, prozrazovaly, že nemají o nich nepatrné mínění. Nerozuměli sice slovům Methusalemovým, avšak ton, jímž byla pronesena, a jeho vážné, sebevědomé držení imponovalo jim.

Pokládal za potřebné odvrátiti kapitána od dalších kroků. Proto odtáhl ho za rameno stranou a řekl mu: »Od vypráskání přece raději jenom upusťte, milý příteli!«

»Upustiti? Co vám to napadá! Chcete-li mne připraviti o mou satisfakci, tu nepotřebujete mne nazývat svým ‚milým přítelem.‘ Mým přítelem je toliko ten, kdo jedná v můj prospěch.«

»Vždyť to činím!«

»Tak? Jakým pak způsobem slouží to mému prospěchu, mám-li upustiti od potrestání obou halamů?«

»Tak dalece, že upustíte od příležitosti znovu se blamovati.«

»Blamovati — — znovu? Co pak jsem se již blamoval?«

»Dokonce obrovsky.«

»Oho, pane Degenfelde! S jakou to přicházíte! Chcete mne urážeti? To byste mne donutil, abych tu záležitost s vámi projednal ostře broušenými šavlemi!«

»To by mohlo pro vás jenom smutný obrat vzíti, neboť zajisté smím říci, že mne doma pokládali za nejlepšího rváče. Vaše vysocectěná, smrtelná budova seznámila by se rovněž tak intimně jako nelíbezně s mým rapírem. K takovémuuto řízení není ostatně ani nejmenší příčiny, jelikož nemyslím to s vámi zle nýbrž co nejlépe. Pochybujete-li, že jste se blamoval, tu lze si jenom přát, abyste byl mohl býti svědkem všeobecné pozornosti, již jste vzbudil. Vždyť vypadalo to přece jen příliš podivně viděti vaše nohy v tak namáhavé činnosti. Já sám jsem se smíchu sotva zdržeti mohl.«

»Tak? Tedy jste mne viděl?«

»Ano.«

»A nenapadlo vám pomoci mi, mne z tohoto osudného postavení vyprostiti!«

»Přirozeně měl jsem to v úmyslu; nemohl jsem to však provésti, jelikož jste tak neobyčejně rychle přeběhl. Kuliové patrně věděli, že podlaha nosítek byla otevřena; musela býti tedy pro ně nějaká příčina, aby se tak zachovali, jako by toho byli nezpозorovali.«

»Ovšem že! Ti chlapi chtěli se pomstít za padesát li, jež jsem jim strhl. Měl jsem totiž zaplatit sto-padesát.«

»Ah! A vy jste dal jenom sto? Vy jste jim utrhl mizerných třicet feniků? Bylo to důstojno mandarina, jímž jste přece chtěl býti?«

»Snad ne?«

»Ne. General se nehrdlí o padesát li. Touto špatně použitou šetrností jste prozradil, že nejste ani Číňan ani mandarin. Kdyby vás byli pokládali za takového úředníka, jistě nebyli by se odvážili nechat vás v nosítkách putovati. Nalehejte jenom na potrestání těchto lidí, tu stane se ona událost, pro vás na všecken způsob osudná, ještě známější než dříve; budete úředně vyzván, abyste se legitimoval jako generalmajor a jelikož toho nedovedete, můžete se octnouti v postavení, jehož bych já si aspoň nepřál.«

Turnerstick vjel si oběma rukama za uši, aby se tu poškrabal.

»Sapperlot!« mručel. »Na to jsem nevzpomněl. Mám snad státi jako obžalovaný před těmito Tsching-Tschang-Tschongi? K tomu nemám ovšem žádné chuti. Raději nechám ty padouchy běžet.«

»To je to právě, co vám chci poraditi. Myslil jste, že se pro nás nehodí jíti do hotelu pěšky. Vy jste, pravda, nešel, za to však běžel. Mluvil jste o tom, že nebudou se mnou jednati s patřičnou úctou. Jakou pak úctu prokázali vám? Doporučuji vám, abyste se příště spolehal raději na mou radu než na svá vnuknutí.«

»Ano, teď můžete mi kázati! Ale takového něco se mi podruhé jistě nepříhodí!«

»Totéž jste řekl, když jste byl penězoměncem napálen!«

Dobrodružství kapitána Turnersticka v nosítkách.

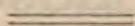

»Hm, ano! Není to žádné příjemné tsching-tsching, jímž mne říše středu pozdravuje, však já si na ,synech nebes' přece ještě vynutím úctu, na niž má právo muž takových jazykových vědomostí jako já. Jako dobrý diplomat chci upustiti od pronásledování kuliů. Běda však Číňanu, kterému by napadlo, dovoliti si příště podobný žert se mnou! Na jeho vlastním copu bych ho pověsil! Tedy tato záležitost je vyřízena. Co uděláme teď?«

»To, k čemu můj pes nám příklad dává: Vypijeme jednu.«

KAPITOLA ČTVRTÁ.

Mijnheer Willem van Aardappenbosch.

Pokoj, jehož se také za jídelnu používalo, byl opatřen zcela po evropském způsobu stoly a židlemi. Novofundlandčan přistoupil hned po svém vstupu k jednomu stolu a vyskočil na židli; sklenici postavil před sebe. Tady seděl nyní, s tornistrou na hřbetě, pohlížel neodvratně na prázdnou sklenici a dával při tom na jevo netrpělivé kňučení. Z »Listonoše u Ninive« byl zvyklý, že se sklenice ihned naplnila.

Methusalem prohlásil policistům, že není jejich pomoci třeba, načež se tito odstranili. Potom usadili se čtyři cestující u stolu, jež pro ně pes zaujal. Degenfeld vyptal se, zda-li možno dostat pivo, a dostal odpověď přisvědčující.

»Tedy přineste nám čtyři dobré doušky!« poručil.
»Máme žízeň.«

Všichni sklepníci odkvapili, aby rozkazu vyhověli. Jenom hostinský tu zůstal. Postavil se v uctivé vzdá-

lenosti a nespustil oka s těchto čtyř lidí, jejichž příchod a životní postavení také jemu bylo hádankou.

Tu vešel nový host, jehož postava byla úplně způsobilá, aby zraky všech přítomných k sobě upoutala.

Tento muž nebyl vysoký, ale tak tlustý, že zajiště již po léta své vlastní nohy viděti nemohl. Jeho tělo mohlo se nazvati ohromným balvanem masa, jenž zdál se jenom zvolna pohybovati. Hladce oholený, kulatý obličej jako úplněk měsíce leskl se temnou červení. Rovněž tak nápadný jako postava byl i jeho oděv. Měl na sobě kalhoty, vestu a kazajku z jemného, bílého plátna. Poslednější byla tak krátká, že mocná polokoule břicha se úplně uplatňovala. Nohy vězely v nízkých čínských střevicích s plstěnými podešvy, čtyři palce vysokými. Kolem břicha — neboť životem nedalo se to nazvati, a o bocích nebylo také ani potuchy — měl šerpu z červeného hedvábí, z níž vykukovala skvostná rukojeť malajské dýky. Lebku tvořila jediná veliká, bezvlasá plocha, jež byla sotva s polovice pokryta malou, černě a bíle kostkovanou skotskou čepicí, s níž visely až na záda dvě dlouhé, široké, rovněž tak zbarvené stuhy. Dvě dlouhé pušky, které se vzadu a jejichž řemeny se vpředu na prsou křížovaly, visely mu na hřbetě. Na obou hlavních těchto ručnic byla zavěšena černá, dobře naplněná a pečlivě zapjatá kožená kabelka, a v pravici držel čínský sluník takové velikosti, že mohla pod ním celá rodina místa nalézti.

»Goeden dag, mijne Heeren!« pozdravil širokou hollandštinou. »Het is tijd, dat wij aan tafel gaan!« To značí po česku: »Dobrý den, moji pánové! Je čas, abychom šli ke stolu!«

To byl docela zvláštní obyčej a způsob, obzvláště

že při tom se na přítomné ani nepodíval a nedbaje jich malými závažnými zraky k nejbližšímu stolu vesloval. Zdálo se, že hostinský ho zná, neboť přiskočil úslužně, přisunul hluboko se ukláněje dvě židle k sobě, jelikož by byl host jenom na jedné dostatečného místa nenašel, odňal mu kabeli, obě pušky a sluník a uložil tyto věci s jemnou pečlivostí na blízku hosta.

Po obličeji Methusalemově mihl se při spatření a při pozdravu tohoto muže veselý úsměv. Zdvihl se, učinil poklonu a odpověděl veselým tonem: »Neemt plaats; maakt geene Komplimenten; doet als of gij thuis waart — posadte se; nedělejte žádných okolků; čiňte, jako byste byl doma!«

Teď teprve pohlédl tlustý na ty čtyři. Prohlížel si je několik vteřin, svraštil potom bezbrvé obočí a řekl zdvořilému Methusalemovi: »Zij ziju een ongelukkige nijlpaard — Vy jste nešťastný hroch!«

Potom praštil sebou vzdychaje na dvě židle a zíval, jakoby chtěl spolknouti půl atmosféry.

»En zij zijn een dick stekelvarken — a vy iste dikobraz!« volal na něho student ve smíchu.

»Zij schaap — Vy ovce!« odpověděl tlustý pohrdlivě.

»Zij neushoorn — Vy nosorožče!« vmetl mu Methusalem zpátky.

»Zij — zij — zij papegaai — Vy papoušku!« hřímal tlustý.

»Zij hooi-hofd — Vy kupko sena!« smál se Degenfeld.

Tu povstal tlustý, napráhl obě pěsti a řval přerývaným hlasem: »Zij dor vlammetje, zij droogen klee-

maker — Vy suchá sirko, vy vyzáblý krejčíku. Zij — zij — zij — — —«

Dále nedospěl. Novofundlandčan spozoroval nepřátelské počínání tlustého, seskočil se své židle a kráčel zvolna k němu. Když došel až k němu, vzpřímil se, položil mu obě tlapy na ramena, vycenil zuby a kňučel mu výstražně do zardělého obličeje, jakoby mu chtěl říci: »Ty, teď je toho dost, sic bude ti jednati se mnou!«

Ohroženému uvázla zamyšlená nadávka v hrdle. Dopadl na své židle, čímž octl se pes zase na všech čtyřech nohách, a zvolal na hostinského proti všemu očekávání: »Ik heb honger; geot mij eeene soep en kalfsvleesch — mám hlad, dejte mi polévku a telecí!«

To vypadalo tak komicky a znělo to žertovně, že ti čtyři ostatní dali se do hlasitého smíchu. Pes svažtil horní pysk, jakoby chtěl rovněž se smáti a vrátil se ocasem vrtě ke svému pánovi a zpět na svou židli. Když tlustý seznal, že není zvířetem více ohrožován, obrátil se a zvolal zlostným tonem: »Mijne heeren, ik zonde mij schaamen, zoo dom de lagchen. Eet gij liefst een vleesch of en eyeren-kock; dit is buiten twijfel beter dan dit ondengende foeikzen — moji pánové, styděl bych se tak hloupě se smáti. Jezte raději něco masitého nebo koláč z vajec; to jest beze vší pochyby lepší než toto daremné řehtání!«

Tato obrněná řeč měla za následek jenom rozmnožený smích, což tlustého tak rozzlobilo, že, když byl dříve dechu nalapal, na smějící se spustil skutečně hlasem hromovým: »Mijne heeren, gij zijt slecht, gij zijt slechter, gij zijt de allerslechsten; gij zijt myne vyanden; gij — gij — gij zijt vier zuuren aapen — moji pánové, vy jste špatní, vy jste špatnější, vy jste nejšpat-

nější; vy jste moji nepřátelé; vy — vy — vy jste čtyři kyselé opice!»

Dá se mysliti, že smějící se neoctlí se těmito hromovými slovy ve vážnější náladě.

»Skvostné, skvostné!« zvolal Bohumír z Bouillonu; »to je přímo skvostné; to je božské! Vy jste nejvztečnější mijnheer, s nímž jsem se kdy setkal! Ale prosím vás, šetřte své tučné konstituce, sice mohl byste lehce puknouti. Vždyť už teď je viděti, jak jaterní tuk se vám ze všech porů vypocuje!«

Hollandan chtěl odpověděti na tuto urážku; avšak tu přinesl jeden ze sklepníků žádanou polévku a on jal se svou pozornost polévce věnovati. Jenom mručel ještě: »Eene soep is beter dan zoo een bedorven schaap — polévka je lepší než taková zkažená ovce!«

Na Gottfrieda mávl pohrdlivě rukou, zavěsil si ubrousek kolem krku a začal potom svou polévku pojídati s tak mlaskavou rozkoší, že to znělo, jako by půl tuctu selat kolem žlabu sedělo.

Potom byla přinesena telecí pečeně. Oběma rukama sáhl po talíři, zkoumavě přičichl k porci, přívětivým kýváním dal na jevo, že se mu vůně zamlouvá a poručil: »Geot mij een stuk ossenvleesch met erwten en zuurkool — dejte mi kus hovězího masa s hrachem a kyselím zelím!«

Čtyřem divákům zdálo se býti pochybným, možno-li zde v Číně obdržeti hrách nebo dokonce kyselé zelí. Avšak Hollandan zdá se znal výrobky hostinské kuchyně, neboť právě když telecí maso dojedl, byl mu přinesen druhý žádaný podnos. Očichal také tento, kývl zase přívětivě a poroučel: »Geot mij een gebraden

varkenvleesch met mierook en gebaken peeren — dejte mi vepřovou pečení s křenem a pečenými hruškami!»

Když také toto bylo potom přineseno, žádal »hamselbout met salade«, skopové hrudí se salátem, potom »eend met spinazie en knoflook«, kachnu se špenátem a česnekem, později »zeevisch met gebaken pruimen,« mořskou rybu s pečenými švestkami. Naposledy žádal potom k dessertu »zeekreeften, boter, kaas en een gro-oten kelk brandewijn,« mořské raky, máslo, sýr a veliký kalíšek kořalky.

Porce byly tak veliké, že jediná z nich byla by stačila nasytiti obyčejného jedlíka, ale tento tlustý tvářil se, když byl hotov, jakoby měl ještě na něco chut. Položil ruce na život a ohmatával jej zkoumavě. A skutečně, zdálo se, že našel ještě nějaké prázdné místo, neboť poručil si po krátkém rozmýšlení ještě »een brood met worst en mostaard,« chléb s uzenáčem a hořčicí.

Oběd ho tak zaměstnal, že jeho pozornost byla toliko jednou od oběda odvrácena. To stalo se, když čtyřem ostatním hostům bylo přineseno žádané pivo.

Methusalem poručil pro každého řádný doušek, následkem čehož přinesl sklepník čtyři zcela malé láhvičky, jež neobsahovaly ani třetinu litru. Služebný duch domníval se, že svou věc dobře provedl; ale Degenfeld načal jednu láhvičku, vlil její obsah do své studentské sklenice, přiložil tuto k ústům, vyprázdnil jedním rázem, postavil ji a poručil, zamlaskav jazykem: »Není to zlé! To stačilo však toliko na zkoušku. Přineste každému takovouhle porci! Pět osob.«

»Pět?« tázal se sklepník, jenž znovu počítal a toliko čtyři individua zjistil.

»Ano, povídám to přece!«

»Ale vždyť jste toliko čtyři!«

»Je nás pět. Tenhle tady má také žízeň.« Při těchto slovech ukázal na psa. Sklepník stáhl obličej v hloupě udivený výraz a tázal se, aby šel úplně na jisto, ve své zkomolené angličtině: »Tedy dvacet lahví, sire?«

»Nu ano!«

»Ale sire, znáte cenu piva zde v Hongkongu?«

Tu udeřil Methusalem svou sklenicí na stůl, že tento zapraskal, a spustil na tazatele: »Chlape, chceš snad mé peníze si dříve očitě prohlédnouti? Běž, filistře! jinak vsadím ti deset tisíc ran na záda!«

Ulekaný sklepník odkvapil a dva jiní za ním, protože nemohl sám dvacet lahví přinést. Přinesli je. Methusalem nalil poznovu čtyři do své sklenice, pozdvihl ji směrem ke kapitánovi a pravil: »Na vaše zdraví tuto kapičku!«

»Jak? Co?« tázal se Turnerstick. »Na mé zdraví? Jak to? To nazýváte kapičkou!«

Ještě nedomluvil a Methusalem měl již dopito. Naplnil sklenici poznovu čtyřmi lahvičkami, přisunul ji ke kapitánovi a odpověděl: »Ovšem že je to jenom kapka. Bylo by mi to hanba, kdybych nechal ve sklenici jenom půl kapičky, budete mne následovati a doufám, že se nebudete blamovati před námi a před těmito žasnoucími kulii!«

»Blamovati? Pah! Prolezl jste již někdy námořnickým hrdlem? Tu jste jistě neuvázl. Vaše sklenička mne nijak neleká. Prosit, můj milý příteli z Bouillonu!«

»Re!« kýval jmenovec dobyvatele Jerusalema.

Turnerstick dokázal, že neřekl příliš mnoho. Vyprázdnil sklenici. Bohumír vzal mu ji ihned z ruky, naplnil ji sobě a vyprázdnil ji rovněž tak jako oba druzí.

Hostinský a sklepníci stáli povzdálečí a udiveně na sebe pohlíželi. Takových pijáků ještě nikdy neviděli. Tlustý Hollandan, ačkoli se velice důvěrně zaměstnával svým »Vleeschem«, přece celý výjev spozoroval. Byl důkladným jedlíkem; nyní spatřil lidi, kteří v pití dokázali aspoň tolik jako on v jídle. To mu imponovalo; hněv jeho okamžitě zmizel. Cítil se pohnuta jim své uznání vysloviti. Proto zvedl se se svých dvou židlí, přistoupil k nim, utřel si ubrouskem ústa a pravil: »Mijne Heeren, gij zift braave en dappere makkers. Gij drinkt tamelijk goed. Ik ben uw vriend en uw broeder; gij wordt het begripen. Ik bidd, geot mij uwe handen — moji pánové, vy jste hodní a stateční soudruzi. Pijete dosti dobře. Jsem váš přítel a bratr; to pochopíte. Prosím, podejte mi své ruce!«

Potřásl každému z nich rukou a vrátil se potom ke svému stolu, aby dále jedl.

Co se týče Richarda Steina, ten neodvážil se na plnou sklenici Methusalemovu. Dal si přinést menší a přivlastnil si také jenom jednu láhev. Bohumír sáhl okamžitě po třech ostatních, nalil je do sklenice a vypil rázem, když byl dříve sám sobě provolal: »Prosit žaludek! Není to sice žádná průtrž mračen, přece však příjemný mírný deštík.«

Potom sňal s hlavy svou bílou čepici, jež měla nepromokavou podšívku, položil ji obráceně, tedy otevřenou na stůl, přímo před novofundlandana a nalil tomuto do ní poslední čtyři lahvičky. Pes pozřel s velikou

rozkoší ječnou šňávu a vylízal potom velice pečlivě čepici, již si zase Bohumír na hlavu dal, aby se potom zeptal: »Tak! Zkoušku jsme udělali. Co však teď? Dopřejeme si po tak dlouhém strádání ještě nějakého žejdlíku?«

»Co ti napadá,« odvětil Methusalem. »Nejsme tady u ‚Listonoše z Ninive,‘ od něhož potřebujeme jenom kolem rohu zahrnouti, abychom domů došli. Já musím především jiným jíti ke konsulovi. Také musím předložit poukázku, abych se opatřil nezbytným mamonem. Počkejte zde, až se vrátím! Máte-li chut, tedy vypijte mezi tím třebaš ještě jednu, ale nic více! Zaplatím to.«

»Zadrž!« vpadl do řeči kapitán. »Placení je mou věcí. Nacházíme se ještě v přístavním městě a musím vás tudíž prositi, byste byli mými hosty.«

»Nemám ničeho proti tomu,« usmíval se Methusalem. »Nebude vám však rád příliš vysoký?«

»Co vám napadá! Podívejte se přece na mé šňůry! Ty vystačí na všechn způsob ještě po kolik týdnů.«

Omšžený zanechal ho v tomto domnění a vzdálil se, dýmku a psa tu ponechávaje, jež nemohl nikterak ke konsulovi vzíti. Turnerstick objednal k dosavadním čtyřiaadvaceti lahvím ještě šest, aby je zarovnal na třicet. Bohumír ohrnoval sice nad tím nos, ale neříkal nic, jelikož kapitán platil a, aby čelil příliš rychlému vyprázdnění, dvě malé sklenice přinésti dal.

Zatím dokončil Hollandan svůj oběd. Odvázal si ubrousek, otřel si jím svůj obličej, námahou při jídle spocený, a učinil na svých židlích obrat, že měl nyní ty tři ostatní proti sobě.

Bylo na něm viděti, že v zájmu zažívání pokládá malou rozmluvu za nutnou. Slyšel, které řeči ostatní užívali, a pravil proto obstojnou němčinou: »Ik verzoek — prosím, pánové, nejste Němci?«

»Ano,« odpověděl Bohumír.

»Myslil jsem si to. Také já jsem byl v Německu, jako kommis v Kolíně nad Rýnem; tehdá byl jsem ještě mladší než dnes.«

»Nepochybně!«

»Ne, skutečně! Tehdy čítal jsem twintig Jaaren (dvacet rokú), a nyní je mi skoro vijf en veertig (pět a čtyřicet). Tehdá byl jsem een ongelukkige nijlpaard (nešťastný hroch), a teď jsem een zwaare (těžký) muž se gezonten (solenými) zkušenostmi. Tehdy přiučil jsem se německé řeči a to mne těší nyní, protože se mohu s vámi baviti.«

»Radost je oboustranná, mijnheer.«

»Velice krásné! Líbím se vám?«

»Neobyčejně!«

»Vy mně také. Jsem totiž mijnheer Willem van Aardappelenbosch a přicházím z Javy, kde jsem měl plantáže rýže a tabáku. Prodal jsem je a chci nyní zkusiti, najdu-li zde v Číně něco podobného.«

»Něco podobného? Proč pak jste tedy tam prodal?«

»K vůli podnebí, jež se mi stávalo škodlivým. Nemohl jsem více jísti ani píti; spadl jsem se, tak že jsem nyní toliko stínem dřívějška.«

»Hallo! To bych si byl přál vás dříve viděti, mijnheer von Aardappelenbosch!«

»Ovšem!« vzdychl tlustý, hladě si něžně oběma rukama břicho. »Tehdá jedl jsem za twaalf (dvanáct) mužů, nyní však nejím nic více než za polovic člověka!«

»Strašlivé!«

»Není-li pravda! Stal jsem se úplně smrtelným. Co je mi platno mé zilver (stříbro), mé goud (zlato), mé rykdom (bohatství), nemohu-li jísti a píti? Jenom kdo notně jísti a píti může, smí býti gelukkig (šťastný) a tevreden (spokojený). Proto rozloučil jsem se s tamním podnebím a přišel jsem do Číny, abych se zase do syta najedl.«

»Nu, doufám, že tento úmysl má dobré výsledky. Ale vaše kůže, mijnheer, vaše kůže!«

»Co je s kůží? Není-li pravda, má zcela chorobné vzezření?«

»To bych nemohl tvrditi; zda-li však jí bude dosti, zda-li vystačí!«

»Bude-li jí dosti? Vystačí-li?«

»Ano. Chcete-li býti ještě tlustší, tu musí najisto prasknouti.«

»Prasknouti? O mijn hemelsche Vader! (nebeský otče!) To jste měl mou kůži dříve viděti! Ta se leskla jako růžové jeličko! Nenajdu-li brzkého uzdravení, tedy zemru obratem ruky.«

»A toto zlepšení hledáte v Číně?«

»Ano.«

»Proč?«

»Protože mijn geneesheer (lékař) řekl, že podnebí na Javě je příliš jižní. Radil mi, abych šel na sever,

a co leží na severu? Čína! Snad budu zde zase zdráv. Dříve podobal se můj obličej jasnému slunci; ale teď jsem jenom ještě čiré zatmění měsíce.«

»Tedy musíte trpěti nějakou vysilující nemocí?«

»Jednou, jen jednou? Potom byl bych úplně šťasten! O ne, trpím dvaceti, třiceti, čtyřiceti, stem rozličných nemocí.«

»To je zlé. Kde pak vězí?«

»Kde? Všude!«

»Nuže, na příklad?«

»V celém těle, v obličejí, v očích, v uších a v boltcích, v bradě, v hrdle a v jícnu, v lokti a v prstech, v žaludku a mezi žebry, v nohách a v chodidlech, v ledvině a v játrách, ve žluči a v celém trupu. Vznáším se pořád mezi životem a smrtí, a jenom jídlo a pití může mne zachrániti. Jsem bídny tvor a rád bych dal stotisíc zlatých, kdybych našel vojenského lékaře, jenž mne může zachrániti!«

Vypočítával své útrapy tak truchlivým tonem a jeho postava byla v křiklavém odporu proti těmto žalobám, že bylo třeba velikého sebezapření, nesmáti se. Bohumír tvářil se co nejútrpněji a ptal se soustrastným tonem: »Domníváte se snad, že čínští lékaři jsou s to vás uzdraviti?«

»Snad. Je to můj poslední pokus, jež činím. Mluvil jsem s lékaři z Německa, z Nizozemí, z Francie, z Rakouska, ze Španěl, ze Švédska, z Východní Indie, ale žádný mi nemohl pomoci. Nyní chci to zkusiti s Čínou. Jsou tu prý lidé, kteří činí pravé zázraky.«

»Měl bych k jiným více důvěry. Patrně setkal jste se toliko s břidily. Předepsali vám léky?«

»Všechny možné stromy a keře, listy a květiny, jež vůbec jsou.«

»To bylo převrácené. Rozumný lékař byl by toho zanechal.«

»Proč?«

»Protože se vaše nemoc takovými prostředky jenom zhoršuje.«

»Jak pak to můžete vědět?«

»Já Vždyť jsem odborníkem.«

»Vy? Odborník?«

»Ano, student!«

»Student? Co pak studujete?«

»Co teď studuji? Nic, zcela nic již,« odpověděl Bohumír, do prsou se udeřiv. »Nemám toho více zapotřebí, neboť jsem studoval, rozumíte, studoval, studoval, tedy perfektum; to znamená, že jsem perfektní. Studoval jsem všecko, všecko bez výjimky. Vrhł jsem se na všecko a dospěl jsem již dávno k všeobecnému mistrovství. To znamená, že těším se neobyčejné všemohoucnosti. Pěstuji své zelí jako nejbohatší velkostatkář; řídím nejnebezpečnější rychlovlaky jako nejzkušenější vůdce lokomotivy; navrhuji bitevní plány jako nejproslulejší polní maršálek; mluvím všemi jazyky světa jako básníci o májové slavnosti; porážím vepře a telata jako nejmistrnější řezník; mluvím parlamentní řeči jako Palmerston; vyhraji nejzamotanější spory, snadněji než každý jiný právník; káži jako nějaký biskup nebo konsistoriální rada; vydělávám všecky kůže a kožešiny, nejlépe ziegenhainkou; stavím mosty přes údolí a viadukty přes řeky; lítám v baloně, kam jenom chcete a dokonce ještě několik mil dále; píši zeměznalecká díla

o řasách a chaluhách a zoologické knihy o průchodu Venuše; okovávám koně a jezdce; zhotovuji z vaty nejmenější časoměry a používám jako ozdobný zahradník nejlepšího míšeňského porculánu; tančím na provaze; jezdím na bruslích; zatopím sobě a jiným bez dříví a bez uhlí; objevím naftu u severního polu a led v Arabii; já — já — já — nuže, umím zkrátka všecko, všecko, všecko!»

Milý Bohumír povstal a vychrlil to všecko s takovou nadšenou rychlostí, že tlustý nerozuměl ani polovině chvalořeči. V takovýchto okamžicích upouštěl od svého dialektu a vyjadřoval se v dobrém jazyce hornoněmeckém. Toto poslednější činival vůbec vždycky, kdykoli chtěl imponovati.

Mijnheer van Aardappelenbosch otevřel ústa dokořán a vyvalil oči, jako by zřel před sebou opravdový div. Nemohl sledovati rychlou řeč a podržel z ní jen tolik, že má před sebou vysoce a hluboce studovaného muže. Něco však pohřešil a právě to, co by mu bylo bývalo nejmilejší. Proto řekl teď, když Bohumír naň pln očekávání s hůry pohlížel: »Takové školy jste prošel, tak neobyčejně mnohé, mijnheer?!«

»Ano — ovšem!«

»Ale medicina, lékařství chybí!«

»Chybí? Ani mi nemapadá! To by tak scházelo, aby ta chyběla! Vždyť právě lékařství je mým zamilovaným oborem!«

»Skutečně? Je to pravda?«

»To se rozumí!«

»Léčil jste již, nemocné uzdravil?«

»A jak! Dalai-Lamovi dal jsem prostředek proti tasemnici, a když zvíře bylo konečně vypuzeno, byl to zmok a to jednoduše proto, že jsem mu dal lipové thé — — —«

»Jak? Lipové thé?«

»Ano, lipovým thé. A tureckému velkovezíru jsem operoval plameňáka. Co tomu říkáte?«

»Pla — pla — pla —, jaký je tvor?«

»Pták, vlastně mnohem větší než čáp. Lékaři pokládali nemoc za šedý zákal; ale když jsem potom chlapíka vyřízl, ukázalo se, že to byl červený plameňák.«

»Tomu — tomu nerozumím!«

»Není také třeba. To je věc toliko pro očního lékaře.«

»Ale tak veliký pták!«

»Nic nevadí! V lehčích případech nazývá se to pouze zákal, ale v těžších plameňák; to jsou vědecké výrazy.«

»Ale, mijnheer, když rozumíte takovým kurám, to byste mohl také mně pomoci!«

»Dokonce s náravnou lehkostí!«

»Tedy znáte a léčíte vsecky nemoci?«

»Vsecky, není-li totiž pacient příliš tlustý.«

»Nebesa — nebesa! Proč tato výjimka?«

»Velice samozřejmá, protože je potom úplně nemožno podívati se mu do vnitř.«

»Tedy mi řekněte, jak to stojí se mnou?«

»Vy jste příliš tlustý.«

»Tohle neštěstí! Byl jsem dříve ještě tlustší než teď! Tedy nemůžete mne léčiti?«

»Ztěžka! Je tu však někdo, kdo by vám jistě pomoc přinesl, kdybyste se chtěl na něho obrátiti.«

»Kdo je to?«

»Můj soudruh, který prve odešel.«

»Ten se třemi lahvemi piva ve třech minutách?«

»Ano, tentýž. Já léčím všecko, ale při takovýchto korpulentních pacientech vyniká přece nade mne. Jenom se na něho bezpečně obraťte!«

V tomto okamžiku otevřely se dveře, a Methusalem vešel. Okamžitě vyskočil Hollandan, spěchal k němu, chopil ho za rameno a ptal se kvapně: »Mijnheer, co učí slovník o mém žaludku a o mých nervech?«

Bedřich Degenfeld měřil ho od hlavy až k patě, zavrtěl hlavou a odpověděl :»Co praví slovník o vašem žaludku a o vašich nervech? Abychom věděli, na čem jsme, k tomu nepotřebujeme žádné knihy.«

»Vidíte, mijnheer! Nepředpovídal jsem vám to!« zvolal Bohumír, nyní zase svým dialektem. »On zná totiž všecko a to tak, že nepotřebuje se ani do slovníku podívat.«

»Ty!« napomínal ho Methusalem prstem mu hroze. To jsi si zase jednou notně zaprášil!«

»Ani potuchy o tom! On je nemocen na všech vnitřních i vnějších končetinách. S vnějšími bych to již milerád zkusil, avšak na vnitřní, jimž říkáme interní, mé vědomosti nestačí, protože tu stojí tloušťka v cestě. Proto jsem si dovolil mijnheera na vás odkázati, protože váš pohled proniká dokonce i skrze maso a kosti. Ale nejdříve mi dovolte, abych vám ho představil, totiž mijnheera Willema van Aardappelenbosch z Javy. Pod-

nebím tamním tak se zhubl, že přišel sem, aby se jídlem spravil. Vojenský lékař mu to poradil.«

»Opravdu?« ptal se Degenfeld, obraceje se k Hollandanu.

»Ano, mijnheer,« odpověděl tento. »Od nějaké doby maso se mne kvapem spadlo.«

»Byl jste dříve ještě tlustší?«

»Ik was een reus — byl jsem obr; ale teď možno na mne pohlednouti jenom s útrpností.«

Začal své neduhy právě tak vypočítávati, jak to prve byl učinil. Degenfeld nechal ho klidně mluvíti; brzy spozoroval, koho má před sebou. Potom, když výčet byl u konce, tážal se Bohumíra: »Zda-li pak jste se mijnheerovi také již představili?«

»Dle jména ještě nikoliv,« odpověděl; »ale že jsem veliké lumen, to již spozoroval.«

»Tedy chci zameškané dohoniti. Mijnheer, tady vidíte nejprve mladého pana Richarda Steina, německého gymnasistu. Vedle něho sedí náš přítel Tur-ning stinking kuo-ngan ta-fu-tsiang — — —«

»Tedy Číňan! Prve mluvil přece německy!« mínil tlustý.

»Z domova je na všecken způsob Němcem. Protože však není nyní doma, tedy smíte jej považovati za Číňana. Dále zříte zde mého domácího ducha, svatou vehmou zapsaného jako Bohumíra z Bouillonu.«

»Není to udatný rytíř?«

»Ano. Asi před osmi sty lety podnikl křížovou výpravu proti nevěřícím; ale teď leze před každým věřícím ke kříži, zvláště jsou-li všecky jenom k placení

předložené směnky napříč přepsány krásným jmenem Bohumíra z Bouillonu. Co pak se mne samotného týče, tedy jsem zkrátka všeobecně známý Methusalemem.«

»O němž vypravuje bible?«

»Ano, o němž bible vypravuje, syn Henochův a otec Lamechův. Jelikož jsem však neznal ani Henocha ani Lamecha, tu bych někdy sám nad sebou zoufal. V takovýchto pochmurných okamžicích nazývám se Bedřich Degenfeld a připouštím, že jsem v jednom německém pivovaru pozemskému bytí dobré jitro dal. Chcete-li mne nyní nazývati Degenfeldem nebo Methusalemem, je mi docela jedno; moji důvěrní přátelé dávají přednost poslednějšímu, co jim z příčin dobře uvážených nemohu vykládati ve zlé.«

Mijnheer van Aardappelenbosch pohlížel s jednoho na druhého. Nevěděl, co si má pomysleti. Tady patriarcha ze starého zákona a tam rytíř z dob křížáckých výprav, oba přistrojeni dle způsobu jemu nepochopitelného! Třetí dokonce nepravý mandarin, jenž pil pivo jako vodu. O Richardovi nemusil si hlavy lámati; ale ti ostatní byli mu záhadní, zvláště že výrazy Methusalemovy a jeho cídiče byly tak temné, že nemohl jejich smyslu dobře pochopiti.

Degenfeld viděl mu to na očích a vysvobodil ho z trapných rozpaků, právě mu dobromyslně: »Není-li pravda, vy nemůžete dobře pochopiti, koho máte před sebou? Brzy bude vám vše jasno. Kde bydlíte?«

»Zde v hotelu, mijnheer.«

»Tedy si sedněte k nám, neboť my budeme tu také bydliti!«

Přisunul mu dvě židle k sobě, a Hollandčan posadil se na ně.

»Tady bydliti?« tázal se Turnerstick. »To mi ani nenapadne! Vždyť musíme do Kantonu. Pojedeme parníkem.«

»Ten odjíždí týdně toliko dvakrát. Vyptal jsem se na to konsula. Nejbližší odjíždí teprve za tři dny.«

»Co? Jak? A tak dlouho máme tu čekat?«

»Ano, nedáme-li přednost čínské džunce.«

»Tedy učiňme tak, třebaš bychom také mnohem volněji pluli.«

»Nu, džunka pluje dosti rychle, má-li dobrý vítr a pluje-li za přílivu. Ale chcete se skutečně odvážiti svěřiti se takovému plavidlu?«

»Proč pak ne? Bojíte se?«

»Báti se, nikoliv, ačkoliv jsem četl, že je se třeba míti velice na pozoru, protože jsou džunky, jimž není možno důvěřovati. Myslím však na nečistotu, jež by nám mohla býti velice na obtíž.«

»Pah! Však naučím ty chlapy čistotě. Vždyť jsem mandarin!«

»Bude se tomu věřiti?«

»Neradil bych nikomu, aby o tom pochyboval! Nebude vůbec nikoho, kdo by mne za mandarína nepovažoval. Já se svým oblekem, svou osobní důstojností, se svými hlubokými vědomostmi jazykovými a výtečnými koncovkami. Připluji-li k těmto lidem s mým kang-keng-king-kong-kung, tak zalezou samým respektem do všech děr. Hlavní věcí je, jen rychle nějakou džunku najíti.«

»Poptával jsem se také tímto směrem. Zítřka dopoledne odpluje jedna za stoupajícího přílivu. Jmenuje se Schui-heu, po německu královna vody.«

»Krásné jméno, jež něco slibuje. Královna musí býti čistá. Nečistoty nemusíme se tedy báti. A jelikož se vládkyně nemůže zabývati holotou, máme také jistotu před touto nehodou. Co naložila?«

»Rozličné věci. Něco podrobnějšího nemohl jsem v té příčině vypátrati. Ostatně jsem ji také již viděl.«

»Vypadala ozdobně?«

»Velice slušně.«

»A mluvil jste s kapitánem? Vždyť to je hlavní věc.«

»Tu nemáte pravdu, ačkoli jste sám kapitánem. Vlastní kapitán nebo pilot, zde ho-tschang nazvaný, nemá s nákladem, nechť záleží tento ze zboží nebo v li-dech, nic co činiti. Má se jenom řízením lodi zabývati. Kdo chce zboží naložiti nebo sám jeti, má se obrátiti na majitele džunky nebo na jeho zástupce. A to jsem učinil.«

»Také již s ním smlouvu uzavřel?«

»Ne, neboť jsem nevěděl, dosáhl-li bych vašeho svolení. Ostatně se mi ten muž příliš nelíbil.«

»Proč?«

»To nemohu vlastně říci. Měl obličej, který vzbudil ve mně nedůvěru, a jeho příliš veliká zdvořilost mne odrážela.«

»Nesmysl! Obličej! Na to se nesmíme nikterak ohlížeti. Mnohý lotr má nejjímavější obličej, a mnohý ohyzda je čestný muž. A zdvořilost musí býti. Ne-

radil bych žádnému synu středu, aby mu chyběla. Jen uzavřete smlouvu! Zítřa odplujeme. Znáte cenu přeplavného?»

Jízdné nazývá se tu velice žertovným ale úplně případným jménem schui-kio; to znamená doslovně 'vodní nohy.' Peníze, jež platíme, jsou nohy, pomocí nichž přes vodu běžíme. Ten muž žádal za osobu toliko jeden dollar až do Kantonu. Na parníku byli bychom musili platit čtyřikrát tolik.«

»Tedy poplujeme. Strava není při tom?»

»Ne. Je nutno pečovat i o všechno, také o postele.«

»Těch nepotřebuji. Spím tak, jak to najdu. Mám snad, chci-li do Číny, dříve oškubati dvě stě českých hus a rovněž tolik husáků a po kolik měsíců peří dráti, abych potom mohl zde o paštice z husích jater jenom snít, aniž bych ji mohl skutečně požívat. To — — —«

»Oh!« přerušil jej Hollandan, klada s povzdechem ruce na svůj žaludek. »Chrupající pečená husa nebo kachna je sice malá, ale dobrá!«

»To máte pravdu!« souhlasil Methusalem. »Bohužel máme teď co činiti s džunkou a nikoli s pečenou martinskou husou. Schui-heu je jediná loď, která zítřa odpluje. Je otázka, chceme-li jí použít. Zástupce kapitánův se mi nelíbil, podrobím se však ostatním hlásům.«

»Pojedeme,« pravil kapitán. »Doufám, že Bohumír není proti tomu?»

»Jsem při tom,« mínil jmenovaný. »Proč bychom tu měli dřepět. Čím dříve odplujeme, tím dříve se překotíme, a to je přece také jakýsi druh zábavy.«

»Ano, strýče Methusaleme,« prosil Richard. »Ne-

budeme zde plýtvati časem. Chtěl bych býti pokud možná záhy u cíle.«

»Dobře, půjdu tedy potom, abych věc pevně ujednal a potraviny nakoupil, jimiž bychom vystačili až do Kantonu.«

»To je mou věcí,« vpadl Turnerstick. »Vždyť jste tu ještě mými hosty a já mám ještě sedmnáctset li, skutečné jmění pro zdejší krajinu.«

Methusalem se v duchu zasmál a odpověděl: »Trváte-li na tom, tu musíme se ovšem podrobiti.«

»Samo sebou se rozumí, že trvám pevně na své vůli.«

»Neústupně?«

»Aniž bych ustoupil. Chci teď učiniti začátek. Zůstaneme tedy až do rána zde v hotelu?«

»Ano, neboť je to jediný slušný. Ostatní hostince jsou toliko brlohy.«

»Dobře, zůstaneme zde! A aby hostinský ihned spozoroval, že má vybrané hosty, chci nyní pivo zaplatiti. Máme třicet lahví.«

Klepaje na stůl a obraceje se k hostinskému volal: »HOLA, hoteliering, chci zaplateng. Co stojang třicet lahvín?«

Hostinský zvolna se přiblížil. Nerozuměl Turnerstickovi, uklonil se hluboce a tázal se: »What bid you, Sir — co poroučíte, sire?«

»Zaplateng!«

»I c a n n o t u n d e r s t a n d.«

»Cože? Vy nemůžeting mně rozuměteng?« zvolal Turnerstick zlostně. »To je mi nepochopitelné! Vždyť

vyjadřujing se přece zřeteleng. Dejteng jenom dobřeng pozor! Chci zaplateng!«

Hostinský vrtěl rozpačitě hlavou. Tu vyskočil kapitán se židle a křičel rozzlobeně: »Což nemáteng ušing? Chci zaplateng, zaplatang, zaplating, zaplatong a zaplatung!«

Hostinský ustoupil zaraženě. Jeho obličej prozrazoval, že si neví rady; proto poučoval ho Methusalem polohlasitým tonem: »He will to pay.«

»Ano, to pay, to payeng chci, payeng, rozumung?« zvolal Turnerstick. »Ale li, samé li chci dáti.«

Při těchto slovech ukázal na sňůry s penězi, které visely mu na krku. V obličejí Methusalemově jevil se výraz veselého napětí. Hostinský nerozuměl kapitánovi; namáhal se, aby potlačil úsměv a pravil velice zdvořile: »Thirty bottles, sir? I beg, ten thousand li!«

Turnerstick odskočil, jakoby byl dostal ránu do obličeje.

»Co—o—o—o?« tázal se. »Deset tisíc li?«

»Ovšem, deset tisíc li!« potvrdil Methusalem.

»To je přece jenom hloupý vtip!«

»O ne, kapitáne, je to pravda.«

»Není možná! Považte jen, deset tisíc li! Vždyť je to nepochopitelné!«

»Naopak, je to velmi vysvětlitelné. Deset tisíc li je na německých penězích asi šedesát marek.«

»Tedy láhev dvě marky?«

»Ano.«

»Která doma stojí patnáct pfenniků!«

»Nejsme doma. Pili jsme německé pivo, nemýlím-li se, z pivovaru v Lesním zámečku u Drážďan. Toto pivo musí dvakrát projeti rovníkem. Což jste ještě nikdy neochutnal naše pivo tak daleko od domova?«

»Ne.«

»Nu, potom není divu, že jste se o dotyčné ceny nestaral.«

»Což vy jste to věděl?«

»Ano.«

»A t u jste žádal dvacetčtyři láhve! To je osmačtyřicet marek, jež proběhly hrdlem za necelých pět minut! Samotný váš pes propil osm marek; to jsou dva toлары dvacet grošů. Jaká to marnotratnost, když jste znal ccnu!«

Dobry Turnerstick byl vlastně šetrný muž, třeba ne žádný škudlil. Šedesát marek, pravím desettisíc li za pivo, to mu bylo přece jenom trochu mnoho; to ho rozzlobilo. Methusalem se zřetelem k tomu pravil klidným tonem: »Mé prostředky mi to dovolují. Ostatně byla to pitka na uvítanou, již nezamýšlím opětovati, a nemohl jsem věděti, že vezmete řád na sebe. Nyní myslím, že upustíte od úmyslu zaplatiti?«

Kapitán neodpověděl. Tvrdil, že nechce ustoupiti, ale suma byla mu přece příliš vysoká. Mijnheer van Aardappelenbosch sledoval tuto scenu s velikým zájmem. Jeho znalost německé řeči mu dovoľovala rozuměti každému slovu. Aby kapitánovi, jenž prve tak se chvástal a nyní s placením váhal, malou táfku dal, pravil sklepníkovi, který ho obsluhoval: »Oppasser, ik zull mijn gelag betalen, maar in li — sklepníku, chei svůj řád zapraviti, ale v li!«

»Drie duizend en vijf hondert li,« odpověděl sklepník.

»Zijn vijf dollars, twintig mark en tachtig feningen — je pět dollarů, dvacet marek a osmdesát pfeniků.«

Sáhl do kapsy, vyňal pět dollarů a ještě zpropitné a dal mu to. Turnerstick rozuměl všemu, protože hollandské číslovky zní podobně jako německé a anglické.

»Skoro dvacetjedna marka!« pravil. »Tomu se říká cena!«

»Ik heb goed ontbeten en goed gedronken; ik heb mij goed vermaakt en will das ook gaarne goed betalen — dobře jsem snídal a dobře pil; dobře jsem se bavil a chci tedy také rád dobře zaplatiti,« odpověděl tlustý.

Turnerstick vycítil bodnutí. Cítil se býti na cti dotčen, vyňal svůj měšec a pravil špičatě: »To chci také, ačkoliv jsem vůbec nejedl a jenom několik doušků ležáku vypil. Tady je patnáct dollarů! To činí dokonce více než rád. Přebytek budiž zpropitným. Čínský mandarin se nezahodí!«

»Zcela správně!« smál se Methusalem. »Jak dlouho máme se ještě pokládati vašimi hosty?«

»Až do tohoto okamžiku; nyní je tomu však konec.«

»Tedy přece ustupujete?«

»Ano. Nemám chuti přijíti v Číně na mizinu. Chtěl jsem za vás zaplatiti, dokud budeme v Hongkongu; my tu však zůstaneme až do zítřka a kdo ví, co tu stojí celé zaopatření.«

»Tady na zdi je to přibito, za každého muže pět dollarů bez nápojů.«

»To by bylo dvacet dollarů a budete-li dále tak pít, jako jste začal a dáte-li se při tom dokonce od novofundlandčana podporovati, tu musil bych, víno a ostatní nepočítaje, jenom za pivo tři sta marek zaplatiti. Děkuji uctivě! Našinec má přece také dobré hrdlo, ale u vás teče to jako otvory u sklepa. Vase hrdlo je největší trhлина, jež vůbec existuje. Vytáhne celé moře a nemůže nikdy býti zanesena a ucpána.«

»A na místě u trhliny pumpujeme raději nemorálním způsobem Manichejce!« souhlasil modročervený vesele.

»Tak je to; ale do toho mi nic není. Ostatně stál jste asi nejméně u podobných pump.«

»Nemáme toho také zapotřebí,« podotkl Bohumír z Bouillonu. »Naše finanční konstituce nevykazuje žádných trhlin. V tomto ohledu vynikali jsme vždycky nad ostatní, což musím zde s velikým furore konstatovati. Tedy vašimi tělesnými a zamilovanými hosty nejsme více. To je dobře, neboť nyní můžeme se řídit dle své individuální záliby a ne více dle vašeho měšce. Jak je to se soudkem, starý Methusaleme. O salamandru nemůže býti ovšem ani řeči; mohli bychom však jednou k vůli změně pokusiti se o tření Turnersticka.«

»Děkuji!« zvolal kapitán. »Nechci býti ještě více třen. Mám beztoho všude, kam se obrátím, jenom samou zlost. Což jsem nemluvil nejnádhernejší čínštinou, aniž by mně byl hostinský chtěl rozuměti? To byl nejtreštuhodnějši odboj proti mé hodnosti mandarinské. Ale hollandštině mijnheerově rozuměl sklepník ihned!«

»Protože je tento muž mocen hollandštiny, jak snadno bylo možno slyšeti,« vysvětloval Degenfeld. »Radím vám, abyste zanechal hněvu, ale — —«

»Ale soudku nezanecháme,« vpadl mu Bohumír do řeči, aby pozlobil Turnersticka. »Ten musí připlouti!«

»Zde mají pivo toliko v láhvích; o nějakém soudku nemůže tedy býti vůbec ani řeči!«

»Tak mám tedy žízni zhynouti a ke svým předkům se odebrati? Zasaď mi tedy osamělý keř chmele na můj předčasný hrob, a pomysli si, že u tebe se všechen slad ztratil!«

Během této slovní šarvátky řekl Mijnheer hostinskému potají několik slov. Následkem toho přinesli sklepníci třicet lahví piva, jež postavili v řadách na stole.

»Co je to?« zvolal Bohumír jakoby elektrisován. »Takovou půl setniny gardy dám si líbiti! Který nezeniální stratég vyslal tyto hrdiny do šarvátky?«

»Ik ben deze veldheer,« odpověděl tlustý. »Hier is het slagveld en de belegering, en wij zijn dappere krijnslieden. Jagen wij alzoo onze vyanden buiten veld — já jsem tento vojevůdce. Tady je bojiště a obležení. My jsme stateční vojíni. Sežeňme tedy své nepřátele s pole!«

Jeho tučný obličej zářil takovou přívětivostí, že mu jeho pohostinství nemohlo býti ve zlé vykládáno. Ale kapitán neprominul mu dosud dřívější narážky a řekl: »Jak, mijnheer, vy nás chcete častovat? To je přece dovoleno jenom mezi dobrými známými. Vy jste nám však zcela cizí.«

»Právě protože vám nechci zůstatí cizí, prosil jsem

vás,« odpověděl tlustý beze všeho hněvu. »Rád bych se stal vaším přítelem a s vámi do Kantonu cestoval, protože bych tak dobrou společnost hned zase nenašel. Dovolíte mi to?«

»Ovšem, ovšem, milý příteli!« odpověděl Methusalem. »Nepiji sice rád z měšce jiných lidí, ale pohostinství, nabídnuté tímto způsobem a za takovýchto podmínek, nemohu zamítnouti. Necháme to dnes platit; německé pivo nedostaneme v této zemi copů vždycky! Zde má ruka; chceme zachovávat dobré přátelství!«

Potřásl Hollandanovi rukou. Také Bohumír se jí chopil, stiskl ji s nadšením a zvolal: »Zde také mých pět prstů; později přitisknu snad dokonce váš milý obličej na své něžně rozvlněné srdce. Buďte jedním z nás a to nejtlustší mezi všemi! Pozdravuji vás jako důstojnou vázanku na naší punčoše. Nechť vaše blahobytnost nikdy není ochromena a váš úsudek nikdy nezakrní. Přijměte v duchu mé bratrské políbení a kromě toho svaté ujištění, že jste jak vzhledem ke své povaze tak také pokud se vašeho tělesného objemu týče skvostně způsobilý ucpati tu velikou trhlinu, o níž mluvil prve náš proslavený Heimdall Turnerstick! A nyní sklenice sem, neboť potyčka má započítí!«

»Ne, ne,« bránil se tlustý. »Žádné sklenice. Chci také jednou píti z velikého poháru! Chci ukázat, že dovedu nejenom jísti, nýbrž také píti.«

Tento návrh byl ochotně přijat. Methusalemova sklenice kolovala, vždy zase znovu naplněna, od jednoho ke druhému; jenom Richard byl ušetřen, a novofundlandan směl se postít. Mijnheer van Aardappelenbosch vypil sklenici právě tak jako ostatní. Radost svou

vyjadřoval nejpodivnějšími slovy, že našel tak dobrou, roztomilou společnost.

»Tedy stal se ze Šavla Pavel!« smál se Bohumír vesele. »Prve nazýval jste se naším nepřítelem a nyní přinesl jste nám celé své srdce darem. Co pak vás hnalo takovou mocí do našeho kruhu?«

»Že jste tak statečně pivo pili, to získalo vám mé přátelství, neboť si říkám, že můžete právě tak dobře jísti.«

»Tolik masitého jako vy? Hm!«

»A potom jsem si řekl, že mijnheer Methusalem mě může snad uzdraviti.«

»Uvidíme!« kývl červenomodrý. »Za tím účelem musím vás však nejprve blíže poznati; musím vás pozorovati, abych rozpoznal, kde vlastně nemoc vězí. Teprve potom mohu se jí chopiti a jí zapuditi.«

»Právě tak jako mijnheer Bohumír zmoka,« kývl tlustý.

»Koho? Co? Zmoka? Bohumíre, Bohumíre, zdá se mi, že jsi se za mé nepřítomnosti uzdy zbavil! Musím ji pevněji přitáhnouti! Tedy v Číně chcete zůstat, mijnheer van Aardappelenbosch? Úplně zde se usaditi!«

»Ano, to chci, zejména za příčinou svého zdraví. Chci zakoupiti plantáži a nenajdu-li žádné, založím ji.«

»Ale kde?«

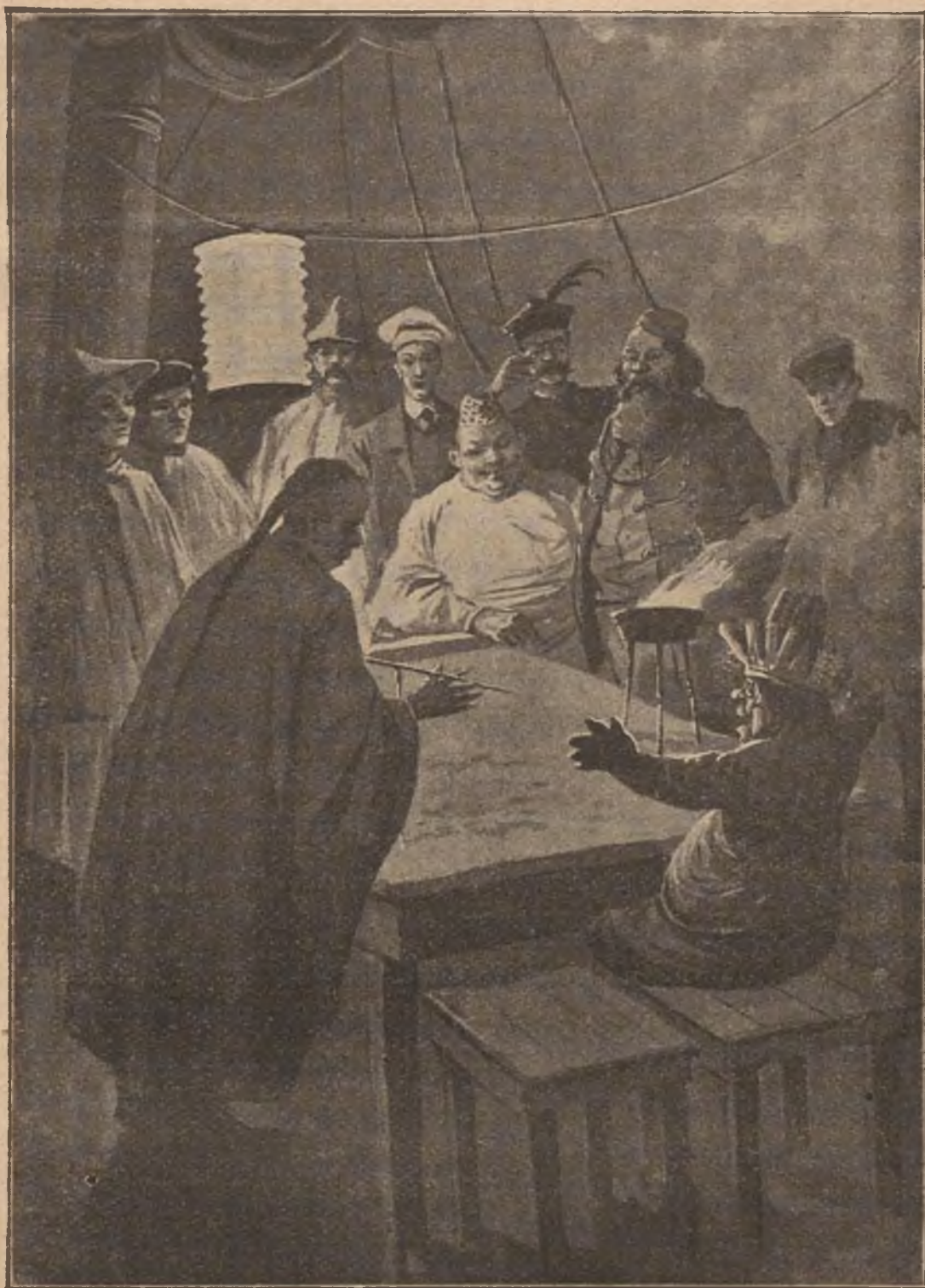
»To nevím ještě; proto hledám všude.«

»Mluvíte a rozumíte čínsky?«

»Méně než nic.«

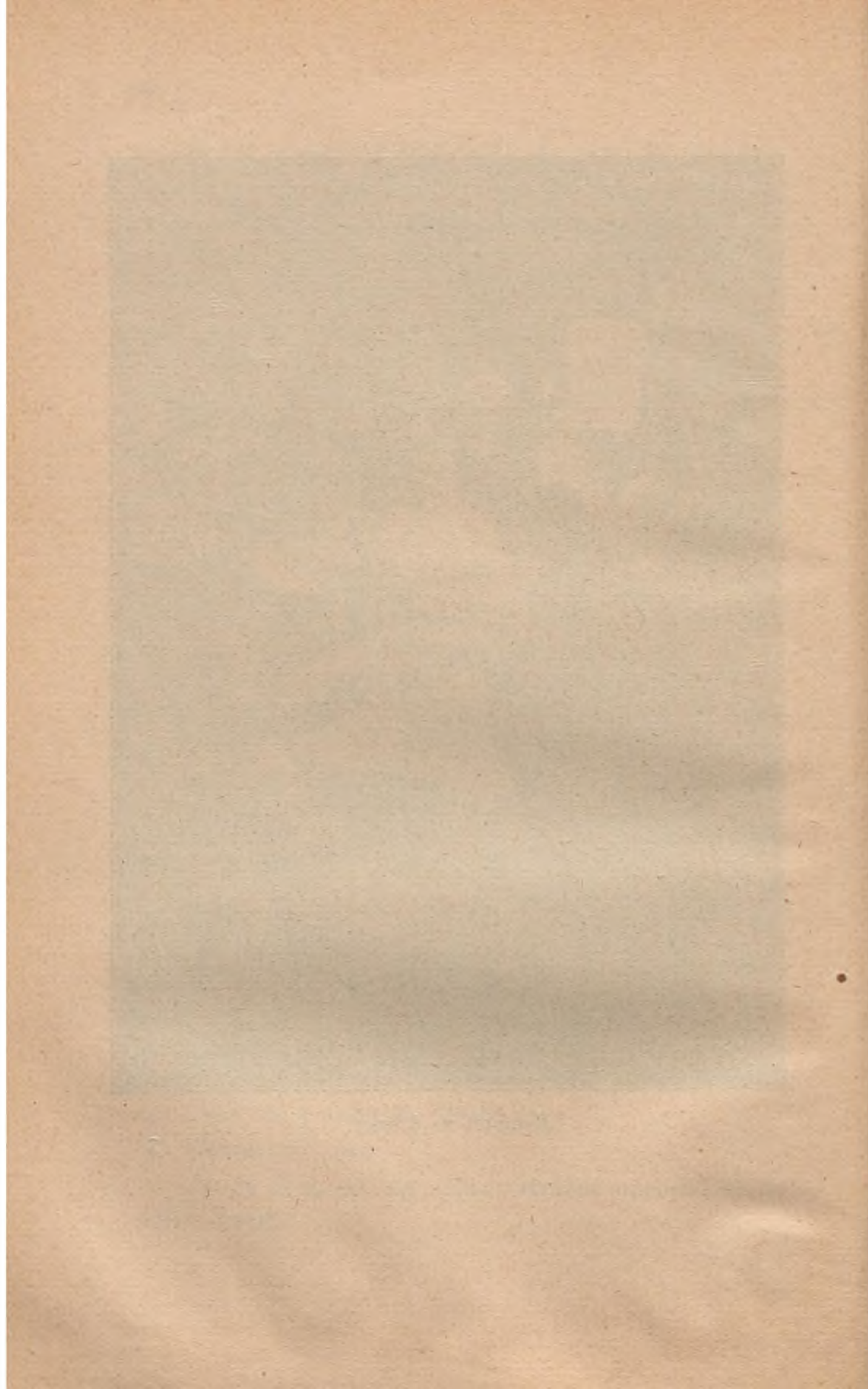
»Tedy je to od vás velice odvážné odebrati se do vnitra země.«

Kong-pit na džunce.

»O, nemám strachu. . Vezmu s sebou tlumočníka. Náš konsul dá mi dobrého. Nepotřebuji míti starostí. Koho měl bych se báti? Svých peněz nemám u sebe a na hřbetě nosím dvě pušky; prachu a kulek mám také dosti. Nyní koupím si ještě meč; to je dosti zbraní, aby mohli býti všichni nepřátelé na útěk zahnáni.«

»Víte již, kam chcete z Kantonu jíti?«

»Ne, zeptám se konsula.«

»Mně se zdá, že vás váš lékař jen tak na zdař bůh do světa poslal. Měl snad zájem na vašem odchodu?«

»Zajisté ne, ačkoliv jeho tchán ode mne plantáži odkoupil.«

»Tu to máme! Vy jste milý, důvěřivý pán. Máte rodinu?«

»Nemám ani ženy, ani dětí. Ale můj děd žije ještě v Nizozemí. Bydlí u mé sestry a má velice dobré zaopatření.«

»Nevrátil byste se snad raději k těmto příbuzným do domova?«

»Ne. Nizozemí se pro mé zdraví nehodí. Miluji svou vlast, není tam však dosti teplo. Nemohu tam jísti a píti. Mé celé tělo tam churaví od hlavy až k patě. Co je mi platno maso, nemohu-li je jísti a co pivo, nesmím-li je píti. Budu pořád tenčí a tenčí, až budu konečně jako drát a ruce a nohy jako niti slabé. Vidím tam svou smrt před očima. Ne, byl bych nešťastným hrochem, kdybych chtěl jíti do Nizozemí. Zůstanu zde, protože nechci umřít.«

»Máte-li však všecko, čeho zde k cestování potřebujete?«

»Mám svůj pas a všude úvěr. Více nepotřebuji.«

»Nu, my nejsme také lépe vyzbrojeni než vy a chceme to pospolu zkusiti. Jelikož nemůžeme však dnes odcestovati, tedy navrhuji, abychom si prohlédli Hongkong. Při té příležitosti ukáži vám džunkku a můžete rozhodnouti, máme-li se jí svěřiti. Bohumíre, napi dýmku a naplň baňku čerstvou vodou!«

»To by mohl vlastně vykonati sklepník nebo podomek. Tady jsem příjemný a vážený cestující, s jehož mužskou důstojností by se čistění staré dýmky nersrovnávalo.«

»Ah tak! Chceš si na pána hráti? Nemám ničeho proti tomu, zkus to svým způsobem; potom odcestuji s jiným cídičem. Výpověď nemáme, můžeš se tedy zde dáti najati za lovce dešfovek. Zálohu, kterou máš, ti daruji.«

»Co? Mám býti odstaven? To mi právě ještě scházelo, abych zde v cizí zemi Číňanů byl opuštěn jako dětský sirotek. To se přece raději vrhnu s obvyklým nadšením na dobrou vodní dýmku! Já a mé fagotové oboe zcela sami za čínskou zdí! Před tím račiž mne dobrotivé fatum na věky zachrániti. Zůstanu vaším věrným Bohumírem i s Bouillonem v nejhlubší oddanosti jako dříve!«

Načal jednu ze zbývajících ještě plných lahví, vypil ji a vytratil se potom s dýmku z pokoje. Za krátkou dobu na to vypravila se společnost na cestu.

Bylo to jako vždy: Napřed pes, potom pán, špičku roury v ústech a za ním Bohumír z Bouillonu s dýmku a oboe. Za nimi následoval Richard v plné parádě a za tímto kráčeli vedle sebe Turnerstick a Mijnheer van Aardappelenbosch.

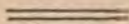
Kapitán zanechal malého hněvu, jež měl prve proti

Hollandanovi. Tento byl vůbec muž, na něhož bylo možno se hněvati nejvýše několik minut.

Nemusíme vlastně ani podotýkati, že jejich objevení způsobilo největší rozruch. Jmenovitě mijnheer vyjímal se velice žertovně vedle talmi-mandarina. Nemohl se k tomu odhodlati, aby své pušky a svou torbu v hotelu zanechal; nesl tyto tři předměty popsáním již způsobem na hřbetě a rozepjal nad tím svůj obrovský sluník.

Tak putovali zvolna a majestátně k nábřeží, aby přišli k džunce. Vzdálili se při tom z krajiny, ve které byly zakotveny evropské lodi.

KAPITOLA PÁTÁ.

Na „Schui-heu“ do Kantonu.

Čínská plavidla jsou dle toho, aby oko Evropanovo, jež něco podobného ještě nikdy nevidělo, na sebe upoutala.

Veliké obchodní džunky jsou nestvůrné lodi značné velikosti, jejichž přední a zadní část paluby je mnohem vyšší než střed, což jim dodává zvláštního vzezření. Vyčnívají z vody s hroší nemotorností.

Jejich přída je velmi široká, podobná starohollandské řadové lodi, pestře pomalovaná, někdy pozlacená, a paluba je opatřena ohromnou slaměnou střechou, tak že se plavidlo zdá ještě těžkopádnější.

Stěžně, neobyčejně tlusté a z jediného kusu, mají na špičce kladku, kterou probíhá těžké, silné lano, pomocí něhož se těžké plachtoví napíná.

Přední část bývá nejčastěji červeně pomalována. Na každé straně vpravo a vlevo spatřujeme po jednom oku, jež mívá často až půldruhého metru v průměru a bývá namalováno barvami pokud možná nejkřiklavějšími. Dle těchto obou očí, jež jeví výraz zvláštní vypoulenosti, obdržely džunky všeobecně užívané jméno

»Lung-yen« t. j. dračí oči. Mají dodati lodi hrozivého výrazu, jímž mají býti zapuzeny zlí duchové a jiné nadpozemské nestvůry, jež se v jistých dobách usazují na zemi a obzvláště ve vodě. Slovo džunka značí loď.

Větší džunky pojmu až 500 tun nákladu a jsou trojstěžňové. Jsou lehce a neuměle sroubeny, tak že nesnesou rozbouřeného moře a střelby z těžkých děl. Přes to vše mívají i obchodní džunky proti právem obávaným říčním piratům jedno nebo dokonce i dvě děla na palubě. Za příčinou jednoduchého lanoví a plachtoví nemohou se větru vyhýbati, nýbrž toliko s příznivým větrem plouti a tudíž n. p. mezi Čínou a Javou nebo Singaporem ročně toliko jednou sem a tam přeplouti, protože tam vanou pololetní větry, tak řečené monsuny, které jsou příznivé jenom jízdě jedním směrem.

Válečné džunky jsou trochu ostřeji a lépe stavěny, také nemají tak příliš vysoké paluby. Neplují špatně, hodí se však přece jenom pro řeky a pobřežní plavby, protože rozbouřené moře zmocí nemohou. Mívají obyčejně čtyři až šest tří- nebo čtyřliberek po stranách, jednu nebo dvě šesti- až devítiliberku na přídě a někdy také ještě několik malých děl. Mužstvo je ozbrojeno puškami s doutnáky, kopími, šavlemi a štíty, než mnozí užívají také ještě luků a šípů. Teprve v nejnovější době spatříme někdy tu a tam pušku lepší soustavy.

Plachty bývají podporovány pětadvaceti až třiceti vesly. Kázeň je i na válečných džunkách skutečně čínská. Denně třikráte konají se modlitby k válečnému bohu, což bývá provázeno cinkáním a bubnováním, řvaním a křikem skutečně uši rozdírajícím a kromě toho vypalováním raket a ohňostroje.

Teprve 8. června 1869 vyplula první dle evropské-

ho způsobu zbudovaná válečná loď z Fu-Tchèu. Dnešního dne má Čína malý počet podobných lodí, což však u říše, která čítá 410 milionů obyvatelů, téměř ničeho neznamena.

Není-li na válečných džunkách kázeň valná, tedy vypadá to na obchodních džunkách v této příčině ještě mnohem hůře.

Majitel nebo superkargo lodi má neobmezenou moc nad lodním nákladem, kupuje a prodává z něho zcela dle libosti a vede rovněž tak dozor nad cestujícími, kteří jsou úplně vydáni jeho libovůli. Do řízení lodi a konání mužstva nemá co mluvit.

Lodi velí, jak již podotknuto, kapitán, zvaný Ho-tschang, což značí doslova »obstarožné světlo« a vlastně za lodivoda ho pokládati třeba. Jemu náleží řízení lodi dnem i nocí a bedlivé pozorování těch míst, dle nichž má řídití běh lodi. To je povolání velice unavující, proto jsou také Ho-tschangové, kteří dovedou dokonce i stoje spáti. Ačkoli je velitelem, poslouchají ho námořníci jenom tehdy, jsou-li jeho rozkazy v jejich smyslu. V opačném případě spílají a nadávají mu veřejně a dělají nebo nedělají, co se jim líbí.

Jeho nejbližší podřízený je kormidelník, To-kung nazvaný. Řídí kormidlo a poslouchá brzy Ho-tschanga, brzy námořníky, dle toho, jak je mu to právě na prospěch.

Námořníci dělí se ve dvě oddělení, na Tau-mu čili přední mužstvo a na Ho-keh nebo soudruhy. Z těchto lidí poroučí jeden druhému, ale žádný nechce poslouchati. Není-li nic na práci, jsou tu všichni; má-li se však nějaká práce vykonati, od níž snad mnoho závisí, tu zmizeli všichni.

Potom je tu písař, aby vedl účty, obstaravatel potravin, jenž žvýká a polyká po celý den a nechává ty, s nimiž není za dobré, napolo hladem zahynouti. V jeho šlépěje nastupuje kuchař. Když nastupuje své místo, bývá obyčejně suchý jako tříška; ale za krátký čas honosí se slušně vypaseným bříškem. Jinde je prv tomu také tak, v jiných zemích a u jiného povolání. Také bývá tu několik holičů, lidí nepostrádatelných, protože úmrtní den císařův je jediný den, kdy žádný Číňan nesmí se dát oholit.

Abychom nezapomněli jedné hlavní osoby, budiž ještě jmenován Hiang-kung, po česku libou vůni sypající. Je to lodní kněz, jenž opatřuje boho- nebo spíše modloslužbu. Tato povinnost záleží však toliko v tom, že spálí každého rána a večera jisté množství voňavých tyčinek.

Každý jednotlivec z mužstva považuje svou práci za vedlejší zaměstnání. Hlavní věcí pro něho je na-proti tomu obchod, který chce provozovati a k vůli němuž zaujal své nynější místo. Každý smí si jisté množství zboží přinést na palubu; jakmile se tedy někde přistane, tu ženou se všichni se svým zbožím pryč a nebo lákají kupce na palubu a tak hledí si každý svého vlastního obchodu, aniž by se o něco jiného staral. Dopluje-li džunka dříve nebo později místa svého určení, to je těmto lidem jedno. Ho-tschang musí se řídit podle nich; nucením nedosáhne ničeho, a často je nucen vyprositi si podlézavou laskavostí, co by mohl vlastně žádati s neúprosnou přísností.

Tu můžeme si nyní představit, jak jsou cestující na takové džunce zaopatřeni. Ano, jsou plavidla, na nichž se lodníci zmocnili všech prostor. Přejde-li potom cestující, jež majitel přijal, tu může si jenom tím pomoci.

že přemluví některého lodníka, aby mu své místo za zvláštní poplatek přenechal.

Tak tomu bývá na proslulých Lung-yen, a tak vypadalo to také na »Schui-hen«, na které červenomodrý Methusalem a jeho průvodčí chtěli do Kantonu plouti.

Běda však cestujícímu, který vstoupí na podezřelou džunku, aby se s ní plavil! Myslí, že má co činiti s docela hodnými, třeba také surovými, přece však poctivými lidmi, a nic neprozrazuje, že je tomu naopak. Teprve na cestě sezná však k svému zděšení, že se nachází na palubě pirátské lodi. Potom zbývá mu jenom dvojí; buďto musí, aby se zachránil, spolupůsobiti na loupežnickém řemesle, nebo ho úplně oloupí a dokonce snad i usmrtí, aby nemohl později nic vyžraditi.

A takovýchto loupeživých džunek je ještě mnoho. Vláda je proti nim téměř bezmocná. Deset válečných džunek neodváží se napadnouti stejný počet loupežnických džunek, neboť vědí, že mužstvo každé válečné džunky, jež stane se k boji neschopnou a pirátům do rukou padne, zahyne ostřím meče. Proto nepřipluje se příliš blízko, vystřelí se několik centů prachu, křičí a řve se do ochraptění, obrátí se, obětuje se několik číšek čaje božství moře Mat-su-po a zašle se úřadům zpráva o skvělém vítězství, jež nebylo ani možné, protože nebylo vůbec žádného boje. Tak nestane se pirátům nic, leda když křižák některé evropské námořní moci několik těchto Kiang-lung nebo »říčních draků«, jak tam v ústech lidu se také nazývají, prostřelí, tak že se se vším všudy potopí. Ale vypadá to úplně tak, jakoby potom na místo jednoho mrtvého vstoupilo deset živých.

Když našich pět dospělo k čínským plavidlům, spatřili, jak leží jedna džunka vedle druhé, každá z nich

stejně cizokrajná a stejně groteskní. Ale jak veliký to rozdíl mezi těmito loďmi a evropskými na druhé straně! Kdežto naši námořníci hledají svou čest v tom, aby svou loď pokud možná nejvíce vycídili a vyleštili a dávno již, než loď má přistáti, horlivě na tom pracují, vypadaly tyto džunky jakoby se na jejich paluby nikdy ani kapka vody nedostala. S paluby a lan visely špinavé cary; odevšad dívali se špinaví mužové se špinavými obličejí, kteří drželi se pevně špinavýma rukama. Při tom provozovalo se mezi nábřežím a palubami rozličné špinavé spojení, a na vodní straně za loďmi objevovaly se špinavé čluny se špinavými plavci. Na nábřeží byly rozestaveny špinavé stánky se zbožím a špinavými prodavači, a mezi to vyvolávali putující špinaví obchodníci své špinavé zboží.

Obchodník se smaženou cibulí dřepěl na zemi u svých malých kamínek a loupal cibule. Vůně z nich drala se mu do nosu a do očí. Kýchl skutečnou sprchu na své silně vonící talíře a zařval při tom přímo e—e—epčí, zvuk, jenž zůstává stejný na celé zeměkouli. Mongol, Kafer, Indian a Malajec, první dvorní dáma císaře ruského a skřítkovitá žena austrálského Papuana, ti všichni, všichni kýchají e—e—epčí! Někdy bývá jedna z obou slabik poněkud zkrácena ze zdravotních příčin, je tu ale vždycky, třebaš ve zkomolenině. Tady měli by přihlédnouti fabrikanti světové řeči novověku; e—pčí nebo he—pčí jsou obě základní praslabiky lidstva, přírodou mu darované, jež, jakmile to bude jednou zapomenuto, zapomětlivého důkladným šňupcem znovu na to upozorní. Co pak se speciálně prodavače smažené cibule týče, tedy vlastně ani kýchat nepřestal, neboť kdykoli se mu oči zarosily, otřel si je, zajisté aby svých špinavých rukou ušetřil, nakrájenou cibulí a očistil si jí také nos, načež vybuchlo

ovšem nové kýchnutí. Cibule, již se otíral, byla však usmažena a potom zákaznicky s chutí požitá. Kupců měl dosti.

Takových a ještě jiných scen, jež se nedají dobře slovem odíti, možno pozorovati hojně, než nemá tím býti pronesen rozsudek nad Čiňany vůbec. Vždyť právě v přístavních městech usazuje se socialní kal, jež voda a pevnina ke břehu ženou.

Na jedné z pěknějších džunek nebylo viděti ani člověka. Holé stěžně trčely vzhůru, neboť veliké plachty ležely svinuty na palubě. Dračí oči po obou stranách přídí byly nově omalovány. Na zádi stálo několik kbelíků s kvetoucími rostlinami; nebylo viděti špinavých kusů prádla a také jinak bylo lze poznati, že patron této lodi dbá trochu více na čistotu a na pořádek než jiní jemu rovní.

Zcela neobyčejné bylo u čínského plavidla rovněž tak vysoké jako široké prkno, na němž byly namalovány modré vlny, v nichž plovla ženská postava, jež měla ve vlasech pět pavích per. Pod tím byly obě značky Schui a Heu stříbrnou barvou do modrých vln namalovány. Tato džunka byla tedy »Schui-heu«, »královna vody«. Úzké, řebříku podobné bambusové schody vedly se země na palubu.

»To je plavidlo, jež míním,« řekl červenomodrý. »Zdá se, že tu není ani človička. Když jsem já tu byl, nacházeli se lidé na palubě.«

Turnerstick nasadil si skřípec na svůj nosík, prohlédl loď znaleckým zrakem a mýnil: »Hm, ne špatná! Štíhle stavěna, ostrá prsa, krátké, ale hluboko zapadající kormidlo a úzké, dlouhé plachty. Kormidlo jest ocas a plachty křídla — podobá se albatrosu, pluje tedy

ostře, klidně a poslouchá lehce kormidla. Líbí se mi. Má také jinak pěkné vzezření a jest nejlepším plavidlem mezi všemi, které tu spočívají. Rád zaplatím svůj dollar a také ještě něco nad to, jestliže vnitřek odpovídá zevnějšku. Co tomu říkáte, mijnheer van Aardappelenbosch?»

»Het schep is fraai,« odpověděl tázaný. »Ik ben tevreden — loď je hezká; jsem spokojen.«

»To si také myslím, neboť jsem znalec. Jsem-li já spokojen, mohou býti jiní také. Ta plovoucí žena má zajisté býti vodní královna?«

»Ano,« odpověděl Methusalem.

»Co pak znamenají ty dvě čmáraniny pod tím?«

»To je podpis, právě Schui-heu.«

»Schui-heu? Nesmysl. To nejsou přece žádná písmena, tedy žádná slova.«

»Čiňan nemá písmen, toliko značky. První značka je pětaosmdesátý klíč čínského písma, skládá se ze svislé přímky, dvou křivých, rozbíhavých polouhlopříčen a dvou třapců na nich; je to značka vody. Druhá značka skládá se —«

»U všech všudy, přestaňte!« zvolal Turnerstick, rukama si uši zacpáváje. »Mně bručí již v hlavě z této jedné značky. Kolik pak takovýchle značek má vlastně čínské písmo?«

»Jistě osmdesát tisíc.«

»Dobří duchové — —! Tu chválím si naše písmo s málo písmeny!«

»Ale vy, jenž tak výtečně čínsky mluvíte, měl byste znáti aspoň těch dvěstěčtrnáct klíčů této řeči!«

»K čemu pak klíče, když nechci se dáti do písma! Mé klíče jsou koncovky; jejich pomocí vnikl jsem do hlubin řeči; písmo je mi však úplně lhostejné. Nechme toho tedy a vystupme raději na palubu džunky. Zajisté najde se tam nějaký host Martův, jenž nám dá odpověď. Ale, Methusaleme, vyprošuji si, abyste mlčel! Chci sám mluvit a vyptávat se. Vy se svou knižní čínštinou mohl byste snadno všemu falešně rozuměti.«

Degenfeld kývl skromně a strojil se jíti napřed; ale kapitán popadl ho za sametový kabát, stáhl ho zpátky a pravil: »Stůj, básnický almanachu! Já jsem řečníkem a musím tedy napřed. Hleďte přece jak se nahoru dostanete, abyste mne předešel a první slovo měl! Jmenuji se Tur-ning sti-king a uplatním svá práva jako mandarin.«

»Vždyť nemám nic proti tomu, starý mořský medvěde! Musím vás však varovati: Nejmenujte se vůči Číňanovi mandarinem!«

»Proč ne? Myslíte snad, že poznají osla ve lví kůži a že budu trestán proto, že užívám ukradeného titulu?«

»To je také možná; ale nemyslím tohle, nýbrž něco jiného. Číňané neznají vůbec slova mandarin.«

»Ne? No to jsou dosti hloupí! Známe-li my je, musí teprve jim býti hodně běžným!«

»Právě ne. Mandarin pochází od sanskrtského slova mantri, moudrý rádce, ministr. Portugalci slyšeli toto slovo a upravili si je lépe, přetvořivše je v mandarin. Tímto titulem označili potom čínské úředníky. Ale Číňané neužívají nikdy tohoto jim docela cizího slova, nazývají všecky své úředníky Kuan, kteréžto slovo značí střechu, místo, pod nímžto shromažďují se mnozí. Aby vyjádřili, kdo jsou tito shromáždění, přidávají k

tomu značku Fu, jež značí otce nebo starce, zkušeného, moudrého muže, který se tedy hodí za úředníka. Kuan-fu znamená tudíž množství moudrých lidí, úředníků. Tu rozeznáváme zase občanské a vojenské úředníky. Prvnější nazývají se Wen-kuan, literární úředníci, a poslednější zovou Wu-kuan, statečné úředníky. Nesmíte se tedy nikdy nazývati mandarinem, také ne Kuan-fu všeobecně; protože jste generalmajor, tedy vojsko, náležíte tudíž k oddělení Wu-kuan. Pamatujte si to!»

Turnerstick drbal se vzadu pod falešným copem.

»U všech hromů, je to bída!« vzdychl si. »Kuan-tschu, Wäng-Kuan, Wau-kuan. To je nějakého Tschu-a Wäng- a Wan-kuanování, že to člověku až boltce stahuje!«

»Vy vyslovujete ta slova docela chybně!«

»K vůli těm zatroleným Kuanům. Povězte mi ještě jednou, kterým z nich jsem! To si budu již pamatovati.«

»Wu-kuan!«

»Wu, Wu, Wu, Wu-kuan! Nyní uvízne mi to Wu zajisté v hlavě, jen jestliže při tom zase to Kuan nezapomenu. Je to velmi špatná čínština. Pravá koncovka chybí; musí k tomu na konec ng, tedy Wung-Kuang. To by bylo hornočínsky. Máte snad tužku u sebe?«

»Ano. Tady je.«

»Děkuji! Chci si toto Wu-kuan, ku kteréžto sektě nyní přece náležím, raději napsati, a to zde na vějíř, kde je budu míti stále na očích. Jestliže mi ihned nenapadne, tedy rozevru vějíř a přivanu si svou vojenskou třídu. Skvostná myšlenka! Člověk měl by si vlastně

napsati na vějíř každé čínské slovo, jež by mohl snadno zapomenouti.«

»Jak veliký musil by potom u vás býti?«

»Jak veliký? Ah, zajisté chcete si mne dobíratí? Myslím, že má hlava pojme právě tolik jako vaše!«

»O, ještě daleko více. Vždyť váš cop to dokazuje.«

»Kterak to? Což se mi opravdu vysmíváte?«

»Ne, kapitáne. Jak jmenuje se cop v čínské řeči?«

»Na všecken způsob copfing nebo copfang.«

»Ne. Tentokráte jste bohužel špatně zpraven.«

»Jak tedy?«

»Pen-tse, po německu syn mozku. Číňané jsou toho názoru, že ze zdravé hlavy musí vyrůstí také zdravý, tedy hodně dlouhý cop. Následkem toho musí tedy býti dlouhý cop jistým znamením dobrého mozku, moudrého muže. Proto smějí se našim ostříhaným vlasům a považují nás za hlupáky. Čím výše stojí některý Číňan, tím delší a tlustší bude jeho cop, zda-li od přírody anebo uměle, to je věcí vedlejší. Jeli-kož máte takový mohutný cop, kdežto já bohužel žádného Pen-tse nemám, musíte nade mne duševně nesmírně vynikati.«

»To je také zajisté velice správné. Počkejte, cop musím si ihned poznamenati. Tedy Pen-dse?«

»Nikoli, neboť dse jmenuje se ‚čtyři.‘«

»Tedy Pen-sze?«

»Také ne, neboť sze nebo sse znamená akademický stupeň nějakého doktora.«

»Zajisté Pen-se?«

»Bůh uchovej, neboť tak slove láska, barva, postava, malířství. Musíte položití t před s.«

»Tedy Pen-tsze?«

»Nemožno; tsze značí totiž: sebe, sama, vlastní způsob, identitu a také identifikaci.«

Turnerstick držel vějíř v levici a tužku v pravici ku psaní pozdviženou; nepsal však, nýbrž jevil kyselý obličej a zvolal rozzlobeně: »Přestaňte už jednou, vy německý kaziči! Vždyť hučí mi v uších, jako bych měl Niagaru v hlavě!«

»Ano, můj milý, vy musíte obě souhlásky přesuě a ostře rozeznávat. V čínštině je veliký rozdíl mezi se, sse, sze, tse, tze, dse a dze.«

»Čert vzal váš rozdíl! Proč uvádíte mi samá slova bez mých koncovek! Peng tseng bylo by správné; proč mám říkati Pen-tse? Neblahý ten cop si vůbec nenapíši. Tady máte zpátky svůj kousek tužky. Nechoďte mi s vaší dřevěnou bačkorovou čínštinou. To má moje přece více šťávy a síly. Pang, peng, ping, pong a pung, to je ten pravý Kuba; to zní jako souzvuk zvonů! Co byste tomu řekl, mijnheer van Aardappelenbosch, kdyby někdo na vás žádal, abyste rozeznával sedmero nebo osmero dse a tse?«

»Řekl bych mu: Vy jste nešťastný hroch!« odpověděl tlustý, lapaje z hluboka a úzkostlivě po dechu, jakoby na něm někdo žádal, aby skloňoval osudné Pen-tse.

»Ano, ten chlap byl by hroch jakému není rovno. Pamatujte si to, nejmilejší Methusaleme a nehřešte tím více, nebo mě donutíte vzítí vás jednou do linguistického prádla. Ale teď pojďme konečně na palubu. Ku předu!«

Těchto pět zvláštních osob přilákalo svým delším prodléváním na tomto místě veliký počet zvědavců.

Přes to vše neukázal se nahoře na palubě džunky nikdo. Náš kapitán složil svůj vějíř a obrátil se ke schodům.

»Nezapomeňte ještě na Tsing-tsing!« napomínal ho ještě červenomodrý. »Chceme býti zdvořilí a pozdravovati.«

»Má se státi! Tsing je přece aspoň čínské; má jednu z mých pěti koncovek a zní mnohem pekingo-nankingo- a kantongo podobněji než vaše smutné Tse-dse-sse, jež se tak poslouchá jako když váš Bohumír do svého oboe fouká. Mně dejte s tím pokoj!«

Stoupal po schodech vzhůru. Za ním následovali Richard Stein, cídič, tlustý a naposled Methusalem. Tento pořad osob měl pro tlustého Hollandana za následek malou obtíž. Jelikož Bohumír nesl hlavičku vodní dýmky a Methusalem měl špičku roury v ústech, tedy vedla tato kolem mijnheera van Aardappelenboschu a činila mu vystupování obtížnějším, obzvláště když schody byly pro jeho plnou postavu příliš úzké. Zůstal státi na čtvrtém nebo na pátém stupni, aby stáhl aspoň svůj obrovský sluník, jenž mu byl velice obtížný, ale zamotal se při tom do dlouhé kaučukové roury. Sluník vyklouzl mu z ruky. Aby jej uchopil, učinil rychlý pohyb, ztratil rovnováhu a sklouzl s pryčle.

»Bohumíre, drž dýmku pevně!« zvolal Methusalem, upustiv špičku.

Tlustý padl na něho a to takovou váhou, že červenomodrý nedovedl sebe a jeho udržeti; oba sletěli se řebříku na zem dolů.

Methusalem se okamžitě zase vztýčil; ale tlustý zůstal ležeti, zvedal ruce a nohy vzhůru, roztáhl všech

deset prstů a křičel: »Můj bože, dobrotivé nebe, o můj hřbet a nos! Tady ležím jako velryba ve vodojemu! Jsem mrtev. Dobrou noc, ty špatný světe!«

Bohumír držel dýmku pevně, tak že mu nebyla vytržena. Sestoupil dolů, aby kapesníkem očistil pošpiněný oděv svého pána. Při tom ptal se téhož: »Jak jmenuje se vlastně po hollandsku přízemí?«

»Gelykvloers,« odpověděl osušený.

»A slavník?«

»Stroozak.«

»Děkuji!«

Obraceje se k Hollandanu, který pořád ještě všechny čtyři údy roztahoval a zavřené oči měl, volal: »Mijnheer, chcete zde zůstatí gelykvloers ležeti, jako stroozak? Zvedněte se přece v celé své nádhernosti!«

»Nemohu!« odpověděl vyzvaný žalostným tonem.

»Proč pak ne?«

»Jsem mrtev, na dobro mrtev. Umru v tomto okamžiku. Jsem nešťastný hroch. Chci se rozloučiti!«

»Jak, tak na dobro mrtev jste, že chcete se rozloučiti?« smál se cídič. »Kdo padne tak měkce jako vy, ten nemůže si nikdy smrtelně ublížiti. Kdybyste se však přece byl již octl na věčnosti, tedy mám tu svůj požoun poslední soudu, jímž vás ze záhrobí vzbudím. Chcete laskavě vzhůru?«

»Ne! Já nemohu!«

»Tedy vám pomohu.«

Přidržel mu oboe u ucha a zafoukal. Vyrázil tak

strašlivý, táhlý falešný ton, že se Hollanďan ihned posadil a oběma rukama si uši zacpal.

»To pomáhá! Není-li pravda?« řehnil se mu Bohumír. »Dále! Ještě jednou!«

Ačkoli byl druhý ton ještě strašlivější než první, tlustý zůstal seděti. Šklebil se sice tak žalostně, jak jen vůbec možno, ale držel si uši oběma rukama a nehýbal se.

»Nechce to více účinkovat?« ptal se Bohumír. »Vždyť první fermata pomohla! Však ono to půjde!«

»Nemohu; umru!« odpovídal tlustý vrtě hlavou.

»Nech ho!« zvolal Methusalem, který byl mezitím na řebřík vystoupil. »Mrtvým třeba klidu dopřáti. Ať je mu země lehká. Ale my máme něco jiného na práci. Tady nahoře na palubě voní to přerozkošně. Myslím, že je tu skvostná hostina. Čiji rumpsteaks s brambory, také cellerový salát tu zavání. Zdá se, že jsou již při druhém jídle. Pojď tedy rychle nahoru, Bohumíre! Čínský oběd, toho nesmíme zameškat!«

»Pečená ledvina?« zvolal tlustý, spustiv ruce s uší. »Cellerový salát? Oběd na čínské lodi? Budu také jísti. Půjdu také na loď!«

Co Bohumír se svým oboe nedokončil, to podařilo se Methusalemovi lákavou zvěstí. Rumpsteaku nemohl tlustý odolati. Vyskočil se země, nastrčil torbu, jež mu byla spadla, zase na hlavně obou ručnic, uchopil také rodinný sluník a šplhal potom s takovou pohyblivostí, jakou by byl před tím nikdo u něho nehledal, po řebříku vzhůru.

Bohumír stoupal za ním a zvolal ve smíchu: »Tak se člověk dozví, jak se mrtvá těla budí a k rozumu

přivádějí! Zavěsí-li se tomuto dobrému mijnheerovi na záda nákladní vlak o šedesáti vagonech uhlím naložených, a podrží-li někdo před ním šfavnatou kotlettu, tak vytáhne tryskem celý náklad přes Sv. Gotthard. Inu, jsou na světě lidé, jejichž žaludek je přímo všemohoucí.«

Když dospěl na palubu, podal Methusalemovi přede vším jiným špičku kaučukové roury a škrtl sirkou, aby tabák zapálil. Pokládal to vůbec za nemožné, aby jeho pán vstoupil na čínskou džunku jako »nekuřák«, aby s jejím majitelem vyjednával o převoz.

Nebylo viděti ani človíčka. Loď zdála se býti jako vymřelá. Také po nějaké vůni z pečeně nebylo čichu, což přimělo tlustého k výkřiku zklamání: »Jsem polekán. Tady se nic nevaří.«

Otáčel svůj nos všemi směry větrné růže a protože neshledal ani stopy po nějaké vůni z pečeně, tedy rozevřel zlostně sluník a zvolal: »Takovéhle chování se mi nelíbí; půjdu opravdu do svého hostince!«

Opravdu chtěl se zase obrátiti ke schodům, dal se však od toho odvrátiti zajímavým pohledem, který se mu naskytl.

Především nebyl to žádný pohled, nýbrž líbezná vůně, jež náhle vnikla do jeho nosu. Vonělo to skutečně pečeným masem, čímž proměnil se žert červeno-modrého ve skutečnost. V podpěrné stěně vysoké zadní paluby otevřely se dveře z rohože a vystoupili z nich čtyři Číňané, kteří nesli stůl. Na tomto stálo několik porculánových nádob rozličného tvaru s pečeným masem, koláči, vínem a libovonnými květinami.

»Oběd přichází!« zvolal tlustý, a obličej jeho nabyl přívětivého výrazu.

»Zdá se tomu býti vskutku tak!« přisvědčil Bohumír z Bouillonu. »Spozorovali snad náš příchod a chtějí nás nyní poctíti přátelským zákuskem? Takovou diplomatickou obratnost byl bych u těchto synů středu nikdy nehledal!«

»Počkat!« smál se Methusalem. »Tyto lahůdky nejsou na žádný pád pro nás.«

»Potom může tyto děti copy zase čert vzíti.«

Ukázalo se, že Methusalem měl pravdu, neboť tyto čtyři Číňané tvářili se velice udiveně, když spatřili cizince. Donesli stůl až mezi prostřední a zadní stěžeň, postavili jej tam a odstranili se co nejspěšněji, patrně proto, aby ohlásili přítomnost Evropanů.

Hned na to vystoupili z těchže dveří dva mužové, kteří blížili se volnými a důstojnými kroky. Oba byli dlouzí a hubení. Měli na sobě obyčejný čínský kroj, bez odznaků literárního nebo vojenského důstojenství a měli lýčené klobouky se širokým okrajem na hlavě kol kolem do kola ostříhané. Jenom na temeni nebyly vlasy odstraněny; visely odtud v podobě copů pod klobouky. Zbraní nebylo viděti; ale přes to vše a ačkoli oba mužové jeví v tomto okamžiku zdvořilý úsměv, měly jejich široké mongolské obličejové výraz, jenž nedal souditi na zženštilé smýšlení.

Když došli, zůstal jeden státi krok za druhým. Poslednější se uklonil hluboce a pravil dosti dobrou angličtinou: »Vysoce urození páni poctili mou špinavou loď svou skvělou přítomností. Jaké šťastné náhodě děkuji já, nejnehodnější váš sluha, tuto zářivou milost?«

I v obcování se sobě rovnými velí totiž zdvořilost

Číňanu, aby mluvil o sobě snižujícími, ale o ostatních povznášejícími výrazy.

Methusalem uklonil se rovněž tak hluboce a otvíral již ústa, aby otázku zodpověděl; ale tu předstoupil rychle Turnerstick a zvolal: »Tsching, tsching, tsching! Přicházímeng jako cestujícíng a chcemeng s ‚královnou vody‘ plutung. Doufámeng, že najdemeng dobré obydlí a chcemeng skvěle zaplatung. Pět osobang a pes. Co mámeng za všecko zaplatung?«

Novofundlandan vyšplhal se totiž také po schodech nahoru.

Číňan vrhl nevýslovně udivený pohled na kapitána, zavrtěl hlavou a pohlížel tázavě na ostatní.

»Nuže!« řekl Turnerstick netrpělivě. »Myslím, že rozuměteng přece čínsky! Mluving jenom nejčisteng a nejjemnějšeng dialektíng. Rozumějting? Chci míteng odpověď!«

Číňan stál ještě právě tak udiven jako prve. Proto pokračoval Turnerstick povýšeným tonem: »Jste snad oba dvang hluchoněming? Mohu žádatung býti slyšeng. Jsem — jsem — jsem — — —«

Bohužel zapomněl již to slovo. Rozevřel tudíž svůj vějíř, aby si to přečetl a doplnil: »Jsem Wu-kuan a jmenuji se Tur-ning sti-king, lodní kapitán a čínský vrchní mandarin; budu —«

Byl přerušen. Číňan pokynul mu pohybem ruky, aby mlčel a tázal se Methusalema, užívaje zase anglické řeči: »Kdo je tento vznešený pán? Mé neposlušné uši nejsou s to jeho slovům rozuměti.«

Tázaný odpověděl v téže řeči: »Je Wu-kuan, Fu-

tsiang své vlasti a užívá nejvyššího dialektu úředníků pavích per, jež, jak se zdá, jiní neznají.«

»Musí tomu tak býti, neboť neznám této řeči. Budeme tedy raději užívati řeči Yan-kui-tse (Angličanů), v níž mohu moudrým pánům rozuměti. Jsem zcela nehodný Ho-tschang z této lodi, a můj soudruh zde je To-kung téže lodi. Naši Tau-muh nám řekli, že přišlo několik vznešených mužů na palubu, a tak jsme si pospíšili nabídnouti vám své nejpokornější služby.«

»Nemluvil majitel této džunky o tom, že tu byl nějaký Tao-dse-kue (Němec), aby dostal pro sebe a ještě čtyři jiné místo do Kantonu?«

Říkal to. Jste-li tito nebesy poslaní pánové, tedy bude to pro nás úplně nezaslouženou ctí vás u sebe přijati a do Kuang-tschen-fu (Kantonu) dopravití.«

»My jsme to. Kde je pán lodi?«

»Nachází se u Hiang-kunga, aby se s ním modlil za zdar naší cesty. Až bude modlitba skončena, zavedeme zde na lodi Kong-pit, abychom byli úplně jisti, že se nám cestou nic zlého nepříhoda.«

»Dovolíte nám, abychom byli přítomni těmto obřadům?«

»Ano, protože chcete s námi jeti. Tu musím se vás však ptáti po vašich proslulých jmenech a vašich skvělých hodnostech, abych vám mohl vykázati místa, vašim vysokým zásluhám přiměřená.«

»Máte je vyzvědět. Tento proslulý hrdina je, jak již podotknuto, Wu-kuan. Jeho titul je na jeho vějíři zaznamenán: Tur-ning sti-king kuo-nyan ta-fu-tsiang. Mé jméno jest Me-thu-sa-lem-tsiung-wan, z čehož uvidíte, koho máte před sebou.«

Třída Tsiung-wan je totiž první z pěti nejvyšších tříd osobní šlechty, do níž náležejí jenom členové a potomci císařské rodiny. Když zaslechli oba Číňané tyto dvě slabiky, uklonili se tak hluboce, že jim copy ku předu přes hlavu sletěly, a Ho-tschang tázal se tonem nejhlubší oddanosti: »Tedy jste potomek jasných předků?«

»Nejjasnějšího, jenž vůbec byl. Jmenoval se Adam; před ním skláněli se všichni tvorové země, a on jest praotcem všech císařů a králů. Mé jméno tedy dostačí, že nepotřebuji jména mých ostatních průvodců jmenovati. Každý z nich jest Tao-kuang (záře rozumu) v naší vlasti, a pojedeme-li s vámi, seznáte všech deset tisíc jejich výtečností. Předě vším jiným chtěli bychom však věděti, kolik ‚vodních noh‘ musíme míti, abychom s vámi dospěli do Kantonu.«

»Pán lodi mi již řekl, že žádá po dollaru za osobu. Jelikož jste však tak vznešení pánové, myslím, že nám oběma kromě toho ještě nějaké Kom-tscha (Tscha = čaj, peníze na čaj, tedy zpropitné) dáte.«

»Dostanete po dolaru pro každého.«

»Pane, vaše milost je proti všemu očekávání veliká. Zaplatíte-li peníze ihned, stanete se svědky Kong-pitu.«

Turnerstick a mijnheer zaplatili po dvou dollarech, Methusalem za sebe, Bohumíra a Richarda čtyři dollary, následovně měli oba lodní důstojníci tři dollary zpropitného, z čehož se neobyčejně radovali.

Během rozmluvy se dříve liduprázdná paluba zalidnila. Mužstvo bylo pod palubou a nyní vystoupilo nahoru. Lidé stáli poblíže stolu. Od nich odloučili se

dva, kteří se zvolna přiblížili. Methusalem poznal majitele lodi. Druhý měl na sobě jakýsi mnišský kroj. Na všecken způsob byl to Hiang-kung, lodní kněz.

První z nich obdržel od kapitána převozné, ovšem že ne zpropitné. Čtyři Číňané ustoupili stranou; chvíli mluvili pospolu a vrhali při tom ostré, zkoumavé zraky na cestující. Majitel lodi neměl, jak bylo Degenfeldem docela správně poznamenáno, obličej, jenž by vzbuzoval důvěru, kněz vypadal ještě pochmurněji. Jejich zraky podobaly se zrakům obchodníků, kteří chtějí zboží přesně odhadnouti.

»Ti chlapi se mi pranic nelíbí,« pravil Methusalem. »Pohlížejí na nás jako na zboží, jež má přejíti v jejich majetek. Proč mluví mezi sebou potají?«

»To mne nijak nerozčiluje,« odpověděl Turnerstick. »Kapitán musí věděti, koho má na palubě, a že musíme vzbuditi jejich zvědavost, rozumí se samo sebou. Jen nechte ty chlapy mluvíti. Mně se líbí, ačkoli nerozumí ani slovu mé vysoké čínštiny. Jenom až přijdeme do vnitrozemí. Tu uvidíte, jaký efekt způsobím svými jazykovými vědomostmi! Kromě toho je tato ‚Schui-heu‘ skutečně nádherná loď, pěkná a čistá v nejvyšším stupni. Snad budeme moci nahlédnouti také pod palubu. Nejraději bych tu ihned zůstal. Snad to také učiním, dovolí-li to. Proč mám přenocovati v hotelu a tolik peněz zaplatiti?«

Jakoby byli zaslechli slova kapitánova, přiblížili se zase oni čtyři a kapitán pravil: »Zpravil jsem Hiang-kunga o tom, že chcete viděti Kong-pit. Rád by to dovolil, nesmí však, protože byste potom zajisté loď opustili a teprve zítra ráno zase na palubu přišli.«

»To skutečně zamýšlíme,« potvrzoval Degenfeld. »Ale proč má býti tato okolnost na překážku?«

»Kdo byl při Kong-pitu, nesmí loď před odjezdem zase opustiti, což se rozumí samo sebou.«

»Co pak je to tenhle Kong-pit?« vyptával se Turnerstick po německu. »Znáte to, Methusaleme?«

»Četl jsem o tom,« odpověděl tázaný. »Kong-pit značí doslovně: ‚sestoupení k štětcí.‘ Je to psaní duchů u Číňanů, něco podobného jako u nás nesmysl pohybování stolků nebo spiritismus.«

»Písmo duchů? To musím vidět! Jak tě živ jsem dosud žádného ducha nespatriil a také ještě žádný dopis od podobného tvora neobdržel.«

»Ik ook nok niet; ik will ook zien schryven dezen Keerl van ginds — já také ještě ne; chci také vidět psáti toho chlapíka ze záhrobí,« mínil mijnheer.

A Richard Stein prosil: »Duch, který píše? Milý strýče Methusaleme, toho bych také rád viděl. Nemůžeme tu hned zůstatí?«

»Proč pak ne?« odpověděl Bohumír z Bouillonu. »Taková historie s duchy je mi sice vždycky podezřelá. Duchové nemohou mi právě nikdy imponovati. Ale přece bych chtěl jednou viděti nějakého ducha s Pentse, s copem, a tak doufám, že náš Methusalem to umožní.«

»Hm!« pokrčil jmenovaný rameny. »Mnoho mi sice na tom nezáleží; než co nám brání, abychom tu hned zůstali? To nemnohé, jež máme ještě na zemi opatřiti, bude brzy odbyto, a protože mne přehlasujete, tedy chci se vám poddati.«

Řekl to kapitánovi. Tento dal si uděliti rozkazy a vyslal pak několik lidí, kteří měli pro cestující nakoupiti, co udal Methusalem za potřebné. Jeden z nich musil

jíti do hotelu Hongkong, aby tam oznámil hostinskému, že se hosté nevrátí; mijnheer dal mu písemné oznámení.

Když bylo o tyto věci postaráno, směli cestující shlédnouti vnitřek lodi a prohlédnouti si koje nebo spíše kajuty, jež měly jim za pobyt sloužiti.

Džunka činila také ve svém nitru svému staviteli a velícím důstojníkům všecku čest. Měla toliko dvě děla na palubě a kapitán ujišťoval, že nikdo z plavců není ozbrojen. Tvrdil, že je před lupiči zcela bezpečen, protože »královna vody« je nejrychlejší lodí čínského moře a nemůže býti žádnou jinou dostižena, naopak může však každé lodi lehce uniknouti.

Do Kantonu má loď s přítěží plouti a teprve tam náklad převzítí, jelikož dosavadního nákladu se zde v Hongkongu zbavila. Jenom množství velikých, těžkých beden stálo v prostoru, zboží určenému. Obsahovaly části strojů pro veliký lihovar, jenž stavěl se poblíže Kantonu a jehož majitel objednal stroje v Evropě. Byly v Singapore přijaty »královnou vody« k další dopravě.

Tak vypravoval Ho-tschang a cestující neměli žádné příčiny bráti v pochybnost jeho udaje.

Jenom jedno bylo Methusalemovi nápadno, totiž neobyčejně veliký počet plavců, kteří nebyli v žádném poměru k velikosti lodi a jednoduchosti plachtoví. Ale to mohlo spočívat, jak mínil Turnerstick, na čínském zvyku a nebylo tedy žádnou příčinou, aby vzbudilo nedůvěru. Čínský námořník dostává tak málo mzdy a tak málo jídla, jež záleží jen v laciné rýži, tak že rejdař nebo kapitán si může již dovoliti nepatrný přepych nadbytečného mužstva.

KAPITOLA ŠESTÁ.

„Kong-pit.“

Prostor, jenž byl cestujícím vykázán, byl skutečně spíše kajutou než koi. Byla sice prázdná a jenom rohoží obložená, ale tak vysoká, že mohlo se státi zpříma, a tak dlouhá a široká, že našich pět cestujících mělo dosti místa. Když přinesli námořníci na pevninu vyslaní přikrývky, pro něž byli posláni, tu dalo se zříditi na noc velice pohodlné lůžko.

Milé bylo cestujícím, že k jejich výhradní obsluze byl komandován námořník, jenž byl angličtiny dosti mocen. Neměl mongolský obličej, byl malý a hubený a sdělil jim, že je Malajec a angličtině naučil se ve Východní Indii. Byl velice ochotný, uhodl téměř jejich přání, než byla vyslovena, a přinesl jim různé předměty, jež se mu zdály vhodnými, aby dodaly kajutě útulnějšího vzezření.

Rozumělo se samo sebou, že lodní důstojníci měli více na práci než zabývat se jenom svými cestujícími. Tito seděli na palubě čekající na návrat svých poslů, kteří dle zvyku čínského dlouho se nevraceli. Mezi tím nastala tma a Malajec zavěsil blízko nich papírovou

lucernu. Potom usedl tak, že mohl snadno slyšeti jejich rozkazy. Dbal-li o jejich rozmluvu, bylo jim lhostejno, protože se bavili v německé řeči, již dle vši pravděpodobnosti zde nikdo nerozuměl.

Konečně přišli námořníci, kteří přinesli nakoupené věci a museli je odnésti do kajuty. Cestující šli ovšem také s nimi. To poskytlo Malajci příležitost, aby se nepozorovaně odebral ke kapitánovi, u něhož se v tomto okamžiku kněz nacházel.

»Nuže,« ptal se kapitán anglicky, »vyzvědělš něco?«

»Velmi mnoho. Zním je nyní tak důkladně, jako bych byl již několik týdnů jejich služebníkem.«

Malajec mluvil nyní velice dobrou americkou angličtinou, kdežto dříve stavěl se vůči cestujícím, jakoby angličtinu toliko lámal.

»Nuže, odkud pocházejí?«

»Čtyři z nich jsou Němci, a ten tlustý je Dutchman, Hollandan.«

»Bohatí?«

»Dle zdání mají u sebe mnoho peněz.«

»A co jsou? Ten s červenomodrým nosem pravil, že je z nejvyšší šlechty; Adama jmenoval svým praotcem.«

»To věřím. Adam je první člověk, jenž byl stvořen, tedy praotec všech lidí.«

»Tedy mne tento člověk obelhal?«

»Snad je řada jeho předků proslulá. On a jeho dva průvodčí nosí kroj mladých lidí, kteří chtějí se státi v Německu mandariny, tedy Kuan-fu.«

»Tedy jimi ještě nejsou?«

»Ne.«

»Podvodníci. Co jsou ti druzí dva?«

»Ten tlustý je Hong-tse, kupec, který chce zde obchod zaříditi a tudíž mnoho peněz u sebe míti musí. Ten čínsky oděný musí však býti Ho-tschang jako ty. Je na polo ztřeštěný a vydává se za Fu-tsianga, což se mu může špatně vyplatiti.«

»A co chtějí tito Němci v Číně?«

»Hledají strýce nejmladšího z nich, který musí býti velmi, velice bohat. Také hledají nějakou paní a její děti.«

»Tos slyšel?«

»Ano, velice zřetelně.«

»Což mluvili anglicky?«

»Ne, nýbrž německy, svou mateřskou řečí.«

»A té ty rozumíš?«

»Ano. Víš přece, že jsem rozený Yankee a utekl jsem svému kapitánovi, protože jsem jednomu plavci nuž do těla vrazil a za to měl jsem železa dostati. Tu přišel jsem na ‚královnu vody‘, kde mne nikdo nena- jde a kde se mi ještě mnohem lépe bude líbiti, až budu lépe rozumět čínsky. Plul jsem s německými námoř- níky a přiučil jsem se z jejich řeči, která je anglické podobna, tolik, že těmto pěti cestujícím dosti dobře rozumím.«

»To je výborné! Naslouchej jen dále; ale nedej na sobě ničeho znáti! Dostaneš zvláštní odměnu. Pe- níze mají u sebe?«

»To se rozumí! Ale tito lidé nenosí své jmění v kovu, nýbrž ve směnkách a jiných papírech.«

»Tomu nerozumím. Odejmu jim tedy peníze a papíry prodám Hui-tschu (nejvyššímu společenstvu) v Ngo-feu.«

»Ty nechceš tedy do Kuang-tschén-fu?«

»Ani mi nenapadne! Mezitím, co budou ti chlapi spáti, vyplujeme na moře.«

»Máme však příliv; to půjde z těžka.«

»Počkáme, až nastane odliv.«

»Ti lidé to zpozorují.«

»O nikoli, neboť dáme jim opia do nápoje a vítr s pevniny vanoucí zažene nás brzy beze hluku na moře, kde je hodíme do vody. Moje papíry jsou v pořádku; mohu tedy odplouti, kdy se mi zlíbí!«

»Utopiti je chceš?«

»Zajisté! Máš s nimi útrpnost? Což myslíš, že je mám nechat na živu, aby potom prozradili, že má ‚Schui-heu‘ je Tsen-lung-yen?«

»Na to nemyslím. Ale teď nesmějí ještě zemřít, nýbrž teprve později v Ngo-feu u Hui-tschu.«

»Proč?«

»Protože bez nich nemůžeme jejich papíry prodati nebo jinak zužitkovati. Já to znám.«

»Ty to musíš ovšem lépe vědět než já. Což musejí býti při tom?«

»Ano, musejí dáti své svolení a podpis.«

»To neudělají.«

»Udělají to, řekneš-li jim, že jinak musejí zemřít. Budou mysliti, že se tím od smrti vykoupí.«

Richardovo hrdinství.

»A když to udělají, usmrtíme je přece! Myslíš to přece tak?«

»Ano.«

»Tys moudrý člověk. Nahlížím, že tě mohu velice dobře potřebovati. Budeš se u mne míti dobře. Vrať se tedy k nim a hled' ještě více vyzvědět! Navzdor jejich zbraním je snadno přemůžeme, neboť budou spáti jako zabítí. Jenom pes mi činí starosti. Je to mohutné, silné zvíře.«

»Dej mu otrávené maso!«

»To máš pravdu. Tvá rada je dobrá, uposlechnu jí. Tedy jdi teď! Provedeme nyní Kong-pit a pozveme je k tomu. Tu naskytne se příležitost dáti jim za nápoj Sam-chu s opiem.«

»Tu chci tě ještě na něco upozorniti. Snad napadne jim myšlenka také ducha se zeptati. Dle toho, co jsem ti o nich sdělil, může své odpovědi velice snadno zařídit, je-li duchem moudrosti.«

Šel a odebral se do kajuty, kde našel své nynější pány při práci, aby si kajutu pokud možná útulně zařídili. Pomáhal jim při tom a užíval zase lámané angličtiny a dával pozor na každé slovo, jež bylo promluveno.

Potom přišel kapitán, aby odvedl své hosty ke Kong-pitu.

Degenfeld, jenž četl o tomto obřadu, v Číně velice užívaném, byl úplně přesvědčen, že slouží mu za základ úmyslný klam, tedy švindl, a byl velice zvědav, kterak jej provedou.

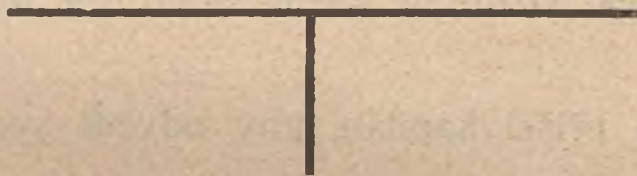
V Číně píše se pomocí jemného štětce. Název »Sestoupení k štětci« značí tedy výjev, při němž se-

stoupí duch, aby pomocí štětce, k tomu účelu zvláště sestrojeného, zodpověděl písemně otázky mu předložené.

Rozumí se samo sebou, že duch neobjeví se ve viditelné podobě, nýbrž nachází se tu vždy nějaká osoba vynikajícího postavení, již používá se, aby se stal znatelným. Máme tu tedy co činiti, právě jako v našich spiritistických kroužcích, s nějakým »mediem«. Toto domnělé písemné spojení s říší duchů trvá již po staletí, a je zajisté nejvýše zajímavé dozvědět se, že Kong-pit náleží také k oněm »vynálezům«, jimiž nás Číňané předešli.

Nejdříve uřízne se za jistých obřadů tenká větvička merunky. Při tom omlouvají se stromu, že mu způsobili poranění, tím, že vyryjí do jeho kůry ony značky, které mu praví, že větvičky má býti užito jako »štětce duchů«. Na to opatří si kus bambusu asi palec tlustého a stopu dlouhého. Větévka merunky seřízne se na způsob štětce a zastrčí se v podobě pravého úhlu přesně do prostřed bambusu, tak že obé má následující tvar:

Medium uchopí rukama nahoru vztýčenýma oba konce bambusu a to tak, aby štětec z větévky merunkové ukazoval dolů. Potom drží štětec nad stolem, jehož deska je jemným, hladce rozváleným pískem posypána, a nyní může duch působením na ruce media a vedením štětce po písku zodpovědět dané otázky.

Při nepřirozené poloze rukou začnou se tyto brzy chvítí, přes to však není za těžko cvičenému mediu v písku čitelné značky vyvolati. Samo sebou se rozumí, že při choulostivých otázkách vypadne odpověď vždy tak, že připouští rozličný výklad; některý se zajiště vyplní.

Protože se Kong-pit pokládá za náboženský výkon, smí býti vykonáván jen s jistými obřady. Ostatně má se duch legitimovati. Má udati své jméno, svůj stav a dynastii, za které jako člověk na zemi putoval. Čím starší je tato, při čemž však na udání několika set nebo tisíce let více nijak nezáleží, tím uctivěji se s duchem jedná. Jsou toho názoru, že klam je vyloučen, protože ruce media mají polohu, jež činí psaní nemožným.

Když mužové vystoupili na palubu, byla temná noc. Mezi prostředním a zadním stěžněm byly zavěšeny papírové lucerny, jež místo skrovně osvětlovaly. Poblíž zmíněného stolu, na němž byly svěcené dary pro ducha, stál druhý, pokrytý hladkou vrstvou písku. Mužstvo utvořilo kolem toho místa kruh, do něhož Hotschang Němce přivedl. Pomocí beden byla pro ně sedadla pořízena.

Když se za vzájemných poklon usadili, vystoupil kněz a začal, ovšem v čínské řeči: »Chystáme se právě zeptati se ducha na průběh naší plavby. Jsme naplněni nejvážnějším, nejposvátnějším smýšlením a obrátíme se s prosbami svými na Matsupo, vznešené božství moře.«

Pokynul, načež byly přineseny dvě židle a socha božství moře. Postavil židle těsně vedle sebe po jedné straně stolu obětními dary pokrytého a vyzval božství, aby se posadilo na čestné místo. Jelikož v Číně

sedí vznešenější po levici, tedy bylo božství na příslušnou židli postaveno, kdežto dosud ještě prázdná židle na pravo byla určena pro očekávaného ducha.

Nyní vyňal kněz žlutý, popsaný papír a přečetl obsah jeho nahlas. Tento zněl: »Připravili jsme tento večer Sam-chu a jiné dary a žádáme našeho mocného patrona, aby nám zavolal vševědoucího ducha, jemuž bychom mohli své otázky předložit. Uvítáme jej tamo na lodních schodech.«

Spálil papír a hodil popel do vzduchu. Nyní nastala několik minut trvající přestávka čekání, neboť musil přece býti poskytnut patronovi čas, aby našel vhodného ducha. V této přestávce přikryl kněz modlu šátkem, aby naznačil, že se božství moře vydalo na »hledání« ducha a je tudíž nepřítomno.

Potom odstranil šátek. Socha stála na svém místě; božství vrátilo se tedy zpět a přivedlo tedy na všecken způsob nějakého ducha, který čekal nyní dole u lodních schodů. Proto pokynul kněz Ho-tschangovi a To-kungovi, aby ho přivedli.

Oba důstojníci šli ke schodům a vyzvali ducha hlasitými zdvořilými slovy, aby šel nahoru a posadil se u nich. Dle vsí pravděpodobnosti vyhověl tomuto pozvání, neboť přivedli jej mezi sebou, ustavičně se mu klaníce. Kněz přijal ho rovněž uctivými poklonami a vyzval jej co nejuctivěji, aby zaujal místo na židli proň připravené.

Tato scéna byla tak podivná, že Němci byli sotva s to, aby smích potlačili. Jak se samo sebou rozumí byl duch neviditelný a proto vyjímaly se poklony a slova k němu promluvená tak neobyčejně komicky.

Všecky otázky duchu kladené musí býti napsány na papír, který se potom spálí, aby se napsaným značkám dala, jak říkají, duchová forma. Nyní napsal kněz nejprve otázku, zdali přibyl duch »po oblacích putující«, spálil papír a hodil popel do vzduchu. Potom uchopil štětec duchů vyličeným způsobem a držel jej nad stolem pískem posypaným. Jeho ruce začaly se chvěti; nástroj dostal se do pohybu a větévka merunková zajela slyšitelně do písku. Methusalem přihlédl blíže. Stálo tu zřetelně napsáno: »To«, t. j. přišel.

Byl tu tedy. Protože kněz držel štětec, musil nyní kapitán otázky psáti a papíry v popel proměňovati. Otázkami kladenými nyní neviditelnému, po pravici sedícímu zpravodaji a z odpovědí pomocí kněze do písku napsaných dozvěděli se, že se naposledy jmenoval Kia-tsong a byl za dynastie Wu-ti (pěti císařů) Wangem (místokrálem) východu. Protože proslulí Wu-ti žili před čtyřmi tisíci lety a Wang je nejvyšším úředníkem říše, tedy byl neviditelně přítomný místokrál na všecken způsob duchem, na něhož mohli býti pyšní.

To nahlédl ovšem také kněz. Cítil se býti zavázán k největší zdvořilosti, položil stranou svůj štětec duchů, uklonil se až k zemi a prosil ducha, aby byl tak laskav a vína ochutnal.

Nebylo to víno z hroznů, nýbrž z kvašené rýže, nazvané Sam-chu. Duch je ovšem příliš hrdý, aby jedl nebo pil, vidí-li to lidé, kteří ještě nezemřeli. Proto byly lucerny zakryty rohožemi, jež byly k tomu účelu připraveny, tak že bylo tma kolkolem.

Methusalem byl jediný z cestujících, jenž všemu rozuměl.

Bohumír z Bouillonu a Richard Stein zabývali se

sice také za plavby po lodi čínskou řečí, nebyli však dosud tak daleko, aby mohli takovýto obřad sledovati slovo za slovem. Ale Turnerstick a tlustý nerozuměli ani slova. Proto použil Degenfeld nastalé, třebaš velice krátké pausy, aby jim tichým hlasem přetlumočil, co slyšel a vysvětlil, co viděli.

Stůl s pískem byl, jakmile otázky a odpovědi začaly, přisunut k obětnímu stolu, tak že zůstaly jenom tři strany volné. Jednu z těchto stran zabraly obě židle, na nichž trůnilo božství moře a duch; na obou ostatních stranách sedělo pět cestujících, a to tak, že mijnheer nacházel se po pravé straně duchově. Tomuto zašeptal, jakmile byly lucerny zatemněny, červeno-modrý: »Dejte pozor, mijnheer, bude-li duch píti! Snad to aspoň uslyšíme.«

Po krátké pomlčce sděloval tlustý rovněž tak tichým tonem: »Hij, drinkt, hij drinkt! Ik hoor't slaarpen — pije, pije! Slyším, jak srká.«

»Je to kněz!«

»Deze vos! Ik word hijm leeren! Ik, wet, wat ik word makenten lišak! Já ho naučím! Vím, co udělám!«

Když byly potom na rozkaz kněze rohožky s luceren zase odstraněny, mohl každý viděti, že duch pil, neboť obsah nádoby se zmenšil.

Nyní tázali se ducha, budou-li míti dobré počasí, bude-li plavba šťastná a udělají-li dobré obchody. Odpovědi dopadly tak šťastně, že kněz cítil se zavázán, aby ducha vyzval, by pojedl kousek koláče na stole ležícího.

Pečivo vypadalo velice chutně a bylo nakrájeno na

osm rovně velikých dílů. Zase byly lampy zastřeny, tenkrát na delší dobu, neboť i duch potřebuje více času, aby pojedl kousek koláče, než aby vypil doušek kořalky.

Když byly potom lucerny zase odkryty, užasli všichni. Duch nespokojil se jenom osminou koláče, nýbrž snědl celý koláč. Sestoupil patrně s příliš dalekých výšin, že měl tak veliký hlad. Největší úžas jevil kněz sám. Jeho oči upíraly se polekaně na talíř, na němž ležel koláč. Nevěděl, co si má mysliti. Div mu leknutím cop na hlavě nevstal. Myslí, že provede hokus pokus. Což by byli skutečně duchové? Nebyl by kong-pit žádný podvod? Což by na zdánlivě prázdné židli seděl skutečně nějaký duch, jenž za tak krátkou dobu ostatních sedm osmin pozřel? Neboť jednu osminu vzal kněz za nastalé temnoty.

Jeho vystupování bylo odtud poněkud jistější než před tím. Hlavní otázky byly zodpověděny a nyní bylo dovoleno námořníkům, aby se obrátili na ducha o různé vysvětlení. Tito pověřiví lidé hojně toho použili. To bylo milé důstojníkům, protože výroky orakula nabývaly nad těmito ztěžka povolanými lidmi jakési moci.

Duch dával také nyní tak výborné odpovědi, že ho kněz prosil, aby jim prokázal čest ještě doušek kořalky spolknouti. Jakmile byly lucerny zatemněny, plížil se podvodný zaklínač duchů, aby po džbánu sáhl a důkladný doušek učinil. Ale jak se ulekl, když ruka jeho našla místo prázdné, na němž právě ještě stál. Skoro byl by hlasitě vzkřikl. Byl tu přece jenom duch, který jedl koláče a pil Sam-chu. Jaký to triumf, kdyby se to mohlo lidem ukázati! Jaký to pohled, spatřiti džbán ve vzduchu se vznášející, aniž je možno pijícího viděti. Dal ihned rozkaz, aby byly rohože s lamp odstraněny.

Když se tak stalo — — — stál džbán zase na svém místě, ale úplně prázdný. Byl do dna vypit. Duch musil býti právě tak žízniv jako hladov. Kněz tvářil se nevyličitelně. Ale Richard Stein, jenž seděl vedle mijnheera, šeptal tomuto: »Co si mám mysliti? Slyšel jsem skutečně, jak se pije.«

»Zoo?« usmíval se tlustý. »Ik kan't niet gelooven — tak? Nemohu tomu věřit!«

»O přece! Slyšel jsem tak kloktati a srkati, jako pije-li někdo kvapně, aby byl rychle hotov.«

»Tedy byla žízeň nesmírně veliká!«

Co zarazilo leknutím kněze a důstojníky, kteří znali švindl Kong-pitu, to vyvolalo jásot mužstva, jež bylo nyní přesvědčeno, že je tu duch a to velice vznešený, který se nedá odbýti douškem rýžového vína a kouskem koláče. Vyvolavatel duchů vzpamatoval se a tázal se nyní hostů, chtějí-li se ducha také na něco zeptati. Methusalem usmyslil si již před tím poprositi o to a proto přijal rychle tuto nabídku. Dal otázku napsati, zda-li on a jeho společníci dosáhnou účelu své cesty. Když potom duch za pomoci media odpověď do písku napsal, přistoupil Degenfeld, aby odpověď sám přečetl. Užasl nejvyšší měrou, neboť odpověď zněla: »Ano. Najdete bohatého strýce, také paní s dětmi, a Hollanďan zakoupí veliký obchod.«

Methusalem přeložil svým soudruhům tuto odpověď do němčiny, což mělo za následek největší jejich podivení. Bylo jasno: Duch znal jejich zámysly, jež tak pečlivě tajili! Zadostiučinění, které měl kněz z jejich patrného ohromení, bylo tak veliké, že zapomněl úplně na vzniklé v něm pochybnosti ve příčině ducha a vyzval tohoto co nejzdvořileji, aby přítomným prokázal čest a požil kousek pečeně.

Tato pečeně vystydla zatím. Těch sedm nebo osm velkých kusů, které ležely na talíři, vypadalo velice chutně, skoro jako telecí pečeně s kůrčičkou. Rozumí se, že byla světla zase zahalena, a kněz plížil se, aby se potají přiživil. Jelikož však věci nedůvěřoval a spolehaje na to, že jako zástupce ducha bude musit notně jísti, ve dne ničeho nepožil, vzal si dva kusy, aby špatně nepochodil, kdyby snad duch zase sám si vzítí chtěl.

Tyto dva kusy požil s velikou chutí a poručil potom, aby lucerny zase odkryly. Sotva že dopadla záře z nich na stůl, bylo možno spatřiti, že talíř byl úplně vyprázdňen.

Knězi bylo teskno a úzko, zvláště když zpozoroval povážlivé pohledy, které na něho vrhali lodní důstojníci, do jeho uměleckých kousků zasvěcení. Kusy, jež nechával duch na talíři, byly vždycky pro ně určeny. Nyní musili ovšem míti za to, že byli médiem přelstěni; musili míti za to, že kněz schoval vše, co chybělo, aby to později snědl.

»U všech hromů!« pravil Methusalcm polohlasitě. »Tenhle duch místokrálov musil skutečně přes čtyřtisíce let hladověti a žízni. Vždyť jí a pije jako německý pacholek při mlácení!«

»Je mi ho líto, toho ubohého, milého holečka!« mínil Bohumír z Bouillonu. »Po takovémto požehnaném obědě musí jeho žaludek prasknouti a potom bude konec s jeho dobrou konstitucí.«

»Slyšel jsem ho jísti,« podotkl Richard. »Chroustání a mlaskání bylo zcela zřetelné.«

»Tak?« tázal se tlustý. »Chroupal a mlaskal?«

»Zcela zřetelně. Bylo to tak blízko, jako byste to byl vy.« —

Aby vyvázl z rozpaků, vyzval kněz nyní také důstojníky, aby přednesli své otázky. Odepřeli to a tak viděl se nucena s duchem se rozloučiti. Napsal zdvořilé díkučinění na lístek a spálil jej potom. Ale duch vynikal rovněž dobrým tonem, neboť vjel do kněze a donutil ho, aby pomocí štětce napsal do písku: »Ctění pánové, byl jsem velice potěšen poznati vás a děkuji vám vřele za dary, jimiž jste mne oblažili a posilnili. Nyní musím spěšně odejít, neboť čekají ještě mnozí jiní na mou pomoc, a tak žádám vás, abyste mne laskavě ke schodům doprovodili.«

Jakmile byla přečtena tato slova na rozloučenou, ihned bylo jim vyhověno. Každý z přítomných dostal do ruky hořící, žlutý papír a potom byl uspořádán průvod, aby ducha doprovodil s náležitou poctou k lodním schodům. Šel zase tak, jak byl přišel, totiž mezi kaptánem a kormidelníkem, a ačkoli ho nebylo viděti, klaněli se přece všichni nepřetržitě, dokud loď neopustil.

Němci zůstali na svých místech. Ani jim nenapadlo, aby provozovali také hokus pokus a tím vzбудili domnění, jakoby mu věřili. Něco z toho bylo jim ovšem nesrozumitelné.

»Ten duch byl důkladný jedlík a piják,« mínil Bohumír. »Ten se musil dlouho postiti.«

»Nesmysl!« řekl Turnerstick. »Kněz vypil a snědl všecko.«

»Ten suchý, malý chlapík? To mi nechce do hlavy. Odtud jsem ucítil, že ta kořalka voněla jako devadesátistupňový líh. A takový plný hrnec? Ne, to nebyl kněz.«

»Já jsem to byl,« vysvětloval tlustý. »Já jsem kořalku vypil.«

»Vy?« tázal se Methusalem užasle. »Vy jste mu džbán vypálil?«

»Ano.«

»A úplně jej vyprázdnil?«

»Ano; vždyť byl přece velice malý a kořalka slabá.«

»Tu mi ovšem vzchází světlo! Tu jste zajisté také celý koláč snědl?«

»Sežral jsem ho.«

»A to množství masa?«

»To jsem také sežral.«

»Ale vždyť jste přece před tím v hotelu tak hojně obědval! Jak je vám teď kolem žaludku? Jak se vám daří?«

»Velmi dobře, výborně; mám koláč velice rád a také maso!«

»Nuže, potom ať upeče někdo ne mně, nýbrž vám celého čápa! Myslím, že byste i toho ztrávil!«

»Čápa? Proč pak ne, je-li dobře upečen!«

Řekl to s takovou vážností a tak nenuceně, že ostatní se dali do hlučného smíchu. Právě vrátili se Číňané vyprovodivše ducha. Námořníci roztrousili se po lodi; ale důstojníci vzali kněze mezi sebe a zavedli s ním velice pohnutý výslech o neobyčejné chuti, již projevil duch. Dokládal se svou neviností; ale oni mu nevěřili a donutili ho, aby jim své kapsy ukázal. Kterak užasli, když shledali, že jsou prázdné! Nespustili kněze s očí; nemohl tedy koláč a maso jinde schovati,

a tak připustili konečně hlavami vrtíce, že dnes tu byl jednou výjimečně skutečný duch. Methusalem pozoroval je z povzdálí. Uhodl z jejich pohybů předmět a obsah jejich rozmluvy. Nyní přišli k nim, aby se zeptali, jaký dojem učinil Kong-pit na něho a jeho společníky. Byli přesvědčeni, že cizincům neobyčejně imponovali. Degenfeld byl by jim své mínění tak rád upřímně sdělil, ale tím byl by se ihned o všechnu přízeň připravil, neboť mrav velí Číňanovi, aby byl v každém případě zdvořilý a nedovoluje mu žádné výminky z tohoto pravidla. Proto zatajil červenomodrý svou nevěru, ale zodpověděl otázky pokud možno s největší lhostejností. Tomu podivili se tak, že se Ho-tschang otázal: »Což neuvedla vás přítomnost ducha ve zmatek?«

»Ne. Jak by to bylo možno?«

»Duch je přece vyšší bytost než člověk.«

»To povídáte vy; vy mi však zajisté dovolíte býti jiného mínění.«

»Smíme toto mínění zvědět?«

»Ano. Která je nejvyšší pozemská bytost?«

»Člověk.«

»Z čeho se skládá?«

»Z těla a duše.«

»Docela správně.«

»Bylo by tělo samotné také člověkem?«

»Ne.«

»Nebo duch sám?«

»Také ne.«

»Jestliže tedy ani tělo samo ani duch sám nejsou hodni člověkem se nazývati, tedy stojí jejich sjednocení, člověk, vysoko nad oběma. Kterak mohla by

tedy mně, jenž počítám se k nejvyšší třídě pozemských bytostí, přítomnost ducha, který stojí pode mnou, ve zmatek uvéstí?»

Tato logika, proti níž nedovedl ničeho namítati, razila Ho-tschanga. Přes to vše našel odpověď, již oděhl slovy:

»Ale tento duch byl Wangem!«

»Nyní není ničím více, a vaše proslulé Li-king, kniha, podle níž se máte za všech okolností řídit, nařizuje vám, abyste prokazovali čest každému stavu, kterému okamžitě náleží. Kterak můžete se báti ducha, jenž byl sice Wangem, ale není jím více.«

»Snad má váš lid pravdu, snad náš. Nebudeme se o tom hádati. Ale jelikož byla nám předpověděna tak šťastná plavba, musíme se tomu těšiti, a tuto radost chceme oslaviti večeří, k níž vás co nejuctivěji zveme.«

»Děkujeme vám! Víme, co nám zdvořilost velí, a prosíme vás tudíž, byste svou večeří sami snědli.«

»Nerozumíte mi dobře. Míjíme své pozvání úplně vážně.«

»Také já to myslím zcela vážně se svým odmítnutím. Kdybych povolil vaší prosbě, tu musili byste nás pokládati za lidi velice nezkušené a nezdvořilé. Vy jste tak zdvořilí, že nás zvete, kterak můžeme býti tak nezdvořilí, abychom vás obtěžovali tím, že vašemu přání vyhovíme!«

Červenomodrý měl dle čínských názorů úplně pravdu. Je možno jen takové pozvání přijati, jež stane se ve vší formě a při němž podá se veliký, barevný, k tomu účelu upravený arch papíru.

»Myslíme své přání skutečně upřímně,« nalehal Hotschang. »Nemáme tištěných pozvání na palubě, a protože mluvím anglicky, nemyslím své pozvání čínsky.«

»Smím tomu věřit?«

»Ano, prosím velice o to.«

»Tedy chci se odvážiti přijati vaše pozvání. Kdy začne večeře?«

»Za půl hodiny. Přijdu sám pro vás. Masa nemohu vám bohužel předložit, neboť to snědl duch.«

»Dosud jsem nevěděl, že by duchové jedli maso. Snad mají zvláštní zálibu pro pečení, kterou jste mu předložili. Budete tak laskavi a povíte mi, z kterého zvířete bylo to maso?«

»Bylo to dschi, nejlahodnější jídlo, jež je vůbec možno. Proto nám bohužel duch ničeho nezanechal.«

Mezitím, co se Methusalem vracel ke svým společníkům, kteří po dobu této rozmluvy stranou stáli, smál se potichu tomuto dschi. Zavedl je do kajuty, protože jim chtěl něco sdělit a chtěl zůstat nepozorován.

Když stanuli, sdělil jim, že jsou pozváni k večeři a dodal usmívaje se: »Ale mijnheer van Aardappelenbosch nebude tu moci mnoho vykonati.«

»Proč pak ne?« tázal se tlustý. »Já jím a piji velmi rád.«

»Ale vždyť jste již odpoledne důkladně pojedl a teď večer také.«

»Ovšem, než přes to přese vše mám již zase hlad.«

»Mijnheer, je to možná? Jaký to žaludek musíte mítí!«

»Ano, můj žaludek je dobrý, ale mé břicho ne. Je tak slabé.«

Položil s nejtruchlivější tváří ruce na břicho a ptal se Methusalema nalehavým tonem: »Co říká slovník o břichu?«

»Co říká slovník o břichu? O tom nebudeme se šířiti. Pokládám za mnohem zajímavější zeptati se vás, zda-li víte, jaké maso jste jedl.«

»Pečené telecí.«

»Bohužel ne. Nebylo to tele, nýbrž dschi.«

»Dschi? To nevím.«

»Vy nevíte, co je dschi?«

»Ne.«

»Tedy hádejte.«

»Dobrá; je to zvíře?«

»Ano, je to zvíře.«

»Umí lítati?«

»Ne, lítati neumí.«

»Umí plovati?«

»Ano, plovati umí.«

»Umí také běhati?«

»Běhati umí také.«

»Bylo zastřeleno myslivcem?«

»Ne, nebylo od myslivce zastřeleno. Myslivec je nikdy nestřelí, neboť béře je s sebou na hon jako nejlepší pomoc.«

Kulatý obličej mijnheerův se očividně prodloužil.

»O mé Hollandsko a Nizozemsko!« zvolal ulekaně.
„Je to pes?“

»Ano, pes je to. Dschi jmenuje se pes. Jedl jste psí pečení. Nevíte, že v Číně krmí jisté druhy psů, kteří rychle tuční, aby je potom zabili a snědli?«

»Psí maso, psí maso jsem jedl!« křičel tlustý.

Vzchopil se se svého sedadla a chtěl odkvapiti, rozmyslil se však jinak. Obrátil se zase, uhodil energicky jednou rukou do druhé a zvolal: »Neen, en driemal neen, en duizendmal neen! Wat in de maag ist, dat moet ook in de maag blijven — ne, a třikrát ne a tisíckrát ne! Co je v žaludku, to musí také v žaludku zůstat!«

»I když je to pes!« smál se Methusalem.

»Ja, de Hond miet blijven! Ik et mook en gebraden openop — ano, pes musí zůstat! Sním ještě nějakou pečení na to.«

Všichni se smáli. On usedl však zase na své pokrývce a v jeho tučném, spokojeném obličejí nebylo nejmenší stopy po ošklivosti, již byl právě pocítil.

»Tak, psa jsme pochovali,« pokračoval Methusalem dále. »Nyní jde o to, zda-li zmůžeme to ostatní rovněž tak lehce. Nedivili jste se odpovědi, kterou dal duch na mou otázku?«

»Neobyčejně!« řekl Turnerstick. »Nejdříve, když přivedli ducha, jehož nebylo přece viděti, horlivě se mu klanějíce a zdvořile jej zvouce, aby se posadil, musil jsem se velice přemáhati, abych smích potlačil. Ale později, když jste mi odpověď přetlumočil, což bylo ostatně třeba toliko proto, že tento duch diktoval tak mizernou čínštinu, nevěděl jsem opravdu, na čem jsem.«

»Ale teď, víte to?«

»Upřímně doznáno, ne.«

»Já vím však zcela dobře, co si mám o této věci mysliti,« vpadl Bohumír do řeči. »Tento duch trpí švindlem, čemuž nelze se diviti, jelikož přišel z oblak. Čmárání v písku jsou holé kejkle, že bych byl s chutí dal knězi jednu za ucho, kdybych jako cizinec nebyl zavázán ukázati jen své příjemné vlastnosti. Stálo mne to mnoho přemáhání, abych tomu podvodníku rukama obličej nepojezdil.«

»Ale jeho odpověď na mou otázku!«

»Ano, ta je mi na všecken způsob také ještě neobjevenou nebeskou krajinou. Nikterak nemohu si ji vysvětliti. Snad vy?«

»Ano. Zajisté shodujeme se všichni v tom, že o nějakém duchu nemůže býti ani řeči. Kněz dává písemné odpovědi dle svého vlastního uznání a ne následkem působení nějaké nadpozemské bytosti. Musí tedy věděti, jaké účely v Číně sledujeme. Dopátral se toho; ale od koho?«

»Ode mne ani slova!«

»Ode mne také ne!« zaklínal se mijnheer.

»To rád věřím. Kdo mu to prozradil, musí býti mocen čínské řeči. Je jenom jeden výklad možný, že jsme byli vyslechnuti a to zde na lodi. Kdy jsme mluvili o svých záměrech? Když jsme za nastalé temnoty seděli před svou kajutou. A kdo z lodního mužstva byl tu u nás? Malajec, jenž nás obsluhuje. On to musí tedy býti, jenž vyslechnuté knězi vyzradil.«

»Ale kterak by to bylo možné? Vždyť jsme mluvili německy.«

»Ovšem. Z té příčiny možno se domnívati, že rozumí německy.«

»Malajec?«

»Což nemohl Malajec přijíti s Němci do styku? Je tento muž skutečně tím, zač se vydává? Svůj obličej má sice oholený, vyráží mu však hustě vous, což se u pravého Malajce neděje. Jeho barva není žlutohnědá a jeho lebka široká jako u Malajce. O vyčnívajících čelistech není ani řeči. K tomu třeba doložiti, že jeho angličtina má zvláštní americkou příchuť. Mluví lámaně, ale někdy pronáší taková rčení, jichž může užívati toliko ten, jenž řeč úplně ovládá. Na všecko to nekladl jsem žádné váhy; ale teď, kdy chovám podezření, vzpomínám na to. Skoro bych ho považoval za Yankeea a tu nebylo by ovšem divu, že rozumí německy, jelikož se ve Spojených státech nacházejí miliony našich krajanů.«

»Yankee mezi čínskými námořníky?« mínil Turnerstick. »Což by se mohl někdo tak zapomenouti?«

»Proč pak ne. Což nemohl pro nějakou příčinu z lodi uprchnouti?«

»Hm! Něco takového se ovšem často přihodí. A ti copañi přijmou ovšem velice rádi zkušeného námořníka mezi sebe. Máte-li pravdu, tedy je ten chlap zběhem, jemuž není radno důvěřovati.«

»To je také můj náhled. Proč naslouchá? Proč zamlčuje svou národnost? Proč povídá zase, co slyšel? Proč nedozná otevřeně, že nám rozumí? Sleduje záměr, který není dobrý. Proč ustanovili právě jeho k naší obsluze? Je ve srozumění s kapitánem proti nám. Zamýšlejí proti nám něco zlého.«

»Tak zlé to zajisté nebude. Je-li skutečně uprchlý námořník, tedy má příčinu, aby nám to nedař věděti. Nedá se tu na žádný způsob hned tvrditi, že by vůbec a on zvláště proti nám něco zlého zamýšleli.«

»Může býti! Chceme však ho pozorovati a v jeho přítomnosti o svých záležitostech vícekrát nemluvíti. Sáhnu mu na zub a to tak, že se musí prozraditi. Nejraději bych loď opustil. Ty obličej zde se mi nelíbí.«

»Pah! Kdo bude hned tak zle smýšleti. Nepokládal jsem vás nikterak za tak úzkostlivého, jak vás nyní sledávám.«

»Jsem toliko opatrný, ne bázlivý. Snad se klamu; budu se však chovati velice pozorně. Kdybych byl sám, tak bych odešel s paluby a své převozné bych oželel. Vy jste však jiného náhledu, musím se tudíž podrobiti.«

»Wij blijven op uwe scheep,« mýnil tlustý. »Wij bekomen een goed avondeten. Zou den wij daar foort gaan, zoo zonden wij zeere ongelukkige nijlpaarde zyn — zůstaneme na své lodi. Dostaneme dobrou večeři. Kdybychom tu chtěli odejít, tu byli bychom velice nešťastní hrochové.«

To bylo také míněním ostatních, a tak musil se Methusalem podrobiti.

KAPITOLA SEDMÁ.

Mezi piráty.

Když se naši hrdinové o další cestě uradili, nebyl domnělý Malajec přítomen. Brzy na to přišel Hotschang, aby odvedl své cestující k večeři.

Kajuty jim vykázané ležely u kormidla na přední části paluby. Přímo s kormidlem hraničící úzký prostor sloužil k uschování rozličného lodního nářadí. Širší část krytu s tímto prostorem hraničící je rozdělena ve dvě polovice, z nichž každá měla zvláštní vchod. Na pravo ležící polovinu zaujali cestující. Jejich obydlí bylo osvětleno dvěma okénky, v lodní stěně upravenými. Tato okénka nebyla opatřena sklem, nýbrž dřevěnými šoupátky, aby se mohla za špatného počasí zastrčiti.

Večeře měla býti prostřena na střední palubě, na témž místě, na kterém odbývalo se prve vyvolávání duchů. Místo bylo nyní osvětleno mnohými lampami, jež byly vyrobeny z gumovaného rýžového papíru a velice pěkně se vyjímaly. U dvou stolů k sobě přistavěných stály nové bambusové židle. Příbory sklá-

čaly se pro každého hosta z talíře, malé číšky, která měla sloužiti za sklenici k pití, jakéhosi druhu tlusté porculánové lžice, jež byla však tak neforemná, že mohla býti sotva do úst vpravena a tyčinek ze slonoviny, od Angličanů Chopsticks nazvaných, kdežto u Číňanů slovou Kwei-tze.

Číňan nemá vlastně pořádných lžic; také nože nebo vidličky neužívá při jídle. Všecky pevné pokrmy, maso atd. podávají se drobně rozkrájené. Necvičený napichuje tyto kousky v omáčce, používaje k tomu někdy Kwei-tze, vysmějí se mu však nebo pokládají ho za člověka, jenž pohrdá dobrými mravy. Cvičený jedlík vezme jednu tyčinku mezi palec a ukazováček pravé ruky, druhou mezi prostřední prst a prstenník; srazí-li se nyní konce tyčinek dohromady, tedy tvoří pohyblivý uhel, jakýsi druh kleští, jimiž můžeme všecko, i drobnou rýži do úst dopraviti. Kdo chce zkusiti, jaký žertovný pohled skytá necvičený, jenž tímto způsobem jí, nechť jednou sám se pokusí snísti polévku z perliček pomocí dvou šest palců dlouhých a skoro jako sirka tenkých tyčinek, aniž by neztratil všecko na cestě z talíře do úst.

Místo, na němž stály stoly, bylo od ostatní paluby odděleno obrovskými mapami, na šňůrách zavěšenými. Tyto mapy představovaly krajiny na zeměkouli, ale dle čínského názoru. Měly velikost alespoň čtyřiceti čtverečných stop. Devětatřicet čtverečních stop zabírala říše středu. Ostatní země na zeměkouli i se všemi moři byly vpraveny do čtyřicáté čtvereční stopy. Rusko mělo velikost vlašského ořechu; na tom tkvěla Francie veliká jako lískový ořech. Na druhém břehu obou zemí, odděleno od nich řekou, jež slula Tsin-tse, nepochybně Temže, leželo Německo a Anglie v imponu-

jící velikosti hráchu. Španělsko bylo namalováno vedle Spojených Států a Hollandsko vedle Javy a to jako špendlíková hlavička veliké. Naproti tomu měl Jang-tse-kiang šířku dvou mužských pídí, a Peking byl zobrazen třikrát větší než veškerá cizina dohromady. Tak rozdělil Bůh dle názoru Číňanů zemi mezi různé národy. Nelze se tudíž diviti, že vynikají neobyčejnou národní hrdostí a pokládají se za vyvolený národ země. Ti z nich však, kteří shlédli cizí země, bývají z toho omylu obyčejně velmi rychle vyhojeni, přes to však trvají na náhledu, že jsou nejvzdělanějšími lidmi.

Kromě pěti hostů zasedli ke stolům ještě Hotschang, To-kung, Hiang-kung nebo kněz a majitel lodí. A nyní byly pokrmy přineseny.

První jídlo záleželo z vařených vajec, jež byla kopřivami rozšlehána a octem kořeněna.

»Čí vejce jsou to?« tázal se tlustý.

»Jsou to vejce krokodilí,« odpověděl Bohumír z Bouillonu s velice vážným obličejem.

»Fuj! A takové vejce máme jísti?«

»Ovšem.«

»Nebudu jísti!«

Jídlo vypadalo docela chutně. Chopil se již také své lžice, aby si na talíř nabral, ale rychle ji zase položil.

Ale Bohumír sáhl do mísy a užíval svých Kweitze s obratností Číňana. Naučil se znáti tyčinky právě tak jako Methusalem a Richard Stein doma u Ye-kin-liho a cvičil se v jich užívání cestou po moři. Mezitím, co řádně žvýkal, pravil k mijnheerovi, který seděl vedle něho: »To je mi divné. Vejce krokodilí jsou přece velkolepá lahůdka.«

»U sta hromů, děkuji! Vy žertujete, milý příteli!«

»Ne; míním to opravdu. Zkuste to přece!«

»Ne; nejím krokodilích vajec.«

Dostál slovu a nedotkl se pokrmu; než přece zdálo se mu jeho odepření těžkým, když viděl, jak dobře to ostatním chutná.

Potom byla přinesena nějaká omáčka, v níž plovaly malé kousky masa. Když viděl, že ostatní si nabírají, ptal se tlustý opatrně: »Není to pes?«

»Ne,« odpověděl Bohumír.

»Tedy jím také!«

Naplnil si talíř a jedl neforemnou lžicí, aniž by užíval Kwei-tze. Také nestaral se pranic o pohledy, jež vrhali na něho Číňané k vůli porušení slušnosti. Když byl hotov, kývl přívětivě na Bohumíra a pravil: »Ne, to není pes.«

»Pes ne, ale kočka!« odpověděl Bohumír.

»Co? Kočičí maso?«

»Ovšem!«

»Nebesa! O mé hrdlo, můj žaludek a má střeva! Mijnheer Methusaleme, co říká slovník o střevách?«

»Co povídá slovník o střevách? Že jsou sedm metrů dlouhé,« smál se tázaný, neboť tlustý držel si oběma rukama břicho a tvářil se při tom velice žalostně.

»Což cítíte nemoc ve střevech?«

»Ano, velikou! Mám bolest a zápal.«

»Co? Bolest a zánět máte? Proč?«

»Jedl jsem kočičí maso.«

»Nesmysl! Nenechte si od Bohumíra podobných hloupostí namluviti! Ten sám neví, co jedl.«

Tu zahrozil mijnheer na svého souseda pěstí a zašeptal mu zlostně: »Ovce! Vy jste nešťastný hroch!«

Nejbližší pokrm záležel z průhledné a přece neředké polévky s velice jemně nakrájenými kořínky. Voněla velice lákavě.

»S o u p o f s a l a n g a u s!« zvolal Ho-tschang na své hosty, tváře se při tom velice důležitě, aby jim naznačil, že se tu jedná o mimořádnou lahůdku.

To byla tedy polévka z proslulých vlaštovčích hnízd! Pět Evropanů sáhlo po ní velice spěšně; byli zvědaví poznati toto jídlo.

O těchto tak zvaných indických ptačích hnízdech bylo mnoho nepravdivého rozšířeno. Správné jest jenom následující: Salangany (*Collacalia nidifica*) jsou 12 cm dlouzí letouni, již měří s rozpjatými křídly asi 30 cm. Svrchu temnohnědé jsou na spodní straně světleji zbarveny a objevují se v Přední a Zadní Indii a na ostrovech sundajských, kde hnízdí ve velikých hejnech hlavně na nepřístupných útesech skalních. Milují obzvláště taková místa, kde vysoký břeh kolmo vyčnívá z kypícího příboje.

Krátce před dobou líhnutí, tedy v době hnízdění, vylučují silně naběhlé slinné žlázy těchto zvířat tuhý sliz, jenž se podobá hustému roztoku gummy. Tento sliz nalepují tím způsobem na hladkou, svislou stěnu skalní, že pták letí nesčíslněkrátě vždy k témuž místu a při tom trochu slizu zobákem nebo jazykem přitlačí. Tím vznikne pevně-huspeninovitá spodní stavba podoby duté čtvrtiny koule, na níž zřídí se vlastní hnízdo z trávy, peří, mechu a řas a upevní se a zatmelí se

tímtéž slizem. Ne tohoto hnízda, jak mylně se za to mělo, nýbrž toliko spodní stavby ze ztvrdlého slizu užívá se jakožto potraviny či spíše jako lahůdky.

Z toho, co pověděno, vysvitá, že sbírání těchto hnízd je velice nebezpečné. Lovec salangan musí se spustiti po laně s temene útesu skalního a vznáší se nad příbojem v stálém nebezpečí smrti. Na některých nálezištích bylo tomu odpomoženo tím způsobem, že celé kusy pobřeží byly učiněny přístupnými napjatými lany a provazovými řebříky.

Salangany vyskytují se v takovém množství, že jenom ze samotné Javy vyváží se ročně kolem devíti milionů hnízd. V Číně, kam dováží se jich ročně průměrně za šest milionů marek, platí se za kus asi marka, což při peněžních poměrech této země není nikterak laciné, jelikož očištěné hnízdo mívá často váhu jenom několika málo gramů. Jenom zámožní mohou si tohoto požitku dopřáti. V Evropě však je toliko skutečný boháč s to pojísti sliny indických vlaštovek.

Ostatně není takovéto hnízdo samo o sobě žádnou lahůdkou. Bez přípravy nemůže býti vůbec požitá a uvařená chutná jen mdle. Kdo žvýká pryskyřici vytékající z kůry třešně, trpící výtokem klí, má zcela týž požitek. Tato pochybná lahůdka musí teprve přípravou státi se chutnou. Číňan vaří je ve vodě nebo v masové polévce a přidává k tomu různé kořínky, koření, maso, rybí jikry, oblenice, rozkrájené ovoce a jiné. Jenom tyto přísady jsou to, jež dodávají hnízdům chuti a záživnosti.

Zdalo se, že mijnheer van Aardappelenbosch tohoto pokrmu ještě neokusil, ačkoli žil tak dlouho na Jávě. Jedl opět lžící a tvářil se při tom neobyčejně blaženě.

Turnerstick nechtěl si ani velikou lžici ústa natrhnouti, ani neměl tolik obratnosti, aby použil k tomu Kwei-tze. Udělal tedy krátký proces a vypil polévku z talíře, což mu přivodilo utajené opovržlivé pohledy Číňanů. Ale ti tři ostatní dokázali to, tuto cizokrajnou omáčku pomocí tyčinek až do poslední kapky vyloviti.

»Jemné, neobyčejně jemné!« mínil kapitán, mlaskaje jazykem.

»Ano, skutečně!« přisvědčoval tlustý vesele. »Neobyčejně nádherné!«

»Bylo to skutečně tak nádherné, tak výborné?« ptal se ho Methusalem.

»Zajisté, výtečné!«

»A víte, co jste vlastně jedl?«

»To se rozumí!« vpadl do řeči Turnerstick. »Hnízda salangan!«

»Nesmysl! Ti chlapi by nás častovali indickými ptačími hnízdy! To by jim, i kdyby nějaká měli, ani nenapadlo.«

»Nuže, co to bylo tedy?«

»Hovězí kůže, jemně rozřezaná a na huspeninu uvařená. To dá omáčku, jež se oné z ptačích hnízd nápadně podobá.«

»U sta hromů! Kdyby tomu tak bylo! Což v Číně požívají se také kůže volů a krav?«

»Na všechen způsob. Platí to dokonce za výborné jídlo.«

»O můj Bože, o můj stvořiteli!« naříkal tu ihned

tlustý, sahaje rukama na své břicho. »Jsem churav, jsem churav!«

»Iste churav? Nemocen? Co pak vám schází?«

»Mám vřed v žaludku.«

»Vřed v žaludku? Hm!«

»A nával v játrech. Co praví váš slovník o játrech?«

»Váš nával v játrech nebude zajisté tak důležitý, aby nás donutil vzít na potaz lékařský slovník. Nechme tudíž vařenou kravskou kůži klidně odpočívat a jezme dále. Tu přichází nové jídlo. To jsou mořští raci, jak se zdá.«

Ihned vyjasnil se zase obličej tlustého.

»Mořští raci?« zvolal. »Chvála bohu, ty jím!«

Vzal si největšího hummra, jenž byl předložen a jak se zdálo radostí z tohoto »mořského raka« zapomněl úplně na »vřed« a »nával«.

Po tomto chodu byly ještě vařené ryby jako poslední číslo jídelního lístku. Nebylo tedy příliš mnoho jídel. Hostitelům šlo více o pití než o jídlo, neboť mezi každým chodem byly číšky dvakrát naplněny Sam-chu, a protože Ho-tschang svoji vždycky rychle vypil, musili ostatní následovati a hosté také totéž učiniti. Tento Sam-chu je, dobře upraven, lehce opojný, araku podobný nápoj, jež, jak se zdá, Číňané velice milují, jelikož jej pijí po číškách.

Námořnické hrdlo Turnerstickovo bylo prolito mnohým silným rumem a tuhým grogem a mijnheer van Aardappelenbosch požil tolik borovičky, že Sam-chu nemohl jim zajisté uškoditi.

»Budeme píti a uvidíme, zda-li oni nás anebo my je pod stůl zpijeme,« řekl první.

»Ano, budeme statečně pít!« přisvědčil tlustý. »Já piji jako hroch.«

Methusalem a Bohumír z Bouillonu vytáhli spolu mnohý soudek ječné šfávy; také oni nebáli se Sam-chu. Ale Richardovi Steinovi byl nápoj příliš silný. Z první číšky srkl jenom jednou a pak se toho vůbec nedotkl. Na opětované vyzvání Turnerstickovo, aby pokusil se přece ještě o doušek, odpověděl: »Nechci. Nechci vůbec žádné kořalky a této teprve již ne. Je mi příliš hořká.«

»Příliš silná, chcete zajisté říci.«

»Ne. Má zvláštní vedlejší příchut, jež se mi protiví. Zdá se mi, že toto hořké nepatří vlastně do nápoje.«

»Hm! Marcipánu se k tomu ovšem neužívá.«

Mysлил právě tak jako ostatní, že Sam-chu musí mítí tuto vedlejší příchut. Rovněž dbal právě tak málo jako oni na to, že vyprázdňené číšky nebyly zase naplňovány u stolu, nýbrž za záclonami z map. Kdyby byl býval s to pohlédnouti tam, tu byl by spozoroval, že se tam nalévalo ze dvou nádob. V jedné našlo se Sam-chu s opiem, jež dostávali jenom hosté.

Novofundlandan seděl mezi svým pánem a Richardem Steinem. Nehnul se od nich ani na okamžik a pozoroval každý pohyb Číňanů nepřátelskými zraky. Přiblížil-li se k němu některý, tu vycenil zuby a zavrčel na něho zlostně. Ano, když Ho-tschang dal přinést kus masa, aby, jak pravil, psa si přátelsky naklonil, nechňapl po mase, nýbrž po ruce dárcově.

Nevzal je ani potom, i když mu je Methusalem sám podával. Nedůvěra psova byla šťastnou náhodou rovněž tak veliká jako neprozřetelnost jeho pánů. Později pokusil se domnělý Malajec ještě jednou přiměti ho k pozření otráveného kusu masa, leč se stejným neúspěchem. Naděje Číňanů, usmrtiti tímto způsobem psa, ukázala se tedy marnou.

Tím více se namáhali, aby hosty k pití přiměli, a to podařilo se jim ovšem mnohem lépe. Jenom v tom se mýlili, když se domnívali, že jim velice snadno notnou opičku způsobí. Tyto čtyři osoby zůstaly přes značné množství, jehož požily, úplně střízlivé.

Naproti tomu objevily se u Číňanů velice záhy účinky Sam-chu. Syn říše středu není vůbec s to, aby snesl silné lihové nápoje a tak pozoroval Ho-tschang, že silná kořalka z rýže jeví u něho účinky, jichž si nikterak nepřál. Chování jeho kamarádů prozrazovalo, že také oni začínali býti nachmeleni. Tomu musilo býti zabráněno, jelikož by s opilými lidmi plán svůj provést nemohl. Dal tedy sobě a jim nalíti slabého čaje do číšek, což nemohli hosté zpozorovati, protože tento nálev měl téměř právě takovou barvu jako Sam-chu.

Než tato lest neměla dlouhého trvání. Methusalem měl ke svým hostitelům, aby jim svůj dík vyslovil, krátkou řeč a vyzval potom Ho-tschanga, aby s ním vypil číšku na přátelství, to jest, se vzájemně zavěšenými pažemi. Vsunul levou paži pod pravou paži Číňanovu. Při tom musila číška Číňanova tak blízko kolem nosu červenomodrého, že spozoroval tento vůni čaje. Sáhł ihned po číšece, vyňal ji z ruky Číňanovy a ochutnal obsah.

»Čaj! Brrrr!« zvolal. »Styďte se přece! Dobře

jsem viděl, že nás chcete opítí, ale když jednáte při tom tak nepoctivě, tedy vypijte si své Tscha sami. Kdo nebojuje s námi stejnými zbraněmi, s tím nemáme co dělati. Mějte náš dík a nechte nás odejítí!»

Číňané neodmlouvali. Myslili, že jejich hosté dosti pili, že požití opium způsobí zamýšlený účinek. Při tom kráčeli za mapami kolem místa, kde byly číšky naplňovány. Mijnheer spatřil státi džbán, v němž nacházelo se ještě slušné množství Sam-chu, přičichl k němu a řekl: »Vezmu kořalku s sebou; je velmi dobrá.«

Uchopil džbán a odnesl jej do kajuty, jakoby měl na něj největší právo.

Číňané nezlobili se k vůli této neomalenosti; o nikoli, spíše se z toho radovali, neboť jestliže hosté džbán úplně vyprázdnili, tedy musili s úplnou jistotou upadnouti do hlubokého spánku a mohli býti potom tím snáze přemoženi a oloupeni.

Methusalem nevěděl, má-li se beztaktností tlustého smáti nebo jej plísňiti. Zkusil to s poslednějším, neboť netušil ještě, že mu Sam-chu bude velice na prospěch, nedošel však daleko, neboť mijnheer uřadil mu kárnou řeč těmito slovy: »Ti chlapi pili čaj a nám dávali tuto kořalku; proto je to naše kořalka; budeme ji tedy pítí. Je dobrá, velmi dobrá. Nenechám ji tu státi!«

Proti tomuto důvodu nedalo se nic dělati, zvláště když byl pronesen tak žertovným způsobem, že se tomu musil smáti.

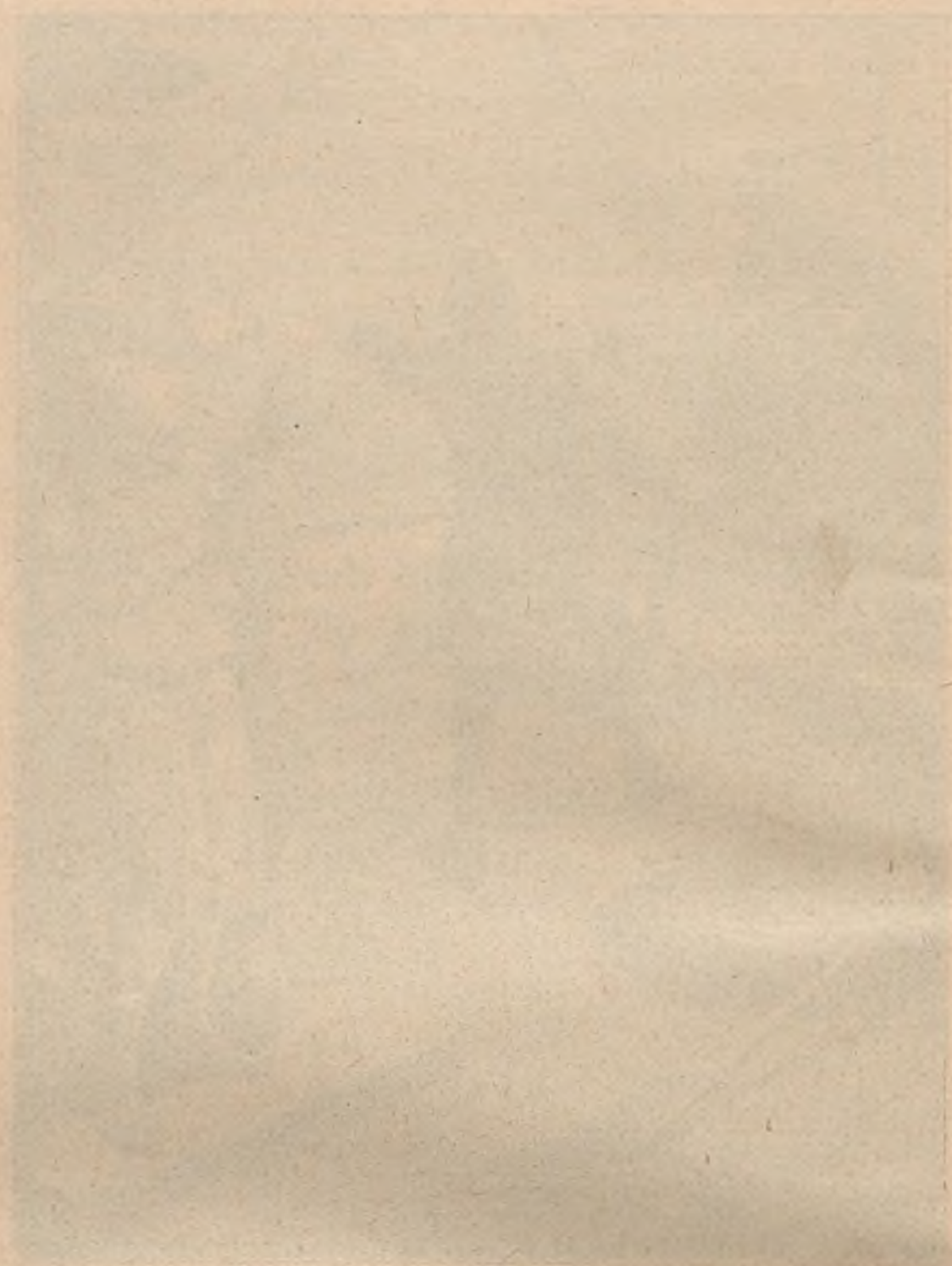
Turnerstick přinesl z venku dvě ještě hořící lucerny, aby kajutu osvětlil, v čemž mu nebylo bráněno, a na to zastrčil Bohumír z Bouillonu dvéře. Cestující zabalili se do svých pokrývek, aby ulehli ke spaní.

„Jaká loď je to asi, mistře?“ pravil Degenfeld.

Cítili se zachvácení tak neobyčejnou únavou a přece nebyli s to ihned usnouti. Byli uvnitř rozčileni. Jejich krev proudila rychleji než obyčejně a jejich tepny byly tak napjaty, že bylo nemožno připsati to účinku rýžové kořalky. To jim ovšem napadlo.

»Ten mizerný Sam-chu!« huboval Bohumír. »To je velice potměšilý nápoj.«

»Jsi nachmelen?« ptal se Degenfeld.

»Nachmelen? Ani mi nenapadá! Ale je to stav skoro podobný. Četl jsem jednou o někom, jenž pokoušel se o kouření opia. Přesně popisoval účinky jedu. Můj nynější stav je úplně jako jeho, když se nacházel v prvním stadiu účinku. Bylo snad opium do tohoto Sam-chu přimícháno?«

»Hm! Také já nacházím se ve zvláštním zákeřně tupém rozčilení. Ale nenalézám příčiny, proč by kořalku nahražovali opiem. Jak je tobě, Richarde?«

»Je mi zcela dobře,« odpověděl tázaný.

»Proto žes nepil. Tedy je náš stav zajisté účinek Sam-chu. Počkáme, jak bude dále.«

Uplynulo půl hodiny, během níž se tito čtyři mužové neklidně s jedné strany na druhou převalovali. Potom zdálo se, že usíná jeden po druhém.

Richard bděl ještě. Slyšel četné kroky venku na palubě; potom to znělo, jakoby se lana po kladkách pohybovala; řetěz řinčel delší dobu. Několikrát bylo zvenčí vraženo do dveří kajuty, jakoby se ke dveřím něco posunovalo. Novofundlandčan kňučel, upokojil se však zase, jelikož nikdo se nepokoušel, aby vnikl do vnitř.

Tak uplynula opět půlhodina a ještě jedna. Ri-

chardovi se zdálo, jakoby podlaha kajuty měla teď polohu šikmou. Oběma otevřenými okny proudil svěží, velmi znatelný průvan, což dříve nebylo.

Richard vstal a díval se ven. Světla přístavu zmizela. To mohlo být vysvětleno tím, že byla k vůli pozdní hodině shasnuta. Ale na každé lodi musí přece aspoň jedna lucerna hořeti a nyní nebylo viděti ani jedině, ačkoli stálo tak mnoho džunek poblíže »Schui-heu«. Nebe bylo jasné a čisté; hvězdy se jasně třpytily. Jejich lesk stačil, aby bylo možno rozeznati okolí lodi, a přece nebylo viděti ani džunky, ani domu. Naopak prostírala se před okem Richardovým širá, jemně zvlněná, ničím nepřerušovaná plocha, v níž se hvězdy odrážely, bylo to moře.

Hochovi bylo úzko. Utrhla se snad džunka s kotvy a byla odlivem z přístavu zahrnána? Ačkoliv nebyl námořníkem, věděl přece, jak často se období střídají. Od jednoho období k druhému uplyne dvanáct a půl hodiny. Zítřa dopoledne chtěla »Schui-heu« s přílivem do Kantonu odplouti; teď byla snad jedna hodina s půlnoci, následovně nastával teď dle vši pravděpodobnosti na moři odliv. Tu bylo možno, že utržená loď byla z přístavu zahrnána, aniž by to posádka, jež snad do posledního muže spala, byla vůbec spozorovala.

Richard si umínil, že vzbudí strýce Methusalema.

Ale tento spal tak pevně, že neslyšel volání hochova a také necítil, když jím notně zatřásl. Úzkost hochova se zvětšila. Na blízku Hong-kongu je mnoho a nebezpečných úskalí. Byla-li džunka k některému hnána, tedy byla ztracena; to říkal si hoch, soudě jako každá jiná pozemská myš. Chtěl ven na palubu, aby způsobil povyk, a odstrčil závorku u dveří. Nemohl jich však otevřít; byly zvenčí zataraseny.

Nyní vzcházelo mu tušení, jež bylo ještě mnohem horší než první jeho domněnka: Číňané nebyli poctiví lidé; snad byla »Královna vody« dokonce loupeživou džunkou. Přimíchali Evropanům opia do Samchu, aby je uspali a potom vyloupili a zabili.

Při této myšlence probudila se veškerá odhodlanost hochova. Pokusil se ještě jednou probuditi Methusalema nebo některého jiného ze spánku lomcováním, leč marně.

»Oni spějí dále,« řekl. »Snad probudí se teprve za den. Jenom já a pes jsme čilí. Budeme kajuty hájiti. Tito lotři mají se přesvědčiti, že německý gymnasista se jich nebojí. Není-li pravda, statečný chlapíku?«

Pohládl psa po krásné, dlouhé srsti; tento pohlížel na něho jasnými očima, vrtěl radostně ohonem, otočil hlavu ke dveřím a zakňučel tiše, z hluboka, jakoby chtěl říci: »Vím již! Neboj se však, neboť já jsem zde!«

Potom přinesl Richard z kouta pušky svých společníků a prohlédl je. Nebyl střelcem; nevěděl, jsou-li zadovky nabity a byl by jich také nedovedl nabíti; avšak konstrukce obou pušek mijnheerových byla tak jednoduchá, že snadno jich mohl použiti. Otevřel kohoutky a poznal dle zápalek, že jsou hlavně nabity. Ostatně byly tu také revolvery, s jejichž konstrukcí byl úplně obeznámen. Vyňal je z kapes spicích a měl nyní pohromadě celý arsenál, s nímž mohl dle svého náhledu kajutu po delší dobu hájiti.

Netrvalo to také příliš dlouho, kdy dostalo se mu příležitosti, aby odvahu svou dokázal. Pes naslouchal, šel ke dveřím, očichal je a začal kňučeti. Musil se někdo venku nacházeti.

Richard slyšel, že se venku něco těžkého odstrkuje; potom pokoušeli se dveře zticha otevřít. Než to se nezdařilo, protože byly zastrčeny. Hoch přivolal psa k sobě a posunkem poručil mu, aby byl zticha.

Venku bylo šeptáno; potom uplynulo několik minut, až bylo slyšeti nový šumot. Znělo to, jakoby pracovali na dveřích nebozezem. Richard přistoupil blíže ke dveřím a tu spatřil skutečně vnikati špičku silného nebozezu. Chtěli udělati díru, aby mohli do kajuty nahlédnouti.

Když byla díra vyvrtána a nebozez vytažen, ustoupil Richard stranou, aby ho nemohli spatřiti. Pohled toho, jenž se nyní díval do vnitř, mohl zasáhnouti jen čtyři spící a psa. S velikou pravdě podobností mohli se domnívati, že Richard leží v koutku a spí také. Novofundlandčan seděl uprostřed kajuty a upíral ostře oči na díru. Chytré zvíře jakoby znalo její význam. Bylo na něm patrné, že se vrhne na prvního, kdo by se odvážil sem vniknouti. Hledě k síle zvířete byl by dotyčný na všecken způsob ztracen a proto řekl si Richard, že budou nejdříve hleděti psa neškodným učiniti.

Ale jak? Jinak nebylo to možno než výstřelem. Chtěli by se o to pokusiti? V tomto případě bylo třeba vyvrtati ještě jednu díru, jednu pro střelnou zbraň a jednu pro oko, aby bylo možno mířiti, nebo aspoň viděti, kam by se měla zbraň obrátiti.

Hoch se nemýlil, neboť slyšel teď vrtající šumot poznovu. Protože si řekl, že by kulka z revolveru slabými dveřmi sice pronikla ale venku stojícího neporanila, tedy uchopil obě pušky mijnheerovy, natáhl kohoutky a postavil se tak, že nemohl býti z venčí spa-

třen. Maje jednu pušku vedle sebe opřenu a hlaveň druhé na dveře namířenu, čekal na to, co se bude nyní dít.

Nebozez pronikl dveřmi a Richard spatřil při svitu obou luceren na stropě visících, že to byl jiný druh nebozecu, jenž vyvrtal mnohem větší díru než prve. Byla tak veliká, že mohli prostrčiti hlaveň pušky.

Co Richard tušil, to se stalo. Prostrčili do vnitř hlaveň pistole. Pes upíral doposud ještě moudrý pohled upřeně na dveře. Spatřil zbraň a rychle uhnul na stranu. V tomtéž okamžiku stiskl Richard spoušť. Protože se oko útočnicka nacházelo na všecken způsob u hořejší díry, namířil hlaveň asi o patnáct palců níže, kde se musily nacházeti jeho prsa. Rána třeskla a venku ozval se hlasitý výkřik. Hoch sáhl rychle po druhé pušce a vypálil druhou ránu více stranou, neboť si řekl, že venku je zajisté více osob. Ozval se druhý výkřik, potom zaznělo volání mnoha hlasů, v něž mísilo se štěkání psa.

Opatrný hoch vyňal rychle z kapsy svůj zápisník, vytrhl z něho několik listů, navlhčil je jazykem a nalepil je na čtyři díry ve dveřích vyvrtané, aby nebylo možno dívat se do vnitř. Kdo by se přiblížil ke dveřím, aby nahlédl dovnitř, musil některý papír odstrčiti a tu by věděl Richard potom zcela přesně, kam má mířiti. Zdálo se však, že nikdo z Číňanů nepomýšlí na to, aby se odvážil blízko ke dveřím. Také byla pozornost hoehova v nejbližší době od dveří odvrácena a za to obrácena k jeho společníkům.

Ačkoli nacházeli se ve hlubokém omámení, přece

vníkl v jejich sluch rachot obou výstřelů. Pohnuli sebou, ovšem různým způsobem.

Tlustý hnul sebou toliko nepatrně a mumlal aniž by oči otevřel: »Hem! Jemand schiet. Dat gest gebraden kater — hm! »Někdo střílí. To bude kočičí pečeně.«

Myslíl tedy dokonce i v tomto svém stavu na jídlo a zároveň vzpomněl si na špatný vtip Bohumírův o kočičím mase. Potom upadl zase v dřívější omámenost.

Turnerstick obrátil se zvolna na druhou stranu a pravil: »Palte ještě jednou, hoši! A měřte dobře! Dejte mu ji!«

Zdalo se mu patrně, že jeho loď zápasí s jinou lodí.

Bohumír z Bouillonu vztýčil hlavu do výše, naslouchal okamžik a rozumoval potom: »Hlupáku, co ti to napadá! Jak pak můžeš střílet z mého oboe! Což bylo nabito?«

Potom sklonil hlavu zase a spal dále. Větší účinek než u těchto tří vyvolaly výstřely u Methusalema. Vztýčil celou horní část trupu a otevřel oči. Hledě stranule před sebe, tázal se: »Bylo tu vystřeleno? Kdo — — kde — — — proč — — — pro — pro — — proč — —!«

Dále nedospěl. Zavřel oči a sklesl zase na lůžko. Richard přistoupil k němu, uchopil ho za ramena a zatřásl jím.

»Strýče, probuď se, strýče Methusaleme!«

Toto vyzvání hochovo nenašlo sluchu. S namáháním vztýčil zase těžkou horní část trupu omámeného a volal: »Strýče, slyš přece! Zastřelil jsem dva Čiňany. Chtějí nás zavraždit!«

»Nech — nech — — nech mne!« odpověděl Degenfeld, jenž chtěl znovu klesnouti.

Ale Richard držel ho pevně a prosil: »Probud' se, probud' se! Jsme ve velikém nebezpečí!«

»Ne — — — bezpečí?« blábolil červenomodrý.

»Ano. Otevři aspoň oči!«

»O — o — — oči!«

Bylo viděti, že se namáhá, aby otevřel víčka; ale nepodařilo se mu to. Tu připadl Richard na prostředek, do něhož si sliboval dobrý účinek. Křikl na studenta zlostným hlasem: »Zvláštní člověk! Což neslyšíš, hloupý kluku!«

Tato dvojnásobná urážka jevila ihned žádaný účinek. Methusalem rozevřel oči a křičel: »Hanebná liška! Vrazím ti jednu strašlivou! Ostré papíry sem, Bohumíre!«

Nepoznal Richarda, ačkoli měl otevřené oči.

»Sám liška!« odpověděl tento. »Třikrát vyloučená opice!«

Tato výčitka ukázala se býti silnější než omámení. Methusalem mrštil hochem od sebe, vztýčil se na kolenu a hromoval: »Jak? Co? Vylou — — vylou — — já — — — já?«

»Ano, ty! Hanebně vyloučen!«

Tu vyskočil červenomodrý úplně, natáhl obě ruce po urážejícím a volal hlasem přeskakujícím: »To mně! To mně! Psí synu, já tě rozdrťím!«

Chtěl skočiti na Richarda, potácel se však ke zdi a opřel se o ni, oči zase zavíraje. Sahaje oběma rukama na těžkou hlavu byl by jistě zase na lože sklesl, kdyby byl Richard nepřišel na nový prostředek, aby jeho energii vzpružil. Zatřásl jeho ramenem a pravil: »Methusa-

leme, probuď se přece! Jde o tvé čestné slovo. Chceš se dáti tady zavraždit, abys nemohl potom dostáti svému čestnému slovu? Slyšíš, tvé čestné slovo, tvůj Kong-kheon, tvůj Kong-kheon!«

»Čestné slovo — Kong-kheon! To — to — — dodr-
žim! Co — co — — — ah, ty, Richarde?«

Narovnal se zpřímá, otevřel oči a poznal nyní hochu.

»Prosím tě pro Boha,« řekl tento, »pamatuj na Kong-kheon! Pamatuj na mou matku a pamatuj také na Ye-kin-lihodoma, jimž jsi se zavázal čestným slovem.«

Tu přistoupil k němu červenomodrý, položil mu ruku na rameno a odpověděl: »Hochu, což jsem někdy svému slovu nedostál?«

»Vždycky! Ale jest-li se teď nevzchopíš, bude tvůj Kong-kheon potupen.«

»Proč?«

»Protože nás jinak tady povraždí.«

»Po — vra — — ždí?!«

»Ano. Neslyšel jsi mých výstřelů? Zastřelil jsem dva Číňany.«

»U všech hromů! Což sním? Má hlava, má hlava! Co je se mnou a s mou hlavou? Proč leží tito tři na zemi jako mrtví?«

»Protože vám dali opia, aby vás omámili. Ti lotři vyvrtali tamhle ve dveřích dvě díry, aby nejdříve psa zastřelili; dal jsem jim však dvě kulky, jež zajisté zasáhly.«

»Tys — — střílel! Kdo — kdo to mluvil prvé o vy-
loučení?«

»Já. Byl to jediný prostředek, probuditi tě.«

»Ah — — ah — — hodný chlapec! Moudrý hoch!
Ale má hlava, má hlava!«

Položil si ruce na spánky a namáhal se, aby stál pevně bez potáčení.

»Zůstaň čilý, zůstaň čilý, strýče! Náš život na tom závisí!«

»Ano, život — čestné slovo — Kong-kheon-Rellegatio cum infamia! Chlape, to byl silný tabák, ale má býti vykouřen. Opium! Richarde, div neklesnu, pusto v hlavě. Musíš mi pomoci!«

»Rád! Ale jak?«

Degenfeld potácel se pořád ještě sem a tam. Opřel se jednou rukou o zeď a odpověděl: »Ale musíš to také udělati, neprodleně!«

»Mohu-li to?«

»Ano. Dej mi své slovo!«

»Dávám je.«

»Dobrá! Dodržíš je; to vím. Vraž mi tedy políček, ale s největší chutí!«

»Strýče!«

»Pah! Nečekej věčně! Musí to býti; nejde to jinak, milý hochu. Nikoliv já, nýbrž opium dostane tu ránu. Tedy ku předu!«

»Což to skutečně pomůže?«

»Myslím, že ano. U všech hromů, pospěš si, sice se zase posadím!«

»Nuže, tedy dobrá, tak si sedni!«

Richard se rozpřáhl a dal mu žádaný políček a to s takovou chutí, že zasažený skutečně ihned se svalil. Vyskočil však okamžitě zase, sáhl si na tvář a zvolal: »Aby tě kozel vzal, hochu! Tak důkladně jsem to nemyslel. Neškodí to však. Mnoho pomůže mnoho, řekl sedlák skočil do postele a probořil se. Teď je mi lépe. Nyní pověz rychle, co se stalo?«

Richard podal mu stručnou zprávu. Methusalem přistoupil k oknu a díval se ven, šel potom ke dveřím, aby prohlédl jejich poškození a řekl pak: »Richarde, zde je má ruka! Tys moudrý a také udatný hoch a zachránil jsi nám život. Vždyť jenom ještě krátkou dobu, až budu mítí svou hlavu zase úplně v moci. Jakmile bych pitoměl, dáš mi zase políček; to pomůže; cítím to. Nemáme teď jiného prostředku. Podívám se nejdříve na pušky a nabiji znovu ručnice tlustého. Nespustí dveří s očí. Nabiji svou pušku a dám ti ji. Jakmile spatříš, že někdo zvenčí papír odstraňuje, pošleš okamžitě kulku na dotyčné místo.«

Vsunul dvě patrony do zadovky a dal ji hochovi. Právě když se to stalo, obrátil se pes s kňučením k oknu. Červenomodrý vrhl pohled v tuto stranu, ihned vytrhl Richardovi pušku z ruky a namířil.

Bylo viděti teprve nohy a potom tělo nějakého muže, jenž se tam objevil. Patrně spustili ho s paluby po provaze.

»Teď chtějí to zkusiti odtamtud; v tom má jim však býti zabráněno,« šeptal student.

Teď, kde toho bylo třeba, stál bez kolísání. Opium nemělo již nad ním moci.

»Chceš ho zastřeliti?« tázal se Richard.

»Ano.«

»Lidský život! Neměli bychom ho šetřit?«

»Ušetřil jsi těch dvou druhých? Jsem nyní přesvědčen, že se nacházíme mezi mořskými lupiči; ti nedávají pardonu; můžeme se jenom tím zachránit, jestliže nepomyslíme na žádnou mírnost. Život proti životu. Snad chce ten chlap sem vhodit smradlavý hrnec. Po-
daří-li se mu to, tedy jsme ztraceni.«

Nyní sklouzl muž tak daleko, že objevil se jeho obličej v otvoru okenním. Methusalem vypálil a obličej zmizel. Bylo slyšeti zlostné výkřiky.

Degenfeld přistoupil k oknu a vyhlédl ven.

»Skutečně!« pravil. »Tady vedle lana vidím provaz, na němž visí hrnec. To je na všecken způsob Hi-thutschang, jak tito chlapi kamenné hrnce zovou, nádoba příjemně vonících bylin. Běda tomu, jemuž na blízku rozbije se takový hrnec! Čínští mořští loupežníci vrhají takové hrnce na palubu oněch lodí, jichž se chtějí zmocnit. Strašlivý smrad, jež vyvozují, omámí veškeré mužstvo lodi. Dej teď pozor na okna!«

»Nechceš je zavřít?«

»To nepomůže, neboť mohou se zástrčky také zvenčí odsunouti. Ostatně myslím, že se hned tak brzy někdo zase neodváží. Chci vypálenou hlaveň zase nabít.«

Nabíjeje pohlédl na své tři společníky, kteří výstřel zase zaslechli. Bohumír z Bouillonu vztýčil se napolo sedě a opíral se o stěnu, než usnul ihned zase. Turnersick ležel s napolo vztýčeným trupem na lokti a zíral na ně bezduchýma očima. Mijnheer se obrátil, ale neobratně; ležel na břiše, což mu zabránilo, aby upadl zase ve spánek. Marně se namáhal, aby si lehl na stranu nebo

na znak a sténal při tom: »Imand heeft weder geschoten. Hij heeft mij getroffen. Ik been dood' — někdo zase vystřelil. Zasáhl mne. Jsem mrtev!«

Byl z těchto tří nejčilejší, ačkoliv pil rovněž tolik jako oni. Snad nepůsobí opium na lidi tučné tou měrou anebo ne tak rychle. Methusalem obrátil ho na znak, s namáháním ho posadil, posunul ho ke stěně, aby se mohl opřít a pravil k němu: »Nejste mrtev, mijnheer; vy žijete. Podívejte se na mne!«

»Ne,« tvrdil tlustý, »umřel jsem.«

»Ne, neumřel jste, jste toliko omámen.«

»Dobrá, tedy budu spát!«

»Ale vy nemáte spát! Probuďte se! Otevřte oči!«

»Nemám oči!«

»I máte oči! Jen se namáhejte, abyste je otevřel!«

Tlustý chtěl uposlechnouti. Vytáhl obočí pokud možná nejvýše, ale nemohl více otevřít.

»Nejde to,« mínil zívaje při tom.

Tu ujal se věci Richard. Vzpomněl si na úspěch, jehož se dodělal u strýce Methusalema a útočil nyní také na tlustého dotýkaje se jeho nejvíce vynikající zvláštnosti, volaje naň: »Mijnheer, nemáte hlad? Nechcete jísti?«

Jísti?« tázal se Aardappelenbosch. »Co máte?«

»Co máme? Co pak jíte nejraději?«

»Pečenou husu se salátem ze zelí.«

»To máme, husí pečení se zelným salátem!«

»Heisa! To chci také mít!«

Lest se podařila. Tlustý rozevřel oči dokořán a natáhl obě paže po vytoužené pečené huse. Degenfeld musil se hlasitě zasmáti, ačkoli situace nebyla nikterak veselá, a řekl: »Jenom ještě trochu trpělivosti, mijnheer, nedostanete ji dříve, dokud nevstanete.«

»Chci vstáti!«

Přidržoval se oběma rukama stěny i podařilo se mu skutečně vztýčiti se. Tímto namaháním ještě více ku vědomí přiveden, pohlížel udiveně na oba; potom chopil se své hlavy a pravil: »Mijn hoofd, mijn hoofd! Ik heb een Nijlpaard tuszchen mijnen hersenen — má hlava, má hlava! Mám hrocha v mozku!«

»Ale vidíte a poznáváte nás?«

»Ano.«

»Tedy řekněte nejdříve, kde máte náboj?«

»Tam — tam!«

Ukázal na torbu. Methusalem ji otevřel a spatřil značný počet různě zbarvených papírových sáčků, jež se tu nacházely. Vyňal jeden z nich a tázal se: »Co obsahuje tento papír?«

»Semeno travní,« zněla odpověď.

»Travní semeno! A tento?«

»Thé z macošek.«

»A zde?«

»Thé z máty.«

»A v tomto sáčku?«

»Lipové thé.«

»Thé z lipového květu! Dále zde?«

»Seringatee.«

»Tedy bezové thé. Ale, mijnheer, to je dvacet sáčků, tedy celá lékárna. Proč pak vlečete s sebou tyto rozličné thee?«

»K vůli svému zdraví. Mám mnoho nemocí.«

Degenfeld vyndal všechny sáčky, až přišel docela dole na náboj a mohl tak obě vystřelené pušky nabít. To vzpamatovalo tlustého úplně. Vyptával se, proč nabíjí jeho pušky a dostal potřebnou odpověď. Jakmile zaslechl, v jak velikém nebezpečí se nacházel, stal se ve lince čilým. Zabalil sáčky sám zase, aby měl svých sedm věcí pohromadě, a odebral se potom s puškami, sluníkem a torbou do jednoho kouta a prohlásil, že každého koulemi provrtá, kdo by se odvážil na něho třeba jenom zaškarediti.

Nyní šlo o to, přivést ku vědomí také kapitána a Bohumíra z Bouillonu. Podařilo se to, třeba také jenom velice těžce. Jakmile zaslechl, že pasou po jejich majetku a životě, ihned vystřízlivěli. Ale na jak dlouho, to byla otázka. V tomto okamžiku držela energie jejich těla vzpřímena a oči otevřeny; ale snad nedosáhl jed ještě svého úplného, vlastního účinku; snad začal teprve plnou silou působiti. Tomu musilo býti především jiným vyvarováno. Ale jak a čím? Vždyť nějakého protijedu nebylo zde v kajutě.

První prostředek, jehož lékař užívá, je vracení, káže-li nutnost, použije žaludeční pumpy, aby odstranil jed, jenž se snad ještě nachází v žaludku. Proto radil Degenfeld svým soudruhům, aby podráždili své žaludky mechanickými prostředky ku vracení. To ovšem nijak nestačilo, protože se již opium dostalo do krve. Léků, jichž se obvykle užívá, jako kafein nebo odvar quaranový, tu nebylo. Roztok tanninu — ah, to přivedlo Methusalema na dobrou myšlenku.

»Mijnheer, vaše torba musí nás zachrániti!« pravil Hollandanu.

»Můj ranec?« tázal se tento udiveně. »Welt gij hem als Medizin opvreten — chcete ho jako lék sežrati?«

»Ne, nemám na ranec, nýbrž jenom na jeho obsah spadeno. Ta rozličná thé, jež obsahuje, jsou zajisté všecka více méně tríslovitá. Jestliže je silně svaříme a odvar vypijeme, tu promění se alkaloidy opia v těle v nerozpustné tannaty. Je to štěstí, že jste přišel na myšlenku vzíti kořalku s sebou. Můžeme jí nyní použiti jako paliva. Samovar nám obstarali odpoledne námořníci; tak máme všecko nutné pohromadě.«

»Ano,« mínil tlustý, »moje thé jsou dobrá; budeme je píti.«

Byl na to pyšný, že léčivé prostředky jeho mnohých nemocí se nyní ukázaly tak prospěšnými. O vođu k pití postaral se domnělý Malajec; i mohlo se tudíž počítí s vařením.

Kromě Richarda dostal každý stejnou dávku vřelého, zle chutnajícího nápoje. Kromě toho bylo nutno čeliti opiu ustavičnými pohyby tělesnými a hlubokým vdechováním čerstvého vzduchu. Po návrhu Methusalemově byla podniknuta různá cvičení, prostocviky, při nichž se vyjímal tlustý neobyčejně komicky. Nápodobil však všecky pohyby a postoje, jež červeno-modrý jako cvičitel nařizoval, s pravým nadšením, neboť cítil sám na sobě, že tento prostředek má kýžený účinek, ačkoliv to bylo pro něho velice namahavé. Potil se všemi pory.

Kdyby nebyly tyto čtyři osoby tak statní pijáci, tu bylo by opium mělo na ně účinek ještě mnohem větší a

trvalejší. Ale takto mírnila se moc jedu víc a více, až zbyla konečně jenom lehce snesitelná sklíčenost hlavy.

Mezitím; co ze všech sil cvičili a v přestávkách silný odvar thé pili, stál Richard věrně na stráži. Stál připraven s nabitou puškou, aby prvního, jenž by se ke dveřím nebo k některému okénku přiblížil, kulkou srazil. Při tom musil se spoléhati více na svůj zrak než na svůj sluch. Někoho, kdo by se byl venku ke dveřím plížil, byl by nemohl slyšeti, protože cvičící tropili příliš veliký šumot.

KAPITOLA OSMÁ.

V nouzi a nebezpečí.

Když přátelé jednou na několik okamžiků odpočívali a následkem toho nastalo v kajutě ticho, zaslechli všichni tiché klepání na dvéře.

»Schui úguài — kdo je venku?« tázal se Methusalem.

»Do-brý ve-čer!« zněla odpověď, tiše, a jednotlivé slabiky byly vysloveny zvolna a s rozmyslem, aby mohlo býti slovům zřetelně rozuměno.

»Co!« šeptal student svým společníkům. »Vždyť je to německy!«

»Ano«, přisvědčil Bohumír užasle. »To je důvěrný večerní pozdrav naší milené mateřské řeči. Kterak ten zabloudil do staré džunky?«

»Patrně jedná se o past, již nám nastražili. Náhodou znají tato dvě německá slova. Vždyť uvidíme!«

A hlasitěji odpověděl, ke dveřím jsa obrácen: »Dobrý večer! Kdo je venku?«

»Přítel«, zněla odpověď rovněž tak tiše jako dříve

»Dobrá! Ale kdo?«

»Nešťastník, jenž je také zajat«.

Tato slova byla zase tak jako prve ve slabiky rozdělena a velice zvolna vyslovena, jako činí ten, kdo není dotyčné řeči úplně mocen a přece by rád, aby mu bylo porozuměno.

»Tomu nevěřím«, pravil Methusalem. »Co chcete?«

»Dovnitř k vám«.

»Pah! Zůstaňte s pánem bohem venku!«

»Jsem skutečně váš přítel, vždyť to slyšíte z toho, že mluvím německy!«

»Jste zrádce! Vy jste na všechen způsob onen lump, jenž se vydával za Malajce«.

»Amerikán, váš sluha? O nikoli! Jsem Číňan«.

»A mluvíte přece německy!«

»Můj pán mě tomu naučil«.

»Kdo je to?«

»Pan Sei-tei-nei v Hu-nanu«.

»To je švindl«, podotkl Degenfeld tiše ke svým soudruhům. »Sei-tei-nei není žádné čínské slovo ani čínské jméno«.

»Také neznám toho slova«, odpověděl Turnerstik sebevědomě. »A ten, kdo všecky čínské dialekty tak ovládá jako já, musí by je přece znáti, kdyby to bylo skutečně čínské. Sei-tei-nei nemá ani jedinou z mých pěti koncovek«.

»Velice správné!« usmíval se student. »Chtějí to tímto způsobem s námi zkusiti, učiniti nás důvěřivými.

To se jim však nepodaří. Ovšem, jak takový lotr přijde k naší poctivé německé řeči, to nemohu pochopiti. Proto jsem přesvědčen, že je to Yankee. Vydává se za zajatého a žádá o vpuštění. Ale jakmile bychom otevřeli, tu vrazilo by jich sem tolik, že bychom nenašli místa na obranu. Uslyším, co řekne dále. Číňané by jistě nenechali zajetce volně pobíhati, aby našel příležitost sem se vplížit a s námi potaji se baviti.«

Ke dveřím obrácen tázal se dále: »Kterak dostal jste se do zajetí mořských loupežníků?«

»Právě tak jako vy: Pokládal jsem je za poctivé lidi.«

»Kde jste našel džunku?«

»V přístavu Schang-haiském. Chtěl jsem za obchodem do Kantonu a plul jsem s ‚Chui-hen‘, protože mi bylo řečeno, že tam pluje. Teprve cestou seznal jsem, mezi jaké lidi jsem upadl. Dali mi voliti mezi smrtí a přistoupením.«

»Hm! Tak stal jste se mořským loupežníkem?«

»Jenom dle zdání!«

»A nechají vás volně se procházeti?«

»Jenom na širém moři, nikoli však v přístavu. V Hongkongu byl jsem zavřen v podpalubí; jakmile byly však kotvy zdviženy, směl jsem nahoru.«

»Tak! Kdo je u vás venku přede dveřmi?«

»Nikdo.«

»Opravdu?«

»Ani človíčka. Jsem docela sám.«

»Musejí to však přece viděti, že s námi mluvíte!«

»Ne. Lucerny byly shasnuty. Nehoří ani jediná, aby nás potkávající lodi nespatřily nebo dokonce na nás nevolaly«.

»Hm! Kde je Ho-tschang?«

»Ten spí. Ostatní důstojníci také. Jenom To-kung stojí vzadu u kormidla«.

»A námořníci?«

»Jsou toliko tři stráže na palubě. Všichni ostatní odpočívají, protože s nastávajícím dnem bude mnoho práce«.

»Nespatří vás tyto stráže?«

»Ne. Jedna stojí nahoře, ta nemůže mne tady vidět. Druhá stojí u zadního stěžně; její zraky nedosahují až sem. A třetí spí u prostředního stěžně. Na všechno způsob spějí obě ostatní také«.

»Zvláštní! Což cítí se před námi tak bezpečnými, že nepostaví ani stráž přede dveře?«

»Nikdo sem nechtěl, protože střílíte. Zatarasili vaše dveře tak, že nemůžete otevřít.«

»A tu nás vyzýváte, abychom vás vpustili? Odporujete si«.

»Ne, vždyť mohu odejmouti bambusové podpěry, jimiž jsou dveře zataraseny. Smíte mi důvěřovati«.

»Tak! Co pak chcete vlastně od nás?«

»Chtěl jsem vás prositi o pomoc, neboť já sám, samojediný jsem příliš slab, abych dosáhl zase svobody«.

»Vždyť jsme právě tak zajati jako vy!«

»Zajisté! Ale po tom, co jsem o vás slyšel, máte do-

sti statečnosti, odvahy a zbraní, abyste se opět osvobodili. Proto chtěl jsem se tak rád dáti ve vaši ochranu«.

»To všecko zní velice pěkně, nesmím vám však důvěřovati«.

»Smíte. Míním to poctivě. Věřte mi to!«

Tu položil Bohumír studentovi ruku na rameno a pošeptal mu: »To zní tak dobře a útrpně. Je mi toho chlapa líto. Je-li tomu skutečně tak, jak povídá, tedy musíme se ho ujati. Pusťte ho tedy do boudy, starý Methusalem!«

»Je to příliš nebezpečné!«

»Nebezpečné? To mi nejde na rozum. Co může nám udělati jednotlivý muž?«

»Víte tak zcela určitě, že je samotný?«

»Zcela určitě ovšem ne; je však v jeho řeči něco, co mi jde k srdci. A kdyby nebyl sám, kdyby celá ta smečka stála u něho, tu jako Bohumír z Bouillonu dávno ještě nebudu se báti. Když jsem tenkrát Jerusalema dobyl a Seldžukům svůj chrup ukázal, tu nenažene mi přece strachu těch několik Čiňanků. Pušek máme dosti. Vypálíme-li do nich salvu, tak utekou jako vesničtí kluci, přichází-li pan kantor«.

»Můžeš míti pravdu; přece bych však nerad ještě více krve proléval«.

»A prve jste sám pravil: oko za oko, šunku za šunku, sádlo za sádlo!«

»To bylo nutné, abychom jim ukázali, co mohou od nás očekávati«.

»Dobrá, také teď mohou od nás, chtějí-li nás přepadnouti, jenom modré fazole očekávati. Ostatně jsem

přesvědčen, že ten ubožák to myslí skutečně poctivě. A co vám brání, abyste odstranil papír a podíval se ven, jací duchové se tam prohánějí?»

»To je správné. Podíváme se«.

Přistoupil zticha ke dveřím, odstranil papír na jednom otvoru a díval se ven. Paluba byla hvězdami tak osvětlena, že se mohl dobře orientovati. Nebylo tu nikoho. Teprve když sejmul nejdolejší papír, spatřil muže, který ležel venku na zemi, maje obličej těsně u dveří položený. Zalepil zase oba otvory papírem a řekl čekajícímu: »Chci to zkusiti. Odstraňte tedy podpory!«

Hned po těchto slovech bylo slyšeti venku narážení a posunování; a potom otevřel Methusalem dveře, jež se ve svých kožených stěžejích jenom ven otvíraly. Muž vešel kvapně do vnitř, a student zastrčil ihned zase dveře. Potom prohlížel vstoupivšího.

Byl to mladý muž asi čtyři- až pětadvacetiletý. Měl na sobě lepší oděv než námořníci ba i než jejich důstojníci. Zbraní nebylo u něho viděti. Uchopil ruku Methusalemovu a řekl srdečným tonem: »Děkuji vám, pane! Nyní smím přece míti naději, že budu zase svoboden«.

»Hm!« mýnil student hlavou vrtě. »Číňan, který mluví německy a za takových okolností se nám představuje, je něco neobyčejného. Jste přece Číňan?«

»Dokonce plnokrevný!«

»A proč jste nás oslovil německy? Kterak jste se dozvěděl, že vám budeme rozuměti?«

»Slyšel jsem, že Amerikán pravil Hotschangovi, že jste Němci«.

»Slyšel jste také, jaké zámysly chovají vůči nám?«

»Máte býti usmrceni«.

»Kdy?«

»Jakmile nastane den«.

»A kterak?«

»Rozsekají střechu nad kajutou a vhodí sem smradlavé hrnce«.

»U všech hromů! Dobře, že se toho dovídáme! Ale do té doby nechtějí ničeho podniknouti?«

»Ne. Jestliže potom vyrazíte, tu domnívají se, že by se ve dne mohli lépe proti vám brániti«.

»Tedy mají ti chlapi přece strach z nás?«

»Dokonce veliký strach. Vždyť jste přece již několik z nich usmrtili«.

»Tedy nejsou jenom poraněni, nýbrž skutečně mrtvi! Nuže, budeme i nadále své kůže hájiti. Teď musíme se nejdříve zabývati vámi. Co jste vlastně?«

»Kupec«.

»Co prodáváte?«

»Uhlí«.

»Uhlí? Hm! Tady v Číně kupec, jenž prodává uhlí! To by mne mohlo učiniti zase nedůvěřivým, kdybyste neměl tak poctivého obličeje. Líbíte se mi a rád bych vám věnoval svou důvěru, jenom kdyby nebylo toho tak řečeného pana Sei-tei-neia!«

»Co máte proti němu?«

»Toto jméno není čínské!«

»To je správné. Mluvíte snad čínsky?«

»Ano«.

»Nuže, tedy budete věděti, že vyslovujeme cizí slova svým způsobem. Je nám za těžko některé souhlásky, stojí-li vedle sebe, správně vysloviti. Tak říkáme na příklad na místo Christus Chi-li-so-tu-su a na místo Spiritus Su-pi-li-tu-su.«

»To vím; vy sám vyslovujete však obě tato slova správně!«

»Jenom proto, že jsem se mohl po léta cvičiti. Jméno Sei-tei-nei jest také německé, vyslovené však čínským jazykem. Jmenuje se vlastně . . . .«

»Zadržte!« přerušil ho Methusalem rychle. »Bylo by to možné! Co tuším! Mluvil jste o uhlí. Mluvil jste dále o panu Sei-tei-neiovi, jenž přebývá v provincii Hunan! Sei-tei-nei! Tu jste vložil ‚ei‘ mezi souhlásky a potom ještě jedno na konec slova, protože jediná a vlastní samohláska tohoto jednoslabičného slova je rovněž také ‚ei‘?«

»Tak je tomu.«

»Jméno zní tedy Stein?«

»Ano. Stein. Pan Stein je můj Pi-li-ni-zi-pa-la, můj principal.«

»Jaké je jeho křestní jméno?«

»Da-ni-ne-le, tedy Daniel.«

Tu vykřikl Richard radostně, spěchal k Číňanovi, uchopil ho za ruku a zvolal: »Stein — Daniel — Němec — v provincii Hu-nan — vy znáte tedy mého ujce, dobrého strýce Daniela? Jaké to překvapení, jaká radost! Je to řízení boží, jež mne činí neobyčejně šťastným. Jak je to dobré, že jsme vás sem vpustili!«

Číňan s úžasem pohlížel na mladíka a ptal se ho:
 »Jak? Co? Vy znáte pána?«

»Ovšem! Vždyť je to můj ujec!«

»Tedy jste . . . . tedy jste obdržel jeho dopis?«

»Ano. Víte o tom dopise?«

»Všecko! Vždyť jsem jej sám přinesl do Kantonu našemu agentovi.«

»Vy sám, vy sám!«

»Ano, a nyní chtěl jsem navštívit tohoto agenta, abych se ho z rozkazu svého principala zeptal, došla-li snad nějaká odpověď! Při tom upadl jsem mezi piraty.«

»Já sám jsem odpovědi. Na místo, abych psal, ihned jsem sám odcestoval. Strýc Methusalem zde neučinil to jinak. Chtěli jsme k agentovi do Kantonu, abychom se vyptali, jakého dopravního prostředku máme použití.«

»Methusalem? Také strýc?« tázal se Číňan. »Toho jména jsem dosud neslyšel.«

»Je velice řídké,« odpověděl červenomodrý směje se. »Pokud svět stojí, jmenoval se tak kromě mne toliko jediný a ten je nyní bohužel konečně mrtev. Kdo by byl však mohl na něco podobného pomyslit, když jste potají klepal na dvěře! Nuže ať přede mnou ještě někdo pochybuje, že dnes nedějí se již zázraky. Rozumí se, že vás vítáme co nejsrdečněji. Nenacházíme se sice tou dobou v příjemném postavení, najdeme však již prostředky a cesty, abychom se z něho vyprostili a potom vydáme se ihned do Hu-nan, nebo správněji do Ho-tsing-ting. Jmenuje se tak přece ono místo?«

»Ano, pane.«

»Zdá se, že se to dříve jmenovalo jinak?«

»Má své nynější jméno teprve od té doby, co se tam nachází pan Stein.«

»Myslíl jsem si to. Ting značí malé město, a Ho-tsing je tolik jako ohnivá studna nebo ohnivý pramen. To místo nazývalo by se tedy po německu Město Ohnivých studní. Víme, že pan Stein objevil petrolejový pramen. Proto, když jste vyslovil jeho jméno a mluvil o uhlí, začal jsem tušit, že míníte toho, jehož chceme vyhledati.«

»Nenašli jsme jenom petrolej, plyn dokonce. Čistý hořlavý plyn prýští ze země.«

»Ale ne samovolně, nýbrž následkem toho, že pan Stein půdu navrtal?«

»Ano. Z vyvrtané díry proudí vzduch, jež možno spáliti. Svítí mnohem lépe než lampy. — Ale náležíte všichni dohromady? Jste všichni mezi sebou spřízněni? Pocestujete všichni do Ho-tsing-tingu?«

»Všichni, vyjímaje tohoto jediného pána, jenž nás zajisté nebude doprovázeti tak daleko.«

Ukázal na tlustého, jenž právě tak jako kapitán a Bohumír z Bouillonu sledoval tuto scenu s největším účastenstvím. Setkání se s tímto Číňanem, jenž byl úředníkem strýce Daniela, bylo tak neobyčejné, že v prvním okamžiku nikdo ani nepomyslíl na nebezpečné postavení, ve kterém se nacházeli. Bylo tolik otázek a odpovědí. Kapitán mýnil vrtě hlavou: »Již tak mnohá loď zkřížila mé cesty, ale tak zvláštního setkání jsem dosud nezažil!«

»Já rovněž ne,« souhlasil Bohumír. »Jsem velice dojat touto dobrotou osudu. Chtěl bych popadnouti

Fatum za hlavu a dáti mu hubičku. Pojdte sem, starý Číňane! Potřesu vám rukama a volám vám srdečné Tsching-tsching-tsching vstříc, což značí v této zemi tolik jako, jsi mi nejsrdečněji vítán, starý Švédó! Prosím o vaše přátelství a sám poddávám se i se svým oboe do vašich služeb.«

Objal Číňana a políbil ho na líce. Tím byl tlustý tak dojat, že si slzu s oka setřel a téměř vzlykaje řekl: »Já jsem také vaším přítelem. Máte dobré zdraví?«

Číňan pohlížel na něho tázavě, neboť mu nerozuměl. Methusalem mu vysvětlil: »Mijnheer van Aardappelenbosch ujišťuje, že je také vaším přítelem, a ptá se, těšíte-li se dobrému zdraví!«

»O, mé zdraví je výtečné,« odpověděl nyní Číňan.

»En mijne gezondheid is niet goed. Ik ben altijd onpasselijk — a mé zdraví není dobré; jsem pořád nemocen (je mi pořád nevolno).«

Číňan nevěděl dobře, kterak přichází k tomuto důvěrnému sdělení. Chtěl pronést otázku, jež by byla snad Hollandana urazila; šťastnou náhodou přišel mu tento vstříc ujištěním: »Gij alle zijt mijne vrienden. Ik reiz met naar Ho-tsing-ting. Gij zult mij niet verliezen — Vy všichni jste moji přátelé. Pocestuji s vámi do Ho-tsing-tingu. Nemáte mne ztratiti.«

Podal všem tučné ruce a dostalo se mu ode všech ujištění, že toto jeho rozhodnutí je jim neobyčejně příjemné. Tím byl tak potěšen, že obličej jeho zářil radostí.

Na to jali se zase hovořiti o přítomnosti. Vždyť nacházeli se v postavení, jež vyžadovalo největší opatrnosti a pozornosti. Methusalem odvážil se otevřít

dveře a vystoupiti. Když se zase vrátil a závorku zastrčil, sděloval: »Není skutečně viděti ani človíčka, tito lidé, jsou neobyčejně nedbalí. Což se domnívají, že nás mají tak jisté, že se o nás nepotřebují vůbec starati?«

»Je tomu tak,« odpověděl Číňan. »Nacházíme se na širém moři a nemůžeme jim tudíž uniknouti.

»Ale oni nám rovněž ne! Z kolika hlav skládá se mužstvo?«

»Je přes šedesát lidí.«

»Tolik jsem jich nespatriil.«

»Byli ukryti.«

»A kterak jsou ozbrojeni?«

»Dle vašeho náhledu velmi špatně, dle našeho však velice dobře. Že jsou opatřeni smradlavými hrnci, za jisté jste již pozorovali?«

»Ano, a to na škodu těchto lidí.«

»Potom jsou tu děla.«

»Vždyť jsme přece žádných nespatriili!«

»Vězí v bednách, jež se nacházejí v dolním prostoru. Jakmile se rozední, mají býti vyňata z beden a rozestavena. Teprve potom bude lze poznati ‚Vodní královnu‘ jako loupeživou džunku.«

»Tedy vyplula nyní na lup?«

»Ano. Nejprve máte býti vy zavražděni, potom chce učiniti Ho-tschang honbu na obchodní džunky. Kořist bude odvedena Hui-tschu, nejvyššímu společenstva.«

»Jakého druhu jsou tato děla?«

»Z těch, jež se u nás zovou Pao. Každé má své jméno. Dle těchto označení musejí tato děla býti neobyčejně nebezpečná. Je tu ‚chrlicí drak,‘ ‚polykající tygr,‘ ‚strašlivě imponentní Pao,‘ ‚vítězíci,‘ ‚nebe dobývající‘ a ‚lidi požírající Pao.‘ Než s vašimi děly nedají se nikterak porovnatí.«

»A ruční zbraně?«

»Jsou tu meče, píky, sekery, nože, šípy, luky a staré pistole. Kromě toho pušky nejrůznějších soustav.«

»Jsou tyto poslední dobré?«

»Ne. Mají staré pušky s doutnáky. Tyto nazývají se Niao-tsiang, což značí asi tolik, jako ptačí puška. Potom tříhlavňové staré pušky. Jmenují se San-yan-tschung, ‚puška se třemi otvory,‘ dále jsou tu pušky se zámky. Říkají jim Tse-lai-ho-tsiang, ‚pušky samy od sebe střílející.‘ A konečně jsem také spatřil větrovky. Jmenují je Fung-tsiang, což značí tolik jako ‚větrová puška.‘ V řeči Mandschu zovou se Tschirgabuku mioo-tschan, což musíme přeložiti jako ‚puška se zavřeným vzduchem.‘

»Nuže, vždyť je to celá spousta vražedných nástrojů. Člověk aby se skutečně bál,« smál se červenomodrý.

»A bojíte se skutečně?« tázal se Číňan starostlivě.

Pohlížel při tom úzkostlivě na studenta. Číňané nejsou nikterak proslulí osobní odvahou, a tento zde nečinil velice pravděpodobně žádnou výjimku. Měl sice obličej docela poctivý a vzbuzující důvěru; byl však malý a hubený a neměl nikterak vzezření statečného muže nebo dokonce snad hrdiny. Byl to od něho již

velice odvážný čin, že se zřekl piratů a odešel k Němcům. Zajisté bylo by se to nestalo, kdyby byl od nich neočekával vysvobození. Měla snad býti tato naděje zklamána? V tomto případě byl by pokládal zajisté za lepší zůstatí u Číňanů. Aby jej v tomto směru vyzkoušel, odpověděl Methusalem: »Tak docela lehkó mi ovšem není. Přes šedesát nepřátel, kteří jsou tímto způsobem ozbrojeni! Co můžeme podniknouti proti dělům?«

»O běda, pane! pokládáte to za nebezpečné?«

»Velice!«

»Tak radíte mi zajisté, abych se raději zase odpřítelil, aby se pirati vůbec nedozvěděli, že jsem byl u vás?«

»Nemohu vám ani raditi, ani vás zrážeti. Čiňte, co je vám libo. Myslím však, že vaše místo je po boku synovce vašeho principala.«

»Ale tu budu zastřelen!«

»Pah! Nevěřte tomu! Chtěl jsem vás toliko zkoušeti a tu jsem se bohužel dozvěděl, že dojde-li k boji, nemůžeme na vás příliš spoléhati. Nemůže však býti každý velikým bojovníkem; je třeba také lidí míru, kupců, obchodníků uhlím a jiných. Myslím, že vás proneseme. Míti strach, to mne ani nenapadá. Je nás sice toliko pět osob, ale na šedesát Číňanů se přece ještě odvážíme. Nebo, řekněte, mijnheer, chceme snad také státi se mořskými lupiči, abychom život zachránili?«

»Ik niet,« odpověděl tázaný. »Ik heb geweeren en een mes. Ik ben een groote veldheer — já ne. Mám pušky a nůž. Jsem veliký vojevůdce.«

»A ty, Bohumíre?«

»No, ptáte-li se mne, tu je mi vás líto!« odpověděl cidič zlostně. »Hrst Číňanů nepřivede mne přece z ro-

Hned na to objevil se obličej zloděje venku nade zdí.

vnováhy. Chtějí-li se mnou na měsíc, tedy shodím je všecky dolů do oblak. Tyto chlapy od fouknu svým oboe, tak že vyletí do vzduchu. Bohumír a mořský lupič! Kdo mne má za tak zbabělého, ten zaslouží důkladný výprask a jaký!»

»Výborně! A vy, kapitáne?«

»Také mne se tážete?« mínil Turnerstick.

»Chcete mne pozlobiti, nebo snad uraziti?«

»O nikoli, považuji to za svou povinnost ptáti se vás, než učiníme nějaké rozhodnutí, jehož provedení bude zajisté spojeno s nebezpečím.«

»Tu nemohu vám nic jiného říci, než že jsem námořník, jenž vyrostl v nebezpečství.«

»Dobře, jsme tedy za jedno. Co nyní činiti? Máme sice ještě čas, je přece však lépe již teď k nějakému plánu dospěti. Kde spějí námořníci?«

Tato otázka týkala se Číňana. Ten odpověděl: »Dole v prostoru u děl.«

»Spávají vždycky tam dole?«

»Ano.«

»Tedy je zařízení docela jiné než na našich lodích. Tři strážce a kormidelník na palubě a všichni ostatní dole. To je bohopusté hospodářství, obzvláště u pirata. Viděl jsem, že jsou plachty napjaty a protože máme klidné povětrí a vane stálý vítr s pevniny, nehrozí na ten čas nebezpečí; kdyby se však náhle strhla bouře, jež objevuje se v těchto vodách častěji než jinde, tu by se džunka zcela pohodlně převrhla a s námi do hlubiny se pohroužila. Kde spí kapitán?«

»Obyčejně zde vedle,« odpověděl Číňan. »Dnes se toho však neodvážil, jelikož se bál vašich pušek. Koule

pronikají tenkou stěnou. Nachází se s majetníkem lodi a knězem v zadní kajutě.«

»To je dobře. Ale povězte mi nejdříve, jak vás mám jmenovati. Neřekl jste nám ještě svého jména.«

»Mé jméno jest Liang-ssi.« Na otázku Methusalemovu jmenoval Číňan své příjmení: Liang-ssi, po německu: ‚dobré obchody‘. Z tohoto jména dalo se snadno souditi na vlastnosti jeho nositele; tento byl na všecken způsob řádný kupec nebo vůbec obchodník. Bojovný duch nedal se tu očekávati.

»Mne,« řekl student, »můžete jmenovati všelijak. Sluji Degenfeld, někdy také Methusalem. Chcete-li však raději užívati čínštiny, tedy jmenujte mne ‚Tsing-hung‘.«

»Tsing-hung?« tázal se Číňan užasle. To znamená přece červenomodrý!«

»Ovšem.«

»Říkají vám tak?«

»Ano.«

»Proč?«

»K vůli mému nosu.«

»Zvláštní! Je to vaše příjmení?«

»Nikoli, nýbrž můj Scheng ming.«

»Vaše studentské jméno? Co jste studoval?«

»To, co zovete Tschu.«

»To znamená všecko?«

»Ano. Měl jsem málo chuti, ale mnoho času. Proto učil jsem se všemu a neumím nyní ničeho. Dovolte však, abych vám jmenoval jména ostatních pánů! Ten-

to pán je kapitán Turnerstick, kteréžto jméno by vyslovil Číňan, řeči naší neznalý, jako Tu-ru-ne-re-si-ti-ki. Zde můj sluha Bohumír, kteréžto slovo musilo by zníti jako Bo-ho-mi-ri. Vlastně jmenuje se také ještě Ziegenkopf, čímž vás však nechci obtěžovati, protože bych jinak musil říci Zi-ge-ne-ko-po-fo. A nyní tento můj milý přítel, slove Aardappelenbosch. Jak byste to řekl po čínsku?»

»A-ra-da-pa-pe-le-ne-bo-scho,« odpověděl Číňan.

»Děkuji pěkně, teď jsem rád, že jsem se nenarodil ve vaší říši středu! A nyní, milý kapitáne, rád bych také od vás něco věděl. Kolik rukou potřebuje takový Ho-tschang, aby s džunkou mohl provést nějaký obrat?«

»To musím věděti jaký.«

»Obrátit.«

»Obrátit? Hm! To záleží velice na větru.«

»Míním nynější.«

»Tedy vítr s pevniny. Jdeme po větru. Taková džunka je velice neposlušná věc. Proč se tážete?«

»Pojedeme nazpět do Hong-konga.«

»Do — Hong — kongu?« protahoval Turnerstick.
»Zbláznil jste se?«

»Myslím, že ne.«

»Číňané budou se chrániti, aby obrátili!«

»Myslím rovněž tak. Nebudeme se jich však vůbec ptáti.«

»U všech čertů! Rozumím! Mistře Methusaleme, to je odvážné!«

»Nechť si! Vždyť odvážným patří svět!« »Pravda! Jaký to kousek! Něco takového se ještě nestalo.«

»Tím lépe! Činím rád něco, co jiní nesvedou. Tedy, kolik rukou potřebujete, až převezmete velení ‚Vodní královny‘?«

»Podívám se.«

Otevřel zticha dvěře, vyšel ven a ohlížel se. Jeho bystré námořnické oko poznalo strážce, jenž spal sedě u velikého stěžně. Zkoumal loď, moře a vítr, vrátil se potom do kajuty a řekl. »Pozemní vítr a odliv, tu nedá se nic dělati s tímto lanovím a s těmi několika málo těžkými plachtami.«

»Skutečně nic?«

»Ano. Nejvýše že bychom mohli plachty svinouti, než přes to vše hnál by nás odliv dále do moře.«

»Nemohl byste aspoň trochu přitochiti?«

»Ano, ale nic nám to nepomůže. Džunka je sice svým způsobem dobře zbudována. Musil bych to přece zkusiti, když bych nechal plachty spustiti a řídil je potom lanem. Chopím-li se potom sám kormidla, jelikož vy tomu nerozumíte, tu dokáží snad aspoň, že nepoplujeme dále. Loď nepožene se více na moře a můžeme čekati až ráno nastane mořský vítr a dostaví se příliv. S oběma můžeme potom nazpět do Hongkongu.«

»Dobrá, udělejme to tedy! Tedy kolik lidí mám vám dáti k dispozici?«

»K dispozici? Což můžete námořníky z rukávů vytřepati?«

»Ano.«

»Tomu nerozumím.«

»A přece je to tak snadné. Náš přítel Liang-ssi

půjde dolů k Číňanům a pošle nám jich nahoru za jakoukoli záminkou tolik, kolik jich potřebujete. Musí je vzbuditi jednotlivě a rovněž tak jednotlivě poslati, aby dole nevěděli jeden o druhém. Ostatní nesmějí se probuditi. Jakmile se ti chlapi jednotlivě objeví, přemůžeme je. Potom budou nuceni činiti, co budeme chtít. Ty ostatní zatlučeme, že nebudou moci nahoru.«

»Nádherná myšlénka!« Methusaleme, vy jste skvostný chlap!«

»Ano,« souhlasil tlustý, »hij wil het gaanze schep muisen — ano, on chce celou loď štípnouti!«

»Ano, to chceme!« vpadl Bohumír vesele. »Prach a broky, jak se budou tvářiti u ‚Listonoše z Ninive‘, až jim budeme vypravovati, že nás pět ukradlo celou džunku i s mužstvem a odneslo ji v kapse u vesty! Ano, tak to uděláme! Co při tom mohu učiniti, to udělám milerád!«

»Není to příliš nebezpečné?« tázal se Číňan.«

»Ne,« odpověděl Methusalem.

»Ale já mám ty lidi posílati nahoru?«

»Ti vás nesežerou!« upokojoval ho kapitán. »Vymyslete si jen nějakou dobrou záminku!«

»Budou se však chtít na mně pomstít!«

»Pah! Postaráme se již o to, abychom je učinili neškodnými, by vám nemohli ublížiti. Je tu na blízku dosti provazů?«

»Dosti, avšak ve schránce před touto kajutou.«

»Ale tam možno se dostatí toliko se shora?«

»Ano.«

»A tam stojí přední stráž, to je nepříjemné!«

»Nikterak!« řekl Methusalem. »Hned promluví s slovíčko s tím mužem.«

»Vy chcete k němu nahoru?«

»Ano. Na všechny způsob spí také on. Popadnu ho trochu za hrdlo. Dejte pozor! Bohumír může jít se mnou a připravit svůj kapesník na roubík.«

Oba opustili kajutu. Viděli plátna, na nichž byly večer zavěšeny lucerny. Methusalem uřízl jedno, aby ho mohl použít za pouta. Spatřil spícího muže u velkého stěžně.

»Pojď, Bohumíre,« řekl. »Učiníme nejprve toho neškodným.«

Plížili se k němu a došli těsně až k němu, aniž se probudil.

»Popadnu ho za hrdlo,« šeptal student. »On otevře ústa, aby křičel nebo dechu nabral. Tu vstrčíš mu svůj kapesník co možná daleko do úst.«

»Výborně! Obsloužím ho dobře!« Rozřezal ještě dlouhé plátno na kratší kusy; potom sevřel muži oběma rukama hrdlo. Chtěl polekaně vyskočit a křičet. V okamžiku vsunul mu cídíček šátek do úst.

»Tak!« kývl spokojeně. »Teď nebude nám již žádnou čtverylku předzpěvovati. Mám ho svázat? Jenom ho držte pevně!«

Nenadále přepadený tloukl rukama a kopal nohama kolem sebe, nemohl však zabránit, aby ho Bohumír tak pevně nespoutal, že se nemohl ani hnouti.

»S tím jsme hotovi,« mýnil Degenfeld. »Nuže ku předu!«

Tam vedly úzké schody vedle kajuty na střechu téže. Tiše stoupali po schodech a spatřili stráž, kterak

nahoře sedě spí. Vedlo se mu právě tak, jako jeho kamarádu. Methusalem vyndal svůj kapesník, aby mu jím ústa zacpal; ale Bohumír řekl: »Nechte ho v kapse. Potřebujeme svých kapesníků sami. Uříznu mu kus jeho županu. To prokáže tutéž službu.«

Tak se stalo. Potom sestoupili oba dolů, aby sdělili soudruhům, že všechno šťastně provedli.

»Nyní máme ještě dva,« mýnil Turnerstick, »zadní stráž a kormidelníka. Při tom musím býti, k vůli kormidlu. Je záhodno pevně je přivázati. Nemůžeme nikoho postrádati.«

Nejprve poslali Liang-siho do malé komůrky pro provazy. Potom odebrali se všichni na zadní část lodi, tady vedly také schody nahoru. Na schodech seděla stráž a — — spala. Byla snadno přemožena tímže způsobem jako obě druhé.

Potom šlo ještě o kormidelníka, který zajisté bděl. Proto nebylo tak snadno se ho zmocniti a přece musilo býti zabráněno každému hluku, jelikož spal pod ním Hotschang.

»Jak to začneme?« ptal se Turnerstick. »Jestliže — ah, vždyť jsem oděn jako Číňan; bude mne tedy pokládati za někoho z mužstva. Dejte tedy pozor! Jakmile ho budu míti, tedy přijděte s provazy za mnou.«

»Popadněte ho však důkladně, aby nemohl křičet!«

»Bez starosti! Hrdlo, které svou rukou sevřu, nevydá zajisté ani zvuku.«

Kdežto ostatní zůstali dole, stoupal Turnerstick po několika málo schodech vzhůru a přímo k To-kungovi. Tento ptal se ho mrzutým tonem, co chce. Pokládal ho skutečně za stráž.

»To se můžeš ještě ptálg? odpověděl kapitán.
»Chci prohlédnutí tvůj krk, hochu. Tady, počkej, ty
mizerný zlodějský lotřingu!«

Dávaje tuto skvostnou čínskou odpověď, vložil mu
námořnické ruce kolem krku a stiskl jej tak pevně, že
kormidelník sklesl beze slova. Byl spoután a ústa mu
zacpána jako ostatním.

»Jde to dobře,« mínil Ling-ssi. »Tak snadné jsem
si to nepředstavoval.«

»No, tak snadné, jak se zdá, to arci není,« odpově-
děl Bohumír. »Chcete-li tvrditi opak, tedy zkuste to
jednou s Ho-tschangem, jenž přijde nyní na řadu. Tu
můžete dokázati, že máte morek a energii.«

»Děkuji, děkuji! Já nikoho nezardousím!«

»My také ne. Lehtáme je jen tak trochu kolem hr-
tanu, ale na živu je přece necháme. Aspoň já nemám
chuti dáti se pověsiti jako vražedník na šibenici. To
nebývalo nikdy mou zálibou, pročez těším se ještě teď
nejlepšímu blahobytu.«

Methusalem vyzval Číňana, aby mu ukázal, kde
spí Ho-tschang s majetníkem lodi. Bylo to v kajutě
pod kormidlem. Také kněz se tam nacházel.

»Byla tu místa, kde tenká stěna nepřiléhala. Záře
pronikala spárami. Degenfeld přistoupil a díval se do
vnitř. Nemohl celý prostor přehlédnouti, rozeznal však
přece ty tři muže, kteří spali na tlustých rohožích, jež
ležely na podlaze. S nízkého stropu visela papírová lu-
cerna.

»Hloupost a bezstarostnost těchto lidí je skutečně
skorem ještě větší než jejich špatnost,« pravil. »Musejí
býti úplně přesvědčeni, že nás mají pevně v pytli. S

námi tak jednati a při tom spáti jako syslové, to je přes příliš! Spoléhají se přes příliš na to, že zatarasili naše dveře. Spí mužstvo pod nimi?»

»Ne,« odpověděl Liang-ssi. »Ti lidé leží ve středním prostoru, tady více ku předu.«

»Tedy můžeme se vždycky trochu hluku odvážit, jenž se také vůbec nedá zameziti, protože se zastrčili. Máme silné hřebíky a nějaké kladivo?«

»Ano, tam, kde ležely provazy.«

»Přineste to, zatím dáme tomu panstvu zde dobré jitro!«

Číňan odešel. Degenfeld zkoušel, na které straně dveří se nachází zástrčka. Potom opřel se o dveře a vyrazil je. Tři spáči se probudili a vztyčili se na polo. Červenomodrý natáhl oba své revolvery, Bohumír rovněž tak, Richard svůj také. Turnerstick následoval jejich příkladu a tlustý, který obě své ručnice nechtěl opustiti za nic na světě, držel je hrozivě v obou rukou.

»Zůstaňte seděti nebo budete kulky polykat!« vykřikl Methusalem na polekané, ovšem v jejich mateřštině. »Kdo vydá nějaký zvuk, aniž bych mu to dovolil, je ztracen!«

Žádný malíř byl by nedovedl reprodukovati jejich vyděšené obličej. Zírali na vstoupivší tak ustrašeně, jako by měli duchy před sebou.

»Vy — vy jste to?« vykoktal konečně Ho-tschang. »Co chcete?«

»Poděkovati se za opium, které jste nám přimíchali.«

»Opium? Co myslíte?«

»Nestavte se nevědomým! Nalili jste nám opia do nápoje, abyste nás omámili!«

»To není pravda! Nic nevíme o tom.«

»Je to pravda!«

»Ne, pane! Z jaké příčiny měli jsme to udělat?«

»Abyste nás zavraždili.«

»Tien — na! Nebesa! Považujete nás za vrahy?«

»Ovšem že. Což myslíte, že nevíme, že vaše ‚Schui-heu‘ je loupežnická džunka?«

»Pane, co to povídáte! Dám ihned svolati všechny své lidi, kteří mohou dokázat, že jsme poctiví lidé.«

Chtěl povstati. Methusalem držel mu revolver proti čelu a poroučel: »Sedět zůstanete, nebo střelím! To věřím, že byste rád své lidi zavolal, ale jen proto abyste nás přemohl.«

»Pane, vy se skutečně mýlíte! Nebe a země jsou mými svědky, že se mýlíte. Jsme vaši přátelé, což jsme vás nepřijali zdvořile a pohostinně, ano dokonce i ke Kong-pitu vás nepozvali?«

»Pozvali jste nás, ale jenom za tím účelem, abyste nám mohli vhodným způsobem opium vpraviti. Víme to velmi dobře.«

»Není to pravda. Kdo nás u vás pošpinil? Mínili jsme to s vámi dobře; ale vy jste to, kteří jste naše přátelství oplatili nevděkem. Zastřelili jste tři z mých lidí a při tom poranili jste ještě čtvrtého!«

»Tedy zasáhla jedna kulka dokonce dva; to mne těší velice. A když jsme vaše lidi zastřelili, ulehli jste klidně ke spaní? Nesvědčí to proti vám? Kdybyste byli skutečně poctivými lidmi, za jaké se vydáváte,

byli byste musili s námi naložiti jako s vrahy a ne odpočinouti si dříve, dokud byste se nás nezmocnili.«

»Vždyť jsme to učinili! Nacházíte se přece v naší moci a zatarasili jsme vaše dveře.«

»Jak dalece se ve vaší moci nacházíme, to vidíte teď. A kdy jste dveře zatarasili? Dříve než jsme stříleli nebo později? Proč jste vyvrtali díry do našich dveří?«

»Abychom viděli, zda-li spíte.«

»K čemu jste to potřebovali věděti? Také to svědčí proti vám. A proč jste spustili potom muže po lodní stěně k našemu oknu?«

»Protože jste nám nedovolili dveřmi nahlížeti.«

»Hloupé výmluvy a lži! Ten muž měl k nám hoditi Hi-thu-tschang! Proč jste nezůstali v Hongkongu až dopoledne?«

»Což tam již nejsme?«

Tvářil se při této otázce tak drze, že Methusalem vyjel na něho pobouřeně: »Nepřetvařujte se! Takový chlap jako vy není s to nás oklamati. Kdyby nebyla vaše hloupost tak příliš veliká, že vzbuzuje přímo mou soustrast, tu bych váš obličej rukama zvochloval. Vy jste hned od počátku se zabývali záměrem zmocniti se nás. Proč jste nás dali špehovati Amerikánem?«

»Amerikán? Koho míníte?«

»Toho člověka, jenž se musel vydávati za Malajce.«

»Tím je také!«

»Bude nám to muset dokázat! Potom, když vám naše řeči sdělil, mohl váš duch mou otázku velmi snadno zodpověděti.«

»To může vždycky, duch je vševědoucí.«

»Opravdu? Nuže, vždyť to mám v rukou přesvědčiti vás o opaku. Řekl vám, že vy a my všichni dostaneme se šťastně do Kantonu. V tom se však bohužel přece jenom zmýlil, neboť my uzříme sice Kanton, ale vy se tam již za živa nedostanete.«

»Jak to?«

»Protože vás v Hongkongu trochu pověsí, jak to činívají s mořskými lupiči.«

Ho-tschang pohlížel na oba své soudruhy, jakoby hledal u nich pomoci; ti vyhnuli se však jeho zrakům a neodvážili se také slova promluvit. Tito lidé byli zbabělí. Když viděl, že mu přenechali obranu, zapřísahal se: »Pane, vše co nám vytýkáte, spočívá na velikém omylu, jenž se dá ihned vysvětliti, jakmile mi dovolíte, abych zavolal své lidi.«

»Potřebuji jenom jediného z nich a ten je zde. Chcete zapírat, že je vaším zajatcem?«

Liang-ssi vešel, když byl nejdříve opatrně do vnitř nahlédl. Když ho Ho-tschang spatřil, oněměl, vrhl však na něho zuřivý pohled.

»Nuže, odpovězte přece? K čemu jsou děla dole v bednách?«

»Což pak jsou nějaká děla v bednách?« zněla drzá otázka.

»To se rozumí!«

»Dovedte nás dolů, tak vám dokáži, že je to lež!«

»K tomu nemám chuti, protože tam spějí vaši protivní námořníci. Ostatně nepotřebuji slovy plýtvati;

odpovídáte jenom lžemi. V Hongkongu přimějí vás však k doznání.«

»Dobrá, tedy mne pusťte ven! Zdá se, že se loď utrhla a s odlivem na moře vyplula. Dovedu ji nazpět a potom přednese své žaloby u Hing-kuana (Mandarina spravedlnosti)!«

»Této rady neuposlechnu. Abychom džunku dopravili nazpět do Hongkongu, k tomu nepotřebujeme vás. A až se tam dostaneme, předneseme sice své žaloby, ne však u vašeho Kuana, nýbrž u našeho konsula. Jemu také vydáme loď.«

Chlapi zbledli.

»Pane, to nesmíte!« zvolal Ho-tschang.

»Proč ne? Protože by vám šlo potom brzy o hrdlo? O, my známe právní řízení vaší země! Nemáme chuti čekati na rozhodnutí šesti nižších soudů a potom ještě se dozvědět, že Tutscha-yuen (nejvyšší vyšetřující soudce) nebo Ta-li-sse (kasační dvůr) vás přece nechal běžeti. Vy jste loupežníci; to dokážeme. Vy jste nás cizozemce chtěli zavraždit, náleží tedy záležitost před zástupce zemí, jejímiž občany jsme. A tito konsulové postarají se, aby vám byl brzy provaz kolem krku hozen. Bohumíre, kapitáne, svažte ty chlapy!«

Tato poslední výzva byla ovšem po německu pronesena.

»Ik bind ook met!« pravil Mijnheer. »Ik ben ook daaraan — také budu vázat. Jsem také při tom.«

A když se chtěli ti tři brániti, držel knězi hlaveň ručnice před nosem a volal: »Sluit den mond, gij heidensch geestelyke! Wilt gij eene kogel in het aangezigt hebben — zavři ústa, ty pohanský knězi! Chceš dostati kulku do obličeje?«

To znělo ovšem dosti hrozivě. Vedle něho stál Methusalem s revolvery a ujišťoval, že každého, kdo se opováží o pomoc volati, okamžitě zastřelí. To zastrašilo Číňany tak, že se dali svázati, ba i ústa si zacpali.

Nyní šlo o to, zmocniti se mužstva. Turnerstick pravil, že potřebuje k obslužení lodi nejvýše deset lidí. Ty měl Liang-ssi jednotlivě poslati nahoru. Jelikož až dosud všecko tak dobře se zdařilo, projevil ochotu k tomu a sestoupil prostředním otvorem dolů. Na jeho chytrosti závisel další zdar odvážného kousku. Dle všeho byla jeho schytralost větší než jeho odvaha. Jelikož prohlásil, že pošle lidi k Ho-tschangovi, jenž ho pro ně poslal, tedy skrylo se těch pět za několik větších košů a prázdných beden, kolem nichž musili plavci jíti. Měli dosti provazů pohotově.

Přišel první. Když chtěl jíti kolem, byl popadnut Degenfeldem a Bohumírem. Leknutím oněměl a ostatní způsobili pohružky, jež zaslechl. Byl s oběma rukama přivázán k přednímu stěžni.

Rovněž tak vedlo se ostatním. Liang-ssi provedl svůj úkol výtečně. Řekl každému, že má přijíti k Ho-tschangovi aniž by to někdo jiný spozoroval. Tímto způsobem poslal pohnáhlu deset osob nahoru, aniž by ostatní se vzbudily. Těchto deset bylo popsáním způsobem polapeno a ke stěžni nebo k zábradlí přivázáno.

Po posledním přišel opět sám na palubu. Tázal se Methusalema, je-li s ním spokojen.

»Vy jste svou věc provedl mnohem lépe, než jsem se domníval,« odpověděl Degenfeld. »Kolik východů má tento prostor?«

»Jenom tento jediný.«

»Tedy zatlučme otvor hřebíky a přivalme naň ně-

kolik těžkých košů. Potom nepodaří se nikomu víko vyraziti.«

Číňan přinesl před tím hřebíky. Když rozléhaly se rány kladivem, probudili se ovšem námořníci. Přiběhli po schodech nahoru k otvoru, aby se dozvěděli, co znamená ten hluk. Když nyní shledali, že otvor byl zabeđen a hřebíky zatlučen, dali se do divokého křiku a pokoušeli se bednění vyraziti, což se jim však nepodařilo. Nedovedli si vysvětliti příčinu, proč Ho-tschang podnikl tento pokus, řekli si však, že má k tomu zajisté důvod a upokojili se myšlenkou, že brzy dovědí se něčeho bližšího. Jejich volání a klepání umklo. Ulehli zase.

Přes to vše postavil Methusalem Richarda Steina k otvoru, aby tu stál na stráž, k čemuž se hoch nejlépe hodil.

Nyní dospěli tak daleko, že kapitán mohl loď otočiti. Vystoupil nahoru ke komidlu, aby je řídil a odtud své rozkazy uděloval, které, jak byl přesvědčen, budou námořníkům velice srozumitelné.

Tito měli převzítí provedení a byli při tom střezeni Degenfeldem, Bohumírem, Mijnheerem a Liangssim. Kdo by nechtěl uposlechnouti, měl býti okamžitě zastřelen. To bylo jim oznámeno. Nikdo z nich neměl zbraně a pouta byla jim jen tolik uvolněna, kolik bylo právě nevyhnutelně nutno. Proto nahlédli, že se musí podrobiti a vzdali se všeho odporu. Na všechn způsob byli kromě toho tak zaraženi, že jim ani nenapadlo brániti se.

Turnerstick naznačil Methusalemovi, aby postavil tři námořníky k přednímu, tři k zadnímu a čtyři k velikému stěžni. Tyto síly zdály se mu dostatečnými,

aby řídily lana, jež byla upevněna na obou koncích ráhen, tedy na horních cípech plachet. Slouží k tomu, aby se mohlo plachtou vodorovně pohybovati, tak aby vítr opíral se více méně o plochu plachty. Zplna lanem říditi značí plachty tak otočiti, aby kolmo vítr zachycovaly; do větru lanem říditi značí plachty tak postaviti, že vítr opírá se toliko o jejich okraje.

Když spatřil kapitán, že lidé zaujali svá místa, velel: »Hojho, hoši, pozoreng, pozoring, pozorang!«

Pohlíželi na něho, ale nerozuměli mu. Když viděl, že jsou na něho upřeny obličejy mužů u zadního stěžně, pokračoval: »Všecky ruce na plachting! Napněte do větrenng! Rázně uchopit! Pevně táhnouti, táhněteng, táhnětung, táhnětung!«

Stáli tu a nevěděli, co by měli činiti.

»U všech čertung, nemůžete slyšetung! Což nemůžete čínsky rozumětung! Uvolněte plachty po větru a otočte pevně do větru! Otočeng, otočing, otočang!«

Teď ujali se řeči Degenfeld a Liang-ssi, tlumočice rozkazy velikého Činologa. Rozkazy byly provedeny a to tak snesitelně, že Turnerstick volal od kormidla: »Nuže, mistře Methusaleme, co říkáte nyní mé čínštině? Notný chlapík, tenhle Heimdall Turnerstick, ne? Může veletí ve všech dialekttech!«

»Ano, je to úžasné!« odpověděl Degenfeld. »Ani jsem tolik nečekal, vím to již. Ale našel jsem tu jednou lidi, kteří mají v hlavě správnou vysokou čínštinu. Dejte jen pozor!«

A hromovým hlasem velel dále: »Nařídte nyní úplně do větru, zplna, zplna, úplning, úplňang, úplňung! Položte je pevně, pevně položang, položing — položang!«

Jelikož byl rozkaz lidem zase ztlumočen, čehož Turnerstick buďto vůbec neslyšel nebo aspoň nedbal, byl také náležitě proveden.

»Tak je to dobře, výborně!« zvolal. »Klesá již na stranu kormidla, ta stará džunka. Jen tak dále, hoši, hošing, hošeng, hošung!«

Právě tak to šlo i s ostatními povely. Přivedl to skutečně tak daleko, že se zdálo, jakoby džunka bez pohybu spočívala na vodě, uvázal pevně kormidlo a sestoupil potom dolů, aby dal plavce zase přivázati.

Poklepal Degenfeldovi na rameno a pravil veselým tonem: »Nejsou to zlí chlapi, tihle Číňané! Ani bych si to byl nepomyslíl. Ale ovšem německou čínštinou musí s nimi člověk mluvit, jinak to nic není.«

»Vždyť v tom jste vy právě ten pravý muž!«

»To si také myslím! Ano, mé koncovky, mé koncovky, nejmilejší Methusaleme. Kdybyste se také vy chtěl s nimi spřáteliti! Potom byste se mohl těmto lidem státi také kdysi srozumitelným.«

»Budu se namáhati! Ale jak to stojí? Džunka činí přece oblouk?«

»To se jen tak zdá, zdá se to jen. Leží nepohnutě, zcela nepohnutě. Nyní vyčkáme ranního větru, jenž jak známo vane k pevnině, a přílivu. Potom poplujeme nazpět do Hong-kongu.«

»Jsme od něho daleko vzdáleni?«

»Nevím to přesně. Nemám s sebou žádných přístrojů a nemohu se spoléhati na mapy tohoto Hotschanga. Domnívám se však, že nacházíme se ještě před Mirsským zálivem. Musíme vyčkati jitra.«

»Jelikož nemáme teď ničeho na práci, musíme se postarati o naše první čtyři zajatce.«

»Ano, ti leží bez dozoru a mohli by se vyprostít. Dopravme je všechny do kajuty, ve které leží Hotschang. Tu postačí jeden, aby je střežil.«

Tento návrh byl proveden. Potom hlídal Richard u otvoru do podpalubí, Bohumír u kajuty a ostatní střežili plavce na palubě přivázané.

Co by byli tisícové za nemožné pokládali, to se podařilo. Šest osob, Liang-ssi v to počítaje, zmocnilo se loupežnické džuncky, jejíž mužstvo bylo desetkrát četnější. Radost z toho účinkovala lépe než léky. Cestující necítili více bolesti hlavy; bylo jim tak dobře, jakoby nebylo bývalo ani Sam-chu ani opia.

KAPITOLA DEVÁTÁ.

Konec loupežnické džunky.

Degenfeld přecházel po palubě sem a tam. Když přišel k Liang-ssimu, zůstal u něho státi a pravil: »Prve, když jste přišel k nám do kajuty, nebylo času k podrobnému vysvětlování. Teď, doufám, je po nebezpečí a tu bych se vás rád zeptal, kterak jste se seznámil s našim krajanem Steinem. Jak dlouho jste již u něho?«

»Podle vašeho počtu přesně již čtyři roky.«

»Je provincie Hu-nan vaším domovem?«

»Ne. Pocházím ze sousední provincie Kwéi-tschou.«

»Ah, to je pro mne velice zajímavé!«

»To věřím, neboť Kwéi-tschou je nejzajímavější provincií celé říše.«

»Proč?«

»Protože tam přebývají Sengové a Miao-tseové.«

»To je pravda. Pokládají je za zbytky praobyvatelů Číny, a zůstali po více než tři tisíciletí specificky čínskému národnímu živlu úplně cizí. To jsem však

nemyslí. Zajímám se o tuto provincii, protože tam chci jít.«

»Vy do Kwéi-tschon? Pane, to je nebezpečné!«

»Může být, musím tam však, neboť slíbil jsem to svým čestným slovem. Jste tam obeznámen?«

»Nepřilíš, jelikož jsem se musil po osm let domovinu vyhýbat. Své čestné slovo jste dal?«

»Ano, mé Kong-Kheon.«

»Dokonce vaše Kong-Kheon? Kde se to stalo? Zde v Číně?«

»Ne, nýbrž v Německu, v mé vlasti.«

»Je to možné? Byly při tom také zapáleny Tsan-hiang?«

»Zápalné hůlčičky, ano.«

»Pane, tedy to byl skutečný Číňan, kterému jste se čestným slovem zavázal!«

»Na všechnen způsob. Byl kupcem a zřídil si v městě, ve kterém jsem žil, krám se všemi možnými čínskými výrobky.«

»V Německu? To je zvláštní. Až dosud jsem myslil, že moji krajané jdou jenom na jih a na východ, tedy do Indie, na ostrovy sundajské a do Ameriky, nikoli však do Evropy. Ten svou vlast zajisté dobrovolně neopustil.«

»Uhodl jste to právě! Musil opustit Čínu jako uprchlík.«

»Měl rodinu?«

»Ano. Bohužel musil ji zanechat ve vlasti.«

»Potom běda jí, neboť na všechnen způsob musila trpět za něho! Mne stihlo totéž neštěstí.«

»Vás? Musil nějaký váš příbuzný uprchnouti?«

»Ano, můj otec.«

»Kdy?«

»Před osmi lety. Bylo mi tenkrát šestnáct let.«

»Co učinil?«

»Nic. Byl nevinen. Víte snad, že Taipingové chtěli založit nové náboženství a svrhnouti panující dynastii. Málem bylo by se jim to podařilo. Trvalo to delší dobu a stálo to krvavé boje než byli přemoženi. Rozptýlili se konečně na tlupy, jež táhly zemí loupíce a dospěly až do jižních provincií. Jedna z nich vrhla se také na Kwéi-tschou. Jeden z podřízených vůdců býval dříve přítelem mého otce, vyhledal nás a bydlil několik dní u nás, aniž bychom byli tušili, že náleží k Taipingům. Našli ho u nás. Byl zatčen a můj otec s ním, ačkoliv se zapřísahal svou neviností a jeho přítel mu dosvědčil, že ničeho nevěděl. Oba byli dopraveni do Sing-pu (trestnice) a tam zavřeni do klecí jako divá zvíř. Jeden z úředníků byl nakloněn mému otci, protože mu tento prokázal mnoho dobrého. Za noci vplížil se k němu, otevřel vězení a nechal ho uprchnouti. Otec přišel na několik okamžiků k nám, aby se s námi rozloučil. Od té doby neslyšeli jsme o něm ničeho.«

Methusalem vyslechl tuto zprávu s neobyčejným účastenstvím.

»Zvláštní!« řekl. »Ve kterém městě se to přihodilo?«

»V Seng-ho.«

»A jaké jest vaše rodinné jméno?«

»Pang.«

»Pang, v Seng-ho! Dovolíte mi, abych se vás ze-

ptal po druhém vašem jméně, ačkoliv je to vlastně nezdrořilost?»

»Rád! Děkuji vám za svou svobodu; kterak mohl bych vám zazlívati k vůli této otázce! Mé druhé jméno jest ‚Fuk-ku‘, což značí, ‚Příčinu štěstí‘. Rodiče byli až dotud bezdětni; proto dali mně, svému prvorozenému, toto jméno, aby naznačili, že jsou nyní šťastni.«

»Jaké to setkání! Není-li pravda, vaše matka slula Hao-ken, líbezná ústa?»

»Ano. Odkud to víte?»

»Měl jste ještě jednoho bratra a dvě sestry. První slul Yin-Tsian, Dobrota nebes, a obě poslední Méi-pao, Krásná postava, a Sim-ming, Světlo srdce?»

Čiňan uskočil na krok a zvolal: »Pane, co slyším! Vy znáte jména mých příbuzných!«

»Ještě více! Není-li pravda, váš otec jmenuje se Ye-kin-li?»

»Ano, ano! Kdo vám řekl toto jméno?» Tu položil mu Degenfeld ruku na rameno a odpověděl: »Řekněte mi nejdříve, jste-li dosti silen, abyste zcela nepřipraven vyslechl pro vás vysoce důležitou a překvapující novinku.«

»Je smutná?»

»Ne, potěšující.«

»Nuže, k tomu jsem dosti silen. Zvuk štěstí slycháme vždy rádi.«

»Tázal jste se, od koho jsem ta jména slyšel, i odpovídám vám: Od vašeho otce.«

»Od — — je to pravda, je to pravda?»

»Ano. On je to, jemuž jsem dal své Kong-Kheon,

že se dříve nevrátím, dokud nebudu s to přivésti jeho rodinu nebo aspoň bezpečné zprávy od ní.«

»On žije tedy, on žije?«

»Je zdráv a daří se mu velmi dobře.«

»O nebesa, o nebesa! Jaká to zpráva, jaké to poselství!«

Byl radostí unešen. Nepomyslel na to, aby se nejprve vyptával na bližší podrobnosti. Zatím stačilo mu vědomí, že jeho otec žije. Odkvapil a oběhl třikrát palubu. Konečně zůstal zase státi před Methusalemem a pravil: »Pane, sotva mohu tomu uvěřiti. Plných osm roků čekal jsem marně na nějakou zprávu od zmizelého; musil jsem za to míti, že je mrtev. A nyní slyším tak náhle, tak zcela neočekávaně, že žije v Německu! Je to div! Je to zrovna tak veliký div jako onen, že chcete k Sei-tei-neiovi, v jehož službách jsem. Jak skvostně se obé slučuje! Mně je, jakoby ch snil!«

»Také já jsem hluboce dojat, můj příteli. Cítím se velice šťastným, že jsem vás našel, neboť tím ušetřím si dlouhou dobu hledání.«

»O, hledati budete, budeme musit přece ještě hledati!«

»Kterak to?«

»Vždyť nemáte přece najíti jenom mne, nýbrž také matku a sourozence?«

»Ovšem! Domnívám se však, že víte, kde je najdeme?«

»Ne, to právě nevím.«

»Jak? Vy to nevíte? Byl jste od nich odloučen?«

»Ano. Rovněž tak dlouho, po celých osm let jsem jich ani neviděl, ani o nich neslyšel.«

»Kterak jest to možné?«

»Je to velice jednoduché. Víte zajisté, že v Číně musejí příbuzní provinilce trpěti zároveň s ním za jeho provinění?«

»Ano.«

»Aspoň bývá tomu tak v nejčastějších případech. Když otec uprchl, zmocnili se nás. Byli jsme uvězněni ale jednotlivě, abychom se nemohli spolu stýkati. Já a bratr měli jsme býti usmrčeni, tedy sejíti smrtí povstalců. Chtěli naše hlavy na zeď upevniti. Ale matka a sestry měly býti za otrokyně prodány. Tento rozsudek byl by býval ihned proveden; kdyby nebyli úředníci práhli po našich penězích.«

»Ty byly však zahrabány.«

»Odkud to víte?«

»Od vašeho otce.«

»Tu musil vám tedy věnovati svou úplnou důvěru!«

»Poctil mne svým přátelstvím a dám si všemožnou práci, abych splnil naděje, jež ve mne kladl. Víím, že vám ponechal jenom tolik peněz, kolik jste potřebovali na živobytí.«

»To nám odňali. Protože byl však můj otec bohat, tedy věděli, že jmění naše bylo někam ukryto. Měli jsme se přiznati, kde se nachází.«

»To jste nemohli, jelikož váš otec vám ono místo neřekl.«

»Ano. To bylo od něho velice opatrné, způsobilo nám to však velikou trýzeň, jelikož jsme byli mučeni.«

»Zachránilo vám to však také život. Kdyby byli jmění našeho našli, byli by vás zajisté ihned popravili.«

»Na všechen způsob. Mohu tedy alespoň já děkovati za svůj život opatrnosti otcově; ale ti ostatní byli asi k smrti umučeni.«

»Neobávejme se toho. Tak jako vy jste byl zachráněn, mohli také oni zase svobody dosíci. Jak se vám podařilo uprchnouti z vězení?«

»Pomocí téhož přítele, který mého otce osvobodil. Otevřel také mně vězení, dal mi peníze, abych se dostal za hranice provincie Kwei-tschou a pojmenoval mi místo, ve kterém měl jsem čekati na matku a sourozence. Nepřišli však. Proto se domnívám, že se jim nepodařilo osvoboditi se.«

»Proč otevřel dveře jenom vám a ne také ostatním zároveň?«

»Bylo to nemožné, protože jsme byli příliš daleko od sebe odloučeni.«

»Nepátral jste později po nich?«

»Mnohem později, ano. Ale tu uplynula již příliš veliká doba, abych se byl mohl něčeho dozvědět.«

»Měl jste to tedy učiniti dříve.«

»Nešlo to. Nemohl jsem se přece nikomu svěřiti, a sám nesměl jsem se hned tak brzy odvážiti do Kwéi-tschou. Když jsem se po pěti letech tak změnil, že jsem mohl doufati, že mne nikdo nepozná, odcestoval jsem do Seng-ho. Přítel zemřel a o našich nevěděl nikdo ničeho.«

»To je smutné pro vás a nepříjemné pro mne. Musím svému slovu dostáti a odcestuji bezpodmínečně do Seng-ho, abych se pokusil něco vyzvědět. Také byl jsem pověřen úkolem peníze vyhrabati a vašemu otci přinést.«

»Což víte, kde leží?«

»Ano.«

»To je dobré! Ale nalézají-li se tam ještě také?«

»Doufám, že ano.«

»Smím zvědět to místo?«

»Teď nechci ještě o tom mluvit; než v příhodnou dobu sdělím vám zcela jistě, čeho třeba. Jste hotov vyhledat svého otce v Německu?«

»Ihned! Vždyť se to rozumí samo sebou, zvláště když jsem tak šťasten, že umím zcela snesitelně německy.«

»Tomu jste se přiučil u pana Steina?«

»Ano. Chtěl slyšet svou mateřštinu. Chtěl mít člověka, s nímž by se mohl bavit po německu. Získal jsem si jeho spokojenosti a tak vyvolil si ze všech svých lidí mne a vyučoval mne.«

»Je skutečně bohat?«

»Velice bohat. Je nejbohatším mužem v Ho-tsing-tingu.«

»To neznamená mnoho, protože toto ‚Město Ohnivých studní‘ je na všecken způsob malé místo.«

»Bylo malé, ale od té doby, co objevil pan Stein petrolej, rychle vzrostlo.«

»A chce tam zůstat?«

»Musí, nechce-li ztratit veškerý svůj majetek. Touží sice po vlasti, nenajde však nikoho, kdo by mu prameny a vše, co k tomu náleží, odkoupil. Kdyby našel kupce, šel by ihned do Německa.«

»Stal se čínským poddaným?«

»Ne. Kdyby tomu bylo tak, nebyl by získal tak velikého jmění. Mandarinové se v tom vyznají, aby výtěžek obchodníků plynul z velké části do jejich kapes. Přišel jako občan severoamerický a je jím dosud. Nachází se tedy pod ochranou Spojených států.«

Bohumír z Bouillonu spatřil, že ti dva tak důvěrně spolu hovořili. Soudil z toho, že mají spolu něco velmi důležitého projednávat a tak pudila ho zvědavost s jeho stanovisko a k nim.

»Jakou pak tu máte konferenci?« tázal se. »Smím si dovoliti také trochu naslouchati?«

»Ano, starý Bohumíre,« odpověděl Degenfeld. »Také ty se zaraduješ. Učinili jsme, aniž bychom to byli tušili, veliký krok k dosažení našeho cíle.«

»Snad s těmi známými sedmimílovými botami?«

»Skoro je to takové. Vyšlo totiž právě na jevo, že tento mladý muž je nejstarší syn našeho přítele Ye-kin-li.«

»Co? Jak? Kde? Našeho starého Ye-kin-li s Kong-Kheonem, jenž mi spílal Nieuu-chi-tchin-nieuu? Není to snad nějaký omyl?«

»Nikoli, souhlasí to.«

»Předložil svůj očkovací list?«

»Není třeba. Legitimační zkoušku přestál úplně.«

»Potom dějí se ještě divy a zázraky každodenně a také ještě nyní! Kdo by si to pomyslí! Vy Číňané jste malý Ye-kin-li! Kterak to vlastně vyšlo na jevo?«

Radostí pronesl svou otázku tak hlasitě, že tlustý také přispěchal a ptal se: »Wat krijscht de Godfrijd want zov — proč pak ječí tak Bohumír?«

»Co ječím?« mýnil tento. »To se ještě ptáte, tlustý? Podívejte se dobře na tohoto syna středu! Je to úplně ten, jehož zde hledáme, totiž živoucí Isaak Abrahamův, jehož doma jmenovali Ye-kin-li!«

»Tedy jeho syn?«

»Ano, jeho syn! Co tomu říkáte?«

»Wat ik zeg? Zull ik dat gelovven — co tomu říkám? Mám tomu věřiti?«

»Ovšem! Je syn našeho čínského obchodníka! Našli jsme ho, aniž bychom ho byli ještě hledali!«

»God zij geprezen! Goeden morgen, mijn vriend! Ik ben Mijnheer van Aardappelenbosch. Ik heb gewild ju ook met zoeken — Budiž Bůh pochválen! Dobré jitro, můj příteli! Jsem Mijnheer van Aardappelenbosch. Chtěl jsem vás také hledati.«

Potřásl mu oběma rukama a byl tak potěšen, jako by ho bylo osobně veliké štěstí potkalo. Měl jako většina tlustých lidí, velmi dobré srdce a měkkou mysl.

Také Turnerstick a Richard přišli, aby vyzvěděli příčinu tak veliké radosti. Ale Methusalem rozehnal zase rychle neopatrnou společnost. Nebylo nyní kdy na takovéto zábavy, jelikož bylo třeba věnovati zajatým největší pozornost.

Za tím účelem dal Degenfeld rozsvítiti všecky lucerny na palubě. Těch bylo takové množství, že osvětlení podobalo se potom skoro nějaké illuminaci.

Námořníci byli tak pevně přivázáni, že se nemohli vyprostiti. Zajatí v kajutě nemohli se také zbaviti svých provazů, a pod palubou panovalo nejúplnější ticho. Ti lidé spali netušíce, že probuzení přinese jim největší zděšení, jehož se vůbec mohli nadíti.

Za takových okolností nepůsobil těmto šesti osobám jejich strážný úřad žádných obtíží. Musili se zřítci spánku; to bylo vše.

Pozemní vítr vanul stále až k ránu; potom ustával ponenáhlu, až ustal na malou chvíli docela. Když zase oživil, vanul opačným směrem. Vanul s moře k zemi, a nyní nastala doba pro Turnersticka, aby námořníky komandoval zase k lanům, aby loď s mořským větrem se vrátila do přístavu.

Den svítal a lucerny byly zhasnuty. Odvázali námořníky a ti byli nuceni jako za noci vykonati rozkazy kapitánovy, jež jim byly tímže způsobem ztlumočeny. Potom byli zase přivázáni.

Ovšem že nebyly obličeje jejich při tom nikterak přívětivé. Poslechli jenom, jelikož viděli, že jsou na ně zbraně namířeny. Malajští námořníci, jichž bývá v těchto krajinách přece dosti, byli by se zachovali docela jinak; ti byli by vzdorovali i puškám a revolverům. Ale Číňan je hrdinou jenom tenkrát, nehrozí mu nebezpečí, anebo může-li aspoň s jakousi jistotou počítati na úspěch.

Brzy bylo tak jasno, že bylo možno přehlédnouti celý obzor, a tu spatřili mužové, že džunka není jedinou lodí, jež se tu nachází. Za nimi chrlil parník mraky dýmu z mohutného komína.

Degenfeld vystoupil nahoru ke kapitánovi, jenž stál u kormidla, a tázal se: »Jaká loď je to asi, mistře?«

»To vám může říci každé dvouleté dítě. Za čtvrt hodiny nás dohoní a promluví na nás. Je to válečná loď.«

»Pěkně stavěna, jak se zdá.«

»Co jmenujete pěkné u tohoto nového druhu mořských pannen! Je to křižák, z oceli zbudovaný. Nechtěl bych se s tím chlapíkem dostat do hádky. Přichází nám právě vhod.«

»Jak to?«

»Jak to? Jaká to otázka! Měl jsem beztoho starosti, třeba jsem to neříkal. Nejste námořníkem a nevíte, co to znamená, kdyby se mezi těmi chlapy v podpalubí džunky našla jediná chytrá a podnikavá hlava. Kdyby se jim podařilo prolomit otvor, byli bychom ztraceni.«

»S takovou matematickou jistotou, jak vy to míníte, zajisté ne!«

»Pah! Kdo to mezná, ten podceňuje ovšem nebezpečí. Potřebujeme ještě kolik hodin, než dostaneme se do přístavu. Kdo ví, co by se mohlo mezi tím sběhnouti. Až budou ti holomci čilí, zaslechnou leccos. Proto je mi milé, že přijíždí obrněnec. Dáme se ovšem do jeho ochrany. Pak jsme prosti všech starostí.«

»Ano, míníte-li to takhle, tu dávám vám úplně za pravdu. Potom nehrozí nám již žádné nebezpečí více.«

»Kdyby tu byla skříňka signálová, vyzval bych křižák, aby si více pospíšil. Jak se zdá, věnuje nám bez toho svou pozornost. Vidíte nyní mraky dýmu? Přidává páry. To je jisté znamení, že nám nedůvěřuje. Nacházíme se na všecken způsob blízko břehu a on myslí, že mu chceme uklouznouti mezi mělčinami. K tomu nechce nám dopřáti času. Za deset minut je tu.«

»Jakou vlajku má?«

»Nemá ještě žádné, ukáže ji však v témže okamžiku, kdy nám dá dobrého jitra. Dejte pozor!«

Pancéřová loď blížila se s ohromnou rychlostí.

Neuplynulo ještě ani pět minut, tu zakroužil nad jeho palubou světlý obláček a potom zaduněl výstřel.

»Nemůžeme bohužel odpověditi,« pravil Turnerstick. »Nemáme děl nahoře; všecka vězí v bednách. Chci mu přece však ukázati, že rozumíme jeho řeči. Chopte se kormidla a držte je zrovna tak jako dosud. Ah, Angličan!«

Ukázal na válečnou loď, na níž byla nyní vytažena velkobritanská modrá vlajka; potom seběhl po schodech dolů k zadnímu stěžni, dal čínskou červenožlutou obchodní vlajku, jež na něm plápolala, spustiti dolů, svázal ji po délce dohromady a vytáhl ji zase vzhůru. Platí to za mezinárodní znamení v nouzi.

Potom vyňal svůj nůž a přeřízl obě lana u plachty, jež ihned ve vzduchu se zatřepala. Totéž učinil také u ostatních plachet. Těžké plachty bily do stěžnů, že tyto zazvučely. Když se zase vrátil ke kormidlu, řekl: »Těžká a odvážná věc! Ale za nynějšího větru to jde. Nechtěl jsem plavce zase odvázati. Podívejte se na jejich obličej! Největší úzkost zírá jim z očí. Vědí, že pro ně nastal soudný den.«

Nyní přihnal se parník, přeplul těsně kolem, dal potom zpáteční páru a přistanul.

Veškerá stráž palubní stála u kormidla a pohlížela sem. Velitel stál na můstku a pronikavým zrakem zkoumal džunku. Ale palubní důstojník volal sem čínsky: »Dschuen ahoi! Nan-tao Schui-heu?«

»Nebesa!« pravil Turnerstick. »Má to snad býti čínsky? Ať se dá potom vycpat! Není při tom ani jedině koncovky!«

»Ovšem je to čínsky,« odpověděl Degenfeld. »Volá: ‚Lodi ahoi! Je to skutečně Vodní královna?‘ Přejeť dříve kolem nás, aby mohl přečísti jméno džunky.«

A obraceje se ke křižáku volal: »Pirátská džunka Schui-heu, opanována námi pěti Evropany. Šedesát osob vězí v podpalubí, otvor jsme zbednili. Prosíme o rychlou pomoc!«

Důstojník se obrátil k veliteli na můstku, vyměnil s ním několik slov a tázal se potom v anglické řeči, již byl také Degenfeld použil: »Kdo jste?«

»Tři němečtí studenti, hollandský plantážník a Heimdall Turnerstick, kapitán americké obchodní lodi.«

»Turnerstick, Turnerstick! All devils! Kde je ten starý Švéda?« tázal se velitel rychle.

»Zde jsem, zde!« odpověděl kapitán s jednou rukou na kormidle a druhou mávaje svým rákosovým kloboukem. »Ah, je-li možná! Teď teprve vidím obličej. Kapitán Beadle, je-li možná!«

»Hallo! Turnersticku, vy jste to skutečně. Ale který ďábel vás posedl, že jste si nasadil tohle pohanské roucho?«

»Odpovídá to mému nynějšímu postavení. Jsem Tur-ning sti-king kuo-ngan to-fu-tsiang.«

»Aby vás kozel vzal! Zajisté nějaká linguistická kaprice! Dal jsem si na džunku, hned jak jsem ji spatřil, bedlivý pozor. Nevěřil jsem jí. Musím ji už znáti. Nevěřil jsem také zprávě vašeho souseda. Jelikož vidím však vás u kormidla, věřím všemu. Musíme se k vám podívati.«

»Ano. Máme nyní ranní stráž. Pošlete sem dopolední stráž.«

»Jak? Polovinu mužstva!«

»Je toho zapotřebí. Máme přes šedesát mužů v podpalubí.«

»Dobrá! Jsem zvědav poslechnouti, jak se to stalo. Na všechny způsob zase jednou mistrovský kousek Turnerstickův!«

Důstojník zvolal známé »R i s e o u t, obydlí ve jménu božím« a brzy proudili silní modrokabátníci z otvorů. Byl spuštěn člun a provazový řebřík a také Turnerstick prosil Bohumíra a Richarda, aby spustili schůdky džun-ky. Kapitán Beadle předal velení lodi svému důstojníku, aby se sám odebral na »Vodní královnu«.

Turnerstick stál u kormidla a výskal mu vstříc. Znali se již z dřívější doby; setkali se již často a radostně potřásli si rukama. Přese všecku vážnost situace zasmál se velitel hlasitě, když prohlédl si nyní podrobně cblek Turnerstickův. Tento zůstal však úplně vážným a pravil: »Co je tu k smíchu, sire? Jsem teď čínským generalmajorem, a že rozumím svému oboru, dokážu vám tím, že vám odevzdám přes půl sta piratů i s jejich džunkou!«

»Vím již! Vždyť vás znám! Ale jenom pět mužů, skutečně jen pět mužů? Řekněte, kterak je to možno?«

Budu vám to vypravovati. Vlastně nenáleží sláva mně, nýbrž tady našemu červenomodrému Methusalemovi.«

»Červenomodrý? Methusalem? Hm!« pravil Beadle prohlížeje Degenfelda.

Bylo na něm viděti, že mu nepřipadá jenom Turnerstick žertovným; namahal se všemožně, aby zůstal vážným.

Turnerstick vyprávěl mu stručnými slovy zažité dobrodružství. Velitel zvažněl nyní, aniž se musel do toho nutiti.

»Při sám Bůh,« pravil, »to je skutečně čin, jemuž třeba vzdáti všecku čest! V studentském svátečním obleku přijíti do Číny, je — — hm! Vy jste se však tak zachovali, že musím vám všem ruce stisknouti.«

Učinil tak a pokračoval potom dále, vrhaje zkoumavý pohled na palubu: »Řekl jsem již, že zdá se mi býti tato džunka známa. Proto ptal jsem se, je-li to skutečně ‚Schui-heu‘.«

»Arci že je to.«

»Tak? Hm! Chtěl bych se vsaditi, že mám tu spíše starého známého před sebou, jenž mi bohužel již několikráte uklouzl mezi mělčinami, kam jsem ho nemohl následovati. Námořník pozná loď zase, kdyby měla třeba deset jiných jmen. Jsem přesvědčen, že toto plavidlo je pověstný ‚Hai-lung‘ (mořský drak). Podíváme se přece.«

Jeho lidé stáli ozbrojeni v řadách. Kynul Turnerstickovi, aby ho následoval, vystoupil na přední palubu a nahnul se dolů přes zábradlí.

»Myslil jsem si to! Falešný obraz! Je třeba ho jenom obrátiti a tu spatříme namalovaného draka a pod tímže na všecken způsob obě písemné značky, jež znamenají Hai-lung, tedy mořského draka. Obraz je přišoubován. Kdybychom měli klíč na šrouby, tedy...«

»Dole u kajuty stojí skříňka, jež obsahuje různé nástroje,« vpadl Methusalem do řeči. »Také oba nebozezy, jimiž vyvrtali díry do našich dveří.«

Richard šel pro skříňku. Byl v ní klíč na šrouby. Kapitán poručil dvěma ze svých lidí, aby obraz obrá-

tili a pak zase přišroubovali. Byl tu skutečně vyobrazen ohyzdný drak, jenž otvíral jícen, s podpisem »Hai-lung.«

»To stačí,« pravil Beadle. »Dalších důkazů vlastně nepotřebujeme. Hai-lung je v těchto vodách tak pověstný, že s mužstvem jeho udělá se krátký proces. Ale jak zmocníme se jenom těchto lidí? Co soudíte vy, kapitáne?«

»Hm!« odpověděl Turnerstick. »Zlá otázka!«

»Ovšem. Nerad bych své hochy zbytečně na porážku hnal. Ti chlapi mají tam dole dosti zbraní, aby nás, kdybychom chtěli otvorem vniknouti, uvítali prachem a olovem. A prachárna je také dole. Kdyby jim tak napadlo, vyhoditi raději sebe i nás do povětří, nežli se vzdáti!«

»K tomu nedostává se jim odvahy.«

»Myslíte? Považuji přece za účelnější použití lsti. Ale jak? Můj poručík namířil sice již naše děla sem na palubu. Mohl by vypáliti několik ran na slepo. Ti chlapi nejsou však nahoře, nýbrž dole.«

»Nechte mne promluvíti několik slov tady s Liangssi!« prosil Methusalem. A obrátiv se k Číňanovi tázal se ho: »Je tu ještě přední a zadní prostor. Jsou tyto prostory spojeny dole s prostředním?«

»Ne.«

»Piráti nacházejí se tedy jenom v prostředním?«

»Ano.«

»Jakým způsobem komanduje Ho-tschang všecky lidi na palubu?«

»Svou píšťalkou.«

»Kde je tato?«

»Má ji stále viseti na krku.«

»Ano, vzpomínám si, že jsem ji viděl.«

»Tu myslím, abychom prolomili zase otvor. Jakmile zapískneme, přiběhnou lidé nahoru.«

»Leda by byli hloupí. Myslíte snad, že ještě spějí?« řekl Beadle. »Ti stojí dole u oken a vidí, že nachází se vedle džunky válečná loď. Vědí tedy již, na čem jsou. A první z nich, jenž by chtěl vystoupiti na palubu, spatřil by mé lidi, zmizel by ihned a varoval by své soudruhy.«

»Dobrá, tak je tu ještě jeden prostředek, můžeme-li se totiž k němu dostat. Porazíme je vlastními jejich zbraněmi. Myslím famosní Hi-thu-tschangs.«

»Co je to?«

»Smradlavé hrnce.«

»To by byl ovšem skvostný prostředek. Ale kde se nacházejí?«

»V prostoru před otvorem,« odpověděl Liang-si.

»Tedy můžeme k nim. Ved'te nás!« Přivolal ještě několik svých lidí a sestoupil s nimi dolů. Turnerstick a Methusalem následovali. Mijnheer chtěl se také připojit, bohužel ukázalo se však, že otvor nebyl udělán s ohledem na jeho tělesný objem. Musil zůstat nahoře.

Octli se v prostoru nepříliš velikém, jenž byl docela prázdný. Sloužil patrně za skladistě naloupených věcí. Ještě užší schody vedly dále dolů do spodku lodi, kde byla přítěž. Tam byla úplná tma. Beadle zapálil voskovou zápalku a při svitu téže bylo viděti několik řad zavřených hrnců v písku, jenž tvořil přítěž.

»Tady jsou,« řekl Turnerstick. »Dopravíme nějaký počet nahoru!«

Zápalka shasla. Bylo zase temno. Věděli však nyní, kde stály hrnce a kráčeli teď v písku k nim. Za této pausy, kdy nikdo nemluvil, zazněl hlasitý ston.

»Je tu někdo?« tázal se Beadle.

»Ngái ya!« zaznělo to se strany.

»To bylo čínsky. Co to znamená?«

»O běda!« odpověděl Methusalem.

»Nacházel by se tu některý z pirátů?«

»Snad z trestu!«

»Kien schin!« zaznělo to poznovu.

»Co to značí?«

»Na pomoc!« odpověděl červenomodrý.

»Snad je tu přece nějaký poctivý člověk, jenž upadl v moc pirátů. Přesvědčíme se.«

Nařídil svým lidem, aby vynesli zatím jistý počet hrnců nahoru, a zápalil zase zápalku. Když se s Turnerstickem a Degenfeldem obrátil na stranu, odkudž bylo slyšeti vzdechy, spozorovali nízkou dřevěnou skříň. Beadle zaklepal na ni a ptal se: »Je tu někdo uvnitř?«

»Hu-tsi — o běda!« zněla odpověď.

»Schui-tschung-kian — kdo je to uvnitř?« tázal se Methusalem.

»Ngo-men-ri — my dva« bylo odpověděno.

»Schui ni-men — kdo jste?«

»Ngo Tong-tschi. fa Ho-po-so — já jsem Tong-tschi a ten druhý je Ho-po-so.«

Degenfeld musel kapitánovi odpovědi překládati.

»U všech ďasů!« pravil tento. »Bylo by to možná? Ho-po-so jmenují se oba úředníci, kteří mají míti dozor nad všemi lodníky v přístavu kantonském. Byl by snad jeden z nich upadl do rukou pirátů? Co je ten druhý, nevím. Tong-tschi je mi neznámo. Víte to vy snad?«

»Ano. Tong-tschi a Tong-pan jsou velmi vysoké magistrátní osoby, s jejichž povinnostmi jsem se často zaměstnával, protože musejí míti velmi mnoho na práci. Zákon jim ukládá, aby vybírali dávky na penězích a v přírodninách, bděli nad vojskem, řídili policii, revidovali poštovní stanice, měli péči o zlepšení plemen koňských, vedli dozor nad statky státními, udržovali v náležitém stavu hráze a průplavy, dávali pozor na horské kmeny, dosud úplně nepodrobené a konečně především jiným dozírali na cizince na hranicích a v nitru říše a udržovali v pořádku vydávání cestovních pasů.«

»O běda! To aby se takový ubožák roztrhal na kusy!«

»Ano úřad takového Tong-tschi je obtížný a důležitý. Kde je zámek u této skříně?«

Nebylo možno jej nalézti, protože zápalka zase shasla.

»Nechme toho prozatím!« pravil Beadle. Máme důležitější věci na starosti. Ti dva chlapi mohou tam ještě čtvrthodinky vyčkati, ať je to kdokoli. Především jiným musíme se zmocnit mužstva.«

Mezitím bylo odneseno na palubu nejméně deset až dvanáct smrdících hrnců. To stačilo k zamýšlenému účelu. Ti tři vystoupili zase nahoru a nyní byly s otvoru

odstraněny těžké koše. Pod ním nehýbalo se ničeho. Každý byl by pochyboval, že dole nachází se tolik lidí. Vyrazili otvor.

Kdo se domníval, že se nyní piráti pohnou ven, byl by býval na značném omylu. Nedali o sobě ničeho siy-šeti, ani nedali se viděti. Ovšem střežil se však každý, aby se k otevřenému otvoru nepřiblížil. Mohl snadno dostat kulku.

Nyní byly smrdící hrnce přineseny. Zdálo se, že mají velice tenké stěny a měly skoro tvar a také úzký otvor našich hliněných zahříváčků. Arci byly neprodyšně ucpány.

Jeden z námořníků hodil, drže se při tom od otvoru pokud možno daleko, tak že nemohl býti ze zdola spatřen, první hrnec dolů. Jeho soudruzi měli pušky k výstřelu připraveny. Bylo slyšeti, že se hrnec rozbil na kusy.

»Ngu-hu, hi-thu-tschang — ó běda, smrdící hrnce!« zazněl dole hlasitý výkřik.

Druhý a třetí sletěl dolů. Účinek byl takový, že ho bylo cítiti i nahoře.

»Dělejte rychle,« poroučel kapitán Beadle, »jinak musíme sami utéci!«

Jeho rozkazu bylo uposlechnuto a potom byl otvor zase zadělán.

Dole nastal mnohohlasý křik pustý lomoz a nářek. Tloukli do bednění otvoru, aby jej vyrazili, ale na něm byly zase postaveny těžké koše. Potom slyšeli lidé na palubě se nacházející, že byly po stranách lodi okna vyražena. Piráti lapali čerstvý vzduch.

Prostředek byl neobyčejně drastický. Nepůsobil jenom na pacienty, nýbrž také na lékaře. Strašlivý zápach, jenž vymyká se jakémukoli popisu, dral se okny nahoru na palubu. Kapitán Beadle ustoupil na zadní palubu, Turnerstick s ním. Námořníci byli by se rovněž rádi vzdálili, musili však zůstat státi.

»No, kdo tohle vynalezl a před tím vyzkoušel, ten musel míti nos s nervy tak tlustými jako pavuza!« zvolal Bohumír z Bouillonu. »Co si má můj fagot při tom mysliti! Přivede mne to do nejkrásnějšího duševního rozladění. Zachráním ho a sebe s ním. Co říkáte vy tomu, mijnheer?«

»Was ik zeg? Foei! Donder em bliksem! Dat ruikt waarachtig na hondert duizend ongelukkigen nijlpaarden — co říkám? Fuj! Hromy a blesky! To smrdí opravdu jako stotisíc nešťastných hrochů!«

Rychle dal se na útěk a utekl se na nejzazší konec přídí.

Jenom Číňan může připadnouti na takový vynález. Loupežník každé jiné země odváží se života. Čínský pirát vítězí nad svými protivníky smradem!

Trvalo to delší dobu, než tento smrad tak dalece vyprchal, že kapitán Beadle sestoupil zase na střední palubu.

»Co nyní?« tázal se poznovu. »Rád bych věděl, jak se vede těm chlapům tam dole. Zkusme to otvor otevřít!«

Několik jeho lidí jalo se prováděti rozkaz. Sotva se tak stalo, dal se kapitán znova spěšně na útěk. Otvor podobal se výhni, z níž vystupovaly výpary pekelné. Musili počkati nejméně deset minut, než se mohli k otvoru zase přiblížiti

Nyní šlo o to, aby se vypátralo, jaký účinek měly smrdící hrnce. Beadle chtěl, aby vystoupili dobrovolníci. Ale tu pravil Bohumír z Bouillonu: »Ne, sire, toho není třeba. Mám také čest v těle a nenechám si nadávat. Uváži se na provaz a vezmu své oboe s sebou. Jakmile zatroubím, vytáhnete mne zase na zlaté světlo denní. Oboe má dáti znamení, že tam dole není všecko v dobrém stavu. Kdo pil opium, ten snese jistě také ammoniak. Mijnheer, držte lano pevně!«

Uvázal si provaz kolem těla přidržel si kapesník u nosu a sestoupil s fagottem do hlubiny. Nikdo ho z toho nezrážel. Co podnikal, byl přece hrdinský čin. Bylo se mu obávati nejen plynů, nýbrž mnohem více ještě pirátů, kteří nebyli snad omámeni.

Mijnheer držel druhý konec provazu a naslouchal. Teď, opravdu, teď bylo slyšeti tam dole nevyličitelný trilek na fagott.

»Táhněte, mijnheer, táhněte!« volal Turnerstick. »Upadl! Omdlel!«

Thlustý táhl ze všech sil.

»Het is zoo zwaar — je to tak těžké!« hekal.

»Tedy vám pomohu. Ale táhněte jen, sice se zadusí.«

Oba dva táhli strašlivě. Jejich obličeje se zardívaly pořád víc a více, ale nešťastníka nevytáhli ani o palec. Tu objevil se v otvoru nejprve fagott a potom Bohumír sám. Neměl již provaz kolem těla a tázal se nejvýš udiveně: »Ale mijnheer, proč táhnete tak strašlivě? Proč pak se namáháte tak neobyčejně?«

Thlustý pohlédl na něho udiveně, pustil provaz, sňal škotskou čepici, setřel si pot se své lysé hlavy a odpověděl: »Ik dacht, gij zijt daaraan!«

»Ne, nevisím již na tom, nýbrž uvázal jsem druhý konec dole na trám.«

»Slone!«

Se zlostným pohledem vmetl mu toto slovo do obličeje a odešel.

»Pane Ziegenkopfe, já jsem také táhl!« zvolal Turnerstick. »Vyprosil bych si takové uličnické kousky!«

»Uličnické kousky? Kterak to?«

»Řekl jste, abychom ihned táhli, jakmile zatroubíte!«

»Ano, to byla má řeč. Ale což jsem troubil?«

»Ano, a jak!«

»Nikoli, nýbrž jen trilkoval. To je něco docela jiného! To je něco pro cvičenou hudební mysl. Tímto trilkováním jsem naznačil, že má duše je plna radosti z toho, co jsem tam dole spatřil. Trilkovati není nikdy troubiti; pamatujte si to. Vytroubiti umí mnohý, také kávu; ale vytrilkujte ji!«

»Vy jste nenapravitelný halama! Co jste tam spatřil?«

»Pravou janičářskou muziku. Leží sem a tam v divoké změti a nevědí, kam se poděla jejich duchapřítomnost. Jsou hypnotisováni smrdícími hrnci.«

»Opravdu?«

»Nechcete-li tomu uvěřiti, tedy jděte laskavě blíže! Potom můžete také odvázati zase provaz s trámu, za což bude vám velice vděčen. Odtáhnouti jste ho přece nemohli.«

To bylo poselství, jež slyšeli tak rádi, že mu úličnický kousek rádi prominuli. Kapitán Beadle poslal své lidi dolů. Bylo tomu tak, jak Bohumír povídal. Číňané spočívali bez vědomí a na polo udušení v prostoru, v němž byl ještě teď vzduch, který dráždil ke kašli a ke kýchání.

Nejprve byl prostor důkladně prohlédnut. Tu stála děla v bednách. Tu visely na stěnách zbraně různých druhů. Na zemi ležely rohože, jež tvořily lůžka. Vzadu byly zamčené dveře, o nichž pravil Liang-ssi, že vedou do prachárny.

Jiný trochu užší otvor vedl ještě hlouběji dolů, do prostředního oddělení, kde ležela přítěž. Tam, tak poručil kapitán Beadle, měli býti zajatí dopraveni, když jim byli odebrali všechny zbraně a obsah jejich kapes.

To musilo se však státi rychle, dokud by nenašli snad zase vědomí! Rozsvítili lucerny a potom spouštěli piráty jednoho po druhém do dolního prostoru, kde je popadli a položili do vlhkého písku.

Když se to stalo, byl otvor uzamčen. Jenom malé vzdušné otvory, v podlaze umístěné, zůstaly otevřeny. Oněch deset Číňanů, kteří byli ještě nahoře na palubě uvázaní, zůstalo tam. Měli i na dále obsluhovat plachty, dokud by »Schui-heu« nebo vlastně »Hai-lung« do přístavu nedospěl.

»Nechcete nás vzíti do vleku?« tázal se Turnerstick kapitána válečné lodi.

»K čemu? Přehození lana činí obtíže a vyžaduje času. Převezmete-li velení džunky, vím, že bude v nejlepších rukou. Lidí k obsluhování plachet máte dosti a kromě toho nechám vám tu pro nepředvídané pří-

pady několik svých hochů. Popluji napřed a oznámím váš příchod.«

»Dobrá! Tu bude zajisté nějaké uvítání?«

»Zajisté! ‚Hai-lung‘ musí býti přijat s náležitou oslavou. Všichni poctiví lidé budou se z toho těšiti, že dovesloval konečně. A což teprve až se roznese, že byl zajat pěti osobami, tu neručím za to, že vám vystaví slavnostní bránu!«

»Pah! Pět mužů! Vždyť jste se přece také k tomu nahodili!«

»Nemohl jsem však nic jiného učiniti, než podati trochu pomocné ruky, což zásluhy vaše ani dost málo neztenčuje. Kořist připadne ovšem vám «

»Nepotřebuji jí.«

»Vaši přátelé budou zajisté smýšleti moudřeji.«

Také já se jí vzdávám,« mínil Methusalem.

»Ik ook (já též),« souhlasil tlustý.

»Já rovněž,« smál se Richard.

»Ale já ne!« pravil Bohumír z Bouillonu. »Zásluhám náleží koruna a nemohou-li to býti koruny, tedy vezmu rovněž tak rád za vděk stříbrem a drobnými. Kdo zajal loď? Já, neboť já jsem to byl, jenž uvázal trám. Proto chci míti svůj podíl z kořisti, jelikož jako cídič nemám se svým oboe na růžích ustláno. Chci se konečně také jednou postarati o svou budoucnost. Nemohl-li jsem si na zemi ničeho ušetřiti, tedy ať si pomohu aspoň na moři.«

»Velice krásné!« smál se Methusalem. »Přenechá vám ti svůj podíl.«

»Ik ook (já také),« prohlásil tlustý, jenž byl příliš dobromyslný, než aby si byl vzpomněl na šibalský kousek, při němž se prve marně namáhal.

»Tedy ať si vezme všecko!« zvolal Turnerstick. »Pozemní myš, trilkář na fagott a kořist na moři! Něco takového tu ještě nikdy nebylo!«

»Oho! Já sám jsem tu také ještě nebyl, jsem tudíž unikum! Přinese-li mi ta stará džunka dosti peněz, tedy si koupím také nargilé (vodní dýmku) a najdu si nějakého Bohumíra Druhého. Potom budu kouřiti vpředu s Methusalemem a za mnou ponese Bouillon Druhý obě nargilé.«

»Uvidíme, co se dá dělati,« kývl kapitán Beadle. »Jde tu o případ, jenž zajisté nemá příkladu; ale snad dostanete přece nějakou odměnu. Vyprosím si později vaši adresu, neboť zamýšlím prožítí v Hongkongu několik veselých dní s mým hodným Turnerstickem, a doufám také, že poznám potom blíže i ostatní pány, kteří jsou mi posud přímo hádankou. Vítr oživil, Turnersticku! Prořízl jste plachty. To bylo velice odvážné. Dejte je co nejdříve zase dohromady. Nesmíte nechat těžké plachty jen tak zhola viseti. Dostaví-li se bouře, jste ztraceni všichni i se džunkou.«

»Žádnou starost, sire! Turnerstick ví vždycky, co má dělati.«

»Může býti. Opustím vás tedy. Jakmile se shledáme, budete mi vypravovati, jakým způsobem jste to tak náhle přivedl na generálmajora. Ostatně gratuluji všem pánům. To byl kousek, o kterém se bude ještě dlouho povídati a to nejen zde. Poohlédněte se také brzy po oněch dvou mužích, kteří vězí ve skříní dole v podpalubí. A nyní na shledanou!«

Podal Turnerstickovi ruku, ostatním také, jak to byl již prvé učinil, a opustil loď touže cestou, kterou byl přišel, když byl dříve nařídil ještě námořnímu kadetovi, aby tu zůstal s dvacíti muži a řídil se přesně pokyny Turnerstickovými.

Potom pustil parník zase páru a odrazil. Mužstvo parníku pozdravovalo hlasitým hurrá; potom hrnul ostrý spodek lodi vlny před sebou. Krátké, pěti hrdinům tak zajímavé intermezzo, bylo u konce.

Nyní dal Turnerstick oněch deset Číňanů zase odvázati, aby seřídili plachty. Viděli, co se stalo, a věděli, že by nějaký odpor byl nyní šílenstvím. Bylo na nich viděti, že poslouchají chvějíce se a přímo zdrceni

Plachty byly zase zplna napjaty; kapitán svěří mladému kadetovi kormidlo a vyptával se ho, kde se nyní nacházejí, což tomuto nemálo lichotilo; potom dala se také džunka v pohyb.

KAPITOLA DESÁTÁ.

Tsche ta-ping, Tur-ning sti-king
kuo-ngan ta-fu-tsiang, keng hiang-
schang tsien ful.

Když plula loď statně dále, sestoupil Turnerstick na prostřední palubu, poslal několik marinářů na stráž do podpalubí a řekl potom, že je na čase poohlédnouti se po obou mužích ve skříni. Rozžaly se lucerny, načež sestupil dolů s Methusalemem, Bohumírem, Richardem a Liang-ssim. Při tom tázal se Degenfeld posledního, neví-li, kdo jsou ty osoby.

»Ne,« odpověděl. »Netušil jsem, že se nacházejí lidé tady dole, nepřišel jsem také nikdy do předního nádní, jelikož to bylo plavcům zakázáno.«

Když dospěli dolů, mohli pomocí luceren místnost zřetelně rozeznati. Prostor byl nízký a ke dnu příliš úzký, rozšiřoval se však na druhou stranu. Byl naplněn tak vysoko vlhkým, ztuchlinou páchnoucím pískem, že nebylo možno státi zpříma. V levo od schodů stály smrdící hrnce, jichž tu bylo zajisté ještě přes šedesát. Bylo viděti, že byly dříve pískem přikryty, aby

nebyly spozorovány úředníkem, jenž v přístavu loď prohlížel. Napravo byla příčka, jež oddělovala tento prostor od středního nádní. U této stála dotyčná skříň. Byla zhotovena z tvrdého dříví, nahoře opatřena malými otvory vzdušnými, ne mnoho přes dva lokte dlouhá, rovněž tak hluboká a ne zcela tak vysoká. Strop tvořil zároveň dveře, jež byly zamčeny velmi silnou příčnou závorou. Nacházely-li se dvě osoby v této skříni, tu musily na všecken způsob veliká muka vytrpěti, poněvadž byly nuceny seděti skrčeně a mohly se sotva hnouti.

»Chci teď s nimi sám promluvití,« mínil Turnerstick. »Byli-li tito chlapi Ho-tschangem odsouzeni k tomuto trestu, tedy musí to býti ptáčkové desetkráté nebezpečnější, s nimiž třeba zacházeti co nejopatrněji. Tu musí s nimi mluvití někdo, kdo řeči dokonale rozumí.«

»Nejsou to piráti,« odvětil Methusalem. »Vždyť nám prve řekli, kdo jsou.«

»Ano, řekli to; nejsem však tak hloupý, abych tomu věřil. Tedy sem s našimi jazykovými vědomostmi. Když mně jejich deset soudruhů u plachet tak výtečně rozumělo, tedy spozorují také tito ihned, že mají co činiti se zdatným znalcem řečí.«

Zaklepal na skříň a tázal se: »Hallo, halling, hallung! Kdo je tam uvnitřeng ve skříning?«

Dva vzdechy a škrábání byly odpovědí.

»Nu, což nemůžeteng odpověding? Kdo je tu v tom kurníkungu?«

»Ngot kien schin tsa!« zněla úpěnlivá odpověď.

»Co povídají? Co je to?«

»Heda, pomozte nám! znamená to,« odpověděl Methusalem.

»Nesmysl! Ze které mongolské provincie pocházejí asi tito chlapi, že mi nerozumějí a mluví tu dialektem, při němž možno dostati bolení zubů!«

»Ano, ten dialekt je strašlivý,« souhlasil Degenfeld, aby ubožáky déle trápati nenechal. »Uvidím, pochodím-li s ním lépe.«

»Možná, protože vaše čínština nemá také větší ceny než řeč těchto lidí!«

Červenomodrý jednal nejdříve, místo aby mluvil. Odtrhl závoru a vyrazil víko skříně. Nejprve bylo viděti jen dvě oholené lebky. Temné pahýly vlasů uprostřed lebky dokazovaly, že se tu nacházely copy, jež byly však odříznuty, což je u Číňanů tak veliká potupa jako u Indiána, oloupí-li ho kdo o kadeř ke skalpování.

Oba muži pohlíželi vzhůru. Rysy v jejich obličejích nebylo možno rozeznati pro silnou vrstvu špíny, jež na nich lpěla. Chtěli povstati, aby vylezli ze skříně, upadli však nazpět. Uvěznění v této strašlivé skříně ochromilo jejich údy. Degenfeld sáhl do skříně, vyzvedl z ní jednoho po druhém a posadil je do písku. Byli o šaty úplně oloupeni. Jeden z nich strašil špínou, druhý vypadal čistotněji, než oba šířili zápach, jenž byl téměř k nesnešení.

»Mok put, ni-mer put kian — není-li pravda, vy nejste piráti?« tázal se Methusalem soustrastným tonem.

»Yu, yu — ne, ne!« odpověděli ihned tonem, v němž jevílo se opovržení, a jeden z nich dodal k tomu:

»Tsa-men put tsche, fam-fu-suk-tsi — my nepatříme k této holotě!«

»Ni-teng kuau-fu — vy jste mandarini?«

»Tsche, tsche, ta kuan-fu — ano, ano, vysocí mandarini. Ngo ho-po-so, tsche tong-tschi tsai Kuang-tschéu-fu — já jsem Ho-po-so a tento je Tong-tschi v Kantoně.«

»Ngo ko ni-tschai yen — budu zkoušeti vaše výpovědi!«

»Tsa-men ko tsän — obстоjíme při zkoušce.«

To řekl tonem tak přesvědčivým, že by mu byl Degenfeld uvěřil, kdyby byl o tom dříve ještě pochyboval. Pokračoval ve svých otázkách, aby vyzvěděl, jakým způsobem dostali se tito oba úředníci na džunku a potom do strašlivé skříně, a vypátral následující: Tong-tschi chtěl na válečné džunce do Kam-hia-tschinu, malého města u zálivu Hong-haiského, a byl tu přepaden loupežnickou džunkou. Mořští lupiči přemohli mužstvo válečné lodi smrdícími hrnci. Také Tong-tschi byl omámen. Když procitl, nacházel se v této skříně. Jak dlouho tu vězel, nevěděl určitě. Bylo tu tma a mohl měřiti čas jedině dle výbuchu ohňostroje, jež vypalují na každé lodi při západu slunce. Dle tohoto výpočtu byl tu již přes týden. Bylo mu nemožno, aby své údy natáhl.

Protože byl dle evropských pojmů inspektorem vojenské moci v provincii Kuang-tung, k níž patřilo také námořnictvo, byli piráti vůči němu obzvláště nepřátelsky zaujati. Nabídl jim značné výkupné; než Hotschang mu odpověděl, že slunce již nikdy neuvidí a v této skříně zde pozvolna zemře. Přinášeli mu denně

jenom doušek vody a k tomu jenom trochu na polo shnilého ovoce. Protože se tu, dle jeho výpočtu, již přes týden nacházel, byl již tak zesláblý, že mohl mluvit jenom s velikým namáháním. Na velikou potupu zbavili ho jeho copu.

Ho-po-so nacházel se teprve od předešlého v moci pirátů. Zdál se býti mužem svých povinností velice dbalým, neboť vypravoval, že vstoupil docela sám a sice večer na ‚Vodní Královnu,‘ aby se vyptal na úřední doklady a jiné poměry. Mandarini vykonávají svůj úřad obyčejně jenom s obvyklým průvodem. Nikdo kromě něho nevěděl, že šel na tuto džunku. O této okolnosti zmínil se neprozřetelně a byl potom ihned zajat.

Jeho úřad velel mu, aby každé nepoctivé jednání na moři stihal mocí zákona. Tu rozumělo se samo sebou, že ho piráti nenáviděli. Slyšeli, že nikdo neví o jeho přítomnosti na džunce, a že ho tedy také na ni nebudou hledati. Proto se nerozpakovali zmocniti se ho, oloupiti ho o jeho cop a jeho šaty a vstrčiti ho do skříňně k Tong-tschimu. Měl ho stihnouti stejný osud.

Podobnému zacházení se dvěma lidmi netřeba se příliš diviti. Mezi špatnými vlastnostmi nevzdělaného Číňana je vedle zbabělosti na prvním místě ukrutnost. Je s to kuře za živa oškubati a upéci a sice nejdříve nohy, aby silně naběhly a poskytly mu lahůdku, jež pěkně chrupe. Tutéž bezcitnost jeví také vůči lidem, jakmile se jedná o jeho prospěch anebo o nepřátelský čin. Za to je ale ke svým vlastním tím laskavější.

Ho-po-so mohl ještě svými údy obstojně pohybovati. Mohl, třeba s namáháním, vystoupiti na palubu, kdežto jeho soudruh v utrpení musil tam býti

donešen. Rozumí se samo sebou, že se to stalo teprve tenkrát, když přinesli jim potřebný oděv. Jejich vlastní obleky byly zničeny. Musili se spokojiti obyčejnými šaty, jež se našly v kajutách džunky.

Nyní seděli nahoře na palubě a ssáli s rozkoší svěží ranní vzduch. V zásobárně a v primitivní kuchyni hledali potravu pro ně. Když našli rýži a také ještě zbytek masa, řekl mijnheer: »Ik il voor ze kochen en braden; een vuurhaard is daar, ook een ketel hout en de vuurschop — chci pro ně vařiti a péci; ohniště je tu, také kotlík, dříví a lopatka.«

»Co vám to napadá!« smál se Bohumír. »Vy a vařit! Rád bych viděl ten pudding, jež byste vy ustvořil! Ne, vaření je mou záležitostí. Vy byste vypotil do pánve příliš mnoho sádla, což by se úplně rovnalo mírné sebevraždě.«

Nedal si brániti, aby jídlo sám nepřipravil, ale mijnheer stál při tom a pronášel různé kulinářské poznámky, jichž bohužel Bohumír k velikému jeho rozhořčení pranic nedbal.

Mezitím zabývali se Methusalem a Turnerstick oběma mandariny, kteří se rozplývali vděčností vůči svým vysvoboditelům. Bohužel nemohli radosti své užítí bez kapky žalu: neměli roucha, jejich stavu přiměřeného a žádných copů. Kterak mohli by se bez obého v Hongkongu ukázati! Po delším rokování shodli se s Degenfeldem, aby jim obstaral v Hongkongu, kde lze dostati vše možné, přiměřený oděv a falešné copy, ale hodně dlouhé a silné. Peníze, jež by za to vydal, měl obdržeti v Kantonu. Z tohoto důvodu a také z vděčnosti pozvali ho, aby byl jejich hostem i se svými společníky.

Tuto, pro jeho účely tak výhodnou nabídku, přijal ihned. Vlastní účel své cesty nemohl jim ovšem říci; když tázali se ho v tomto směru, prohlásil, že přijel z dálné vlasti, aby navštívil světoznámého učence, jenž přebývá v hlavním městě provincie Hu-nau. Byl od Han-lin yuenu (vědecké akademie) v Německu vyslán za tím účelem, aby tomuto velikému znalci klassických knih vyslovil úctu západních zemí.

To zalichotilo jejich národnímu sebevědomí tak, že Ho-po-so prohlásil: »To mne těší velice. Poznávám z toho, že Tao-tse-kueové jsou vzdělaný národ, jenž je hoder od nás se učit. Budu tuto cestu co nejvíce podporovati.«

»Také mně se líbí toto posláni, jež vám bylo svěřeno,« souhlasil Tong-tschi. »Poznávám z toho, že vaši krajané jsou rozumni lidé, kteří uznávají převahu naší literatury. Skromnost je první a nejjistější krok ku vědecké velikosti. Fu-li (Hollandané), Flau-ki (Francouzi) a Yan-kui-tse (Angličané) jsou s námi již dávno ve spojení, aniž by doznali, že máme převahu nad nimi. Nenaucí se tedy ničemu a zahynou. Je sice mou povinností, abych bděl nad tím, by se cizozemci v našich krajinách zbytečně nepotloukali a cizokrajným oděvem a neobyčejnými způsoby našemu lidu špatný příklad nedávali; u vás chci však učiniti výjimku, protože pozoruji z vaší skromnosti, že nemáte v úmyslu pohnouti loyální poddané k jiným zvykům a mravům. Také proti vašemu obleku nechci ničeho namítati, ačkoli je to oblek země, jež nebyla dosud obdařena oděvním řádem ‚Pána říše středu.‘ Jsem přesvědčen, že obleky vaše byly vám předepsány domácimi fakultami, tak že byste se prohřešil proti císaři vaší země, kdybyste zde chtěl nositi jiný oděv. Proto dovolím vám písemně v tomto

obleku u nás cestovati. Také vystavím vám Ta-kuan-kuan (pas nejvyšších úřadů), jež potřebujete toliko předložit, aby s vámi všude bylo jednáno jako s mužem, jenž zasluhuje nejvyšší pocty. Nemusíte zavítati do žádného Tienu (hostince), nýbrž sestoupiti všude, kam přijdete, v Kuang-kuanu (obecního paláce) a předložit nejvyššímu úředníku, který tu bydlí, můj pas. Stanete se potom jeho hosty, ničeho nebudete platiti a obdržíte až k nejbližšímu cíli své cesty nosítka nebo koně, zcela podle své libosti. Všichni tito úředníci jsou povinni uposlechnouti všech rozkazů vašich, jež nepřičí se zákonům a předpisům této země, a musejí ručiti za bezpečnost vaši a vašich průvodců.«

To byla slova a nabídky, jakých si Degenfeld jenom přát mohl. Jak se mu tím jeho cesta usnadní! A jakých výhod poskytne toto ulehčení zamýšlenému účelu cesty! Radostí byl by mandarína objímal.

Ale tento seděl bledší a znavenější než dříve. Dlouhá řeč mu uškodila. Než přes to vše pokračoval po krátké pomlčce dále: »Učiním-li pro vás všecko to, co jsem řekl, tu očekávám, že také vy mi nějakou prosbu splníte.«

»Zajisté, je-li to v mé moci.«

»Můžete to učiniti. Zamlčte, že jste nás zde našli! Nikdo nesmí zvědět, že jsme byli zajati a tak potupeni. Kdyby to přišlo před nejvyšší úřady, tu by nás jistě s úřadu sesadili. Chcete mi slíbiti, že také vaši společníci budou mlčeti?«

»Velmi rád! Zde je má ruka.«

»Děkuji vám! Všecko ostatní můžeme projednati později. Teď jsem příliš unaven. Musím si odpočinouti a spáti, dříve však jísti. Až připlujeme do Hongkongu,

odeberu se s Ho-po-so do kajuty, abychom nebyli spařeni. Večer opustíme potom džunku v šatech, jež nám obstaráte a které vám podrobně popíši. Především jiným nesmíte zaměnit knoflíky na našich kloboucích. Já mám hodnost státního rady a nosím modrý kámen. Ho-po-so má hodnost přisedícího nejvyššího kollegia a musí mít světlemodrý kámen.«

»Dají se v Hongkongu koupiti?«

„Ano, třebaš ne pravé; ale pro tu krátkou jízdu do Kuang-tschéu-fu budeme jich moci použít. Dále rozumí se samo sebou, že s anglickými úřady, jimž budou piráti vydáni, nechceme nic mít. Vždyť tito úředníci nesmí ani vědět, že jsme zde byli. Protože však vinníci jsou čínští poddaní, budou nám vydáni a já se již o to postarám, aby byli potrestáni jako loupežníci, totiž smrtí.«

Nyní přinesl Bohumír rýži a maso. Oba mandarini dostali tyčinky a dali se do jídla. Když se najedli, odebrali se do kajuty, jež byla včera vykázána pěti cestujícím.

Zatím nastal příliv. Moře pohybovalo se k pevnině právě tak jako vítr, a džunka plula dobře. Stranou bylo vidět skály, v nichž poznal Turnerstick Mys Aquila. Džunka plula kolem malých ostrovů, před mysem ležících, a dospěla ještě dopoledne zátokou Siwanskou do rejdy Hongkongské a obrátila se do přístavu Viktoria.

Celé přístaviště bylo, jak se zdá, poseto tisícíhlavým množstvím lidu. Lidé stáli hlava na hlavě, také na zakotvených lodích.

Policejní loď vyplula džunce v ústřety. Byla obsazena ozbrojenými úředníky a kapitán Beadle nachá-

zel se u nich. Přistáli, kdy džunka ještě volně plula, na straně a vystoupili na palubu. Kapitán spěchal k Turnerstickovi a zvolal: »Oznámil jsem zatím tu událost a všecko obyvatelstvo je na nohou. Všichni jsou nadšeni vaším činem. Těší se, že Hai-lungu dostane se konečně zasloužené odplaty. Domnívám se skoro, že vás odnesou na ramenou do hotelu. Pět mužů zmocnilo se pověstné pirátské džunky. Je to k neuvěření. Místo, kde máte přistáti, je již určeno, tady v té široké mezeře. Dejte pozor! Kraval již začíná. Půjdu k vlajce.«

S nejbližší lodi zazněl výstřel z děla, načež rozlehalo se střelba s ostatních lodí. Jak daleko bylo možno dohlédnouti, byly vlajky spouštěny a vztyčovány, dobyvatelům Hai-lungu na pozdrav a na počest. Tisíceré hurrá a jiné výkřiky rozlehaly se ve všech možných jazycích. Pronikavé »Tsching tsching« Číňanů bylo slyšeti nejzřetelněji. Sto druhů čapek, čepic, klobouků a jiných pokrývek hlavy míhalo se ve vzduchu. Potom zarachotila kotva o dno a řetěz byl vržen na pevninu.

Tu stáli angličtí námořní vojáci, kteří přišli na palubu. Událost byla tak eklatantní, že přišel dokonce i sám guvernér, aby zavedl předběžné vyšetřování. Výpovědi našich pěti reků byly protokolovány. Guvernér je prosil, aby zatím ještě neodjížděli, i odhodlali se bydleti v hotelu Hongkongu. Oba mandarini byli jimi označeni jako nevinní cestující, kteří byli také oloupeni a mohou džunku opustiti teprve večer po novém ošacení, proti čemuž úřady ničeho nenamítaly.

Ze zajatých v podpalubí se jich několik udusilo; ostatní žili. Byli vyvedeni na palubu a po dvou svázáni, aby byli dopraveni do bezpečného vězení.

Mezi tím uplynuly zajisté dvě hodiny; ale množství tísnilo se dosud hustě na břehu. Když kráčeli piráti v

průvodu ozbrojených stráží po můstku, tu byli uvítáni výkřiky zlosti a ošklivosti. Policie měla co dělati, aby obecenstvo odvrátila od násilností.

»Bohumíre, mou dýmku!« poroučel Methusalem.

»Už ji mám!« odpověděl cídič, podáváje mu špičku. »Musíme svůj vjezd vykonati s náležitou důstojností a v obvyklém pořádku, abychom Číňanům imponovali. Dovoluji si dokonce navrhnouti, abychom zde počkali, až nám vystaví několik vítězných oblouků nebo aspoň Braniborskou bránu, neboť my jsme se snížili státi se hrdiny tohoto veleslavného dne. Není-li pravda, mijnheer?«

»Ja, het is in waarheid zoo. Wij zijn tappere veldheeren en maunen geweest — ano, je tomu skutečně tak. Byli jsme udatní vojevůdci a mužové.«

Guvernér a trestní úředníci rozloučili se s cestujícími, aby opustili loď. Potom dali se poslednější na pochod a to v pořádku již známém: vpředu pes, potom kouřící Methusalem, za ním Bohumír s dýmku a fagotem, následován Richardem, jenž nešel tentokrát sám, nýbrž s Liang-ssim. Průvod končili Turnerstick s mijnheerem, který přehodil zase teď ovšem vyprázdňený ranec přes hlavně pušek.

Když se objevili na můstku, byli uvítáni jásavými výkřiky. Množství utvořilo špalír, kterým kráčeli majestátně, důstojně kynouce a na obě strany pozdravující.

Náhle zůstal Turnerstick státi.

»U sta hromů!« zvolal hlasitě. »Methusaleme, tady stojí oba ti lotři s jejich nosítky, v nichž jsem před krátkou dobou běžel! Dáme je sebrati?«

Červenomodrý se obrátil. Oba kuliové stáli tu, za nimi nosítka na zemi. Jeho vous se zachvěl; úsměv přelétl jeho obličej.

»Ne, milý příteli,« odpověděl. »Do dnešního jáсотu nesmíme přimísiti žádný zlozvuk. Ale svoji dřívější chybu mají přece napravit.«

Obrátil se ku kuliům a k mužům poblíže stojícím a zvolal velitelsky, ukazuje na Turnersticka a na nosítka: »Tento veliký hrdina, Tur-ning-sti-king, vznešený generalmajor, přeje si, abyste ho nesli na nosítkách; dělejte rychle!«

Žádné jiné vyzvání nemohlo býti těmto lidem vítanější. »Vznešený generalmajor« byl okamžitě uchopen deseti, dvaceti rukama a posazen na skříň nosítek. Rovněž tak rychle vyzdvihli kuliové nosítka a vstoupili mezi Bohumíra a Richarda s Liang-ssim.

Průvod dal se opět na pochod a byl provázen jáсотem množství, který nebral konce.

Turnerstick učinil nejprve pohyb, aby seskočil, než brzy vpravil se do svého postavení, jež pokládá za velice čestné. Vždyť byl nahoře na nosítkách oslavován ze všech nejvíce. Pozdravoval horlivě a blahosklonně rukama, při čemž ztrácel ustavičně skřípec, jež zase musil na svůj nos nasazovati, a odpovídal na nesčíslné »Tsching tschings,« jimiž byl zasypáván, svými nejlepšími čínskými výrazy.

Přede dveřmi hotelu ho složili, uklonil se množství a zvolal povýšeným hlasem: »Mojí velectěneng páno-veng a nejroztomilejšeng dameng! Podařilo se mi nad piratung zvítězeng a jim džunking odejmutang! Vy jste mne za to laskavěng uvítaling a v triumfu sem done-

seng. Dovolteng mi, abych vám vzdaleng nejvřeější díkung, a žijteng prozatím blaze. Doufám, že uslyší-tang o nás brzy víceng. Přeji vám všem vespolek do-brung jitrang!«

Potom uklonil se poznovu a zmizel ve dveřích. Mezitím co obecenstvo, jež ani slova nerozumělo, vypuklo přece v radostné volání pochvaly, vešel do světnice, ve které se již nacházeli jeho společníci. Udeřil Bohumírovi, jenž stál nejbliže, na rameno, a pravil: »Nuže, rytíři z Bouillonu, co říkáte tomuto famosnímu vjezdu?«

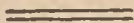
»Že jste ho lépe viděl než já, protože jste seděl na běžítkách.«

»Skvostné, skvostné! Není-li pravda, mijnheer?«

»Opravdu, to je má řeč!« dosvědčoval tlustý.

»Ano, to bylo docela jiné uvítání než včera. Dneska lítalo kolem mne samé ‚Tsching tschings.‘ Poděkoval jsem se však také co nejsrdečněji. Slyšíte to? Ti lidé jásají pořád ještě. Musím se jim skutečně ještě jednou ukázat.«

Otevřel okno, pozdravoval vějířem a vykřikl posledně, mohutné »Tsching tsching tsching« do zástupu . . .

KAPITOLA JEDENÁCTÁ.

Do vnitra země.

Čína je podivná země. Její kultura se pohybovala docela jiným směrem a vzala na se zcela jiné formy než u ostatních národů. A tato kultura je pradávná, stařecky stará! Tepny jsou zkornatělé a nervy otupělé; tělo je vyschlé a duše vysušená, ne snad duše jednotlivého Číňana, nýbrž duše jeho kultury.

Již tisíciletí před naším letopočtem dosáhla tato kultura stupně, jenž zdá se býti překročen teprve v době nejnovější a k tomuto pokroku byla Čína donucena mocí zbraně. Onen francouzský missionář, který říši středu nazval *le pays de l'age cadus*, zemí vysokého stáří, měl úplnou pravdu. Je tu právě všecko stařecké, dokonce i mládež.

Kdo pozoruje děti, naučí se znáti rodiče dokonale. Tak je tomu také s národem. Není těžko posuzovati nějaký národ podle konání jeho dětského světa. Prací dítěte je hra. Ale jak si hraje Číňan?

Evropa vidí ve hře jenom prostředek k rozvoji tělesných a duševních sil. Chce svaly sesílit, kosti u-

pevniti, prsa rozšířiti, sílu vůle probuditi, bystrozrak cvičiti a mysl obohatiti. Hra má prozraditi v chlapci pozdějšího muže, v dívce příští pečlivou, věrnou strážkyni domu.

Jinak u Číňanů. Kde lze viděti tu červené líce a jiskrné oči, kde uslyšíme tu veselý jasný výskot dětí? Téměř nikde! Čínský hoch vystoupí ze dveří zvolna a rozvážně, ohlíží se kolem sebe jako starý, kráčí bez jakéhokoli živějšího pohybu, ke hříšti a přemýšlí nyní, čím by se měl zabývati. Je dospělým ve zmenšeném měřítku. Jeho žlutý obličej zardí se trochu jenom tenkrát, spatří-li cvrčka. Chytí ho a ještě jednoho k tomu a posadí se, aby viděl, jak budou obě zvířata spolu bojovati. S rozkoší dívá se, jak si údy ukusují, jak se strašlivě zohavují a do konce i potom ještě zápasí, když zbývá z nich již jenom trup. Je-li potom divu, že za jednu z nejvíce vynikajících vlastností Číňanových třeba označiti ukrutnost a bezcitnost?

Tam hrají dva hoši míčem. Neházejí jej jeden druhému; nechytají ho a neodrážejí ho; neházejí jím na zeď, aby se odrazil a oni jej zachytili. Jeden z nich odráží míč plochou rukou tolikrát do výše, kolikrát je mu to možno, aby míč na zem nepadl. Stane-li se tak, zvedne míč druhý a provozuje totéž. Tak stojí tiše a němě vedle sebe, ne, němě ne, neboť počítají. Za každý odraz, jenž se prvnímu více podaří než druhému, musí tento zaplatiti nějaké jádro, nějaké ovoce nebo vůbec něco podobného. Při tom snaží se ze všech sil, aby jeden druhého ošidil. Tady vzniká nesmírné sobectví a nesvědomitá lstivost, jež vyznačuje Číňana.

Hlavní hrou dětí je pouštění draka. Je to dokonce i sport, jež provozují dospělí lidé, bohatí i chudí, vzne-

šení i nízcí. Číňan přivedl to k takové dokonalosti, že vzbuzuje obdiv a jež by byla lepší věci hodna. Není za-
jisté zvířete, jehož podobu papírem napodobenou by
syn středu do vzduchu nepouštěl. Nejskvostněji na-
podobí stonožku; postava bývá často třicet loket dlouhá
a napodobí pohyby zvířete s podivuhodnou věrností.
Jestřábi vystupují na jedné a téže šňůře do výše a
kouží kolem sebe právě tak, jak to činívají skuteční
jestřábi za větrných dní.

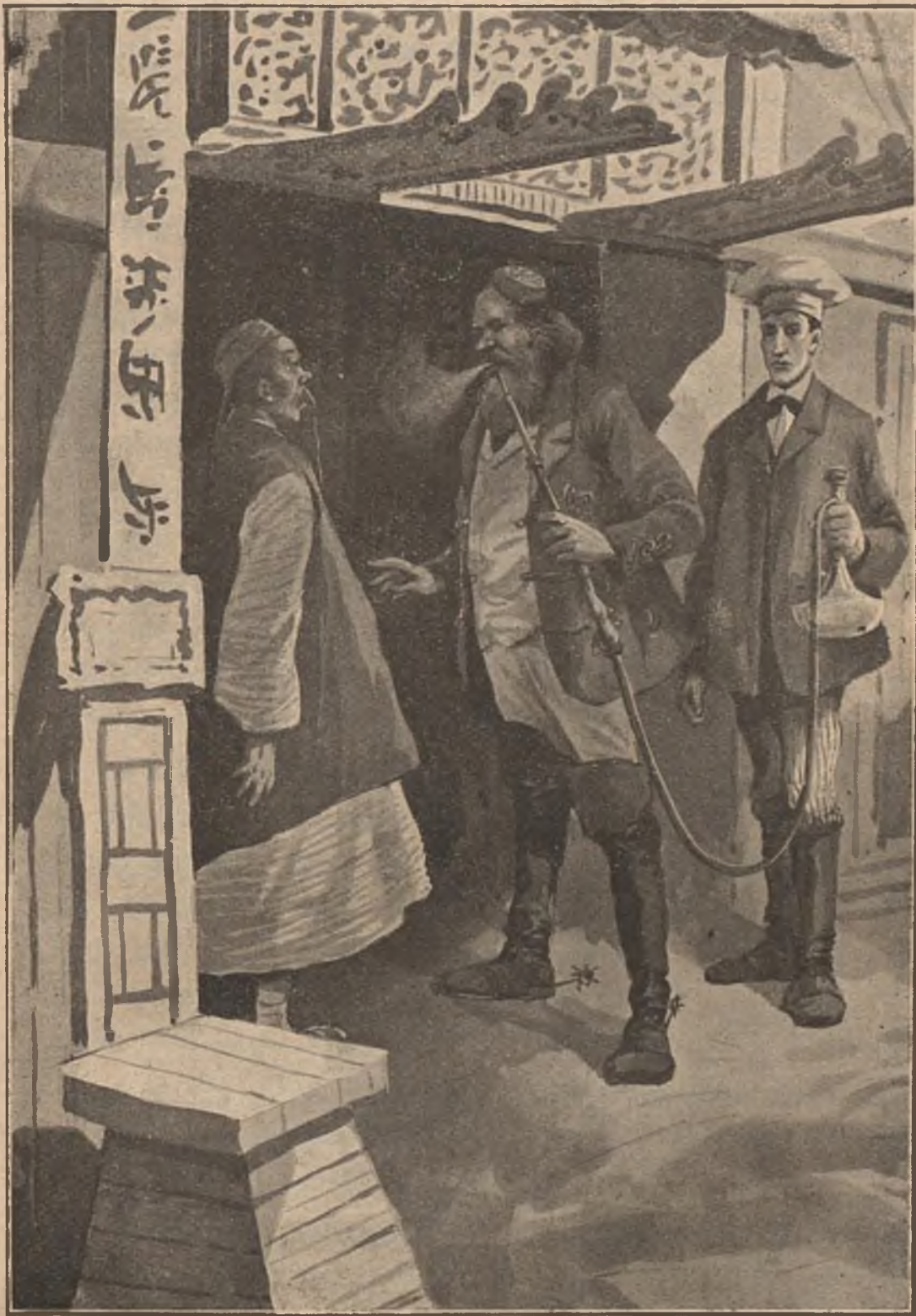
Kdežto německý hoch pouští svého draka z pouhé
nevinné radosti, spojuje Tschin-tse-tsi (čínský hoch) s
touto hrou úmysl, jenž se nám nejeví chvalitebným.
Potře šňůru lepkavou látkou a nasype na ni roztlučené
sklo. Takto upravenou šňůrou snaží se potom proříz-
nouti nebo propilovati dračí šňůry jiných hochů, aby
jejich draci byli větrem odnešeni. Nevychovává se tím
známá čínská úkladnost a škodolibost?

V celé zemi není jediné tělocvičny, přes to, že je
tak veliká. Z toho nedostatek zmužilosti a tělesné o-
bratnosti.

Dívky nespatriíme nikdy hráti si pod širým nebem.
Zdá se, že jsou odsouzeny k téže uzavřenosti jako je-
jich matky. Jest velice těžko spatřiti paní domu při
nějaké návštěvě. A přece nenaučili se tomu Číňané od
Hoei-hoei (Mohamedánů), jichž žijí u nich miliony.

Tak hraje si mládež skoro jenom, aby se v ní vy-
vinuly špatné vlastnosti, jež se u dospělých vytvořily.
Mluví-li cizinec s hochem, neuslyší živější odpovědi,
nespatří přívětivě se usmívajícího obličeje. Je to úplně
tak, jakoby mluvil se starým. Jak řečeno, již mládež
činí stařecký dojem.

„Pi-tsen — je to mé jméno,“ odpověděl klenotník.

A jako stařec, jenž se nechce v podvečer svého života od svých dosavadních náhledů odloučiti, tak také Číňan chce velice málo nebo vůbec nechce si přisvojití náhledy jiných. Tak je tomu zvláště pokud se týče náboženství, pročež křesťanské missie nepřinesly v Číně dosud značnějšího ovoce.

Nechť missionář vykládá skvostné učení křesťanství sebe horlivěji a sebe nadšeněji, Číňan naslouchá mu klidně aniž by ho vyrušil, neboť tak káže zdvořilost; ale na konec řekne mu přívětivě: »Máš jistě pravdu a já mám také pravdu. Put tun kiao, tun li; ni-men tschu hiung,« čili: »Náboženství jsou různá, rozum je toliko jeden; my jsme všichni bratři.«

Novoty, jež přinesla zemi poslední desetiletí, byly téže buďto vnuceny nebo se k nim odhodlal Číňan jenom ze zjištěnosti. Možno je pozorovati také jenom v pobřežních krajinách, kdežto vnitrozemí vzpírá se nyní právě tak jako dříve každému styku s cizinou.

Kanton je ono město, v němž panuje nejživější styk s cizinou. Proto nechovají se tam k cizozemcům a k jejich kultuře tak odmítavě jako jinde. Nahlízejí, že styk s nimi přináší veliké výhody; zajisté by si rádi tyto výhody osvojili, pozorují však, že zákony zbudovaly kolem nich ztrnulý plot, jenž nedá se přelézti. Nejvýše možno si dovoliti potají do něho průlom udělati.

Takový průlom to byl, jenž se otevřel Methusalemovi, když Tong-tschi nabídl jemu a jeho společníkům pohostinství a slíbil mu průvodní list.

Musili zůstat v Hongkongu přes týden, dokud nedospělo vyšetřování proti pirátům tak daleko, že nebylo třeba více výslechu svědků. Tong-tschi odcestoval s Ho-po-so hned prvního večera a oba řekli studentovi kde, jak a kdy může je v Kantonu nalézt.

Chybně označuje se město tímto jménem. Kanton nebo vlastně Kuang-tung zove se provincie. Jméno hlavního města je však Kuang-tsch'en-fu. Leží 150 kilometrů vzdáleno od moře na severním břehu řeky Perlové a tvoří nepravidelný čtverhran, jenž je obehnán zdí devět kilometrů dlouhou. Tato je zbudována z cihel na pískovcové podezdívce, osm metrů vysoká a šest metrů tlustá a je prolomena patnácti branami. Příční zeď, kterou vedou čtyři brány, odděluje Staré nebo Tatarské město od města Nového nebo Čínského. Po stranách připojují se rozlehlá a lidnatá předměstí, jež přecetnému obyvatelstvu přece jenom neposkytují dosti místa, pročež přebývá více jak třistatisíc lidí na vorech, člunech a vybrakovaných lodích, jež jsou ke břehu připevněny, ale mění tak často své místo, že pro vlastní plavbu po řece zůstává volnou jenom úzká strouha.

Počet těchto člunů, jež nazývají se Sam-pan, odhaduje se na osmdesát tisíc. Pohybliví obyvatelé jejich označují se jménem Tan-kia. Na těchto Sam-panech panuje tak pestrý, rušný život, že by mohl cizinec po kolik týdnů se dívat, aniž by ho to unavilo. Než přece není radno, aby vstoupil na takovýto člun, obzvláště v noci, s příliš velkou důvěrou, neboť Tankiové jsou lidé, před nimiž je třeba míti se na pozoru. Náležejí k nejchudší třídě, k luze, musejí strašlivě zápasiti s bídou života a mají přes to vše všechny důvody mandariny za pijavice označiti, před nimiž musejí skrývati miskou suché rýže, jež má ukojiti jejich hlad. Tu stává se potom nouze silnější než poctivost a tak vede většina Tan-kiů život, jenž střeží se více méně očí zákona.

Lákají cizince za nejrozmanitějšími záminkami do člunů. Blaze tomu, kdo potom jenom jako oškubané

kuře může odplouti! Tisíce jich zmizelo — snad do žaludku ryb, aniž by bylo možno stopy po nich najít.

Podél řeky stojí cizí faktorie s velikými, dobře pěstěnými zahradami a obrovskými skladišti zboží, jež nazývají se Hong.

Scha-mien, evropská čtvrť, má polohu velice malebnou. Byla to původně ostrožna, vybíhající do Perlové řeky, a byla průplavem sto stop širokým od země oddělena. Nyní tvoří obec pro sebe. Tři mosty, jež mohou býti uzavřeny mřížovými branami, vedou do Kantonu, a elegantní kamenné domy spočívají mezi zelenými trávníky, vonnými zahradami a stinnými alejemi tak příjemně, jak to jen vůbec možno.

Zde přistál parník »Čínské pobřežní společnosti«, jehož použilo přece jenom našich šest cestujících, aby se snad zase nedostali na nějakou pirátskou džunku.

Ačkoliv plul parník poslední kus cesty jenom s poloviční rychlostí, bylo přece jenom úplně nepochopitelné, že nepohřbil pod sebou několik tuctů člunů, kolkolem se prohánějících.

A jak bylo teprve u přístaviště! Tu tlačily se davy lidí k vystupujícím cestujícím, aby si vydělali několik sapek. Tu křičelo, řvalo a ječelo to, že jednotlivé hlasy s tíží daly se rozeznati. Tu nabízeli se nosiči nosítek, holiči, plavci, průvodčí, obchodníci, tlumočníci, při čemž jeden druhého odstrkoval, aby se protlačil ku předu.

Methusalem vůbec nevystoupil. Čekal, až se křičící budou domnívati, že loď je již vyprázdněna, a najdou si jiné místo, aby opakovali týž lomez.

V Scha-mieniu je jenom jediný hostinec, jenž náleží portugalskému hostinskému. Tam odebralo se našich šest nejdříve a sice známým již způsobem a pořádkem.

Rozumí se samo sebou, že se ihned našlo množství lidí, již byli přivábeni pohledem na cizokrajné, podivné postavy. Výkřik »Fan-kwei«, cizí ďáblové, ozval se mnohokráte, než přece neodvážil se nikdo, aby cestující obtěžoval, zajisté k vůli jejich důstojnému vystupování a protože v Turnerstickovi skutečně tušili nějakého mandarína.

Hostinec nedal se nikterak nazvati hotelem. Evropané jsou po celý den úplně zaměstnání svými obchody a na večer shromažďují se v různých svých krajan-ských klubech tak že hostinský nemůže na ně počítati a musí se zaříditi na hosty níže stojící.

Ihned nabízel cestujícím pokoje; ale Degenfeld to odmítl a ptal se jen, mohou-li dostati pivo. Neměl žádného, nabídl se však, že je opatří z blízké klubovní místnosti, a brzy byl jim předložen výtečný Bergedorfský ječný mok, jenž jim z obrovské sklenice červeno-modrého výborně chutnal.

»Myslil jsem, že zde více piva neokusíte,« mínil Bohumír. »Aspoň jste to povídal v Hongkongu k vůli těm drahým cenám.«

»Ja, dat heeft hij gezegd — ano, to řekl,« dosvědčoval tlustý.

»O, Methusalem a žádné pivo! To nejde nikdy dohromady.«

»I jde!« pravil Degenfeld. »Ale dnes mohu si to ještě dovolit. Celý týden jsme v hotelu nic neplatili, protože jsme byli jako svědkové k pobytu donuceni. Staré Anglicko zaplatilo náš řád. Následkem toho můžeme si teď několik sklenic popřáti. Náš přítel Liangssi nebude se však moci déle účastniti.«

»Proč pak ne?« tázal se jmenovaný.

»Protože musíte odejít, nejprve totiž k agentovi, jenž obstaral dopis do Německa, a potom k Tongtschimu, abyste mu oznámil náš příchod. Počkáme zde, zda-li nás snad první tu vyhledá a zda-li druhý svému slovu dostojí a k sobě nás připustí.«

Na to odstranil se Číňan, aby si venku najal palančinu a vyhledal obě osoby. Ostatní pili dále.

Hosté, kteří se ještě nacházeli v hostinci, upjatě pohlíželi na těchto pět udivenýma očima. Bylo mezi nimi několik Evropanů, kterým nepotřebovalo býti divno viděti zde lidi kavkazského plemene; ale že ti lidé mají na sobě studentský kroj, tady v Číně, to zdálo se jim více než podivné.

Methusalema nudily zraky ustavičně na něho upírané. Spatřil, že za domem prostírá se zahrada, i vyšel ven, aby si prohlédl čínskou zahradu.

Domníval-li se, že zde najde něco specificky čínského, tu zklamal se velice. Zahrada byla malá, na třech stranách zdí ohražená, čtvrtou dotýkala se domu a nebylo v ní ani květin, jenom samá zelenina.

Jenom u zdi naproti domu ležící byl krásně kvetoucí keř, jehož ještě neznal. Přistoupil blíže, aby si květ lépe prohlédl. Tu zaslechl hvizdnutí za zdí, na tom místě, kde právě v zahradě stál. Zeď sahala mu po ramena. Nikoli ze zvědavosti, nýbrž docela mimovolně naklonil hlavu ku předu, aby viděl, kdo to hvizdl.

Venku stál Číňan, jenž byl velmi dobře oděn, musil tedy náležeti lepší třídě. Také toho, jemuž platilo hvizdnutí, bylo viděti. Tento náležel do jisté k nejnižší luze. Byl bos; kalhoty sahaly mu toliko po kolena; na místo kabátu nebo kazajky měl na sobě jakýsi límec,

zhotovený z dlouhých stébel trávy, jenž mu od krku splýval přes život dolů. Hlava nebyla pokryta a ozdobena tenounkým cůpkem, jenž se velice podobal myšimu ocásku.

Kolem zdi vedla přímá, úzká cesta, za níž se za zdmi zase zahrady rozkládaly. Po této cestě, mezi zdmi, blížil se, spěšně běže, tento muž.

»Tsching, tsching, ta bang!« pozdravoval již z daleka.

Ta bang jmenuje se velký kupec nebo obchodník.

»Nekřič tak!« varoval ho druhý, ovšem v čínské řeči. »Nikdo nepotřebuje slyšeti, že se tu někdo nachází. Proč jsi mne nechal tak dlouho čekati?«

»Stál jsem dále nahoře a čekal jsem na velmi starého pána.«

Chce-li býti Číňan velmi zdvořilý, tu nazývá sebe velice mladým a toho, s kým mluví, velmi starým. Tímto »velmi starým pánem« byl tedy míněn ten druhý, ačkoli byl sotva s polovice tak starý jako mluvčí.

»Nuže, rozmyslíš sis to?« tázal se tento.

»Ano.«

»A na čem jsi se usnesl?«

»Nemohu to udělat.«

»Proč ne?«

»Je to příliš odvážné a nic to nevynese.«

»Zbláznil jsi se nebo jsi zapomněl kolik jsem ti nabídl?«

»Nezapomněl jsem to tisíc li.«

»Nu, není to dosti?«

»Ne, je to příliš málo.«

»Za ukradení boha? To je přece velice snadné.«

»Ano, nemám však jenom boha ukrásti, nýbrž přinéstí vám ho až do vnitř města.«

»Přemýšlej tak najdeš prostředek, jak se to může státi bez nebezpečí!«

»Vím o jednom; mám však boha také zahrabati v zahradě souseda Hu-tsina. To je namáhání trojnásobné.«

»Ne, je to jenom jediný čin.«

»Boha ukrásti, boha přinéstí a boha zahrabati, to jsou tři zcela rozličné skutky. Musil bych tedy dostati tři tisíce li.«

»Padouchu! Dám tisíc, nic více!«

»Nechť starší pán pováží, že věc není lehka! Bůh je z kovu, s polovice tak veliký jako já a velmi těžký. Potřebuji k tomu ještě jednoho muže.«

»Jsi dosti silný; znám tě a vím, co dovedeš unéstí.«

»Odnéstí bych jej snad mohl sám, ne však dopravití do města.«

»Proč pak ne?«

»Protože musím boha posaditi do nosítek. A k nosítkám náležejí přece dva mužové.«

»To je ovšem pravda.«

»Musil bych tedy dostati alespoň dva tisíce li, tisíc pro mne a tisíc pro toho druhého.«

»Ve dne nemůžeš však boha ukrásti, a v noci jsou ulice uzavřeny; tu nemůžeš ho přinéstí!«

»Ukradnu ho za šera. Teď zavírají se ulice teprve za hodinu po započetí večera. Tu mám dosti času jej přinéstí a také zahrabati.«

Mluvil-li tento muž o hodině, tedy jsou to podle naší časomíry dvě. Číňan má totiž dvanáct dvojnásob-

ných hodin, »Schi« nazvaných, z nichž první trvá od jedenácti do jedné hodiny v noci.

»Neodvažuj se příliš!« varoval ho vznešený. »Bude lépe, ukradneš-li ho dnes a dopravíš-li ho zítra k mému sousedovi.«

»Nemám žádného místa, kde bych ho mohl ukrýti do zítřka. Můj pán Wing-kan musí povážiti, že povstane veliký hluk, až spozorují, že schází bůh v chrámě. Celé město bude pobouřeno, snad již dnes večer. Musí býti zahrabán hned, jakmile jej ukradnu. Přinesu ho při siüt-schi a budu hotov ještě před hai-schi.«

Dvojnásobné hodiny jmenují se, jak již podotknuto, »schi«, před kteréžto slovo připojí se příslušná značka. Hodiny jmenují se tedy a trvají od jedenácté hodiny v noci počínaje:

tsi-schi	od 11	do 1	hod.
tsch'eu-schi	„ 1	„ 3	„
yin-schi	„ 3	„ 5	„
maò-schi	„ 5	„ 7	„
schin-schi	„ 7	„ 9	„
ssi-schi	„ 9	„ 11	„
ngu-schi	„ 11	„ 1	„
wéi-schi	„ 1	„ 3	„
schin-schi	„ 3	„ 5	„
yeù-schi	„ 5	„ 7	„
siüt-schi	„ 7	„ 9	„
hái-schi	„ 9	„ 11	„

Řekl-li muž, že přinese »boha« při siüt-schi a bude hotov ještě před hai-schi, tedy myslil tím, že přijde po sedmé hodině a bude hotov se zahrabáním ukradeného předmětu před jedenáctou hodinou. Dodal k tomu ještě: »Můj starší velitel nahlédne, že to nemohu udělat

za tisíc li. Je to příliš těžké a spojeno s velikým nebezpečím. Dopadnou-li mne, budu popraven, dokonce snad na kůlu, neboť ukradení boha trestá se přísněji než všecko ostatní!«

»To vím všecko. Proto chci ti zaplatiti ty dva tisíce li, předpokládaje, že provedeš svou věc náležitě a že nepadne na mne žádné podezření.«

»Provedu to tak pěkně, že musí všecka vina padnouti na Lina (sousedu). Kdy dostanu však ty peníze?«

»Zítřa přijdu sem touže dobou, abych ti je přinesl.«

»A kdy se to má státi? Zajisté ještě dnes? Ano? Čím dříve, tím lépe. Aby byl tento Hu-tsim co nejdříve potrestán za urážku, které ovšem ještě ani neznám.«

»Je to dvojnásobná urážka. Dovede si kupce tak přilákati, že sedím často po kolik dní v krámě, aniž bych li utržil. To mne rozzlobilo i řekl jsem mu, že má dceru T'eu (krále žebráků) za manželku. Na to potupil mne tím, že řekl veřejně, že několik mých předků zemřelo rukou katovou a kromě toho může prý dokázati, že nejsem poctivý zlatník, protože pracuji špatnějším kovem a používám falešné váhy. Na to odešli mi zbylí ještě kupci docela.«

»První z těchto urážek je na všecken způsob hodna smrti. Nikdo by ji nenechal bez odvety. Kdo by nenechal své předky tupiti!«

»Žádný skutečný syn svých rodičů! Tvrdil, že moji předkové byli vůbec jenom Tsieuové (nepoctiví lidé).«

»Měl by tedy vlastně přijíti před soudce!«

»Ani mi nenapadne. Potrestali by ho, ale já bych musil zrovna tolik platiti jako on. Tito mandarini podobají se hlubokému písku, v němž dešť vždycky ihned zmizí. Jsou nenasytní.«

»Nebude-li však zažalován, řeknou, že přece musel míti jenom pravdu!«

»Vždycky! Ale bude-li nyní dopaden při krádeži boha, kde půjde nejen o jeho život, nýbrž také o jeho čest, tu mi potom všichni rádi uvěří, řeknu-li, že lhal. K tomu máš mi dopomoci i budu tě očekávati dnes večer u naší zahradní zdi, jakmile nastane siüt-schi. Nyní se však rozloučíme. Místo je sice velmi osamělé. Z té příčiny a protože bydlíš tady v Sam-panu a mne v této části města nikdo nezná, zvolil jsem toto místo pro naše schůzky. Než mohl by přece někdo přijíti. Máš snad ještě nějakou otázku?«

»Ne.«

»A mohu se na tebe spolehnouti?«

»Jako vždycky. Vždyť to není poprvé, co jdu krásti pro mého vysocectěného starého a vždycky dosáhl jsem jeho pochvaly. Jděme tedy. Tsing, tsing!«

»Tsing leav!«

Methusalem slyšel, jak odešel jeden z nich. Musil to býti vznešený, jenž byl od zloděje pojmenován Wing-kau. Hlasitý šumot kroků mohl pocházeti jenom od střevíců a zločinec byl bos.

Za několik minut bylo slyšeti jiný šumot. Znělo to jako škrábání rukama nebo tření těla o zeď. Červeno-modrý postavil se rychle za zmíněný keř a skrčil se, tak že ho keř úplně zakrýval. Hned na to objevil se obličej zloděje venku nade zdi. Musil se vyšplhati na-

horu, protože cesta ležela hlouběji než zahrada. Patrně byl tento muž velice opatrný, což bylo při jeho řemesle ovšem nezbytno. Rozhlížel se, aby se přesvědčil, neměla-li rozmluva náhodou svědka. Když nespátlil nikoho, seskočil zase dolů a odešel.

Methusalema zajímalo nemálo to, co byl právě vyslechl. Bůh, tedy modla, měla býti ukradena z nějakého chrámu. To byl, jak zloděj zcela správně podotkl, zločin, jež trestal zákon velice přísně, krutou, mukaplňnou smrtí. A za jakou cenu odvažoval se ten muž svého života? Tisíc li měl býti jeho podíl, tedy asi šest marek dle německých peněz!

Degenfeld tázal se, týká-li se ho tato věc nějak. Odpověděl si, že ano. Bude-li nějaký bůžek ukraden z přčetných zdejších chrámů nebo ne, to mohlo mu býti úplně lhostejno; jednalo se však o to, že měl býti nevinný vydáván za vinného. Bylo povinností zabrániti tomu. Ale kterak? Nu, bylo zcela přirozené, že student vzpomněl si ihned na Tong-tschih, mandarína. Jemu chtěl vypravovati, co zde vyposlechl, a ten nechť potom zařídí, čeho dále třeba.

Vrátil se do hostince a vypravoval svým soudruhům celou událost, rozumí se, že tiše, aby to ostatní hosté neuslyšeli nebo dokonce tomu snad nerozuměli. Když skončil, pravil Bohumír, šklebě se a hlavou vrtě: »Krásná země, kde nejsou ani bohové před zloději jisti! Co tomu říkáte, mijnheer?«

»Wat ik zeg? Een god zal gemist worden? Dat is voorbeeldelos; dat is nook niet daaffeweest — co říkám? Bůh má býti štipnut? To je bezpříkladné; to tu ještě nebylo.«

»To budou asi také krásní bohové, kteří se dají od takového taškáře do zeleniny zahrabati. Ale nejmýš zajímavé je to na všechn způsob. Jenom přijdeme a již staneme se účastníky takovéto kriminální historie! Co zamýšlíte učiniti, starý Methusaleme?«

»Co bys myslil?«

»Nu já bych se vlastně do tohoto božského přenesení ani nemíchal a přenechal bych to idolu, aby si sám svou kůži hájil; ale protože má býti nevinný uvržen do zkázy, tu bych byl radil, aby se ta věc oznámila zdejšímu ‚státnímu nangvládníngu‘, jak by řekl náš Turnersstick.«

»Nuže,« vpádl kapitán rychle a horlivě, »není snad toto slovo správné? Nemá snad ang a také ing? S radostí pozoruji, že si mé učení ponenáhlou k srdci bere. Setrváte-li při tom, budete brzy mluvit právě tak dobrou čínštinou jako já sám. Ostatně souhlasím: Musíme to oznámiti. Tento Hu-tsin zdá se býti poctivým mužem, kdežto Wing-kan je patrně padouch, protože zloděj pro něho již častěji kradl. Ale jak se to má s těmi předky? Je to skutečně tak smrtelná urážka?«

»Zde v Číně ano. Již doma u nás nenechal by žádný počestný muž své předky beztrestně urážeti; zde však je to ještě něco zcela jiného, protože památka na předky byla vypěstována v hotový kultus. Je to jedna z chvalitebných vlastností Číňanových, že ctí své rodiče velice a k zesnulým chová se s pietou, jež nikdy neochabuje. Ts'in ts'in, ‚s rodiči jednati jako s rodiči‘, nebo jinak vyjádřeno, lao ngu lao, ‚jednám se starými jako se starými‘, platí za nedotknutelné pravidlo. Manům předků je věnováno a zasvěceno zvláštní místo v domě, kde se jim v jistou dobu oběti přinášejí.

Všecka nečest a každá čest, jež dostává se potomku, spadá také na jeho předky, kteří bývají potom s ním chváleni nebo tupeni. Místo, kde jsou pohřbeni, je posvátné a bývá pečlivě ošetřováno, dokud je nějaký potomek na živu.«

»Není-li však již žádného?«

»Tu nedbá potom již nikdo na hrob a brzy povalují se kosti po zemi a šlape se po nich. Každý pamatuje právě jenom na své předky; do předků ostatních lidí mu nic není. Jsou tu nádherně zařízené hřbitovy, nikdo není však náboženstvím nucen, aby se dal na nich pohřbívat. Číňanova snaha nese se především za tím, aby po smrti své odpočíval v rodné zemi, nebo dokonce ve své provincii, ve svém okrese. Zda-li bude jeho mrtvola ponechána na hřbitově nebo ve volné půdě, to je mu jedno, jenom když se před tím přesvědčil, že jeho odloučená duše je s dotyčným místem spokojena.«

»Spokojena? Hm! Vždyť nemůže míti nic proti tomu. Co by mohla dělati?«

»Posílá na potomstvo neštěstí za neštěstím a donutí je, aby jí vykázali jiné místo, kde by se jí pohodlněji odpočívalo. To je aspoň mínění Číňanů. Každý si určí, kde chce býti pochován. Zameškal-li to však, tu obrátí se příbuzní na jisté kněze, kteří jsou zběhlí v této důležité záležitosti. Jezdí po zemi, rozumí se, že na útraty příbuzných, prohlížejí místa, jež se jim zdají býti vhodná, a konají s duchem rozmluvu. Označil-li jim místo, tedy se vrátí, aby zpravili o tom pozůstalé a dopravili tam jeho mrtvolu. Rozumí se samo sebou, že duch je tím vybíravější, čím zámožnější je jeho příbuzenstvo a čím více mohou kněžím zaplatiti.«

»Tedy malý obchůdek při tom?«

»Ano. Jsou-li příbuzní velice zámožní, tu stává se, že se duchovi jeho hrob znechutí anebo objeví se na něm nějaká vada, o níž neměl dříve ani potuchy. Nemá tu snad dosti pěknou vyhlídku, nebo místo je příliš drsné nebo vlhké, tak že musí v noci mrznouti. Nesnese ostrého průvanu. Snad zřídili na blízku mlýn, jehož klapot ruší jeho klid. Tu zjevuje se potom knězi a posílá ho k pozůstalým, aby mu vyhledali místo sušší, teplejší, bez průvanu a klidnější a dali tam jeho kosti přenést. Zemřelí, kteří jsou zvláště umínění a citliví, bývají několikrát pohřbíváni, až konečně příbuzní ztratí přece jenom trpělivost a dají mu vzkázati, že ctili a vážili si ho neobyčejně, ale aby dal nyní také jim pokoj a byl rozumnější; že jsou odhodláni nedati za něho již ani li, protože je stál beztoho již víc než dosti.«

»To je veselé!« smál se Bohumír z Bouillonu. »A to se děje skutečně se vši opravdovostí?«

»Zajisté!«

»A jaká urážka spočívala ve slově Tsien?«

»Také veliká. V Číně rozeznávají totiž tři třídy obyvatelstva. První jmenuje se Liang-ctihodná; druhá Tsien-bezcenná, a třetí Man-nemající domova. Toto rozdělení zachovává se velice přísně. Do ctihodné třídy náleží Tsu-šlechta, Nung-rolnictvo, Tsang-kupectvo a obchodnictvo, a konečně Kung-řemeslnictvo. K bezcenné třídě počítá se služebnictvo, herci, zpěváci, tanečníci, hudebníci, trestanci, myči mrtvol a popravčí. Do třídy lidí bez domova náležejí všichni ti, kdož nemají stálého bydliště, putují z jedné provincie do druhé a žijí tudíž hlavně ve veřejných hospodách. Wing-kan patří jako zlatník do třídy ctihodných. Jeho soused

tvrdil však, že předkové jeho náleželi do třídy bezcenných, že bylo několik z nich dokonce i popraveno. To je nejvýše urážlivá nevážnost, ano i potupa zesnulých. Přes to vše mám velikou chut uvěřiti tomu, že onen soused mluvil pravdu. Proto má mu býti ukradený bůžek do zahrady zahrabán. Najdou-li ho, o čemž nelze pochybovati, protože jeho protivník to udá, tedy je ztracen. Musíme tomu zabrániti. Jsem odhodlán promluviti o tom s Tong-tschim. Snad podaří se mu zjištění obydlí těchto obou ještě do večera.«

Nyní vrátil se Liang-ssi. Oznamoval: »Agentu musím vyhledati ještě jednou, neboť je na cestách a vrátí se teprve zítra. Také mandarin si vyšel, vrátí se však brzy. Domovník mi sdělil, že jsou pro nás připraveny pokoje a sám přišel se mnou, aby vás odnesl v nosítkách. Objeví se ihned.«

Sotva domluvil, vstoupil jmenovaný, dle vzezření zámožný a pěkně oděný Číňan, uklonil se hluboce a zval nejvybranějšími výrazy našich šest hrdin jménem svého velitele, aby usedli do palankinů, jež byly venku pro ně připraveny. Degenfeld zaplatil pivo, jež bylo ještě dražší než v Hong-kongu, a následoval se svými společníky domovníka.

Venku stálo sedm palankinů, opatřených skvostnými záclonami. Stáli u nich čtyři běhouni, kteří byli opatřeni holemi, aby mohli nosítkám proklestiti cestu skrze tlačenicí. Domovník vypoklonkoval hosty do palankinů a spustil záclony, aby hosté, tak cize a nápadně oděni, nebyli obtěžováni dotěrností obecnstva. Za posledními nosítky šli také dva sluhové, kteří nesli zbraně, jež se pro jejich délku nemohly do nosítek vejíti.

Co se týče Haimdalla Turnersticka, ten se shýbl, než vstoupil do nosítek, aby se podíval, nemají-li jeho nosítka snad pohyblivou podlahu. Byl o zkušenost bohatší a neměl žádné chuti, aby po případě v nosítkách zase běžeti musel. Ku svému upokojení spatřil a přesvědčil se také ještě rukama, že je podlaha dosti silná a pevná, aby ho unesla.

Když byl vstoupil také domovník, dali se nosiči v rychlý pochod. Methusalem odhrnul trochu záclony, aby se mohl dívati, aniž by sám byl viděn.

Takové tlačence, jaká panovala v těchto ulicích, nespapřil ještě nikdy. Ostatně nebylo o ulicích, jakmile dospěli vlastního města, ani řeči. Ulice byly tak úzké, že nosítka zabírala polovinu šířky cesty. Podobaly se pokoutním a postranním uličkám starých německých malých městeček. Domy měly často jenom přízemí, nikdy však více než jedno patro, a všecky byly opatřeny krámy, jež byly otevřeny, tak že bylo možno spatřiti zboží i prodavače. Střechy měly nejpodivnější tvary a byly zdobeny cizokrajnými točenicemi. S každého domu visely dlouhé, úzké štíty firem svisle dolů, kdežto u nás upevňují se na plocho na zeď. Byl na nich čínským písmem vyznačen seznam vystaveného zde zboží a jméno majitele krámu. Chce-li si někdo učiniti představu o hemžení, jež panovalo v těchto ulicích, tedy nechť si vzpomene na konec divadelního představení, kdy se těsně stlačené obecnstvo v semknutém množství východy prodírá. A přece je toto porovnání nepostačitelé, protože se zde v těchto ulicích nepohybují všichni jenom jedním a tímže směrem, nýbrž dva různé proudy na sebe narážejí. Tudy proniknouti mohlo se podařiti toliko Číňanům.

Tu blížili se vážní mandarini na koních, provázeni průvodem služebnictva, kuliové s těžkými břemeny, jež by byl turecký Hammal sotva asi zmohl, osli a mezci s břemeny, vyvolavači, řemeslníci, obchodníci, putující prodavači, žebráci, vojáci a děti, jež, byli-li to hoši, poskytovali zvláštní pohled svými vážnými obličejí a sem tam se kymácejícími cůpky na holých lebkách. Tu bylo nějakého strkání, narážení a prodírání, pustého proplétání, jež zdálo se býti k nerozpletení. Tu křičelo to, hlučelo to, řvalo a vylo to a smálo se to, k tomu bušení kovářů, klapání prodavačů, zvonění stravovatelů, sekání a tlučení řezníků a sterého jiného lomozu, jež tvořily dohromady tupý hukot. Všecky stavy byly zastoupeny; také ženy bylo viděti, třeba jenom velice zřídka. Tyto náležely nižším třídám a neměly znetvořené nohy. Spatříme-li někdy ženské stvoření, jež o pevnou hůl se opírajíc se zmrzačenými koňskými nohami namáhavě tlačenicí se prodírá, tedy je to zajisté zchudlá a nyní dvojnásobně chudá a ubohá osoba, jež je nyní nouzí k chůzi donucena.

Po obou stranách otvíraly se krámy a boudy obchodníků hedvábím, obuvníků, obchodníků látkami, čepičářů a kloboučníků, vyrabitelů lakovaného zboží, obchodníků porcelánem, holičů, penězoměnců, koláčníků, klempířů, řezníků, ovocnářů a zelinářů a mnoha jiných. Namnoze byly, jako v tureckých bazarech, obchody téhož druhu sloučeny v jedné ulici. Ulice končily branami, klenutými po způsobu triumfálních oblouků, aby byl snadnější dohled. A při tom panovalo všude pološero, protože jsou ulice úzké a často bývají proti slunci nebo dešti zakryty rohožemi.

Tak to šlo ulicí Dračí, Zlatou, Klenotnickou, Hedvábnou, Peněžnickou, Tygří a Stříbrnou kolem pagody

květinové a později kolem pagody pětiset duchů. V Evropě bylo by to holou nemožností prodrati se těmito uličkami, v nichž hemžily se davy lidu; Číňan to dokáže, nezvykl něčemu jinému.

Hnusný pohled skytali žebráci, jichž tu bylo neobyčejně mnoho. Stáli, opírali se, dřepěli, kolísali a potáčeli se všude. Jejich vzezření bylo více než ubohé. Byli stíženi všemi možnými i nemožnými vadami a neduhy, natřeli si zúmyně obličej páchnoucí špinou nebo krví a zveličili hrůzy přírody takovou měrou, že se každý s ošklivostí od nich odvrátiti musel. A přece trpí je policie. Žebráctvo tvoří v Číně sociální moc, o jejímž významu a vlivu Evropan nemá ani potuchy.

Konečně zastavili nosiči v ulici trochu širší před velikým domem, paláci podobným. Úplný nedostatek krámů a obchodních štítů na širokém průčelí prozrazoval, že slouží buďto úředním účelům anebo náleží bohatému soukromníku.

Sousední domy byly menší a užší. Pestře pomalované a zlatými a stříbrnými značkami popsané tabule, jež s nich visely, dokazovaly, že jsou obývány obchodníky.

Když Methusalem vystoupil z nosítek a vrhl pohled na sousední dům po pravé straně ležící, tu zaleskly se mu na širokém prkně dvě značky vstříc, jež upoutaly ihned jeho pozornost. Byly to značky Hu-tsin, tedy jméno onoho, do jehož zahrady měl býti ukradený bůžek zahrabán.

V tak velikém městě, mohlo býti více osob téhož jména. Proto tázal se student domovníka: »Kdo bydlí zde vedle?«

»Hu-tsin, klenotník,« zněla odpověď.

»A kdo je jeho sousedem?«

»Wing-kan, také klenotník. Nacházíme se tu v ulici Drahokamů.«

Nemohlo býti pochyby: oba dotyční klenotníci byli sousedé. Tong-tschih, náhoda, jež nemohla býti výhodnější.

Methusalem se ani nezmínil o příčině, proč se táže. Neznal spolehlivost domovníkovu. Byl-li tento přítelem Wing-kanovým, mohl by přijíti na myšlenku, aby ho varoval.

Ze širokých vrat domovních vystoupilo několik služebníků, kteří doprovodili hosty do velikého pokoje, nad jehož dveřmi bylo napsáno slovo »Shromaždiště.«

Pokoj byl upraven po čínsku, s krásným bambusovým nábytkem a velikým korunním svícem. Bylo tu i dlouhé zrcadlo, jež sahalo od podlahy až ke stropu.

Zde uklonil se jim domovník znovu hluboce, vítaje je na místo domácího pána, omluvil jeho nepřítomnost a nařídil potom, aby jim podali čaj.

Byl přinesen na zlatých podnosech a pil se z malinkých číšek. Příprava čaje byla tatáž jako kávy u Orientálců: Čaj hodil se do číšky a polil se vřelou vodou. Za několik okamžiků měl takové aroma a lahodnou chuť, již Evropan u vyvezených druhů ani nezná.

Potom prosil domovník hosty, aby ho následovali. Vedl je několika komnatami do velké koupelny, v níž stálo osm van z rozličného materiálu. Dvě z nich byly z mramoru a byly od ostatních odděleny španělskou stěnou. Majordomus prohlásil, že obě tyto vany jsou určeny toliko pro pána a velitelku domu, nyní mohou však býti použity dvěma nejvznešenějšími hosty.

»Ti nejvznešenější?« mínil Bohumír, když mu bylo toto oznámení přeloženo. »To je Methusalem a potom já sám.«

»Vy?« ptal se Turnerstick. »Cídič má býti vznešenější než my ostatní.«

»Ano, neboť nepřeneseli cídič trochu svého lesku na boty svého pána, potom nemůže býti o lesku vůbec ani řeči. Není-li pravda, mijnheer?«

»Ne. Cídič zůstane cídičem!«

»Co? Vy mně chcete odníti stipendium? Toho bych byl od vás nikdy neočekával. Byl jsem vždycky vám přátelsky nakloněný Bohumír a nyní odháníte mne mezi obyčejné publikum? Tímto vypovídám vám svou dosavadní blahovůli a táži se jen, kdo má býti ten druhý vznešený mezi námi?«

»O tom nemůže býti nejmenší pochybnosti,« pravil Methusalem. »Turnerstick je generalmajor; vyniká tedy hodností nad námi nade všemi a musí dostati nejlepší vanu.«

»Správně! Na to jsem zapomněl. Ustupuji tedy. Kdybych se byl převlekl za polního maršálka, tu by náležela vana mně! Domnívám se však, že se v jiné vaně také neutopím. Tedy ujednáno; vyšplouchejme se trochu!«

Jak známo, nevyniká Číňan přílišnou čistotností. Lepší stavy těší se ovšem také lepší pověsti. Než přes to vše musel majitel domu, který vykazoval takovou koupelnu, býti nejen mužem bohatým, nýbrž i takovým, jenž rozuměl komfortu života. Ve skříní, z níž byl vysvobozen, nevypadal Tong-tschi arci podle toho.

Po koupeli byli hosté uvedeni do jídelny, kde je čekala hostina, záležející z ryby, drůbeže, masa, zeleniny, vždy přítomné rýže a konečně z mísy, která obsahovala řídkou kaši, jež měla lahodnou chut, podobnou mandlovému mléku. Na svůj dotaz zvěděl Methusalem, že kaše je upravena z jemně utlučených jader merunkových. Tento pokrm zasluhuje, aby byl také v Německu nápodoběn.

Potom byly cestujícím vykázaný pokoje, pro ně určené, každému zvláštní pokoj. Ze všeho bylo patrné, že Tong-tschí označil Methusalema svému domovníkovi za osobu, již třeba věnovati největší pozornost. Obdržel komnatu nejpěkněji zařízenou.

Nyní mohli si odpočinouti a činiti dle libosti, co by chtěli. Jenom kdyby se chtěli snad podívati do města, tu prosil domovník, aby použili palankinů, jelikož by jinak upoutali na sebe pozornost obyvatelstva a snadno mohli by býti obtěžováni nebo dokonce snad i potupeni.

»Ale k vycházce do nejbližšího sousedství není přece snad třeba nosítek?« tázal se Methusalem.

»Smí se docela maličký zeptati, kam chcete jíti?«

»Zcela maličký« je výraz, jímž Čiňan označuje sama sebe, mluví-li s osobou výše postavenou. Domovník mínil tedy sebe.

»K sousedovi, jehož klenotnický krám si chci prohlédnouti.«

»K Hu-tsinovi?«

»Ano.«

»Ten bydlí tak blízko, že nosítek ovšem nepotřebujete. Je to proslulý klenotník a poctivý muž. Jenom nechoďte k jeho sousedovi Wing-kanovi!«

»Proč ne k tomu?«

»Protože je to podvodník, ačkoli na jeho štítu stojí opak toho. Oba žijí ve velikém nepřátelství proti sobě.«

»Tedy nekoupím u poslednějšího ničeho. Bohumíre, zapal dýmku!«

»Okamžitě!« odpověděl jmenovaný, jenž se nacházel v pokoji červenomodrého. »Musíme se u toho muže objeviti s náležitou kulturou a obratností, k čemuž není ničeho tak třeba jako vaší dýmky a mého oboe.«

Také o tabák bylo postaráno. Stála ho na stole plná váza. Bohumír nacpal jím nargilé a když dýmku zažehl, vydali se oba na cestu, provázeni domovníkem až ke vratům.

Urazili těch několik málo kroků způsobem častokráte již popsáním. Přes to, že byla cesta tak krátká, nahlédli, že domovník měl skutečně pravdu, když jim doporučoval na výlety nosítka. Sotva že vyšli z domu, již zůstávali chodci státí, aby si prohlédli tyto dva lidi, tak podivně vypadající.

Methusalem nešel těsně kolem domu. Držel se středu ulice, aby mohl snad nahlédnouti do druhého krámu. To se mu také podařilo.

S obou domů viselo několik obchodních štítů, vždy po jednom se jménem majitele, tedy Hu-tsina a Wingkana; na ostatních bylo vyznačeno zboží, jež dalo se u nich koupiti. Wingkan dal napsati ještě na zvláštní prkno: »Zde dostane se vám poctivého obsloužení,« nápis, jenž musil vzbuditi u čtenářů pravý opak zamýšleného účelu, totiž nedůvěru, jelikož žádný poctivý obchodník nepokládá za vhodné upozorniti své zá-

kazníky takovým zvláštním způsobem na vlastnost, již beztoho každý u něho předpokládá.

Seděl nedaleko otevřených dveří svého krámu. Methusalem to shlédli a poznal ihned muže, jehož rozmluvu vyslechl. Nemohlo býti tedy nejmenší pochybnosti.

Vešel do krámu Hu-tsinova, jenž tam byl sám. Klenotník byl muž v prostředních letech, pěkné postavy a velmi pečlivě oděný. Měl dlouhý, tenký knír, jehož špičky sahaly mu po obou stranách téměř až na prsa. Když spatřil oba muže, povstal se svého místa. V obličeji jeho zračilo se nevýslovné udivení. Takovéhle dvě cizokrajné postavy nebyly u něho ještě nikdy.

»Tsching!« pozdravil Methusalem krátce, pouštěje při tom oblak dýmu.

»Tsching!« zvolal také Bohumír a to takovým tonem, jakoby byl císařem čínským ve vlastní osobě.

»Schim Hu-tsin — jmenujete se Hu-tsin?« tázal se student.

»Pi-tsen — je to mé jméno,« odpověděl klenotník, jenž se vzpamatoval ze svého ustrnutí a hluboce se ukláněje zval oba dále.

»Nepřicházím, abych něco koupil,« pokračoval Methusalem. »Musím nutně s vámi mluvit.«

»Vy — — se mnou?« tázal se muž, jemuž to bylo záhadou, proč by cizí pán právě s ním nějaké řeči míti měl. »Je to něco důležitého?«

»Velice, ne pro mne, nýbrž pro vás.«

»Co?«

»Jedná se o váš život.«

»O — můj — život? T'ien-na, o nebesa! Je to možné?«

»Ano. Přišel jsem, abych vás zachránil před smrtí.«

»Proč bych měl zemřít? Jste cizí lékaři? Jsem nemocen?«

»Ne. Máte býti popraven.«

»Pane, nejsem žádný zločinec!«

»To vím; stává se však také, že obžalovaní bývají nevinně odsouzeni.«

»Obžalovaní? Z čeho mne chtějí obžalovat? Co jsem spáchal?«

»Ukradl prý jste sochu boha.«

Muž zbledl a začal se chvěti. »Sochu boha!« vyrazil ze sebe. »To je zločin, jenž trestá se nejhroznější smrtí!«

»Ovšem. A od této smrti chci vás zachrániti.«

»Pane, mne nemohou odsouditi, vždyť jsem nespáchal něco podobného. Ctím zákony a nejsem si vědom žádné viny, obzvláště ne tak strašlivé.«

»Ale sochu najdou u vás.«

»U — — mne? Kde?«

»V zahradě.«

»Ať jen hledají!«

»Ano, budou tam hledati a najdou-li ji, tedy jste ztracen.«

»To bych byl zajisté; vím však určitě, že nenajdou ničeho.«

»A já vím rovněž tak jistě, že ji u vás vyhrabou!«

»Tu musil by ji tedy někdo jiný zahrabati!«

»Ano, a to je právě ten případ. Váš nepřítel chce dáti sochu ukrásti a u vás zahrabati. Udá-li to potom, tedy bude u vás nalezena a vy budete odsouzen k smrti jako zloděj a prznitel chrámu.«

Tu spráskl klenotník ruce a vykřikl zděšeně: »Jaké to neštěstí! Jsem ztracen, jsem ztracen!«

»Nekřičte tak! Vidíte, jaké množství lidí stojí před vašim krámem, aby na mne čuměli. Nejste ztracen, neboť jsem přišel, abych vás zachránil. Musíme o této záležitosti pojednati s náležitou rozvahou.«

»Ano — pojednati — s rozvahou. Zavolám někoho, kdo zůstane zatím v krámě. Ale vy mne laskavě doprovodíte nahoru do mého pokoje.«

Zavolal nějaké jméno dveřmi, jež nacházely se v pozadí krámu. Vstoupil sem mladý muž. Potom vyzval Methusalema a Bohumíra, aby ho následovali.

Šlo to zmíněnými dveřmi k jakési malé síni, z níž vedly schody nahoru. Tam vešli do světnice, jež zdála se býti dílnou klenotníkovou. V jednom rohu bylo upevněno prkénko, na němž seděla malá, tlustá soška Buddhova. Před ní hořelo světlo.

Klenotník nabídl jim dvě židle. Sám nepotřeboval žádné. Nepokoj, jenž se ho byl zmocnil, nedovolil mu, aby si sedl. Bohumír přitáhl svou židli za židli Methusalemovu, jenž se důstojně posadil.

»Škoda, že nerozumím dosti čínsky, abych mohl sledovati průběh této rozmluvy!« řekl Bohumír. »Přece bych jenom rád věděl, co povídá.«

»Dozvíš se toho. To se rozumí samo sebou.«

»Tedy nějaký můj nepřítel chce učiniti to, o čemž jste mluvil?« pravil klenotník. »Kdo by to mohl býti?«

»Neznáte nikoho, kdo by vás tak silně nenáviděl, že by byl schopen tak ničemného návrhu?«

»Jenom jednoho.«

»Kdo je to?«

»Win-kan, můj soused.«

»Ten je to.«

»Ten? Víte to určitě?«

»Ano. Vyslechl jsem jeho rozmluvu s člověkem, který má krádež provést.«

»Kdo je tento zloděj?«

»To nevím. Neznám ho. Jsem cizí Tao-tse-kue, teprve dnes jsem sem přibyl. Wing-kan chce se pomstít za to, že jste ho urazil.«

»On mne urazil dříve!«

»Ano. Řekl, že máte za manželku dceru krále žebráků.«

»To vy víte?«

»Slyšel jsem to z jeho úst.«

»Jste cizí a zajisté nevíte, že je to těžká urážka. Žádný hodný člověk nemluví o ženě druhého. Spatřil jsem tu dívku a zamiloval jsem se do ní, aniž bych byl věděl, čím je. Potom jsem slyšel, že její otec je T'en. Přes to vše pojal jsem ji za ženu, protože byla hodná a dobrá. Má mi to někdo vyčítati? Byl jsem chudý; T'eu učinil mne zámožným mužem, neboť je velmi, velmi bohat. Nemusím-li býti jemu a své ženě vděčným? Smím ji nechat urážeti?«

»Ne. V mé vlasti není to hanba, vzít si dceru žebrákovu.«

»Také ne krále žebráků?«

»U nás nejsou králové žebráků.«

»Ne? To je Německo velmi nešťastná země!«

»Kterak to?«

»Protože lidé nemají tam žádného prostředku, aby se zbavili dotěrnosti žebráků.«

»O, máme prostředek velice dobrý, jenž účinkuje mnohem lépe a vydatněji než váš.«

»Jaký?«

»Policii!«

»Co může policie činiti? Nic, zhola nic! Chce-li míti žebrák ode mne almužnu a odepřu mu-li ji, tedy ji na mně vynutí. Zamaže si obličej blátem. Namočí své roucho do výkalů a posadí se před moje dveře, tak že nemohu smradem vydržeti a nikdo ke mně nevejde, aby něco koupil. Nebo vezme do ruky gong a buší do něho tak dlouho, až budu syt tím strašlivým hlukem a dám mu něco. Nebo přivede sem celé hejno jiných žebráků, kteří se budou před mými dveřmi v blátě válet, maso si noži rozpíchají a budou tak dlouho výt a naříkati, až kolem jdoucí budou mi činiti výčitky pro moji zatvrzelost a pohrozí mi, že ničeho již ode mne nekoupí. Žebrák může, obchodníka zničiti.«

»Jenom tady u vás. V mé vlasti nikoli.«

»Co udělá tam s ním policie?«

»Kdyby se choval tak, jak jste vypravoval, tu byl by potrestán.«

»Čím?«

»Zavřeli by ho, nejprve na krátkou dobu, kdyby se to opakovalo, na delší dobu, a kdyby se potom ještě nepolepšil, doživotně.«

»Kam ho zavrou?«

»Do pracovny, kde musí pracovati a nemůže více obtěžovati jiné pilné lidi.«

»Ale sestárne-li, onemocní-li, je-li mrzákem, který nemůže pracovati?«

»Tedy bude zaopatřen, od obce nebo také od státu. Žebrota je přísně zapovězena.«

»Tedy neputují u vás žebráci ve velikých zástupech po zemi?«

»Ne.«

»Potom je vaše vlast velice šťastná země a nikoli nešťastná, jak jsem prve řekl. U nás je tomu jinak.«

»Nezasáhne policie?«

»Ne. Žádný člověk a žádný policista nesmí zakročit proti žebrákovi. Musí se obrátiti na krále žebráků, na T'eu. Kdo se od něho vykoupí nějakou sumou peněz, obdrží od něho poukaz, lístek, který přilepí na dveře. Potom jdou žebráci kolem. T'eu má nad nimi velikou moc. Rozděluje mezi ně peníze, jež dostane za tyto lístky. Je-li hotov s jedním okresem, tedy táhne se svými zástupy do jiného, aby tam učinil totéž.«

»To by se u nás pokládalo za Kwei-tsun (výpalné) a odsoudili by ho s celou jeho rotou na deset let do vězení.«

»Není to ukrutné?«

»Nikoli, je to pořádek. Proč má pracovitý člověk ztrpěti, aby na něm žebrák peníze vynutil? U vás chrání žebráky a obtěžují pilné. U nás je tomu naopak a pokládám to za správné.«

»Já také, ačkoliv se to tu nesmí říci. Stává se, že vláda, úřad je nucen s králem žebráků úmluvu u-

zavřítí. Vystoupí-li na příklad některá z velikých řek ze břehů, tu zaplaví ohromné lány země a miliony lidí ztratí svou výživu. Sta tisíce lidí jsou bez chleba a stávají se žebráky. Zvolí si krále žebráků a táhnou pryč, aby se jim dali vyživovati z darů, jež v šťastnějších provinciích musí vynutiti. Vládne jimi; má moc nad jejich životem. Musejí ho poslouchati. Kdyby ho neměli, vyrojili by se bezuzdně po celé říši a způsobili by nevýslovné neštěstí. Pálilo by se, loupilo a vraždilo. Následovala by jedna revoluce za druhou a pokojný člověk nebyl by jist svým životem a svým jméním. Proto musíme míti krále žebráků, a proto jsou také od vlády a všech úradů rádi a ochotně uznáváni.«

»To má tedy takový T'eu skoro větší moc než nějaký Wang, místokrál a vladař celé, velké provincie!«

»Ovšem že. Žádný úředník, a byť by stál sebe výše a byl sebe mocnější, neodváží se nějakého T'eu uraziti, neboť tento mohl by se mu snadno pomstíti. Svola by všechny poddané své žebrácké říše, jež jde do tisíců, a zaplavil by s nimi dotyčnou provincii. V Pekingu by zvěděli, kdo je tím vinen, a místokrále by ihned sesadili, protože přivodil neštěstí na svou provincii a dokázal tedy, že je k vládě neschopen. Ano, král žebráků je neobyčejně mocný muž. Je to tedy rozumné mne urážeti, protože jsem zetěm krále žebráků?«

»To bylo jednáno velice neprozřetelně.«

»Ano. Mohu se pomstíti na Wing-kanovi. To on ví velmi dobře, a proto chce mne předejítí a mne a mou rodinu zničití. Neboť tady u nás jsou trestány také ženy a děti zločinců.«

»To jsem se již dozvěděl. Bylo mi nepochopitelné, že by se někdo k vůli nepatrné urážce mohl od-

vážiti tak těžkého zločinu jako je krádež bůžka, jenom aby se pomstil. Nyní je mi to jasnější. Wing-kan bojí se vaší pomsty a mnohem více ještě pomsty vašeho tchána, T'eua. Proto chce vás učiniti neškodným.«

»A T'eua rovněž, jehož by rovněž stihl trest za můj zločin, protože je otcem mé ženy. Ani král žebráků, třebaš požíval tak veliké moci, nesmí se zločinu dopustiti. Učiní-li tak, tedy propadá zákonu jako kdokoli jiný a nemůže očekávati ani milosti, ani pomoci, protože se ho zřeknou všichni jeho poddaní. Tak soudí asi můj soused, má-li se věc skutečně tak, jak povídáte.«

»Je tomu úplně tak. Abych vám to dokázal, chci vám vypravovati, jak jsem se dověděl o nabídce.«

Sdělil mu všecko. Klenotník octl se v neobyčejně nebezpečném postavení. Běhal po světlici sem a tam; házel kolem sebe rukama; trhal a rval si svůj cop. Byl to hodný a čacký muž, jemuž Methusalem věnoval plné své účastenství.

»Co mám činiti, co mám činiti?« ptal se.

»To musíte sám nejlépe věděti!«

»Mám rychle doběhnouti ke Sing-kuanovi (mandarin ve věcech trestních) a věc tu udati?«

»Ne.«

»Proč ne?«

»Protože se čin ještě nestal a vy tedy nemůžete svému sousedovi ničeho dokázati.«

»Myslíte tedy, abych klidně vyčkal, až bude bůžek v mé zahradě zahrabán?«

»Ano.«

»To je nebezpečné, neobyčejně nebezpečné.«

»Docela ne!«

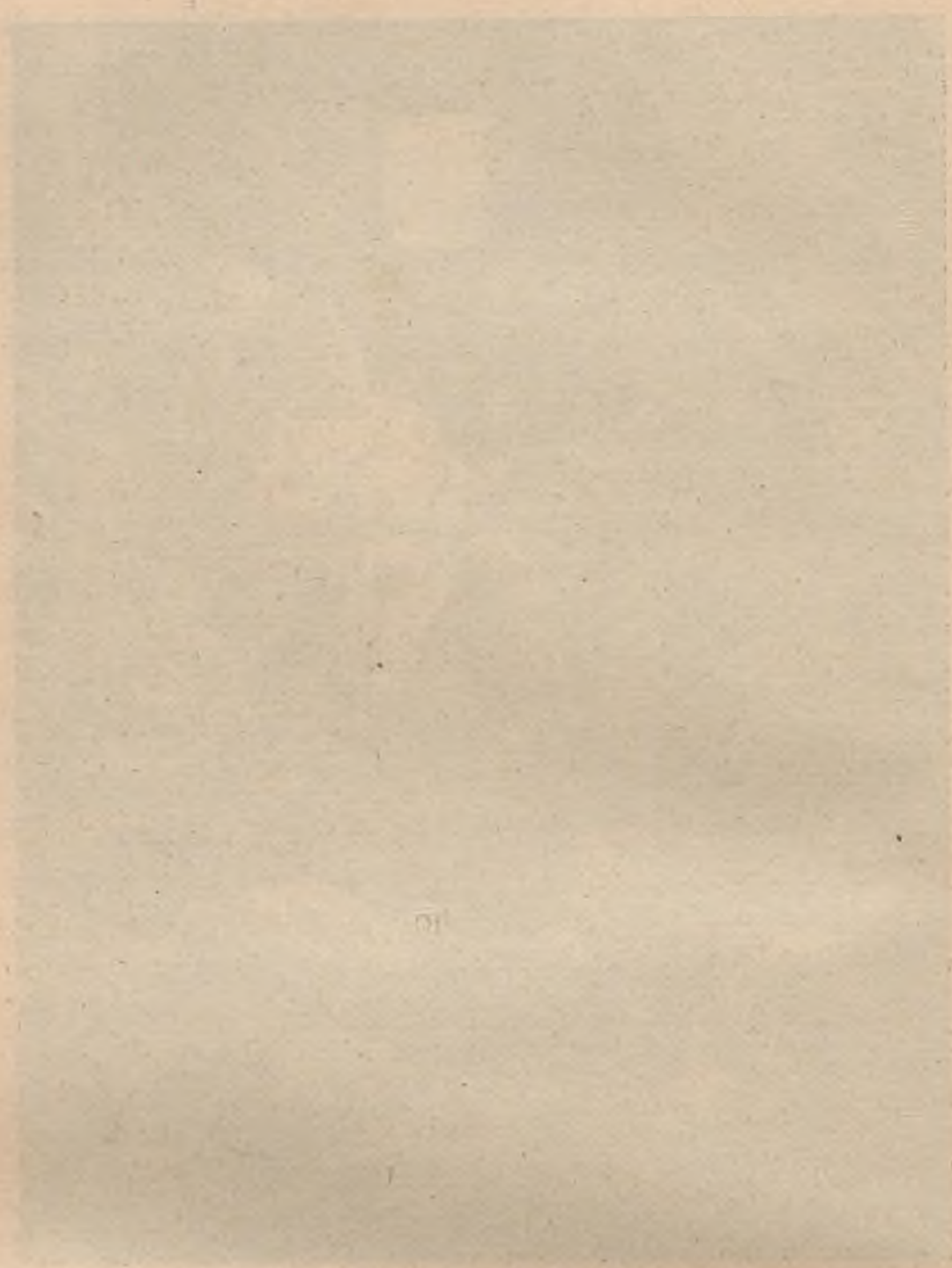

Tu vrhl se před ním Wing-kan na kolena . . .

1

10

»O přece! Neznáte zákonů naší země. Běda tomu, na jehož pozemku anebo také třeba jenom poblíž jehož pozemku se nějaký zločin stane! Bude potrestán zcela neúprosně. Žádný Číňan neodváží se na příklad přispěti tonoucím ku pomoci, aby mu život zachránil.«

»Ne? To by bylo strašlivé!«

»A přece je tomu tak. Jestliže tonoucí přece utone, tu by popadli ochránce jako vraha. Jestliže se někdo, aby se mi pomstil, před mými dveřmi zavraždí, tedy jsem vinníkem a budu potrestán. Jestliže můj soused sochu boha u mne zahrabe, tedy mohu tisíckrát dokazovati, že ji sám ukradl a v mé zahradě zahrabal; našla se u mne a musím trest vytrpěti.«

»To je arci zlé. Věc má se tedy následovně: Zabráníte-li nyní činu, jenž vás ohrožuje, tedy nemůžete sousedovi nic dokázati, a on vymyslí si jiný způsob pomsty, proti níž nebudete se moci brániti. Necháte-li však skutek provésti, tedy upadnete do záhuby.«

»Ano, tak to je. Věřím každému slovu, jež jste mi řekl; jsem přesvědčen, že Wing-kan chová tento úmysl; nevidím však žádného prostředku, abych ránu odvrátil od sebe a od mé rodiny. Zloděje, s nímž Wing-kan zločin umluvil, nemůžete blíže označiti?«

»Ne.«

»Kdybych věc teď udal, tu hledali by ho sice, ale nenašli by ho. Loupež by se tedy přece provedla.«

»Ano, ale mohli by býti do vaší zahrady postaveni policisté, kteří by chlapa ihned popadli, jakmile by přišel.«

»Ne, ne!« odmítal klenotník. »Řekl by, že jednal dle mého rozkazu, a potom byl bych také ztracen.«

»Tedy musili by býti kněží co nejrychleji zpraveni o tom, aby dávali pozor na své bohy. Vždyť známe přece hodinu, kdy má býti loupež provedena.«

»Víte, ve kterém chrámu se nachází bůh, na nějž mají spadeno?«

»Ne.«

»O běda! A víte, kolik chrámů máme zde v Kuangtschén-fu?«

»Ano, stodvacet.«

»To jsou jenom veliké, proslulé. Je jich více, mnohem více. Než-li dojde zpráva, o níž mluvíte, na všechna ta místa, bude loupež provedena. Také to neskytá žádné pomoci.«

Pobíhal zase po pokoji a tahal se za cop. Methusalem vrtěl sebou na židli sem a tam, třel si čelo, udělal několik důkladných bafů a řekl potom: »Tak spletitou a zamotanou jsem si tu věc arci nepředstavoval. Nevzpomněl jsem na to, že ten, na jehož pozemku se zločin stane, je v takové míře spoluzodpověden. Nesmíme připustiti, aby byl skutek proveden, protože byste potom na všecken způsob byl také potrestán. Nesmíme však také skutku zabrániti, protože je to nemožno.«

»Ano, musíte povážiti, že nastane již brzy večer. Nezbyvá již času k tomu.«

»Jednak a na druhé straně by se tím nic nezlepšilo, protože by se vám nepodařilo učiniti souseda neškodným. A to se musí státi přede vším jiným, chcete-li na příště žíti v jistotě.«

»To je pravda; to je pravda! Poradte mi, pomozte mi! Budu vám velmi, velmi vděčen!«

»Hm! Odkud máme radu vzíti? Advokáty jako v mé vlasti zde nemáte. Policie nemůže nám prospěti. Konečně octnu se sám v nebezpečí, dozvědí-li se, že jsem ty chlapy vyslechl. Dovolte na okamžik. Chci se zeptati svého soudruha.«

»Není to váš sluha?«

»Sluha a přítel.«

»Vždyť slyšel přece všechno. Proč nemluví?«

»Nerozumí zúplna řeči této země. Je to chytrá hlava, prohnaná liška. Poctivost a zákon nemohou tu pomoci. Jedině prohnanost mohla by snad přinésti záchranu.«

»Tedy se ho zeptejte, rychle, rychle!«

Methusalém vysvětlil svému Bohumírovi, jak se věc má. Tento naslouchal pozorně a řekl potom: »Ano, když ti tak zvaní moudří již ničeho nevědí, tu obrátí se na domněle hloupé. Kára uvázla, dosti hluboko v bahně. Žádný člověk a žádný Methusalem nemůže ji vytáhnouti. A tu má se nyní starý Bohumír zapřáhnouti, aby ji vytáhl na chodník!«

»Uráží tě snad tato důvěra?«

»Ani mi nenapadne! Ani si na to nevzpomenu! Ale fatální věc je to a zůstane osudnou. Člověk může tu velice snadno v bryndě uvíznouti. Prosím, půjčte mi na chvíli svůj troubel!«

☞ Sáhł po troubeli.

»K čemu to?«

»Abych podnítil a osvěžil svého ducha. Dobrý tah z dýmky sílí rozum a vtip. Je to arci proti subordinaci, ale v tomto případě mi to již dovolíte.«

»Na, kuř!«

»Podal mu špičku, ačkoli věděl, že je to od Bohumíra jenom nicotná záminka. Chtěl ho však udržeti při dobrém rozmaru, jelikož očekával od zchytralého cídiče radu skutečně dobrou, snad spásonosnou.

Bohumír učinil několik důkladných tahů, mružel přemítavě něco pro sebe, stáhl čelo do hlubokých vrásek, udělal zase několik tahů, vysmrkal se, odkašlal si, udělal zase jeden tah, ale neobyčejně mocný, vyrazil dým prudce ze sebe, vrátil potom Methusalémovi troubel a řekl: »Chutnalo to výborně!«

»Nuže dále!«

»A pomohlo to také!«

»Napadla ti tedy myšlenka?«

»Myšlenka jako světlo!«

»Jaká?«

»Ta nejjednodušší na celém světě.«

»Ven s ní!«

»No, jenom strpení! Představuji si totiž věc následovně: Jak ty mně, tak já tobě!«

»Kterak to?«

»Chce nám ho zahrabati, nuže zahrabeme ho jemu.«

»Hlouposti! Kdo ti může rozuměti! Mluv přece zřetelně, pořádně podle gramatiky!«

»Mám-li já býti tím, jenž má kaštany z ohně vytáhnouti, tedy musí se gramatika řídit podle mne a ne já podle ní. Rozuměti! Můj prostředek je dobrý německý! Zakládá se na starém, německém, ryze germánském přísloví, jež by jiným způsobem znělo: ‚Jak se z lesa ozývá, tak se do lesa volá!‘«

»Obráceně je to správné!«

»Ne. Tomu musím já rozumět. Myslím totiž: Chce ho v naší zahradě zahrabati, dobrá, tedy zahrabeme ho do jeho zahrady, toho božského strýce totiž.«

Methusalemův obličej projevil radostný úžas a zvolal: »U sta hromů! Bohumíre, máš to, máš to skutečně!«

»Není-li pravda! Bohumír to má vždycky! Tímto způsobem nedostane se náš přítel zde do žádného nebezpečí. Věrný soused učiní oznámení, policie přijde a bude zde hrabati, nenajde však ničeho. Mezitím, co budou tu státi s dlouhým nosem, učiníme my udání. Budou hrabati u dobrého Jindřicha tam vedle a najdou božství ve vlastní jeho zahradě. Co dále?«

»Dále nic, dále docela nic. To je dosti. Poprvé přinese to záchranu a podruhé je to kousek zcela dle mého srdce.«

»Dle mého také. A to nejlepší při tom je, že nepotřebujeme k tomu žádného člověka a také žádného mandarína. Také nebudeme voláni ani za svědky, ani za protisvědky s povinnou přísahou a dobrým svědomím. Pracujeme za kulisami a pohlížíme se svého Olympu spokojeně dolů, jak obrovské hlouposti lidé provádějí.

Sdělte muži tento můj náhled. Já jsem tím mužem, který mu pomohl.«

»Ano, tím jsi, neboť nemyslím, že bych byl přišel na tuto skvostnou myšlenku, jež dá se provést bez velkých obtíží!«

»Není také divu, objeví-li se u Methusalema slabost stáří a kolísavost duševních sil. Zeptejte se jen vždycky mne, nebudete-li moci s místa! Mám vždycky radu, jež je dobrá, ale proto přece to bohužel nepřivedu za tajného radu.«

Methusalem sdělil Čiňanu, jaký návrh mu Bohumír učinil. Klenotník popadl se zase povážlivě za cop. »To je také velmi nebezpečné!« pravil.

»Ale to jediné, co můžete učiniti.«

»Myslíte, že se to podaří?«

»To záleží na poloze zahrad. Wing-kan má přece také zahradu?«

»Ano. Je právě tak veliká jako moje.«

»Hraničí spolu?«

»Ano.«

»Čím jsou odděleny?«

»Zdí.«

»Dá se přelézti?«

»Ano.«

»Tedy vám pomoženo. Počkáte až bude socha u vás zahrabána, potom ji rychle zase vyndáte, abyste ji zahrabal u souseda.«

»Dopadnou-li mne však při tom!«

»Toho musíte se právě vystříhati. Musíte jednati opatrně. Wing-kan nemá ani tušení o tom, že o věci víte. Bude tedy ještě tím méně tušiti, že mu boha přenesete.«

»Samoten jsem však k tomu příliš slabý.«

»Vždyť máte přece ruce, jež vám pomohou.«

»Čí ruce mají to býti? Do takového tajemství nemohu zasvětit nikoho ze svých lidí.«

»Toho není také zapotřebí. Máte přece nás.«

»Vás? Chtěli byste mi pomoci? Ano, to by bylo dobré! Potom bych se chtěl toho odvážit!«

»To se rozumí, že vám pomůžeme, a to velice rádi.«

»Jak vám budu vděčným! Ale tu musíte hned u mne zůstatí.«

»Proč pak?«

»Později nemůžete ke mně.«

»O přece. Necht si ulici uzavrou. Vždyť my bydlíme také v ní.«

»V této ulici? Kde to? U koho?«

»Vedle u Tong-tschih.«

Teď tvářil se klenotník zcela jinak. Pro samé překvapení nepřijal je ani s předepsanou zdvořilostí. A potom byl svou úzkostí tak přes příliš zaměstnán, že nemohl ani přemítati o tom, má-li před sebou vznesené nebo obyčejné lidi.

»U Tong-tschiho?« tázal se. »Jste snad cizinci, kteří ho vysvobodili?«

»Hm! Co víte o této záležitosti?«

»Je to vysoký a bohatý mandarin a já jsem jenom kupec. Má žena je dokonce dcera krále žebráků. Přes to vše vystupuje někdy paní Tong-tschiho na schůdky ve své zahradě, aby se bavila s mou ženou. Tu víme, že posledně meškal Tong-tschí mnohem déle mimo domov, než řekl. Jeho paní byla plna starostí. Obávala se, že se mu přihodilo neštěstí. V těchto dnech vypravovala však mé ženě v důvěrnosti, že se její muž vrátil; ale nacházel se prý v hrozném nebezpečí, z něhož byl vysvobozen pěti nebo šesti cizími muži, kteří nepocházejí z Číny. Povídala při tom, že tito cizinci jsou pozváni a přijdou k Tong-tschimu jako hosté.

»Více nevíte ničeho?«

»Ne.«

»Také ne jakého druhu bylo nebezpečí, v němž se mandarin nacházel?«

»Ne.«

»Tedy pomlčte o tom vůči každému, sice mohl byste si Tong-tschiho snadno znepřáteliti!«

»Budu mlčet. Ale smím se snad dozvědět, jste-li vy oni cizí pánové?«

»Ano, my jsme to.«

Tu uklonil se až k zemi a řekl: »Potom jsem zcela nehoden veliké cti, již mi prokazujete. Cizí pánové,

které tento mandarin k sobě zve, musejí ve své zemi zastávat nejvyšší úřady. Jsem příliš nepatrný, abych vám směl do tváře hledět. A nyní jste přišli, abyste mne zpravili o hrozném nebezpečení! Vezměte mé peníze, můj život, všechno, co mi náleží; je to váš majetek!«

»Těší mne, že máte vděčné srdce. Věřil jsem, že jste poctivý muž a proto jsem přišel rád, abych vás vysvobodil. A co jednou začnu, to zpravidla také dokončím. Pomůžeme vám zahrabati boha do Wingkanovy zahrady. Máte nástroje k tomu potřebné?«

»Ano.«

»Povídáte, že obě paní někdy spolu mluvívají. Domnívám se tudíž, že vaše zahrada hraničí také se zahradou mandarinovou?«

»Ano, jenom že poslednější je mnohem, mnohem větší a skvostnější než moje.«

»Tím je nám celá věc arci velice usnadněna. Ukažte nám svou zahradu, ale tak, aby nás nikdo nespozoroval!«

»Tu je třeba jíti jenom vedle. Můžeme se podívatí oknem.«

Vedl je do vedlejší světnice, jež měla dvě okna. Na místo skla byl natažen velice jemný gáz. Otevřel jedno z nich. Zahrada ležela před nimi.

Byla malá, čínským způsobem založená. Krsky, kvetoucí keře, stěny tisové a zimostrázové, nad nimiž vyčnívaly koruny, jež byly rozvedeny ve tvary zvířecí. Po pravé straně ležela zahrada jeho nepří-

tele, zcela tímže způsobem založená a pěstovaná. Zeď, jež je oddělovala, nebyla ani s výši muže.

Po levé ruce spočívala zahrada mandarinova, jež byla ovšem také jen tak hluboká jako obě ostatní, ale musila býti za to tím širší. Za těmito zahradami vinula se stezka. To byla patrně cesta, po níž chtěl zloděj sochu přinést.

»Skvostné!« řekl Methusalem. »Pro naše záměry nají zahrady polohu neobyčejně příznivou. Přelezeme zeď mandarinovu a octneme se potom ve vaší zahradě. To ostatní se již potom ukáže.«

»Vy chcete to skutečně udělati?« tázal se Hutsin.

»Dokonce velmi rádi.«

»Tu nevím, jak vám mám býti vděčen! Jsem příliš nehoden jenom cti, že jste vkročili do mého nízkého domu, a nyní chcete dokonce — — —«

»Ticho!« přerušil ho červenomodrý. »Jste hodný muž, jemuž rádi pomůžeme. Také pokládáme za svou povinnost zabrániti zločinu, můžeme-li mu zabrániti.«

»Tedy mohu skutečně počítati na vaši pomoc?«

»Zcela určitě.«

»Kdy přijdete?«

»Začátkem Siütu, jakmile se tak setmí, aby nebylo viděti, že lezeme přes zeď.«

»Přivedete také ostatní pány s sebou?«

»Nikoli, čím méně osob je zasvěceno, tím lépe je to.«

»Ale budeme-li jich potřebovati? Nebudeme-li moci s tím býti hotovi my, tři sami? Nemohu se nikomu ze svých lidí svěřiti.«

»V tomto případě nebude mi za těžko přivolati ještě některého z mých soudruhů. Tito pohřeší mne nyní. Půjdeme.«

»Je Tong-tschi doma?«

»Není, vyšel si, přijde však do večera, protože se potom zavírají brány ulic.«

»Nepotřebuje se dle toho řídit. Může přijíti také v noci, kdy a jak se mu líbí. Jemu otevrou se všechny Pei-lu.«

Pei-lu nazývají se stavby v podobě triumfálních oblouků, jež uzavírají ulice a jsou za tím účelem opatřeny branami. Mají kromě toho ještě jiný účel. Jsou totiž pomníky zasloužilých osob, k jejichž počtě byly zbudovány.

Vykoná-li úředník nebo občan mnoho pro zemi, provincii nebo pro město, tedy zřídí se mu takovýto Pei-lu, jenž nese jeho jméno a obsahuje daleko viditelné značky, jež hlásají cnosti dotyčného.

Takovéto pomníky nestaví se jenom zemřelým, nýbrž stává se také, že se zřizují i žijícím. Tito musejí potom zapraviti náklad, čímž se však čest, jež se jim prokazuje, nikterak nezmenšuje.

Oba Němci rozloučili se s Číňanem. Doprovodil je za ustavičných poklon až před dveře svého krámu a dal jim tu ještě jednou na jevo, že počítá zcela jistě na jejich pomoc, bez níž by nemohl na záchránění počítati.

Když došli domů, odebrali se do pokoje Methusalemova.

»Ostatní nemají opravdu o tom ničeho zvědětí?« tázal se Bohumír.

»Ne, teď ještě ne.«

»Jejich pomoc byla by nám však za jistých okolností prospěšná.«

»Za jistých okolností ano. Chceme však raději vyčkati, až se dostaví tyto okolnosti.«

»Nevezmeme aspoň našeho Richarda s sebou?«

»Také jeho ne. K němu mám ještě spíše důvěru než k ostatním. Je nad svůj věk obezřelý a rozvážný. To jsme poznali na džunce, kde bychom byli bývali zavražděni, nebýti jeho rychlého, rozvážného a statečného jednání. Jeho matka mi ho však svěřila; je to ještě polohoch a já jsem zodpověden za všecko, co se s ním stane. Nechci, aby se zbytečně zúčastnil na nějakém nebezpečnosti.«

»Pokládáte tu věc za nebezpečnou?«

»Ne, ale dle okolností může se přece stát nebezpečnou. Teď jdi a vyhledej ostatní. Budou se ptát po mně. Tu jim pověz, že nechci býti vyrušován, protože zamýšlím zapsati si své poznámky. Později se vrátíš. Za čtvrt hodiny bude tma.«

Bohumír odešel. Brzy na to přišel sluha, aby rozsvítil lucernu se stropu visící a se poptal, zda-li »zcela vznešený a velmi starý« má nějaký rozkaz pro něho.

»Ne, děkuji!« odpověděl student. »Ale pověz mi, je-li dovoleno jít do zahrady?«

»Ráno ne, protože se v tuto dobu ,květina domu' venku prochází.«

»Ale teď?«

»Ano. Přeje si můj velitel vyjít?«

»Za malou chvíli. Jsem Yuen-tse (básník, doslovně »Syn měsíce«) a přeji si, abych mohl nerušeně přemýšlet.«

»Dovedu stvořitele básně až ke dvířkám a tam počkám na jeho návrat. Snad udělí mi během své procházky nějaký rozkaz.«

»Ne, neboť můj vlastní sluha bude mne provázeti a sdělí ti mé přání, kdybych nějaké měl. Přeji si, abych nebyl nikým vyrušován.«

Muž se uklonil a odešel. Za chvíli na to vrátil se Bohumír.

»Kde se nacházejí ostatní?« ptal se Methusalem.

»V pokoji Turnerstickově, kde pijí čaj, kouří z dýmek a hrají v domino. Nevěděl jsem, že tihle Číňané také domino znají.«

»Hrají je dokonce velmi rádi, ale kameny a číslice jsou jinak upraveny než u nás. Slyš!«

Z ulice zazníval sem zvuk gongů, na něž bušili po nocní a v to mísilo se volání: »Siüt-schi, siüt-schi!« Dle západního počtu bylo sedm hodin na večer, dle čínského počínala však hodina jedenáctá.

»Teď bude čas,« pravil Degenfeld. »Máš svůj nůž?«

»Ano. Kdo má býti úkladně proboden?«

»Nikdo, než přece je možno, že ho bude zapotřebí. Také revolvery mám u sebe.

»Jsem také jimi opatřen. Cítím se vůbec jako loupežný rytíř, jenž je hotov vyraziti se spuštěnou uzdou z hradní brány. Jsem skutečně zvědav, jak to dobrodružství skončí.«

»Doufám, že dobře. Pojď!«

Venku očekával je sluha. Dovedl je až k zahradní brance a vrátil se potom. Nastala rychle tma. Na osm kroků nebylo by člověka viděti a za deset minut musilo býti ještě temněji.

»Nyní krade se bůh,« šeptal Bohumír.

»Ano, teď je čas. Doufám, že se krádež povede.«

»Krásné přání!«

»Ale oprávněné. Nepovede-li se lup, jsme nuceni zítra zase se vyplížiti, což bylo by asi obtížnější, protože Tong-tschi bude potom zajisté doma. Pojď ke zdi!«

Šustli se tiše k ní a zůstali nejdříve státi naslouchající. Na druhé straně nebylo ničeho slyšeti.

»Teď na druhou stranu, ale zcela tiše!« zašeptal Degenfeld cídiči.

Vyšvihli se vzhůru a spustili se potom zvolna zase dolů. Sotva že se jejich nohy země dotkly, vynořila se vedle nich temná postava.

»Hu-tsin?« ptal se student šeptem.

»Jsem to já zcela ubohý!« odpověděl tázaný rovněž tiše.

»Jak dlouho jste zde?«

»Teprve malou chvíli.«

»Obešel jste celou zahradu?«

»Ne. Myslil jsem, že by Wing-kan mohl státi vedle za zdí a naslouchati. Nesmí přece zvědět, že jsem zde.«

»Dobře tak! A nástroje?«

»Leží vedle mne. Co uděláme teď, vznešený veliteli?«

»Vy dva stoupnete si za tento tisový keř. Je možná, že sem přijde Wing-kan a přesvědčí se, že nikdo není v zahradě. Učiní tak dle vši pravděpodobnosti. Prohlédnu zahradu a vrátím se brzy.«

Zul své boty a odplížil se. Kráčeje krok za krokem snažil se tmou očima proniknouti. Prošel již kolem dvou stran zahrady, aniž by spozoroval něco nápadného. Třetí stranu tvořila zeď, jež oddělovala zahradu jednoho klenotníka od zahrady druhého. Kráčeje tu zvolna ku předu, zavadil nohou, na štěstí jenom zlehka, o něco tvrdého, co leželo tu na zemi. Shýbl se, aby předmět omakal. Byla to motyka, rýč a lopata, jež ležely tu vedle sebe a na sobě.

Tyto nástroje dopravil sem patrně Wing-kan; nebylo to ani jinak možno. Snad byl ještě na blízku.

Degenfeld se shýbl a naslouchal. Namáhal své oči co nejvíce, nemohl však nic slyšeti ani viděti.

Pohyboval se, k zemi sehnut, ještě několik kroků dále, a tu spatřil postavu o strom opřenou, sotva čtyři kroky před sebou. Kdyby byl nebýval sehnut, byl by musil býti tímto mužem na jisto zpozorován.

Rychle uhnul stranou a sedl si tu za obrubu zimostrázovou, čekaje co přijde. Teď bylo hlavní věci, aby Bohumír a Hu-tsin zůstali na svém místě a aby jim ani nenapadlo opustiti svůj úkryt.

Na štěstí netrvalo to dlouho, že bylo zvenčí slyšeti kroky. Přicházelo několik mužů, kteří rychle běželi. U zdi zastavili. Na jejich dechu bylo lze poznati, že své plíce velice namáhali.

Temná postava opustila strom a šustla sebou k vnější zdi. Degenfeld následoval ji, samozřejmě však s největší opatrností, aby nezpůsobil nejmenší šumot.

»St!« zaznělo to zvenčí.

»St!« odpovědělo to z vnitřku.

»Je tu vznešený pán?«

»Ano. Máš ho?«

»Dokonce dva!«

»Dva? Jednoho bylo dosti.«

»Šlo to tak snadno; tu vzali jsme hned dva.«

»Oba bohové nebyli příliš těžcí?«

»Ne. Jsou ze dřeva.«

»Ze kterého chrámu?«

»Z Pel-thian-tschu-fanu (Dům sta nebeských pá-nů), jenž není tak vzdálen a také není tak dobře strě-žen.«

»Tedy se to podařilo, aniž jste byli spozorováni?«

»Ano, ale při nejbližší obchůzce, až budou odbíjeti Hai-schi (poslední hodina = 9. hodině našeho času), musí to najisto spozorovati. Do té doby musí býti zde všecko skončeno.«

»Jak dopravíme sem bohy?«

»Podáme je nahoru a vy je sundáte dolů.«

»Dobrá, tedy rychle.«

Methusalem slyšel zřetelně otázky i odpovědi. Dva veliké předměty byly zvenčí na zeď vyzvednuty. Kle-notník je uchopil a nechal je zvolna padati. Potom na-řídil: »Nyní přelezte sami!«

»Ještě ne. Musíme dříve nosítka odnésti stranou, aby nebyla spozorována, kdyby snad někdo ještě tak pozdě šel kolem.«

Bylo slyšeti jejich kroky. Brzy se vrátili a pře-lezli zeď. Byly to dvě osoby.

»Je tu všecko v pořádku?« tázal se jeden.

»Ano.«

»Nikdo v zahradě?«

»Ne.«

»Nepřesvědčíme se dříve o tom důkladně?«

»To jsem již učinil. Dvakrát obešel jsem celou zahradu.«

»Tedy můžeme začít. Ale kde?«

»Nedaleko odtud. Leží tam nástroje. Za dne díval jsem se po zahradě a vyhlédl jsem si toto místo, kde je země nejkypřejší. Pojdte a přineste bohy!«

Šel napřed a oba mužové sledovali ho se sochami, jež byly snad dva lokte vysoké a tudíž přece dosti těžké. Tam, kde ležely nástroje, zastavili se.

»Tady kopejme,« řekl klenotník. »Ale jen tiše, aby nebylo nic slyšeti. Je tu motyka; ale rýč dělá mnohem menší šumot.«

Ti tři zlosynové začali pracovati a sice velice kvapně, což přimělo Wing-kana k poznámce: »Děláte příliš rychle. Vždyť je to slyšeti tam v domě!«

»Ne,« zněla odpověď. »Musíme si velice pospíšiti, sice zavrou se brány. Potom jsme chyceni.«

Namáhali se všemožně, aby byli brzy hotovi. Ostatně nešlo o to, aby práce byla velmi pečlivě provedena. Vždyť věděli, že sochy se tu zahrabou, aby byly brzy nalezeny.

Neuplynulo ještě ani půl hodiny, když vykonali svou práci.

»Tak!« řekl Wing-kan. »Hotovo. To byla hlavní věc. To ostatní přijde samo sebou.«

»Jak chce to nyní můj velitel začít?« ptal se jeden z mužů, patrně ten, se kterým mluvil klenotník za zahradní zdi portugalského hostince.

»Počkám, až bude loupež vyvolána.«

»To stane se velice brzy.«

»Potom poběhnu k mandarinovi.«

»Ke kterému?«

»K Tong-tschimu zde vedle.«

»Ale ten není přece soudním mandarinem!«

»Ne, přece však mandarin. Ulice je zavřena a Sing-kurm zde nebydlí. Musím tedy k němu. Řeknu mu, že slyším, že jsou dva bohové ukradeni. Myslím, že můj soused Hu-tsin je lupičem!«

»Mandarin bude se ptáti, odkud vzešlo mému vznešenému starému toto podezření.«

»Procházel jsem se ještě v zahradě a tu jsem spatřil, že soused zahrabával dvě sochy.«

»Tak je to dobře! To pomůže! Nyní jsme hotovi. Své peníze obdržíme tedy teprve zítra?«

»Ne, již teď. Je lépe, zaplatím-li hned. Nepotřebuji potom jít zítra do Scha-mienu. Připravil jsem vám již oba měšce, jsou u zdi. Tady jsou. V každém tisíc li.«

»Je to správně odpočítáno?«

»Zcela správně.«

»Doufám. Posledně se můj pán přepočítal o celých padesát li.«

»Nepřepočítám se nikdy. Tys špatně počítal.«

»Nechtěl by velice starý ochránce raději posečkat, až si to přepočítáme?«

»Kde pak chcete počítati?«

»Zde.«

»Po tmě?«

»Ano. Nepotřebujeme nic viděti. Peníze omakáme.«

»Tedy počítejte, máte-li chuti. Ale já nemohu tu čekati. Půjdu navštívit svého druhého souseda, abych mu zatím vypravoval, co jsem zde spatřil. Až bude potom loupež vyvolána a uslyšíme, že scházejí dva bohové, tu vyzve mne, abych věc udal. Bude potom platiti jako můj svědek. Tyto nástroje zde ihned uzamknu.«

Přehodil motyku, lopatu a rýč přes zeď a sám přešel potom také. Bylo slyšeti, jak se jeho kroky vzdalují a jak se potom závorka zastrkuje.

Oba šibalové stáli zticha a naslouchali, až nebylo ničeho více slyšeti. Potom řekl jeden z nich: »Zase nás ošidil!«

»Ano, nevěřím, že každý měsíc obsahuje tisíc li. Ale je to přece jenom mnoho peněz. Nyní musíme si pospíšiti. Pojď!«

Chtěli pryč; musili těsně kolem Degenfelda. Tomu napadlo zadržeti je. Podaří-li se mu to? Pah! Byl silný muž a leknutí vykoná také svou povinnost. Nechal je přejíti, vztýčil se potom — rychlý krok za nimi, dvojhmat — chytil oba za hrdla a sevřel je rukama vší svou silou.

Potlačený výkřik, marné vzpouzení a cupání — sklesli k zemi. Přes to držel je pevně a tiskl je vší silou. Nikdo nevydal z nich ani zvuku. Učinili ještě několik křečovitých pohybů, potom leželi s roztaženými údy tiše pod jeho pěstmi.

Nyní je pustil, aby viděl, zda-li vyskočí. Neudělali to, neboť byli buďto bez vědomí, nebo se tak stavěli. Vyňal svůj nůž a nařezal pruhů z jejich šatů, jež samy o sobě nebyly již valně pěkné. Potom svázel je zády k sobě, tak že se nemohli vyprostít, a odvalil je poněkud dále na stranu.

Nyní vrátil se k oběma, kteří na něho čekali. Slyšeli přelézání a také kopání a házení a měli starost o něho. Vypravoval jim, co provedl samojediný. Hutsin spěchal ihned do domu, aby přinesl pevné provazy, jimiž měli býti chlapi pevněji a jistěji svázáni. Potom vyhledali místo, kde byly sochy zahrabány.

Degenfeld šel k zajatým s provazy sám. Nesměli vůbec zvěděti, co se s nimi stalo a kolik osob měli proti sobě. Nyní zavázal jim také oči. Potom je zvedli a přehodili je do zahrady Wing-kanovy.

Na této straně zdi začalo nyní vykopávání. Když s tím byli hotovi, byla jáma zase zaházena. Potom přešel Degenfeld vedle, podali mu nástroje a obě sochy, načež následovali ho druzí dva.

Nyní bylo tu vedle slyšeti tichý, sotva znatelný lomoz, jenž trval asi čtvrt hodiny, potom několikeré silné klepání, jakoby se kůly do země zatloukaly. Na to vrátili se všichni tři zase přes zeď.

»Tak, to se skvostně povedlo,« pravil Methusalem. »Nyní ať to udá tenhle Wing-kan. Padne do vlastní jámy.«

»Do níž jsem měl já padnouti,« dokončil Číňan. »Pane, vy jste můj vysvoboditel. Jak vám mám děkovati!«

»Tím, že se zachováte zcela tak, jak jsem vám tam vedle řekl.«

»Nechcete vejíti se mnou do domu? Nyní, kdy je po nebezpečí a u srdce se mi ulehčilo, rád bych vás pohostil.«

»Nemáme k tomu času. Musíme nazpět. Vždyť mandarin nesmí se dozvědět, že jsme tu byli.«

»Tedy prokažte aspoň svému nejpokornějšímu sluhovi čest, aby mohl zítra na vaše tváře hledět.«

»To můžeme učiniti. Zítra přijdeme, a tu budete nám vše vyprávět. Nyní bychom se však rádi očistili. Je u vás nějaké místo, kde by se tak mohlo stát, aniž by nás někdo spatřil?«

»Ano, pojdte, pojdte!«

»Vezměte nástroje sebou, nesmějí zůstat v zahradě.«

Zavedl je do kůlny a přinesl lucernu a kartáč, aby odstranili špínu, jež by je snadno mohla prozradit. Potom rozloučili se s ním a vrátili se do zahrady mandarinovy.

Tam postavil se Bohumír jako sluha ke dvířkům a Degenfeld procházel se po zahradě sem a tam. To nepotřeboval však dlouho činiti, neboť byl odvolán a to samotným Tong-tschim, jenž se vrátil domů a jakmile se dozvěděl, že očekávaní hosté se již dostavili, ihned do zahrady spěchal, aby pozdravil Degenfelda.

»A nyní,« pravil, když vyměnili první poklony, »musím vás prositi, abyste splnili mé přání.«

»Jaké?«

»Nikdo nesmí zvědět, v jakém postavení jsem se nacházel a že vy jste byli mými vysvoboditeli. Jedině své ženě jsem to vypravoval. Přeje si vás spatřiti, aby vám mohla poděkovati. Smím vás k ní dovésti?«

Degenfeld věděl, jaké vyznamenání je to pro ně. Proto odpověděl nejzdvořilejším tonem: »Pokládám toto přání za rozkaz velitelky a milerád uposlechnu.«

»Tedy poďte! Čeká již dávno na vás.«

KAPITOLA DVANÁCTÁ.

Uloupení bohů.

Čiňan odvedl oba Němce nazpět do domu a do jakési předsíně, v níž čekali již mijnheer, Turnerstick, Richard a Liang-ssi, a zmizel v nejbližších dveřích.

Za několik minut přišel pro ně, aby vstoupili. Octli se v saloně opravdu skvěle vyzdobeném, jenž nebyl veliký. Zde přijímala zajisté paní mandarinova své přítelkyně, jelikož všecko nasvědčovalo tomu, že zde často dámy obcují. Vyšívání a jiné ženské přepychové práce ležely na stolech; skvostný porculán skvěl se na ozdobných římsách a po stěnách visely hudební nástroje.

Sotva že se hosté usadili, objevila se dáma, opírajíc se o služku. Měla zapotřebí takovéto podpory, jelikož sama mohla jíti jen velice ztěžka, následkem největší čínské krásy, jíž se honosila, totiž svých koňských nožek.

Dceruškám vznešených rodičů ohnou hned po narození osm prstů k chodidlu a přiváží je pevně pomocí

obvazů. Jenom palce smí podržeti svou polohu, nevyvinuje se však také přirozeně, protože celá noha a tedy také palce trpí velice tímto ukrutným zacházením. Prsty a přede vším jiným nehty u nohou zarůstají do masa chodidla, což způsobuje zdlouhavé podebraniny a ovšem také nesmírné bolesti.

Takové ubohé dítě nenaučí se nikdy choditi, nýbrž jenom kulhati, spokojí se však rádo vším tím, jenom aby mohlo býti tak šťastno a mělo — krásnou nohu. Tato noha skládá se jen z paty pod střed chodidla násilně vtlačené a z palce. Pantoflíček, do něhož je palec obut, není ovšem větší než pantoflíček loutky; za to tím nestvůrnější je ostatní část nohy, již však nespátíme, protože ji zakrývá dlouhé roucho.

Obtížná, bolestivá chůze není beze vlivu na tělo i ducha. Na obém spočívá něco zmrzačeného. Člověk, který nemůže choditi a půvabně, čerstvě, obratně a silně se pohybovati, je zajisté stísněné mysli nebo skleslého ducha.

Za další velikou krásu platí u Číňanů otylost. Kdo není tučný, rozhodně nemůže býti krásný. Hubená osoba je stále ošklivá.

Také v tomto ohledu byla tato dáma velice krásná. Byla malé postavy, ale měla tak objemný život, že mijnheerovi, když vešla, mimoděk uklouzlo: »Rechtvaardige hemel, is deze vrouw diek, zeer onfeilbaar dick — spravedlivé nebe, je tahle paní tlustá, zcela neomylně tlustá!«

Jestliže se mijnheer van Aardappelenbosch takhle rozjařil, tu můžeme si zajisté pomysli, že průměr této

dámy rovnal se skoro její výšce. S velikým úspěchem blížila se tvaru koule.

Její vlasy byly pomocí mnoha jehlic, v nichž blyštěly se diamanty, upraveny na způsob motýle. Její tělo bylo zahaleno skvostným hedvábím, jež splývalo až k zemi. Její ruce byly hluboko ukryty v širokých, až přes kolena sahajících rukávech, a kolem jejího krku visel těžký, zlatý řetěz, na němž bylo upevněno několik amuletů.

Malinký obličejíček byl dle mravu vznešených Číňanek silně natřen bělobou a rumělkou, čímž nabývaly tahy nehybnosti a ztrnulosti masky, z čehož činila malá, šikmo vykrojená očka velmi pohyblivou výjimku.

»Tsching, tsching, tsching, tsching, kia tschu!« pozdravila svým tenkým, pronikavým, ale velice přívětivě znějícím dětským hláskem.

Kia tschu znamená »moji pánové.«

Kapitán byl zachvácen neobyčejně galantním pohnutím. Musil se přece jakožto ten, jenž mezi všemi mluvil nejjemnější čínštinou, na všechn způsob slova uchopiti a pověditi té milé bytosti něco něžného. Proto popošel o dva kroky, uklonil se neobyčejně hluboce, odkašlal si jednou, dvakrát a začal: »Milostivá paní Číňanking! Mé srdce je radostněng pohnuto vaší mi-long roztomilostí. Nejsem sice ženating, dovedu však oceniting štěstí, míting před očima takovou líbeznou manželkung jako tohoto mandarenga. Musím vameng složiting svou poklonung a doporučuji nás všecky vašing blahovüleng! Tsching, tsching a ještě jednou tsching!«

Kromě posledních tří tsching nerozuměla ani slova. Uhodla, že ji pozdravil a něco příjemného jí řekl. Proto usmívala se na něho vděčně a dala mu přívětivým kynutím na jevo, že není s jeho vystoupením nespokojena. Ustoupil zase zpět a šeptal tlustému: »Jemná paní, na mou duši! Mluví neobyčejně pravidelnou čínštinou! Rozuměla každému slovu! Všechn respekt!«

Nyní obrátila se k Methusalemovi.

»Vy jste vysvoboditel mého pána,« řekla mu. »Bez vás nežil by více a já byla bych potom žalem zemřela. Děkuji vám.«

Vysunula z rukávu malou, bledou dětskou ručinku, aby mu ji podala. Degenfeld uchopil se nejprve jejího hedvábného rukávu a s tímto její ruky, aby se jí přímo svou rukou nedotkl, přitiskl potom hedvábím pokrytou ručinku ke svým rtům a odpověděl: »Tsui-schin put tui!«

Tyto čtyři slabiky obsahovaly vše, čím Číňan svou pokoru vyjadřuje. Doslovně znějí: »Já hříšník nesmím odpovědít.«

Že se nedotkl její ruky, to bylo důkazem veliké úcty a vážnosti, jež odměnila tím, že také ostatním podala ručinku. Následovali příkladu Methusalemova a pokoušeli se o podobně elegantní políbení ruky, což se mijnheerovi příliš dobře nezdařilo, protože byli oba tak tlustí, že se sotva jen tak rukama dotknouti mohli.

Když potom mandarin doprovázel svou manželku zdvořile do jejího pokoje, zvolal tlustý: »Goede god, was dat eene vrouw! Moet die ontzettend veel gegeten hebben — dobrý bože, jaká to paní! Ta musila strašně mnoho jísti!«

Tím vyslovil svůj ostrovtipný úsudek. Bohumír chtěl pronést zmírňující poznámku, byl však přerušen. Zvenčí bylo slyšeti zvláštní lomoz, jenž se blížil. Bylo slyšeti vrískavé a přece temné tony několika gongů, jež strašlivě disharmonovaly, a mezi tím volající a křičící mužské hlasy.

Mandarin se vrátil a řekl: »Slyšíte to? Musilo se státi veliké neštěstí nebo veliký zločin. Strážcové to zvěstují. Poslyšte!«

Otevřel okno. Hluk byl teď před domem. Gongy ječely do uší a sípavý hlas oznamoval něco polozpívavým a polovyjícím tonem, čemu sám Methusalem nerozuměl.

»Jaký to zločin!« zvolal mandarin, který byl zvyklý tomuto způsobu vyvolávání a rozuměl tedy slovům. »Něco takového se v Kuang-tschéu-fu ještě nikdy nestalo!«

»Co je to?« tázal se Degenfeld, který však dobře věděl, oč se jednalo.

»Z Pek-thian-tschu-fanu byli dva bohové uloupeni.«

»Dnes?«

»Před krátkou dobou. Při počátku Siü-tschi byli tu ještě. Nyní je však pohřešili. Dva lidé, kteří měli venku nosítka státi, jsou v podezření. Vyvolavač je popisuje.«

Společníci vrhli rychle své pátravé zraky na Methusalema. Tušili, že se jedná o oba ty muže, jež vyslechl. Dělal, jakoby jejich pohledů neviděl a pravil: »Bohy uloupiti! To by pokládal každý za nemožné! Může se něco takového opravdu státi?«

»Stalo se to, následovně může se to státi,« odpověděl Tong-tschi. »Doufám, že vypátráme prznitele chrámu a potom běda jim! Všecky ulice, silnice a náměstí obsadí se policií a vojskem, tak že ani myš neproklouzne. Jestliže pachatelé již z města neuprchli, tedy jsou ztraceni.«

»Ale za jakým účelem mohli by lidé na bohy sáhnouti?«

»To nevíte? To netušíte ani?«

»Ne.«

»Aby měli štěstí, aby zbohatli. Kdo si takového boha do domu přinese tomu musí tento ovšem sloužiti. Ale bohové nejsou pro jednoho, nýbrž pro všechny. Proto jsou postaveni v chrámech, aby mohl k nim každý, své prosby jim přednésti. Ale kdo — — co je?«

Tato poslednější úsečná otázka platila sluhovi, jenž vstoupil.

»Vysoká excellence,« odpověděl tento, »zcela nehodný klenotník Wing-kan prosí v nejhlubší pokoře, aby směl něco oznámiti.«

»Ten? Ať jde domů; nemám s ním co jednat.«

»Povídal, že je to velice nutné, že to naší excellenci přinese největší prospěch.«

Slíbíš-li Číňanovi nějaký prospěch, tu je okamžitě hotov po něm ruku natáhnouti! Tong-tschi nečinil výjimky.

»Vpusť ho sem!« poručil. »Ale řekni mu dříve, že mu dám prsty u rukou i u nohou rozmačkati, jestliže mne obtěžuje bez příčiny!«

Jmenovaný vešel, sklonil hlavu téměř až k podlaze a zůstal v tomto postavení státi u dveří.

»Co chceš tak pozdě?« vyjel na něho.

»Všemocný Kuang-fu,« odpověděl tázaný tonem otrocké bázlivosti, »musím spěchati na paprsky vašeho slunce, jelikož v naší ulici žádný Sing-kuan nesídlí.«

»Sing-kuan? Tedy je to trestní záležitost?«

»Ano.«

»Co já mám dělati s takovými věcmi! Vidím, že tě musím dáti zavřítí.«

»Vaše zářící milost ponechá mi svobodu, až se dozví, že se jedná o ukradené bohy.«

Mandarin posadil se na židli, jelikož by se to bylo nesrovnávalo s jeho důstojností, aby s tímto mužem mluvil stoje. Ale teď vyskočil a zvolal: »O tyto bohy? Vztyč se a mluv svobodně a rychle. Co víš o této veledůležité záležitosti?«

»Myslím, že znám muže, u něhož se uloupení bohové nacházejí.«

»Ty? Kdo je to?«

»Hu-tsin, můj soused.«

Obočí Tong-tschihho stáhlo se temně a hrozivě.

»Ten? Tvůj nepřítel?« tázal se. »Tento muž je poctivý a žádný zloděj. Od něho mohl bys se učiti

býti, jakým člověk býti má. On nekrade; tím méně loupí bohy! Víš-li, co činíš, jestliže ho z takového skutku obviňuješ?»

»Vím to; ale neobvinil jsem ho ještě, nýbrž vyslovil jsem jenom domněnku.«

»Nuže, proč se domníváš, že je pachatelem? Střež se však jenom o slovo více pronést, než co můžeš zodpovědít! Ty nejsi mužem, s nímž bych měl shovívavost!«

Klenotník přijal tato tvrdá slova pokorně a řekl: »Nechci nikoho obžalovati a nikoho obviňovati; pokládám však za svou povinnost vaší Jasnosti říci, co jsem spatřil.«

»Nuže, co?«

»Dneska ve dne jsem mnoho pracoval, proto šel jsem, když nastal večer, do zahrady, abych se zotavil a čerstvého vzduchu se nadýchal. Stál jsem u zdi. Bylo už tma; přes to vše spatřil jsem dva muže přicházeti, kteří nesli palankin a zastavili u zahrady mého souseda. Dali znamení, a on jim odpověděl, neboť čekal na ně. Viděl jsem, že vyňali dva těžké předměty z nosítek a podali je přes zeď. Potom přelezli také a vykopali s ním jámu, do níž předměty zahrabali. Připlížil jsem se ke zdi, neboť konání těchto lidí zdálo se mi podezřelé. Když jsem pohlédl přes zeď, seznal jsem, že jsou to sochy. Položili je do jámy a zaházeli ji zase. Oba muži přeskočili přes zeď; ale Hu-tsin zůstal ještě ve své zahradě. To je to, co jsem viděl.«

»Nebesa! Je to možné!« zvolal mandarin. »Nosítka se dvěma muži, dvě sochy, právě v tuto dobu. Vždyť

všecko to shoduje se dokonale! Byl by Hu-tsin přece jenom zločinec?»

»To nemohu zodpovědět. Vyprávěl jsem jen, co jsem viděl.«

»Cos učinil potom?»

»Uvažoval jsem. Hu-tsin musil tropiti něco zakázaného, protože se všecko dalo tak tajupně. Měl bych ho udati, toho poctivého Hu-tsina, a sebe do nebezpečí uvést? Nevěděl jsem si rady i odebral jsem se ke druhému sousedovi, jemuž jsem všecko vypravoval. Tu slyšeli jsme vyvolávati, že byli dva bohové ukradeni, a nyní věděl jsem pojednou, co byly ty dvě sochy. Nahlédl jsem, že musím promluvit. Také soused hnal mne, abych vaší mocnosti celou věc oznámil.«

Mandarin přecházel rozčileně sem a tam a volal při tom: »Hu-tsin, Hu-tsin! Byl bych se v něm tak velice zmýlil? Člověče, řekl jsi mi přece pravdu?»

»Nechť mne vaše Jasnost dá k smrti umrskati, jestliže jsem jen jediné slovo vymyslíl.«

»To bych také udělal; můžeš se na to spolehnouti. Pamatoval jsi místo, kde byla díra vykopána?»

»Zcela určitě.«

»A můžeš mi je ukázati?»

»Ano.«

»Okamžitě doprovodíš mne k Hu-tsinovi. Ale běda ti, dopadnu-li tě při lži. Běda ti, jestliže jsi tuto historku jenom vymyslíl, abys svému sousedovi škodu

způsobil! Vytrpěl bys muka deseti lidí, k smrti odsouzených!«

Wing-kan se uklonil a odpověděl tonem plným jistoty: »Jsem hotov ke všemu. Mé svědomí je čisté a mé srdce spravedlivé. Má duše vzpouzí se proti tomu, že tento pokrytec má býti právě mnou odhalen, ale podrobují se příkázání našeho náboženství.«

»Tedy počkej zde; hned se vrátím!«

Chtěl pryč, vrátil se však zase ode dveří, přišel k Methusalemovi a tázal se ho: »Vy jste veliký učenec ve své vlasti. Studoval jste také zákony spravedlnosti?«

»Ano.«

»Máte tedy spatřiti, jak se u nás jedná, abychom se zločince zmocnili a potrestali ho. Chcete mne teď doprovoditi?«

Nic nemohlo býti Methusalemovi vítanější než tato otázka. Když odpověděl přisvědčivě, rozhodl Tongtschi: »Dobrá, půjdete tedy s sebou a vaši společníci rovněž. Pošlu pro policii nebo pro vojáky.«

Vyšel ven.

Klenotník nabyl teprve nyní času, aby mohl přítomným svou pozornost věnovati. Měřil je drze zvědavými pohledy, ohrnoval, zajisté k vůli jejich neobyčejným zjevům, široký tupý nos a přistoupil potom k Turnerstickovi, aby se ho zeptal: »Tsche-siè sing-songtschin — tito lidé jsou zajisté herci?«

»Sing-song« znamená totiž divadlo, činohru. Jeli-kož herci náležejí k nečestné třídě, spočívala v této

otázce urážka. Ptal se kapitána, protože ho následkem jeho oděvu pokládal za nejvznešenějšího. Turnerstick mu nerozuměl a odpověděl: »Budeš-li pak laskavěng hubu držeting, ty holomengu! My nemámeng s tebou nic co dělatung.«

Klenotník nerozuměl ani slova, poznal však z odmítavého posunu ruky kapitánovy, že ho tento odmítl a pravil pyšným tonem: »Tseu-kam ni yeu, ni tuanschan ye sing-song-tschin — kterak bych směl s tebou mluvití, tys jistě také herec!«

»Co to povídal?« ptal se Bohumír z Bouillonu, je-muž se nelíbil výraz, jímž byla tato slova pronesena.

»Považuje nás za herce, kteří mají zde stejnou vážnost jako pohodný,« odpověděl Methusalem.

»U sta hromů! Kdybych tu měl svůj fagott, tu bych mu zatroubil do obličeje čtverylku, jež by se důkladně povedla. Mám mu dáti nějakou na kuří oka?«

»Ne. Nech ho! Není hoden, abychom mu vůbec odpovídali.«

»To je pravda, a přičí se to mé stavovské hrdosti cídiče, s ním se špiniti. Lev nesmí se ježkem obíratí. Nechme ho tudíž ležeti stranou. Však on se dozví velice brzy, jak o něm smýšlíme.«

Tong-tschi vešel zase a brzy následovalo ho několik ozbrojených policistů s kuželkovitými čepicemi. Jsou to skoro ti jediní, kteří nosí ještě tuto ze staročínského kroje zbylou, Tatary zatlačenou pokrývku hlavy.

Nyní vytrhli. Dole stála četa vojáků, ozbrojená luntovicemi, z nichž každý měl na prsou a na hřbetě

vložku v podobě štítu, na níž četlo se slovo »Ping«, t. j. »Voják.«

Mandarin musil také těchto několik kroků vykonati s důstojností jeho stavu přiměřenou. V předu kráčeli čtyři běhouni. Potom mandarin ve svém státním palankinu, za ním jeho hosté také v nosítkách, potom žalobník, obklopen policisty, a konečně vojáci, u nichž nemohlo však býti ani řeči o nějakém stejném kroku. Drželi své pušky zcela dle své libosti a pobíhali při tom libovolně mezi sebou. Před domem Hu-tsinovým bylo zastaveno. Panstvo nevystoupilo dříve z nosítek, dokud nebylo otevřeno.

Ulice nebyla osvětlena a přece bylo dosti jasno, neboť nacházelo se na ulicích mnoho lidí, kteří měli lucerny. Z jedné ulice do druhé smějí sice jenom lidé zvláště vynikající; ale obyvatelé jedné a téže ulice smějí za jistých okolností také večer spolu obcovati. Jenom musí každý jednotlivec míti u sebe papírovou nebo jinou lucernu.

Vůbec je dozor nad obyvatelstvem v Číně proveden velice široce. Jsou úředníci, kteří jsou zodpovědni za vše, co stane se v jistém počtu ulic. Pod nimi stojí »hlavy ulic«, z nichž každý dozírá na jednotlivou ulici, jež zase rozpadá se na různé oddíly, které střeží »hlavy domů.« Pod těmito stojí potom otcové rodin, kteří mají odpovídati za vše, co se stane v jejich rodině.

Stane-li se nějaký zločin, tu je k trestu pohnána celá rodina zločincova, dotyčná »hlava domů«, »hlava ulice,« po případě také hlava dotyčné části města.

Zpráva, že byli dva bohové uloupeni, vylákala množství lidí na ulici, kde stáli v tichých skupinách, tiše rozmlouvající o hrozné novince. Hlavy domů stály při tom, pečlivě bdíce nad tím, aby nepovstal ani hluk, ani nepořádek.

Hu-tsin byl od Methusalema důkladně poučen, jak by se měl zachovati. Věděl, že přijde Tong-tschi, a očekával ho za svými zavřenými dveřmi. Jakmile bylo zaklepáno, otevřel dveře.

Byl tak chytrý, že se tvářil nesmírně udiveným vida návštěvu mandarinovu, poklonil se až k zemi a tázal se tonem nejhlubší poníženosti po příčině.

»Dozvíš se toho,« odpověděl úředník. »Teď udělej přede vším jiným místo a přiveď sem svou nehodnou, nelibě páchnoucí rodinu!«

Dva policisté uchopili klenotníka za cop a vytáhli ho ven. Mandarin odebral se při svitu přinesených papírových luceren do zahrady, kam ho ostatní následovali.

Brzy přivedli policisté muže zase. Měl u sebe svou ženu, své děti a služebnictvo. On sám zůstal stát hluboce sehnut; jeho příslušníci vrhli se na kolena a zůstali v této posici ležeti před úředníkem. Tento obrátil se nejpřísnějším tonem k obžalovanému: »Víš, proč přicházíme?«

»Má veliká nízkost netuší, z jaké příčiny vaše Jasnost můj temný dům osvětluje,« odpověděl tázaný.

»To lžeš! Nestál jsi za dveřmi, když jsme přišli?«

»Ano.«

»Proč jsi tam stál? Tvé zlé svědomí tě pudilo.«

»Slyšel jsem, že je mnoho lidí na ulici, i chtěl jsem se podívat, co tu dělají. Ale tu přišla vaše vysoká Spravedlnost, aby u mne vystoupila.«

»Ano, má vysoká Spravedlnost! To jsi řekl docela správně. Této spravedlnosti propadneš. Víš-li pak, proč se nachází tolik lidí na ulici?«

»Tuším to.«

»Nuže?«

»K vůli oběma bohům, kteří byli uloupeni.«

»Odkud víš, že se tak stalo?«

»Slyšeli jsme vyvolavače, který to oznamoval.«

»Jenom takhle to víš? Nedozvěděl jsi se to již před tím, jiným způsobem?«

»Ne.«

»To je lež, za kterou ti dotyčný trest zostřím. Tys věděl o lupu dříve, než vůbec někdo jiný o tom zvědět mohl, neboť ty sám jsi lupičem!«

Dobrý v yšetřující soudce střeží se jak známo vrhnouti zločin tímto způsobem obžalovanému na hlavu. Snaží se spíše, aby ho ovinul sítí zdánlivě nepatrných otázek, z níž potom, když je poslední útek utážen, obviněný nemůže uniknouti. Ale takovéto v obličej vržené tvrzení snadno může znemožniti předvedení zločince. — Hu-tsin tvářil se poděšeně a odpověděl: »Jaká to byla slova! Co to praví vaše Nádhernost!

Já to mám býti, jenž jsem bohy uloupil, já, jenž jsem pravověrný a nejhorlivější přívrženec velikého a svatého náboženství? Jaké to obvinění! Mohu dokázat, že jsem od rána až dotud neopustil svůj krám, svůj byt.«

»To můžeš dokázat, ano; tys však pověřil dva muže tímto úkolem, kteří ti přinesli potom uloupené bohy!«

»Já? Nejctihodnější pane, nevím o tom ničeho!«

»Nelži! Tys dal bohy do své zahrady zahrabati!«

»Kdo to řekl? Kdo to chce tvrditi?«

»Wing-kan, tvůj soused, který všecko viděl a nyní stojí před tebou jako žalobník.«

»Tento? Můj pokorný obdiv vaší vysoké hodnosti odvažuje se vám říci, že tento muž je jak známo mým nepřítelem. On si vymyslel tuto báchorku, aby mne přivedl do škody.«

»Není to báchorka, nýbrž pravda. Chceš zapírat, žeš byl za nastalé temnoty ve své zahradě?«

»Ne; to nezapírám.«

»Vidiš, že tě ihned předvedu! Cos tam zahrabával?«

»Nic, co bych věděl, nic!«

»Nemluvil jsi se dvěma muži, kteří ti přinesli oba bohy v nosítkách?«

»Ne.«

»To je opět lež, jak ti ihned dokáži. Víš, jak trestá se loupež boha?«

»Ano, smrtí.«

»Tomuto trestu jsi propadl, a nejen ty sám, nýbrž tvá rodina s tebou. Také hlavy této ulice a tvého oddělení budou se musit zodpovídati, protože jejich bdělost byla tak nedostatečná, že se tu mohlo státi něco podobného. Vím určitě, kam jsi bohy ukryl, a dám teď kopati.«

»Nechť učiní tak vaše vznešenost; nechci a nemohu tomu zabrániti. Má nevinnost vyjde potom na jevo.«

Řekl to tonem nejhlubšího přesvědčení. Mandarin znal ho jako poctivého muže; mohl jenom velice ztěžka jeho vině uvěřiti. Pátravě pohlížel mu do obličeje a řekl potom: »Tvá pověst byla až dosud dobrá a bez poskvrny; proto bych rád uvěřil tvému ujišťování. Než běda ti, najdeme-li bohy u tebe! Wing-kan viděl všechno. On ví, kdes svaté zahrabal, a ukáže nám nyní to místo. Dej přinésti nástroje, jichž je třeba ke kopání!«

Byly přineseny a prohlédnuty. Hu-tsin byl tak opatrný, že je pečlivě očistil. Nelpěla na nich ani stopa špíny, jak očekávali. Naopak byly tak čisté a lesklé, že mandarin hlavou vrtě pravil: »Těch se dnes neužívalo. Máš ještě jiné?«

»Ne.«

»Tedy si zloději přinesli své vlastní nástroje. Ku předu, Wing-kane, ukaž nám to místo!«

Jmenovaný kráčel spěšně ku předu. Byl úplně přesvědčen, že se jeho nástraha podaří. Když došel

k dotyčnému místu, zůstal státi, vzal jednomu polici-
stovi lucernu z ruky, posvítil si na zemi a řekl vítězo-
slavným tonem: »Tady je to! Vaše vznešenost uvidí,
že tu bylo před krátkou dobou kopáno. Ať hledají!«

»Ano, hledejte!« poručil mandarin. »Teď se roz-
hodne, kterého z vás obou mám dáti potrestati, zda-li
jeho jako zloděje bohů anebo tebe jako na cti utrhače
vůči němu a lháře vůči vrchnosti.«

Byl učiněn polokruh kolem místa u zdi ležícího, a
dva policisté sáhli k rýči a k lopatě, aby začali překo-
pávati.

Wing-kan byl si svou věcí zcela jist, jak bylo pa-
trno z jeho důvěřivého obličeje; ale také Hu-tsin nejevil
ani stopy úzkosti. Ale velmi brzy bylo viděti v obli-
čeji prvnějšího změnu, jež stávala se pořád větší, čím
hlouběji vnikali policisté do země.

Obě sochy byly jen povrchně zahrabány. Nyní
měla díra již hloubku dvou loket a ještě nebylo po nich
ani stopy. Methusalem přistoupil blíže, podíval se dolů
a řekl potom: »Zde nemohou býti bohové zahrabáni.
Na povrchu byla země měkká jako u každého záhonu:
ale nyní je tvrdá a pevná, čemuž by tak nebylo, kdyby
zde bylo před krátkou dobou kopáno.«

»To je správné,« souhlasil mandarin. »Víš zcela
jistě, že to bylo tohle místo?«

Tato otázka platila Wing-kanovi. Jeho obličej ztra-
til barvu a on zíral s výrazem hrůzy do prázdné díry.

»Ano, bylo to zde,« vyrazil ze sebe.

»Ale vidíš přece, že tu bohové nejsou.«

»Tedy byli mezitím odstraněni!«

»To ti nikdo neuvěří. Kdo ukryje lup do země, nevyhrabe ho již zase po několika minutách. Snad jsi se zmýlil, a místo je někde jinde.«

»Ne, je to zde; vím to zcela jistě!«

»Potom je prokázáno, žes lhal, abys zničil svého poctivého souseda!«

»Ne, ne! Řekl jsem pravdu. Viděl jsem docela určitě, že tu byli bohové zahrabáni.«

»Nelži! Znáám tě! Tys na cti utrhač. Ale o Hutsinovi ví každý člověk, že je poctivý muž!«

»Ano, tím jsem,« podotkl jmenovaný předstupuje. »Mlčel jsem až dosud, protože jsem nepokládal za možné, že by mohl býti někdo tak příliš špatný. Ale nyní chci mluvit. Vaše Milost vyslechne má slova!«

»Mluv!« poručil mandarin. »Co mi máš říci?«

»Pracoval jsem dnes mnoho a chtěl jsem se, když jsem zavřel krám a setmělo se, v zahradě zotaviti. Když jsem — — —«

»Vždyť ty začínáš právě tak jako on,« přerušil ho mandarin. »Jsou to skoro tatáž slova, jež jsem slyšel od něho. Mluv dále!«

»Když jsem stál tiše u své zdi a ssál čerstvý, čistý vzduch, spatřil jsem navzdor temnotě přicházeti dva muže, kteří nesli nosítka.«

»Zcela tak jako on, docela! Dále!«

»Zastavili u zdi jeho zahrady,« pokračoval Hu-tsin dále, »vyňali dva těžké předměty z nosítek a hodili je k němu.«

»To není pravda! To je lež!« vykřikl Wing-kan. »Co vypravuje, to stalo se u jeho vlastní zdi a v jeho vlastní zahradě!«

»Mlč!« zahřměl na něho mandarin. »Vyslechl jsem tvé lži a chci nyní také slyšeti, co má říci Hu-tsin. Ty odpovíš jenom, až se tě otáží! Nenašli jsme tu ničeho, je tudíž prokázáno, žes lhal. Pokračuj dále, Hu-tsine!«

Jmenovaný vypravoval dále: »Oba mužové, jejichž obličej je jsem nemohl rozeznati, odstranili nosítka stranou, kde stojí zajisté ještě teď. Potom se vrátili a přeskočili do zahrady susedovy, jenž je zajisté očekával, neboť jsem slyšel jeho hlas; mluvil s nimi. Potom zaslechl jsem šramot motyky nebo rýče. Kopali díru; chtěli tedy něco zahrabati. Naslouchal jsem dlouhou dobu, až lomoz přestal. Potom slyšel jsem odsunutí závorky a klepot dveří; Wing-kan vrátil se do svého domu. Byl jsem přesvědčen, že se nyní také ti dva mužové odstraní. Slyšel jsem také, že přišli ke zdi, aby přes ni přeskočili. Ale tu stalo se něco, co jsem ještě nikdy neslyšel a co mne naplnilo největším zděšením.«

»Co?« ptal se mandarin.

»Zazněly dva mocné hlasy pospolu. Nemohl jsem dobře rozeznati, přicházejí-li ze vzduchu nebo ze země; slyšel jsem však zcela zřetelně slova: ‚Stůjte, nazpět, vy kluci! Vy jste nás znesvětili. Pokládali jste nás za mrtvé bytosti; my však požíváme života nad život a zadržíme vás pevně, až přijde mstitel, aby vás na místě činu polapil!‘ Na to zaslechl jsem šumot, jako

je-li někdo násilně vlečen a po zemi smýkán; následovalo krátké, úzkostlivé naříkání a potom nastalo ticho.«

»Dva hlasy?« tázal se mandarin. »Tedy byli kromě obou nosičů nosítek ještě jiní lidé zde?«

»Lidé? O pane, to nebyly lidské hlasy! To byla buďto slova nadpozemská nebo podzemní. Tak mohou mluvit jenom duchové nebo bohové. Bylo to hrozné poslouchati!«

Mandarin pohlížel zamyšleně k zemi. Byl na všechn způsob přesvědčen, že sochy bohů nemohou mluvit, nesměl to však prozraditi; musil se tvářiti, jakoby věřil v takovéto zázraky. Nejvýš pravděpodobně vzniklo v něm podezření proti Hu-ťsinovi, než řekl slavnostním tonem: »Nadpozemští jsou plni moci; co je slabost lidí proti nim! Cos potom ještě dále viděl nebo slyšel?«

»V zahradě susedově ani zvuku více. Stál jsem němý a poděšený. Nevěděl jsem, co si mám pomysliti. Potom slyšel jsem zvuk gongů na ulici a zvučný hlas vyvolavače. Slovům nemohl jsem však rozuměti. Proto vrátil jsem se do domu, abych se našich zeptal, co to bylo ohlašováno. Dozvěděl jsem se, že byli dva bohové uloupeni a byl jsem hrůzou zachvácen. Měli by to býti ti, kteří byli přineseni k Wing-kanovi a jejichž hlas jsem zaslechl? V tomto případě bylo mou povinností rychle věc udati.«

»Proč jsi to ihned neučinil?« tázal se mandarin.

»Protože jsem vlastně přece jenom nevěděl zcela určitě, co se dalo v zahradě susedově. Nemohl jsem viděti, jaké předměty byly přes zeď přehozeny. Ne-

mohl jsem tudíž říci, že to byli bohové. Každý ví, že Wing-kan smýšlí o mně nepřátelsky. Mé udání mohlo tedy býti snadno pokládáno za čin pomsty. Poradil jsem se tudíž se svou rodinou a chtěl jsem jíti potom na ulici, abych se dozvěděl něčeho bližšího. Měl jsem v úmyslu pohlédnouti se, jsou-li ještě lidé na ulici. Právě chtěl jsem otevřít, když bylo zaklepáno, a když jsem dveře otevřel, tu vstoupila vaše Výsost a obvinila mne, že jsem bohy ukradl. Wing-kan mne z toho skutku obvinil a teprve nyní je mi jasno, že oba ty předměty, které mu byly do zahrady přineseny, byli ukradení bohové.«

Když skončil, nastala krátká pomlčka, jež byla nejdříve Wing-kanem přerušena. Tento křičel, ačkoli byl mandarinem vyzván aby mlčel, zlostným hlasem: »Jaká to ničemnost! Chce vinu svého skutku uvrhnouti na mne! My všichni jsme viděli, že tu byla země nakypřena a že zde bylo tudíž před malou chvílí kopáno!«

Tento důvod byl tak správný, že mandarin mu znovu nezakazoval, aby mlčel.

»Vykopal bohy a ukryl je na jiném místě,« pokračoval Wing-kan dále. »Vaše Důstojnost udělí snad rozkaz, aby se pečlivě pátralo a potom jsem přesvědčen, že se lup najde.«

»Učiním, co mi bude libo, ne však to, co tobě napadne,« odvětil Tong-tschi. »Ukáže se ihned, komu smím věřiti, zda-li tobě nebo jemu. Neřekl jsi, že se nosiči vzdálili?«

»Ano.«

»Ale Hu-tsin tvrdí, že tu jsou ještě. Podívejte se, možno-li najít nosítka!«

Několik policistů přešlo přes zeď, aby se podívali. Během několika málo minut našli palankin a přinesli jej až ke zdi, aby ho tu postavili, ale sami zase do zahrady přešli.

»Hu-tsin má pravdu,« prohlásil mandarin. »Nosítka jsou ještě zde, nejsou tedy také nosiči ještě pryč. Vezměte Wing-kana do svého středu a dejte pozor, aby neuprchl! Odebereme se do jeho zahrady, abychom tam hledali.«

Policisté zmocnili se obžalovaného, jenž se ani dost málo nebránil. Nemohl si sice nijak vysvětlit, kterak bohové zmizeli, ale ani z daleka mu nenapadlo, že by se snad mohli najít u něho. Byl spíše přesvědčen, že chůze do jeho zahrady bude bez výsledku. Potom chtěl však žádati, aby se vrátili zase do zahrady Hu-tsinovy, a tam aby se pátralo, kde by potom loupež zcela jistě nalezena býti musela.

Opětně odmítl Tong-tschi jít z jednoho domu do druhého pěšky. Vstoupil do nosítek; Wing-kana vzali policisté do prostředka. Když dospěli do vedlejšího domu, odebrali se ihned do zahrady, jež byla tak malá, že byla přinesenými lucernami úplně osvětlena.

Tu naskytl se příchozím pohled, jehož Wing-kan zajisté neočekával. Mezi dvěma krsky byla totiž země vyhrabána a zase přihozena, tak že tvořila nyní malou vyvýšeninu. Na ní seděli oba nosiči nosítek spoutáni na ruku a na nohu a hřbety přivázáni ke dvěma silným kulům, jež byly do země zatlučeny. Mezi zuby

měli nacpány utržené cáry šatů, tak že nemohli křičeti.

Wing-kan leknutím klesl skoro na kolena, jakmile shlédl tuto skupinu. Ale mandarin zvolal, když si byl oba chlapy důkladně prohlédl: »Tady jsou ti zloději, zcela určitě tak, jak je popisují! Wing-kane, jak přicházejí do této zahrady?«

»To — — nevím,« koktal tázaný s bezkrevnými rty.

»Jak? Ty to nevíš? Tedy vím to já tím lépe. Ty sám jsi spáchal onen skutek, jehož vinu jsi chtěl uvrhnouti na svého poctivého souseda?«

»Tak je to, zcela jistě!« souhlasil Hu-tsin. »A hlasy, jež jsem zaslechl, byly hlasy uloupených bohů, jejichž mocí byli pachatelé zde zadrženi. Země je vyhrabána. Kdyby tu vysocectěný Tong-tschi hrabati dal, tu jsem přesvědčen, že se najdou ztracení bohové.«

»Uvidíme! Odvažte ty chlapy a kopejte!« poroučel mandarin.

Nosiči byli odvázáni od kúlů ale nikoli pout zbavení a stranou odvedeni. Sotva že byla potom horní tenká vrstva země odstraněna, objevily se obě sochy bohů. Byly ze země vyňaty, pečlivě očištěny a potom postaveny.

Skoro byli by se cestující nahlas zasmáli, když spatřili nyní podoby bůžků před sebou. Byly to dvě sedící, velice otlé dřevěné loutky, bronzovou barvou natřené, jež, jak se zdálo, nacházely se v nejveselejší náladě, neboť smály se celým obličejem tak, že malé mongolské šikmé oči téměř zmizely.

»To je žertovné!« mýnil Bohumír z Bouillonu. »Jsou-li všichni čínští bohové takoví dobromyslní staří Švédové, tu dám si to rád líbiti. Zdá se, že mají dobré důchody a že se dokonce teď v nejlepším rozmaru nacházejí. Co soudíte o tom, mijnheer?«

Wat ik zeg? Zij zijn ontzettend veel dik. Zij moeten zeer goed gegeten hebben — co říkám? Jsou hrozně tlustí. Musili velmi mnoho jísti.«

»Co říkají oba tito pánové?« tázal se mandarin, jenž těmto poznámkám ovšem nerozuměl.

»Diví se tomu, že může někdo přijít na strašlivou myšlenku takovéto bohy z jejich klidu vyrušit,« odpovéděl Methusalem.

»Je to největší zločin, jehož se může člověk dopustit. Svažte prznitele bohů! Jeho trest bude přiměřený jeho činu!«

Tu vrhl se před ním Wing-kan na kolena a křičel pln úzkosti: »Milost, milost, nejvyšší pane! Jsem nevinný! Nevím, kterak přišli tito muži a tito bohové do mé zahrady!«

»Byl bys ztracen, i kdybys to skutečně nevěděl, neboť božstva byla nalezena na tvém pozemku a na tvé půdě. Ale nikdo ti neuvěří. Dals je ukrásti!«

»Ne, ne, nýbrž Hu-tsin tak učinil a dal je zde zahrabati, aby mne zničil.«

Nyní považoval Methusalem za vhodné, aby také se své strany nějakou poznámkou učinil, protože by nevinný Hu-tsin mohl přece ještě býti do vyšetřování zapleten. Tázal se klenotníka: »Ty neznáš oba tyto spoutané muže?«

»Ne.«

»Nemluvils s nimi nikdy?«

»Nikdy!«

»Opustils dnes svůj dům?«

»Také ne.«

»To je lež! Byls dole v Sscha-mieniu a stál jsi za hostincem Portugalcovým!«

»Mýlíte se, urozený prapředku!«

»Nemýlím se, neboť stál sem na blízku za zdí a slyšel jsem, cos mluvil se starším tímto mužem. Ukradli bohy z tvého návodu a peníze, jež jsi jim za to zaplatil, musejí se ještě nacházeti v jejich kapsách. Nechť je vznešený a mocný Tong-tschi dá prohledati a přesvědčí se, že mluvím pravdu!«

Tu uchopil mandarin Methusalema za rameno, od-
táhl jej stranou a tázal se ho tiše: »Pane, vyslechl jste skutečně takovou rozmluvu?«

»Ano,« šeptal tázaný.

»A poznáváte oba dva zase?«

»Určitě. Mohu přísahati, že jsou to oni.«

»Tedy víte, proč Wing-kan dal bohy ukrásti? Aby svého souseda zničil?«

»Ano.«

»Tedy je zakopal naproti a byli potom bez jeho vědomí do jeho vlastní zahrady přeneseni. To je dobré, neboť tím byl nevinný zachráněn; avšak ti, kdož

bohy sem přenesli, jsou ztraceni, bude-li se takhle o tom mluvíti. Jsem svobodomyšlný Kuan-fu a vím, co si mám mysliti o těchto sochách; ale jiní nesmýšlejí tak jako já a zákony jsou krvavě přísné. Vy jste mým hostem a já sám nemohl bych záhubě ujíti, kdyby vyšetřování všecko podrobně na světlo vyneslo. Mlčte tedy; mlčte, sice nespatriíte více své vlasti, ačkoli jste tam mocný Kuan-fu. Zmizel byste tu takovým způsobem, že by nikoho nemohla stihnouti zodpovědnost. Nikdo, ani já sám, nesmím se dozvědět, jak se tak věc vlastně sběhla. Musím pečovati o to, aby se o vás ani zmínka nestala. Vy jste mi zachránil život i těším se, že se vám mohu odvděčiti. Ale mlčet musíte, sice jsme všichni ztraceni!«

Po této výstraze obrátil se mandarin s přísnou tváří policistům a poručil jim, aby prohledali nosiče nosítek. Peníze byly u nich nalezeny. Dal jim vyndati roubíky a tázal se hrozebným tonem: »Mám vám dáti ruce a nohy rozmačkati anebo chcete mé otázky dobrovolně zodpovědít? Uvažte, že jste byli přistiženi při činu a že nemůžete zapírat! Nepodáte-li mi zprávu, jichž chci míti, tedy stihne trest vás samojediné a to desateronásobně krutě!«

Rozmačkání prstů u rukou a na nohou bývala až do nejnovější doby v Číně velmi často užívaná, nesmírně bolestná tortura. Oba mužové nahlédli, že je lépe přiznati se dobrovolně, než dáti si přiznání vynutiti takovými mukami. Proto odpověděl jeden z nich nejpokornějším tonem: »Vznešený mocný nechť se táže a my nehodní budeme odpovídati.«

»Vy jste přinesli bohy z chrámu?«

»Ano.«

»Wing-kan vás k tomu navedl a za to zaplatil?«

»Tak je to. Kdyby nás byl nesvedl, tu nebyli bychom to udělali, neboť jsme jinak poctiví lidé a bojíme se bohů a ctíme je.«

»Řekl vám, k čemu jich potřebuje? Dobře rozvažte, vy smradlavé krysy, že bude váš trest dvojnásobně krutý, jestliže se ukáže, že jste mu chtěli pomoci jiného zkazit!«

Zloději byli tak chytrí a nahlédli, že má pravdu a jakou výpověď od nich chce slyšeti. Proto odpověděl starší, který také až dosud mluvil: »Chtěl je, aby je mohl ve svém domě vzývati. Přinesli jsme je, ale po cestě jsme je tisíckrát za odpuštění prosili a slibovali jim, že je později zcela jistě zase do chrámu odneseme.«

»Byli byste tak učinili?«

»Ano. Chtěli jsme je již zítra zase odnésti.«

»Tedy je to vaše štěstí, že jste s nimi uctivě jednali, neboť to zmírní váš trest. Nepřinesli jste je tedy nikomu jinému, jenom jemu?«

»Jenom jemu.«

»A podali jste mu je tedy přes jeho zeď?«

»Ano.«

»Potom jste přelezli, abyste je odnesli do jeho bytu?«

»Zrovna tak je to, praotče ctihodných.«

»Ale kterak se to stalo, že byli nyní zakopáni a že jsme vás při tom v poutech našli?«

»To nevíme, neboť sotva jsme byli přes zeď, tu popadli nás bohové za hrdla a zbavili nás vědomí. Když jsme potom procitli, byli jsme zde uvázáni.«

»Tedy vás uražení bohové sami přemohli, aby vás trest stihl. Můžete z toho seznati, jak silní a mocní jsou. Jelikož jste se tak upřímně přiznali, budu pečovat o to, ale jenom tenkrát, setrváte-li na tomto doznání, aby vás stihl trest pokud možno mírný.«

Wing-kan se namáhal přerušiti tento krátký výslech, aby odporoval výpovědím svých spoluvinníků. Mandarin nařídil mu však, aby mlčel, a on nahlédl konečně také, že by to očekávaný trest zostřilo, kdyby řekl, že dopustil se zločinu, aby jiného zničil. V tomto okamžiku nepomyslel ovšem na to, že tento úmysl prozradil zřetelně tím, když chtěl prve tento skutek na Hu-tsina svést. Tong-tschi obrátil se nyní k němu: »Také ty můžeš své postavení jenom upřímným doznáním zlepšiti. Připouštíš, žes tyto lidi navedl, aby bohy ukradli?«

»Ano, vysoký pane, doznávám to!« odpověděl tázaný, vrhnuv se na kolena před mandarinem.

»Tedy chci zapomenouti na to, cos mi prve v mém domě sdělil. Proč jsi chtěl míti u sebe tyto bohy, požehnání rozdávající?«

»Měli mi přinést štěstí, protože teď už nikdo u mne nekupuje. Potom chtěl jsem je však zase dáti do chrámu odnésti.«

»Přijals je přímo zde ve své zahradě?«

»Já ne. Nebyl jsem při tom. Nevěřil jsem, že přijdou tak záhy. Když jsem potom slyšel vyvolávati, že

byli bohové ukradeni, nepomyslel jsem si, že jsou to ti, jichž já jsem si přál; myslel jsem spíše, že někdo jiný přišel na tutéž myšlenku jako já. Ale potom přišla vaše Vznešenost a dovedla mne sem, kde jsem k největšímu svému zděšení oba tyto muže našel. Kterak dostali se bohové do země, to nemohu říci.«

»Kněží dovedou mi to vysvětliti. Zůstaň tak upřímný jako teď; potom unikneš snad strašlivé smrti, jež tě jistě očekává, napadne-li ti učiniti v Sing-pu jinou výpověď!«

»Řekl jsem pravdu a setrvám na těchto svých slovech.«

»To je velice dobře myšleno. Ostatně záleží velice na tom, k jakému náboženství se přiznáváte. Jste snad přívrženci Lao-tse?«

»Ano, ano, ano!« volali všichni tři skoro jednohlasně.

Řekli sice nepravdu, ale pochopili ihned, že jim s touto otázkou záchrannou kotvu hodil.

»Tedy nectíte Buddhu? Vždyť tedy ani nejste s to pochopiti, jakého velikého zločinu jste se dopustili. Nevíte, co to znamená odstraniti božstva z jejich chrámů. Snad stihne vás vzhledem k tomu jenom trest vypovězení. Dále nemám vám teď již ničeho říci. Budete teď i s bohy dopraveni do Sing-pu. Zachovejte se co nejuctivěji k vrchnosti a setrvejte na dosavadní výpovědi. Jelikož jste se tak upřímně přiznali, doporučím vás milosti soudce, jemuž musím vše oznámiti. A aby nevznikl v naší ulici zbytečný rozruch, přelezete s po-

licisty přes zeď a odstraní se s nimi zadem za zahradami.«

Mluvil, zcela proti očekávání přítomných, dosti mírným tonem. Jenom Methusalem věděl, že je k tomu velice důležitý důvod.

Bohové a šibalové musili přes zeď. První byli posazeni do nosítek, ve kterých byli přineseni a druzí byli od vojáků a policistů obklopeni. Potom zmizeli v temnotě noční.

Když kroky dozněly, tázal se Tong-tschi nyní viny zproštěného klenotníka: »Tvá poctivost byla potvrzena. Jsi nyní spokojen?«

»Ano, mocný ochránce. Žádám však, aby Wingkan byl co nejpřísněji potrestán!«

»Neujde svému trestu.«

»Ale váš rozkazující hlas mluvil toliko o vyhnanství!«

»Ano, potom jsi prost nepřítele. Nebo není ti to snad ještě dosti?«

»Myslil jsem, že je smrt určena na tento zločin!«

Pronesl to nespokojeným tonem. Tu přistoupil k němu mandarin blíže a řekl ztlumeným hlasem: »Přeješ si jeho popravu, dobře! Ale potom dozví se také soudce, že bohové byli dříve ve tvé zahradě, a bude se ptáti, kdo je odtud přenesl. Bude ti to vítáno?«

»Ne, ne!« odpověděl Hu-tsin rychle.

»Tedy mlč a nepřej nepříteli více, než co dostane! Nacházel jsi se v nesmírném nebezpečí. Nechci věděti,

jak se vše sběhlo; ale tento cizí Kuan-fu ti zachránil život, tobě a všem tvým. Obyvatel této země nebyl by se odvážil učiniti to, co on učinil. Skloň se před jeho dobrotou a pamatuj na něho s vděčností, již může od tebe očekávati! Při tom si ale dobře rozvaž, kolik osob bys zničil, kdyby ti mělo napadnouti vyprávěti historii o ukradených bozích tak, jak se skutečně sběhla!«

Obrátil se a kráčel zahradou k domu. Ostatní ho následovali. Při tom uchopil Hu-tsin ruku Methusalemovu a tázal se ho: »Dostojí můj ctěný a věkem požeňnaný přítel svému slovu a navštíví mne zítra, jak mi byl přislíbil?«

»Ano, přijdu,« odpověděl červenomodrý.

»Kdy?«

»Dopoledne, dříve ještě než si město prohlédnu.«

»Nevím, proč jste přišel do Kuang-tschèu-fu; ale snad mi bude přece možno býti vám prospěšnějším, než to nyní pokládáte za možné. Mocný Tong-tschi má pravdu. Vy jste mne a mou rodinu vysvobodil od záhuby. Dám vám dar, jehož cena bude vám snad velice prospěšná.«

Venku vstoupil mandarin zase do nosítek a jeho hosté učinili rovněž tak. Na ulici stáli ještě lidé v jednotlivých skupinách a pohlíželi zvědavě na palankiny. Povídali si, že se muselo státi něco neobyčejného, když se dal Tong-tschi pohnouti k návštěvě obou svých sousedů v tak pozdní hodině, než nepronесли hlasitého slova.

Když přišli domů, vyzval mandarin Methusalema, aby ho následoval. Dovedl jej do světnice, jež zdála se býti studovnou a pracovní úředníkovou. Tam ho vyzval, aby si sedl naproti němu. Jeho obličej byl vážný, ba dokonce slavnostní.

»Než se odebereme k Tsau-sanu (večeře, doslovně: rýže večerní. Tsche-san — ranní rýže, snídaně), pravil, »musím vám něco sdělit. Donutil jste mne, abych vám byl vděčen, ale připravil jste mne téměř o úřad, majetek i život. Nebuďte nikdy více tak neprozřetelný jako dnes!«

»Promiňte!« prosil student. »Zrovna jsem myslil, že jednám velice opatrně.«

»Naopak! Měl jste mi všechno upřímně sdělit.«

»To jsem chtěl také!«

»Ale neučinil jste tak!«

»Protože jste nebyl doma a já přece jednati musil. Kdybych byl čekal na váš návrat, byl by se zdařil úklad Wing-kanův.«

»Byl bych přece našel prostředky, abych ho polapil a Hu-tsina zachránil. Než, co se stalo nedá se změnit. Doufám, že ti tři zločinci setrvají na svých výpovědích. V tomto případě uemůže se vám a mně ničeho státi. Napadne-li jim však, aby řekli pravdu, tu budete do věci zapleten a také mně hrozí veliké nebezpečí, jelikož jste mým hostem a já jsem za vás zodpověden, dokonce i svým životem. Kdyby se mělo státi poslední, tu je nutný nejrychlejší útěk a pro tento případ chci vám dáti Kuan (průvodní list), který je podepsán nejvyšším úřadem, podle zákona vysta-

vuje se jenom vysokým mandarinům a velice vznešeným cizincům a jak doufám chová v sobě účinek, že vás vysvobodí z každého nebezpečí, tak jako jste vy mne vysvobodil. Děkuji vám nejenom za svůj život, nýbrž za mnohem více. Kdyby vyšlo na jevo, že jsem byl zajat na loupežnické džunce, bylo by po mně veta. Proto chci také pro vás učiniti něco, co pro někoho jiného nikdy neučiním.«

»Smím se při této příležitosti zeptati, co se stane s piráty?«

»Budou vydáni nám a potom popraveni.«

»A myslíte, že Wing-kan a jeho spoluminníci vyvážnou životem?«

»Ano. Můj vliv sahá tak daleko, že budou posláni jenom do vyhnanství. Než nyní k vašemu průvodnímu listu, jež musíte stále u sebe nositi a nikdy odložiti nesmíte.«

Otevřel skříň, mnohými zámky opatřenou, a vyňal z ní veliký, značkami potištěný papír, jenž byl opatřen několika pečetěmi. Na nepopsané řádky vepsal jméno Methusalemovo a jeho společníků, jež mu tento jmenovati musil. Potom přečetl mu listinu. Obsah její zněl v překladu následovně:

»Ve jménu a z nařízení

K u a n g - s u,

všemocného panovníka říše středu, světla moudrosti, studnice spravedlnosti, pramene milosti a milosrdenství činí se tímto známo všem našim zemím, národům a úředníkům, že

Me-thu-sa-le-me De-ge-ne-fe-le-de veliký, proslulý a mocný vyslanec z říše Tao-tse-kue dostal povolení, že smí cestovati po všech našich provinciích jak dlouho je mu libo. Jeho slavní průvodčí jsou

Tu-lu-ne-re-si-ti-ki,
Bo-hu-mi-ri-di,
A-ra-da-pe-le-ne-bo-scho,
Sei-dei-nei a
Liang-ssi,

samí pánové a mužové, kteří dosáhli nejvyšších literárních hodností a při všech zkouškách se ctí obstáli.

Je to naše vůle, aby mohli ve své vlasti s pýchou a zadostučiněním podávati zprávu o vzdělání a přednostech našich národů, a proto vydáváme všem úřadům a úředníkům přísný rozkaz, aby vážili si jich jako našich mimořádných vyslanců, poslouchali jejich rozkazů bez odmluvy a byli jim nápomocni ve všech jejich záležitostech.

Obzvláště bude tomu, kdo by

Me-thu-sa-le-mo-vi

povinnou úctu odepřel, pohrozeno nejrychlejším trestem a propůjčujeme mu, aby mohl každý případ ihned oznámiti, hodnost Schun-tschi-schu-tse, aniž by však byl nucen odložit oděv své země a nositi odznaky této hodnosti.«

Podepsán byl průvodní list od Nei-ko, velikého sekretariatu v Pekingu. Pod jménem Schun-tschi-schu-tse rozumí se nejvyšší úředník, který jakožto důvěrník císařův rediguje výnosy a rozhodnutí mocnářovy.

Lepší legitimace nemohli si Methusalem ani přát. Jenom pochyboval o tom, bude-li jí uposlechnuto. Proto se zeptal: »Bude tohoto Kuanu skutečně také tak dbáno, jako kdyby byl předložen nějakým vysokým mandarinem?«

»Zcela jistě. Schun-tschi-schu-tse stojí nad nejvyšším mandarinem. Že jste cizincem, nemá nikterak vliv na vážnost a úctu, kterou každý musí prokazovati tomuto Kuanu. Všecky vaše rozkazy budou ihned provedeny.«

»Budu-li však žádati něčeho, co je proti zákonům této země?«

»Také tenkráté vás uposlechnou. Jste-li někdy v nebezpečí, nemůžete býti zachráněn pomocí zákona, nýbrž proti zákonu. Proto musím vás vyzbrojiti mocí, jež stojí nad pravidly naší země.«

»Ale zodpovědnost musí později stihnouti vás, jelikož jste mne vyzbrojil tímto Kuanem!«

Tvář Čiňanova nabyla výrazu nevýslovně zchtralého. Zíral chvíli tiše k zemi a odpověděl potom: »Nestává se ve vaší zemi, že úředník octne se v nebezpečí ztráty všeho, celého svého jmění i života?«

»Svého majetku, nabyli ho nepoctivým způsobem, svého života, dopustil-li se vraždy a byl-li následkem toho k smrti odsouzen.«

»Jenom tehdy? Šťastná země a šťastní mandarini, kteří v ní přebývají! Tady touží každý po bohatství a bere je svým podřízeným. Jestliže jsem si nashromáždil nějaké jmění, tu nejsem nikdy jist, že mne můj nejbližší představený z nějakého těžkého zločinu ne-

obviní, nechť jsem se ho dopustil nebo ne, dá mne popravit a skonfiskuje mé jmění. Pro tento případ je dobré mít takovýto Kuan. Jenom pomocí něho možno dosíci záchrany nejrychlejším útěkem.«

»A takovéto Kuany dostáváte od Nei-ka v Pekingu?«

»Ano, ale ne oficiálně. Jste dosti moudrý, abyste mi rozuměl!«

Methusalem rozuměl mu dobře. Blanket byl odcizen, ukraden. Na všechny způsob měl mandarin takovýchto průvodních listů ještě více. Kdyby byl měl toliko jediný, ani by mu nenapadlo, podporovati jím cizince.

»Vidíte tedy,« pokračoval Číňan, »že mne nemůže stihnout zodpovědnost. Vy neprozradíte, že jsem vám vystavil tento průvodní list. Jenom Nei-ko má právo vystaviti takovouto legitimaci. Té musí býti uposlechnuto v každémkoli případě. Pochybuje-li nějaký úřad o její pravosti nebo o tom, že jste jí nabyt zákonitým způsobem, tedy se zeptá v Pekingu a než dojde odpověď odtamtud, jste dávno již přes hory a doly.«

»Ale v mé vlasti není dovoleno užívati falešných průvodních listů!«

»Tady také ne. Ale tento průvodní list není falešný. Stojí v něm vaše jména. Dostal jste ho ode mne. Chcete-li ho použiti čili nic, to je nyní vaší věcí. Opakuji, že vám přinese všechny možné výhody. I v noci otevře vám všechny dveře a brány ulic, jenom ne u vězení.«

»K tomu je třeba jiné legitimace?«

»Ano, této zde.«

Ukázal na stěnu, na níž viselo více velikých, žlutých mincí, na nichž zpozoroval Methusalem vznešenou postavu drakovu a pod ní několik malých písemných značek.

»Kdo se touto prokáže,« pokračoval dále, »má přístup v kteroukoli dobu a k nejhoršímu zločinci. Pomocí takovéto mince pomohu našim dnešním třem zajatým do vyhnanství.«

Také teď rozuměl mu student velmi zřetelně. Chtěl jíti v noci do vězení, aby nechal ty tři osoby uprchnouti. Tedy v těchto mincích záležel »vliv«, o němž prve mluvil.

Nyní zvedl se mandarin se své židle a rozloučil se s hostem: »Máte nyní pas. Nechť stane se teď cokoli, mohu býti o vás bez starosti. Jděte nyní! Budou na vás čekati s jídlem. Nemohu vás doprovoditi, jelikož musím ještě pracovati.«

Když se Methusalem vrátil do svého pokoje, čekal tam sluha, aby ho dovedl do jídelny. Tam byli shromážděni jeho společníci kromě Liang-ssiho, který chyběl.

Večeře záležela z pokrmů, které se podobaly evropským. Také nože a vidličky tu byly. Zdálo se, že mandarin přece časem nějakého Evropana u sebe na obědě mívá.

Po skončené hostině obdrželi hosté dýmky. Poseděli ještě hodinku pohromadě a tu vrátil se konečně také Liang-ssi. Na otázku, kde byl, odpověděl: »V zahradě. Tam bylo viděti mnoho zajímavého.«

»Co pak?« vyptával se Methusalem.

»Bylo možno viděti, jakým způsobem se mandari-
nini obohacují. Víte snad, že jmění každého odsouzence
propadá státu?«

»Ano.«

»Nuže, zdá se, že Tong-tschí považuje klenotníka
Wing-kana za odsouzeného. Dal zatknouti také jeho
tovaryše a služebnictvo. Nyní není v sousedním domě
ani človíčka a on vyklízí krám.«

»Sám?«

»Ne. To by se nesrovnávalo s jeho vysokým po-
stavením. Jeho sluhové přecházejí venku v zahradě
sem a tam a přinášejí všelky cenné věci. Až přijde
zítra ráno trestní Kuan, aby provedl zabavení, najde
jenom věci méně cenné.«

»Ale Wing-kan musí přece věděti, co měl!«

»O, pane, toho se nikdo nezeptá! A co řekne, to
platí za lež. Snad nebude zítra již vůbec na živu, aby
svou výpovědí neprozradil, že náš mandarin již dnes
si z jeho majetku nabral.«

»Hm! Ten chce ho nechat uprchnouti!«

»Řekl to? Věřím tomu. Zajatý může uprchnouti
jenom tenkrát, zanechá-li všechno své jmění jak to
stojí a leží. A bude-li pryč, tu je nemožno dokázati
Tong-tschimu, že již dnes večer krám uvězněného na-
polo vyraboval. O, tihle mandarini kradou všichni!«

»Krásná historie!« smál se Bohumír z Bouillonu.
»To by v Německu nebylo možné. Jak pak je to v
Hollandsku, mijnheer?«

»Daar muisen de Mandarins ook niet — tu mandarini také nekradou,« odpověděl tlustý.

»A na všechen způsob nekradou tam bohy. Takové ztřeštěnosti mohou se přihoditi toliko zde. Ostatně chtěl bych si přece jenom prohlédnouti takový chrám s bůžky. Je to možné či nic?«

»Proč ne?« odpověděl červenomodrý. »Číňané nejsou jako Mohamedáni, kteří žádnému jinověrci nedovolí vstoupiti do svých mešit. Stává se tu dokonce velmi často, že se chrámů užívá i jako nocleháren. Snad budeme také my míti ještě potěšení přenocovati někdy v takovémto božišti.«

»Právě ten bych si rád prohlédl, z něhož byli bohové ukradeni. Jak se jmenoval?«

»Pek-thian-tschu-fan, to jest dům sta nebeských pánů.«

»Tedy je tam zajisté sto bohů?«

»S takovýmito čísly nesmí se to tu bráti tak přesně. Přece jsou však chrámy, ve kterých nachází se několik set obrazů nebo soch.«

»Pek — pek — pek — jak se to jmenovalo?« ptal se Turnerstick.

»Pek-thian-tschu-fan.«

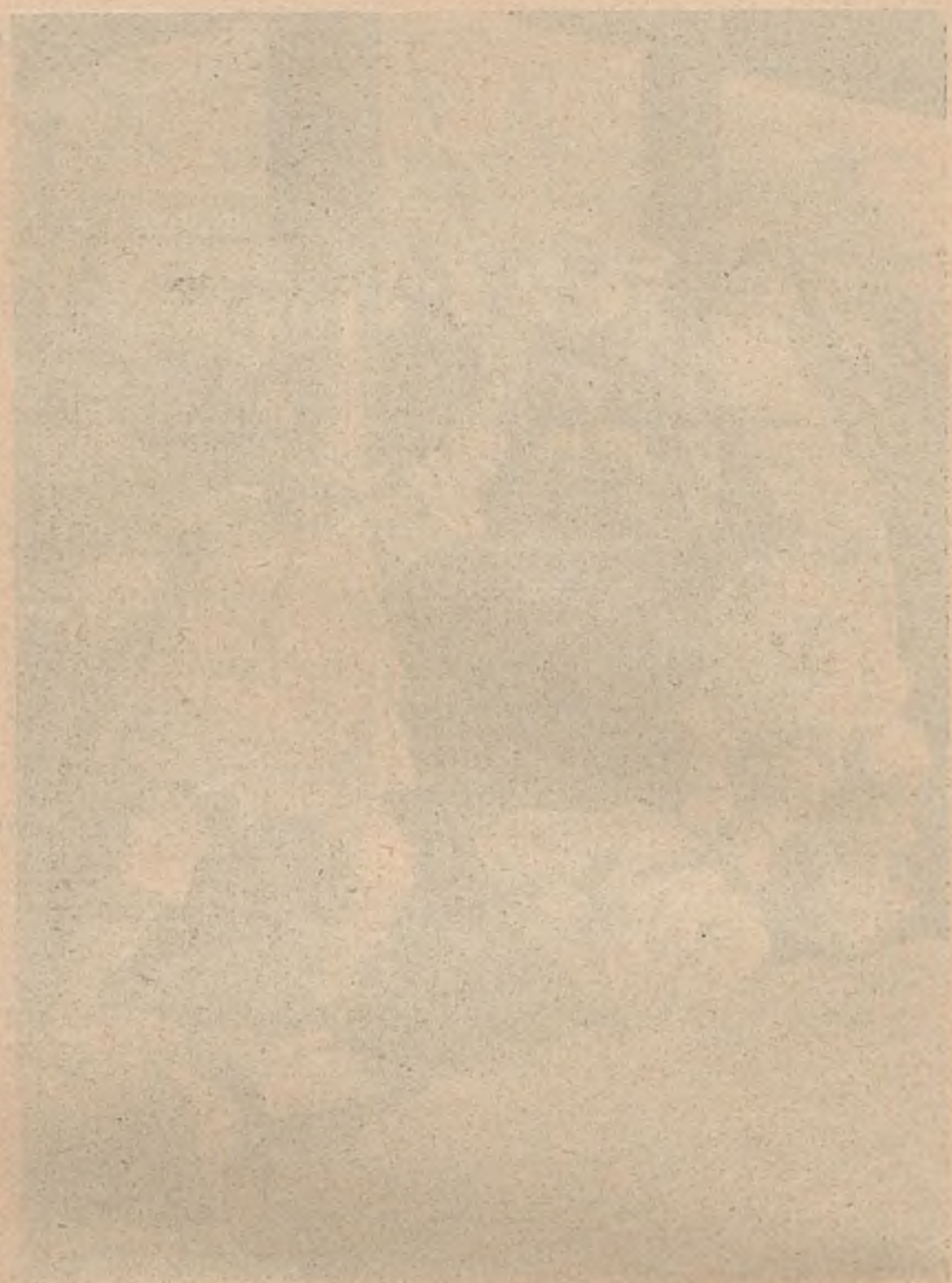
»Ubohá čínština! Není při tom ani jediné koncovky. Zlobil jsem se prve strašlivě. Stál jsem s vámi v zahradě a vyslechl jsem celý výslech, ale nemohl jsem jedinému slovu rozuměti. Vůbec shledávám, že se tu v městě mluví nesmírně nezřetelně. Lidé si to pří-

Každý dostal patnáct ran.

liš ztěžují. Měli by se učit u mne. Já bych jim jistě vpravil správné koncovky!»

»Rád bych vás viděl jako učitele,« smál se student.

»Myslíte snad, že bych ničeho nesvedl?«

»O ano. Pokud se koncovek týče, tu byste dokázal věci přímo velkolepé.«

»To si také myslím!«

»Ale kmenová slova, kmenová slova! Takové slovo má často význam mnohonásobný. Tak jmenuje se na příklad slovo Tschu tolik jako pán, pilíř, hůl, kuchyně, podpora, vepř, stará paní, připravovati, vykonati, lámati, štípati, spravovati, štědrý, málo, nakloněn, namočiti, zajatý, otrok atd., dle toho, vysloví-li se měkčeji nebo tvrději, táhleji nebo rychleji, tišeji nebo ostřeji. A každého z těchto různých významů užívá se zase ještě ve způsobu přeneseném, tak že je třeba nejjemnější modulace, aby se mohlo vědět, co je míněno. Tak má pozdrav sching ještě daleko přes padesát jiných významů, mezi nimiž vyskytují se věci, vlastnosti a činnosti, jež jsou si zcela protichůdné.«

»A to má se z výslovnosti rozpoznati?«

»Mělo by se to vlastně. Protože k tomu však často ani mluvící ústroje Čiňanovy nevystačují, připojuje se vysvětlující slovo, nastala-li pochybnost. Fu slove otec, ale má také ještě mnoho jiných významů. Má-li býti toho slova užito ve smyslu otec, tedy připojí se k tomu slovo tschin, příbuzenstvo; potom jmenuje se to Fu-tschin, Fu, příbuzný, otec.«

»Dejte mi pokoj se všemi těmi Fu-tsching! Chválím si svoje koncovky. Řeknu-li ‚mojing milovanang přáteleng,‘ tedy ví každé dítě, co myslím, aniž bych musil svůj jazyk přespříliš namáhati. Doufám, že najdu brzy nějakého skutečně dobře mluvícího Číňana, s nímž se budu moci dobře baviti a vám dokázati, že moje gramatika je správná. Ale pro dnes souhlasím s naším Bohumírem, abychom zítra navštívili chrám. Jsem také zvědav, jak vypadá taková budova.«

»Prohlédneme si vůbec město a tu půjdeme kolem mnohého chrámu. Bude to zajisté pohnutý den a proto navrhuji, abychom se odebrali na odpočinek.«

Tento návrh došel všeobecného souhlasu a byl ihned proveden.

Postel, jež byla pro Methusalema připravena, byla nízká, jemně lakovaná a květinami velice uměle pomalována. Matrace byla hedvábnou látkou přikryta; za podušku sloužil vyšívaný, voňavými bylinami naplněný válec a přikrývka záležela z prošívaného hedvábí a z vložené měkké kozí srsti. Z hedvábí byly také závěsy, které obklopovaly postel ze tří stran kromě stěny, a ve skvostném bronzovém svícnu hořela noční svíčka, před níž stálo průsvitné stínítko, jehož malba představovala krajinku, na niž rozléval měsíc své magické světlo. Měsícem byl plamen svíčky za malbou.

Podobně byly také postele ostatních zařízeny a vyzdobeny. Nad lůžkem Bohumírovým visela lucerna, která mu připomínala domov, neboť měla skoro tutéž podobu onoho draka, který visel doma v bytě Methusalemově a k němuž měl známou řeč před odjezdem.

Když se na lůžku pohodlně natáhl a svých zraků k této lucerně pozdvihl, kýval na ni a řekl: »Dobrý

večer, starý draku! Tsching, tsching, tsching! Visíš tu zrovna tak nade mnou jako na druhé straně oceanu tvůj přítel, protějšek a děd. Také tvůj výraz je tak truchlivý jako jeho. Vyřídím ti pozdrav od něho. Jenom mi nedělej žádné hlouposti, budu-li spáti, nejsem tomu zvyklý. Nezjevuj se mi ve snu a nech mne až do rána na pokoji. Nevyvaluj také své oči tak na mne; nedám se prohlížeti. Pamatuj na své vychování a nenakap mi oleje do obličeje. Poslechneš-li mne ve všem tom, tu zůstaneme dobrými přáteli až do hodiny rozloučení o půlnoci. Tsching, tsching! Spi blaze; já usínám!«

Netušil, že tato »hodina rozloučení o půlnoci« byla prorockým slovem.

KAPITOLA TŘINÁCTÁ.

Návštěva chrámu a její následky.

Hosté spali dobře a dlouho. Když se probudili, byl jim v zahradě čaj podán a dozvěděli se, že mandarin odešel již za úředními záležitostmi. Udělil domovníkovi rozkaz, aby ho u nich zastával. Jelikož slyšeli, že se dopoledne nevrátí, usnesli se, že si dopoledne prohlédnou město, a prosili domovníka, aby měl palankiny připraveny.

Než se vydali na cestu, vykonal Methusalem slíbenou návštěvu u klenotníka. Bohumír jej doprovázel, v obvyklém pořádku za ním kráčeje, kdežto pes šel vpředu.

Hu-tsin přijal ho s velikou srdečností a pozval jej, aby vstoupil do jeho rodinného pokoje, což bylo pro ně zajisté vyznamenání, protože Číňan nedovolí tak snadno nějakému cizinci nahlédnouti do své domácnosti.

O nějakém vlastním pokoji dle našeho smyslu nemohlo býti ani řeči. Byl to veliký prostor, který mohl býti pohyblivými zástěnami libovolně oddělen. Z jedné z těchto zástěn vystoupila paní, kterou spatřili již včera

večer za svitu luceren, ovšem nikoliv tak zřetelně jako teď. Její obličej prozrazoval tahy mongolské, ale velice něžné a milé. Podala oběma své ruce a prosila je, aby vypili s nimi číšku čaje, což se také rádo stalo.

Stůl, za nímž se posadili, byl mnohem nižší než u nás a také židle měly vzhledem k tomu menší výši. Bylo k tomu třeba cviku a zvyku, aby se tu cizinec cítil tak pohodlným jako doma.

Přirozeně byla událost včerejšího večera hlavním předmětem rozmluvy. Degenfeld připomenul důrazně Čiňanovi, aby ani slovem se nezmínil, kterak se věc skutečně sběhla.

Mezitím, co se bavili, slyšeli tlumené dětské hlasy za jednou zástěnou. Na otázku Degenfeldovu pravil Hu-tsin, že sedí tam jeho děti a zabývají se čtením.

Děti a čísti, v Číně! To bylo pro Methusalema nejvýše zajímavé. Prosil, aby směl ty maličké viděti, načež klenotník odsunul stěnu. Seděli tu dva hoši a děvče, nejstarší zajisté ne přes jedenáct let, u malého stolu a měli knihu před sebou na stole ležeti. Vstali ihned, přistoupili blíže a uklonili se tak hluboko, že se jim malé tenké čůpky ku předu svezly. Vážné, obřadné obličejy, jež při tom jeví, dodávaly jim neobyčejně žertovný výraz.

Methusalem vyprosil si knihu a když ji obdržel, vrhl pohled na titul a druhý delší na obsah.

»Pokládal bys to za možné, Bohumíre,« zvolal; »spis pro mládež!«

»Co? Spis pro mládež? Je to možné? V Číně a kniha pro mládež? Dokonce snad něco à la Spe-mannovo Universum?«

»Něco podobného, s obrázky, ale psáno správnými rýmy.«

»To je mi novinkou! To bych byl u těchto Číňanů neočekával!«

»O tu jsi byl na velikém omylu. V Číně umí mnohem větší procento obyvatelstva čísti než na příklad ve Francii.«

»Ale naši němečtí hoši vynikají přece zajisté ještě nad tyto zde?«

»To se rozumí!«

»Škoda, že nemohu nic čísti. Mluvím trochu, také rozumím mnohému slovu, ale se čtením, tu to kulhá povážlivě. Co pak tam vlastně stojí? Čemu se tu učí mládež?«

»Jenom dobrému. Zde stojí na příklad:

,Tszö pu hio,
Fei so i;
Yeu pu hio
Lao ho wei?'«

»A co to znamená?«

»To znamená:

Dítě se naučiti,
k ničemu se nehoditi;
hoch se neučiti,
stařec co dělati?

nebo méně doslovně: Kdo se jako dítě neučí, stane se ničemou; kdo se jako hoch neučí, co má v stáří dělati?

Kniha má název ‚Santszö-king,‘ Kniha tří slov, protože se každá řádka skládá jen ze tří slov.«

»Prosím, ještě jeden takový rým!«

»Milerád; zde je jeden:

Phi pu pian,
Sio tschu kian
Phi wn schu,
Zie tsch mian.

To znamená: Kdo spal na sítěných rohožích, kdo použil bambusové kůry místo papíru, tito lidé byli bez knih a přece studovali horlivě. Předvádějí se tu malým čtenářům k nápodobení příklady z dějepisu. Zcela týž účel má také následující rým:

Ju nang ing,
Ju ing sine,
Kia sui phin
Hio po tschue.

To jest: Kdo studoval při svitu světlušek a při odlesku sněhu, ačkoliv byli z domova chudi, nezameškali učení. Připojené obrázky ilustrují uvedené příklady. Sám jsem nevěděl, že jsou tu tak výborné spisy pro mládež.«

»To by bylo zajímavé pro našeho dobrého Turnersticka. Mohl by pro čínskou mládež sbásnit rýmy na své pověstné koncovky, začož by ho zde jistě prohlásili za proslulou hvězdu učeného nebe. Škoda, že tu není.«

Ti lidé radovali se velmi, že oba hosté projevovali tak živou radost nad zaměstnáním dětí. Proto a především jiným z vděčnosti za velikou službu, včera pro-

kázanou, přinesl muž z krámu skřínku, rozličnými skvo-
sty naplněnou a prosil je, aby si vybrali několik věcí
na památku. Methusalem zdráhal se rozhodně něco si
vzít, ale zarmoutil tím tyto dobré lidi tak velice, že
se konečně odhodlal spokojiti se nějakou maličkostí,
jež by neměla vysokou cenu.

Obdržel jednu z oněch řezeb ze slonoviny, jež mů-
že provésti toliko nekonečná trpělivost Číňanů. Byl to
maloulinký domeček, ani ne palec dlouhý a vysoký a
sotva s polovice tak široký, a přece představovala tato
malá řezba dům, jenž se skládal z přízemku a velice
vyšňořeného patra. V přízemí byla čtyři okna, kterými
bylo viděti v první světnici Číňana jísti, ve druhé mu-
že čísti, ve třetí mandarína psáti a ve čtvrté sedláka
kouřiti? Patro záleželo ze dvou pokojů, v prvním se-
děli muž a žena pracující, a ve druhém spaly děti to-
hoto párku ve čtyřech postýlkách. A všecy tyto o-
soby a věci byly přese všecku jejich téměř mikrosko-
pickou drobnost tak jemně, zřetelně a umělecky pra-
covány, že zhotovitel byl zajisté mistrem ve svém
oboru a léta potřeboval, aby dokončil toto roztomilé
umělecké dílo.

Bohumír dostal jemně dirkovanou špičku, ze které
mohly se pomocí kouře rozličné zvláštní figury vyfu-
kovati, dárek, který měl pro něho, jak ujišťoval, jako
tajného spolukuřáka z vodní dýmky velikou cenu.

Byl tu však ještě jeden dárek, mnohem, mnohem
drahocennější než oba ostatní, ačkoliv to na něm ne-
bylo viděti. Klenotník přinesl totiž malou knížečku, to-
liko tři palce dlouhou a širokou. Vazba byla z tlačené
kůže a obsah záležel toliko z jediného listu, jenž byl po
obou stranách popsán cizokrajnými značkami. Methu-

salem nebyl s to je rozluštiti a ptal se, co by ta miniaturní kniha měla znamenati.

»Je to velice cenný majetek pro toho, kdo ji může potřebovati, totiž T'eu-kuan,« odpověděl Hu-ťsin.

»T'eu-kuan, tedy pas krále žebráků?«

»Ano, pas mého tchána. Nemyslíte, že by vám mohl prospěti?«

»Kterak by mi mohl prospěti? Nejsem poddaným T'eu.«

»Tento pas není také pro jeho lidi, nýbrž pro cizí. Vy máte přece již legitimaci?«

»Ano, a Tong-ťschi dal mi také zcela výborný průvodní list.«

»Z toho můžete se těšiti, neboť tento muž má míti dozor nad cizinci, a koho on ochraňuje, tomu nemůže se tak snadno něco zlého přihoditi. Ale tyto pasy nejsou přece ničím proti Kuanu mého tchána.«

»Kterak to?«

»Protože — — nuže, vyložil jsem vám již včera, co je král žebráků a co znamená. Má skutečně větší moc než nejvyšší mandarin. Průvodní list úřadu je respektován, ano, ale Kuan T'eu má ještě zcela jiný účinek. Je vystaven mocí, jež každého neviditelně obklopuje a každého může chopiti, kdy a kde by se toho nejméně nadál. Rozkaz mandarína vzbuzuje úctu, ale rozkaz krále žebráků nahání strach. Nezůstanete zde, nýbrž pocestujete ještě dále do země?«

»To je zajisté mým úmyslem.«

»Nuže, tu najdete lidi, kteří se vysmějí úředním příkazům, ale rozkazu T'eu budou si tak vážit, jakoby jim byl udělen samotným synem nebes.«

»Je tento Kuan ona listina, o níž jste včera mluvil, již možno obdržeti od T'eu za peníze, aby se mohla přilepiti na dveře jako obrana proti žebrákům?«

»O ne. Lístek, o němž mluvíte, je toliko upozornění žebrákům, aby šli kolem dotyčných dveří. Ale tento Kuan je ochranný a průvodní list pro jeho majitele. Bývá vystaven jenom velice zřídka a to jenom osobám, jimž je T'eu v nejvyšší míře zavázán. Ten, kdo nedbá tohoto pasu, vydává se v největší nebezpečí. Oznamte T'eu, že vás nějaký místokrál nechránil, když jste mu byli Kuan ukázali, a můj tchán pošle mu na krk smečku svých nejdotěrnějších poddaných, kteří ho budou tak dlouho trápit, dokud nenajde prosíka. Obdržel jsem tento průvodní list od T'eu pro sebe, ale prosím vás, byste jej ode mne přijal, a velice mne bude těšiti, dozvím-li se někdy, že vám prospěl.«

»Což smíte jej darovati?«

»Jenom osobě, která mi prokázala nesmírně velkou službu. Také musím to ihned po nějakém poslu T'eu oznámiti, protože musí přesně věděti, ve kterých rukou se nacházejí tyto důležité a řídké Kuany. Pošle mi potom jiný pro mne. Doufám, že prosby mé nezamítnete. Zbavím se tím alespoň malinké částičky dluhu, kterým jsem vám povinován.«

Byl-li tento pas knížete žebráků již sám o sobě věcí nesmírně zajímavou, jež vzbuzovala přání dostati ji do svého majetku, tím spíše leželo to v mezích možnosti, že tato legitimace prospěje velice Methusale-

movi a jeho soudruhům. Proto přistoupil student na prosbu klenotníkovu a vzal od něho T'eu-kuan, ale vyprosil si za to dovolení poslati mu později z Německa na oplátku nějaký předmět, který se tu zřídka objevuje a tudíž také velice zajímavý je.

Potom rozloučili se oba Němci s těmito vděčnými lidmi, kteří se až k poslednímu Tsching tsching zdvořilostmi rozplývali. Když vystoupili z krámu, spatřili, že stojí několik policistů před domem Wing-kanovým, z něhož vycházeli kuliové značným nákladem obtíženi. Úřady staraly se o to, aby se zmocnily majetku uvězněného, jehož nejdrahocennější kusy Tong-tschi již arci včera večer potají odstranil.

A právě když vstupovali do domu posledního, zazněly u vchodu ulice pronikavé zvuky gongu. Strážce konal poznovu obchůzku, dnes však, aby zvěstoval, že se ukradení bohové sami vyprostili a ještě během dnešního dne do svého chrámu se vrátí. Dodal k tomu, že pachatelé byli dopadeni a neujdou spravedlivému trestu.

Mezitím obstaral domovník žádaná nosítka. Cestující vstoupili a vydali se na cestu, se dvěma běhouny vpředu a dvěma sluhy vzadu. Vodní dýmku, jež byla nepohodlná, a novofundlandana, o němž nevěděli, budou-li ho směti všude s sebou vzít, nechal Methusalem doma. Také oboe zůstalo doma, což stálo Bohumíra nemalého přemahání. Nemohl podivuhodné tony tohoto nástroje zde v Číně vůbec ještě ani uplatnit, kdežto doma »u listonoše z Ninive« měl zadosti učinění, že denně dával pivní signály a doprovázel milovaným nástrojem četná volání »slávy.«

Přání, aby spatřili nějaký chrám, bylo záhy splněno. Nosiči zastavili před budovou, již označili jako »Svátost pěti set duchů.« Cestující vystoupili z palančinů, aby si chrám prohlédli.

Vstoupili na krytou cestu, vedoucí ku bráně, po jejíž obou stranách stály dvě kamenné obludy. Dobře živený bonz (kněz, mnich) vyšel jim vstříc, aby je pozdravil přívětivým tsching tsching, jež cestující mu vrátili. Nabídl se jim za průvodce a doprovodil je do dlouhé, dvojnásobné síně, u jejichž stěn bylo umístěno pět set pozlacených lidských soch, které představovaly nejproslulejší žáky a učenníky Buddhovy.

V prvním okamžiku činilo toto množství ztrnulých postav dojem téměř skličující. Ale při bližším pozorování mohl se divák s touto němou společností dobře spřáteliti, protože idoly neměly nikterak vzezření zlých nebo dokonce snad krvežíznivých bůžků.

Jelikož je v Číně pojem krásy nerozlučitelný s pojmem otylosti a tito »vznešení svatí« přece beze vší podmínky krásní býti musí, tedy měly všechny tyto sochy tělesný objem, jenž blížil se více méně objemu mijnheera van Aardappelenboschu, ba někdy jej i předčil. Obličej měly beze vší výjimky výraz nejvýše dobromyslný; většina z nich se dokonce smála, mnozí takovým způsobem, že měli tlusté huby dokořán rozvřené a šikmé oči ani viděti nebylo, tak že bylo se obávat, aby tato rozjařená společnost nebyla v nejbližším okamžiku zachvácená křečovitým smíchem.

Jenom jediná postava tvářila se velice vážně: také odlišovala se od ostatních zvláštním krojem. Na otázku Methusalemovu, koho by tato socha představo-

vala, odpověděl bonz: »To je největší a nejproslulejší a také nejmocnější a nejsvětější bůh tohoto chrámu. Nazývá se Ma-ra-ca-pa-la, je však vzýván kromě toho ještě pode mnoha jinými čestnými jmény.«

Byl to tedy obraz proslulého Benátčana a středověkého cestovatele Marca Pola, od něhož nabyli ostatní svět tak důležitých a obširných zpráv o Číně a Východní Asii vůbec a jehož jméno se tam zachovalo až po dnes, třebaš v čínské zkomolenině. Dostalo se mu cti, že byl přijat mezi bohy a že zaujímá mezi nimi vysokou hodnost.

Malá společnost rozhlížela se nejprve velice vážně po síni. Ale při bližším pozorování smějících se bohů mizela s obličejů vážnost víc a více. Tahy Bohumíra z Bouillonu začaly nabývati veselosti; mijnheer kousal se do rtů; Turnerstick škrabal se povážlivě vedle svého falešného copu; nebyl skoro již s to, aby svou veselost zadržel a nevěděl přece, je-li zde v této posvátné místnosti smích dovolen. Bonz to spatřil a byl také nakažen. Zavřel očka napolo a roztáhl více ústa ukazuje při tom na jednoho boha, jenž zdál se býti ze všech nejveselejší, neboť se smál, třebaš neslyšitelně, tak, že se každý mohl domnívati, že vidí, kterak mu slzy z očí tekou. To vyvolalo obávaný účinek: Bohumír vybuchl a volal směje se z plna hrdla: »Nic ve zlé, moji páni bohové, nemohu si však pomoci; je mi ve vaší ctěné společnosti tak kanibalsky blaze, že nemohu plakati. Vy jste ti nejskvostnější strýcové, jež jsem kdy poznal. Tsching, tsching, tsching!«

Mijnheer vpádl do smíchu; Turnerstick ho následoval; Methusalem a Richard přizvukovali; Liang-ssi smál se srdečně, a když se rozveselení návštěvníci

ohlédli po bonzovi, aby viděli, jak se tváří při jejich tak velice málo uctivé veselosti, tu viděli a slyšeli, že se z plna srdce oddával témuž hříchu, — smál se neméně než oni.

Kolem dvojnásobné síně táhla se obydlí bonzů. Průvodčí doprovodil cizince do několika bytů, aby jim ukázal, kterak se zařídili strážcové pěti set duchů. Všude byly jim nabízeny voňavé tyčinky a popsané pestré lístky, na nichž byly modlitby, neboť bonzové obchodují podobnými věcmi. Methusalem rozdal těmto lidem hrst li, dal průvodčímu Com-tschu (čajovné, zpropitné) a byl následkem toho od celého houfu bonzů za mnohohlasého »Tsching, tsching, tsching« doprovázen až před chrám, kde vstoupili dosud ještě velice rozveselení návštěvníci do svých nosítek.

Odtud šlo to několika ulicemi do temné stavby podoby tunelové, potom řadou schodů vzhůru a nyní octli se cestující na zdi, jež táhne se kolem města. Kolem starých, zrezavělých děl šli k červené pagodě, obrovské budově, hojně navštěvované pro krásnou vyhlídku. Je čtverhranná a má pět pater s daleko vyčnívajícými římsami, nikoli však štíhlý, příjemný tvar, nýbrž je stlačená, těžkopádná. Řimsa a ozdoby nejsou nikterak dle toho, jak si u nás pagodu obyčejně představujeme, zvony a zvonky ověšený.

Společnost vystoupila po dřevěných schodech do nejvyššího patra, odkud naskytl se jim pohled, jenž sahá daleko za obrovské město.

Na jih rozkládalo se mohutné moře domů. Na střechách bylo viděti džbány vodou naplněné, úřady nařízený prostředek proti požáru. Nad to vyčnívaly pa-

gody a střechy četných chrámů, také vysoká dřevěná lešení, jež sloužila za vyhlídky.

Na východ vystupovaly hory Tian-wang-lingu a na jihozápadě výšiny Sai-chin. Na severu rozkládala se rozlehlá, dobře zavodňovaná a vesnicemi posetá rovina, jež přecházela poblíž města v ony písečné pahrbky, v nichž Kanton již po několik století své mrtvé pochovává.

Z této pagody byli cestující donešeni k Sing-gu, trestní budově. Vystoupili před otevřenou brankou, u níž stáli na stráži vojíní kopími ozbrojení, prošli úzkým dvorem a dospěli potom k rozsáhlé dvoraně, jejíž střecha spočívala na sloupech.

Bylo tu mnoho lidí, kteří udivenýma očima pohlíželi na cizí příchozí. Ale tito nedbali pozornosti, kterou vzbuzovali, a tlačili se ku předu tak daleko, jak to vůbec bylo možno.

Tu seděl u stolu starý mandarin, který měl obrovské brýle na malém nosíku; jeho cop splýval za židlí až k zemi. Po listinách a psacích potřebách nebylo ani stopy. Úředník pohrdal patrně takovými zbytečnostmi, nýbrž projednával trestní případy hned s patra.

Šest osob stálo u jeho stolu, dvě jako žalující, čtyři jako obžalované. Z neobyčejně krátkého výslechu vyšlo na jevo, že oba první byli společníci obuvnického závodu a dali čtyři poslední předvolati jako liknavé odběratele. Dlužníci připouštěli, že odebrali zboží, tvrdili však, že jsou chudí a že nemohou platiti. Po krátkém rozmýšlení prohlásil mandarin všecky za viné, dokonce i žalobce, jelikož mají býti potrestáni pro lehkomyšlné

poskytování úvěru a bezúčelné obtěžování vysokého úřadu. Pronesl k několika za ním stojícím výkonným orgánům, bambusovými holemi ozbrojeným polohlasitý rozkaz, načež zmocnili se těchto šesti osob, aby je hned na místě potrestali způsobem předepsaným.

Hrdinové procesu musili se na zemi rozložit vedle sebe, hřbety vzhůru. K vykonání trestu bylo zapotřebí tří policistů. První držel hlavu delikventovu, druhý klečel mu na nohou, a třetí prováděl bambusem onu citelnou proceduru, na níž se také mnohý nečínský a jinak hodný muž dosud živě pamatuje z dob svého dětství. Každý dostal patnáct ran a to plnou silou. Nikdo nekřičel; snad byl jim takovýto trest již věcí všední. Potom povstali, uklonili se mandarinovi a cupali odtud. Když kráčeli oba žalobci kolem Němců, povídal jeden druhému: »Put-ko tschu-san tai, put yit-tschi — jenom ty první tři bolí, ostatní již ne.«

Patrně měl onen muž v tomto oboru značné zkušenosti, jimž by snad odporoval mnohý evropský znalec téhož genu.

Ještě nezmizeli a již začal se projednávat nový případ. Předstoupili dva muži, z nichž jeden ukazoval na temně zbarvenou bouli na svém obličejí a tvrdil, že ho druhý tak nehorázně udeřil. Obžalovaný popíral to co nejrozhodněji. Ukázalo se ihned, že by byli lépe učinili, kdyby si byli případ před tím projednávaný vzali za výstrahu. Byli uchopeni tímže osudem, rozumí se, že v podobě policistů, a dostali čtyřicet ran, o něž se rozdělili rovným dílem, načež udělali své poklony a zmizeli s velice spokojenou tváří za kruhem diváků. tisknouce při tom něžně své ruce na onu část těla, na níž se trest svezl.

»Půjdeme!« mýnil Bohumír. »Je mi úzko a teskno, neboť tento mandarin natírá všecko stejnou barvou. To je mi příliš nebezpečné. Nechci se vydati v nebezpečí, abych byl pokládán také za stranu a dostal něco neberného. Tsching, tsching!«

Odešli, aby se dali donést do chrámu »Hrůzy a trestu.«

Je ze všech chrámů ve městě nejvíce navštěvován a jeho idol je patronem Kantonu. Ozdobnou branou dostaneme se do dvora, kde stojí na sta žebráků, aby návštěvníky přepadli divokým skučením. Celá tlupa vrhla se přímo na nosítka, tak že naši přátelé sotva vystoupiti mohli.

Tu napadlo Methusalemovi, aby vyzkoušel účinek T'eu-kuanu. Vyňal z kapsy malinkou knížečku, rozevřel ji a podržel ji, aniž by slova pronesl, rozedraným postavám nejbliže u něho stojícím před špinavými obličejí. Účinek byl okamžitý.

»T'eu-kuan-kiün — majitel T'eu-kuanu!« zvolal silný chlap, jemuž chyběla ruka.

»T'eu-kuan-kiün!« křičeli ostatní po něm.

Volání šířilo se dále a lidé ustupovali uctivě až k samým zdem. Po dřívějším pustém řevu nastalo nyní hluboké ticho.

Degenfeld seznal, jaký úžasný účinek vyvolal tento pas; nebylo však jeho úmyslem prosící odmítnouti. Na všechn způsob doporučovalo se dokázati chudým, že také majitel průvodního listu krále žebráků se jich nevzdaluje. Pokynul jednomu muži a tázal se ho, je-li mezi nimi nějaká »hlava«, již mají ostatní poslouchati.

K otázce bylo přisvědčeno a když Methusalem přál si poznati dotyčného žebráka, byl zavolán právě onen jednoruký. Dal mu stříbrný dollar, peníz, který v Kantonu rádi proměňují, a prosil ho, aby tento dar svým lidem rozdělil. Muž poděkoval se tak uctivě, jakoby měl krále před sebou, a odstranil se kráčeje po zpátku na důkaz veliké své uctivosti.

Kromě těchto žebráků byli ještě jiní lidé zde na dvoře, hotovitelé rtuťové masti, kejklíři, kouzelníci, u nichž bylo možno nahlédnouti do budoucnosti, koláčníci, kuchaři a jiní obchodníci. Chrám je velice hojně navštěvován a tedy místem, na kterém mohou tito lidé počítati na hojný odbyt.

Své jméno má chrám dle hrůz a muk, jež čekají hříšníka po jeho smrti, které jsou tu vyobrazeny. Možno tu spatřiti všecky tresty, jež si lidská fantasmie vymyslí může.

Tu byl hříšník, visící jako srdce ve zvonu, do smrti uzvoněn; tělo jiného bylo našroubováno jako vývrтка; třetí spočíval mezi dvěma prkny, jimiž byl na kaši rozmačkán. Bylo viděti duše, jež vařily se v oleji, jež nože na kousky krájely, zapřažení voli trhali, které se v maltě dusily, duše na kůly napíchané, na rožni pečené, obráceně pověšené a kolem drcené. Pohled byl tak příšerný, že Methusalem velmi brzy podal doprovázejícímu knězi Com-tschu a společníky vyzval, aby opustili s ním toto místo hrůzy.

»Ale kam nyní?« tázal se Turnerstick.

»Myslím, že chceme do ‚domu sta nebeských pánu‘, v němž byla včera večer krádež spáchána?«

»To chceme zajisté,« odpověděl Degenfeld. »Řeknu to nosičům.«

Doprovázeni vděčným Tsching tsching žebráků přešli dvůr, aby se dali donésti do Pek-thian-tschu-fanu.

Cesta vedla až do té části města, v níž bydlil Tong-tschi, z čehož bylo patrné, že zloději neměli včera večer příliš daleko s místa činu do zahrady klenotníkovy. V jiném případě bylo by bývalo provedení lupy, ne-li nemožné, tedy zajisté mnohem těžší.

Také zde musili vystoupiti před branou. Když opustili nosítka, navrhl Methusalem, aby si prohlédli jenom ještě tento kostel a potom poobědvali buďto v nějaké jídelně anebo doma u mandarína, jelikož je již čas k obědu. Dopoledne dávno uplynulo.

Nádvoří, jímž museli projíti, bylo liduprázdné. Byl tu jediný bonz. Pozdravil je a tázal se, zda-li přišli také shlédnouti místo, v němž byl včera tak ukrutný čin spáchán.

»Chrám se dnes nevyprázdnil,« pokračoval dále. »Ale všichni lidé odešli, aby doprovodili nazpět bohy, jež naši kněží slavnostně přinesou. To stane se v triumfálním průvodu. Je tu jenom veliký Tong-tschi, jemuž děkujeme za polapení zlodějů. Chce viděti, jaké přípravy jsme učinili k přijetí průvodu.«

Chrám skládal se ze dvou částí, větší byla položena dozadu a obsahovala většinu model. Němci vstoupili do menší, ku předu položené. Tu stálo osmnáct soch; dva podstavce, na nichž dříve ukradení bohové trůnili, byly prázdné. Poblíže nich stál Tong-tschi, jenž přišel jim rychle a radostně vstříc, jakmile je spatřil.

»Vy jste zde!« pravil, pozdravuje je. »Podnikli jste procházku městem?«

»Částí města,« odpověděl Methusalem. »Tento chrám má být před obědem posledním místem, jež navštívíme.«

»To je dobře. Bohužel nemohu vás však doprovodit, jelikož jsem ještě zaměstnán záležitostmi bohů. Přinesou je brzy a můžete se státi svědky slávy, za které zaujmou zase svá místa. V době lupu nebylo tu včera návštěvníků, jediná příčina, proč mohla se krádež podařiti. Pojdte dále! Ukáži vám hlavní chrám.«

U těchto dvou stáli jenom cídič, Richard a Liangssi. Následovali je do hlavního chrámu a bonz kráčel zvolna za nimi.

Turnerstick a mijnheer byli zvyklí býti v průvodu vždy posledními. Když kráčeli dvorem, nespěchali příliš. Rozhlíželi se tu docela pohodlně a vešli následkem toho do předního chrámu, když ho ostatní zatím již opustili.

Nerozuměli také řeči bonzově a nevěděli tudíž, že očekávají průvod kněží s vracejícími se bohy.

Nyní rozhlíželi se po chrámě. Když spatřili obě prázdná místa, řekl Turnerstick: »Ach mijnheer, tady seděli oba ukradení bohové. Nemyslíte?«

»Co povídám?« odpověděl tlustý. »Ano, tady stáli.«

Přistoupili blíže a prohlíželi místa. Plocha každého byla tak veliká, že dospělý muž mohl tu docela pohodlně seděti. Turnerstick naklonil podnikavě hlavu na stranu a uvažoval: »Není to špatné místo. Často

seděl jsem mnohem hůře. Nejsem ale také žádný bůh. Rád bych věděl, jak je takovému bůžku kolem srdce. Nemusí to býti právě špatné, vzývají-li takového boha a strkají-li mu pod nos hořící voňavé tyčinky! Ne?»

»Ja, het moet zeer heerlijk zijn — ano, musí to býti velice výborné!«

»Nuže, vždyť můžeme to zde zkusiti, jaké to je. Příležitost je znamenitá. Sednu si teď na tento podstavec a budu se domnívati, že jsem čínským bůžkem. Jsem zvědav, co tomu řeknou ostatní bohové.«

Jak rychle mu tato myšlenka napadla, tak rychle byla také provedena. Kapitán se posadil, uvelebil se náležitě, zaujal pohodlnou posici, skřížil nohy přes sebe, jak to udělali ostatní bohové, a zeptal se potom: »Nuže, mijnheer, jak vypadám?«

»Velmi dobře.«

»A nyní vějíř k tomu! Věčná škoda, že jsme sami! Chtěl bych, aby přišel nějaký Číňan. Chtěl bych věděti, zda-li by mne pokládal za Buddhu nebo za Heimdalla Turnersticka. Myslím, že za Buddhu. Škoda, že tu žádný není. A to leknutí, až bych ho potom oslovil svou skvostnou čínštinou! Ty poklony!«

»Ik word n eene maken — udělám vám jednu!«

Turnerstick rozevřel obrovský vějíř a držel ho pívabně v pravici, kdežto levou rukou spustil svůj dlouhý cop. Na jeho vyčnívajícím nose seděl skřípec. Tlustý postavil se před něho, poklonil se a pravil: »Mijne complimenten, mijnheer Buddha! Hoe staat het met uwe gezondheid? — moje poklona, pane Buddho! Jak je to s vaším zdravím?«

»Jak je to s mým zdravím? Znamenitě, zvláště od té doby, co jsem jedním ze sta nebeských pánů. Ale, mijnheer, mně sedí se to tu jako bohu skutečně výtečně. Nechcete to také zkusiti?«

Tlustý hladil si povážlivě bradu a odpověděl: »Wordt men want mogen — což smí se tak učiniti?«

»Smí-li se? Proč pak ne? Proč se ještě ptáte! Vždyť vidíte, že smím, že tu sedím! Nebo bojíte se snad?«

»Neen — ne!«

»Nuže, tedy následujte mého příkladu! Rád bych také vás jako boha spatřil.«

»Als goed? Mij? Goed, ik word het verzoeken — jako boha? Mne? Dobrá, chci to zkusiti.«

Ve své horlivosti nedbali na šumot, zprvu velice vzdálený, který se však velmi rychle blížil. Nyní bylo možno zřetelně rozeznati zvuky gongů, píšťal, zvončků a zvonů a jiných hudebních nástrojů čínských.

Tlustý usadil se supaje na podstavci, uvelebil se do správné posice a tázal se potom: »Ziet zij mij, mijnheer Turnerstick — vidíte mne, pane Turnersticku?«

»Ano, to se rozumí! Vždyť sedíte hned vedle mne.«

»Ben ik even zoo hoe een god — vypadám-li pak jako bůh?«

»Zrovna tak. Podobal byste se však bohu ještě mnohem více, kdybyste roztáhl svůj deštník.«

»Dat kan ik maken. Derhalve heb ik het regenscherm en parasol ja metgenomen — to mohu udělati. Proto vzal jsem deštník a slunník s sebou.«

Rozepjal rodinnou střechu a pyšně se rozhlížel. Při tom namáhal se všemožně, aby napodobil posici Turnerstickovu, ale jen s velikou bídou podařilo se mu krátké, tlusté nožičky křížem přeložiti.

Nyní stala se hudba a hluk tak silnými, že oba musili si toho povšimnouti.

»Wat is dat vor een fluitenspel?« ptal se mijnheer.

»Hra na flétny? Hm! Bude to nějaký průvod, snad hasiči nebo měšťanská garda, střelci, kteří jdou střílet ku ptáku,« odpověděl Turnerstick velice bezstarostně.

»Střílet ku ptáku? V Číně?«

»Ano! Proč pak ne? Zdá se, že jdou kolem. Škoda! Jak hezké by to bylo, kdyby některý sem vešel, abychom mohli viděti, pokládá-li nás za bohy! Teď spustili tuš. Patrně musí tak učiniti před každým chrámem. Mysleme si, že se to děje k naší poctě. Ne?«

»Ano, chceme tak mysliti.«

»Slyšte! Teď táhnou dále.«

Očekávaný průvod zastavil venku před branou. Sestával z bonzů a jejich vrchních kněží, četných úředních osob a z civilistů, jichž počet páčil se na několik set osob. Květinami ozdobené bohy nesli vrchní kněží na nosítkách, koberci ověšených. Hudebníci, kteří kráčeli v čele, zůstali státi venku, zavřískali fanfaru tuši podobnou a spustili potom nový břinkot, jenž měl býti pochodem, při jehož zvucích měl se průvod kolem nich do chrámu odebrati.

Jelikož se hudba neblížila, domníval se nešťastný kapitán, že »měšťanská garda« táhne dále.

O čínské hudební kapele nesmí se nikdo domnívati, že by provozovala evropskou komorní hudbu. Jsou tu gongy, rolničky, zvony a zvonky, také triangle, kovové desky, hudební urny, bubny v podobě soudků, dřevěné umrlčí hlavy pro hudbu chrámovou, flétny, kastaněty, dvoustrunné housle, tří- a čtyřstrunné kytary, vřešticí trubky, jež nejsou nikterak sladěny na komorní nebo kabinetní hudbu, a podivně vyrobené, malými rolničkami ověšené bambusové stojany. Každý ovládá svůj nástroj ze všech sil, bez not a bez taktu. O nějakém souzvuku není ani řeči. Melodie, i kdyby nějaká byla, zmizela by ve všcobecném lomozu, neboť ten, kdo vyloudí ze svého nástroje největší řev, platí za nejlepšího hudebníka.

Proto nebylo divu, že při tom strašlivém hluku, který hudebníci způsobili, nebylo slyšeti kroky blížícího se průvodu, a že první část objevila se u vchodu do chrámu, kdy cítili se oba falešní bohové ještě úplně bezpečnými a kapitán dokonce pořád ještě choval přání, aby někdo přišel, s nímž by si mohl zažertovat.

Mezitím ukázal Tong-tschi ostatním větší oddělení chrámu a vešel s nimi potom zadní brankou do dvora, kolem něhož rozkládala se obydlí bonzů. Tam vzal Methusalema stranou a tázal se ho: »Vědí vaši společníci všecko, co se sběhlo včera večer?«

»Ano.«

»To je chyba. Neměl jste jim to vypravovati!«

»Nešlo to jinak, musili se to dozvědět pro všechny případy, aby se mohli dle toho řídit.«

»Tu očekávám tedy alespoň, že neprozradí niče-
ho?«

»O to nemějte starosti. Tito lidé jsou mlčeliví.
Přál bych si, aby vaši lidé byli jimi neméně.«

»O, ti neodváží se říci ani slova. A Hu-ťsinovi při-
pomenu ještě jednou co nejpřísněji, aby mlčel.«

»Byl jsem ráno u něho a slíbil mi, že ani slovem se
o tom nikomu nezmíní. Přinesou tedy bohy. Ale jak
se to má s těmi třemi pachateli?«

»Měli vlastně také v průvodu jíti, aby byl slavněj-
ší. V tomto případě bylo by je obecenstvo nepo-
chybně roztrhalo.«

»Tedy jste tomu zabránil?«

»Ne, neboť nebyl bych měl k tomu dosti moci. Kně-
ží žádali o to a Sing-kuan byl by jim to neodepřel.

»A přes to vše přece nepřijdou? Má to tedy
zvláštní příčinu?«

»Ano. Nemohli v průvodu jíti, protože již tu
nejsou.«

»Nejsou tu? Tedy pryč?«

»Pryč!« přisvědčil mandarin, tváře se při tom ne-
smírně šibalsky.

»Rozumím,« usmíval se Methusalem. »Jsou ve vy-
hnanství, jež jste jim včera slíbil?«

»Tak je to; uprchli.«

»Kdy?«

»V noci.«

»Na všechen způsob pomoci někoho jiného?«

»Velice pravdě podobně, protože byli pevně uvězněni.«

»Tuto pomoc měl bych znáti. Viděl jsem včera jisté mince, jimž se vězení otvírají.«

Tong-tschi se ohlédl a když nespatriil nikoho, kdo by naslouchal, pravil: »Budete mlčet a myslím, že vám mohu důvěřovat. Tito tři zločinci mohli vás, aniž by to třebaš jejich úmyslem bylo, při výslechu do věci zaplésti. V tomto případě byl bych také já postižen, protože jste mým hostem a já jsem zodpověden za vše, co činíte. Abych tomu zabránil, měl jsem jenom dvě cesty: Buďto musil jsem je usmrtiti a to jsem nechtěl, nebo musil jsem jim k útěku pomoci a to jsem také učinil. Sám jsem je z vězení vyvedl a až na hranice města doprovodil. Za to bude ovšem potrestána »hlava« vězení, než na život nebude jí sáhnuto.«

»Což se neví, že jste to vy, jenž tyto lidi osvobodil?«

»Ne, neboť učinil jsem opatření, abych nemohl býti poznán.«

»Musili vás však přece znáti, aby vás vpustili do vězení!«

»Ne. Peníz otevře dvéře každému, také neznámému. Nyní je věc odbyta, nemluvme tedy více o tom. Prosím vás však, abyste — dokud budete mým hostem — ničeho již beze mne neučinil, abych se zase neoctl v podobných rozpacích! Zítř navštíví vás Ho-po-so, jež jste vysvobodil zároveň se mnou. Nevěděl ještě, že jste tu. Musí dnes prohlédnouti řeku až k

ostrovu Lu-tsinu. Bude-li hotov dříve, než se domnívá, navštíví nás ještě dnes. Chcete-li Kuang-tschéu-fu opustiti po vodě, může vám býti velice na prospěch. Než, neslyšíte hudbu? Průvod přichází. Naskytne se vám příležitost spatřiti něco zajímavého.«

Měl více než pravdu, neboť bylo to také více než zajímavé, co spatřili.

Kývli na ostatní a vrátili se do chrámu. Hlavní oddíl byl ještě prázdný; ale z menšího předchrámu zahlehal k nim mnohohlasý, zmatený pokřik.

»Nebesa!« pravil student. »Průvod je tu, a Turnerstick a mijnheer nejsou dosud u nás. Zůstali pozadu. Kdo ví, co se stalo, jaké hlouposti provedli!«

Chtěl odkvapiti ku předu, ale mandarin zadržel ho za rameno a varoval: »Zadržte! Jestliže se dopustili nějaké chyby, tedy je lépe, nedozví-li se nikdo, že patříme k nim. Nikoli dveřmi. Nahlédněme tam se strany!«

Degenfeld nahlédl, že Číňan má pravdu, a dal se od něho stranou zavésti. Na pravo a na levo ode dveří byla totiž úzká bambusová mříž, kterou bylo možno dívat se z jednoho oddělení do druhého, aniž mohli býti tak snadno spatřeni. Tam šli a dívali se do vnitř. Co tu spatřili, nepřispělo nikterak k jejich upokojení. Methusalemovi div vlasy na hlavě nevstávaly.

Když spatřili ti dva neprozřetelní mužové, že dveřmi lidé přicházejí, tu pronesl Turnerstick prudká, ale tichá slova: »Hallo! Tady jdou nějakí lidé!«

»Ano, přicházejí,« přisvědčil tlustý.

»Ticho! Ani slova! Sedte docela zpřima a zticha jako socha! Uvidíme, jsou-li tak chytří, aby poznali, že nejsme žádní Buddhové.«

Seděl nepohnutě, s obrovským vějířem před sebou a ztrnule díval se jedním směrem. Tlustý činil totéž. Nikdo z nich neměl správného pojmu o nebezpečí, v něž se vydali.

Vpředu kráčelo osm policistů, za nimi vrchní kněží s oběma nosítky. Teď pochopil Turnerstick, že se ve příčině »hasičského průvodu« nebo »střílení ku ptáku« notně zmýlil. Uhodl, co se tu bude dít, a pod mandarinskou čepicí vyrazilo na něm strašlivé horko.

»U všech ďasů!« šeptal svému spolubohu. »Přinášejí bůžky zpět a chtějí je postavit na podstavce, na nichž sedíme! Co máme dělati?«

Nebylo možno viděti, že pohybuje rty, protože držel vějíř před sebou.

Také tlustému bylo nesmírně úzko. Pochopil, že také bohové mohou míti okamžiky, v nichž by byli raději obyčejnými lidmi a hodně daleko od chrámu.

»Ano,« odpověděl co nejtišeji. »Co máme dělat?«

»Je jenom jediná záchrana. Sedme, aniž bychom se hnuli. Snad nejsou naše místa přece ona, na něž patří oba bůžkové.«

Strnule před sebe hledíce, nehybní jako dřevo, ale uvnitř se chvějíce čekali na to, co se nyní stane.

Policisté postoupili ku předu, aniž by byli spozorovali, že je tu o dva bohy více. Nevěděli, kam náleží oba uloupení. Ale vrchní kněží upřeli mimovolně zraky

své na místo, kde se měla slavnost odbývat. Spatřili místa obsazena a úžasem zůstali státi. A když byli bonzy za nimi jdoucími ku předu vytlačeni, postavili nosítka a ukázali na bohy, kteří se byli zatím vrátili.

Bylo to možné! Sestoupili snad nebeští bohové, aby odškodnili klášter za loupež, a usadili se nyní na osiřelých místech? Zbožné Buddhisty projel mrazivý pocit hrůzy. Netroufali si ku předu a byli od následujících přece jenom pořád dále tlačeni, tak že se octli zcela na blízku oběma zázračným postavám.

Lidé uvnitř chrámu šeptali venku stojícím zprávu o zázraku. Každý chtěl to viděti, a tak nastalo šoupaní a strkání, jemuž učinili bonzové, kteří do chrámu náleželi, konec tím, že zamkli dvěře, což stalo se arci jenom způsobem násilným.

Nyní nacházeli se v chrámu jenom policisté, vrchní kněží, bonzové a mnozí mandarini, kteří v průvodě kráčeli bezprostředně za nosítky. Venku umlkla hudba; potlačované mručení dralo se sem jako tichý hukot; ale uvnitř panovalo ještě slavnostní ticho.

Potom šeptali si kněží tiché poznámky. Konali poradu, co by měli činiti. Potom předstoupil Ta-sse (představený) chrámu před oba bohy, uklonil se před nimi hluboce a tázal se: »Schui ni-men, thian-tse — kdo jste, vy synové nebes?«

Nedostalo se mu odpovědi.

»Hi-wei iii-tsi — proč jste zde?« pokračoval dále.

Bohové neráčili odpověditi. Žádný pohyb nenasvědčoval, že by se radovali z pozemského bytí. Jenom

se spánku tlustého řinula se těžká kapka potu, strachem vzbuzeného, již však nikdo nespozoroval.

Tu obrátil se Ta-sse ke kněžím a řekl: »Schu-tschi-ho, schok-tschi-ho — co máme o tom souditi, kterak se máme zachovati?«

Turnerstick zůstal zcela klidným. Ale mijnheer nedovedl se tak přemoci. V celém těle bylo mu strašlivě horko. Na jeho lysé hlavě, kterou škotská čepice zúplna nekryla, shromažďoval se pot a začal ve velikých kapkách dolů splývati. Jeho ruka se chvěla, tak že deštník zakolísal, ne sice příliš mnoho, ale někdo to přece spozoroval. Byl to mladý muž, snad asi jedenadvacetiletý, nejmladší mezi přítomnými. Stál mezi mandariny. Nyní předstoupil, odstrčil Ta-sseho stranou a řekl mu: »Ngo yen huo t'a-men — promluvíme s nimi.«

Přistoupil k oběma a pozoroval je. Potom šel do kouta, kde doutnaly na jakémisi oltáři voňavé tyčinky, uchopil jednu z nich, vrátil se a držel ji tlustému pod nosem.

Mijnheer namáhal se všemožně, aby odolal pronikavé, třebas příjemné vůni, než marně. Kouř vnikal mu do nosu a — — — »He—he—he — pčí!« vydralo se to z jeho prsou jako z nějaké sopky.

»Thian-na, ngnot-tik — o nebesa, o dive!« zaznělo to kolkolem.

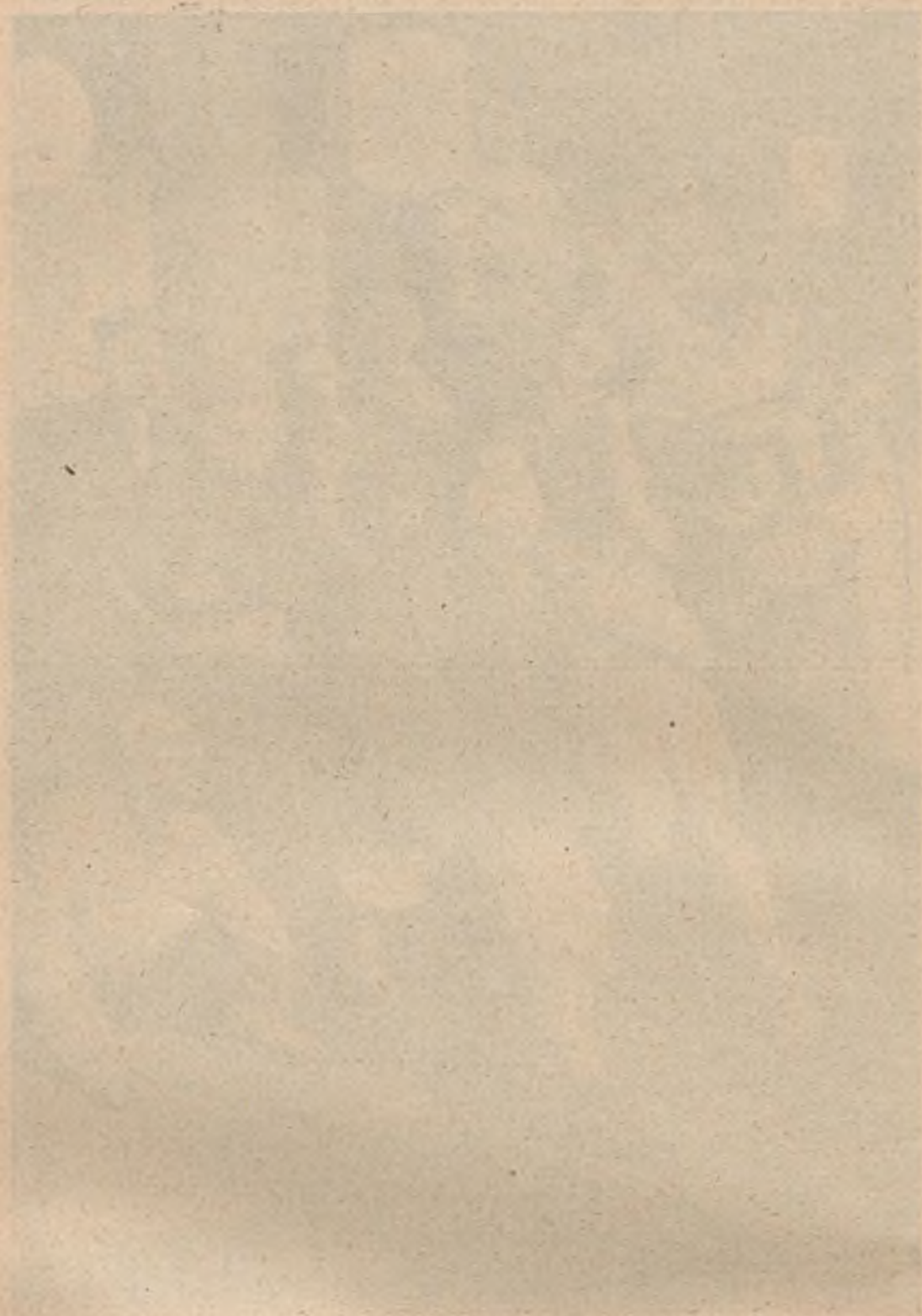
Mladý mandarin zkoušel svůj pokus nyní také u Turnersticka. Tento stiskl pevně zuby a umínil si, že na žádný způsob nekýchne. Ale také on nemohl odolati. Následoval u něho zrovna tak mocný výbuch jako u tlustého.

Po tomto zvolání rozpoutal se v chrámu hluk k nepopsání.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

»Thian-na, ngnot-tik!« zvolali zase kolemstojící.

Jelikož měl Turnerstick čínský oděv, pokládali ho za domácího boha, ale mjinheera za boha z cizího, dosud ještě neznámého nebe. Že oba kýchali, byl rovněž tak veliký zázrak jakož i patrné znamení, že se jim podkuřování tyčinkami líbilo. Již myslil Ta-sse na proslulost, kterou získá jeho chrám oběma těmito nepochopitelnými bytostmi a na příjmy, jež budou přirozeným následkem. Tu vytrhl ho však mandarin z jeho klamu slovy: »T'a-men put tschian-tse, t'a-men ti-jin — nejsou to synové nebes, nýbrž lidé pozemští!«

S těmito slovy vzal tlustému deštník z ruky a bodl ho špičkou do těla.

»Oei, seld rement — o běda, tisíc hromů!« zvolal mjinheer, sahaje oběma rukama na zasažené místo.

Také kapitán dostal důkladné rýpnutí, tak že zlostně vykřikl: »U všech čertů! Dej si pozor, chlape!«

Po tomto zvolání rozpoutal se v chrámu hluk k nepopsání. Poznali, že mají před sebou zcela obyčejné lidi a že božství bylo znesvěceno. Dotírali na oba.

»Rechtvaardige Hemel! Dat God verhoede — spravedlivé nebe! Aby nás pán bůh chránil!« křičel mjinheer a sesmykl se s podstavce, aby hledal ochrany za kapitánem. Ale tento, jakmile spatřil před sebou skutečné nebezpečí, rázem pozbyl strachu. Vyskočil, nastavil dotírajícím sevřené pěsti a křičel: »Zpátky, vy Čiňaneng! Já s vámi krátceng zatočing! Umíte boxeng? Chcete ucítěng mé pěstung?«

Skutečně odskočili a to bylo v témž okamžiku, kdy Methusalem na druhé straně ke mříži přistoupil, aby nahlédl do vnitř. Spatřil kapitána, jemuž se skřípec

s nosu svezl, kterak stojí na podstavci v hrozebné pozici proti četným svým protivníkům. Uhodl, co se stalo, a seznal nebezpečí, v němž se nacházeli; ale kterak tu pomoci?

Turnerstick použil okamžitého ústupu svých protivníků k hřímavé řeči, v níž vyložil jim nebezpečí, jež jim hrozí, budou-li mu brániti, aby mohl klidně odejti.

»Jaká to neprozřetelnost!« pravil Methusalem. »Sotva bude možno je zachrániti. Musím do vnitř!«

»Ne, ne!« odvětil Tong-tschi. »Ti nerozvážliví zaujali místa bohů a byli při tom překvapeni. Pospíšíte-li jim ku pomoci, jste také vy ztracen, my všichni! Můžeme je zachrániti toliko z povzdálí.«

»Já je zachráním!« řekl Liang-ssi. »Dokáži aspoň tolik, že jim teď neublíží. Vsadí je do vězení, doufám však, že je z něho budeme moci vysvoboditi.«

Chtěl pryč. Methusalem ho zadržel a tázal se: »Co chcete učiniti?«

»Nechte mne! Jsou to Lamové z Lhassy.«

»Tomu neuvěří nikdo!«

»Ať si o tom pochybují. Zatím musí býti s nimi přece jednáno jako s takovými.«

Vytrhl se a vstoupil do předního chrámu, ne spěšně, nýbrž docela tak, jakoby se byl nacházel v zadním oddělení chrámu a jakoby ho byl hluk přilákal.

Ještě stál tu Turnerstick a mluvil. Chtěl přítomné zdrtiti váhou své řeči, ale ti ovšem nerozuměli ani slova.

Mladý mandarín spatřil vstoupivšího; přistoupil k

němu, uchopil ho za roucho a tázal se: »Náležíš k těmto dvěma?«

»Ne,« odpověděl Liang-ssi, ovšem že ne dle pravdy.

»Co zde chceš?«

Chrám navštívit.«

»To není teď dovoleno! Nikdo cizí sem nesmí!«

»Vždyť tito dva jsou také cizí!«

»Tedy je přece znáš!«

»Ne. Ale rozumím jejich řeči a slyšel jsem mluvit tohoto Lamu.«

»Jaká je to řeč?«

»Tibetská.«

»Ty jí rozumíš?«

»Ano. Byl jsem dvakrát v Tibetě.«

»Tedy zůstaň! Budeš dělati tlumočníka.«

Nyní skončil Turnerstick svou řeč, aniž by byl spozoroval Liang-ssiho. Tento obával se, že kapitán, jakmile by ho spatřil, nějakým znamením prozradí, že ho zná, a pokládal následkem toho za vhodné, aby ho sám hned oslovil. Proto zvolal na něho po německu: »Chcete-li býti zachráněni, tedy se stavte, jako byste mne neznali, sice jste ztraceni.«

Kapitán obrátil se k němu a odpověděl: »Nebojím se těchto chlapů. Mám s sebou své pistole, před nimiž utekou všichni.«

»Tento výpočet jest klamný. Dopustili jste se velikého zločinu, a kdybyste i odtud vyvázli, pronásledovali by vás přece a my všichni musili bychom nésti následky vaší chyby.«

»U sta hromů, to je hloupé!«

»Ano, hloupé od vás. Pokusím se však vás vysvoboditi. Budu vás vydávati za svatého Lamu z Lhassy. Posadte se zase klidně, jako byste měl právo seděti na tomto podstavci, a také vy mijnheer, musíte činiti totéž.«

»Jiného východu není?«

»Ne.«

»Dobrá! Bude-li mi však některý holomek zase pod nosem kouřiti, tak mu dám pohlavek, na který bude dlouho pamatovat. Vystupte zase na svůj trůn, mijnheer!«

»Zase vystoupiti?« tázal se tlustý malomyslně.

»Ano. Slyšíte přece, že by se nám jinak zle vedlo.«

Posadil se zase a rozevřel svůj vějíř. Tlustý vyšplhal se na podstavec a zaujal svou dřívější posici. Liang-ssi vzal zcela nenuceně mandarínovi deštník z ruky, podal jej Hollandanovi a řekl: »Nehýbejte se teď, a zírejte ustrnule před sebe, zrovna jako neživé bytosti.«

Uposlechli tohoto rozkazu a mijnheer roztáhl zase svůj deštník.

Přítomní pohlíželi na jednání Liangssiho, aniž by ho vyrušovali; ale na jejich obličejích zračil se největší úžas.

Nacházeli se tu mandarini, kteří byli značně starší a zaujímali také vyšší hodnost než onen mladý úředník, který prve mluvil; zdálo se však, že ho znají a že vědí, že celá záležitost je u něho v dobrých rukou. On sám dělal, jakoby se to rozumělo samo sebou, že má tuto záležitost skoncovati. Zlostným hlasem řekl k Liangssimu: »Jak se smíš opovážiti deštník mi vzíti?«

»Protože ti nepatří.«

»A«, pokračoval mandarin hlasem ještě důraznějším, »kterak se smíš opovážiti tykati mi?«

»Protože mi také tykáš.«

»Já jsem Kuan-fu a Moa-sse!« (doktor péra).

»Můžeš tvrditi, že nejsem totéž?«

»Kterak můžeš býti Kuang-fu, když nenosíš příslušný oděv?«

»Kdo složil nějaký slib, má odložití všechny odznaky své hodnosti, dokud slibu nesplní.«

Liang-ssi pustil se do odvážné hry; ale když už jednou začal, musil ji sehrátí do konce. Mandarin prohlížel si ho nedůvěřivými pohledy a řekl potom mírnějším tonem: »Slib? Jaký pak?«

»Jsi kněz, jemuž to mohu svěřiti?«

»Ne. Ponechej si to pro sebe. Odkud přicházíš?«

»Z Tsching-tu v provincii Sze-tschuen.«

»To je daleko odtud!«

»Můj slib mi velí, abych šel do Kuang-tsch'eu-fu a třikrát denně navštívil tento dům sta nebeských pánů. Můj domov leží vysoko na hranici pouště a tak přišel jsem do Tibetu a naučil se řeči této země. Když jsem se nacházel zde v chrámě, slyšel jsem mnoho lidí hovořiti a potom hlas, který mluvil tibetsky. I přišel jsem sem, abych viděl, kdo je to. Neučinil jsem nic nepravého a ty mluvíš se mnou, jako bych byl nějaký zločinec.«

»O čem jsi právě vyjednával s těmito lidmi?«

»Ptal jsem se jich, jakým způsobem a právě sem

přišli. Tu slyšel jsem, že jsou to Lamové, kteří byli vyrušeni ze svého posvátného klidu. Dokonce i deštník jsi vytrhl ctihodnému. Dal jsem mu ho zase.«

»Mluvíš pravdu?«

»Zeptej se! Bude tu zajisté někdo, kdo rozumí také řeči Tibetu.«

To byla veliká odvaha. Než přes to vše ohlížel se Liang-ssi kolem sebe takovým způsobem, jakoby si velice přál, aby tu byl podobný muž.

Šťastnou náhodou nepřihlásil se nikdo. Proto pokračoval mandarin dále: »Víš-li, co se sběhlo zde včera večer?«

»Ano.«

»Kdo ti to řekl?«

»Dozvěděl jsem se to na ulici.«

»Ukradli bohy. A nyní, když je přinášíme zpět, je jejich místo podruhé znesvěceno.«

»Znesvěceno?« tázal se Liang-ssi tonem největšího udivení. »Kdo to udělal?«

»Tito dva cizí mužové.«

»Tito? Nevykládej mi to ve zlé, musím se tě však zeptati, zda-li víš, co je Lama?«

»Ano, vím to. Lama je kněz, mnich, který žije v klášteře, v nějakém chrámu.«

»To povídáš ty a chceš slouti doktorem péra? Což jsi ještě neslyšel o Dalai Lamovi, o Tsong Kabovi, o Hobilganovi, o Pautscham Ramputschi? Nejsou-li to bohové, jejichž duše přechází na vyvolené? Nezove se Lhasa městem statisíce svatých? Není-li ve velkém

Ku-renu shromážděno třistatisíc Lamů, kteří nemohou nikdy zemřít, protože jejich duše přecházejí z jednoho těla do druhého?«

Řekl to tonem velice rozvážným a zároveň vyčítavým. Methusalem stál za mříží a obdivoval se mu. Nikdy nebyl by hledal v tomto mladém Číňanovi, jenž byl pouhým kupcem, těchto vědomostí, této rozhodnosti a této odvahy. Liang-ssi zdál se náhle býti docela jiným člověkem.

Arci prospívalo mu velice, že Číňané jsou velice špatní zeměpisci; jejich národní hrdost zakazuje jim zabývat se přepříliš jinými zeměmi a národy.

Mladý mandarin zdál se býti na rozpacích. Odpověděl tonem patrně zdvořilejším: »Všecka tato jména jsem dávno slyšel.«

»Jména, ano, ale poměry zdají se ti býti nepovědomé. Dalai Lama není poddaným čínského pána nebes, neboť tento posílá mu každoročně skvostné dary, aby mu prokázal svou úctu. Každý Lama je bohem a má všecka práva boha. Lama může zříditi chrám, aby se dal v něm uctívati, a jsou za velikou zdi proslulí Lamové, kteří jsou tak svatí, že putují k nim statisíce, aby jim hříchy odpustili a od nich nesmrtelnosti dosáhli. K těmto proslulým bytostem náležejí ti dva, jež tu vidíte před sebou. Jeden z nich je dokonce Lama války a přemohl Orosy (Rusy), nepřátele Číňanů, ve mnohých bitvách. Přišli do Kuang-tsche'u-fu, proč, to nevím, neboť nemohl jsem se jich ještě zeptati, ale nezdrží se tady, protože nenašli úcty, jež se jim má prokazovati.«

»Posadili se na trůn našich bohů!«

»Kdo chce jim to zakazovati, když jsou sami bohové? Poptej se a dozvíš se, že mluvím pravdu. Lama nesmí jísti se žádným člověkem; nikdo nesmí to viděti, jestliže se myje. Koho se svou rukou dotkne, ten je posvěcen po celou dobu života. Sám místokrál musí opustiti své místo, vejde-li k němu Lama, aby mu je nabídl.«

»O tom nelze se dočísti v knize obřadů.«

»Protože nejsou zde v zemi žádní Lamové. Ale pročti si jen knihu zvyků národů za velikou zdí! Tam najdeš to ihned.«

»Budu čísti. Ale jak to přijde, že jsou tito Lamové tak různě odděni?«

»Protože jsou rozličné chrámy, jejichž obyvatelé se oděvem liší. A pochybuješ-li o tom, že tyto svaté dlužno ctíti jako bohy, tedy pohlédni na ně. Nejsou-li zcela pohrouženi do vesmíru? Podívej se na tohoto Lamu války! Není-li nesmrtelnost na jeho čele napsána?«

Turnerstick seděl tu skutečně, jakoby mu země byla úplně lhostejnou.

»Ano«, připouštěl mandarin. »Zdá se, jakoby jeho duše v něm již nedlela.«

»Je do vesmíru hluboko pohroužena. A pohlédni na toho druhého! Není-li to bůh krásy a štěstí?«

Mijnheerovi nebylo nikterak božsky kolem srdce a šťastným necítil se také přes příliš; ale tvářil se pokud možno bezstarostně, a protože byl otlý, uspokojoval úplně požadavky Číňanů, jež na podoby bohů kladou.

»Ano, je krásný,« odpověděl mandarin. »Ale zeptej se jich přece, smíme-li zvědět, proč přišli do Kuang-sche'u-fu!«

»Ukládáš mi úkol, který mne nutí, abych byl vůči bohům nezdvořilý. Jsou-li pohrouženi do záhad moudrosti, je to hřích vyrušovati je. Vydám se tím v nebezpečí, že uvalím na sebe jejich hněv, jako vy jste prvé jejich hněv podnítily.«

»Lama války měl zlost, ano, ale druhý ne. Seskočil s podstavce, aby se schoval.«

»Nestalo se tak ze strachu, neboť záleží jenom na jeho vůli a může vás všechny zničit. Rozumí se však samo sebou, že Lama míru, má-li zlost, obrátí se na Lamu války.«

»Nechceš je tedy vyrušovat? Potom musíme my tak učiniti.«

»Ne, ne! Neučinili byste to s patřičnou uctivostí. Chci se toho tedy odvážit. Snad uráčí se jim přece vysvětlení nám podati.«

Přiblížil se k oběma bohům, uklonil se před nimi hluboce a pravil, ale po německu: »Neodpovídejte mi ihned, nýbrž zírejte stále ustrnule do kouta. Teprve později čiňte, jako byste se zvolna probouzeli z hlubokého přemýšlení. Potom musíte nejprve zlostným tónem na mne promluvit.«

Oba se ani nehnutí. Liang-ssi obrátil se k mandarinovi: »Vidíš, jak daleko odtud svým duchem prodlévají. Neslyší mého hlasu. Musím k nim dále mluvit.«

Nyní vypravoval oběma, co mluvil s mandarinem a vyslovil naději, že vyvážnou bez pohromy. Potom

přinesl voňavou tyčinku a vysvětloval Číňanům: »Pořád mne ještě neslyší. Snad podaří se mi je přivolati libou vůní.«

Točil kouřící tyčinkou před bohy sem a tam. Turnerstick nabíral z hluboka dech, sklapl vějíř, rozhlédl se kolkolem a tázal se zlostně: »Nebude již brzy konec této komedii? Ani mi nenapadá, abych tu ještě déle seděti zůstal. Dnes jenom dvě číšky čaje! Mám strašlivý hlad. Vy ne, mijnheer?«

Tlustý dělal, jakoby přicházel k sobě, zakroutil očima a odpověděl: »Jak, het is tijd dat wij an tafel gaan — ano, je čas, abychom šli k obědu.«

»Slyšíte to? Dělejte tedy, abychom se dostali pryč! Kde je náš Methusalem?«

»Stojí u mříže za vámi.«

»Slyší tedy, co mluvíme?«

»Ano.«

»Nuže, tedy mu řeknu, že to není hezké od něho, postaviti se tam venku, aniž by sem vešel a nás v ochranu vzal.«

»To nemůže. Chytrost mu to zapovídá. Kdyby sem vešel, musil by míti podíl na všem, co se vám stane. Zůstane-li však stranou, může později podniknouti vše k vašemu zachránění.«

»Zachránění? Což to stojí tak špatně?«

»Doufám, že ne. Než přece nevím, na čem se kněží a mandarini usnesou.«

»Co jste teď zase s nimi vyjednával?«

»Mám se vás zeptati, proč jste sem přišli jako Lamové.«

»Což to vím? To musíte přece vy věděti, jenž jste nás Lamy učinil.«

»Opravdu nevím, co mám odpověditi.«

»Tedy řekněte jim třebas, že zde hledáme hrochy, jež chceme naučiti punčochy plésti. Není-li pravda, mijnheer?«

»Ano, nešťastné hrochy.«

»Anebo řekněte, že jsme nesmírně bohatí a nevíme kam s penězi a proto přišli jsme na myšlenku vystavěti jim pagodu, na níž je dáme všecky pověsiti.«

»To pověšení zamlčím: ale pagoda? Ta myšlenka je velice dobrá. Počkejte!«

Obraceje se k mandarinu sděloval mu: »Svatí Lamové měli zlost, že byli poznovu vyrušeni; než přes to vše snížili se přece a podali mi vysvětlení. Přišli, aby zde zbudovali veliký chrám dobrodiní, do něhož může býti přijato tisíc chudých.«

»Kdo má jim na to peníze dáti?«

»Nikdo. Sami je mají: jsou dosti bohatí.«

»Thian! Tak bohatý nejsem. Mohou však také dokázati, že to skutečně chtějí?«

»Čím může se vůle dokázati, ne-li činem? Jelikož tu byli poznovu vyrušeni, chtějí odtud odejít, aby si našli jiné místo, kde je nikdo z jejich blaženého zadumání neprobudí.«

»Oni chtějí odejít?« tázal se mandarin, při čemž mihl se mu zvláštní úsměv kolem rtů. »Jsou-li to skutečně tak proslulí a svatí Lamové, jak jsi nám pravil, tedy je nám velice líto, že musíme je nechat odejít. Ne-

chceš se jich zeptati, zda-li a kdy a kde ťe zase můžeme spatřiti?»

Tato slova byla pronesena velice laskavě. Liang-ssi myslil, že už vyhrál. Byl tu však někdo, jemuž se nelíbila, a tím byl Methusalem.

Slyšel každé slovo a protože mohl všechno dobře přehlédnouti, pozoroval bedlivě obličej. Tu bylo mu nejprvé nápadné, že tahy mladého mandarína mají podivuhodnou nápadnost s tahy Liang-ssiho. Každý byl by je mohl pokládati za blízké příbuzné. Než to byla náhoda, jež nic neznamenal. Důležitější bylo vystupování tohoto mladistvého úředníka, který honosil se titulem Moa-sse, po němž tak mnozí toužili, ačkoli mu bylo jenom velmi málo přes dvacet let.

Tato poslední okolnost byla důkazem, že je to muž velice vzdělaný, nadaný a moudrý. To, zdálo se, uznávají také vyšší mandarini, kteří mu přenechali vyšetřování tohoto tak neobyčejného případu.

Nevypadal jako někdo, kdo by se dal tak snadno oklamati. Přes pozdější laskavost byla na něm patrna jakási přemítavost, zdrženlivost, již nedovedl zcela ukrýti. Degenfeld měl pocit, že tento muž má v rukou neviditelnou kličku, kterou náhle zadrhne, aby Liang-ssiho lapil. A jakého druhu je ta klička, to tušil student.

Ačkoliv počínal si Liang-ssi velice obratně, přece dopustil se veliké neprozřetelnosti. Oslovil tlustého několikrát slovem mijnheer a také Turnerstick užil tohoto slova. V Macau, Hongkongu a v Kantonu bylo dosti Hollandů, s nimiž přicházeli obyvatelé posledně jmenovaného města často do styku a při takovýchto stycích vyskytnou se vždycky jistá slova, jež utkví v pa-

měti a dále se opakují. Slyší-li Němec slovo monsieur, tu bude dotýčného jistě za Francouze pokládati. Jmenují-li nějakou dámu lady nebo miss, tedy je to s velikou pravděpodobností Angličanka nebo Američanka. Dalo se očekávati, že slovo mijnheer není v Kantonu neznámo; při nejmenším mohlo se očekávati, že muž podobných vlastností jako mandarin zná jeho význam. Bylo-li tomu tak, tu musil věděti, že cizinec, kterého zovou mijnheer, nemůže býti Lamon z Lhassy.

Liang-ssi uposlechl vyzvání úředníkovy. Obrátil se k Turnerstickovi a pravil: »Celá záležitost má příznivý průběh pro vás a bude hned skončena. Uvěřili mi, že jste svatí Lamové a že máte právo zaujati místo bohů. Řekl jsem, že hodláte ve prospěch zdejších chudých z vlastních svých peněz chrám vystavěti a to zjednalो vám vážnost.«

»No, příliš velký nebude!« mínil kapitán. »Žádné bohatství mi s nebe nepadlo, abych je měl zde rozplýtvati ve prospěch těchto lidí, vám snad také ne, mijnheer?«

»Neen, mij ook niet, voormaamelijk daartou niet — ne, mně také ne, zvláště ne k tomuhle.«

»Ale oni tomu věří,« pokračoval Liang-ssi. »Teď nechají vás odejiti bez překážky. Dříve chtějí však věděti, kdy a kde vás budou moci spatřiti a najíti.«

»Na měsíci, řekněte jim to,« odpověděl Turnerstick. »Není-li pravda, mijnheer?«

»Ja, in den maan, en indien wij buiten zijn, in der maansverduistering — ano, na měsíci, a až budeme pryč v zatmění měsíce,« odpověděl tlustý, rozvíraje ústa a vesele se směje svému vtipu.

»Máte pravdu, mijnheer. Bude pro nás všecky nej-
lépe, jestliže se zatmíme, jakmile se odtud dostaneme.
Až vám řeknu, že můžete jít, tedy sestupujte pokud
možná majestátně a odcházejte aniž byste, jak to bo-
hům přísluší, přítomným jediný pohled věnoval.«

»A venku sedneme si do nosítek?« tázal se Tur-
nerstick.

»Ne, to ne! Dozvěděli by se, že patříme k sobě,
neboť rozumí se samo sebou, že vás budou pozorovat.
Půjdete z chrámu vpravo, potom vlevo do první ulice,
zahnete poznovu napravo, tak že vás odtud nebudou
moci viděti, a počkáte tam na nás. Pospíšíme rychle
za vámi anebo, uznáme-li to za vhodnější, pošleme za
vámi dvoje nosítka, do nichž rychle vstoupíte, aby vás
donesli domů.«

Mao-sse naslouchal této rozmluvě s napjatou po-
zorností. Tichý úsměv pohrával kolem jeho rtů, když
se teď obrátil k Liang-ssimu: »Nuže, zodpověděli La-
mové mé otázky?«

»Ano.«

»A kde můžeme je zase spatřiti?«

»Okamžitě nevědí, kam se odtud odeberou. Přijdou
sem však každodenně a při této příležitosti řeknou Ta-
sse-ovi, kde rozbili svůj stan. Od něho můžeš se to
dozvědět.«

Mandarin přisvědčoval mu přívětivě-lstivě a pra-
vil: »Snad mi dovolí svatí Lamové, abych jim vykázal
byt, který odpovídá jejich vysokému postavení?«

»S díky vyslechnou tvou nabídku, ale nepoužijí jí.«

»Proč by tak neučinili?«

»Protože nechtějí ti býti na obtíž.«

»O tom nemůže býti vůbec řeči. Můj dům je velice pohostinný a má místa pro mnoho lidí. Přebývá v něm často více než sto hostů různého stavu. A aby Lamové snad nemyslili, že je má hodnost příliš nízká, tak že by ke mně nemohli zavítati, tedy ti řeknu, jak se jmenuji a čím jsem. Mé služební jméno je Ling (rozkazující); můj dům zove se Huok-tschu-fang (vězení), a já jsem v něm ustanoven jako Pang-tschok-kuan (gubernér vězení).«

Liang-ssi ustoupil na krok a pohlížel na mluvícího nejistými zraky. Ale jelikož byl obličej jeho stejně přívětivý jako dříve, upokojil se zase a odpověděl: »Zaujímáš velmi důležitý úřad, který zabírá tak mnoho času, že tě soukromí hosté nesmějí obtěžovati.«

»O, dům můj je otevřen každému, komu se jinde nechce líbiti; ale nechtějí-li mne Lamové skutečně doprovoditi, tedy je prosím, aby se podrobili obyčejům této země, nechtějí-li se zase vydati v nebezpečí, aby byli pokládáni za jiné bytosti než jaké jsou. Ale jak se zdá, jsou jim tyto obyčeje neznámy?«

»To nevím, protože jsem je tu viděl poprvé a neznám jich tedy.«

»Zvláště je upozorni, že každý, který přichází z takové dálky, z Tibetu do Kuang-tsche'u-fu, musí míti průvodní list, který musí býti vystaven a podepsán čínským Wangem v Lhasse. Mají takový pas?«

»To nevím.«

»Tedy se jich zeptej! Rád bych ho viděl.«

»Co si myslíš! Mám se dvou Lamů, kteří jsou

uctívání na roveň bohům, po jejich průvodních listech ptáti? To je nemožné!»

»Nepokládám to nikterak za nemožné, nýbrž spíše za samozřejmé. Než tys byl v Lhasse a musíš tedy tomu lépe rozuměti než já. Nebudu tedy více pátrati, mají-li pasy čili nic, neboť budu se velice chrániti, abych urazil muže, kteří jsou skutečnými Lamy. Ale ty sám nejsi snad také Lama?»

»Ne.«

»Řekl jsi, že Sze-tschuen je tvým domovem. Přicházíš přímo odtamtud?»

»Ano.«

»Tato provincie je velice vzdálená, a podnikneme-li takovou cestu, tu opatříme se vším, čeho třeba. Zajisté že's tak učinil?»

»Ano.«

»Nejnutnější je průvodní list. Je předepsáno, že každý, kdo jde z jedné provincie do druhé, musí míti pas, aby mohl ukázati a prokázati, kdo je. Budeš znáti tento zákon, protožes mi dal uhodnouti, že jsi také mandarin a máš literární titul. Myslím tedy, žes byl buďto u Tsung-tua (generální guvernér) nebo u Fu-juena (guvernér) v Sze-tschuenu, aby ti byla takováto legitimace vystavena. Učinils tak?»

»Ne.«

»Proč ne?»

»Protože mi v tom bránil můj slib.«

»Tos učinil velice nebezpečný slib, který ti může býti neobyčejně obtížný. Nebo jsi si snad umínil plovati bez legitimace z jednoho vězení do druhého?»

Nyní ulekl se Liang-ssi. Cítil se býti méně jistým než prve a odpověděl: »To nebylo mým úmyslem. Kdybych ti směl sděliti svůj slib, tedy bys pochopil, že nesmím míti u sebe průvodní list.«

»Tu je mi tě velice líto, neboť smýšlím s tebou dobře. Uznávám tvou hodnost, ačkoliv mi nemůžeš dokázati, že ji zastáváš. Jsem ti také vděčen za laskavost, žes byl naším tlumočníkem a nebudu tě více obtěžovati. Než jiní mandarini budou smýšleti jinak a nebudou se ohlížeti na tvůj slib. Buď tedy nyní opatrný a vzdaluj se zejména lidí, kteří předstírají, že jsou svatí Lamové! Snadno mohl bys upadnouti v podezření, žes vlastně společníkem mužů, o nichž tvrdíš, že jsou ti cizí. Nyní můžeš jíti; dříve řekni však těmto svatým z Lhassy, že také jim dávám dovolení opustiti tento chrám!«

Když to dořekl, nastalo za ním mezi kněžími, bonzy a ostatními mandariny nespokojené mručení. Tito lidé nebyli srozuměni s propuštěním Lamů. Ta-sse přistoupil blíže a pravil: »Vaše mladá hodnost zapomíná, že já jakožto představený tohoto chrámu mám také co mluvíti s těmito cizinci. Musím se podrobně přesvědčiti, jsou-li skutečně svatí. Kdyby tomu tak nebylo, tedy byli by znesvětili sedadla bohů, tak že by tito nemohli zase svá místa zaujati. Žádám tudíž, aby Lamové tady zůstali.«

Mandarin dal mu očima tajný pokyn, který jej měl upokojiti a odpověděl: »Prosím vaši nábožnou hodnost, abyste jim přece dal dvěře otevřítí. Nemůžeme jim dokázati, že nejsou Lamové, a nesmíme je tudíž obtěžovati. Ostatně vrátí se sem každodenně, při čemž bude s dostatek času s nimi promluvíti.«

Liang-ssi zaslechl námitky Ta-sseho a zůstal státi, aby vyčkal odpovědi mandarinovy. Nyní, kdy dopadla tato tak výhodně, obrátil se k Turnerstickovi: »Můžete jíti. Otevrou vám ihned dvěře. Odejděte však pokud možná s největší důstojností!«

»Nebude chyběti na důstojnosti! Ukáži těmto lidem svůj nejhrdější obličej. Pojďte, mijnheer; vstaňte! Mám do syta té komedie!«

»Ik ook. Ik wil ook opstaan en voortgaan; ik heb Honger! — já také. Chci také vstáti a odejítí; mám hlad!«

Vyhrabal se ze své sedící posice a sestoupil s podstavce, aby kráčel ke dveřím za Turnerstickem.

Nyní nastal rozhodný okamžik. Methusalem stál za mříží chvěje se téměř nedočkavostí, aby viděl, nechají-li je skutečně odejítí.

Zvolna a odměřenými kroky, hlavy vysoko vztýčené, nedívajíce se ani napravo ani nalevo, kráčeli oba ke dveřím. Mladý mandarin nechal Turnersticka projítí kolem sebe, ale potom položil rychle ruku na rameno tlustého a tázal se: »Mijnheer, gij zijt en Nederlander, niet? — mijnheer, vy jste Nizozemec, že?«

Tlustý dal se obalamutiti. Zůstal státi a odpověděl, přívětivě hlavou kýváje: »Gewissegljik, ik ben een Hollander — zajisté, jsem Hollandan.«

Tu srazil ho mandarin nazpět, rychle uchopil kapitána za cop, aby ho zadržel a zvolal na policisty: »Nepouštějte nikoho, jsou to podvodníci! Jsou to Fu-lové (Hollandané) a zneuctili tuto svatyni. Zatýkám je!«

Na tento rozkaz následovala neobyčejně živá sce-

na. Turnerstick nerozuměl sice čínským slovům, pochopil však přece, co bylo zamýšleno. Chtěl skočiti ke dveřím, jež nebyly vůbec ještě otevřeny; při tom byla mu samozřejmě stržena s hlavy mandarinská čepice, protože jeho cop zůstal vězeti v ruce vězeňského úředníka. Bonzové vrhli se s křikem na něho, on odrážel je zuřivými ranami pěstí, odhodil jich několik napravo i nalevo, nepronikl však, jelikož jich bylo příliš mnoho. Byl přemožen a pevně uchopen desíti, dvanácti, šestnácti rukama. Jeho odpor byl tak silný, tak zuřivý, že i čínské střevíce při tom ztratil.

Co se mijnheera týče, ten nebyl dokonce žádným zbabělcem. Neukryl se prve za Turnerstickem snad z nestatečnosti, nýbrž tento rychlý ústup stal se z pouhého překvapení a následkem neobyčejně zvláštního postavení, v němž se nacházel. Nerozuměl ani slova čínského a obrátil se tedy v té příčině na Turnersticka, jenž přece stále tvrdil, že je mocen této řeči. Ale nyní, když byl mandarinem odhozen a zároveň spatřil, že se bonzové nepřátelsky na Turnersticka vrhli, řekl si, že vysvobození nedá se více docílití lstí, nýbrž jenom násilím vynutiti. Odhodil deštník, který mu mohl jenom překážeti, a vrazil obě zafaté pěsti vrchnímu knězi, jenž stál nejbliže, takovou silou do žaludku, že zasažený sletěl na nosítka, strhl dolů boha na nich se nacházejícího a upadl přes ně. Potom vrazil mezi mandariny a kněze a mlátil kolem sebe tak mocně, že se na všechny strany rozprchli.

»Tapper, maar gedurig tapper, mijnheer Turnerstick!« volal při tom na kapitána. »Wij willen dezen Heidenhoofden onze vnisten an de neusen wrijven — udatně, jenom vždy udatně, pane Turnersticku! Af

těmto pohanským palicím našimi pěstmi nosy důkladně zvalchujeme!»

Liang-ssi se hrozně ulekl, když zaslechl hollandskou otázku mandarinovu a na to neprozřetelnou odpověď mijnheerovu. Musil se nyní zřící ztracené hry a pečovati přede vším jiným o svou vlastní bezpečnost. Jakmile k tomu dospěl, spěchal ke vchodu do většího chrámu, aby se tudy ven na dvůr a odtud dále dostal. Nepovážil při tom, že ho budou pronásledovat a že odkryjí při tom jeho společníky, dosud za mříží stojící.

Ale s touže rychlostí pronesl mladý mandarin svůj rozkaz nikoho z chrámu nepouštěti. Následkem toho přiskočili policisté, aby Liang-ssiho zadrželi. Nemohl se honositi velikou silou tělesnou, než bránil se přece vší silou, tak že to oněm osmi mužům dalo dosti práce než ho přemohli. Potom ho tři z nich pevně drželi, kdežto ostatních pět skočilo k mijnheerovi, který s pravou berserkerskou zuřivostí pořád ještě kolem sebe bil a kopal. Přepadli ho ze zadu a strhli ho k zemi.

»Brand, brand!« křičel. »Zij hebben mij! Help, help, mijnheer Turnerstick — oheň, oheň! Mají mě! Na pomoc, na pomoc, pane Turnersticku!«

»Nemohu, neboť mne mají také,« odpověděl Turnerstick, namaháním ještě bez dechu. »To má člověk z toho, hraje-li si na boha!«

Deštník a skotská čepice tlustého, vějíř, střevíce a vlásenka s copem a pokrývka hlavy Turnerstickovy válely se po zemi. Veliké štěstí bylo, že nenapadlo kapitánovi, aby použil svých zbraní!

Methusalem musil býti svědkem tohoto rozčilujícího výjevu, aniž mohl stísněným přispěti ku pomoci.

Když byli nyní přemoženi, uchopil ho Tong-tschi za ruku a zašeptal mu prudce: »Teď pryč, rychle pryč, neboť nyní vejdou také sem!«

»Ale kam?«

»Vím to, neboť znám tento chrám. Nejprve ven na dvůr.«

Spěchali pryč následováni Bohumírem a Richardem. Na dvoře nebylo nikoho viděti, také ne bonze, který je prve byl doprovázel. Mezi obytnými celami, jež byly jim prve ukázány, vedla chodba do malé zelinářské zahrady, která hraničila se zahradou malého domku, v němž prodával zástupce chrámu voňavé tyčinky. Obě malé zahrádky byly spojeny dvířky a domek náležel k úzké zadní ulici, jež běžela rovnoběžně s ulicí, v níž ležel chrám. Do této ulice dospěli ti čtyři, když byli prošli dvířky a krámem.

Nehrozilo jim více bezprostřední nebezpečí. Ale šlo nyní o to, aby se dostali k nosítkám, aniž by způsobili rozruch. Tong-tschi vedl své hosty příční ulicí, kterou přišli do ulice chrámové. Od rohu spatřili hudebníky státi u vchodu do Pek-thian-tschu-fanu. Nosiči palankinů udělali průvodu místo a stáli na druhé straně ulice. Jeden z nich náhodou sem pohlédl a spatřil mandarína státi, jenž mu ihned pokynul. Sdělil to svým společníkům, kteří následkem toho přiklusali sem se svými palankiny.

»Půjdeme domů?« tázal se Methusalem.

»Vy ano, ale já ne,« odpověděl mandarin. »Vstoupím, ale dám se jenom krátký kousek cesty nésti a potom zastavím, abych sledoval policisty, kteří povedou vaše soudruhy do vězení. Chci zvědět, co udělají s ni-

mi, a přinesu vám potom zprávu. Opětovně jsem vás prosil, abyste nic nepodnikal, co by mohlo přivésti do škody vás a tudíž také mne. Co se nyní stalo, je ještě mnohem horší a nebezpečnější než to včerejší. Vaši společníci neurazili a nepřekročili jenom světské, nýbrž také náboženské zákony a opatrnost by mi kázala, abych vám ode dneška dům svůj uzavřel. Ctím však pohostinství a jsem zachranitelům svého života přes příliš díky zavázán, než abych je teď opustil v nebezpečí. Odeberete se tedy nyní neprodleně domů a slíbíte mi, že neopustíte můj dům dříve, dokud se nevrátím a vám nesdělím, jak se to má s vašimi soudruhy.«

»Je nebezpečí, v němž se nacházejí, skutečně tak veliké?«

»Velmi veliké, neboť nemají proti sobě toliko zákon, nýbrž také rozčilení kněží a lidu. Bude to ještě štěstí, jestliže je dopraví do vězení, aniž by se obecnost na ně vrhlo.«

»Potom pokládám za zbabělost opustiti je nyní. Nemohu domů; musím ihned k nim, abych sdílel jejich osud.«

»Ne, neboť byste tím zahubil sama sebe a také mne. Můžeme je toliko tím zachrániti, že nikterak nedáme znáti, že patří k nám. Nespolehejte se na sebe, nýbrž na mne! Vám k vůli chci se odvážiti znovu do chrámu. Nebude to nápadné, neboť mám právo býti přítomen návratu bohů, jelikož jsem zloděje polapil. Doufám však, že vaši společníci budou při tom tak moudří a neprozradí, že mne znají.«

»Myslím, že budou opatrní. Vždyť Liang-ssi to

přece řekl oběma ostatním, že to musí zůstatí neznámým.«

»Tak dejte se tedy klidně domů donésti! Pokusím se především, abych je ochránil před násilnostmi. Získáme-li času, tedy je pravděpodobné, že je zachráníme.«

Řekl to tonem tak energickým, že student neodvážil se odporovati. Vstoupil tedy s Bohumírem a Richardem do nosítek, načež nosiči odtud odběhli. Ale Tong-tschí dal se donésti do chrámu. Šťastnou náhodou nedbali hudebníci a jiní lidé před chrámem stojící o to, co se dalo na rohu ulice. Proto myslili, když mandarin nyní vystoupil, že přichází z daleka. Z úcty před jeho hodností ustoupili a uvolnili mu cestu. Také ti účastníci slavnostního průvodu, kteří se nacházeli na dvoře, udělali mu místo.

Ku svému uspokojení shledal, že dvěře chrámu jsou pořád ještě z vnitřku zamčeny. To bylo dobré znamení, jelikož se z toho dalo souditi, že množství ještě neví, co se stalo ve svatyni. Aby šel úplně najisto, zeptal se těch, kteří stáli poblíže dveří: »Proč není vchod otevřen? Proč nesmíte do vnitř?«

Uklonili se před ním hluboce a odpověděli: »Vaše Vysokomyslnost račiž zvěděti, že přišli cizí, vysocí bohové.«

»Odkud?«

»To nevíme. Nepochybně nechtějí pustiti dosavadní bohy na jejich místa, neboť slyšeli jsme veliký hluk a pronikavé hlasy, které nezněly přívětivě.«

Mandarin naslouchal a zaslechl zvučný hlas, v němž poznal hlas mladého úředníka. Zaklepal silně a

musil to opakovati, než se uvnitř otázel jakýsi hlas: »Schui kin — kdo je tu?«

»Kuan-fu Tong-tschi — mandarin Tong-tschi,« odpovéděl.

Dvéře se okamžitě otevřely, ale ihned zase za ním zavřely, aby kromě něho nemohl nikdo jiný vejíti. Rychlým pohledem přeletěl celé shromáždění. Zajetí stáli, od policistů pevně drženi, vedle sebe, před nimi vězenský úředník, který je, jak se dalo souditi, podrobil právě přísnému výslechu. Věci v zápase ztracené byly jim zase vráceny.

Jelikož Tong-tschi zaujímal vyšší úřad než přítomní mandarini, tedy poklonili se mu všichni a mladý úředník ustoupil, aby mu skromně přenechal své místo.

Když Turnerstick hostitele spatřil, zvolal radostně: »Chvála boha, Tong-tschi je zde! Nyní jsme zachráněni. Obšírně mu celou věc vypovím.«

Chtěl k němu přistoupiti, aby mu přednesl jednu ze svých proslulých řečí, ale Liang-ssi strhl ho zpátky a řekl: »Zůstaňte! Co vám to napadá! Přichází, aby nás zachránil. To se mu může však jenom tehdy pořídit, netuší-li nikdo, že jsme jeho hosty.«

Tak! Potom nebudu ho ovšem znáti. Ale přeložte nám rychle všecko, co se bude mluvit. Musím přece věděti, co ti chlapi projednávají, a oni mluví bohužel čínštinou, jež je dobrému jazykozpytci zhola nesrozumitelná.«

Tong-tschi prohlížel skupinu zrakem plným údivu, docela jako někdo, kdo nemá ani tušení o tom, co se tu sběhlo. Potom se otázel: »Proč je chrám zamčen?

Co se stalo? Slyšel jsem venku, že přibyli cizí bohové«

»Vydávali se za ně,« odpověděl mladý mandarin, »a věřili jsme jim z počátku. Ale vaše vysoká Hodnost záhy pozná, že jsou podvodníci.«

»Jak? Což mohou bohové býti podvodníky?«

»Ne; ale tito lidé nejsou právě bohy, nýbrž lidmi, cizí Fu-lové, kteří zaujali sedadla našich bohů a chrám zneuctili.«

»Potom musí býti co nejpřísněji potrestáni. Necht mi můj mladší bratr vypravuje, co se stalo.«

Vězenský úředník podal mu podrobnou zprávu. Tong-tschí naslouchal mu velmi pozorně, prohlížel potom zajaté přísnými pohledy a řekl: »Tedy tito mužové vydávají se za svaté Lamy a mluví přece řečí Fu-lů? Nezmýlil se můj kollega?«

»Ne. Mám ve svém úřadě často co dělati s takovými Fu-ly a zapamatoval jsem si mnoho jejich barských rčení. Jeden z těchto cizinců zasluhuje dvojnásobný trest, jelikož si přisvojil beze všeho práva oděv mandarína.«

»Snad je mandarinem svého národa!«

»Dává mu to právo, aby se strojíl jako nějaký náš mandarin?«

»Což by se jeho úředníci nestrojili právě tak jako naši?«

»Ne, vím to jistě. Ostatně mohu snadno dokázat, že je podvodník. Vydává se za Tafu-tsianga a nosí přece knoflík jiného důstojníka. Podívejme se na jeho čepici! Tady je!«

Sňal kapitánovi čepici s hlavy a držel ji Tong-tschimu před očima. Potom strhl mu také paruku s copem, točil tímto »falešným ohlavením« sem a tam a řekl: »A jsou tyto vlasy jeho vlastnictvím? Dal si hlavu ostříhati, jak se na Číňana a zejména na mandarina sluší? Ne, nosí hanbu plných vlasů, zcela jako barbar a na nich cop, který nevyrostl na jeho hlavě. Není tudíž Číňan a tím méně bůh, jenž má právo posaditi se tady mezi zbožňované!«

»Ale,« mínil Tong-tschu diplomatically, »často jsem slyšel, že Lamové nosí falešné copy. Snad je přece jedním z nich!«

Turnerstick zlobil se k vůli tomu, že mladý muž zacházel tak neuctivě s jeho copem. Ptal se z ticha Liang-ssih: »Co chce? Co má s mou vlásenkou? Co říká?«

Liang-ssi vysvětlil mu to rovněž tak tiše jako rychle.

»U všech hromů! Řeknu mu, že má hlava náleží mně a že s ní mohu dělati, co se mi zlíbí. Tento cop stojí dva dollary; zaplatil jsem je a nepřipustím, aby s ním nyní nakládal jako s oslím ohonem!«

Předstoupil o dva kroky a spustil na mladíka rozlobeně: »Sem s parukeng! Sem!« Při tom vytrhl mu ji z ruky. »Je mým majetkem a můžeš s ní svou ruku pustiteng! Mohu nositung, co chci, falešné parukong a dokonce i falešné očing, zcela dle své libosti. Tady, podívej se sem, mladý zajíci! Co tomu řekning! Chceš mi také to zakázateng?«

Jak známo, měl falešné oko. Přiložil palec na koutek oční, vytlačil je z dutiny, vzal je mezi dva prsty a

ukazoval je stáhnuv při tom obličej svůj ve výsměšné vrásky.

Lidé odskočili. Oba policisté, kteří ho pevně drželi, pustili jej a odstoupili od něho velice polekáni.

»Nuže?« tázal se ve smíchu, »kdo dovede to nápodobiteng? Kdo z vás dovede tak jako já své očing vyňatung?« Nikdo z nich neviděl dosud něco podobného. Všichni stáli tu ustrnulí a němí. Vrchní kněz nabyl zase nejdříve řeči; křičel: »T'ien-ti-jin — o nebesa, země a lidé. Miao-ya, miao-ya — zázrak nad zázraky! Dovede své oči vyňati!«

»Miao-ya mu, miao-ya mu — zázračné oči, zázračné oči!« vpadli poděšení kolkolem.

»Jip-mo t'a yuet, jip-mo t'a yuet — co to říkal, co to říkal?« tázal se Liang-ssiho mladý mandarin, jenž byl rovněž tak polekán jako ostatní.

Liang-ssi byl po čtyři roky u strýce Daniela a mnoho se od něho naučil. Věděl také, že v Evropě pokročilo umění tak daleko, že dovede vyrobiti falešné oči, jež jsou od pravých téměř k nerozeznání. Aby použil všeobecného zděšení, odpověděl: »Chce dokázati, že je skutečně svatý a zázračný Lama. Tak jako si vyňal z obličeje své vlastní oko, chce také ostatním přítomným odstraniti oči a nosy. Ano je dokonce ochoten paže a nohy z těla vytrhnouti a potom zase je zasaditi. Kdo to chce zkusiti, aby se přesvědčil o jeho zázračné moci?«

»Ngo put, ngo put — já ne, já ne,« volalo to kolkolem, při čemž bonzové a mandarini od Turnersticka ještě více ustupovali.

»Nikdo? Vždyť nepotřebuje se nikdo báti, neboť

on každý úd, který vytrhne, zase zasadí na pravé místo.« A německy připojil: »Zasadte zase oko a dělejte pak, jako byste chtěl vrchnímu knězi nohu vytrhnouti.«

Turnerstick uposlechl tohoto vyzvání.

»I, miao-ya — zvláštní, podivuhodné!« volali lidé, když spatřili oko zase na svém místě a shledali také, že se pohybuje.

Ale když se kapitán přiblížil nyní k vrchnímu knězi, uklonil se před ním a po jeho noze sahal, tu ucouvl tento zděšeně a tázal se: »Co chce? Co zamýšlí?«

»Chce vaší Svatosti dokázati, že dovede vše, co jsem řekl. Chce vám vytáhnouti obě nohy.«

Tu vklouzl ohrožený do nejzazšího kouta za sochy bohů a křičel: »Vu, vu! Ngo put yuk ngo; put kam; ngo kiao — ne, ne! Nechci; já nechci; budu křičeti!«

Když Turnerstick přece za ním až do kouta došel, odkvapil kněz do protilehlého kouta a řval, jakoby mu šlo o život.

Sám Tong-tschi nevěděl, co by měl říkati tomu divu. Nedovedl si ho vysvětliti, byl však přesvědčen, že věc děje se zcela přirozeně. Zděšení, jež se všech zmocnilo, bylo mu velice vítáno. Prosil Liang-ssiho: »Řekni mu, že nechceme zkoušeti jeho zázraky. Věříme tomu, neboť jsme to viděli; ale je přece jenom nebezpečno, chtítí to zkoušeti na jiných.«

Liang-ssi pokynul kapitánovi, aby se zase k němu vrátil a vysvětlil mandarinovi: »Ten má štěstí, že utekl! Tito pánové jednali s Lamou neuctivě. Za trest byl by

Ta-ovi zasadil nohy falešně a obráceně, pravou vlevo, levou vpravo a obě prsty dozadu.«

»Vu, vu!« křičel Ta ze svého kouta. »Ngo put yuk, ngo put yuk — ne, ne! Nechci, já nechci!«

Tong-tschi obrátil se s velice vážnou tváří k vězenskému úředníku: »Můj malý příbuzný jednal tu patrně příliš rychle. Byl jste již někdy v Tibetě?«

»Ne,« odpověděl tázaný trochu malomyslně.

»Nebo viděl jste již někdy nějakého Lamu?«

»Ne.«

»Nebo znáte zákony, dle nichž Lamové žijí, a učení, dle něhož jednají?«

»Nečetl jsem ještě dotyčné knihy. Nepotřeboval jsem jich také znáti, protože jsem tyto lidi nepokládal za Lamy, nýbrž za Fuly.«

»Tak! A přece zachoval jste se falešně, Musím vám udělití důtku, upustím však od skutečného trestu, protože jste ještě mlád a jednal jste v úřední horlivosti. Jsou dva případy možny. Buďto jsou tito pánové skutečně svatí Lamové, jež třeba jako bohy ctíti. V tomto případě nevěděl jste, jak se máte k nim zachovati, a měl jste si tudíž vyprositi radu nějakého vyššího Kuan-fu, jenž je v této příčině zkušenější než vy. To jste však opominul. Což nenapadlo nikomu z přítomných vyšších Kuan-fu, aby vás varovali?«

»Ne.«

»Tedy mohu vám snadněji prominouti, protože ostatní nesou také vinu s sebou.«

»Vaše proslulá a jasná moudrost račiž však milostivě povážiti, že jsem musil tyto cizí bytosti pokládati za Fu-ly, protože jeden z nich mluvil řečí Fu-lů!«

To lze velice snadno vysvětliti. Mezi tím co seděl zamyšlen na svém místě a pohroužil se do vesmíru, spěchal jeho duch cizími zeměmi a zaslechl při tom řeč Fu-lü. V tomto okamžiku donutil jste jeho duši, aby se vrátila a ta měla tuto řeč ještě v uších a v ústech. Ale dejme tomu, že by tito úctyhodní pánové byli skutečně Fu-lové, chci se ptáti svého mladšího bratra, máte-li právo je vyslychati?»

Tázaný pohlížel rozpačitě k zemi a neodpovídal.

»Jste sice ještě mlád, ale jako Kian-fu a Moa-sse musíte podrobně znáti hranice různých úředních právomocí. Každý Fu-le je pro nás y-jin, cizí muž. Doufám, že víte, v čí právomoc spadají cizinci?«

»V právomoc Tong-tshiho.«

»Znáte toho úředníka?«

»Ano, je to vaše výsost.«

»Proč jste tedy ihned pro mne neposlal? Jste Pang-tschok-kuan, což je hodnost na váš věk tak vysoká, že musím u vás předpokládati neobyčejné vědomosti. Proto je mi velice divno, že jste nevěděl, že máte přede vším jiným nějakého posla ke mně poslati. Jsou sice také podúředníci, jimž jsem svěřil malou část své moci, než to nepadá nyní na váhu, protože se jednalo o neobyčejný případ..«

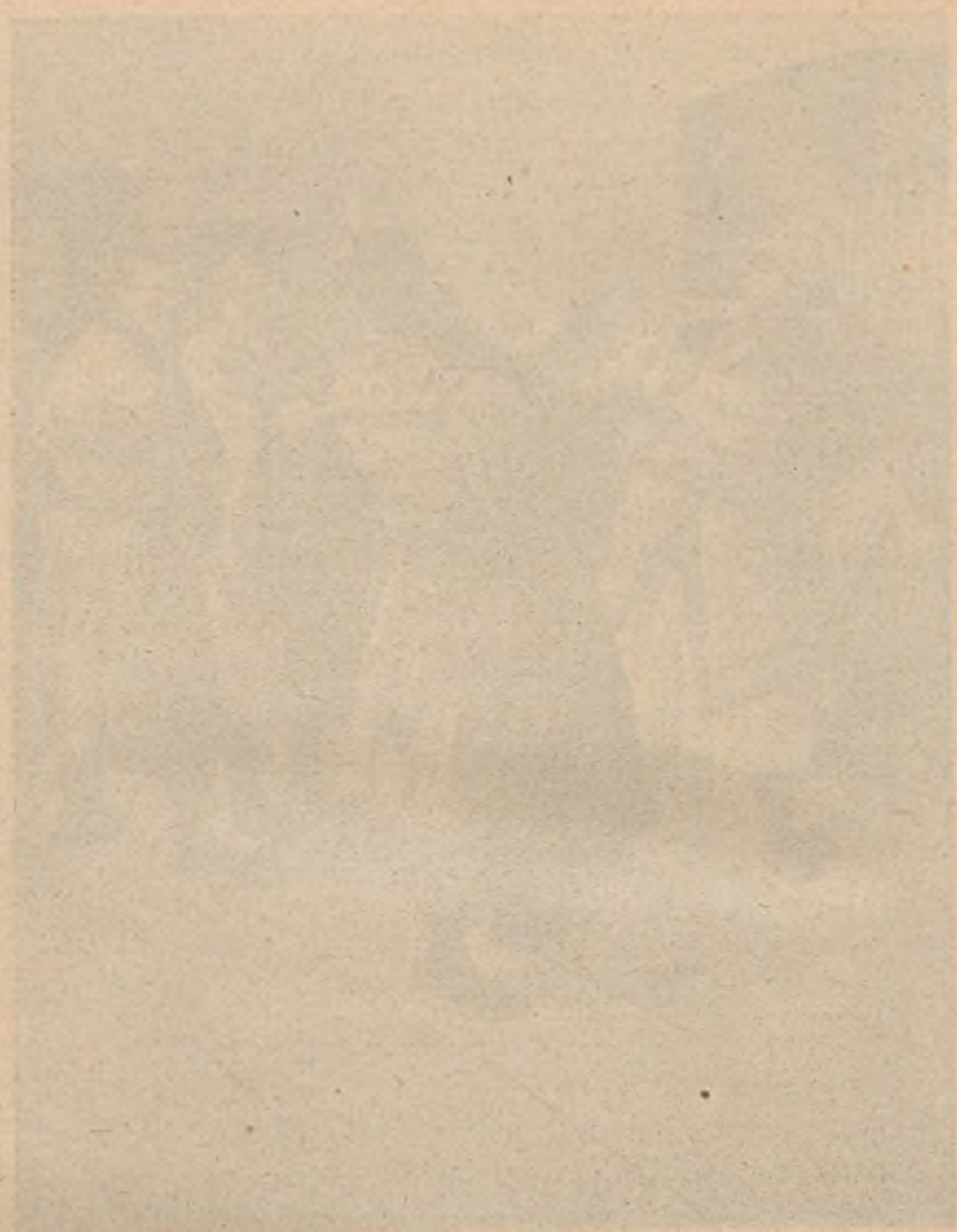
Jeho ton stal se velice přísný. Kolem zavládlo ticho největší rozpačitosti. Pang-tschok-kuan stál tu jakoby zdrcen a také ostatní mandarini odvážili se sotva svých očí pozvednouti. Nechtě dávali Tong-tschimu za pravdu nebo ne, neměli práva mu odmlouvat. Pokračoval dosavádním přísným tonem: »Co jste vlastně zamýšlel učiniti v tomto choulostivém případě?«

Vyňal z kapsy své dva revolvery . . .

To poskytlo mladému úředníku příležitost, aby se poněkud vysekal. Odpověděl: »Právě když přišla vaše Výsost, byl jsem odhodlán vyslati posla, aby vaši velikou Zkušenost poprosil, by ráčila sem přijíti. Ale dříve byl jsem na všecken způsob nucen cizince vyslechnouti, abych mohl podati vaší Slovtnosti náležité vysvětlení.«

»Dopustil jste se však přehmatu; to se nemělo státi. Víte přece, že nesmíme žádného cizince potrestati. Jedná-li cizozemec proti našim zákonům, máme ho vydati jeho vyslanci, aby ho potrestal. Jsou-li třebaš tito lidé jenom Fu-lové, budou si u zástupce svého panovníka stěžovati na vás a my budeme nuceni potom všecky, jež žaloba stihne, co nejpřísněji potrestati. Jak snadno mohl byste tu ztratiti nejen svůj nynější vyšší úřad, nýbrž i svou literární hodnost! Chci však ze zvláštního ohledu na vaše mládí pány poprositi, aby upustili od podobné stížnosti, a doufám, že vyjdete jim nyní zdvořile a šetrně vstříc, jelikož musí zatím zůstatí pod vaší ochranou.«

A když na něho mladý mandarin tázavě pohlížel, pokračoval poučujícím tonem dále: »Můj mladý kollega pokládal vinu těchto pánů za větší, než skutečně je. Jsou-li Lamové, nestihne je vůbec žádná vina, protože je jejich svatost opravňuje usaditi se v kterémkoli chrámu. A jsou-li Fu-lové, tedy je jejich provinění jenom nepatrné, protože nemohli věděti, že to, co učinili, je u nás zakázáno a přísně se tresce. Sám vyšetřím tento případ do podrobna a svěřuji vám zatím tyto lidi. Dejte jim slušný byt ve vězení a pečujte o všecky jejich potřeby! Než vyneseme spravedlivý rozsudek, musíme se ovšem jejich osob zmocniti, ale musíme se

střežiti zacházeti s nimi již teď jako s vinníky a hříšníky. Dejte přinést nosítka pro ně, také pro tohoto mladého muže, který vám dělá tlumočnicka a jehož máme zapotřebí, protože nerozumíme jejich řeči. Ale to musí se státi potají, aby nebyli obtěžováni množstvím venku stojícím. Sám pospíším napřed, abych je očekával ve Huok-tschu-fangu (vězení) a přesvědčil se, že je máme zajištěny, aniž by si musili na nás stěžovati.«

Vzdálil se, při čemž se všichni zase hluboce uklonili. Dvěře zavřeli zase rychle za ním.

Turnerstick stál tu dosud volný. Nikdo z policistů nebyl tak odvážný, aby na něho zase ruku vložil. Vrchní kněz dlel dosud ještě opatrně ve svém koutě a pravil nyní, na kapitána úzkostlivě oči upíraje: »Slyšel jste, co se má státi? Pryč máte jíti. Odveďte je do dvora a pošlete pro palankiny. Mohou jíti zadní ulicí, kde nikdo si jich nevšimne. Ale chrám musí zůstat zavřený, než se zjistí, co jsou tito lidé. Jsou-li to Fu-lové, tedy smějí bohové teprve tenkrát zase na svá místa, až je očistíme a znova vysvětime. Vyveďte je ven! Pryč s nimi!«

Jednalo se mu jen o to, aby Turnersticka již neviděl. Míti obě nohy vytržené a zase obráceně zasažené, to zdálo se mu býti největší neštěstí, na něž jenom pomyslití možno.

Nyní přistoupil mladý mandarin k zajatým, uklonil se jim a pravil: »Vysocí pánové slyšeli, co poručil Tongtschi. Chcete mne laskavě následovat?«

»Co povídá?« ptal se kapitán.

»Chce nás odvésti.«

»Kam?«

»Do vězení.«

»Ani mi nenapadne! Chce-li se sám zavřít, nemám ničeho proti tomu, ale sám nedám se vstrčít za zámek a závoru. Není-li pravda, mijnheer?«

»Neen, ik ook niet. Ik heb Honger; ik vil eten — Ne, já také ne. Mám hlad; chci jísti!«

»To budete,« naléhal Liang-ssi. »Nebudete to mít zlé ve vězení. Dostaneme dobré pokoje a také pokrmy.«

»Ale jaké!«

»Dobré! Tong-tschi nařídil, aby bylo o nás dobře pečováno. Odpor byl by zcela marný. Jenom když se podrobíme, můžeme být zachráněni. Můžete se na to spolehnouti, že nás pan Degenfeld nenechá v bryndě.«

»Ano, to je ovšem jisté. Půjdeme tedy, mijnheer?«

»Ano,« odpověděl tlustý, který chtěl vůbec stále jenom to, co chtěli jeho přátelé. »Wij willen met gaan — půjdeme s nimi.«

Vězenský úředník prosil kapitána nejzdvořilejším způsobem, aby ho nyní následoval, kterémužto přání bylo nyní také vyhověno. Několik policistů bylo posláno pro nosítka, v nichž byli zajatí dopraveni do vězení, kde je zatím již Tong-tschi očekával.

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ.

Za zámkem a závorou.

Tong-tschi pečoval o to, aby naši hrdinové dostali pěkný byt, jenž byl vlastně určen pro vyšší státní vězně, a vyzval potom Pang-tschok-kuana, aby jim dal dobrý oběd a opatřil jim na žádost jejich všecko, co je vůbec dovoleno. Potom podotkl, že je sice dnes zaneprázdněn, ale zítra že přijde s vysokými mandariny, aby zjistil stav a původ zajatých. Až do té doby měli býti dobře opatrováni.

»Nespustím s nich oči,« ujišťoval úředník. »Nemá se mi vésti jako Teu tohoto vězení, který je dnes sám vězněm, protože nechal včera uprchnouti ty tři lupiče bohů.«

»Zasloužil si svůj trest,« pravil Tong-tschi přísně. »Nebyl dosti pozorný.«

Tong-tschi vzdálil se potom, aby odešel domů, kde očekával ho Methusalem s velikou netrpělivostí.

»Zítرا budou vyslechnuti,« pravil mandarin. »Až do té doby je dosti času a zajisté že nám napadne nějaká dobrá myšlenka.«

»Chceme-li čekati na myšlenky, tu jsou moji soudruzi ztraceni. Musíme sice mysliti, ale především také jednati. Kdo povede výslech?«

»Já a Fu-yuen.«

»Nejvyšší úředník města, který je zároveň zastupcem generalního guvernéra celé provincie? Tu jsou moji přátelé ztraceni. Bude věřiti, že jsou Lamové?«

»Ne; byl v Lhasse a také v zemi Mongolů. Také jednal již tak často s cizozemci, že ihned pozná, koho má před sebou.«

»Tedy nesmí nikterak dojíti k tomuto výslechu. Moji společníci musí být již zítra ráno na svobodě. Musím je ještě dnes v noci z vězení přivést!«

Mandarin pohlížel zamyšleně před sebe, potom pravil: »To nejlepší, co vám mohu poraditi, je, abyste klidně čekal.« Na to odešel do svého pokoje.

Také Methusalem vyhledal svou světnici. Přecházel v ní neklidně. Konečně byla mu příliš těsná i odebral se do zahrady, kde našel cídiče a Richarda, kteří se velice úsilovně zabývali touže věcí.

Usadili se na místě, kde nemohl jim nikdo naslouchati, a kuli plány, aniž by však našli nějaký, jenž by úspěch sliboval.

»Věděl bych arci něco; nejde to však.«

»On ví něco, ale to nejde! Nuže, tu nevíte vlastně nic, můj starý Methusaleme. Co pak je to vlastně, co víte?«

»Kdyby Tong-tschi chtěl, tu bylo by nám pomozeno.«

»Ano, to vím také. Když včera vysvobodil ty tři, proč by toho také dnes nedokázal!«

»Protože nyní zmoudřel a protože je dnes jiný a bedlivější dozor.«

»Vždyť má přece mince, které mu otevrou bránu a všechny dveře, jak iste vypravoval.«

»Ano, ale nemohu mu zazlívati, nechce-li se osobně vydati v nebezpečí. U něho je mnohem více v sázce, než u každého jiného, a nemůžeme od něho žádati, aby se k vůli nám odvážil všeho, přímo všeho, kdežto by vlastně bylo jeho povinností, aby činil pravý opak.«

»Správné! Ale co nemůže nebo nechce on, to můžeme přece my!«

»Co?«

»Jíti do vězení jako mandarini a potom s vězni zase vyjít.«

»Na to jsem také již vzpomněl. Ale to se snadněji řekne než vykoná!«

»Půjdu tedy s vámi?«

»Ano. Sám nemohu se toho odvážiti. Musím mítí souluha, na kterého bych se mohl spolehnouti.«

»Chceme tuto záležitost podrobněji projednati. Chceme-li tento plán provésti, tedy musíme mítí čínské obleky.«

»Dokonce mandarinské obleky!«

»Než odkud je vzíti?«

»Ovšem, tady to není jako u nás doma, kde třeba jenom jít do nějaké půjčovny masek, abychom všecko našli, čeho je třeba.«

»Najdeme to také zde!«

»Kde?«

»O tom později. Dále potřebujeme hlavní klíč v podobě mince.«

»Ten má Tong-tschi.«

»A nevydá ho?«

»Pochybuji.«

»Dále potřebujeme nosítek, ne?«

»Ano. Jítí nemohou ti tři, podaří-li se nám dopravití je před vrata vězení. Oblek mijnheerův by byl nápadný a všecko by prozradil.«

»Tedy musíme podplafiti nosiče palankinů, a to stojí peníze.«

»Penězi bych nešetřil; ale který cizinec najde kuli, jimž by směl důvěřovati. Byli bychom nuceni svěřiti jim svůj plán a musili bychom býti připraveni na to, že ti chlapi poběhnou k Pang-tscho-kuanovi, aby mu vše řekli.«

»Kolik pak jich potřebujeme?«

»Dvanáct.«

»Dvanáct? Proč tolik?«

»Protože je nás šest. Vždyť rozumí se přece samo sebou, že bychom se sem nemohli vrátiti. Musili bychom město ihned opustiti.«

»O běda! A všechny silnice a ulice jsou uzavřeny!«

»To by nám málo vadilo, jelikož mám pas, který otvírá všechny brány, ale bohužel ne dveře vězení.«

»Hm! Čím déle pohlížím na tu věc, tím se mi zdá veselejší. Projdu se na chvíli po zahradě; potom máte slyšeti, jaký hloupý August je Bohumír!«

Povstal se svého místa a přecházel po zahradě. Při tom rozkládal dlouhými pažemi a stahoval obličej v rozličné grimasy, zasmál se při tom hlasitě, zabručel zase něco vážně a vrátil se konečně s chytráckým obličejem.

»Mám to!« pravil. »Celá historie leží jasně a podrobně před mým duševním zrakem; jenom nevím ještě, odkud vezmeme nosiče palankinů.«

»Nuže, spusť tedy!«

»Má se státi. Víte zajisté, že jsem delší než vy?«

»Ovšem! K čemu ta otázka?«

»Nevyrušujte mne z mého kruhu! Také jste asi spozoroval, že jste tlustší než já?«

»Také to dostalo se k mému vědomí, ano.«

»A co říkáte postavě našeho nynějšího hostitele?«

»Kterak to? V jakém smyslu to míníš?«

»V jakém poměru je jeho postava k našim figurám.«

»Nu, není úplně tak tlustý jako já a také ne zcela tak dlouhý jako ty.«

»Docela správně! Je tak asi uprostřed. Proto oddávám se přesvědčení, že jeho obleky by nám oběma celkem padly, alespoň v noci.«

»Možná, dokonce pravděpodobné. Myslíš si však snad, že by nám je půjčil?«

»Proč ne?«

»Ne. On nechce osobně o té věci nic vědět.«

»Ale zeptati se ho přece můžete! Nu a kdyby jich nechtěl dáti, tu opatří Bohumír radu.«

»Jakou?«

»Štípnu je nebo ,ek muise zij; jak by řekl mijn-heer.«

»Bohumíre, kterak zní sedmé přikázání?«

»Však vím: Nepokradeš! Vždyť také nechci krásti. Má svůj majetek dostati nazpět. A ty mince, jichž potřebujeme, budou ,ook gemuist' (štípnuty), jestliže jich jinak nedostaneme.«

»Methusaleme, Methusaleme! Víte-li něco lepšího, tedy to řekněte! Jenom jako mandarin odznakem opatřený můžete si zjednati přístup.«

Degenfeld nahlédl, že musí především vyslechnouti, jaký návrh mu učiní Tong-tschi. Vždyť mu slíbil dobrou radu.

Ale odpoledne minulo, aniž by se mandarin byl ukázal. Nastal večer a zavolali je k`večeři do domu. Bylo prostřeno jenom pro ně. Degenfeld ptal se sluhy, jenž jim přísluhoval, po jeho pánovi a slyšel, že má návštěvu.

»Je to Ho-po-so, který jí s ním v jeho pokoji,« dodal rozšafný muž.

»Ho-po-so? Kdy přišel?«

»Před půl dobou.«

Půl doby je právě hodina. Tedy tak dlouho tu již byl! Jedl s Tong-tschim, aniž by se ukázal před hosty, jež přišel pozdraviti! To bylo prazvláštní.

Později zaslechl Degenfeld kroky více lidí, kteří šli venku kolem jídelny. Potom se dozvěděl, že Ho-po-so se vzdálil.

Tong-tschi vstoupil, pozdravil velice přívětivě a vyptával se, jak byli obslouženi. Methusalem odpověděl uznale a přímo potom užasl, když mu hostitel řekl, že tu byl Ho-po-so a právě odešel. Očekával, že tuto návštěvu zatají, aby své hosty nezarmoutil.

»Nepřišel, aby nás pozdravil?« nemohl si student přece jenom odřici.

»Ano,« odpověděl mandarin zcela nenuceně. »Velice se na to těšil, že vás spatří.«

»Tedy přijde zase?«

»Ne.«

»Potom je mi nepochopitelno, že odešel, aniž se dal viděti!«

»Náhle mu napadlo, že zapomněl na něco velmi důležitého; proto musil si pospíšiti a prosil mne, abych jej omluvil.«

Obličejem Tong-tschiho mihl se jemný úsměv. Věděl velmi dobře, jak mínil Degenfeld svá slova, ale nijak neprozradil, že mu porozuměl. Sedl si k nim za

stůl, požádal o dýmky a když byly zapáleny, poručil sluhovi, aby odešel a jich nevyrušoval.

Po tomto úvodě doufal Methusalem, že začne nyní mandarin mluvit o zajatých a snad nějakou dobrou radu pronese. Ale nebylo tomu tak, neboť Číňan začal zase mluvit o Ho-po-sovi. Privil: »Tento mandarin má dozor nad přístavem v Kuang-tsèn-fu a nade všemi řekami v zemi. Bez jeho dovolení nesmí žádná loď ani připlouti, ani odeplouti. Prve vzpomněl si na jednu, že kapitán jedné Ts'ien-kioky žádal o povolení, aby směl odplouti. Ho-po-so na to zapomněl, a protože loď musí býti zítra ráno již daleko odtud, tedy spěchal pryč, aby zameškané dohonil.«

Ts'ien-kiok slove doslovně: Stonožka. Tak nazývají se lehce stavěné válečné džunky, jež projíždějí zvláště řekami a průplavy.

«Ale jakou důležitost měla dnes večer takováto loď? Proč mluvil Tong-tschi o ní, kdy od něho očekávali něco zcela jiného?»

»Viděl jste již někdy veslovati takovou Ts'ien-kiok?« tázal se tonem, jakoby tato věc byla nejvýtečnějším předmětem hovoru, jež si jenom vymyslíti možno.

»Ne,« odpověděl krátce Methusalem.

»Uvidíte ji ještě a podíváte se rychlosti, s jakou za krátkou dobu veliký kus cesty urazí.«

»Později! Ale dnes musím mysliti na něco zcela jiného!«

»O, proč nechcete také jednou mluvit nebo slyšet o stonožce? Odpluje dvě hodiny po půlnoci, může však býti také dříve vypravena.«

»Tak!« protáhl Degenfeld.

»Musí totiž ještě této noci pryč, aby dopravila jednoho Yao-tschang-ti (výběrčího daně, exekutora) do Schü-juanu.«

»Přebývá tam mnoho lidí, kteří špatně daně platí?« tázal se student, jenom aby vůbec něco řekl.

»Ano. Ale víte, kde leží Schü-juan?«

Ne.«

»Leží na druhé straně vysoko nahoře na Pe-kiangu, jedeme-li do Schao-tsch'en.«

Teď stal se Methusalem pozornější, neboť město posledně jmenované leželo na cestě, kterou chtěl se bráti. Proč se o tom zmiňoval mandarin? Měl snad přece nějaký důvod, aby mluvil o stonožce?

»Tato loď,« pokračoval, mžouraje při tom malýma očima, »je nejrychlejší, již znám. Odpluje-li dnes za dvě hodiny po půlnoci, bude pozejtří ještě před polednem v Pe-kiangu, k čemu potřebuje jiná loď celé dva dny. Po celé té cestě nepřistane nikde u břehu a poskytla by tomu, kdo chce odtud velmi rychle a kvapně zmizeti, výtečnou příležitost.«

Bylo jasno, nepovídal to bez jistého úmyslu. Měla to snad býti rada, již chtěl udělit? Nechtěl ji jako úředník přímo sdělit, nýbrž nechati ji uhodnouti? To zdálo se býti pravděpodobné a proto tázal se Methusalem: »Což přijímá válečná loď také cestující?«

»Ano, jsou-li doporučení kapitánovi.«

»Také cizince?«

»Každého, kdo má nějaké doporučení.«

»A musí býti doporučení písemné?«

»Ano. Je však ještě lépe, jestliže předcházelo dříve ústní doporučení. Ale kdo má průvodní list, jaký jsem na příklad vystavil vám, nepotřebuje toho vůbec. Dostane-li se mu však kromě toho ještě písemného a ústního doporučení, tu může na stonožce panovati a vládnouti, jakoby byla jeho vlastnictvím.«

»To by si kapitán nedal líbiti!«

»O, co je kapitán říční džunky! Nic, zhola nic! Vždyť víte, že Čína nemá námořních důstojníků. Existují jenom dle jména. Vojáka používají na zemi i na vodě, zcela dle libosti jeho představených. Pozemní důstojníci velí na džunkách a námořní důstojníci poroučejí pozemnímu vojsku a při tom nerozumí ani jednomu ani druhému. Jsem Číňan, ale znám naše nedostatky a vím velmi dobře, proč v každé válce, již s cizinci vedeme, jsme poraženi a musíme býti poraženi. Kapitán této stonožky je obyčejný Scheu-yü-tsiang-tsung, také Scheu-pi (obé značí setníka) nazvaný, jehož sotva jeho vojáci poslouchají. Vlastní řízení lodi připadá, tak jako u obchodních džunek, Ho-tschangovi. Na této stonožce nachází se jisté zboží, jež chci dáti přinést.«

»Kdy?«

»Po půlnoci.«

»Proč tak pozdě, když jsou brány ulic zavřeny?«

Mžoural zase velice lstivě očima a odpověděl: »Protože — — nu, vám to mohu svěřiti, protože je to zboží, o němž nesmí nikdo věděti.«

»Což smějí nosiči po ulicích? Otevrou jim brány?«

»Zcela jistě, neboť myslím, že bude s nimi někdo, kdož má dobrý pas.«

»A tento muž musí jít s nimi?«

»Jít? O ne! Muž, který má takový pas, ten nesmí jít. Je k tomu příliš vznešený. Také musím dát zboží přinést v nosítkách, aby je stráž neviděly.«

Ted' začal Methusalem chápati. Aby se úplně přesvědčil, zda správně tuší, vyptával se ještě dále: »Kolik nosítek pošlete?«

»Vlastně jenom šest. Ale budou v tom jedny dvojnásobná nosítka, aby se do nich vešly zbraně a šaty.«

»Jaké zbraně?«

»Ty, jež posílám odtud na stonožku. Pro ně byla by jednoduchá nosítka nedosti prostorná. A potom obdržím s lodi šaty nazpět. Je to malý, tajný obchod, jemuž bych velice přál, aby se zdařil.«

Nyní věděl Degenfeld zcela určitě, na čem je. Mandarin chtěl mu půjčiti šaty, aby se mohl přestrojit. V těchto šatech měl zajaté osvobodit. Potom měl se dát se svými soudruhy na loď donést a šaty odeslat nazpět.

Tong-tschi vedl Degenfelda do světnice, jež nemohla pro něho býti příhodnější, neboť sousedila s jeho pokojem. Tady visely dva úplné obleky i s čepicemi, ozdobenými knoflíky a pavími pery, jež jsou důkazem veliké císařské milosti a uznalosti. Nechybělo toho nejmenšího. I předměty, jež přese svou drobnost měly tak velikou důležitost, byly tu, neboť mandarin sáhl do rukávů, jichž užívá se jak známo jako kapes a vyňal

dva odznaky, jež ukázal Methusalemovi, aby je potom zase zastrčil. Při tom pravil usmívaje se: »Tyto šaty a odznaky jsou totiž určeny pro dva dobré přátele, kteří chtějí jednou zkusiti, jak je to býti mandarinem. Je to toliko žert, a oni mi všecky tyto věci ihned zpátky pošlou, aby mi později ničeho z toho nechybělo, neboť musím o těchto mincích účty složit.«

»Kdy ustrojí se tito přátelé?«

»Na krátko před tím, než půjdou. Svě vlastní obleky vezmou do dvojnásobných nosítek, aby je potom, než dostihnou lodi, zase vyměnili.«

Všecko bylo tak podrobně arranžováno, jakoby byl Bohumír mandarinovi sdělil své myšlenky a plány. Jednalo se jenom o to, aby byli soudruzi šťastně z vězení vyvedeni a do nosítek dopraveni. To byla ovšem hlavní věc, k jejímuž zdaru nemohl však Tong-tschi nijak přispěti, aspoň ne přímo.

Nepřímo činil však, co jen mohl. Neboť když se nyní s Degenfeldem do jídelny vrátil, zavedl rozmluvu na zajaté a popsal při této příležitosti vězení tak podrobně a důkladně, že Methusalem byl konečně orientován co nejlépe.

Asi hodinu před půlnocí odešel Tong-tschi. Pravil, že musí dnes ještě několik hodin pracovati a že musí také čekati na vrácení šatů a odznaků. Potřásl všem třem rukama co nejsrdečněji, činil zcela tak, jakoby se s nimi jenom na tuto noc loučil, obrátil se však mezi dveřmi ještě jednou a pravil pohnutým hlasem: »I lu fu sing!«

Methusalem zavedl oba do zmíněné světnice. Když Bohumír obleky spatřil, pravil: »Vždyť je tu splněno

každé přání. Tento Tong-tschi musil býti dnes vše-
vědoucí. Chtěl bych ho zlíbati anebo mu zahráti ráno
zastaveníčko na svém oboe. Jenom copy scházejí.«

»Nepotřebujeme jich, neboť nemáme obyčejné če-
pice, nýbrž klobouky do deště s kapucemi. On uva-
žoval o všem.«

»Jak se to má všechno státi?«

»Dozvíš se to později. Nyní půjdu se podívati, jak
je to v domě, kdo je ještě bdělý a čilý a kde se na-
cházejí nosítka.«

V patře hořela jenom jediná osamělá lampa. Dole
visela mezi předními a zadními dveřmi také jedna
taková. Přední dvře byly zamčeny, zadní otevřeny.
Když vyšel Degenfeld ven, spatřil nosítka. Nějaký muž
zdvihl se ze země, přistoupil blízko k němu, uklonil
se a tázal se: »Kdy poroučí vaše vysoká Hodnost, aby-
chom se vydali na cestu?«

Mluvící byl přistrojen zcela jednoduše, jako kuli.

»Víš-li, koho máte nésti?« tázal se Methusalem.

»Ano.«

»Také kam?«

»Také to.«

»Také to.«

»Nuže, kam?«

»Na loď.«

»Přímo?«

»Ne. Zastavíme jednou. Vystoupí dva vysocí
páni; mladší velitel zůstane ve svém palankinu. Potom

vrátí se oba ctihodní se třemi jinými úctu vzbuzujícími; vstoupí a bude v cestě pokračováno, až zastavíme ne- daleko lodi, abychom počkali na převléknutí a dopravili vás potom na palubu stonožky.«

»Dostals velice podrobné rozkazy. Ale kde je místo, kde máte zastaviti?«

»Na blízku věznice jsou otevřeny dvěře jednoho domu, v jehož dvoře budeme čekat.«

»Komu patří tento dům?«

»Jednomu velice oddanému sluhovi našeho mocné- ho Tong-tsiho.«

»Dobře! Za malou chvíli vyrazíme. Buďte při- praveni!«

Degenfeld vrátil se do svého pokoje, kde Bohumí- rovi vše vyložil.

Vyměnili své šaty za oba obleky, při čemž jim Richard pomáhal. Potom musil tento přinésti majete zajatých soudruhů z jejich pokojů. Pes dostal svoji tornistru a potom odebrali se dolů k nosítkám.

Tam stálo teď čtrnáct kuliů, kteří na ně čekali. Degenfeld jim poručil, aby snesli věci dolů a uložili je v dvojnásobných nosítkách. Když se tak stalo, vsedli ti tři.

Zdálo se, že kromě nich není v celém domě nikoho nebo že nikdo nebdí, tak hluboké ticho panovalo všude. Průvod dal se na pochod. Dvěře byly zticha otevřeny a zase zavřeny; potom šlo to klusem ulicí dolů.

Na ulici bylo tma. Jenom daleko v předu, kde byla ulice oddělena od nejbližší ulice mřížovou branou, vi- sela papírová lucerna, u níž stál hlídač.

»Schui ni-meo — kdo jste vy?« tázal se, když nosiči prvních nosítek, v nichž seděl Degenfeld, u brány zastavili.

Student měl svůj průvodní list pohotově a ukázal ho. Hlídač posvítil si lucernou na písmo; když spatřil první označení a potom pečeť, otevřel bránu a vrhl se na zemi, aniž by více slova řekl nebo se ptal. Mohli projíti.

Rovněž tak stalo se na konci ještě čtyř jiných ulic. Všude zaznělo Schui-ni-meu, a jakmile hlídači shlédli pas, otevřeli co nejrychleji a vrhli se potom k zemi.

Potom zahrnuli nosiči do domu, jehož dvéře byly otevřeny a postavili nosítka venku na dvoře. Degenfeld, Bohumír a Richard vystoupili. Bylo zde tak temno a ticho jako v nějakém kostele o půlnoci.

»Chtěl bych jíti s vámi,« pravil Richard. »Mně je tak úzko o vás, strýče Methusaleme.«

»Pah, úzko!« odpověděl červenomodrý. »Kdo by se tu strachoval.«

Richard ho objal, přitiskl jej k sobě a ustoupil potom tiše. Degenfeld kráčel s Bohumírem domem nazpět na ulici. Tato byla úplně tmavá. Jenom právě naproti nim prosvitovalo několik olejem napuštěných papírových oken.

»To je ve vězení,« pravil Degenfeld. »Musí tam ležeti.«

»Ano, dle popisu Tong-tschihho leží tam. Než řekněte mi přece, jak je vám okolo žaludku?«

»Asi tak, jako kdybych byl kyselé pivo pil.«

Přešli přes ulici a stáli před branou, jež vedla vysokou tlustou zdí. Nad branou visel gong, do něhož Methusalem udeřil.

»Schui-tsi — kdo tu?« tázal se někdo z vnitřku.

»Ri kuan fu — dva mandarini,« odpověděl Degenfeld.

Závora byla odstrčena a brána se malounko pootevřela. Objevilo se nejprve kopí a potom postava vojáka, jenž držel v ruce malou lucerničku.

»Lao-ye put tek lai — staří pánové sem nesmějí,« řekl.

Tu vyňali oba své mince a ukázali mu je. Ihned ustoupil stranou, aby mohli vejíti, a uklonil se až k zemi.

Z popisu, jež mu poskytl Tong-tschi, znal Degenfeld místnosti věznice. Kráčeli přes úzký dvůr a stáli nyní před vraty vlastní jednopatrové budovy, jež se dlouze v temnotě ztrácela.

Také tu musilo býti udeřeno na gong, načež zaznělo za dveřmi totéž Schui-tsi. Stráž otevřela, když dostala zmíněnou odpověď, a nechala je vejíti, když ukázali minci. Nyní nacházeli se v úzké chodbě, jež byla osvětlena dvěma lucernami.

Uprostřed chodby nacházely se dvěře v pravo a vlevo. Degenfeld věděl od Tong-tschiho, kde se zajatí nacházejí. Zaklepal vlevo.

»Schui-tsi?« zaznělo to za dveřmi. Vylíčený výjev opakoval se poznovu. Také tady stál voják, jenž měl na prsou a na zádech vyšito slovo Ping, což značí právě »vojáka«.

Když byly dvěře za nimi zase zastrčeny, tu nacházeli se v širší chodbě, do níž ústily s obou stran nízke dvěře. Tady byla lepší vězení.

Vzadu na konci chodby otevřely se nyní dvěře. Jasně světlo z vnitřku osvětlilo osobu, jež se objevila, aby se přesvědčila, kdo přichází v tak pozdní hodinu. Byl to mladý mandarin. Vědomí jeho zodpovědnosti nedalo mu spáti. Čekal, až se oba octli v dosahu jeho světla, pozoroval je nedůvěřivými zraky, uklonil se jenom nepatrně a tázal se: »Sui-tsün, kdo jste?«

Oba ukázali své mince, aniž by slovem odpověděli.

»Vejděte!«

Zavedl je do malé komnaty, v níž nacházel se stůl, židle a nízke lůžko. Na stole hořely dvě lojové svíčky, u nichž ležela rozevřená kniha. Mandarin prohlížel mince delší dobu a velice bedlivě; potom se přesvědčil, že jsou pravé. Nyní uklonil se hlouběji, tedy zdvořileji, a tázal se: »Jaké okolnosti děkuji, že mne moji vyšší bratři navštívili?«

To nebyla pořád ještě taková zdvořilost, jakou Methusalem očekával. Proto odpověděl dosti prudkým tonem: »Jste Pang-tschok-kuan tohoto domu?«

»Ano.«

»Jsou v této době ještě jiní vrchní úředníci zde přítomni?«

»Ne.«

»Byli sem dnes dopraveni dva Lamové s tlumočником?«

»Ne.«

»Myslím. Mluvíte nepravdu!«

»Nelhu. Tito lidé nejsou tím, zač se vydávají. Jeden z nich je Hollandan a druhý Němec.«

»Kterak to můžete věděti?«

»Přesvědčil jsem se. Povolal jsem tlumočníka od Scha-miena, a ten mi podal podrobné vysvětlení.«

»Mluvil s nimi?«

»Ne, neboť v tomto případě byli by si dali pozor, aby se neprozradili. Naslouchal za jejich dveřmi a jelikož mluvili hlasitě, rozuměl každému jejich slovu. Ten třetí je Číňan, který mluví také německy.«

»Ti tři mužové bydlí zde?«

Methusalem ukázal na zamčené dveře, jež vedly na straně z pokoje.

»Ano,« potvrdil mandarin.

»Otevřte! Přeji si s nimi mluvit.«

Namíste aby uposlechl, prohlížel si ho Pang-tschokkuan poznovu bedlivě a odpověděl: »Tomuto přání nemohu vyhověti.«

»Přání? O nějakém přání není ani řeči; jedná se spíše o rozkaz, jež vám uděluji.«

»Tomu musím odporovat. Nemohu váš projev vůle pokládati za nějaký rozkaz.«

»Proč ne?«

»Protože vás neznám.«

Methusalem vyňal svůj pas a ukázal jej mandarinovi, ale tak, že ho nemohl čísti, jelikož by byl z obsahu seznan, že majitel průvodního listu je cizinec.

»Znáte tuto pečeť?«

»Ano; je to pečeť syna nebes,« odpověděl mladý muž, jenž při slovech těch sice na zem nepadl, přece však poklekl. »Vy jste tedy Schün-tschi-schu-tse, důvěrník nejvyššího majestátu; skláním se před vámi.«

»Vstaňte a otevřte dvěře vězení!«

Nyní uposlechl Mandarin. Světnice, do níž mohl nyní Methusalem nahlédnouti, nebyla nikterak obyčejnou čínskou děrou pro vězně. Skytala třem osobám s dostatek prostoru a měla stůl, tři židle a rovněž tolik lůžek. Lucerna osvětlovala zbytky večere, jež nebývá ve vězení obvyklá.

Zajatí stáli uprostřed světnice napjatě naslouchající; zaslechli hovor a poznali Methusalema podle hlasu.

»Chvála Bohu, tady jsou konečně!« zvolal Turnerstick. »A to v maškarádě! Ale, nejmilejší Methusaleme, kterak přicházíte na myšlenku zaměnití svůj studentský oblek za tento kroj? Vypadáte tak směšně, že — — —«

»Ticho!« vyjel na něho červenomodrý. »Myslím dokonce, že se chcete smáti! Tím byste všecko pokazil. Tento mladý muž nesmí tušiti, že se známe. Pokládá nás za velmi vysoké úředníky. Ale jakmile začnete s důvěrnostmi, je po všem.«

»Ale — vždyť on nám nerozumí,« koktal kapitán rozpačitě

»Váš obličej a váš ton mluví zřetelněji než všechna slova. Zdá se, že nemáte ani ponětí o nebezpečí, jež vám hrozilo a ještě hrozí. Byl jste přímo lehkomyšlný a nemáte příčiny, abyste se veselil. Než k výčtkám není času. Musíme jednat. Pojdte do světnice mandarinovy! Nepustí-li vás, tedy musíme ho přemoci.«

Když to byl dopověděl, přistoupil spěšně k předním dveřím, jež vedly do chodby, aby mandarinovi odchod zamezil. Rovněž tak rychle vešli vězňově do pokoje. To stalo se tak náhle, že Pang-tschok-kuan neměl kdy, aby tomu zabránil. Stál vedle Bohumíra, za sebou měl tři vězně a před sebou Methusalema. Přehlížeje situaci ptal se zaraženým tonem: »Co to má býti? Proč smějí tito lidé sem vejíti?«

»Protože půjdou se mnou,« odpověděl Degenfeld. »Přišel jsem, abych je odvedl.«

»Tomu nepřipustím!«

»Nechcete uposlechnouti mne, Schün-tschischutseho?«

»Vás a každého jiného, nechť je jeho hodnost sebe vyšší! Ti lidé byli mi svěřeni Tong-tschim a jenom jemu samotnému je odevzdám. Ihned zavolám stráž!«

Přistoupil ke gongu vedle dveří visícímu, aby dal poplašné znamení, než Methusalem mrštil jím zpět. Tu vztýčil se hrdě neohrožený mladý muž a zvolal: »Nyní vím, na čem jsem. Vy nejste mandarin. Mluvíte řečí těchto zajatých. Jste jejich známý a chcete je osvoboditi. Přiznáte se?«

Vůči této bytosti, jež vzbuzovala úctu, nemohl se Methusalem odhodlati ke lži; byl by se musil potom za

ni stydět. Proto odpověděl: »Uhodl jste to, nemůžete však zameziti provedení mého záměru. Jste sám jediný proti pěti.«

»Mýlíte se. Potřebuji jen o pomoc zavolati a přijde stráž!«

»Ano, jediný muž, který stojí venku na chodbě; jiní vás nemohou slyšeti. A bojíme-li se zpukřelého kopí onoho muže, můžete ihned posouditi!«

Vyňal z kapsy své dva revolvery, ukázal mu je a natáhl je; Bohumír učinil totéž. Mandarin zbledl, neboť věděl dobře, že může býti slyšen jenom od nejbližší stráže. Odpor s jeho strany neskytal nejmenší naděje na úspěch. Ba, kdyby i všichni vojáci, kteří měli právě stráž, mohli sem přispěchati, byli by malomocni vůči těmto čtyřem otáčecím pistolím. Již před vědomým, neohroženým vystupováním Methusalema byli by zajisté zalezli do všech koutů. Hlavní věcí bylo však, že týž byl majitelem pasu, jež musil respektovati každý voják až po generála. Potřeboval ho jen ukázati a uposlechli jeho rozkazů, nikoli však rozkazů vězeňského úředníka. Z těchto důvodů nemohlo býti nejmenší pochybnosti o tom, že vězňové vyvážnou z Huok-tschu-fangu.

Jestliže následkem toho domníval se student, že se mandarin podrobí, tu se jen přece zmýlil. Úředník jevil velice vážnou, ba odhodlanou tvář a pravil: »Pane, vy jste dobře připraven. Nahlížím, že jsem příliš sláb, abych zabránil provedení vašeho záměru. Ale opomenul jste něčeho, s čímž jste měl počítati, totiž s osudem, jenž mne stihne, provedete-li skutečně své předsevzetí.«

»Mýlíte se. Myslil jsem na to.«

»Tedy jste se zajisté domníval, že mne snad jenom mého úřadu zbaví. Je dokonce možno, že jste předpokládal, že vyvážnu úplně bez trestu. Vždyť vám může býti zcela lhostejno, co se mi stane; vaše svědomí nepocítí výčitek.«

To znělo tak nalehavě a bylo vysloveno tonem tak vážným a truchlivým, že Methusalem byl tím pohnut. Odpověděl: »Nemyslím že vyvážnete docela bez trestu; ale pokárání nebude zajisté přes příliš přísné. Dostanete nějakou důtku.«

»Mýlíte se. Včera unikli dva zločinci; na místě nich sedí nyní ve vězení dotyčný úředník. Právě tak stane se také mně a pravím vám, že mi smysl pro čest brání, aby k tomu došlo. Nahlížím, že vám nemohu zabrániti, abyste tyto lidi osvobodil; ale abych byl potom zavřen a úřadu zbaven, tomu mohu zabrániti. Jakmile se vzdálíte, usmrtím se, a nepokládám vás za tak nesvědomité, aby vám byla lhostejnou myšlenka, že jste vrahy úředníka svých povinností dbalého.«

Bylo na něm viděti, že míní tato slova do opravdy. Degenfeld poznal, že má tu co činiti s pevnou povahou. Byl úplně přesvědčen, že si mandarin sáhne na život. To uvedlo ho ovšem do velikých rozpaků. Soudruzi měli a musili býti osvobozeni; ale měla býti jejich svoboda zaplácena smrtí tak hodného muže? To mu musilo býti zabráněno. Ale jak?

Bohumír z Bouillonu rozuměl dosti čínsky, aby mohl uhodnouti, čemu právě doslovně nerozuměl. Řekl červenomodrému: »Je mi líto toho dobrého muže. Svou hrozbu myslí jistě vážně. Nemáme-li pro něho žádného rozkazu, tedy zkuste to přece aspoň s pasem krále žebráků, jež jste dostal od Hu-tsina. Nemyslíte?«

»Ne. Tento T'eu-kuan není žádná úřední listina.«

»Ale klenotník řekl přece, že to každý bude respektovati.«

»Ano, ale anižby pak poslušnost vlastně zodpověditi mohl.«

»Přes to radím, abyste to zkusil. Udělejte mi to aspoň k vůli!«

»Pro mne! Neprospěje-li to, tedy to zajisté také neuškodí.«

Vyňal zmíněnou legitimaci, podal ji mandarinovi a pravil: »Podívejte se na tuto listinu! Snad se jí podaří odvrátiti vás od krutého vašeho úmyslu.«

Úředník sáhl po Kuanu. Když jeho oko padlo na značky, nabyl jeho obličej zcela jiného výrazu.

»T'eu-kuan!« zvolal. »A to takový, jaký dostávají jenom osoby obzvláště vyvolené! Pane, vy jste vznešený chráněnc T'eu. Nesmím se vzpírati; musím učiniti, co chcete.«

»To jste věděl již před tím, jelikož jsme měli moc vás donutiti. Nyní jedná se o to, zda-li jste ještě teď také odhodlán život si vzíti?«

»Nyní již ne, jelikož obavy, které jsem měl, pozbyly své váhy. Jaké to štěstí, že máte takovýto T'eu-kuan! Vždyť zproštuje mne vší zodpovědnosti.«

»Nemůžete mi ten Kuan zde ponechat?«

»Ne. Nahlédnete, že se nikterak nemohu odloučiti od tak důležité listiny. Je pravděpodobné, že jí budu ještě velmi často potřebovati.«

»Ale víte, kde se T'eu nyní nachází?«

»Nahlédnete, že jste poslední, jemuž to smím prozraditi.«

»O ne. Jsem první, jemuž to můžete sdělit, neboť půjdu s vámi. Já sám vyvedu tyto pány z vězení.«

»Smím uvěřiti těmto slovům?«

»Zajisté! Musím T'eua uposlechnouti. Abych však svou čest zachránil, musím dokázati, že on to byl, jemuž jsem byl po vůli. Následkem toho musím ho vyhledati, nebo některého z jeho důstojníků, abych si opatřil svědectví, jehož potřebuji, nechci-li se zřici všech svých nadějí v budoucnost.«

»Vy chcete tedy ihned s námi odtud? Teď?«

»Ano, neboť budu-li zavřen, nemohu zmíněný důkaz podati. A jelikož máte Kuan vy a nechcete ho z ruky dáti, je mi možno opatřiti si svědectví jenom s vaší pomocí.«

Mandarin shledával šaty, peníze a jiné věci, jichž potřeboval na cestu a napsal potom lístek, jenž měl zůstat na stole. Obsahoval nutnou instrukci pro zmíněného podřízeného úředníka. Potom prosil o dovolení, aby směl zavolati dva nosiče palankinů, kteří byli pro věznicí ustanoveni.

»Toho není zapotřebí,« odpověděl Methusalem. »Bylo by dokonce velmi neopatrné buditi tyto lidi a říci jim, kam jdeme. Snad by nás potom pronásledovali. Máme dvojnásobná nosítka, v nichž nacházejí se naše pušky. Tam bude zajisté ještě místo pro vás. Ale jakým způsobem chcete mne ujistiti, že nestrhnete povyk, až půjdeme městem, a nedáte nás zadržeti?«

»Pane, nejsem lhářem. Slíbil jsem vám, že půjdu s vámi a dostojím svému slovu. Než mám zde zápalné tyčinky a mohu vám dáti své Kong-theon, nejste-li s tím spokojen, že se vám zaručím svým jménem.«

»Jak se jmenujete?«

»Mé školní jméno zní Jin-tsian.«

»A vaše rodné jméno?«

»Pang.«

»Pang?« opakoval Methusalem překvapeně. »Je to možné!«

»Proč by to nemělo býti možné?«

»Protože znám jednoho, jenž má totéž jméno.«

»Pane, vždyť to není přece žádný div, protože je jenom čtyřistaosmatřicet rodných nebo rodinných jmen. Je tedy mnoho tisíc lidí, jejichž jména jsou docela stejná.«

»Ale vy jste dotyčnému velice podoben. Smím se ptáti po vašem kmeni?«

»Jmenuji se Seng-ho.«

»Opravdu? Seng-ho? Potom by mne mé tušení přece neklamalo. Řekl jste, že nevíte, kde se nacházejí vaši rodiče. Snad mohu vám podati vysvětlení. Pocházeli z provincie Kwéi-tschou?«

»Ano, tato provincie je mým domovem,« odpověděl Čiňan rychle. »Pane, proč tato otázka? Mluvíte o vysvětlení. Znáte můj kmen, mou rodinu, mé rodiče?«

»Řekněte mi dříve, nejmenoval-li se váš otec snad Ye-kin-li!«

»Ano, ano, pane! Ye-kin-li bylo jeho titulní jméno. Vy ho znáte! O nebesa, o duchu světů! Přišel jste ke mně jako nepřítel; donutil jste mne, abych jednal proti své povinnosti a nyní mluvíte o mém otci. Snad vás zrovna štěstí ke mně dovedlo. Snad byla to vůle Všemoudrosti, abych svůj úřad opustil a s vámi šel. Mluvte rychle! Znáte mého otce? Slyšel jste o něm, snad dokonce ho viděl? Žije ještě? Kde se nachází a proč nepátral po svých dětech?«

Uchopil obě ruce Methusalemovy a jeho otázky byly vysloveny s velikou spěšností. Degenfeld odpověděl hlasem, jenž chvěl se pohnutím: »Žije ještě, daleko od své vlasti, do níž se nesmí navrátiti, protože ho tu pokládají za buřiče. Ale mne vyslal, abych pátral po jeho ženě a po jeho dětech.«

»A kde, kde žije? O řekněte mi to!«

»V Německu, jež je mou vlastí.«

»Pane, vy jste jako hvězda, jež mi v temné noci zasvitla. Vracíte mi mou čest. Smím říci, že mám otce. Nejsem více člověkem, který se musí stydět, ptá-li se ho někdo po jeho předcích. Můj otec žije. On nemůže přijíti; já však půjdu k němu. Opustím Čínu a zřeknu se všech hodností, jež mne očekávají, abych mohl býti u toho, jemuž děkuji za svůj život, za své bytí.«

Pustil ruce Methusalemovy a sklesl zvolna na kolena. Vložil svůj obličej do svých rukou a hlasitě vzlykal radostí a blažeností.

Studentovi leskly se pohnutím slzy v očích. Bohumír stál tu, násilně obličej stahuje, aby opanoval své pohnutí a vybuchl, protože se mu to nechtělo po-

dařiti, zlostným hlasem: »A této dobré duši chtěl jsem vehnati kulku do těla! O Bohumíre, Bohumíre, jaké hloupé oči jsi měl! Jak jsi mohl přehlédnouti syna tvého dobrého Ye-kin-liho!«

Degenfeld položil Číňanovi ruku na rameno a pravil: »Vzpamatujte se, můj milý! Čas je nám krátce vyměřen. Počkejte ještě hodinu; potom dozvíte se všecko.«

Jeho majetek nebyl veliký, a protože mohl vzít s sebou jen to nejnútnejší, tedy nesl jenom malý balíček, který nebyl strážím nápadný. Ti tři mužové dospěli šťastně z vězení a naproti do dvora, kde očekávali je soudruzi.

Tam nenapadlo nikomu mnoho řeči vésti; jednalo se o to, aby rychle město opustili. Vyrazili ihned, když byl každý vstoupil do svých nosítek a mladý mandarin našel místo v oněch nosítkách, v nichž se nacházeli pušky.

Kdykoli dospěl průvod k zamčené bráně na ulici, byl zadržen dotýčným strážcem; tu ukázal Methusalem svůj pas a brána se otevřela. Tak minuli šťastně všechny překážky a nyní dorazili na blízko řeky.

Tu zastavili nosiči a prosili, aby vystoupili. Náčelník ukázal ke břehu, jenž se v temnotě skrýval, a pravil: »Nechť kráčejí ctihodní pánové ještě dvě stě kroků zpříma. Tu dospějí k Ts'ieu-koku, jež poznají dle toho, že hoří uprostřed jeho paluby tři modré papírové lucerny těsně vedle sebe. Ho-tschang čeká již, protože je zpraven o vašem příchodu.«

Degenfeld dal mu dobrou odměnu a kráčel potom se svými soudruhy naznačeným směrem ku předu.

Když se octli na břehu, tu spatřili množství džunek; na každé hořela lucerna. Ale na té, která ležela právě před nimi, hořely tři modré barvy. Musila to tedy býti ta pravá.

V záři světla těchto luceren seděli dva muži. Třetí opíral se o roubení paluby. Když spozoroval příchozí, naklonil se ku předu a volal na ně: »Ho-ja, ho-ja! Hing ni-meu lai?«

Ho-ja je čínské zvolání námořnické asi jako u nás známé Ahoi plavců. Následující na to otázka značí: »Chcete k nám?«

»Tsche — ano,« odpověděl Methusalem.

»Lai schang — pojdte nahoru!«

Spustil bambusový řebřík, po němž vystoupilo všech sedm na palubu. Turnerstick se protlačil ku předu, aby byl první. Když dospěl nahoru, obrátil se ihned s poklonou k muži, jenž byl Ho-tschangem džunky: »Tsching, tsching, mongsieu! Jsteng snad kapitang tétong lodi?«

Tázaný neodpověděl, protože mu nerozuměl. Proto pokračoval Turnerstick dále: »Zdá seng, že jsteng mi nerozumělang. Přicházimeng, abychom s váming je-ling. Nechteng ihned kotvy zvednouting! Musíming miting ráno město dalekong za sebou.«

Nyní odstrčil ho Degenfeld bez okolků stranou a tázal se Ho-tschanga lepší čínštinou: »Vidím, že jste nás očekával. Jsme posláni slovutným Ho-po-so. Doufáme, že se nacházíme na pravém místě?«

»Vysocí příznivci jsou od tohoto okamžiku pány a veliteli mé stonožky a všech, kteří se na ní nachá-

zejí,« odpověděl tázaný. »Očekával jsem vás a bylo mi nařízeno, abych vám sdělil, že mám vám dáti k volnému použití loď po celém toku řeky. Mám se řídit toliko vaším přáním.«

To bylo mnohem více, než Methusalem čekal. Jeden z obou mužů, kteří seděli na koberci na podlaze prostřeném, povstal, přistoupil a řekl hluboce se ukláněje: »Jsem Scheu-pi této lodi a prosím, byste mi řekli svá jména, abych vás mohl představití vysoce mocnému Yao-tschang-tiovi!«

On byl tedy setníkem nebo kapitánem, který nerozuměl pranic řízení lodi, a ten druhý, jenž zůstal pyšně seděti, byl výběrčí daní, o němž pravil Tongtschi, aby nedbali jeho láteření.

Methusalem pokládal za vhodné ihned oběma těmto mužům ukázati, že nechová úmysl býti na nich závislým. Proto odpověděl: »Jak to myslíte? My mu máme býti představeni? Kdo je vyšší, on nebo já?«

»Já, to se rozumí, já!« zvolal berní úředník, jenž všecko slyšel, a vyskočil: »Já jsem vysocectěný Yao-tschang-li Světla všech králů. Kdo může tvrditi, že je více než já?«

Šavlí řinče přistoupil blíže a vztýčil před Methusalemem svou malou, suchou postavu jak mohl nejvýše. Měl na sobě oblek čínského úředníka, měl však na své čepici jednoduchou pozlacenou kouli, znamení nejnižšího stupně mandarinského. Ale za to měl, aby vzbuzoval úctu, dvě dlouhé šavle opásány; jedna visela mu po pravé a druhá po levé straně. Vous mu nenarostl, ale za to byl jeho cop tím delší, neboť sahal mu téměř až na paty a spotřeboval na všecken způsob notnou

dávku falešných vlasů. Když mluvil, uchopil šavle a tloukl jimi o podlahu, tak že řinčely.

Tu přistoupil k němu Jin-tsian a osopil se na něho: »Mlč! Co jsi proti nám? Komár, jež mohu prstem rozmáčknouti! Což nevidíš, že nosím modrou kouli? A tento vysoceurozený pán, k němuž jsi se obrátil svými pitomými slovy, jenom z milosti neukazuje drahocenný červený kámen, jež je oprávněn nositi. Dej si ukázati, že má Kuan Syna nebes a padni před ním na kolena!«

Výběřčí se zhroutil, jakoby ho byl někdo stlačil. Poklekl skutečně před Degenfeldem, sklonil svou hlavu téměř až k zemi a prosil: »Promiňte, jasný veliteli, že jsem nevěděl, jakého stupně znamením je váš mi neznámý oblek. Jsem nejnepatrnějším z vašich otroků a jsem hotov vyplniti okamžitě všecky vaše rozkazy!«

Degenfeld nechal ho klečeti aniž by si ho dále všiml, a obrátil se k Ho-tschangovi, aby mu dal rozkaz k nejrychlejšímu započetí plavby. Vše bylo již k tomu připraveno; kotvy byly již zdviženy a džunku spojovalo se břehem jediné lano. Toto bylo svinuto a ihned sunulo se plavidlo za šumotu úderů vesel do středu řeky. Tam zavěsily se plachty a příznivý vítr hnal loď proti proudu.

Rozkazy k tomu potřebné uděloval Ho-tschang. Scheu-piho nebylo ani viděti a také mocný výběřčí daní zdá se, že zmizel.

Nyní vykázal Ho-tschang svým pasažerům kajuty pro ně určené. Tyto byly skvostně zařízeny a určeny toliko pro vojenské mandariny, kteří příležitostně používali stonožky ke svým služebním cestám.

KAPITOLA PATNÁCTÁ.

Po vodě a po zemi do Hu-nanu.

Pod palubou byl prostor pro veslaře, jichž sedělo po každé straně čtyřicet. Dvě osoby náležely k jednomu veslu, jež měly značnou délku a hnaly loď dosti rychle proti proudu, při čemž byly podporovány příznivým větrem.

Nyní ptali se Methusalema, přeje-li si, aby byla slavnostní večeře přinesena do jeho kajuty anebo má-li se prostříti na palubě. Dal přednost poslednějšímu, jelikož noc byla velice vlažná. Když sdělil ostatním, že je chtějí večeří poctíti, zvolal tlustý: »Dat is goed; dat is hemelsch! Ik heb honger; ik moet eten. Gij ook, mijnheer Turnerstick — to je dobře; to je nebeské! Mám hlad; musím jísti. Vy také, pane Turnersticku?«

»Ano,« odpověděl tázaný. »Člověk musí umět jísti v kteroukoli dobu a po námaze, již máme za sebou, je posilnění obzvláště žádoucí.«

»Musím vám sděliti velice radostnou udalost,« začal Methusalem.

»Radostnou udalost? Jakou?« tázal se kapitán.

»Seznámili jsme se s mužem, o němž se domnívám, že je spřízněn s naším dobrým Liang-ssim?«

»Se mnou?« vpadl Číňan kvapně.

»Ano, s vámi.«

»Kdo je to?«

»Zde náš statečný mandarin, který nejenom že svolil k vašemu osvobození, nýbrž také se odhodlal doprovázeti nás až do Německa.«

»Do — Ně — mecka?« tázal se Liang-ssi, udiveně slova protahuje. »Proč — pak?«

Jeho pohled bloudil pátravě mezi Methusalemem a mandarinem.

»Zeptejte se ho sám,« odpověděl první. »Zeptejte se ho nejprve na jeho jméno!«

Mandarin nerozuměl německým slovům, tušil však přece, že se mluví o něm, protože všichni na něho své zraky upírali. Když se ho Liang-ssi optal, řekl své jméno. Když tázající se je zaslechl, ustoupil na dva, tři kroky a zvolal: »Jin-tsian! A já se jmenuji Liang-ssi.«

»Liang-ssi!« vyrazil ze sebe mandarin. »Tak se jmenoval můj bratr, jehož jsem ztratil.«

Po několik vteřin upírali na sebe pátravé zraky; potom spěchali k sobě a spočinuli si v náručí.

»Co je to?« tázal se Turnerstick. »Proč se objímají?«

»Jsou bratři,« odpověděl Degenfeld. »Objevil jsem, že mandarin je druhým synem našeho Ye-kin-liho.«

Tato slova vyvolala nejradostnější překvapení. Všichni tlačili se k bratřím, kteří plakali radostí a z náručí se pustit nechtěli. Zazněly jim vstříc nejsrdečnější gratulace v německé, hollandské a čínské řeči. Přátelé byli téměř tak nadšeni jako bratři sami. Bohumír objal je svýma dlouhýma pažema, přivinul je pevně k sobě a zvolal: »Pojďte na má cituplná ňadra, vy synové milovaného Středu. Jsem pohnut. Cítím se býti vaší láskyplnou vychovatelkou a musím míti účastenství na vaší blaženosti. Pojďte, mijnheer a popadněte ty hochy s druhé strany! Co se šťastně shledalo, musí býti objímáno.«

»Ano,« odpověděl tlustý, natahuje na druhé straně své paže kolem bratří, což se mu však pro jeho objemnost nechtělo dobře zdařiti, »ook ik ben gelukkig; ook mij zwelt de borst; ook ik moet mijne armen om zij wringen. Ik moet mij nagenoeg snuiten, zoo oneindelijk ben ik gevoelig — také já jsem šťasten; také mně nadouvají se prsa; také já musím je obejmouti. Musím se skoro vysmrkati, tak jsem pohnut!«

Slzy nejradostnějšího soucitu tekly mu v jasných kapkách po tlustých tvářích.

Methusalem jakožto vlastní tvůrce tohoto štěstí stál s Richardem opodál a pohlížel tiše na výjev, až bratři k němu přistoupili, aby mu poděkovali. Oba byli zvědaví seznati jeden od druhého, co zažili, než nebylo času k takovéto zábavě, protože Ho-tschang dal právě oznámiti, že večeře je hotova. Byla to na oslavu shledání skutečná radostná hostina.

Paluba byla četnými lucernami osvětlena přímo slavnostně. Kolem improvisované tabule bylo jenom

osm míst. Ho-tschang prosil o dovolení, aby směl k nim zasednouti, aby mohl lépe řídit obsluhu svých vzácných hostů. Velitel lodi a výběrčí nedali se viděti. Bylo jim nevolno.

Mezitím co jedli, byly kajuty upraveny ku spaní. Hosté potřebovali odpočinku. Brzy pronikalo na palubu chrápání mijnheerovo jako vzdychání a úpění celého zástupu umírajících. Jenom dva zůstali čilí, oba bratři, kteří seděli v malé, zvláštní kabině a své příhody si na vzájem vypravovali.

Ráno byli Methusalem a Richard Stein nejdříve vzhůru. Když vystoupili na palubu, pozdravil je Ho-tschang s velikou uctivostí. Zavedl je ke stolu, kde jim byl čaj předložen.

Stonožka opustila za doby noční hlavní řeku a zahнула do Pe-kiangu, řeky Severní, protože její tok téměř přímou čarou směřuje od severu k jihu.

Ještě během snídane objevil se výběrčí daní. Chtěl původně do Jug-te a dále, prohlásil však, že musí zde vystoupiti, aby mohl jíti do Se-hoei. Ale vlastní příčina byla ta, že nebylo mu na lodi více volno a proto hleděl raději jiný dopravní prostředek najíti. Loď přistála k vůli němu u malého místa, kde se poroučel, hluboce se ukláněje.

Pátého dne k večeru dorazili do Schao-tscheu, města druhého řádu, jež leží na jižním úpatí pohoří Nan-lingu, tam, kde toto pohoří přechází v Ta-yü-ling. Odtud nebyla řeka pro stonožku dále splavná i musili tudíž džunku opustiti.

Po celou cestu bylo s nimi jednáno co nejuctivěji a strava byla výtečná. Cestující chtěli se tudíž odvdě-

čiti a nabídlí Ho-tschangovi přiměřený peněžitý dar. Ale on jej zamítl, odvoláváje se při tom na přísný rozkaz Ho-po-sa, že nesmí žádného daru přijati. Ujišťoval, že Ho-po-so ho již předem bohatě odměnil a tak rozdělil tedy Methusalem peníze mezi námořníky, vojáky a veslaře. Ačkoliv připadla na každého z nich dle našich pojmů pouhá maličkost, byli tito skromní lidé z tohoto neočekávaného Kom-tscha (zpropitného) tak potěšeni, že se tísnili k dárci, aby mu políbili lem jeho studentského kabátu.

Methusalem vyptal se po nejvyšším úředníku města. Byl to mandarin páté třídy, do níž náležejí starostové měst druhého řádu, císařští dvorní lékaři, císařští astronomové a všichni úředníci, kteří jsou oprávněni nositi na čepici křišťálovou kouli. Chtěl se dáti k němu přímo donésti a najal za tím účelem potřebný počet nosítek.

Nosiči zastavili před budovou, paláci podobnou, než cestující nevystoupili. Jelikož měl Methusalem zvláštní císařský Kuan, nesrovnávalo se s jeho hodností, aby mandarína vyhledal. Liang-ssi byl pověřen, aby se k němu odebral a oznámil mu příchod tak vysokých hostí. Vzal s sebou Kuan, aby jej ukázal mandarinovi.

Šťastnou náhodou našel ho doma. Přichvátal, aby ohlášené uvítal s poníženou zdvořilostí a odevzdal jim svůj dům k volnému použití.

Ale kterak užasl, když vystoupili z palankinů! Člověk přistrojený tak jako Methusalem zdál se mu býti skutečným divem světa. Vytáhl obočí tak vysoko, že zmizelo úplně pod okrajem jeho čepice a jeho svaly v obličejí jaly se pracovati přímo nevyslovitelně. Bylo

na něm viděti, že by byl úžasem hlasitě vzkřikl, kdyby to bylo slučitelno s povinnou uctivostí.

Rovněž tak vedlo se četnému služebnictvu, jež se objevilo zároveň s ním, nyní za ním stálo a s hlavami hluboce k zemi skloněnými si tiché poznámky šepotalo.

»No,« mínil Bohumír po německu, »ti jsou nad námi úplně zkoprnělí. Mám snad zapáliti dýmku, velectěný Methusaleme? Nacpána je.«

»Ano, zapalte ji,« odpověděl tázaný. »Je to sice proti zdejším mravům, ale to právě může jenom zvýšiti úctu, již si přejeme.«

Bohumír zapálil a Methusalem vzal špičku do úst a dýmal ze vší síly. Teprve potom, když dýmka byla již v »tahu«, odpověděl důstojným způsobem na uvítací řeč mandarinovu.

Novofundlandčan porozuměl mandarinovi. Obrátil se a prošel dveřmi do velikého pokoje, jenž zdál se sloužiti za přijímací sál, rozhlédl se tam krátce a natáhl se potom pohodlně na nějaký polštářovaný kus nábytku, pohovce podobný, který byl potažen žlutým hedvábím. Kdyby se to bylo stalo doma, byl by dostal na všechn způsob několik ran. Ale zde nezakročil Degenfeld, jakoby toho ani nezpozoroval. Kráčel spíše k podobnému polštáři, jichž tu stálo více kolkolem, a usadil se na něm majestátně, kdežto Bohumír postavil se za něj jako věrný štíto- a dýmkonoš.

Ostatní vyhledali si podobná místa, tak že mandarin byl jediný, který zůstal státi. Tvářil se tak zaraženě, tak že jeho hosté musili se přemáhati, aby zůstali vážnými. Než přemohl své rozpaky dosti dobře a tával se potom, co poroučejí jasní pánové.

Degenfeld vypustil kotouč dýmu a odpověděl potom: »Chceme jít za hranice do provincie Hu-nanu a budeme bydlet zde u vás, než si všechno potřebné k další cestě opatříme. Doufám, že budu moci potom oznámiti, že jsme vám byli vítáni!«

Velice pravděpodobně bylo tomu právě naopak, než úředník odpověděl nejzávažnějším tonem hluboce se při tom ukláněje: »Má nehodnost řekla již, že dávám sebe a svůj dům poroučejícím pánům k volnému použití. Každý jejich rozkaz bude tak rychle proveden, jakoby byl splynul s mých vlastních rtů.

»Tak vysocí pánové mají volbu mezi koňmi nebo palankiny. Opatřím vše potřebné, dám vám dobré průvodce a nařídím statečnému Tsing-wei-ovi (nadporučíkovi), aby ctihodné příznivce doprovázel a chránil až dospějí za hranice a tam jiný ochranný průvod dostanou.«

»Takový vojenský doprovod odpovídá ovšem našemu stavu, než přece bych rád věděl, je-li to také zapotřebí, nehledě k naší hodnosti.«

»Zajisté ne. Ale včera bylo mi oznámeno, že z Kwèi-tschou-u přišli do Hu-nanu Kuei-tse-ové (mohamedánští povstalci). Ačkoliv nevěřím, že by se odvážili až k hranicím naší provincie, pokládám přece za dobré, aby se každý, kdo chce jít do Hu-nanu, zbraněmi opatřil.«

»Nebojím se těchto Kuei-tse-ů, než ať nás vaši vojáci doprovodí. Mnoho-li času potřebujete abyste nám dobré koně opatřil?«

»To se může státi ihned, chtějí-li pánové, předky oplývající, ještě dnes vytrhnouti. Také o potraviny a všecko ostatní se okamžitě postarám.«

Řekl to tak rychle, že bylo patrno, jak nesmírně rád by byl viděl brzký odchod svých hostí. Než Degenfeld mínil: »Není zapotřebí takového spěchu. Dnes neodcestujeme, než zítra ráno bych rád vyrazil, může-li býti do té doby vše opatřeno.«

»Má se státi, vznešený pane. Dám hned ráno potřebné jezdecké koně a také soumary šlechtným velitelům předvésti. A již dnes má býti opatřeno vše ostatní, čehož bude ještě třeba. Přejí si majitelé dlouhého rodokmenu společně jísti, nebo má býti jídlo předloženo každému jednotlivému potomku zvláště?«

»Zůstaneme pohromadě, dokud se neodebereme na lože.«

»Dám tedy blahovolným pánům vykázati jejich pokoje. Potom mohou se shromážditi v jídelně.«

Odstranil se kráčeje po zpátku až ke dveřím, a zmizel potom, když se byl dříve uklonil každému jednotlivci a také psovi. Za několik okamžiků vešlo sem tolik sluhů, kolik tu bylo hostí; každý z nich měl nařízeno, aby hostu jeho pokoj vykázal.

Methusalema dovedl do komnaty skutečně skvostně zařízené, jež byla zajisté určena jenom pro hosty velice vznešené. Nacházela se tu jenom jedna postel, ale brzy přinesli dva služební duchové ještě druhou postel, ve které nespal dosud ještě žádný obyčejný muž. Na otázku, pro koho je určena, prohlásil jeden z nich: »Ohonem vrtící praděd má v ní spáti, aby si nemohl stěžovati na pána domu.«

Ti dobří lidé namáhali se všemožně, opsati urážející slova Dschia Kiuen, jež znamenají psa, aby tak prokázali svou úctu majiteli dvou párů noh a ohonu. Degenfeld přijímal všecko, jakoby se to rozumělo samo sebou. Vždyť jemu to nikterak neškodilo, jestliže se jeho miláčku naskytla jednou příležitost vyspat se v dobré čínské posteli.

Když mu přinesli jeho pušku, řekli mu, kde se nachází jídelna. Spozoroval, že vykázali jemu a jeho soudruhům řadu pokojů vedle sebe ležících. Šel, aby je vyhledal, a našel je u kapitána. Chtěli raději býti pohromadě. Každý z nich měl v ústech hořící dýmku a na stole stála veliká porcelánová miska, plná tabáku. Na otázku Methusalemovu vysvětloval Turnerstick: »Což myslíte, že můžete zde jenom vy kouřiti? Jsme odhodláni učiniti totéž. Bohužel nebylo mi porozuměno, když jsem od služebné stvůry tabák žádal. Zdá se, že se tu mluví hroznou čínštinou; ale Liang-ssi jí konečně přece vpravil, co vlastně chceme. Jak se vám líbí v tomto domě?«

»Zcela dobře, ačkoliv nejsme právě velice vítáni, což nemohu ovšem mandarinovi ve zlé vykládati.«

»Pah! Trávíme zde na útraty císaře, což se mi ovšem ještě nikdy nepříhodilo. Nejvíce těším se na zítřek. Mohu vám říci, že jsem náruživý jezdec. Proto byl jsem nesmírně nadšen, když jste objednal koně. Také ostatní dovedou na koni jeti; jenom náš mijnheer nezdá se s tím býti srozuměn.«

»Proč pak ne, mijnheer van Aardappelenbosch?«

Tlustý sepial ruce na břicho, vrhl k nebi pohled o smilování prosící a odpověděl: »In gevalle dat ik ruiten

moet, zoo sterf ik op het oogenblik — musím-li jeti na koni, tu zemru okamžitě.«

»Proč pak?«

»Omdat ik niet ruiten kann — protože neumím jezdit.«

»Pah! Naučíte se tomu!«

»Ik? Mijn God een Heer! Ik ben een oongelukkige nijlpaard — já? Můj bože a pane! Já jsem nešťastný hroch!«

»Nesmysl! Sednete si do sedla, vstrčíte nohy do střemenů a necháte koně běžeti.«

»Owee! Indien ik het paard loopen laat, zoo leg ik straks onden op der moeder aarde — o běda! Nechám-li koně běžeti, tu ležím ihned dole na matce zemi!«

»Musíte to aspoň zkusiti.«

»Neen! Ik dank zeer! Ik wil niet onden zitten — Ne! Děkuji pěkně! Nechci dole seděti!«

»Povídám vám však, že zdejší koně nejsou žádní arabští běhouni!«

»Eu gesteld dat zij nijlpaarden zijn, ik kan niet ruiten, en ik wil niet ruiten, noch te paard — i kdyby to byli hrochové, neumím jezdit, ani pěšky, ani na koni!«

Při tom zůstalo. Když také ostatní na něho nahlali, aby učinil aspoň pokus, zvolal velice rozzloben: »Hond deu mond! Geen mensch brengt mij opdeen paard. Ik wil niet mijne armen, mijne beenen en mijn nek breken. Ik ben Mijnheer Willem van Aardappelen-

bosch en ruit van ambtswege op geenen paard, op geenen appe, opp geenen olifant en ook op geenen ovievaar; ik ruit op geenen dier, nitgenomen op mijne mui- len of op mijne laarzen — držte hubu! Nikdo nedo- stane mne na koně! Nechci polámati své paže, své nohy a svůj vaz. Jsem mijnheer Willem van Aardappe- lenbosch a nejezdím ze zásady ani na koni, ani na opi- ci, ani na slonu a také ne na čápovi; nejezdím na žá- dném zvířeti, vyjímaje mé trepky a mé boty!»

Při tom šerموval pažemi tak energicky kolem se- be, že musil každý poznati, že míní to vážně svými slovy. Při tom leskly se těžké kapky potu na jeho čele, vyvolané pouhou myšlenkou, že by měl na koni jeti.

»Nuže dobře, tedy musíte se dáti nésti,« pravil Degenfeld.

Ještě byli všichni pohromadě, když vešel sluha a podal každému lístek půl lokte široký a dva lokte dlou- hý, jenž obsahoval pozvání k večeři. Těchto lístků používalo se potom jako ubrousků.

Když vstoupili do jídelny, byli uvítáni mandarinem, který byl slavnostně oděn. Každému vykázal jeho místo. Pro sedm hostů bylo osm židlí. Na osmé ne- usadil se snad domácí pán, nýbrž postavil se u stěny sálu, aby řídil služebnictvo, jež bylo hostům přiděleno.

Když se všichni posadili, ukázal mandarin na psa a pravil: »Neposadí se také tento praotec? Vždyť je pro něho přichystána židle.«

Degenfeld namáhal se, aby zůstal vážným. Poky- nul Novofundlandanu a tento vyskočil ihned na prázdnou židli a prohlížel písemné pozvání, jež jeho

sluha před něho předložil. To vypadalo tak směšně, že se Turnerstick chtěl dáti do smíchu, což mu však Methusalem několika slovy zakázal.

Že byl mijnheer s jídlem velice spokojen, rozumělo se samo sebou. Brzy chrápal právě tak hlasitě jako na stonožce.

Novofundlandčan neměl dosud nikdy takového lůžka jako dnes. Pohlížel na svého pána nesmírně udiveně, když ho tento do postele komandoval, nemeškal však rozkazu uposlechnouti.

Bylo ještě záhy z rána, když Bohumír přišel, aby svého pána vzbudil. Oznamoval, že se dole na dvoře nachází zajisté asi tucet koní, jež mandarin obstaral pro své hosty, aby je viděl co nejdříve odjížděti.

V jídelně vypili čaj a potom objevil se domácí pán žádaje »pány s dlouhými rodokmeny«, aby se odebrali na dvůr. Degenfeld napočítal tam patnáct koní. Šest bylo jich určeno k jízdě a dva k nešení palankinu pro mijnheera. Na ostatní měl se naložiti náklad.

Degenfeld prohlížel jíздеcké koně. Byla to malá, ohydná zvířata, jež se však později ukázala velice čilými a vytrvalými. Uzdy ušly, sedla měla však nepohodlný tvar a střemeny byly těžké a neohrabané. Než tomu nedalo se odpomoci.

Potom zavedl mandarin své hosty před dům, kde čekal nadporučík s dvaceti jízdnyými vojáky. Měl na prsou soukenný štít, na němž byla postava válečného tigra, jeho vzezření nebylo však ani dost málo tigrovité. Byl malý, nuzné postavy a seděl na koníčku rovněž tak nuzném, jenž měl kučeravou srst jako pudl.

Tím mohutnější byl však tesák, jenž mu visel po boku. Vpravo a vlevo vyčuhovaly mu z kapes dvě obrovské pistole, o nichž dalo se však souditi, že mají chvalitěbnou vlastnost právě tehdy nespustiti, kdy mělo býti vystřeleno.

Zrovna tak nerytířské vzezření měli jeho jezdci. Byli různě oděni a různě ozbrojeni. Jeden z nich držel dlouhé kopí a druhý pušku v ruce, jejíž hlaveň byla ztočena jako vývrtka. Třetí měl vražednou zbraň, o níž nedalo se říci, je-li to samostříl nebo past na myši. Čtvrtý měl palici, ze které zrezavělé špičky hřebíků naivně vykukovaly. Pátý měl luk bez šípů a šestý toulec bez luku. Podobným způsobem byli také ostatní vyzbrojeni. Nejválečnější na nich byly martialní obličej, jež ukazovali a nápis, který měli všichni na zádech. Tam bylo totiž napsáno »Ping«, to jest »Voják.«

»Všichni vrchní i spodní bohové! Co je to za lidi?« tázal se Bohumír.

»Vojáci, jízda,« odpověděl Methusalem.

»A ti mají jít s námi?«

»Ovšem.«

»Proč pak?«

»Aby nás chránili.«

»Tomu nevěřím.«

»K čemu tedy?«

»Dívám-li se tak na ně, tu se mi zdá, že chtějí s námi, aby ne oni nás, nýbrž abychom my je chránili. Ne?«

»Poslednější je arci pravděpodobnější než první.«

»A co znamená to bavlněné písmo na jejich zadních frontách?«

»Voják.«

Po krátké snídani odebrali se do dvora, aby vyrazili. Nebylo třeba zapraviti účet. Také zpropitné odpadlo, jelikož nemůže vysocepostavenému Číňanu ani napadnouti, aby odměňoval služby, na něž má právo dle své hodnosti. Kuan měl dokonce i ten příjemný účinek, že nebylo třeba platiti ani za koně, ani za vojenský průvod nebo za potraviny, jež si vzali s sebou na cestu.

Kromě tlustého seděli všichni již dříve v sedle. Richard doprovázel často strýce Methusalema do jízdárny, kde podnikl malou projížďku. Nebylo tedy obavy, že by se někdo z nich blamoval před obyvateli Schao-tscheu.

Nosítka byla upevněna na dvou koních způsobem Degenfeldem naznačeným. Tlustý vstoupil a Bohumír zapálil dýmku. Potom dala se tlupa na pochod, doprovázena mandarinem stále hluboce se uklánějícím až před vrata, při čemž mu jeho podřízení horlivě sekundovali.

Venku stálo ohromné množství lidí. Příchod cizinců nezpůsobil velikou pozornost, protože se o něm nevědělo. Ale mezitím rozeslo se, že zavítali k přednostovi města vznešení mandarini z dalekého dílu světa a že dnes dopoledne zase odcestují. Tato zpráva vylákala všecky obyvatele z jejich domů a nyní tísnili se, hlava na hlavě, aby ukojili svou zvědavost.

Napřed jel nadporučík, provázen svými desíti hrdinami, kteří zuřivě kolem sebe pohlíželi. Potom následoval Novofundlandčan, který kráčel tak pyšně a jistě, jakoby takovéto triumfální pochody byly pro něho všední věci. Nyní přišel Methusalem na koni, pušku na rameně a špičku dýmky v ústech, z níž pouštěl husté kotouče dýmu, za ním ovšem Bohumír s dýmkou a s fagottem. Za ním následoval Turnerstick s vějířem široce rozevřeným, vedle něho Richard Stein, jenž pohlížel jasně a vesele na zevlující množství. Na to byla viděti nosítka. Oba koně, kteří je nesli, vedli dva policisté. Po pravé straně palankinu kráčel třetí policista, jenž nesl rozevřený deštník tlustého jakožto znamení vysoké důstojnosti jeho majitele, neboť čím větší je v Číně vějíř a deštník, tím vznešenější je jeho pán. Po levé straně vyhlížel z nosítek tučný obličej mijnheerův se skotskou čepicí. Jelikož zamítl sedlo, chtěl aspoň tímto způsobem přesvědčiti množství o svém bytí a přijímatí jeho pocty. Jeho tučné tváře a okolnost, že je nešen, vyvolaly také skutečně přesvědčení, že je nejvznešenější z cizích mandarinů. Proto klonili se často hlavě, jediné viditelné části pána s dlouhým rodokmenem, což opětoval mijnheer s nesmírnou blahosklonností a přívětivým usmíváním. Za nosítky jeli oba bratři Liang-ssi a Jin-tsian, kteří vzbuzovali arci malou pozornost a konec průvodu tvořilo ostatních deset jezdců, za nimiž se množství zase srazilo, aby se tlačilo za cizinci.

Mnoho obyvatelů města provázelo je ještě notný kus cesty, až se konečně přece přesvědčili, že cizinci jsou zrovna tací lidé jako oni.

Silnice stoupala brzy po příkrém břehu, brzy klesala do stejné výše s řekou. Byla dobře založena a

dosti dobře udržována. Čínská vláda věnuje sice větší pozornost průplavům než pevným cestám, než přes to přese všechno není tam nedostatek dobrých silnic. Často jsou založeny velice směle, a překážky, které způsobují řeky, údolí a propasti, překonávají mosty a viadukty, jež přežily staletí a jež by vzbudily obdiv i proslulého evropského architekta, pováží-li se, že tyto stavby byly provedeny v době, kdy u nás nikdo by se byl neodvážil tak směle cesty založiti.

V pravidelných vzdálenostech byly zřízeny domy k odpočinku, jež jsou udržovány na útraty státu, poskytují útulek každému, obzvláště však bývají používány cestujícími úředníky.

Na blízku každé této budovy stojí na místě do očí bijícím tři bílé, kamenné sloupy, aby cestujícího již z dále upozornily na dům, v němž možno odpočinouti. Tyto kameny podobají se našim milníkům, neobsahují však žádné označení vzdálenosti; tato bývá vyznačena na prknech, jež jsou upevněna na kůlech.

V poledne dostihli místa, kde se jedno rameno řeky uhybá vpravo do Schi-hingu a druhé vlevo do Schin-hoa. Cestující jeli podél poslednějšího, aniž se zeptali důstojníka, je-li to správný směr.

Nyní stávala se krajina pořád hornatější. Až dosud byly hory až po temeno pokryty poli; nyní objevovala se také zalesněná temena, znamená to, že se blížili vlastnímu pohoří Nan-kingskému.

Když bylo z jedné shora zmíněné tabulky vidno, že Schin-hoa je již jenom čtyřicet Li vzdáleno, zastavil Methusalem u nejbližšího zájezdního hostince. Hostinský, tlustý, špinavě vypadající Číňan, vyšel, aby uvítal

příchozí. Jeho obličej nebyl právě přívětivý. Patrně nabyt zkušenosti, že čínští vojáci nejsou hosté, na nichž se dá mnoho vydělati. Ale jakmile spatřil cize ustrojené pány, nabyly jeho tahy výrazu docela jiného. Rozevřel ústa, rovněž tak malá šikmá očka, jak jen mohl, a zíral ustrnule na muže, jakoby byl rozumu pozbyl.

Bohumír seskočil s koně, přidržel mu fagott u ucha a vyloudil z něho tak strašlivý trilek, že hostinský hrůzou hlasitý výkřik ze sebe vyrazil a na útěk se dal, aby zmizel za rohem domu.

»Tak!« smál se cídič. »Toho jsem poučil, že není nikdy radno čuměti na vznešné panstvo s otevřenou hubou. Šťastně jsme se ho zbavili. Oddejme se nyní veselí!«

Budova obsahovala dvě oddělení různé velikosti. Menší byla patrně určena pro hostinského, větší pro hosty. Když byl Bohumír zvědavě nahlédl do první místnosti, odskočil rychle a zvolal: »Fuj pavouku! Od této madam nechtěl bych jísti!«

»Kterak to?« tázal se Turnerstick.

»Matka rodiny posadila se vedle kouřícího hrnce s převařeným sádlem a držela mladou lady na svém klíně, s jejíž hlavou činila právě totéž, co opice jedna druhé z lásky tak často činívají. Obraťme se s hrůzou na druhou stranu!«

Tam bylo viděti veliký, pustý prostor, v němž stál toliko stůl a dvě lavice. Za malou chvíli vypadalo to tu útulněji. Protože měl nastati delší odpočinek, nezůstali vojáci pozadu. Přinesli pokrývky a šátky, aby je rozprostřeli po stole a po lavicích. Několik ro-

hožek položili na zem a potom přinesli zásoby potravin, jež rozděloval Methusalem.

Nyní šlo to zase ku předu, pořád hlouběji do hor. Brzy vedla silnice hlubokými, úzkými, temnými rozsedlinami, brzy stoupala zase příkrými serpentínami k jasné výši, odkud rozevírala se vyhlídka na nové hlubiny.

Cestující pobízeli nyní koně co nejvíce, aby ještě před nocí k cíli dospěli. Vojáci byli nuceni rovněž rychle je následovati. Cesta byla liduprázdná. Žádný cestující je nepotkal. Tu a onde objevil se nějaký dům anebo osamělá usedlost, jejíž obyvatelé vyběhli zvědavě před vrata, a polo užaslí, polo polekaní zase odběhli, když spatřili cizokrajné jezdce.

Tak uplynulo odpoledne a nastával večer, když dospěli na poslední výšinu, se které bylo viděti město Schin-hoa, rozkládající se na břehu zúžené řeky. — Degenfeld nařídil důstojníkovi, aby jel napřed a oznámil nejvyššímu mandarínovi ve městě příchod majitele císařského Kuanu, kteréhožto rozkazu bylo rychle uposlechnuto.

Nyní šlo to zvolna dolů. Slunce zmizelo již za skalními stěnami a výšiny vrhaly delší a delší stíny do údolí. Když dospěli jezdci dna údolí, spatřili účinky poselství, jež svěřil Degenfeld nadporučíkovi. Tento oznámil nepochybně novinku hlasitě na ulici, neboť přicházelo jim husté množství lidu vstříc, jež se rozestavilo po obou stranách cesty.

Aby rychleji unikli těmto zevlounům, stiskli ostruhami koně a tryskem uháněli k městské bráně. Tam očekával je důstojník, aby je dovedl k obydlí manda-

rinovu, kam tvořili obyvatelé špalír. A přece bylo již tma, že bylo viděti sotva na několik kroků před sebe. Lucerny nesměly však býti dosud rozsvíceny, jelikož nebylo ještě k tomu dáno znamení.

Právě jako včera byly cestujícím pokoje vyká-
zány. Tlustého musili odnésti do jeho pokoje, kde ho
uložili do postele. Všecko dal s sebou dělati, aniž by
byl jenom oči otevřel.

Vzhledem k všeobecné únavě objednal Degenfeld
večeři na pozdější hodinu než včera. Každý chtěl si
dříve trochu odpočinouti a tak se stalo, že se nikdo o
mijnheera nestaral. Vždyť ho znali a věděli tedy, že
to s umřením nemíní vážně.

Když byli potom všichni k večeři vyzváni, shledali
se v pokoji k tomu ustanoveném. Chyběl jenom
Aardappelenbosch i šel tedy Bohumír pro něho. Ležel
ještě na posteli se zavřenýma očima jako dříve.

»Mijnheer, spíte?« tázal se cídič.

Žádná odpověď.

»Mijnheer, probuďte se!« prosil Bohumír, cloumaje
jím.

»Ik ben gestorven — umřel jsem,« odpověděl
Hollandan žalostným tonem.

»Jste skutečně mrtev?«

»Ja, op mijn woord — ano, na mou čest!«

»Tedy musíme vás pohřbíti?«

»Ja, ik moet in de aard geleid worden — ano, mu-
síte mne uložiti do země.«

»Škoda, přeškoda! Právě teď, kdy máme paštiky z jater a rýžový pudding!«

»Játrové paštiky a rýžový pudding?« křičel tlustý a v témže okamžiku stál jako svíčka zpříma uprostřed světlice.

»Ano, jídlo je přinešeno.«

»Het avondeten? Ik ga met; ik ga soedig net — večeře? Jdu s vámi; jdu rychle s vámi!«

Uchopil Bohumíra za rameno a vlekl ho spěšně ze dveří, ačkoli se jeho zdřevěnělé nohy takovému spěchu vzpíraly. Tak se stalo, že se duše tlustého ze »záhro-bí« zase vrátila a tento zázrak, toto vzkříšení mrtvého způsobila dvě jednoduchá, ale velice delikátní slova — paštika a pudding.

Druhého rána budil Bohumír zase. Nadporučík obstaral zatím výměnu včerejších koní za čerstvé, a Degenfeld vybral pro mijnheera silného valacha, jehož stáří dalo tušiti, že nebude tropiti již žádné mladické kousky. Posadili Aardappelenboscha do sedla a potom vodili koně po dvoře několikrát sem a tam. Ale on seděl nahoře tak děsně, že nemohl se takhle před lidmi objeviti; proto bylo usnešeno poslati ho napřed v no-sítkách.

Když se tak bylo stalo, vyrazila společnost pro-vázena přáním mandarína, který byl rád, že je prost tak vznešených hostů a zase pánem svého domu.

Cesta stoupala hned krátce za městem příkře vzhů-ru; a sotva že urazili několik set kroků, potkali vra-cející se nosiče palankinu, kteří dle daného rozkazu slo-žili mijnheera o kousek cesty dále uprostřed silnice. Měl

roztažený deštník a pušky křížem na zádech, na nichž visela torba. Neobsahovala dávno již různé druhy thé, a přece zacházel s ní s nevýslovnou pečlivostí, jakoby se v ní nacházely nenahraditelné skvosty.

»Ik heb alreeds langs geroepen en gepepen,« křičel na ně zdaleka. »Maakt snelst! Ik will ruiten — již dávno jsem volal a pískal. Dělejte rychle! Chci jeti.«

»Je dobře, jenom trpělivost!« odpověděl Bohumír. »Dostanete se záhy do sedla a snad ještě rychleji zase dolů.«

Zastavili u tlustého a snažili se dostat ho na koně, což nebylo lehkou úlohou při jeho váze a jeho neobratnosti.

Konečně seděl nahoře, ale jak! Methusalem mu radil, aby zavřel deštník, k čemuž však nepřistoupil, protože by, jak tvrdil, nepoznali jeho hodnost ti, jež snad cestou potkají. Deštník v levici a uzdu v pravici započal jízdu a to velice volným krokem. Přes to vše klouzal brzy sem a brzy tam, protože nestál pevně ve střemenech a stehna nepřitiskl, tak že uvázal uzdu za hrušku u sedla, jež byla velice vysoká, a přidržoval se jí pravou rukou. Kdyby byli gorillu na koně posadili, nemohlo býti její držení směšnější. Přes to vše mínil velice spokojeným tonem: »Zoo is het goed. Ik ben een bijzonder ruiter — tak je to dobře. Jsem výborný jezdec!«

Radostí z této obratnosti, již dle svého náhledu projevoval, učinil živý pohyb a ztratil střemeny. Kůň protestoval proti tomuto nepokoji, zvednuv přední nohy a následkem toho svezl se mijnheer vzadu dolů. Zazněla

temná rána jako když padne na zem pytel vlny a tlustý ležel na silnici, všechny čtyři údy i s deštníkem do výše zvedaje.

Na štěstí nesálal valach nadbytečným ohněm. Obrátil se, aby se podíval na jezdce a zůstal takto státi, aniž by dále kráčel. Ostatní stáli polekáni kolem koně a shozeného jezdce a Degenfeld se tázal: »Pro pána boha, mijnheer, neublížil jste si snad?«

»Ik? Zeer grooten!« odpověděl sténaje, zvedaje při tom paže a nohy pořád ještě do vzduchu. »Het dome Nijlpaard heeft mij van achteren verloren. Ik ben dood; ik ben gestorven; ik ben buiten tegenspraak gestorven — já? Nesmírně! Ten hloupý hroch mě vzadu ztratil. Jsem mrtev; umřel jsem; beze vší odmluvy jsem zemřel!«

»Tak složte přece aspoň paže a nohy!«

»Dat kann ik niet. Ik ben dood! — to nemohu. Jsem mrtev!«

»Tedy musíme se pokusiti vaší duši z hrobu probuditi. Mezi našimi novými zásobami nachází se také láhev Raki. Natřeme jí vaši mrtvolu.«

Tu vyskočil tlustý jakoby byl elektrisován, rozhořčeně máchl rukou a křičel: »Raki? Brandewijn? Met den brandewijn zal niet gereven worden. Ik wil hem drinken. Gedronken is hij beter dan gereven. Waar is de flesch? — Raki? Kořalka? Kořalkou nebudete mne tříti. Chci ji vypíti. Vypita je lepší než natírána. Kde je láhev?«

Dostal ji a udělal tak notný doušek, že ostatním bylo úzko. Methusalem vzal mu ji z ruky a řekl: »To

stačí. Vidím, že vaše duše se zase našla. Ale jak to bude nyní s jízdou?»

Indien ik mag de flesch dragen, zoo rijd ik straks beter dan een offizier van het paardevolk — smím-li nésti láhev, tu pojedou ihned lépe než důstojník od jízdy.«

Dostal láhev, již zastrčil do kapsy; potom pomohli mu zase do sedla. Na to dostal na obě nohy provaz, jenž byl pod břichem koně ztuha napiat. Tím nabyl náležité pevnosti. Cítil to s velikým uspokojením a řekl vesele: »Zoo, nu is het goed. Wij worden rijden als de stormwinden — tak, nyní je to dobré. Pojedeme jako vichřice.«

Slunce nepálilo; spíše bylo zde nahoře v pohoří dosti chladno a přes to vše kanuly mijnheerovi veliké kapky potu s čela. Nafukoval se jako narval, ale zůstal přece v dobré náladě.

»To prospěje znamenitě vašemu zdraví,« mínil Methusalem. »Pocením vyloučí se špatná, hustá krev.«

»Het bloed? Wordt mij dat niet zwak maken? Word niet de miltzucht, de tering en de berverte in mij binnen kruipen — krev? Neseslabí mne to? Ne-vleze do mne spleen, úbytě a mrtvice?«

»Naopak! Dostanete jasnou a zdravou krev a bude vám pak mnohem lépe.«

Krajina stala se nyní úplně hornatou. Jeli temnými údolími, jež byla naplněna starým jehličnatým lesem; vpravo a vlevo následovaly plochy trávníků, nad nimiž holé skály k nebi trčely. Když projeli takovouto roklí, tu vystupovala silnice zase vzhůru, aby se závratné výše na druhé straně opět příkře dolů klesala.

Měli s sebou tolik potravin, že nespotřebovali ani polovinu. Proč to červenomodrý u posledního hostitele takhle zařídil, nvěděl nikdo ze společníků. Než když společnost poznovu na pochod se dala a dále jela, tázal se Bohumír: »Slyšte, starý Methusaleme, vy se tváříte jako mexický zlatokopec. Již včera slídil jste ustavičně po cestě. Co pak chcete vlastně odkrýti?«

»Něco velice důležitého.«

»A co je to? Snad ne již Kue-jang, nejbližší město, anebo dokonce snad King, kam směřujeme?«

»Ne. A přece byl bys měl dvakrát pravdu, kdybys byl totiž řekl Kin na místě King.«

»Kterak to? Vždyť Kin znamená zlato.«

»Ovšem. Hledám zlato.«

»U všech všudy! A to povídáte teprve teď?«

»Z jakého důvodu měl jsem to dříve vytroubiti? Richardovi řekl jsem to již včera a nyní víš to také ty. Nechci však, aby se to také jiní dozvěděli, také ne synové, ačkoliv mají největší právo na peníze svého otce. Je tu třeba největší opatrnosti. Dorazíme k tomu místu ještě před večerem a ztrávíme noc v nejbližším zájezdním hostinci.«

»Ah, proto jste tedy pečoval o dvojnásobné potraviny!«

»Ano, proto. Ye-kin-li dal mi s sebou velice podrobný plán, místo tedy zajisté najdeme a doufám, že zlato bude ještě pohromadě.«

»Je to tedy skutečně zlato?«

»Zlaté a stříbrné mince, jaké jsou ještě dnes v Číně v oběhu.«

»Kolik?«

»Celé množství. Dle našich peněz zajisté přes devadesát tisíc marek.«

Silnice pohybovala se nyní jenom ještě po straně srázných, holých výšin a vedla potom úzkým, skalnatým průlomem, jenž byl téměř hodinu dlouhý. Nepochybně začínalo za ním povodí Lai-kiangu, který pomocí Heng-kiangu vyléval své vody do Jang-tse-kiangu.

Potom následovala holá náhorní rovina, na níž bylo viděti tu a tam sporou travičku a jež se táhle a úzce skláněla ke druhému průlommu. Když jím projeli, zastavili u příčné rokle tak hluboké, že nebylo možno dna dohlédnouti.

Stěny skláněly se téměř kolmo do temného jícnu. Nebylo vyhnutí ani na pravo, ani na levo. Jenom zpříma vedla silnice, napříč přes obrovskou prohlubeň, a to po mostě, o němž mluvil hostinský ze Siě-kia.

Byl to skutečně řetězový most v nejvlastnějším toho slova smyslu. Šest silných, rovnoběžně položených řetězů bylo na obou stranách pevně do kamene zakotveno. Nesly napříč položené, dřevěné fošny, jež tvořily nebezpečnou dráhu.

Pro svou tíži nemohly býti řetězy pevně napiaty. Visely hluboko dolů nad středem propasti.

Fošny byly staré a vyšlapané. Následkem hniloby vznikly díry a jiné trhliny, jimiž ten, kdo se na most odvážil, s hrůzou mohl patřiti na závratnou hlubinu u svých nohou. A co ještě zvyšovalo nebezpečí, byla

okolnost, že odvážní budovatelé tohoto mostu nepokládali za nutné zábradlím jej opatřiti.

Když Methusalem zastavil svého koně a starostlivými zraky prohlížel si tuto cestu, řekl Bohumír, šoupaje čepicí na hlavě sem a tam: »Máme snad tady přejetí?«

»Ovšem! Kterak pak jinak, když jsem ještě nespozoroval, že bychom uměli lítati!«

Na místo, aby dal se do naříkání, jak se dalo tušiti, mínil tázaný: »Ik bid, mij aftebinden — prosím, abyste mne odvázali.«

»K čemu?« tázal se Turnerstick, povoluje mu provaz na nohou.

»Ik bin mijnheer van Aardappelenbosch, een dapper Nederlander. Ik kan niet goed rijden, maar ik kan goed loopen. Ik word vooraan gaan — jsem mijnheer van Aardappelenbosch, udatný Nizozemčan. Neumím dobře jezdit ale umím dobře běžeti. Půjdu napřed.«

Vzal svého koně za uzdu, což by byl nikdo u něho nehledal, a vedl jej na most. Ostatní chtěli následovati, ale Methusalem jim v tom zabránil: »Zadržte, ne příliš mnoho! Dá se očekávati, že most se bude houpati jako kolébka. Půjdu se statečným mijnheerem. Dva jiní mohou nás teprve tehdy následovati, až se octneme uprostřed mostu.«

Vzal nejenom svého koně, nýbrž také koně Richardova, aby svému svěřenci těžký přechod pokud možno ulehčil.

Most byl asi patnáct stop široký, což by za obyčejných poměrů bylo jistě stačilo. Ale ve výši, se které

nebylo oko s to dno propasti dohlédnouti, při délce snad více než stopadesáti stop a za špatného stavu fošen byla tato šířka nepatrná, obzvláště když chybělo zábradlí.

Přes to vše kráčel mijnheer statečně napřed. Jeho kůň následoval volnými, opatrnými kroky. Zdálo se, že je zvyklý na takovéto přechody, neboť našlapoval nesmírně opatrně a — tak říkáje — zkoumavě, jen aby se kopytem neprobořil. Degenleld kráčel s oběma svými koni těsně za ním.

Ačkoli byly kroky obou mužů a tří zvířat velice klidné, přece začal se most houpati, nejsilněji tehdy, když octli se jmenovaní právě uprostřed.

»Nepojímá vás závrať, mijnheer?« tázal se Methusalem, jsa starostliv o tlustého.

»Neen,« odpověděl tento. »Ik weet, hoe men het maken moet — ne. Víím, jak se to musí udělati.«

»Nuže, kterak?«

»Ik sluit het eene oog en werp het tweede recht toe voor mij neder. Makt gij het ook zoo — zavru jedno oko a dívám se druhým přímo před sebe. Udělejte to také tak!«

Tímto způsobem nemohl se jeho pohled s mostu do hlubiny svézti. Měl pravdu a Methusalem následoval jeho příkladu. Přes kolísání závratné stezky dostali se šťastně na druhou stranu.

Když se tu obrátili, spatřili Bohumíra s Richardem uprostřed mostu. Turnerstick chystal se právě vstoupiti na most s Jui-tsianem. Zdálo se, že se Liang-ssi hádá s důstojníkem. Sděloval potom, když přešel most, že jezdci žádali značně vysokou sumu; když se

jim odepřela, že nechtěli se odvážit na most. Vyslovil velice odůvodněný náhled, že tato pro cizince tak choulostivá cesta není pro ně nic neobyčejného; proto zamítl jejich požadavek a poukázal na následky, jež stihnou je za toto jejich věrolomné jednání.

Konali dosti dlouhou poradu a přejeli potom se soumary, kteří sami následovali, prudkým klusem přes most, tak že se tento tak rozhoupal, že každý musil čekati, brzy-li budou jezdcí do hlubiny svrženi. Zajisté vykonali tuto cestu již mnohokráte.

Když dospěli k cestujícím, obnovil důstojník opět svůj požadavek, byl však Methusalemem odmrštěn, jenž mu odpověděl: »Jakmile dospějeme k cíli, dostanete Kom-tscha, dříve ne, a také potom jenom v tom případě, budeme-li s vámi spokojeni. Nezapomeňte, jakou hodnotu my zaujímáme a že jste proti nám jenom jako komáři, jež mohu zničiti jediným slovem!«

Na konci mostu otvírala se opět propast, jež byla však jenom velice krátká; potom vedla cesta stranou do lesa, u jehož vchodu stál zájezdň hostinec, jenž se zdál býti větší a přívětivější než ostatní hostince, které dosud viděli. Tam zastavil Degenfeld.

»Náš denní pochod je skončen,« řekl. »Budeme zde přenocovati.«

Ihned seskočili Číňané, sáhli po přinešených věcech a zásobách, zahnali koně na trávník za domem se prostírající a spěchali dovnitř budovy.

Malý kousek za ní vedla silnice přes krátký kamenný most, který měl toliko jediný oblouk a přepínal úzké ale hluboké údolíčko. Ukazuje tímto směrem řekl Degenfeld tiše Bohumírovi: »Nedaleko onoho mostu,

na svahu a ne docela na dně údolí, kde malý potůček teče, musí se nacházeti místo, kde máme hledati. Je něco málo přes čtyři hodiny a teprve v osm hodin bude tma. Máme tedy ještě před večerem dosti času, abychom pátrali. Jakmile se odstraním, přijďte jednotlivě za mnou; můžeš to říci Richardovi. Najdete mne pod velikým jehličnatým stromem, jehož vrchol tamto vyčnívá. Ostatním řeknu, že chci hledati rostliny.«

Hlasité, zlostné výkřiky vojáků a zvuk prosícího hlasu přiměl ho, že se odebral do světnice. Tam utvořili jezdci kruh, v němž tři z nich nějakého člověka, kterého porazili, pevně na zemi drželi. Důstojník vytasil svůj tesák a bil plochou čepelí o milost prosícího.

»Co se zde děje?« tázal se Degenfeld, při čemž se do kruhu vtlačil. »Co spáchal tento muž?«

»Nevidíte, vzácný pane, kdo je to?« odpověděl poručík. »Což nemá půlměsíc na své kazajce?«

Týraný nebyl více mlád, skoro stařec. Jeho tahy měly čínský ráz a jeho oděv byl obvyklý oblek země. Na kazajce, kterou měl přes dlouhý, toze podobný spodní šat, byl našit žlutý kus sukna, jenž měl podobu půlměsíce. Zbraní nebylo viděti. Dva z vojáků klečeli dosud na jeho pažích a nohou, kdežto třetí držel jej za cop.

»Vidím toto znamení,« odpověděl Methusalem. »Co to má znamenati?«

»Že je to Kuei-tse (Čertův syn), jehož musíme utlouci.«

»Co vám učinil?«

»Nám? Nic. Ale všichni Kuei-tseové musí býti ubiti.«

Tlustý ležel na silnici všecky čtyři údy i s deštníkem do výše
zvedaje. 31

»Kdo to poručil?«

»Císař, který je Syn Nebes a Světlo Rozumu.«

»Můžete to dokázat?«

»Dokázat?« tázal se důstojník velice udiven.
»Všichni lidé, všichni dobří poddaní to vědí.«

»Nuže dobrá! Má Syn Nebes moc odvolati svůj rozkaz?«

»Ano; kdo mu má v tom brániti? Má všecku moc.«

»A kde nemůže býti osobně, tu uděluje tuto moc svým vyslancům. Můj Kuan je důkazem, že jsem takovýmto splnomocněncem. Poroučím vám, abyste upustili od tohoto muže!«

Aby mohla býti tato scéna pochopena, třeba věděti, že Mohamedáni provincie Yunnan pokusili se za povstání Thai-pingů vydobýti si svobodné vyznávání svého náboženství. Byli však přepadeni, při čemž bylo jich přes tisíc usmrceno. Následkem toho sestoupili se jednomyslně vespolek, dobyli hlavního města Jun-nau-fu a utvořili samostatnou správu státní, již se vláda čínská ještě po dnes zúplna zase nezmocnila. Nazývají se sami Pau-tseové, ale protivníci zovou je Kuei-tse, Syny Čertovy.

Se všech stran tísnění a potlačování podnikají občas za vedení odvážných náčelníků větší nebo menší výpravy do sousedních provincií, aby se vymstili za to, co vytrpěli. Mluvílo se o tom, že bylo viděti tyto lidi v sousední provincii. Náležel-li k nim muž zde na zemi ležící, to bylo studentovi jedno. V jeho očích byl Kuei-tse rovněž tak oprávněný člověk jako Buddha,

a protože ubožák vojákům nikterak neublížil, chránil ho proti nim.

To nezdálo se důstojníku vhodné. Naopak vrtěl hlavou a pravil: »Vy jste vznešený pán, ale přece jenom cizinec. Musíme vás provázeti a chrániti, ale jedná-li se o Kuei-tse, nesmíme vás poslouchati.«

»Ah! Opravdu ne?« tázal se červenomodrý a oči jeho zaplály.

»Ne. Tento čertův syn upadl do našich rukou a my ho usmrtíme.«

»To zakazuji,« zahřměl na něho Degenfeld. »Okamžitě ho pustíte na svobodu!«

»Ne! My ho — — —«

Dále nedospěl, neboť dostal při posledním slově od studenta tak důkladný pohlavek, že k zemi sletěl. V témže okamžiku popadl ho zase Bohumír, vyzdvihl ho svými dlouhými pažemi a jako míčem mrštil jím mezi ostatní vojáky, že se rozprchli.

Třetí, totiž Turnerstick, zdvihl ho tu zase svými námořnickými pěstmi, odnesl ho do kouta, posadil ho tam a zařval na něho: »Tady, zůstaneš seděting! A kdybys se snad odvážiting chtěl jenom se hnouting, tedy tě sežeru s koží i s chlupy! Master Methusaleme, jak se jmenuje voják čínsky?«

»Ping,« odpověděl tázaný.

»Dobře,« pokračoval kapitán dále, obraceje se zase k Číňanovi. »Myslíš si snadeng, že musímeng míti před tebou úctu, že jsi Ping? Tos velice špatně kalkuloval. Hneš-li jenom brvou, tedy tě rozetřu jako pamesánský

sýr a posypu tebou makkaroning, ty Pingu a Dvojnásobný Pingu a Pong-pang-pingu!»

Vojáci se rozprchli a vyběhli ze dveří. Mohamedán povstal. Přiblížil se k Methusalemovi, uklonil se mu hluboce a pravil: »Allah požehnej činům vašich rukou a šlápějím vašich nohou, vznešený veliteli. Vy jste mne zachránil. Doplňte míru své milosti a dovolte mi, abych se směl odstraniti!«

»Což jste jist, že vás cestou nepotká něco podobného?«

»Ano. Zavítal jsem do tohoto domu, abych si odpočinul. Na místě občerstvení byl bych málem smrt našel. Jakmile opustím tento dům, nemusím se báti dalšího pronásledování.«

»Tedy jděte a střežte se podobného setkání!«

Vyznavač Islamu vzdáli se hluboce se ukláněje. Vojáci neviděli ho odcházeti, jelikož se utekli za dům, odkudž se vrátili teprve tehdy, když je Degenfeld ujistil po Liang-ssim, že se jim nic nestane.

Nyní řekl Degenfeld, že se chce podívati na malou chvíli do lesa za botanickou kořistí; společníci ať pečují o to, aby večeře byla připravena a aby počkali s ní až do jeho návratu. Za malou chvíli po jeho odchodu odešel Bohumír za ním, načež následoval pak Richard. Našli jej pod označeným stromem. Držel v ruce papír, plán obchodníka Ye-kin-liho a bedlivě srovnával s ním okolní krajinu.

KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ.

Hao-keu a její dcery.

»Dobře, že přicházíte a že nemusím ani chvilky ztratiti,« řekl. »Zde mám výkres našeho čínského přítele, jenž je, jak vidím, velice přesně zhotoven. Je arci již stár plných osm roků, souhlasí však zcela dobře s tímto místem. Malou změnu, již utrpěla situace sluší připočísti vlivu této doby a vztahuje se toliko na vzrůst rostlin. Jakožto hlavní znak je uveden veliký, přes tisíc roků starý strom Ging-ko (*Salisburya andiantifolia* našich zahradníků), u něhož pět pňů srostlo v jediný kmen. To jest tento obrovský jehličnatý strom, pod kterým tu stojíme a jehož kmen má objem přes devět metrů a je patrně složen z pěti jednotlivých kmenů. Vedle toho označeny jsou dva jiné stromy, jež stojí přímo na západ, totiž Ti-mu (Strom se železným dřevem), kolem něhož ovíjí se rostlina Lo (břečtan), a divoký Sang (strom morušový); to všecko nachází se, jak můžete viděti, také zde, železný strom s břečtanem a moruše. Směrem, ve kterém stojí tyto stromy, tedy

na západ, třeba jíti čtyřicet kroků, abychom přišli k tak zvané Hoi-hoi-keu (mohamedánské rokli), kde má státi Ku-tsiang (zbytek zdi), kterou musíme nyní hledati, neboť přesně od ní musíme sestoupiti přímo do údolí, abychom našli Lao-hoi-hoi-miao (chrám mohamedánský), o nějž se jedná.«

Kráčeli naznačeným směrem a došli na pokraj údolí, přes něž vedl po pravé jejich ruce ve vzdálenosti asi čtyř set kroků zmíněný již kamenný most o jediném oblouku. Tu, kde dospěli okraje údolí, vyčnívalo z měkké půdy několik napolo zvěralých kamenů. To byl zbytek zdi, od níž sestupovali dolů.

Ještě nedospěli dna rokle a potoka tam tekoucího, když narazili na staré, zvláštní zdivo, jež bylo křovím a vysokým kapradím tak obklopeno, že nebylo možno z dále je ani spozorovati. Zeď tvořila kruh, jenž neměl více než deset stop v průměru. Střecha, již bylo možno rukou dosáhnouti, byla proti čínskému slohu z kamene a klenutá, a vchod tak úzký, že bylo nutno se hodně přikrčiti. Budova měla polokruhovitý tvar chýše kaffer-ské nebo hottentotské a nemohla nikdy býti mohamedánským chrámem, t. j. Li-pai-sse, jak se nazývají v Číně mešity.

»Jsme na místě,« pravil Methusalem, »a podíváme se nejdříve po Tscha-dse, jež Ye-kin-li zde zahrabal. Tscha-dse je dlouhý, silný nůž, jímž se třísky řezají. Z takového nože záležela jediná zbraň, již měl obchodník při sobě. Pomocí ní mohl vyhrabati jámu, do níž své peníze ukryl, a aby měl tento nástroj později hned po ruce, zahrabal je na místě, které nachází se zrovna deset kroků od těchto dveří dole, a kde vyčnívá kořen Lieu (čínské vrby).«

Sestoupil níže a našel strom i kořen, pod nímž jal se hrabati svým nožem. Již za malou chvíli vyhrabal Tscha-dse, který byl sice silně zrezavělý, ale ještě pevný.

Oba ostatní naslouchali a přihlíželi až dosud tiše, ale plni nedočkavosti. Nyní zeptal se Bohumír: »A kde má býti poklad zahrabán?«

»Tam v té budově. Domnívám se, že to bylo pohřebiště nějakého zbožného mohamedána, tedy tak řečený marabu, neboť Ye-kin-li vyhrabal lidské kosti, jež byly již téměř docela setlelé, aby našel místo pro své peníze, a hodil je tady dole do vody. V této krajině nachází se mnoho vyznavačů islamu a bývalo jich dříve ještě více. Pojdte se mnou do mausolea!«

Vlezli dovnitř. Prostor byl tak vysoký, že mohli v něm státi zpříma, a podlaha byla pokryta řtesanými kameny, jež těsně k sobě přiléhaly. Methusalem nahlédl do svého plánu a řekl potom: »Musíme odstraniti těch šest kamenů, které tvoří dohromady obdélník. Potom se ukáže, je-li tu ještě zlato a stříbro, o čemž ostatně více nepochybuji.«

Kameny byly tak těsně stmeleny, že to dalo dosti namáhání, než byl první vyňat; když se tak stalo, bylo možno ostatní bez namáhání odstraniti. Podložka záležela z pevné země, již Methusalem vykopával.

Všem třem bylo skutečně kolem srdce jako lidem, kteří poklady hledají. Pociťovali jakýsi druh zimničního rozčilení, jež rostlo tím více, čím hlouběji vnikal níž do země. Konečně, konečně objevily se dva předměty, jež nepatřily do země, totiž dva kožené pytle, které byly lakovány. Jenom této poslední okolnosti

bylo lze děkovati, že se ještě nacházely v dobrém stavu.

Methusalem vyňal jeden z nich, k čemuž bylo zapotřebí dosti síly, a otevřel jej. Tu zaleskly se malé, podlouhlé zlaté mince. Všecky byly opatřeny úředním razítkem na důkaz, že slitina je provedena dle zákonitých předpisů.

»Chvála bohu!« zvolal Degenfeld, zhluboka si oddechnuv. »Tato část našeho úkolu byla by šťastně rozřešena.«

»To mne těší velice!« doložil Richard. »Ye-kin-li měl jenom velice nepatrný závodní kapitál; tyto peníze přijdou mu nyní velice vhod.«

»To si myslím, že přijdou vhod!« mínil Bohumír. »Mně, kdybych je měl, přišly by také vhod. Co nejrychleji dal bych své oboje a sebe sama pozlatiti a zbytek bych potom uložil v Zacherlinu a naložených sledích. Ale takhle musím se bez pozlacení dále vléci skromným svým bytím. Co má se nyní státi? Naložíme ty pytle, abychom je odnesli do hostince?«

»Ne,« odpověděl Methusalem. »Necháme je tu ležeti.«

»Ležeti? Máte rozum? To by ani šibal neudělal, neřku-li já!«

»A přece nemůžeme nic jiného. Přesvědčili jsme se, že peníze jsou tu. To stačí. Vléci je s sebou nemůžeme však, jelikož nevíme, v jakých poměrech se ještě octneme. Ukryjeme je zase a zařídíme to později tak, aby nás zpáteční cesta tady kolem vedla! Potom vezmeme oba pytle s sebou.«

Druzí dva nebyli ihned srozuměni, musili však přece uznati závažnost jeho důvodů. Pytel byl zase do země uložen a vyházenou zemí přikryt, již nohama pevně udupali, aby pak kameny zase zasadili. To se stalo tak podrobně a malý zbytek zbylé hlíny byl tak pečlivě odstraněn a smeten, že nikdo jiný nemohl tušiti, že by tu bylo co ukryto.

Nyní opustili budovu, aby také nůž zase zahrabali. Ještě zabýval se tím Methusalem, když zazněl náhle těsně za nimi z křoví rozkazující povel: »Ta kik hia — pobijte je!«

A v témže okamžiku vyrazilo proti nim zajisté asi deset ozbrojených mužů. Jejich výzbroj nevzbuzovala přílišnou hrůzu, staré šavle, několik ještě starších pušek a pik; jeden z nich mával palicí.

Jakmile zazněl výstřel, vzpřimil se Methusalem bleskurychle. Uchopil soudruhy za ramena a strhl je, aby nabyli místa a dostal tlustý peň vrby mezi sebe a útočníky, několik kroků nazpět. Rovněž tak rychle vyňal oba své revolvery a namířil je na nepřátele, kteréhožto příkladu následovali okamžitě Bohumír a Richard. Číňané se zarazili a zůstali státi. Na jednoho z nich, který svou pušku k líci přiložil, aby vystřelil, zvolal Degenfeld hrozivě: »Pryč s puškou, sice zasáhne tě má kulka dříve, než tvoje mne! Co jsme vám učinili, že nás tímto způsobem přepadáte?«

Oslovený, jenž se zdál býti vůdcem, patrně nepřikládal mnoho důvěry své pušce; spustil hlaveň a odpověděl zamračeně: »Znesvěcujete náš Ma-la-bu. Proč zde hrabete?«

Tedy byla budova, jak Degenfeld tušil, skutečně Marabu, hrob mohamedána, jenž vynikal svou zbožností. Jelikož není Číňanu r běžné, proměnil je v snadnější l, tedy Ma-la-bu.

»Jste Hoei-hoei?« vyptával se student.

»Ano.«

»Tu nemáte tedy příčiny, abyste zacházeli s námi nepřátelsky. Vážíme si vaší víry a ctíme Mohameda jako vašeho proroka.«

»A přece vyhrabujete tuto posvátnou zemi!«

»Ne, abychom ji znesvětili. Šli jsme do lesa, abychom dle předpisů Yithungu (lékařské vědy) byliny hledali. Tu spatřili jsme, jak vyčnívá zde ze země násada tohoto nože. Vytáhli jsme jej, abychom si jej prohlédli, a právě chtěl jsem jej zase na jeho místo položit, když jste se objevili. Nuže řekněte, dopustili-li jsme se nějakého hříchu!«

»Ukaž ten nůž!«

Vzal jej, pozoroval jej zkoumavě, prohlížel potom vyhrabané místo a řekl, když nic nenašel: »To je zcela obyčejný Tscha-dse, jež tu nějaký dělník uschoval, aby jej později zase našel, až ho bude potřebovat. Myslíl jsem, že chcete hledati nějaký Pao-ngau (ukrytý poklad), jež u chudého Ma-la-bu nemožno najíti. Buddha-minové (Buddhisté) jsou hloupí lidé, kteří neváží si našich obyčejů a posvátných míst.«

»My k nim nenáležíme.«

»Ne? Co jste tedy?«

»My jsme Tien-schu-kiao-minové (přívrženci náboženství Pána nebes — křesťané).«

»Je-li to pravda, tedy jsme přátelé, neboť my a křesťané uctíváme skutečného boha, jehož proroky byli Mohamed a J-sus (Ježíš). Podle vaší víry soudím, a dle vašeho oděvu poznávám, že přicházíte z cizí země. Máte-li pak pas u sebe?«

»Ano, mám veliký, zvláštní Kuan vznešeného panovníka.«

Jak neprozřetelné bylo toto sdělení, měl Degenfeld ihned seznati, neboť Číňan pravil: »Tedy jsi mne oklamal, neboť takový Kuan obdrží toliko Číňan. Přísně to vyšetřím a musíte nás nyní následovati.«

»Snad jako zajatí?«

»Ano. Nějaký odpor byl by vám jenom na škodu. Pohledte nahoru tamhle na most!«

Teprve teď spozorovali naši tři soudruzi, že nahore zastavila tlupa asi padesáti jezdců. Ti mohli se svého vyvýšeného stanoviska přehlédnouti celý výjev. Vzdor tomu odpověděl student: »Nebojíme se vás nikterak, neboť máme v těchto malých zbraních tolik kulek, že můžeme vás všechny usmrtiti. Ale protože jsme vám řekli pravdu, nemáme se čeho obávati. Půjdeme tedy s vámi.«

»Pojďte tedy k hostinci! Nepokoušejte se však o útěk; nepodařil by se vám.«

Obrátil se k mostu a dal pozdviženou paží znamení, na které jeho jezdci k domu zaměřili. Ty tři vzali do prostřed. Mezitím co vystupovali po straně údolí, řekl náčelník: »V domě jsou vojáci, kteří chtěli usmrtiti jednoho z mých lidí. Unikl jim a přivolal nás, kteří jsme leželi na blízku, aby byli potrestáni.«

»Vypravoval, jakým způsobem unikl nebezpečí?«
tázal se Methusalem.

»Ano. Podivně ustrojený mandarin vzal ho do své ochrany.«

»Žádný mandarin, já sám jsem to byl.«

»Ty? Ukáže-li se, že je to pravda, tedy je to dobré pro tebe.«

Dospěli výšiny, odkudž bylo skrze stromy viděti zájezdni hostinec u silnice ležící. Před ním stálo několik vojáků. Spatřili jezdce a spěchali okamžitě za dům volajíce: »Kuei-tse-lai, kuei-tse-lai. Suk tschukiü ni-men — Kuei-tse přicházejí, kuei-tse přicházejí. Rychle vyrazte!«

Ostatní překvapili z domu a běželi v největším spěchu za dům ke svým koním. V nejbližším okamžiku bylo je viděti, jak prchají tryskem a to tím směrem, kterým tito udatní ochránci se svými svěřenci prve přišli.

»Tu platí naši hrdinové patami,« pravil Bohumír.
»Kdo ví, spatříme-li je více!«

»Zajisté ztěžka,« minil Degenfeld. »Štěstí, že nevzali s sebou naše koně a soumary!«

»K tomu si nedopřáli času. Přeji jim zdraví a dlouhé živobytí, nám však vyvážnutí z louže, ve které jsme se octli.«

Většina mohamedánských jezdců rozjela se za vojáky. Ostatní zastavili na silnici, aby čekali na náčelníka. Mezi nimi nacházel se také onen mohamedán, jehož Degenfeld zachránil. Když poznal studenta, protlačil se k němu se svým koněm a pravil: »Jsou tito tři

pánové zajati? To jsou moji dobrodinci, neboť zachránili mne před smrtí.«

»Tedy jste mne neoklamal,« odpověděl velitel. »Jde nyní ještě o to, abychom vyšetřili, jste-li skutečně křesťané, čemuž nevěřím, protože máte zvláštní Kuan císařův.«

Jezdci na silnici stojící byli podobným způsobem ozbrojeni jako jejich soudruzi, jejichž koně drželi za uzdu. Sesedli.

Turnerstick, mijnheer a oba bratři vystoupili z domu.

»Co to má znamenat?« zvolal první studentovi vstříc. »Vždyť vypadá to zrovna tak, jako byste byli zajati!«

»Je tomu tak,« odpověděl jmenovaný.

»Tedy vás vysekáme!«

»Ne. Věc rozluští se smírně. Pojdte jenom do vnitř s námi!«

Uvázali koně před domem a odebrali se do světnice, jejíž majitel nedal se viděti ze strachu před »čertovými syny.« Tam musil Methusalem zachráněný vypravovati, kterak byl vojáky přepaden a jakým způsobem se ho ochránce zastal. Obličej náčelníka stával se při tom stále přívětivější. Prohlížel cizince zkoumavými zraky a tázal se pak: »Ze které země přišli jste do Středu země?«

»Ze země Tao-tse-kue,« odpověděl Degenfeld.

»Je to pravda? Zním jednoho Tao-tse-kue, který je velmi bohat a nám přátelsky nakloněn. Často pod-

poroval našince, kteří byli vyhnáni a nacházeli se v nouzi a v nebezpečí.«

»Jak se jmenuje tento muž?«

»Zde v této zemi jmenuje se krátce Schi (Stein), ale ve své vlasti slul Sei-teinei.«

»Ah! Je majitelem Ho-tingu (Ohnivá studna)?«

»Ó, několika Ho-tingů. Náleží mu krajina, ve které prýští ze země tekutina, již nazývají Schi-yeu (doslovně »kamenný olej«), a která může býti v lampách spalována.«

»On bydlí v Ho-tsiang-tingu?«

»Ano. Tak nazval místo, z něhož se stalo město, a to k vůli Ho-tingu, který tam vyvívá. Znáš ho?«

»Ovšem. Tento můj soudruh, který sluje Liang-ssi, je v jeho službách.«

»Jméno Liang-ssi znám, neboť bylo jmenováno s pochvalou od těch, kterým dostalo se tam dobrodiní.«

»A tento mladík je syn bratra Sei-tei-neiova, který mu psal, aby k němu přišel.«

»To se shoduje, neboť vím, že nemá syna a že psal do své země pro syna bratrova. Tedy chcete k němu?«

»Ano.«

»Potom bychom vás rádi pokládali za dobré přátele jen kdyby nebylo toho Kuanu, o kterém jsi mluvil. Císař z Tschinu je náš utiskovatel, a koho on miluje, toho musíme nenáviděti.«

Degenfeld si pospíšil, aby chybu, které se dopustil, zase napravil i jal se vysvětlovati: »Snad jsem se

správně nevyjádřil, jelikož nejsem zdejší řeči úplna mocen. Nechtěl jsem říci císař, nýbrž král. Zde je ten Kuan.«

Vyňal na místě císařského průvodčího listu Kuan krále žebráků a podal jej náčelníku. Jakmile naň mohamedán pohled vrhl, zvolal překvapen: »T'eu-kuan! To je ovšem něco zcela jiného! T'eu je náš nejlepší přítel a ochránce a jeho průvodní list je nám posvátný. Ale, jelikož jsi« — — — tu se zajíkl rozpačitě a pokračoval potom, hluboce se ukláněje: »Jeli ož máte od něho tak řídký Kuan, tedy musíte býti velice vynikající a vysoký velitel a musil jste mu důležité služby prokázati. Pokládejte nás za své otroky a poroučejte, co máme pro vás učiniti.«

»Neporoučím ničeho,« odpověděl nyní také Degenfeld zdvořilejším tonem než dříve. »Těší nás, že jsme ve vás seznali přátele Sei-tei-neiho a prosím jenom, byste mi řekli, mohu-li mu snad vyřídit nějaký vzkaz od vás.«

»Děkuji vznešenému cizinci! Na tak vysokém ochránci nemohu to žádati. Nemáte nás tedy zapotřebí?«

»Ne.«

»Znáte cestu odtud do Ho-tsing-tingu?«

»Lang-ssi musí ji znáti.«

»Tedy dovolte nám, abychom pokračovali ve své jízdě, jejíž cíl bych ovšem nerad sdělil.«

»Nemám práva tázati se po něm. Jděte s pomocí Allahovou!«

»Tedy vyrazíme ihned a vyslovujeme vám své nej-

vřelejší díky. Vyslal jsem t o h o, jež jste zachránil, napřed, aby vypátral, máme-li cestu volnou. Při tom chtěl jsem učiniti uctívou návštěvu Ma-la-butovi a byl jsem tak zaslepen, že jsem vás tam považoval za nepřátele a prznitele posvátného místa. Vaše obšťastňující milost mi to promine. Vojáci, kteří vaši cestu zohyzďovali, uprchli a nevrátí se více. Na místě nich zůstane u vás váš vysvobozenec a doprovodí vás až k cíli. Jeho přítomnost bude vám v tom případě, že byste potkali ozbrojené soudruhy naše, více platna než celé vojsko zbabělých vojáků.«

To se rozumí, že Degenfeld vděčně přijal tuto nabídku, potom vzdálili se za ustavičných poklon noví přátelé a odjeli. Zda-li Kuei-tseové, kteří byli ostatně čínského původu a také po čínsku oděni byli, uprchlé vojáky dohonili, to nemohli se nyní ovšem dozvědět.

Když zmizeli, ukázal se hostinský, aby se pokorně ptal na rozkazy pánů. Neměl mnoho práce, protože mohamedán převzal obsluhu a vše potřebné, jež tu vojáci zanechali, s sebou přivezli. Hostinský měl se postarati jenom o vřelou vodu na čaj.

Při jídle vyptával se student nového průvodčího na poměry Kuei-tsü a jeho vlastní. Udal, že bydlí v jedné vesnici mezi Kun-jangem a Kue-tongem.

»Vždyť je to zcela blízko cíle naší cesty,« pravil Liang-ssi.

»Ovšem že. Musíte projeti mou vesnicí a potom zahrnouti napravo do příčného údolí Lai-kiangu, kde vyvírají prameny skalního oleje a kde bydlí Sei-tei-nei. Byl jsem u něho před krátkou dobou. Není v jeho službách také nějaký Tao-tse-kue?«

»Ne. Ten, jehož míníte, pochází ze země, která slove Belgie.«

Mijnheer nerozuměl čínsky; ale slovo Belgie zaslechl ihned. Hned se ptal, o čem se mluví, a když se dozvěděl, že strýc Daniel povolal ze Spojených Států k technickému řízení svých petrolejových dolů inženýra rozeného Belgičana, zvolal: »Dat is goed! Dat verhengd mi bij uitnemendheit! Ik bid, spreek hij ook nederlandsch — to je dobře! To mne těší nesmírně! Mluví, prosím, také nizozemsky?«

»Ano, on mluví francouzsky, německy, anglicky a také nizozemsky.«

Po jídle zakouřili si ještě čtvrt hodinky a potom upravili z příkrývek, šátků a sena, jež hostinský dodal, lůžka. Když opatřili a uvázali koně, ulehli. Liang-ssi podotkl, že jsou zde v horách divocí psi, proti nimž třeba vlastně koně chrániti, než Methusalem upokojil ho ujištěním: »Nemějte žádnou starost! Slyšíte, jaký hluk dělá mijnheer? Na tisíc kroků kolem dokola neodváží se sem zajisté žádné divoké zvíře.«

A neměl nepravdu. Tlustý chrápal, že se zdálo, jako by střecha skřípala. Co tento dobrý muž dělal, to dělal pořádně.

Druhého jitra vyrazili časně, když byl hostinský obdržel tak bohatou odměnu, že obličej jeho zářil rozkoší. Mijnheera přivázali zase na koně a Hoei-hoei ujal se soumarů.

Šlo to nyní po druhé straně pohoří dolů, což bylo mnohem snadnější než vystupování během posledních dvou dní. Scenerie byla tatáž, jen že v obráceném pořádku.

Methusalem držel se hlavně mohamedána. Příležitostně zeptal se ho, má-li děti a dostal za odpověď: »Ne, neboť nepojal jsem ženy. Přes to vše mám přece rodinu, neboť bydlí u mne příbuzná se svými dvěma dcerami, jež dávají mi zapomenouti, že jsem bezdětný. Muž této paní musil uprchnouti, protože byl zcela nevině obžalován, že zúčastnil se povstání.«

»Zdá se, že takové případy stávají se v Číně velice zhusta.«

»Bohužel, pane. Koho při takové příležitosti dopadnou na silnici, toho popadnou a odsoudí, aniž by vyšetřovali skutečnou vinu nebo nevinu. A nejbližší příbuzní musí též trest vytrpěti.«

»Stalo se to také v tomto případě?«

»Ano. Ten muž byl zajisté nevinen; ale nejen on, nýbrž také jeho žena a děti byli uvězněni. Byli dva synové a dvě dcery.«

Tato poslední poznámka vzbudila pozornost Methusalemovu. Vyptával se: »Byla některá z těchto osob usmrcena?«

»Ne. Muž měl přítele, mandarína, který se potají ujal nebohých. Nechal nejprve otce uprchnouti a později, vždy za několik dní, protože to jinak nešlo, také oba syny. Tito měli pak na určitém místě čekati na svou matku a své sestry.«

»Shledali se šťastně s nimi?«

»Bohužel ne. Mandarin narazil na překážky, a hoši nemohli déle čekati. Odešli tedy a zmizeli beze stopy. Když byla později osvobozena matka se svými dcerami a vyhledala pevně stanovené místo, přišla

příliš pozdě. Synové byli pryč a nezaslechla o nich nikdy více.«

»Co začala potom?«

»Musila ovšem opustiti provincii, protože by ji tam byli jistě polapili, a putovala jako žebračka v cizině s místa na místo. Tak přišla s oběma dívkami také ke mně. Ptal jsem se po jejím jméně a původu. Její kmenové a rodové jméno souhlasilo s jménem mé rodiny; vyptával jsem se dále a tu jsem se dozvěděl, že její otec byl strýcem mého otce. Neměl jsem ani ženy ani dětí a přijal jsem k sobě všechny tři. Krátce na to musil jsem Hu-mau opustiti a odebral jsem se do provincie Yu-manu, odkud jsem se teprve nedávno vrátil.«

»A tyto tři osoby vrátily se s vámi a bydlí u vás?«

»Ano.«

»Což o muži nezaslechli jste ničeho?«

»Nikdy. Zajisté zahynul.«

Napětí Methusalemovo dosáhlo vrchole. Nyní byl si své věci tak jist, že se přímo otázel: »Vaše kmenové jméno je Seng-ho?«

»Ano.«

»A vaše rodové jméno Pang?«

Číňan pohlížel na něho s úžasem a odpověděl: »Ano, pane. Jak to přijde, že vy jako cizinec víte toto jméno?«

»Myslím, že jsem slyšel o tomto případě. Nebyl ten muž kupcem jménem Ye-kin-li?«

»Je tomu tak.«

»Jeho paní slula Hao-keu?«

»Tak sluje ještě. Nezměnila svého jména, ačkoli to usnadnilo pátrání po ní, uprchlé.«

»Nejmenovali se synové Liang-ssi a Jin-tsian?«

»Pane, vždyť vy víte všechno, všechno!«

»A dcery Méi-pao a Simming?«

Nyní tvářil se muž, jakoby viděl před sebou největší zázrak.

»Vznešený veliteli,« pravil, »nevím věru, kterak si vysvětliti, že vy jako cizinec všechna ta jména tak podrobně znáte!«

»Nepotřebujete se namáhati, abyste to uhodli; sdělím vám to později. Když jsem se vás ptal po těchto poměrech a jménech, měl jsem jistý úmysl, o kterém třeba zatím ještě pomlčeti. Žádám vás tudíž následkem toho, abyste se před žádným z mých soudruhů nezmínil ani slovem o tom, o čem jsme spolu mluvili. Není nikdy dobře mluvit o minulých, nepříjemných věcech.«

Vlastně pudilo to Methusalema uvnitř, aby sdělil bratrům co nejrychleji, že jejich matka a jejich sestry jsou na živu a nalezeny; těšil se však na neobyčejně radostné překvapení, až se příbuzní vzájemně poznají, aniž by byli dříve o tom vůbec jenom něco tušili. Proto byl odhodlán zachovati svůj objev zatím ještě v tajnosti, jelikož se jednalo vlastně jenom o dva dny, kteréžto doby bylo třeba, aby dorazili do naznačené krajiny.

Znal jména členů rodiny, protože mu je Ye-kin-li sdělil. Význam jejich byl následující: Matka Hao-keu

— líbezná ústa; synové Liang-ssi = dobrý obchod, a Jin-tsian = dobrota nebe; sestry Méi-pao = krásná postava, a Sim-ming = světlo srdce. Je z toho vidno, jakým způsobem čínští rodiče své děti nazývají.

Krátce po poledni dorazili do města Kue-jangu, jímž projeli aniž by se byli zastavili, jelikož necítili toho potřebu. O dvě hodiny později dospěli cestující k řece Lai-kiangu, jejíž tok sledovali, aby ztrávili potom noc v zájezdním hostinci ležícím u silnice, jež vedla podél břehu. Následujícího jitra jeli dále tímže směrem.

Že byl v kotlině na uhlí bohaté petrolej nalezen, bylo snadno vysvětlitelné. Ostatně je mínění, že by v Číně petrolej vůbec neznali, úplně mylné, neboť již v jednom čínském zeměpisném díle, několik set let starém, našim učencům ještě málo známém Scheu-si-kingu zní jedno místo: »V této provincii leží město Yeu-gau-fu, kde vytéká ze země temný, ošklivě páchnoucí olej, který se spaluje v lampách a lucernách, jelikož dává lepší a levnější světlo než lojové svíčky a obyčejné lampy olejové.«

Krátce po poledni tohoto druhého dne spatřili na břehu řeky malou vesničku, a Hoi-hoi prohlásil, že je to jeho nynější bydliště, kde se usadilo zároveň s ním ještě několik mohamedánů.

Methusalem dal si od včerejška všemožnou práci, aby zabránil delší rozmluvě mezi Hoi-hoielem a oběma bratry. Tito neměli tudíž ani nejmenšího tušení, že najdou zde svou matku a sestry.

Vlevo od silnice vinula se řeka, jež se tu rozlé-

vala na způsob jezera. Na vodě bylo viděti čluny s lidmi, kteří lovili ryby, k čemuž neužívali však udic nebo sítí, nýbrž známých ptáků, kteří nazývali se Tschu-tsche nebo vodní havrani.

Vpravo táhly se malé domy a za nimi zahrady podél silnice. Otvory okenní byly buď zcela prázdné, anebo měly namísto skleněných tabulí silný, velice průsvitný papír, jenž přiváží se v nejlepší jakosti z Korey. Přes to měla vesnice vzhled neobyčejného blahobytu. Její čistota činila velice dobrý dojem.

S tím nesouhlasil arci zápach upomínající na loučový olej, jenž se tu šířil. Přicházel z několika tmavých, mastných člunů, které spočívaly u břehu a byly naloženy tmavými sudy. Byly to sudy s petrolejem, jež šly odtud v malých člunech do King-ganu nebo do Tschang-scha, aby byly odtamtud dále dopraveny po větších říčních džunkách k Jang-tse-kiangu. Tento petrolejový zápach byla první známka, že se blíží k cíli své cesty, k usedlosti strýce Daniela.

Hoei-hoei omluvil se, že nemůže panstvo pozvati, aby ztrávilo noc u něho. Jeho domek byl příliš malý pro tolik hostů. Než ubezpečil je, že budou ve zdejších zájezdním hostinci velmi dobře ubytováni, protože je v něm dosti místa a rodina hostinského je neobyčejně pozorna a čistotna.

Prosil však, aby neodmítli jeho pozvání k obědu. Nechť poskytnou mu jenom malou hodinku času, aby mohl vše potřebné připravit. Bylo mu to ochotně přislíbeno. Dovedl cestující do Siě-kia, načež odebral se do svého obydlí.

Jak lze snadno pochopiti, seběhli se také zde obyvatelé, aby se obdivovali cizincům. Bylo téměř nevy-

světlně, kterak v několika okamžicích, jichž bylo třeba aby dorazili od začátku až do prostřed vesnice, mohlo se tak mnoho lidí shromáždit. Také rybáři připluli ke břehu, aby se postavili u hostince.

Tento byl skutečně držán v mnohem větší čistotě než všechny ty, do nichž dosud zavítali. Hostinský vyšel ze dveří a vítal hosty hlubokými poklonami. Přivolal několik Schi-tse (služebných hochů = pacholků), kteří měli koně obstarati, a zavedl potom příchozí do komnaty, jež byla patrně určena jenom pro lepší hosty. Potom se vzdálil, aby obstaral ihned Tscha (čaj) na uvítanou. Liang-ssi, jež znal, doprovázel ho, patrně aby mu řekl, jaké vznešené lidi má u sebe, a aby ho vyzval, by je s největší pečlivostí obsluhoval.

Oba bratři nevěděli pořád ještě, jaké plány má Methusalem, pokud se týče vypátrání jejich příbuzných. Od včerejška se jich úplně strnil, aby nezabočila snad rozmluva na tento předmět.

Hostinský přinesl vonný Tscha v malých, ozdobných koflicích, z nichž směl každý vyprázdniti toliko jeden, jelikož to byl přípitek na uvítanou. Potom prosil pány, aby si prohlédli ložnice pro ně určené, aby zvěděli, podaří-li se mu získati jejich spokojenosti.

Malý průvod dal se na pochod v pořádku často již uvedeném, což učinilo na lidi venku shromážděné neobyčejný dojem. Měli huby zrovna tak rozevřené jako šikmé oči a neodvážili se hlasitě promluvit. Tiše a nejuctivějším způsobem následovali cizince, aby se postavili před domem mohamedána, když hosté byli do něho vešli.

Malá budova obsahovala velice čistou přední komnatu a menší zadní prostor, jenž zdál se býti zároveň damským pokojem i kuchyní. Ze ženských obyvatelů neobjevil se nikdo. To jest vůbec čínským mravem, jenž tu byl tím spíše zachováván, protože majitel domu přestoupil k islamu.

Přes to přese všecko nebylo viděti ani stopy po zvycích, jež jsou pro hostiny mohamedánům předepsány. Vše dalo se po čínském způsobu. Nasedl si s nimi za stůl, nýbrž zůstal státi, aby obsluhoval své hosty.

Byl to oběd chudého muže, který, hostí-li jednou bohatého, musí hodně hluboko do kapsy sáhnouti. Malá vesnička nemohla poskytnouti velikého výběru a jelikož byla příliš krátká doba ku přípravě teplých pokrmů, byly jenom studené pokrmy předloženy.

Živá zábava kořenila prostý oběd. Hostitel viděl, že jeho hosté jsou s ním spokojeni a byl tím tak nadšen, že se odhodlal kapsu úplně vyprázdniti. Řekl: »Rád bych byl vznešené pány lépe pohostil, byla mi však jenom velice krátká lhůta ku přípravě pokrmů poskytnuta. Jestliže však vysoce vítání můj dům dnes večer poctí ráčí, tu najdou večeři důstojnější.«

»Ano, my přijdeme,« odpověděl Methusalem.
»Kladu však jednu podmínku, již máte splniti.«

»Jaká je to?«

»Že učiníte vše, aby to byla skutečná slavnostní a přátelská hostina.«

Tu bylo ubohému muži úzko. Hleděl rozpačitě k zemi a řekl pak: »Pane, vy víte, že jsem chud, a já

nevím, jaké nároky kladou se ve vaší zemi na takovou slavnostní hostinu.«

»Naše nároky budou uspokojeny, třeba jste byl chudý. Promluvíme s hostinským zájezdního hostince. Má všechno, co budeme jísti a pít, u sebe připraviti a k vám poslati. Jenom s touto podmínkou přijmeme vaše pozvání.«

Bylo viděti na Hoei-hoeiovi, že mu spadl kámen se srdce. Souhlasil co nejspěšněji. Ale ještě do větších rozpaků uvedl ho Methusalem, když mu po jídle řekl: »Vidíme, že jsme vám byli skutečně vítáni a vyslovujeme vám za to srdečné díky. Za takovýchto okolností předpisuje nám mrav naší vlasti zdvořilost, již chceme také zde zadost učiniti, dovolíte-li nám to.«

»Dovoliti? O pane, vždyť můžete jenom poručiti a já poslechnu okamžitě.«

»Opravdu?«

»Ano, okamžitě.«

»Dobrá, spoléhám se na vaše slovo. Jest u nás totiž předepsáno poděkovati se po obědě osobně paním a dcerám domu. Požádejte tudíž tři květiny své rodiny, aby nás potěšily svou přítomností, bychom jim mohli říci, jakou vděčnost a úctu k nim chováme!«

Leknutí mihlo se obličejem hostitele.

»Pane, to ne, jen to ne!« prosil.

»Proč ne?«

»Je to proti zdejším mravům.«

»Přece ne, neboť mocný Tong-tschi v Kuang-tschéu-fu nám také představil svou manželku.«

»Tedy je to proti předpisům mé víry.«

»Přestoupily vaše dámy také k islamu?«

»Ne.«

»Nuže, pak odpadá také tento důvod. Ukázal jste se až dosud velice pohostinným. Chcete tuto pověst zničit a nás urazit, že zamítnete naši prosbu?«

Muž neodpověděl ihned. Bojoval sám s sebou. Potom řekl s hlubokým povzdechem: »Ne, můj veliteli, nechci vás urazit. Raději se odhodlám jednat proti předpisům své země. Přivedu tedy ženy.«

Odešel do zadní komnaty.

»Neměl jste toho od něho žádati,« řekl Liang-ssi tonem jemné, skromné výčitky. »Příčí se to úplně zdejšími zvykům.«

»To vím také velmi dobře,« usmíval se Methusalem.

»A přece jste to učinil?«

»Ano. Mám k tomu závažné důvody, s nimiž projevíte později zcela jistě svůj souhlas.«

Tato krátká výměna slov byla vedena v německé řeči a tudíž ostatním srozumitelná.

»Co se má státi?« tázal se Turnerstick. »Co jste neměl učiniti?«

»Přál jsem si spatřiti ženské obyvatele tohoto domu, abychom jim mohli poděkovati.«

»A je to zde hříchem? Přivede je?«

»Ano.«

»To je velice pěkné,« mínil Bohumír. »Budeme se k nim ovšem chovati jako obratní kavalírové. Není-li pravda, mijnheer?«

»Ano. Ook ik word haar mijne complimenten maken. Ik kan dat zeer fraai en bij nitstek maken — Ano. To já jim udělám poklony. Umím to velmi krásně a výtečně.«

Trvalo to delší dobu, než se Číňan vrátil. Vždyť dámy musily se obléci do svých nejlepších šatů. Konečně vešel s nimi a postavil se stranou u dveří, aby jim udělal místo.

Jejich obličej jejevily čínský ráz a byly dle zvyku lepších stavů bíle a červeně nalíčeny. Pomocí štětce a černé barvy prodloužily obočí tak, že se sbíhalo nad kořenem nosu. Vlasy byly pomocí hřebíků a četných jehel upraveny vysoko a skoro do podoby motýle. Vrchní roucho přilehalo těsně u krku a spadalo v širokých záhybech až k zemi. Ruce byly v rukávech hluboce ukryty. Nohy nebylo viděti, nebyly však zmrzačeny, jak dalo se souditi z držení a chůze dam, ačkoli udělaly jenom několik kroků.

Uklonily se hostům hluboce, aniž by však byly jenom slova pronesly. Navzdor líčidlu poznali mladistvé tahy dcer. Obličej matčin jevil zřejmé stopy hoře a starostí.

Všichni přítomní povstali. Dříve ještě nežli se Degenfeld ke slovu dostal, předstoupil Turnerstick, uklonil se pokud možno švarně a řekl: »Mylady a mademoiselles, cítímeng se neobyčejně šťastni ve vaší

přítomnosti. Pojedling isme a popileng a vyslovujemeng vám tudíž — —«

»Ik ook, ik ook — já také, já také,« přerušil ho mijnheer horlivě ukláněje se také, pokud to jeho tělesný objem dovoloval. »Ook ik heb gegeten en gedronken — Také já jsem jedl a pil.«

»Mlčte a nevyrušujte mne z mé nejlepší čínštiny!« vyjel na něho kapitán rozhořčeně.

Chtěl pokračovati, než tentokráte byl Methusalem rychlejší než on, chopil se sám hbitě slova, rozumí se, že v čínské řeči. »Vím, že jsem se neobyčejně prohřešil na mravech vaší vlasti, když jsem si přál vás spatřiti. Chtěl jsem vám však vysloviti své díky a omluviti se za starosti, jež jsme vám způsobili. Ale kromě toho je tu ještě jeden důvod, jenž mne přiměl abych osobně s vámi promluvil. Mám vám totiž odevzdati dopis.«

Poslední slova mluvil přímo k matce, jež udiveně na něho pohledla.

»Máte právo pochybovati,« pokračoval dále, »mluvím však pravdu. Přinesl jsem skutečně dopis z dálné země, jenž svědčí vám.«

»Dopis? Od koho?« tázala se.

»Od toho, jehož jste již zajisté dávno považovala za ztraceného.«

Její oči upíraly se chvíli ustrnule na něho, potom opřelo se oběma rukama o své dcery a zašeptala, pravdu tušíc: »Od mého — mého manžela a pána!«

»Ano,« odpověděl Methusalem. »Jste dosti silna,

abyste vyslechla obsah tohoto dopisu? Posad'te se, prosím!«

Přinesl jí svou židli, na niž se ihned posadila. Tato zdvořilost našla rychle dva následovníky, kteří chtěli ukázati, že také oni se naučili býti k dámám pozornými. Turnerstick přisunul svou židli jedné dceři a pravil: »Prosím, slečno, račte se také posadit! Do-přejteng si příjemného odpočinkung!«

A mijnheer přinesl svou židli druhé dceři, prose svým nejsladším úsměvem: »Mejuffrouw, ik bid, dat ook gij op eenen stoel zitten, op mijnen stoel. Ik geef u dezen stoel zeer gaerne. — Slečno, prosím, abyste také vy seděla na židli, na mé židli. Dávám vám tuto židli velice rád.«

Obě dívky nerozuměly ani slova ze všeho, co se povídalo, ale věděly ovšem, co bylo míněno. Sedly si po obou stranách své matky, a oba galantní salonní páni odstoupili nanejvýše uspokojeni, při čemž šeptal Turnerstick tlustému: »Skvostná dívka, pravdu! Rozuměla mě slovo za slovem. Zdá se, že se v tomto domě mluví výtečnou čínštinou.«

Degenfeld vyňal svůj zápisník a z něho obálku, jež obsahovala zmíněný, Ye-kuilim psaný dopis pro ten případ, že by byla jeho manželka nalezena. Na jeho tváři bylo možno pozorovati výraz nejradostnějšího zadostučinění. Jelikož v Číně i paní z vyšších stavů neumějí psáti ani čísti, protože se tomu neučí, podal dopis domácímú pánovi a řekl: »Prosím, přečtete jí to!«

Muž prohlížel obálku, jež byla nepopsána a tázal se: »To mám otevřít?«

»Ano, prosím!«

»A je tam skutečně dopis?«

»Zajisté!«

»Na tuto paní?«

»Jak jsem již řekl!«

»Musíte se mýliti, pane.«

»Ne; jsem si svou věcí úplně jist. Zde je nuž. Rozřízněte obálku!«

Muž chopil se nože, ale ptal se dříve než uposlechl vyzvání: »A tento dopis má býti skutečně od — od Ye-kin-liho?«

Docela jistě. Byl jsem při tom, když jej vsunul do obálky a směl jsem si do konce před tím dopis přečísti.«

Nyní rozřízl hostitel obálku. V přestávce mezitím nastalé šeptal Jin-tsian svému bratrovi: »Od Ye-kin-liho? To je přece náš otec!«

»Zajisté jenom muž, který má totéž jméno.«

»Ale tato paní připadá mi tak známá! Musil jsem ji již viděti!«

»Mně také. Je mi docela —«

Byl přerušen, neboť domácí pán rozevřel dopis, jenž byl ovšem sepsán čínskou řečí a čínským písmem, a vrhl pohled na první řádky. Zvolal hlasitě: »O všemohoucnosti Prozřetelnosti! O dobroto nebes! O Allah, Allah! Je tomu skutečně tak; tento vznešený pán mluvil pravdu. Mám čísti?«

Obrátil se s touto otázkou k paní, jež nacházela se ve velikém rozčilení. Chvěla se na celém těle; nemohla ani Ano pronésti; proto dala svůj souhlas na jevo toliko pokynutím hlavy. On četl: »Hao-keu — i, z rodu Pang, ze kmene Seng-ho, zmizelé ženě mé duše a matce mých ztracených synů a dcer — — — od Ye-kin-liho, z Číny uprchlého.«

To byl nadpis dopisu. Předčítatel nedostal se dále; zazněly čtyři výkřiky — — od obou synů a od obou dcer. Matka byla by zajisté také radostný výkřik vyrazila, nemohla však, neboť omdlela.

Statečný Methusalem nepomyslel na to, že se takovéto zprávy nesmějí útlým ženám podávati tak nepřipraveně. Obě dcery ovinuly paže kolem matky a plakaly.

»Přišlo to příliš náhle; je to příliš mnoho pro ni. Pojdte s ní ven do vaší komnaty,« pravil Hoi-hoi.

Vzal omdlelou do svého náručí a vynesl ji ven. Dívky ho následovaly. Ale synové vrhli se na Methusalema a Liang-ssi tázal se ho prudce: »Pane, ten dopis je od našeho otce?«

»Ano,« odpověděl tázaný.

»A tato žena slove Hao-keu?«

»To je její jméno.«

»Potom je to naše matka?«

»Je to ona. A její dcery jsou Méi-pao a Simming, vaše sestry.«

»O nebesa, o všemohoucí! Naše matka a naše sestry! Pojď, bratře, pojďme k nim!«

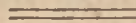

Spěchali za svými příbuznými. Ostatní nevěděli, co se stalo. Degenfeld vysvětlil jim to stručnými slovy. Jeho zpráva naplnila je velikou radostí a hlubokým pohnutím, jež projevili radostnými slovy. Turnerstick mínil, oči si při tom vytíraje: »Jaké to shledání! Jaká scéna! Ale od vás, Methusaleme, bylo to velice nehezké a potutelné, že jste nám zamlčel, co jste věděl. Také my jsme byli zcela nepřipraveni; jak snadno mohli jsme tu také pohnutím omdlítí!«

»Jděme!« souhlasil Bohumír. »To jim podá důkaz, že máme onu jemnocitnou noblessu, jež je při takovémto shledání a jiných příležitostech znamením dobrého vychování. Ale dýmka musí býti zapálena. Má znamenati zápalnou oběť, kterou radostně přinášíme nově založenému štěstí našich spolubližních.«

Nepovolil, Methusalem musil vzítí troubel do úst. Potom, když tabák doutnal, opustili dům, aby se odebrali do zájezdního hostince.

Pořád ještě stálo mnoho lidí venku, kteří jim uctivě ustupovali a provázeli je tak dlouho, dokud se za nimi dveře nezavřeli.

KAPITOLA SEDMNÁCTÁ.

Pod ochranou krále žebráků.

Nyní dal Methusalem zavolati hostinského, aby objednal u něho, čeho třeba k večeři. Právě když byli pospolu a radili se, zaznělo venku hlasité volání a lidé, kteří stáli před domem, spěchali odtud po silnici.

»Co je to? Co se to volá?« tázal se Degenfeld hostinského.

»Nemohu dobře slovům rozuměti. Zdá se, že přišel někdo, jež lidé znají,« zněla odpověď.

»Tedy musí býti tento někdo osobou zde velice oblíbenou nebo dokonce vynikající!«

»Na všechen způsob. Podívám se po tom.«

Vyšel přede dveře, vrátil se však ihned a zvolal radostným tonem: »Víte-li, kdož tu přichází, vznešený pane?«

»Patrně ne. Kdo je to?«

»T'eu, T'eu, nikdo jiný než T'eu!«

»Ah! Král žebráků!«

»Ano, král žebráků. Jelikož je již pozdě, tedy nepůjde již dále, nýbrž zůstane zde u mne, což činívá vždycky, jde-li do Ho-tsing-tingu, aby navštívil pana Sei-tei-neia.«

»Tohoto navštěvuje?«

»Ano, a často.«

»Co tam dělá?«

»Přichází tam z lásky a náklonnosti, neboť král žebráků a pan Sei-tei-nei jsou velmi dobří přátelé. Musím však ven, abych ho uvítal!«

Odkvapil.

Liang-ssi se ani slovem nezmínil, že by král žebráků závod strýce Daniela tak často navštěvoval. Snad stalo se toto opomenutí beze všeho úmyslu a jenom následkem pouhé náhody.

Methusalem sdělil svým soudruhům, koho tu venku očekávají; i přistoupili s ním k otevřenému oknu, aby viděli příchazeti tohoto rovněž tak proslulého jako vlivuplného muže.

Hlasy blížících stávaly se hlasitější a hlasitější. Bylo slyšeti dusot koní a potom objevilo se, lidem obklopeno, deset velmi dobře ozbrojených jezdců, kteří nikterak nečinili dojem žebráků. Jejich koně pocházeli z lepšího plemena než všechny ostatní, jež byl Methusalem za svého pobytu v této zemi spatřil, a soudě dle jejich oděvu musil je každý pokládati za lidi velice zámožné.

Roucho nejvznešenějšího mezi nimi bylo zhotoveno výhradně z hedvábí. Měl skvostný meč a řemení jeho oře bylo silně stříbrem okováno. Byl stár

snad asi šedesát let a měl vzezření velice důstojné, k čemuž přispíval velmi mnoho dlouhý knír, jenž mu po obou stranách v silných pletencích na prsa splýval. Neměl knoflíku na čepici, patrné znamení, že není mandarinem; než jeho zjev vzbuzoval zajisté zrovna takovou úctu jako zjev nějakého vysokého státního úředníka.

S mladistvou lehkostí vyhoupl se ze sedla a kráčel k domovním dveřím, u nichž ho očekával hostinský, hluboce se ukláněje. T'eu nejednal s ním jako s mužem níže postaveným, nýbrž způsobem velice laskavým, vložil, jak se to děje mezi sobě rovnými, jednu ruku do druhé, uklonil se a položil potom obě ruce na ramena hostinského.

Jaká slova byla při tom pronesena, to nemohl student slyšeti. Odstoupil od okna a posadil se se svými soudruhy na lavici, pro hosty určené. Brzy na to vstoupil král žebráků se svými průvodčími.

Hostinský mu již patrně venku řekl že jsou tu vznešení a cizozemští hosté. Bylo to patrné z jeho pohledu, jímž prohlížel přítomné a z hluboké poklony, kterou je pozdravil. Povstali a uklonili se rovněž tak.

»Přicházím, abych u vás ztrávil tuto noc,« pravil k hostinskému. »Jsou volny pokoje, jež obyčejně obýváme?«

»Bohužel ne,« odpověděl tázaný rozpačitě. »Přenechal jsem je těmto milostivým pánům, jelikož jsem nevěděl o vašem příchodu, vznešený ochránče.«

»Budeme tedy spáti v jiných místnostech?«

Tu podotkl Methusalem ochotně: »Tomu nedovolíme. Mocný král chudých a trpících nemá se k vůli

nám zřící obvyklého pohodlí. Velice rádi přenecháme mu místnosti, jež obyčejně obývá!»

»Což vy víte, kdo jsem?« tázal se král.

»Právě jsem se to dozvěděl a slyšel jsem již dávno, jakou úctu třeba vám prokazovati.«

»Nuže, potom jste zajisté také slyšel, že T'eu nehřeší nikdy proti zákonům zdvořilosti. Vy přicházíte z daleké země a smíte očekávati, že budete všude přijat s největším pohostinstvím. Byl by to poklesek proti dobrým mravům, kdybych zneužil vašeho velikomyslného nabídnutí. Proto žádám vás, abyste si ponechal pokoje, pro vás určené.«

»Ale což neporoučí právě tento dobrý mrav, aby každý mladší ustoupil staršímu?«

»Ano, ale také nižší vyššímu. A tímto poslednějším jste přece vy z nás obou.«

»O ne, vy jste králem.«

»Králem žebráků a bídnych, což je tolik jako nic. Smím snad zvěděti vaše slavné jméno?«

»Naše jména jsou zaznamenána na tomto Kuanu císařově.«

»Dal mu průvodní list, jež dostal od Tong-tschih. T'eu rozevřel jej a poklonil se, když spatřil pečeť a podpis, třikráte téměř až k zemi. Potom četl jména. Když byl s tím hotov, poklonil se opět, složil pas, vrátil jej a pravil: »To je největší doporučení, jehož může se u nás nějakému člověku dostat. Než přes to vše odvažuji se vám také své skrovné služby nabídnouti.«

»Tato přízeň je mi velice vítána, jelikož vím, že

laskavost mocného T'eu často více zmůže než takovýto Kuan.«

»Je to pravda; bývá mi časem možno někomu prospěti. Vaše slavná jména mají velice cizí zvuk. Je tu jenom jediné, které náleží naší řeči, Liang-ssi. Kdo ze vznešených pánů užívá toho jména?«

»Dotyčný není právě zde, ale bude mítí také čest vám svůj uctivý pozdrav vyřídití. Znáte ho snad. Je v službách pana Sei-tei-neia v Ho-tsing-tingu.«

»Toho znám najisto. Je to velice statný mladý muž, který nachází se mnoho na cestách, jež podniká v zájmu obchodu svého pána. Proto spatřil jsem ho u něho jenom jednou. Bývám často v Ho-tsing-tingu, a majitel ohnivých studní je mým dobrým přítelem. Získal si značné zásluhy o mé poddané, jelikož přijímá jenom takové dělníky, kteří nemají žádného zaměstnání a jsou mnou doporučení. Nachází se následkem toho pod mou obzvláštní ochranou a nestrpím nikdy, aby majitel petrolejových dolů byl poškozován z toho důvodu, že je cizozemec. Vy jste tedy cestoval s Liang-ssim, vítaný pane?«

»Ano. Přicházíme z Kuang-tschéu-fu a chceme zítra ráno k Sei-tei-neiovi.«

»K mému příteli? Sledujete při této návštěvě jistý záměr?«

»Ano. Chci mu předvésti syna jeho bratra, jež pozval.«

»Opravdu? Víím, že o něho psal. Je to tento mladý pán, který sedí vedle vás? K svému podivení četl jsem v průvodním listu jméno Li-cha-la-da Sei-tei-nei.«

T'eu nemohl »r« vysloviti; zaměnil je v »l«. Li-cha-la-da nebo vlastně Ri-cha-ra-da je čínské vyslovení jména Richard.

Když byl Methusalem k otázce přisvědčil, pozdravil král žebráků gymnasistu ještě jednou zvlášť a ujistil ho svou ochranou, jež by mu snad mohla býti na prospěch.

»Že je tato ochrana velmi mocná, o tom jsme se již přesvědčili,« pravil Degenfeld. »Nacházeli jsme se ve velikém nebezpečí; ale naši nepřátelé proměnili se ihned v přátele, jakmile jsme jim dokázali, že držíte nad námi svou mocnou ruku.«

T'eu hnul sebou udiveně a tázal se: »Kdo byli tito lidé?«

»Kuei-tseové. Potkali nás cestou.«

»To jsou ovšem lidé, kterým vyznavač Buddha a vůbec každý jinověrec nejlépe když se vyhne. Ale kterak mohli jste se odvolávati na mne? Kterak mohli jste vy, o nichž jsem ničeho nevěděl, jim dokázati, že jsem vaším ochráncem? Vždyť mně samotnému je to neznámo?«

»Ukázal jsem jim tento druhý Kuan, který mám.«

Dal mu do ruky ochranný list, a bylo nejdříve zajímavě pozorovati, kterak se T'eu tvářil, když jej spatřil.

»Jak? Můj vlastní Kuan!« zvolal. »A k tomu Kuan první třídy, jakých jsem vydal jen velice málo! Poznávám ze znamení, jenom mně patrného, že je to Kuan mého zete v Kuang-tschéu-fu.«

»Myslíte Hu-tsina, klenotníka. Podařilo se nám

prokázati mu malou službu, a protože slyšel, že chceme cestovati do vnitra země, kde mohly na nás čekati obtíže nebo dokonce nebezpečnosti, tu vyzbrojil nás tímto Kuanem, o jehož ceně nabyli jsme tak přesvědčivého důkazu.«

»Vy jste prokázali mému Hu-tsinovi nějakou službu? To nemohla býti obyčejná služba, neboť k vůli všední laskavosti neodloučil by se od tohoto pasu. Smím se dozvědět, co se stalo, a kterak jste se s ním seznámili? Právě přináší se čaj. Zvu vás pokorně, abyste s námi číšku vypili. Při tom můžeme mluvit o mém zeti.«

»Rád budu vám o něm vypravovati, jedná se však o udalost, již jsme takovým způsobem šťastně skoncovali, že možno o tom jenom důvěrně hovořiti.«

»To můžete. Tito mužové jsou moji důstojníci, moji přátelé, před nimiž nemám žádných tajností; mohou slyšeti všecko, co chcete říci.«

Hostinský přinesl rychle upravený čaj. Měl také pro každého z cizích hostů po číšce. To odpovídá čínskému mravu. Byly u něho ještě dýmky objednány; tabák měli průvodčí T'euovi při sobě. Když byly malinké číšky vyprázdněny a dýmky zažehnuty, začal Methusalem vypravovati.

Pokládal za účelné nemluvit snad pouze jenom o episodě, jež vztahovala se na klenotníka, nýbrž začal s posláním, jež mu Ye-kin-li svěřil, a podal stručnou zprávu o všem tom, co až dosud zažili.

Číňané byli velmi pozorní posluchači. Když skončil, povstal T'eu, učinil cestujícím hlubokou, úctyplnou poklonu, kteréhožto příkladu jeho »důstojníci« ihned ná-

sledovali, a pravil tonem velice uctivým: »Co jsme nyní vyslechli, je patrným důkazem, že ve vlasti skutečně obdivuhodných pánů žijí lidé, kteří vynikají neobyčejně vědomostmi, odvážností a obezřelostí. Co jste učinili, není hodno toliko chvály, nýbrž také obdivu, a důvtip, kterým jste mého zete zachránili, zavazuje nás k největší vděčnosti. Dáme si všemožnou práci, abychom dokázali svou uzalost a prosíme o milostivé svolení, abychom zítřejší jízdu do Ho-tsching-tingu mohli vykonati ve vaší vznešené společnosti. Shledání členů rodiny vašeho úctyhodného Ye-kin-liho naplnilo nás vřelým účastenstvím, jemuž dávám průchod tím, že vás žádám, abyste nevečeřeli na své útraty, nýbrž byli dnes večer mými hosty. Ihned vykonám přípravy, k tomu potřebné.«

Methusalem činil proti tomu námitky, leč marně. Král žebráků odebral se sám do kuchyně, aby tam udělil své rozkazy.

Během této pausy vyptávali se soudruzi po obsahu rozmluvy, a Degenfeld jim vše sdělil.

Nyní vešel zase T'eu a učinil konec krátké rozmluvě. Za nějakou dobu přišli oba bratři s Hoi-hoem. Překypovali díky a nepodařilo se Methusalemovi odmítnouti je poznámkou, že k jejich nynějšímu štěstí nijak nepřispěl. Opojeni blažeností, že se shledali s matkou a se sestrami, nemysleli na nic jiného, také ne na někdejší jmění svého otce. Považovali je za ztracené.

T'eu projevil přání, aby jejich matka a sestry zúčastnily se také večeře, jež měla býti slavnostní hostinou. To byla veliká čest, neboť Číňan z pravidla nejídává s nějakou ženskou osobou. Zároveň byl si

vědom toho, že žádá věc zvláštní a obtížnou, jelikož se v Číně pokládá za něco velice neslušného, jestliže vzdělaná paní nebo dobře vychovaná dívka se cizím ukazuje nebo dokonce s nimi u jednoho stolu ho-
duje. Proto nevěděli bratři, co by měli odpovědít. Odmítnouti pozvání bylo by nezdvořilostí vůči králi žebráků a přijetí téhož obsahovalo by pro dámy zá-
vazek, jemuž by mohly dostát jenom s největším sebe-
zapřením. Methusalem ujal se T'eua, tázaje se Liang-
ssiho: »Vaše dámy půjdou přece s námi do Německa?«

»Ano.«

»A nevrátí se do Číny?«

Nikdy.«

»Tedy mohou se již teď vším právem za Němkyně pokládati. V naší vlasti je to ctí pro hosty, smějí-li s dámami stolovati. Dámy jsou květinami ve věnci společnosti; zdobí kruh a v jejich přítomnosti plynou slova jemněji a líbezněji. Myslíte-li, že jste nám nějakým díkem zavázáni, tedy přimějte svou matku a své sestry, aby přišly. Vždyť budeme úplně sami mezi sebou a nařídíme hostinskému, aby nikoho cizího do našeho pokoje nepouštěl.«

Jelikož bylo pozvání tímto způsobem podporováno, prohlásili bratři, že přivedou své dámy.

Nebyl ještě večer a hostinský měl zapotřebí delší lhůty, aby pokrmy připravil. Tato doba mohla býti zcela dobře vyplněna zábavou. Vždyť bylo tu plno otázek, vypravování a vysvětlování. To bylo však nudné pro ty, kteří nerozuměli čínsky. Proto hleděli se jinak zaměstnati.

Zatím se venku setmělo a hostinský přinesl sem

několik lamp — skutečné petrolejové lampy s širokými hořáky a cylindry, druhá jistá známka, že se nacházejí na blýzku strýce Daniela.

Potom byly stoly k hostině připraveny a Liang-ssi odešel, aby přivedl svou matku a sestry. Když přišly, bylo roznášeno první jídlo, řídká polévka, ve které byly smáčené rybí ploutve.

Dámy byly právě tak oděny jako odpoledne. Byla jim vykázána čestná místa, matce nahoře a dcerám po obou jejich stranách, což se jim zajisté ještě nikdy nestalo. Vedle jedné dcery seděl král žebráků a vedle druhé Methusalem. Oba dávali si všemožnou práci, aby ohleduplnou pozorností zbavili dámy jejich veliké sklíčenosti, což se jim však nechtělo podařiti. Dostalo se jim jen zřídka krátké, sotva slyšitelné odpovědi.

Pokrmy záležely z různě upravených ryb a rovněž rozličně vařeného, smaženého a pečeného masa onoho zvířete, jímž Mohamedán právě jako Žid opovrhuje, kdežto Číňan je chová ve velikém množství; jeden rakouský básník věnoval mu dokonce koktavou odu.

Že mijnheer nesouhlasil s mohamedány, nýbrž s oněmi rozumnými národy, kteří dotyčnému mnohokopytníku rádi a zcela prokazují zaslouženou úctu, to dokázal velice energicky. Nabíral si a dával si podávati, dokud co bylo. Ostatní byli syti, ale on jedl pořád ještě. A když byla na velikém talíři přinesena ještě koruna jídelního lístku, při čemž zvolal hostinský zvučným triumfujícím hlasem: »Siao-t'ím!« tu nerozuměl tlustý sice čínskému označení, poznal však mladistvého tvora v chrupavé do růžova vypečené kůrčičce a zvolal s nadšením: »Een klein, gebraden varken! Dat is goed! Dat eet ik, dat et ik op; ja

wel, ik eet het varken zekerlijk al op — malé pečené sele! To je dobré. To budu jísti, to sním; opravdu, sním je skutečně celé!«

Dal se do něho s takovou horlivostí, jakoby byl dosud ničeho nejedl. A to dělal stoje, protože nemohl sedět. Methusalem měl opravdu strach, že si ublíží, a jenom z toho důvodu žádal pro sebe také kousek a významným mrknutím vyzval kapitána a Bohumíra, aby učinili rovněž tak. Ale to ostatní bylo statečným tlustým skutečně sněděno.

Na konec dostaly dámy čaj a páni *Rakia* raki a rýžové víno, jež bylo lepší než ono, které dříve pili.

Dámy, jež jedly jenom velice málo, jelikož se pro Čiňanku nesluší, aby před cizími zraky své ruce opětovně ukazovala, byly, když se velice obřadně rozloučily, po hostině Liang-ssim a Jin-tsianim domů doprovozeny. Pozůstalí poděkovali jim při rozloučení co nejzdvořileji za jejich přítomnost.

Nyní nastala doba, aby šli spat. T'eu dostál slovu: ani nejnalehavějšími prosbami cizinců nedal se pohnouti, aby se svými průvodčími se ubytoval v místnostech, cizincům vykázaných. Spať se svými průvodčími v hostinské místnosti, kde se večerelo.

Ložnice záležely ostatně jenom ze čtyř holých stěn, kde stály nízké rákosové podstavce, jež musily býti pomocí přinesených pokrývek v postele proměněny. Byly zařízeny vždy pro dvě osoby. Methusalem byl pohromadě s Richardem a Bohumír s mijnheerem.

Tento pravil: »Vzduch tu znamenitě tráví.«

»Ano, to je pravda,« souhlasil Bohumír směje se potají. »Zdejší vzduch je výtečný; zdá se býti léčivý ve vysoké míře.«

»Dat is zij, en daarom zal ik hier blijven — to je a proto tu zůstanu.«

»Myslíte to vážně? Chcete skutečně koupiti obchod strýce Daniela?«

»Ja, ik koop ale de fabriek — ano, koupím celou továrnu.«

»Notabene, má-li chuť ji prodati. Bylo by to ovšem skvostné. Mohl by tu jíti s námi do Německa a odpovídati tam na svých čínských vavřínech.«

»En ik hier op meinen nederlandschen peper. Doch voor hedendaags leg ik mi op dit bed. Ik wil slapen — a já zde na svém nizozemském pepři. Než dnes lehnu si do této postele. Chci spáti!«

»Ano, ale ne chrápati!«

»Ik? Dat mak ik niets. Ik slaap zeer stil en mooi; dat kunnt gij geloven — já? To nedělám nikdy. Spím velice tiše a způsobně; věřte tomu!«

Ale asi za deset minut chrápal tak strašně, že se Bohumírovi celou noc zdálo o zemětřesení a hřmění děl a ráno byl nesmírně rád, když seznal, že ho ani kulka neusmrtila, ani země nepohltila.

Když vstoupili ráno cestující do hostinské místnosti, našli T'eua již v plné práci. Včera rozeslal posly do okolních míst a časně ráno přišli jejich Sian-yosové, aby odvedli své příspěvky, jimiž se vykoupili z návštěvy jeho podřízených, žebráků.

Po skončení této záležitosti bylo posnídáno, přičemž mjinheer již zase statečně se činil, a potom vyrazili.

Liang-ssi a Jin-tsian jeli ovšem také sebou. Tlustý prosil, aby ho dnes neuvazovali a držel se po celou jízdu také dosti obstojně v sedle.

Kdo z obyvatelů mohl běžeti, vyprovázel tlupu až za ves, kde poboční říčka v horském řetězu úzké příční údolí vymlela. Tímto údolím musili nyní projeti, aby dospěli k zmíněné již rovině, uhlím oplývající. T'eu ujišťoval, že budou v Ho-tsing-tingu již druhého dne odpoledne.

Methusalem držel se hlavně tohoto muže, jenž byl, jak se samo sebou rozumí, výtečným znalcem čínských poměrů. Chtěl se od něho učiti a dostalo se mu na vše, nač se tázal, nejobsáhlejšího vysvětlení a poučení. Občas přidružil se však také ke svým společníkům, kteří musili se jenom mezi sebou baviti, protože se s průvodčími krále žebráků nemohli dostatečně porozuměti.

KAPITOLA OSMNÁCTÁ.

U strýce Daniela.

Tlupa měla řetěz hor dávno za sebou a nacházela se na rozsáhlé, nedohledné nivě, z jejíž zeleni vyku-kovaly domy četných vesnic. Lesa tu nebylo, ale na blízku osad dosti ovocných stromů. Pole byla od sebe oddělena užitečným houštím bambusovým.

Dobře spravovaná silnice táhla se vedle zmíněné pobočné říčky, opustila ji pak směrem východním, aby se obrátila k povodí řeky Dschangu, na jejímž východním rameni ležel Ho-tsing-ting.

Krátce před polednem zarazili, ale jenom aby koně napojili. Potom šlo to zase dále. Čím dále, tím více bylo patrno, jakému místu se blíží. Vozíky s uhlím nebo s nádobami na petrolej potkávaly cestující. Minuli jednotlivé dělníky se začerněnými obličejí a ve vzduchu hlásil se onen velice nepříjemný zápach, který je nevyhnutelný na blízku petrolejových dolů.

»Dat riekt goed,« pravil mijnheer; »dat heb ik gaarn; dat is zeer gezond voor de borst en de long —

voní to pěkně; mám to rád; je to velice zdravé pro prsa a pro plíce.«

Tak se zamiloval do této krajiny, že se mu líbilo všecko, co poskytovala.

»Ano,« přisvědčil Bohumír. »Zápach petroleje je prý výtečný prostředek proti úbytím. Kdybych byl neduživ a slabé tělesné postavy, zůstal bych tady v Číně.«

»Ja, gewisselijk! Ik ben zwek, en ik blijf daarom hier — ano, opravdu! Já jsem slabý a proto zůstanu zde.«

»To učiníte velmi dobře, neboť v takovémto zdravém vzduchu není třeba ani koření ani slovníku. Zotavíte se zde velice brzy.«

Jeli nyní vesnicí, posledním místem před Ho-tsing-tingem. U zájezdního hostince vsedal právě nějaký jezdec na koně. Byl to mladý muž asi třicítiletý a úplně po čínsku oděný; neměl však copu.

»Holla, monsieur van Berken, nacházíme vás tu? Jedete domů?« volal na něho Liang-ssi v německé řeči.

Muž se neobrátil a proto neviděl jezdců. Nyní otočil k nim svůj obličej. Když dopadl jeho pohled na Liang-ssiho a krále žebráků, tu rozjasnily se radostně jeho inteligentní tahy; obrátil k nim svého koně, prvnějšímu podal ruku, poslednějšímu se poklonil a řekl, ale v čínské řeči: »To je překvapení! Konečně, konečně se vracíte, milý Liang-ssi! Myslili jsme, že vás stihlo neštěstí, jelikož jste se nevracel mnohem déle než bylo smluveno.«

»Tu jste se nemýlili.«

»Opravdu? Co se stalo?«

»Upadl jsem mezi piráty.«

»U všech hromů! To musíte vypravovat. Jak jste se zase vyprostil?«

»Mně by se to bylo nepodařilo. Za své osvobození mám co děkovati těmto cizím pánům, kteří chtějí poznati pana Steina, čtyři Angličané a Hollandan, mijnheer van Aardappelenbosch, který byl nesmírně potěšen, když zvěděl ode mne, že spatří ve vás pána z Belgie.«

»Jak? Vy jste Nizozemčan, mijnheer?« tázal se inženýr udiveně, užívaje německé řeči, jelikož věděl, že je Liang-ssi němčiny mocen.

»Ja, ik ben een Nederlander,« odpověděl tlustý.
»En gij, wat zijt gij?«

»Já jsem Belgičan, narozený v Louvainu.«

»Louvain, to je Löwen! Zijt gij de machinist, de mechaniker von mijnheer Stein?«

»Ano, jsem mašinista, mechanik tohoto pána.«

»Dat is goed! Dat is zeer fraai! Spreckt gij ook hollandsch — to je dobré! To je velmi krásné! Mluvíte také hollandsky?«

»Ano.«

»Zo moeten wij hollandsch spreken!«

»Velice rád! Ale ostatní pánové by iám nerozuměli. Počkejme tedy až budeme sami! Těším se velice, že si budu moci zase jednou v této řeči pohovořit.«

»Ik ook. Wij zullen zeer goed spreken. Hoe is

dat eten in Ho-tsing-ting — já také. Budeme zcela dobře mluvit. Jaké je jídlo v Ho-tsing-tingu?»

»Jídlo?« odpověděl Belgičan, poněkud užaslý touto bezprostřední otázkou. »Mohu je jen chválit. Vaříme dle čínské a také dle naší domácí kuchyně.«

»Dat is zeer goed van dezen oom Daniel — to je velice dobré od tohoto strýce Daniela?«

»Vy jmenujete ho ujcem, tedy strýcem? Vy znáte také jeho křestní jméno. Jakým právem jmenujete ho strýcem?«

»Dewijl — aangezien — — naardieu — — — protože — vzhledem k tomu, že — — jelikož — — —«
koktal tlustý rozpačitě, protože se právě chystal prozraditi, co mělo ještě zatím zůstatí tajemstvím.

»Chci vám to říci,« přispěl mu Methusalem po německu na pomoc. »Nechtěli jsme vlastně ještě o tom mluvit; vy nás však neprozradíte, a snad budeme také potřebovati vaší pomoci. Nejsme totiž žádní Angličané, nýbrž Němci.«

»Němci, ah! Snad ne dokonce — — —?« Prohlížel po studentsku přistrojené nejistými pohledy.

»Nuže, co myslíte? Snad ne dokonce — —?«

»Z vlasti mého pána?«

»Ano, odtamtud přicházíme.«

»A je snad tento mladý pán synovec mého pána?«

Ukázal na Richarda.

»Ano, je jím. Jmenuje se Richard Stein.«

»Jaké to překvapení. Milí pánové, pozdravuji vás co nejpřímněji. Můžete si pomyslit, že budete vřele vítáni.«

»To také doufáme.«

»Ano, mohu vás ujistiti, že vás přijme s otevřenou náručí.«

Potřásl jim rukou a pokračoval potom dále: »Ale kterak vám bylo možno v tomto oděvu až sem proniknouti?«

»Proč by to nebylo možné?«

»Musili jste způsobiti neobyčejný rozruch. Vždyť vaše čapky jsou již ve vlasti nápadné, tím více zde!«

»Nu, to se rozumí, že si nás prohlíželi s velikou pozorností. Někdy nám to bylo obtížné, ale skutečné nepříjemnosti nebo snad škody jsme z toho neměli.«

T'eu jel se svými lidmi zvolna ku předu, patrně aby nevyrušoval při setkání. Ostatní zastavili se u zájezdního hostince; nyní jeli rychle dále. Při tom vysvětloval mu Methusalem příčiny a průběh cesty až po přítomnou chvíli. Když skončil, zvolal inženýr: »Ale vždyť je to hotový román, o němž by se mohla kniha napsati! A, nevykládejte mi to ve zlé, vy všichni jste zcela zvláštní lidé!«

»Pst! Slovo ‚zvláštní‘ je u nás zakázáno. Obsahuje velikou urážku. Ale vy jste to mínil dobře a proto nechci vás vyzvati na souboj. Ano, jsme snad trochu zvláštní, ale přece jen dobří chlapi, jimž zajisté prokážete laskavost, abyste zatím zamlčel, kdo jsou a co tu chtějí?«

»To se rozumí! Neprozradím ničeho. Dejte si však pozor, aby strýc Daniel ničeho neuhodl! Stal se z něho polovičný Yankee, člověk mazaný, který lidi rychle prohlédne.«

»Budeme opatrní. Ale, řekněte mi, nepůsobí vám to obtíží, musíte-li se zde stále s Číňany stýkati?«

»Dříve bývaly značné obtíže, nyní jsou však překonány a to hlavně pomocí krále žebráků, jenž požívá takového vlivu, že nemáte o tom ani potuchy, ačkoliv jste důkazy toho sám na sobě zažil. Přivedl to tak daleko, že můj pán není toliko trpěn; Stein jest jedním z nejváženějších mužů v provincii a smí se pochlubiti přátelstvím a ochranou nejvyšších mandarinů. Jeho závod dosáhl takového rozšíření, že síly moje více nedostačují. Co nejdříve přijde můj bratr, který je také inženýrem, a bude ustanoven druhým technickým správcem. Petrolejové prameny staly se širokému okolí pravým dobrodiním. Zaměstnáváme jen chudé lidi, jež nám T'eu doporučí. Tito Číňané lnou k nám s velikou láskou a vděčností. Postavili jsme jim pěkné dělnické domky a pečujeme horlivě o to, aby byla splněna všecka jejich oprávněná přání. Dříve bývalo to snad i poněkud nebezpečné bydlení mezi těmito lidmi; ale pan Stein přizpůsobil se jejich způsobům a názorům a jenom v nejnútnejších případech dává znáti, že smýšlí a cítí jinak než oni. Později podařilo se mu získati přátelství T'euovo, a nyní je dokonce pod ochranou Mohamedánů, kteří se vzbouřili a znepokojují zemi. Je obratný diplomat, který dovede i z nejhorších poměrů pro sebe těžiti.«

»Je však nemocen?«

»Ano, ale spíše duševně než tělesně. Ačkoli se nechce k tomu přiznati, přece bych chtěl tvrditi, že je to touha po vlasti, jež jej potají trápí. Vrátil by se snad do vlasti, ale jeho podnik ho zde pevně poutá. Pokládá to za svou svatou povinnost, aby svým dělní-

kům zůstal tím, čím je jim teď. Kdyby to chtěl prodati, nenašel by kupce. Číňan neměl by ani potřebného kapitálu, ani intelligence, jakou musí míti majitel tak obrovského závodu.«

»O, ik heb geld — o, já mám peníze!« zvolal mijnheer.

»Vy?« tázal se Belgičan.

»Ja, ik heb geld, ten eerste geld, ten tweede geld, en ten derde ook weder geld — ano, já mám peníze, poprvé peníze, po druhé peníze a po třetí zase peníze!«

»Vždyť to zní docela tak, jako byste chtěl vystoupiti jako kupec!«

»Dat wil ik ook! Ik heb veel geld! En ik heb ook opvoeding en onderwijs gehad; ik ben niet dom; ik ben een wijse mensch, een zeer wijse mensch — to chci také. Mám mnoho peněz! A mám také vychování a vzdělání; nejsem hloupý; jsem moudrý člověk, velice moudrý člověk!«

»Velice rád vám to věřím; ale je to důvod, abyste koupil Ho-tsing-ting?«

»Neen. Ik wil Ho-tsing-ting koopen, dewojl hier de lucht zoo goed en gezond is. Ik ben ziek en zwak; ik wil hier weder gezond werden, gezond en dik — ne, chci koupiti Ho-tsing-ting, protože je tu vzduch tak dobrý a zdravý. Jsem nemocen a sláb; chci zde býti zase zdráv, zdravý a tlustý!«

Van Berken přelétl několikráte udivenými zraky postavu domněle nemocného a mínil usmívaje se: »My-slím, že se tu můžete zase vykrmiti.«

»Dat denk ik ook. Ik wil eten en drinken, dat

ik zoo dik hoe een nijlpaard worde — to si také myslím. Chci jísti a pít, abych byl tak tlustý jako hroch!»

Z vesnice, kterou právě projeli, bylo jenom ještě čtvrt hodiny až na hranice Ho-tsing-tingu. Pole přestávala. Bylo viděti holé haldy kamení, na nichž stály dřevěné domky — uhelné doly. Dále zdvihala se vysoká, zvláštní lešení, ponejvíce ochranou střechemou opatřená. Byly to staré vrtací stroje, jež nyní klidně odpočívaly.

Na jedné výšině stál statný dům. Byl vystaven v čínském slohu, přece však potají podnítil Němce.

»To je bydlí pánovo,« vysvětloval inženýr. »A tu napravo a nalevo vidíte na rovině dělnické osady. Jak uvidíte, vyznačují se velikou čistotou. Jsou tak zdravé a pohodlné, že by německý dělník byl rád, kdyby v nich mohl bydlet.«

»A to množství lidu tady nahoře před obydlím?« tázal se Bohumír. »Vždyť tam musí býti několik set osob!«

»Přes pět set. Jsou to dělníci, kteří dostávají svou mzdu. Dnes skončila práce dříve, protože se zítra nepracuje.«

»Je svátek nějakého pohanského bůžka?«

»Ne, nýbrž soukromý svátek. Jsou narozeniny pana Steina, a v ten den nedovolí nikdy pracovati.«

»Jeho narozeniny! Slyšel jsi, Richarde! Víš-li, co mu dáme vázaného. To nejlepší, co může dostat, totiž tebe.«

Richard byl zticha. Měl vůbec ve zvyku mlčeti. Nyní přiblížil se okamžik, kdy měl svého strýce spa-

třiti. To dojímalo ho hluboce. Jeho oči zvlhly a bylo mu srdečně líto, že se nemohl vrhnouti do náruče svého příbuzného. Spozorovali blízcí se průvod. Dělníci nahoře před domem volali hlasitě a radostně, že přichází T'eu. Mnozí přicházeli mu vstříc, aby byli první, kdož ho pozdraví. Ostatní utvořili ulici, kterou jeli příchozí k muži, jenž stál u stolu penězi zcela pokrytém. Vyšel jim vstříc a pozdravil T'eua čínským způsobem, tak jako se to děje mezi sobě rovnými.

Stein byl vysoký a hubený, přes šedesát let. Neměl sice copu, ale jeho dlouhé vlasy splývaly pod kloboukem. Byly stříbrobílé. Jeho ostře profilovaný obličej jevil hluboké vrásky, stopy to dlouhého tělesného a také duševního namáhání. Na tomto obličejí bylo viděti, že jmenovaný muž má pevný, samostatný charakter, a přece šířila se po něm přívětivá laskavost, jež diváka mile jímala.

T'eu a jeho lidé byli pro něho zjevy obyčejnými. Ale když jeho oko dopadlo na ostatní, tu povytáhl udiveně obočí a zvolal: »Nngnot! Y-jim — co to vidím? Vždyť jsou to cizinci!«

»Ano, Evropané!« odpověděl van Berken.

»Jejich oděv dává to tušiti.«

»A já pokládám za svou povinnost, abych vám je představil, neboť já jsem to, jenž jsem tyto pány nejdříve poznal a také za svůj život jim děkuji,« vpadl Liang-ssi. »Později uslyšíte to obšírněji. Nyní přede vším jiným jejich jména. Tento pán, jemuž se zalíbilo odíti se oblekem čínského mandarína, je námořní kapitán Heimdall Turnerstick z Londýna, na jehož lodi podnikají ostatní pánové cestu kolem světa. Jsou to studenti z university v — v — v — — —«

Jeho zeměpisné vědomosti ho tu opustily.

»V Oxfordu,« přispěl mu Methusalem na pomoc.

»Ano, v Oxfordu; zapomněl jsem již zase to těžké jméno. Jsou to pánové — — —«

A nyní jmenoval jména, jaká mu právě napadla a o nichž věděl, že jsou anglická.

Toto představování dalo se ovšem v čínské řeči. T'eu prohlásil, že mu tito cizinci prokázali veliké služby, pročež věnoval jim své obzvláštní přátelství. Stein dozvěděl se od něho, že Angličané přišli, aby si prohlédli jeho proslulé doly a těší se, že budou moci ve své vlasti konstatovati, že také v Číně nacházejí se výtečně vykořisťované prameny petrolejové.

Uvítal je co nejsrdečněji, a to po anglicku, a zval je, aby byli jeho hosty a prodleli u něho tak dlouho, jak jim bude libo.

Když sestoupili, zmocnili se dělníci rychle koní, aby je zavedli do stájí; hosté byli samotným hostitelem doprovázeni do přijímacího pokoje. Tento, největší v přízemí, byl zařízen zúplna dle čínského způsobu a obsahoval tolik stolů a židlí, že se dalo tušiti, že strýc Daniel mívá často hojně hostů.

Prosil je, aby si zatím sedli, až udělí potřebné rozkazy, a vzdálil se pak. T'eu a Liang-ssi šli s ním, aniž by je byl k tomu vyzval. Patrně bylo jejich úmyslem vysvětliti mu, že jeho nynější hosté zasluhují všecku pozornost.

Za krátko vrátil se strýc s T'euem a Liang-ssim. Řekl Němcům tonem dvojnásobně zdvořilým, že se dozvěděl, co děkuje jim Liang-ssi a opětoval svou prosbu, aby zůstali u něho co nejdéle a pokládali se za příslušníky jeho rodiny.

»Nemám vlastní rodiny,« dodal k tomu. »Moji dělníci tvoří mou rodinu, a vítané hosty jako jste vy, považuji po dobu jejich pobytu u mne za své příbuzné. Pokládejte se tedy za spolumajitele mého domu a nezamlčte žádného přání, jež bych vám splniti mohl. Nyní vykáži Vám pokoje, jež budete obývati.«

Vedl je o patro výše. Tam zavedl je nejprve do svého vlastního obydlí, jež bylo zařízeno zcela dle evropského způsobu. Záleželo z obývacího pokoje, ložnice a pracovny, a měl patrně velikou radost, když Methusalem prohlásil, že se tu může člověk cítiti jako doma ve vlasti.

»Mám ještě jeden takový pokoj« pravil, »pro Evropany. Stává se časem, že zavítá ke mně návštěva z Kantonu nebo Hongkongu, nebo že mandarin, který se cestou u mně staví, projeví přání, aby mohl jednou bydleti po evropsku. Tací pánové obdrží zmíněný pokoj, který budete obývati vy, pane Williamse.«

Tak nazval totiž Liang-ssi studenta. Obdržel rozto milý pokojík, v němž mohlo se ovšem také mandarinovi zalíbiti. Vedle něho byl ubytován Richard s Bohumírem a vedle těchto Turnerstick s mijnheerem. Methusalem mluvil velmi dobře anglicky a naučil také Richarda doma angličtině. Oba mohli býti pokládáni za Angličany. Jinak bylo tomu s Bohumírem, jenž sice asi sto slov obstojně lámal, ale žádné z nich pronésti nesměl, jelikož by byl strýc ihned spozoroval, že je to věc zhola nemožná, aby byl panem Jonesem z Oxfordu.

Nyní omluvil se domácí pán, že se musí na chvíli vzdáliti, protože se musí zabývati dělníky. Pošle jim však pana van Berkena, jenž jim bude společníkem.

Za chvíli na to bylo jim přineseno občerstvení a

potom přišel Belgičan, aby jim oznámil, že je ustanoven jim k posluze a zároveň za průvodce, kdyby snad měli chuť prohlédnouti si petrolejové prameny.

»Ja, ik wil het olie zien; ik ga met — ano, chci viděti olej, půjdu s vámi,« řekl tlustý.

Ostatní souhlasili. Po dlouhém sedění v sedle byla procházka velmi příjemná, a tak začali prohlídku daleko široko se prostírajícího závodu.

Uplynulo několik hodin než se zase vrátili k hlavní budově. Silně se již smrákalo a okny, která tu byla zasklená, zářilo světlo lamp. Před domem bylo ticho a klidno, ale dole v příbytcích dělníků a před nimi zdálo se, že panuje čilý život. To mělo svou dobrou příčinu a také rovněž tak dobrý účel.

Liang-ssi vypravoval několika dílovedoucím, že děkuje za svůj život cizím mandarinům. Byl osobností velice oblíbenou. Proto rozšířili dílovedoucí zprávu rychle dále a nyní byla celá veliká dělnická kolonie zaměstnána jistými přípravami, jež směřovaly k tomu, ukázati cizincům, že si jich váží.

Něco takového nemůže se v Číně obejít bez ohňostroje. Číňan je rozený pyrotechnik. Vše, všechno musí oslaviti ohňostrojem, a vláda neklade mu v tom nejmenší překážky. Kdežto v jiných státech je k tomu z dobrých důvodů zapotřebí úředního povolení, aby mohl býti ohňostroj vypálen, vidíme v Číně denně staré i mladé, kterak se tím obveselují, aniž by někdo proti tomu čeho namítal. Vyjdete z domovních dveří a hned hopkují kolem vás hořící žabky. Zahnete za roh a vyplazuje na vás jazyk had, jenž jiskry srší. Když nastává nov, spatříte k velikému svému úžasu úplněk na obloze a teprve za několik minut spozorujete, že je to

měsíc uměle napodobený, od skutečného téměř k nerozeznání. Než uzavrou se brány ulic, spatříte všude ohnivá tělesa skákati, stříletí, lítati a svištěti a to i v ulicích zcela úzkých, jejichž domy jsou zbudovány ze dřeva suchého jako troud. Kdyby to chtěla vláda zakázati, tedy dala by se s matematickou jistotou čekati všeobecná vzpoura.

Rozumělo se samo sebou, že také dělníci z Hotsing-tingu byli takovíto ohněstrůjci. Chystali se, aby ku počtě cizích hostů ukázali své umění jakmile nastane tma.

Methusalem nenacházel se ještě dlouho ve svém pokoji, když objevil se strýc ve vlastní osobě, aby ho odvedl k večeři. Jeho soudruzi byli rovněž zpraveni a odebrali se do veliké, také v přízemí ležící jídelny. Stěny její byly docela čínské; ale dvě dlouhé řady tabulí, jež stály uprostřed, měly dvojnásobnou výšku čínských stolů a byly přistrojeny úplně dle evropského způsobu. Byly tu nože, vidličky a lžice, ale žádné tyčinky. Mezi jemným čínským porculánovým nádobím stály viné láhve se zlatými a stříbrnými hrdly; spatřiv je škulbl tlustý Bohumíra za rameno a šeptal mu: »Ziet gij deze fleschen? Dat is wijn — vidíte tyto láhve? To je víno!«

»A zda-li! Myslím, že je to dokonce Šamplanské. No, však já se nedám poraziti!«

»Ik ook niet, waarachtig niet — já také ne, opravdu také ne!«

Na jedné straně stálo pianino. Van Berken sdělil Methusalemovi, že je dostal od strýce Daniela jako štědrovečerní dárek ale s tou podmínkou, že je zde ne-

chá státi. Strýc byl veliký přítel hudby, neuměl však hráti. Působilo mu to největší radost, kdykoli inženýr na struny udeřil.

Těmu byl tu již se svými lidmi. Seděli již kolem tabule, u níž dostalo se Methusalemovi čestného místa.

Pokrmy byly připraveny hlavně dle evropského způsobu. Na otázku, v tomto směru učiněnou, odpověděl strýc, že si najal francouzského kuchaře z Hongkongu.

Výrobkům tohoto umělce nedostalo se od nikoho tak nadšeného souhlasu, jako od mijnheera. Při každém novém chodu stával se jeho zardělý obličej vždy o poznání tmavším. Nenacházel dosti slov, aby všecka ta známá i neznámá jídla dle zásluhy chválil, a když vybuchla dokonce i první zátka šampaňského do stropu, tu by byl blažeností nejraději celý svět objímal. Jeli-kož nebyl představen jako Angličan, nýbrž jako Hollandan, mohl klidně užívatí své mateřštiny, což mělo za následek, že k němu strýc ob čas několik německých slov prohodil.

Když došlo k dessertu, vstal strýc, přistoupil k pianinu, otevřel je a prosil svého inženýra, aby něco zahrál. Tento vyhověl rád tomuto vyzvání. Zahrál lehký tanec, to nejlepší, co uměl, a přece vzbudilo to úžas všech přítomných Číňanů.

Venku pod okny, jež byla otevřena za příčinou vedra v jídelně panujícího, shromáždili se diváci, čekající na vypálení ohňostroje. Sotva že odvážili se dýchatí. Ale když potom zasedl Methusalem k nástroji bez vyzvání a prsty jeho směle po klávesích poletovaly, tu byl obdiv dvojnásobně tak veliký. Byl velmi dobrým pianistou a ukázal tu, že se něčemu naučil.

Když dozněl poslední ton, zahlučelo venku volání posluchačů, ale potom začal praskot a šustot, svištění a hřmění, že si div uši nezacpali. Ohňostroj začal.

Hosté vystoupili před dům. Co spatřili, to předčilo daleko jejich očekávání, jelikož neměli před sebou vyučených nebo spíše studovaných ohněstrůjců.

Číňané začali s věcmi zcela obyčejnými, se žabkami, ranami z děl, ohnivými koly a svítícími koulemi. Potom přešli k těžším věcem. Koule tvořily slova a obrazy. Veliká svítící koule vyletěla vzhůru, za ní druhá. Obě praskly. Z první vyletěl dlouhý ohnivý had a z druhé žhavý drak, jenž pronásledoval hada ve spirálovitých závitech vždy užších, až obě hlavy také praskly, aby se z nich vyrojilo na stá malých hádků a dráčků. Kulatá papírová lucerna, v níž, jak se zdálo, hořela svíčka, vystupovala zvolna vzhůru. Vysoko nahoře zůstala tiše státi, vystoupil z ní měsíc, jenž kroužil zvolna kolem ní, potom hvězdy, které kroužily ve větších kruzích. Na lucerně objevily se cípy a paprsky a proměnila se v jasně zářící slunce, při jehož záři bylo možno čísti i nejjemnější tisk.

Tak jako prve dělníci se obdivovali hře Methusalemově, tak žasl nyní nad jejich pyrotechnickými výkony, jež skončily se teprve za hodinu.

Diváci vrátili se do pokoje, kde znova zátky litaly. Degenfeld byl požádán, aby zahrál ještě jednou. Pokynul Richardovi a tento sedl k pianinu. Byl hudebně velice nadán a mohl se dáti slyšeti, jelikož měl výtečného učitele hudby. Když hrál, zašeptal Bohumír Turnerstickovi: »Kde všichni milují, tam by měl Bohumír sám nenáviděti? Dám také něco k lepšímu.«

»Vy?« usmíval se kapitán. »Snad ne na svém oboe?«

»Na čem pak jiném? Snad ne na škopíčku? Vždyť nemám jiného nástroje!«

»No, to bude pěkná kočička.«

»Tak! Vy mi nedůvěřujete?«

»Ne.«

»Slyšel jste mne již někdy?«

»Bohužel ano!«

»Ano, jen když jsem tak žertem zatroubil. Dnes však máte mne poprvé pořádně slyšeti a potom vám zacpu ústa, neboť byste je bez mé pomoci úžasem zase nezavřel. Dejte pozor!«

Odešel potají, aby přinesl svůj fagott a vrátil se právě, když Richard skončil. Přistoupil k němu a tázal se ho tiše: »Spustíme něco, hochu?«

»Ano,« přisvědčil tázaný. »Ale ne nic hloupého!«

»Ne, nýbrž ‚Když vlaštovky se vrací,‘ však víš již! Začni!«

Methusalem povstal se svého místa, když spatřil, co se chystá. Bohumír to viděl i pokynul mu uspokojivě. Tu sedl si student zase, neboť nyní věděl, že cídič neprovede žádnou hloupost.

Bohumír dal se zřídka kdy slyšeti nějakou vážnou skladbou, učinil-li však tak, tu musil se mu každý obdivovati. Byl svým způsobem virtuos na nástroji, z něhož nedal se zdánlivě pořádný ton vylouditi. Nejlepší fagottista nebyl by na Bohumírově fagottu tu nejllehčí melodii nesvedl; ale on znal všecky dobré a špatné vlastnosti svého nástroje. On sám věděl, kde třeba

hledati v něm nejnádhernější tony a kterak je vylou-
diti. Studoval svůj fagott jako jezdec svého ohyzdného
koně, jenž nikoho neposlouchá, stane se však nejvý-
tečnějším koněm, jakmile se jeho pán do sedla vy-
švihne.

Richard hrával s ním často. Znal všechny jeho
zamilované kusy, a prve jmenovaný náležel k těm nej-
lepším. Začal úvod; potom vpadl Bohumír. Foukal
melodii známé, vroucí ale všech nároků prosté písně
jednoduchým způsobem až do konce. Potom následo-
vala lehká variace; došlo na těžší a potom perlily se
tony v šestnáctkách a dvaatřicítkách tak něžně a lí-
bezně, tak čistě a podivuhodně plně, že i nejpřísnější
znalec byl by musil doznati, že by byl ani v tomto
Bohumírovi ani v jeho starém fagottovém oboe něco
podobného nehledal. Byl to výkon skutečně neoby-
čejný a to na nástroji, jemuž se význam solového ná-
stroje obyčejně upírá.

Posluchači seděli beze slova. Strýc Daniel byl hlu-
boce dojat. Ryze německá melodie, tímto způsobem
přednesená, musila na něho, jenž tak velice toužil po
vlasti, učiniti dojem neobyčejný. Musil se přemáhati,
aby neplakal, a zvolal, když Bohumír skončil a svůj
fagott vedle pianina opřel: »Skvostné, skvostné! Dě-
kuji vám velice, pane Jonese! To je německá melodie.
Umíte také takové hráti?«

Mluvil anglicky.

»Y e s«, odpověděl Bohumír.

»A té jste se naučil v Anglii?«

»Y e s.«

»Což hrají a zpívají se tam také německé písně?«

»Y e s.«

»Nechtěl byste, prosím, ještě jednu zahráti?«

»Y e s.«

Toto »Yes« bylo jediné anglické slovo, o němž určitě věděl, že je správně vyslovuje. Methusalem zbavil ho rozpaků poprosiv Richarda, aby zahrál několik německých písní.

Gymnasista vyhověl tomuto vyzvání, střežil se však velice, aby tyto písně zazpíval. Vždyť strýc nesměl ještě věděti, že jeho hosté jsou mocni němčiny.

Touto poslední skladbou byla veselá nálada znovu podnícena a potrvala tak dlouho, kdy už nikdo, ani tlustý ne, nechtěl pít. T'eu přál si jít spat a tak byla hostina skončena.

»Ik eet und drink ook niets meer,« pravil tlustý; »maar slapen kan ik ook niet. Ik moet met gij spreken, mijnheer Stein — nebudu také již jísti a pít; ale spát nemohu také ještě. Musím s vámi mluvit, pane Steine.«

»O čem?« tázal strýc.

»Dat word ik gij zeggen. Gaan wij in mo vertrek — povím vám to. Pojdme do vašeho pokoje!«

»Milerád, přejete-li si toho. Než prosím, abyste tu posečkal až doprovodím ostatní pány!«

Tu napadlo tlustému, že se má zpívati. Slíbil, že bude také zpívati. Proto pravil teď: »Ik kan het ok morgen zeggen. Ik wil met slapen gaan — mohu to říci také zítra. Půjdu s nimi spát.«

Tak přidružil se k ostatním, jež strýc doprovázel do jejich pokojů. Když vešel s Methusalemem do jeho pokoje, podotkl hostitel: »Byl to velice krásný večer, za který jsem vám díky zavázán. Tak krásných hodin jsem zde dosud nezažil.«

»Nepomýšlíte již vůbec na návrat do vlasti?«

»Ne. Kupce nenajdu. A mám opustiti své dílo a své dělníky?«

»Nemáte příbuzných, jež byste mohl k sobě povolati? Přítomnost jejich by vám vlast aspoň poněkud nahradila.«

»Zajisté. Mám příbuzné a zabýval jsem se již také toužou myšlenkou jako vy. Psal jsem také.«

»A přijdou?«

»To nevím, jelikož jsem žádné odpovědi neobdržel. Snad zmizeli.«

»Nu, v Německu není to přece tak snadné.«

»Proč ne? Měl jsem bratra, který byl učitelem. Je zajisté mrtev. Jeho vdova nemohla se svými dětmi býti živa z ubohé pense. Rozešly se tedy, jedno sem a druhé tam a žádné není možno vypátrati. Jsem potrestán za to, že jsem jim po dlouhá léta žádnou zprávu o sobě nepodal.«

»Nu, nesmíme se zcela naděje vzdáti.«

»Zajisté; bude mi však zítra nebo vlastně dnes, jelikož je již po půlnoci, a v jednu hodinu jsem se narodil, šestašedesát let. Tu nezbývá již mnoho času k doufání a čekání. Vaše přítomnost činí mé narozeniny tentokráte dnem skutečné radosti. Oslavíme jej, neboť mám k tomu pokdy. Moji lidé nepracují a dám mezi ně rozdělití jídlo a pití. Spěte nyní blaze a na šťastnou shledanou po probuzení!«

Odešel.

»Ještě před probuzením, ano, ještě před usnutím,« smál se Methusalem tiše za ním.

Čekal ještě čtvrt hodiny, až nastalo v domě úplné

ticho; potom chtěl jíti k Richardovi a Bohumírovi. Ale tu otevřely se potichu jeho dvěře; Bohumír vstrčil sem svou hlavu a pravil: »Čekáte na nás? Smíme vejíti, ctěný příteli a soudruhu při zastaveníčku?«

»Ano, vejdi! Kde jsou ostatní?«

»Jdou za mnou. Tady vidíte celý sbor pomsty.«

Vstrčil sem Richarda, Turnersticka a tlustého. Ale venku stáli ještě Liang-ssi, jeho bratr, van Berken a také král žebráků.

»Dobrá!« pravil Degenfeld. »Nyní jsme tedy všichni pohromadě. Je pán ve své ložnici?«

»Ano. Liang-ssi přiložil řebřík k oknu a dělal vyzvědače. Právě uložil se strýc k odpočinku, jehož mu však nedopřejeme.«

»Pojďte tedy! Ale zticha!«

»Ik ook?« tázal se mijnheer.

»Ano. Musíme býti všichni pohromadě.«

»Und ik zal ook met zingen — a já mám také s vámi zpívati?«

»Ne. Mlčte.«

»Waarom — proč?«

»Protože neumíte zpívat.«

»O, ik kan zingen, ik kan zeer goed zingen — o, já umím zpívati, umím velmi dobře zpívati!«

»To je možná. Jelikož nemáme však o tom dosud důkazu a nedostává se nám času, abychom se o tom přesvědčili, tedy vás žádám, abyste nezpíval. Prosím, pojďte teď!«

Lampa, která dříve na chodbě hořela, byla shasnuta. Ale pánové přinesli si svíčky s sebou; bylo tedy

dosti světla. Připlížili se až ke dveřím, za nimiž ležel obývací pokoj strýcův. Degenfeld stiskl lehce kliku; dvéře povolily. Ti tři, Methusalem, Bohumír a Richard vešli. Vlevo od nich vedly dvéře do ložnice strýcovy. Dvéře byly jenom přivřeny; záře svíček padala skulinou do ložnice. Spatřil to a ptal se čínsky: »Kdo je tu venku?«

Namíste odpovědi zazněl pivní bas Methusalemův: »Co je vlastí Němce?« Bohumír a Richard vpadli zvučně. Ale již po prvních desíti nebo dvanácti taktech jali se sami užasle naslouchati. Nezpívali sami. K jejich třem hlasům připojil se podivuhodný tenor, tenor kovově jasný, tak kulatý a přese všecku jemnost tak zvučný, že se obrátili.

Tu stál za nimi tlustý a zpíval s nimi:

»Je na Rýně, kde réva vzkvétá?

Je na Baltu, kde racek létá?«

Ano, mijnheer uměl zpívati, a jak! Měl hlas a jaký! Methusalem povzbudil ho kynutím a tu dal nyní svému hlasu nikoli již ostýchavě, nýbrž plnou silou zazníti. Byl to skvostný souzvuk.

Když byla píseň skončena, stál strýc mezi dveřmi. Jeho obličej byla jediná veliká otázka. Jeho vrásčité tváře se zarděly a jeho oči zářily rozčilením. Zvolal hlasem chvějícím: »Vy zpíváte tuto skvostnou píseň! Zpíváte německy! Rozumíte tedy také německy! Proč jste mi to dříve neřekli?«

»Abychom vás překvapili,« odpověděl Bohumír zbrkle. »Přinášíme vám toto zastaveníčko k narozeninám a k tomu splnění vašeho zamilovaného přání. Podívejte se na tohoto zvedeného mladíka, toho — — — ó běda! Už ho má! Je konec s mou krásnou řečí!«

Richard nemohl se déle udržeti. Ještě když Bohumír mluvil, spěchal ke Steinovi se slovy: »Strýčku, milý strýčku, já jsem váš synovec!« a vrhl se mu kolem krku. Strýc stál ustrnule radostným leknutím. Paže visely mu bez vlády dolů.

»Můj synovec — — ty — tys můj synovec?« koktal.

»Ven!« šeptal Degenfeld ostatním, vytlačuje je z pokoje. »Tady jsme nyní zbyteční.«

Zavřel za sebou dveře. Uvnitř zazněly hlasy strýcův a synovcův, vzlykavě a jásavě zároveň. Na chodbě řekl Bohumír: »Kam půjdeme zatím?«

»Zatím?« odpověděl červenomodrý. O nějakém zatím nemůže býti ani řeči: »Půjdeme spat.«

Šel do své ložnice a ulehl. Ostatní musili volky nevolky následovati jeho příkladu. Ještě neusnul, tu zaklepal někdo na dveře. Na jeho otázku odpověděl Richardův hlas: »Strýče Methusaleme, máš přijíti k strýci Danielovi.«

»Proč?«

»Chceme dolů do jídelny, máš vypravovat.«

»Kde jsou ostatní?«

»Ty mám také přivésti, šel jsem však nejdříve k tobě.«

»Tak je nech spáti a omluv také mne. Máte právo, aby vás nikdo nevyrušoval, a vždyť můžeš také vypravovat. Zítřka je dlouhý den, narozeniny, jež chceme oslaviti. Tu se musím vyspat. Dobrou noc!«

Ráno volal Daniel již z daleka: »Dobré jitro, pane Degenfelde! Dobré jitro, pánové! Již čilí? Těší mne

to, neboť tím dříve mohu vám říci, co jsem dnes ráno říci nemohl, jelikož jste mi unikli, totiž, že jsem vám zavázán neobyčejnými díky. Kdo by si to byl mohl pomyslit a tušit! Kdo — —«

»Prosím!« přerušil ho Methusalem. »Není skutečně žádné příčiny k tak obzvláštní vděčnosti. Přivedli jsme vám synovce a požíváme za to vašeho pohostinství. Jsme vyrovnáni!«

»To není pravda. Nemohu tomu připustit. Vaše přítomnost dala mému životu docela nový, šťastný směr, obzvláště od té doby, co jsem mluvil s tímto pánem.«

»S panem van Aardappelenbosch? Ano, toho právě hledáme. Řekněte nám přece, co jste dnes provedl, mijnheer!«

»Heden — dnes?« tázal se tlustý.

»Ano, dnes ráno.«

»Daar ben ik opgestaan — tu jsem vstal.«

»Dobrá! A potom?«

»Daar ben ik voortgegaan — tu jsem odešel.«

»Tak! Proč?«

»Waarom? Dewijl ik al het olie koopen wil — proč? Protože všechen ten olej koupiti chci.«

»Proto jste tak časně vstal?«

»Ano, proto,« vysvětloval strýc Daniel. »Mijnheer van Aardappelenbosch mívá snad jindy ve zvyku dobře a dlouho spát, ale dnes nedalo mu živé přání dospát. Nemohl jsem radostí spát. Když se rozednilo, chtěl jsem se projít a tu jsem se setkal na schodech s mijnheerem, jemuž jsem byl velice vítán, neboť nyní na-

skytla se mu příležitost říci mi, co mi nemohl dříve pověditi, jelikož chtěl s vámi zpívati.«

»Zajisté, že chce koupiti všechen ten olej?«

»Ano, všechen olej!«

»Al het olie, al het huis en al het land — všechen olej, celý dům a celou zemi!« přisvědčoval tlustý velice vážně.

»Ale to není přece váš skutečný, opravdový úmysl, mijnheer?« tázal se Degenfeld.

»Ik wil het, en ik maak het — chci tomu a udělám to!«

»Považoval jsem to až dosud za žert!«

»O ne, je to skutečně pravda,« pravil strýc. »Řekl jsem mu dokonce již i cenu. Chce promluvit s inženýrem a orientovati se v knihách.«

»To jmenuji odhodlaností! Vy jste odvážný muž, mijnheer!«

»Ja, ik ben tapper. Ik ben zwak en ziek, en ik wil dik en gezond worden. De lucht is hier zeer goed — ano, jsem statečný. Jsem slabý a neduživý a chci býti tlustý a zdravý. Vzduch je zde velice dobrý.«

»Nu, mně je to velice vítáno,« mínil Stein. »Pokládal jsem za nemožné, abych našel kupce. Teď, kdy mijnheer van Aardappelenbosch se odhodlal závod koupí převzít, se mému srdci ulehčilo. Moji dělníci dostanou dobrého pána a já mohu se vrátiti do vlasti. Jakmile se shodneme, postarám se, aby se mu dostalo těchže výhod, jaké já jsem našel. Doporučím ho ochraně T'euově a o Hoei-hoei jsem přesvědčen, že dořeji mému nástupci téže blahověle jako mně. Co se

řeči týče, tu nemusí míti žádných starostí, jelikož inženýr mluví jeho řečí, a tolik čínsky, kolik je třeba, aby se mohl s dělníky domluvit, brzy se naučí. Než takovéhle věci nedají se uspořádati za den a také ne za týden. Vždyť máme dost času a čím déle u mne zůstanete, tím milejší je mi to. Pojdme nyní k snídání a potom budete mi vypravovati o své vlasti a o své cestě!«

Vrátili se do domu. Tlustý kráčel zvolna za nimi a říkal si pro sebe: »En ik maak het doo'k. Ik koop al het olie en al het Ho-tsing-ting — a já to přece udělám. Koupím všecken olej a celý Ho-tsing-ting!«

Při tom zůstalo, dnes a také v následujících dnech. Nedal strýci Danielovi pokoje. Tento musil ho zasvětit do svých knih a všecko mu ukázati a vysvětliti. Tlustý prohlížel a zkoumal každou věc a vyvinul při tom takovou pohyblivost a vytrvalost, že to bylo ku podivu. Brzy těšil se u dělníků veliké oblibě. Nemohl sice s nimi mluvit, znal však čínský pozdrav a jeho Tsching-tsching znělo každému, jež potkal, již zdaleka vstříc. Při tom kynul tak přívětivě hlavou a usmíval se na každého tak srdečně, že byli přímo nuceni, aby si ho zamilovali.

Když uplynuly tři týdny, byla koupě uzavřena. Tu nastal zase slavnostní den pro dosavadní hosty, pro mandariny, kteří měli kupní smlouvu sepsati a spolu podepsati, a pro dělníky. Mijnheer koupil všecko, jak to stálo a leželo, tak že strýci byl odchod velice usnadněn. Nepotřeboval naplniti mnoho beden.

Rozumí se samo sebou, že Richard psal mezitím své matce. Také Methusalem psal Ye-kin-limu a oznámil mu, že se mu podařilo dostáti svému Kong-kheon.

Rovněž i Liang-ssi a Jin-tsian mu psali. Strýc Daniel poslal tyto dopisy po spolehlivém poslu do Kantonu svému obchodnímu příteli, jenž je měl odeslati po nejbližší lodi.

Dá se mysliti, že muž jako Stein těžce se loučil se vším, co byl tu za dlouhá léta v život uvedl. Než loučení mírnila myšlenka, že vrací se do milené vlasti.

Také Němci loučili se těžce s Ho-tsing-tingem. Tlustý stal se jim velice milý a když odcházeli od něho, tu měli pevné přesvědčení, že se s ním v životě nikdy více neuvidí. Než Bůh řídí vše podivuhodně.

Měli dříve starost, že není mužem, jenž by takový závod uprostřed Číny beze škody dále řídit mohl. Ale brzy se přesvědčili, že je při vši své dobrotě a zdánlivé bezradnosti velice statným a energickým obchodníkem. Jeho sklíčenost omezovala se jenom na soukromé záležitosti. Jako obchodník hledal sobě rovného. To upokojilo je vzhledem k jeho budoucnosti.

Horké slzy kanuly mu z očí, když na koních zastavili se před jeho domem a loučili se s ním.

»Ik kaan niet met rijdem; ik moet hier blijven,« pravil. »Ik kaan mij niet helpen, ik moet smiven en smiten. Reizt met God, mijne lieven, goeden vrienden, en denkt somtijds aan moen zwaken Aardappelenbosch — nemohu jeti s vámi; musím tu zůstatí. Nemohu si pomoci, musím frkati a smrkati. Jeďte s Bohem, moji milí, dobří přátelé a vzpomeňte si často na svého slabého Aardappelenboscha!«

Chtěl je vyprovoditi kus cesty na koni, což zamítli. Bylo by to jenom bol prodlužovalo a loučení ztěžovalo.

Ve vesnici, ve které bydlily paní a dcery Ye-kin-liho, nastalo nové loučení. Hoi-hoi, jemuž měli tolik co děkovati, byl jimi vyzván, aby šel s nimi do Německa, nemohl se však k tomu odhodlati. Musili se tudíž s ním rozloučiti.

»Kdybych byl bohat nebo aspoň zámožný, odměnil bych se mu,« řekl Liang-ssi.»

»Čím?«

»Sumou, jež by mu umožnila, aby své postavení zlepšil a povstalců zřici se mohl.«

»Jak veliká byla by ta suma?«

»O, kdybych měl peníze, dal bych mu stotísíc Li!«

Tato suma zní hrozně, obnáší však dle německých peněz jenom 641 marek. Methusalem sáhl do tajné kapsy svého kabátu, vyňal váček a vysypal z něho několik anglických zlatáků. Dal je Číňanovi a řekl: »Je to o něco více než stotísíc Li. Dejte mu to!«

Liang-ssi tvářil se, jakoby holá nemožnost se stala skutečností.

»Pane,« zvolal, »vždyť je to hrozná suma!«

»Pro Hoi-hoi postačí.«

»A tu mu chcete darovat?«

»Ne.«

»Ale řekl jste přece, že ji má dostati!«

»Od vás, ne však ode mne. Půjčím vám ji.«

»Což víte, že vám ji někdy oplatím?«

»Ano.«

»Zajisté protože má můj otec v Německu dobrý obchod?«

»Nejenom proto. Stotisíc Li není v Německu mnoho. Tam porazí na příklad mnohý řezník vola, který stojí právě tolik, a jsou koně, jež stojí více než milion Li. Váš otec mohl by mi tudíž tyto peníze vrátiti. Ale vždyť vy máte přece také zde v Číně peníze.«

»My? Zde?«

»Ano. Vy to nevíte, a já jsem dosud o tom nemluvil. Váš otec byl zde velmi bohat.«

»To byl. Ale když ho zatkli, pobrali mu všechno.«

»Ne. On své peníze velmi moudře odstranil, a když uprchl, zakopal je.«

»Je to pravda? Řekl vám to? Víte, kde leží?«

»Ano.«

Bratři, neboť Jin-tsian stál také při tom, byli učiněný oheň. U Čiňana nemá žádné slovo tak dobrý zvuk jako »Peníze.«

»Nenašel-li je však mezi tím někdo jiný, někdo cizí!« zvolal Liang-ssi.

»Leží tu ještě.«

»Víte to tak jistě?«

»Mohl bych na to přísahat!«

»O nebesa, o světe, o země! A to povídáte tak klidně! Což neskáčete při tom radostí?«

»Ne. Je to velice dobré, má-li člověk peníze; jsou však ještě vyšší statky. Člověk může býti bohat ctí a slávou, spokojeností, štěstím, ano ještě mnohým vyšším. Vyhledal jsem dotyčné místo a přesvědčil jsem se, že se tam peníze dosud nacházejí.«

»Kdy?«

»Když jsme jeli sem.«

»Kde?«

»Nahoře, v horách, když jsme zavítali do Siè-kia a já jsem byl přepaden od Hoei-hoeiů.«

»A o tom jste nám ničeho neřekl!«

»Měl jsem k tomu dobrý důvod. Poprvé byla by vás zpráva, že tu máte zakopaný poklad, zbavila klidu, a podruhé nenáleží peníze vám, nýbrž vašemu otci. Ne pro vás, nýbrž pro něho mám je z úkrytu vyzdvihnouti a jenom jemu samotnému je také doručím. Ale vidíte, že vám stotisíc Li bez nebezpečí půjčiti mohu.«

»Je-li tomu tak, potom je vezmu, abych je dal Hoei-hoeiovi. Založí si tím své štěstí!«

Radost mužova, když obdržel zlaťáky, byla ovšem přímo nevyličitelná. Tančil po světnici, prováděl nejzřetelnější kousky a líbal všem, jež mohl zasáhnouti, ruce a lem šatů. Tento dar zmírnil značnou měrou zármutek, ve kterém se loučil s ženami, jež kdysi k sobě přijal jako žebračky na útěku.

Noc ztrávili zase ve zdejším zájezdním hostinci, neboť T'eu je prosil, aby na něho zde počkali, jelikož chce cestující doprovoditi a bezpečně do Kantonu dovésti. Přijel v noci s několika jezdci a ráno vyrazili, muži na koních, kdežto dámy použily trojích nosítek. Jejich zavazadla byla již dříve zaslána do Kantonu se zavazadly strýce Daniele.

Zcela pochopitelně vzbudili cizinci také teď stejný rozruch jako na cestě předešlé. Nepřenocovali v osadách, nýbrž v zájezdních hostincích, stojících o samotě.

Když dospěli k onomu, odkud Methusalem s Bohumírem a Richardem prohlížel starý Marabu, byl ve-

čer na blízku, tak že tu musili zůstat přes noc. Degenfeld sdělil soudruhům, že přiblížil se okamžik, kdy vyzvednou poklad. Zavedl je do rokle a k domečku. Každý vlezl tam jednotlivě, aby uhodl, kde třeba hledati. Klepali na podlahu a na stěny, aby našli dute místo — marně. Potom vyzvedl Methusalem kameny a vyňal oba pytle. Bratři vrhli se na ně, aby je otevřeli. Degenfeld nechal je tak učiniti, ale podotkl: »Tyto peníze patří vašemu otci. Máte je viděti a spočítati, abyste mi později dosvědčili, že se nic neztratilo. Ale potom vezmu je výhradně ve svou ochranu. Vzal jsem k tomu účelu zvláštního koně se sedlem a pokrývkami.«

Peníze byly hned na místě spočítány; potom zavázal Degenfeld pytle a dal je odnésti do hostince. Od tohoto okamžiku měli bratři po nočním klidu. Báli se loupežníků, jichž vůbec nebylo, a argusovými očima střežili místo, kde spal Methusalem vedle pytlů.

Cestu konali po téže silnici, po které sem byli přišli. Ráno přešli přes nebezpečný most a na večer dorazili do Schin-hoa, než jeli tentokráte městem, aby přenovali na druhé straně v prvním Siè-kiu.

Tím získali kus cesty, tak že již následujícího odpoledne dorazili do Schao-tscheu, kde obdrželi na své dřívější cestě vojenský průvod.

Ráno byli cestující se svými zavazadly a velikou slávou doprovázeni k řece, kde byla pro ně džunka připravena. Jelikož ji nechtěli opustiti před Kantonem, tedy opatřili se hojně potravinami.

Ho-tschang plavidla dal se pohnouti, že popluje také v noci. Tím a také že to šlo nyní po vodě, byla umožněna rychlá zpáteční cesta.

Bylo to jednoho časného jitra, když dorazili do

Kantonu. Vlastně nesměli se tu cizinci ani ukázat. Totéž platilo také o Jin-tsianovi, jelikož opustil úřad. Ale posledně jmenovaný přál si věděti, zda-li byly podniknuty nějaké kroky k jeho dopadení, a Methusalem chtěl vzkázat Tong-tschimu a Ho-po-sovi, že jeho cesta, díky jejich podpoře, šťastně skončila. T'eu vzal na se splnění přání obou.

Asi za dvě hodiny vrátil se s Ho-po-so a oznamoval, že o pronásledování Jin-tsianově nebylo ani řeči, a Ho-po-so prosil, aby Kanton co nejrychleji opustili, ku kterémužto účelu hodlal jim obstarati zvláštní džunku. Udělil již potřebné rozkazy.

Netrvalo to také příliš dlouho, a tu přiveslovala plachetní loď a přirazila těsně k džunce ze Schao-tscheu. Tímto způsobem mohlo se státi přestěhování, aniž by to vzbudilo zvláštní pozornost Číňanů, kteří nacházeli se na blízkých lodích.

Nyní bylo třeba se rozloučiti s králem žebráků a s Ho-po-so. Tomuto poslednímu měli mnoho, ale prvnímu ještě více co děkovati. Ho-po-so odbyl tu věc, když byl lodivodu džunky své rozkazy udělil, několika poklonami. Ačkoli těmto cizincům děkoval za svůj život, přece byl jenom upřímně rád, že jsou teď na cestě do vlasti. Degenfeld chtěl vrátiti králi žebráků T'eu-kuan, než tento prosil, aby si ho ponechal od něho na památku. Potom podal všem ruce, slíbil, že vyřídí pozdravení svému zeti a Tong-tschimu, a že ujme se především jiným mijnheera, a rozloučil se potom s takovou srdečností, že bylo patrné, jak si cizince upřímně zamiloval.

Krátce na to napialo mužstvo obě plachty a džunka plula k Hongkongu, kamž dospěli za šera nejbližšího jitra.

Tam dostalo se džunce odměny, když byla zavazadla přenesena na loď Turnerstickovu; ale cestující sami odebrali se do hotelu, kdež se byli seznámili s dobrým mijnheerem. Hostinský usmíval se radostně, když spatřil, že si s novofundlandčanem v čele množství lidu cestu razí a k jeho domu míří. Turnerstick šel tentokráte pěšky. Neměl chuti zase »v nosítkách běžeti.« Dámy byly však do hostince dopraveny v palankinech.

Následkem netušeně rychlého a šťastného průběhu podniku navrhl Bohumír: »Není tu sice sudu; než přece bych nerad tuto Čínu jako žízňivý pudl opustil; proto činím vysoce důležitý návrh, abychom vytáhli několik láhví vlastenecké chmeloviny. Kdo s tím souhlasí?«

»Já!« odpověděl Methusalem a ostatní neměli nic proti tomu.

Když byl tento slavný úmysl proveden, odebral se Turnerstick na svou loď, aby se podíval, zda-li kormidelník provedl udělené instrukce. Po svém brzkém návratu oznámil, že je nový náklad naložen a že budou moci druhého dne vyplouti.

Cesta mohla býti po parníku rychleji a zajisté pohodlněji vykonána; ale dobrý Turnerstick prosil tak dlouho, až mu bylo slíbeno, že na zpáteční cestě použijí jeho lodi. Chtěl, a byť by měl při tom sebe větší škodu, doprovoditi přátele až do jejich domovského města, aby tam poznal Ye-kin-liho a Richardovu matku a — což ale sotva sám sobě doznati se odvážil — také měl podíl na slávě, jež čekala tam do vlasti se vracějící.

Na palubě lodi měla býti sepsána obšírná zpráva o

tom, co zažili, a po prvním kolem plujícím parníku napřed odeslána.

Turnerstick spal tuto noc již na palubě. Ostatní zůstali v hotelu. Když přišli ráno na loď, neměl již svůj čínský kroj mandarinský, nýbrž měl na sobě frak z Jižní Karoliny i s kravatou na způsob motýle. Jeho vlastní kabina byla přes noc co nejroztomileji zařízena pro dámy a stejně vydatně pečoval o to, aby mužští cestující našli dobrá místa.

Jeho velitelský hlas nesl se zvučně po palubě. Kotvy byly zvednuty a plachty roztaženy. Hnána odlihem a dobrým větrem vyplula loď z přístavu.

Všichni cestující stáli na palubě, oči obráceny k zemi, kterou, jak s jistotou souditi se dalo, nikdy více nespatrií. Když mizela již, sňal Turnerstick skřípec a pravil, rukou oči si vytíraje: »Podivná země, a ještě podivnější lidé v ní! Nedovedou ani svou vlastní mateřštinou správně mluvíti; nemají nejmenšího ponětí o správné čínské koncovce! A přece je mi líto, že se s ní musím rozloučiti. Snad jenom proto, že jsme tu musili zanechat tlustého.«

»To to bude!« souhlasil Bohumír. »Kdyby mi mé oboe nebylo tak příliš milé, tedy byl bych mu je jako památku na jeho Bohumíra zanechal. Také mně působí loučení žal; blaží mne však při tom přece myšlenka že jsme splnili své Kong-Kheon. Proto pryč s truchlivými myšlenkami! Jestliže jsem Čínu pozdravil zvoláním Tsching-tsching tedy loučím se s ní teď pozdraven Tsching-lao, což znamená tolik jako: S bohem, ty země šikmých očí; je mi tě srdečně líto, neboť ztrácíš právě na vždy svého nejkrásnějšího Bohumíra!«

KAPITOLA DEVATENÁCTÁ.

{Zase v Pepřové uličce.

Nepochopitelné, zcela nepochopitelné! Páni professoři a docenti stáli tu, vrtěli hlavami a nedovedli si přece vysvětliti neslýchané faktum, že se dnes neobjevil ani jediný posluchač. Něco takového tu ještě nebylo. Něco takového vysmívalo se dokonce i moudrosti jinak nepřekonatelného starého Ben Akiby!

A přece bylo by bývalo vysvětlení tak snadné, kdyby se byli poptali u »Listonoše z Ninive.« Věc měla prostě následující příčinu: Rozčilení akademického světa nad náhlým zmizením Methusalemovým se poneháhu utišilo. Pohřešovali ho sice, ale nemluvili více o tom. Tu došly z Číny dopisy na paní Steinovou a Ye-kin-liho, zprávy o šťastném průběhu dobrodružného podniknutí. Adresáti byli nadšeni a ve své radosti přerušili své dosavadní mlčení. Nyní se dozvěděli, kam odešel červenomodrý a co tam chtěl. Kdyby se to byli dříve dověděli, byli by se tomu vysmáli; jelikož však došlo vysvětlení zároveň se zprávou o zdaru, tu nebylo úžasu a slávy konce, a s napětím očekávali návrat hr-

diny. Považovalo se za samozřejmé, že mu bude připraveno slavnostní uvítání.

To tušil Methusalem a aby se tomu vyhnul, dohodl se se svými soudruhy, že přijedou zcela potají a přátele své překvapí. Všichni souhlasili, také Bohumír z Bouillonu; ale potají nebyl srozuměn s tímto usnešením. Domníval se, že si zasloužil skvělého uvítání a proto obdržel dnes ráno telegrafní sluha depeši s nadpisem »Listonoš z Ninive«, jejíž doručení měl obstarati. Když hostinský rozevřel telegram, četl:

»Dnes večer desátým vlakem Methusalem zpět, čtyři pánové, tři Čiňanky, dva Čiňané, jeden Poločičan a pes.

Bohumír z Bouillonu.«

Návrat jeho dvou nejlepších denních hostů naplnil hostinského tak radostným rozčilením, že nechal ihned depeši kolovati, následkem čehož se jeho rozčilení s neobyčejnou rychlostí rozšířilo na celou akademickou obec. Na přednášky nebylo ani pomyšlení. Scházeli se v »knejpách«, aby dospěli k důležitému usnesení, a brzy byli všichni provazníci města horlivě zaměstnání výrobou slavnostních pochodní.

Methusalem netušil, jaký rozruch panoval k vůli němu tam doma. Zakoupil celý vagon druhé třídy, aby mohli pohodlně cestovati. Dámy dostaly zvláštní kupé. Oba pytle s penězi, pečlivě v pokrývkách zašněrované, spočívaly na měkkém plyši, neboť nechtěl je svěřiti nákladnímu vozu.

Tak blížil se spokojeně a ničeho netuše k domovu a vstal právě na poslední zastávce se svého místa, aby ze všech nejdříve spatřil otevřeným oknem světla v nádraží.

»Mám zapáliti dýmku? Je již nacpána,« tázal se Bohumír.

»Ano, neboť pořádek musí býti!«

Bohumír usmíval se tiše pro sebe a podal mu troubel. Degenfeld začal kouřiti. Cídič příšněroval psoviranec na záda a dal mu do huby sklenici Methusalemovu. Pronikavé pískání, znamení zvoncem, uši trhající skřípění a vrzání kol — vlak zastavil.

»U všech čertů!« zvolal červenomodrý. »Co je to? Venku hemží se to čepicemi všech barev. Komu to má platiti?«

Ale zatím spatřili jeho hlavu. Vytrhli dvěře a z několika set hrdel zaznělo hřímavé *Salve Methusala!* Vytáhli ho z kupé; obklopili ho s jáсотem a tlačili ho pryč. Slyšel volání jako: »Kde jsou dámy? Kde jsou pravé copy? Kde je Poločínan? Tady je pes; pusťte ho! Vezměte pytle s sebou! U sta hromů, ty jsou těžké! Snad nejsou v nich monety?«

V mžiku hořely pochodně. Stály tu tři ekypáže. Viděl také, že přivedli zdvořile Číňanky a jednotlivě je do kočárů usadili. Chtěl se vzpírati, než marně. Hromoval, až se hory zelenaly. Hlasitý smích byl mu odpovědí a on musil se podrobiti.

Napřed hudební sbor a průvod dal se na pochod. Za hudbou dvanáct studentů s šerpami a lesklými rapíry. Za nimi cupal pes s torbou a sklenicí. Potom šel Methusalem zlostí dýmaje jako vulkán. Jemu v patách kráčel Bohumír z Bouillonu s dýmku a oboem a veselým úsměvem v šibalském obličej. Nyní následoval Richard se strýcem Danielem, jenž měl evropský oděv. Na to Turnerstick, v čínském kroji mandarína

se skřipcem na nose a roztaženým vějířem v ruce. Bylo na něm viděti, že se také považuje za hrdinu dne. Nyní přišli Liang-ssi a Jin-tsian ve svém čínském oděvu, náčež následovaly tři kočáry. Za nimi kráčelo několik nosičů, kteří nesli oba pytle a zavazadla, jež se nacházela ve voze a k nim připojil se přímo nekonečný průvod buršů s pochodněmi. Také po obou stranách triumfátorů a triumfátorek kráčeli buršové s pochodněmi.

Tak pohyboval se průvod městem, až dospěli k obydlí paní Steinové a Yen-ki-liho.

Tito dva dozvěděli se ovšem o příchodu svých milých. Stáli spolu přede dveřmi, když blížil se průvod za zvuků slavnostního pochodu. Ale tu roztrhlo se rychle pořadí toužebně očekávaných.

Pes veběhl i s rancem a sklenicí několika rychlými skoky do domu a po schodech vzhůru. Richard vrhl se s radostným hlasitým voláním do náruče matčiny. Čínští bratři kráčeli uctivými kroky k Ye-kin-limu, jehož oděv jim ho označil jako jejich otce. Degenfeld, Bohumír a Turnerstick otevřeli dvířka kočárů, aby pomohli dámám vystoupiti a dovedli je k obchodníkovi. Potom zmizely všechny tyto osoby v domě, za nimi nosiči se zavazadly. Tito poslední vrátili se brzy zpět, první ovšem nikoli.

Jakou radost a blaženost chovaly nyní tyto stěny, to mohli si na ulici zbylí snadno pomyslit. Při poslední scéně zachovali se zcela tiše. Nahrnuli se sem a mlčeli také ještě hezkou chvíli. Ale potom zaznělo, nejprve ojedinelé a pak mnohohlasé volání: »Methusalem, k oknu!«

Bylo tak dlouho opětováno, až se červenomodrý nahoře ukázal.

»K ‚Listonoši‘!« volali na něho. »Vezmi Bohumíra sebou!«

»Dnes ne, dnes večer ne!«

»Neodejdeme dříve. Počkáme. Nebo chceš nějakou kočičinu?«

»Ztřeštění chlapi! Nuže tedy, my přijdeme.«

Svolil k tomu jenom proto, protože mu jeho jemnocit radil, aby v nynější chvíli ponechal obě šťastné rodiny samy sobě. Brzy objevil se u dveří se psem, Bohumírem a Turnerstickem, jenž se ovšem pokládal za eprávněna, aby ovace až do dna vyčerpal. Vzali je zase mezi sebe a za zvuků hudby dovedli je k »Listonoši«, jehož veliký, jasně osvětlený sál účastníky pochodňového průvodu sotva pojeti mohl.

Co tam pili, zpívali, vypravovali, obdivovali a čemu se posmívali? Hm, to zůstalo po dlouhou dobu tajemstvím účastníků. Teprve za několik neděl šušovalo se tu a onde něco o proslulém Tur-ning-sti-kingovi kuongan ta-fu-tsiang s famosními koncovkami, o skřipci, jenž nikdy nechtěl na nose seděti, o talmičinském mandarinovi, jenž se všemi přítomnými pil na bratrství a přece potom na ně jednotlivě volal »mijnheer tlustý.« Co na tom pravdy, to budou věděti ti, kdož byli přítom. Faktum je, že právě v tom okamžiku, kdy pekař v Humboldtově ulici čerstvě upečené housky za okno kladl, zahnuly kolem rohu Pepřové uličky tři mužské osoby s Novofundlandčanem a po delším řinčení klíče od domu zmizely v domě, v němž měl Methusalem již po dlouhá léta svou »boudu.«

Když se octli v síni, otevřely se dvéře bytu Yekin-liho, jehož všichni obyvatelé byli ještě velice čilí, a obchodník prosil: »Pane Degenfelde, smím ještě tak

pozdě prositi, abyste ke mně vešel? Vždyť jsem vás dosud ještě ani neviděl a nepozdravil!«

»Hned, milý příteli. Chci dříve však kapitána do pokoje dopravit.«

Šušká se dále o tom, že Turnerstick vystoupil po schodech pomocí čtyřramenných nosítek, totiž na lidských ramenou, což on, stalo-li se to skutečně tak, učinil na všecken způsob jenom k vůli lepšímu pohodlí. Bylo však konstatováno, že když byl nahoře uložen do postele Bohumírovy, začal ihned notně chrápati, a když se tím probudil, zlostně vykřikl: »Nechrápat, tlustý! Chci spáting! Na bratrství, mijnheer! Fiduzit, Methusalung!«

Zůstal u svých přátel ještě celý týden, ale vyměnil hned prvního dne dlouhý čínský kabát zase za frak z Jižní Karoliny. Potom vrátil se do Hamburku, kde byla jeho loď zakotvena.

Kdo byl toho mínění, že Methusalem započne zase své každodenní, pravidelné procházky k »Listonoši«, ten zmýlil se důkladně. Ano, vycházel denně, ale jenom jednou, s Bohumírem a se psem dřívějším způsobem a v témže pořádku, ne však do staroslavné pivnice, nýbrž na osamělou promenadu. Když se ho ptali, proč zavedl tuto netušenou novotu, tu odpovídal: »Ik wil niet drinken. De lucht is hier zeer goed — nechci pít. Vzduch je zde velice dobrý.«

Ovšem že vrtěli nad tím hlavami a nechali ho po několika marných pokusech přivésti ho zase na jeho starou dráhu, klidně svou cestou kráčet. A »de luch — vzduch« zdál se mu svědčiti znamenitě. Jeho obličej nabýval ponenáhlu světlejší barvy a nos blížil se

víc a více tvaru takových nosů, které následkem nějaké »rány« červenomodře nenaběhly.

Jednomu důvěrnému soudruhu-pijanovi řekl prý: »Byl jsem bláhový. Člověk má jiné účely než pijanství, jež přece jenom ničí tělo i ducha. Nepotřebuji úřadu, neboť jsem bohat; ale chci žít pro příklad tomu hodnému hochu, Richardu Steinovi, aby se neoctl na mých dřívějších cestách. Má se učit dvojnásobně, poprvé své, a podruhé to, co já jsem zameškal.«

Strýc Daniel žije se svou švakrovou a jejími dětmi jako soukromník z úroků svého jmění. Methusalem bydlí u nich.

Kdo kráčí hlavní třídou, tomu padne do oka návěštní tabule zvláštního tvaru, na níž skví se firma »Liang-ssi, obchodník drogami.« Krám je pomocí známých zlatých peněz skvěle zařízen a jeho dvěře otvírají se s cinkotem téměř nepřetržitě od časného jitra až do pozdního večera.

Mèi-pao a Sim-ming, obě sestry, dostaly se do ústavu, aby se rychleji naučily německy a dostalo se jim německého vychování.

Kdo bydlí nyní, kdy uplynulo několik let, na Universitním náměstí, může denně pozorovati tři studenty, kteří jistě nezameškají žádné přednášky. Jdou vždycky ruku v ruce. Prostřední je vysoké, silné postavy; musil již překročiti třicítku. Druhý má hezký, růžolící otevřený obličej, jehož horní ret je ostíněn chmýřím jemného knírku. Třetí jeví mongolské rysy, ne však aby jejich ráz byl nápadný. Tito tři jsou Methusalem, Richard Stein a Jin-tsian. Studují o závod, oba posledně jmenovaní z horlivosti pro své budoucí povolání a

první, aby jim chuti dodával. Že on, starý, také během přednášek mezi nimi, mnohem mladšími, sedí, to vyvolalo z počátku mnohý úsměv, ale jeho to nikterak nevyrušilo. Dal si čestné slovo, že jim bude svítiti jako příklad, a tak jako dostal svému slibu v Číně, tak plní také toto slovo, toto tiché

»Kong-kheon.«

OBSAH:

	Stránka.
Kapitola první. V Pepřové uličce	5
Kapitola druhá. »Tsching, tsching, tschin!«	25
Kapitola třetí. Vyrvalý běh v nosítkách	51
Kapitola čtvrtá. Mijnheer van Aardappelenbosch	68
Kapitola pátá. Na »Schui-heui« do Kantonu	102
Kapitola šestá. »Kong-pit«	125
Kapitola sedmá. Mezi piráty	150
Kapitola osmá. V nouzi a nebezpečí	179
Kapitola devátá. Konec loupežné džunky	213
Kapitola desátá. Tsche ta-ping, Tur-ning-sti-king kuo- ngau ta-fu-tsiang, keng hiang-schang tsien ful	241
Kapitola jedenáctá. Do vnitra země	254
Kapitola dvanáctá. Uloupení bohů	314
Kapitola třináctá. Návštěva chrámu a její následky	358
Kapitola čtrnáctá. Za zámek a závorou	422
Kapitola patnáctá. Po vodě a po zemi do Hu-nanu	452
Kapitola šestnáctá. Hao-keu a její dcery	486
Kapitola sedmnáctá. Pod ochranou krále žebráků	514
Kapitola osmnáctá. U strýce Daniela	527
Kapitola devatenáctá. Zase v Pepřové uličce	560

